

ਸੰਬਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ੴ ਸਤਿ ਗੁਰਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥			ਪ੍ਰਭੂ ਇਕ ਹੈ, ਸਤਯ ਹੈ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ ਮਿਲਦਾ ਹੈ।
ਗਉੜੀ, ਸੁਖਮਨੀ, ਮਃ ੫ ॥		ਗਉੜੀ = ਇਕ ਰਾਗ ਦਾ ਨਾਂ; ਸੁਖਮਨੀ = 'ਸੁਖਮਨੀ' ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਸੁਖਾਂ ਦੀ ਮਨੀ ਭਾਵ ਐਸੀ ਬਾਣੀ ਜੋ ਸੁਖ ਉਪਜਾਉਣ ਵਾਲੀ ਹੈ। ਤੱਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਬਾਣੀ ਦਾ ਸੇਵਨ, ਪਾਠ, ਵਿਚਾਰ, ਕੀਰਤਨ ਸੁਖ ਉਪਜਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ।; ਮਃ ੫ = ਮਹੱਲਾ ਪੰਜਵਾਂ ਭਾਵ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜੁਨ ਦੇਵ ਜੀ।	੧. ਰਾਗ ਗਉੜੀ ਵਿਚ ਉਚਾਰਨ ਹੋਈ 'ਸੁਖਮਨੀ' ਨਾਮ ਦੀ ਬਾਣੀ, ਪੰਚਮ ਪਾਤਿਸ਼ਾਹ ਵਲੋਂ ਉਚਾਰੀ ਹੋਈ ਹੈ।
ਸਲੋਕੁ ॥			
ਆਦਿ ਗੁਰਏ ਨਮਹ ॥		ਆਦਿ = ਪਹਿਲੇ; ਗੁਰਏ = ਗੁਰੂ ਨੂੰ; ਨਮਹ = ਨਮਸਕਾਰ।	ਪਹਿਲੇ ਗੁਰੂ (ਆਦਿ ਗੁਰੂ) ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੂੰ ਨਮਹ ਭਾਵ ਨਮਸਕਾਰ ਹੈ।
ਜੁਗਾਦਿ ਗੁਰਏ ਨਮਹ ॥		ਜੁਗਾਦਿ = ਜੁਗ+ਆਦਿ, ਜੁਗ' ਦਾ ਅਰਥ ੨ ਵੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਦਿ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਪਹਿਲਾਂ। ਸੋ ਜੁਗ (੨) + ਆਦਿ ਦਾ ਅਰਥ ਬਣਦਾ ਹੈ ੨ ਤੋਂ ਆਦਿ ਯਾਨੀ ਕੇ ੨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ। ਪੰਚਮ ਪਾਤਿਸ਼ਾਹ ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ ਦੋ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਤੋਂ ਆਦਿ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ ਸਨ।; ਗੁਰਏ = ਗੁਰੂ ਨੂੰ; ਨਮਹ = ਨਮਸਕਾਰ।	੧. ਜੁਗਾਦਿ ਗੁਰੂ ਭਾਵ ਗੁਰੂ ਅਰਜੁਨ ਦੇਵ ਜੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ ਦੋ ਗੁਰੂ (ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ) ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ ਗੁਰੂ (ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ) ਨੂੰ ਨਮਹ ਭਾਵ ਨਮਸਕਾਰ ਹੈ।
ਸਤਿਗੁਰਏ ਨਮਹ ॥		ਸਤਿਗੁਰਏ = ਸਤਿਗੁਰੂ ਨੂੰ ਭਾਵ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਨੂੰ; ਨਮਹ = ਨਮਸਕਾਰ।	ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਨੂੰ ਨਮਹ ਭਾਵ ਨਮਸਕਾਰ ਹੈ।
ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਦੇਵਏ ਨਮਹ ॥੧॥		ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਦੇਵਏ = ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ; ਨਮਹ = ਨਮਸਕਾਰ।	ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਨੂੰ ਨਮਹ ਭਾਵ ਨਮਸਕਾਰ ਹੈ।
੧) 'ਨਮਹ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਨਮੇ ਕਰਨਾ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸਦਾ ਉਚਾਰਨ ਤਕਰੀਬਨ 'ਨਮ੍ਹਾ' ਵਾਂਗ ਹੈ ਪਰ ਪੂਰਾ ਕੰਨਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਉਚਾਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ।			
ਇਸ ਅਸ਼ਟਪਦੀ ਵਿਚ ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਦੀ ਮਹਿਮਾ ਬਹੁਤ ਦਸੀ ਗਈ ਹੈ। "ਸਿਮਰਨਿ" ਦੇ ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਜੋ ਸਿਹਾਰੀ ਹੈ ਸੋ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਨਾਲ ਦਾ ਅਰਥ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।			
ਅਸ਼ਟਪਦੀ ॥	ਅਸ਼ਟਪਦੀ		ਅੱਠ ਪਦਿਆਂ ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਅਸ਼ਟਪਦੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਸੰਬਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਸਿਮਰਉ, ਸਿਮਰਿ ਸਿਮਰਿ, ਸੁਖੁ ਪਾਵਉ ॥	ਸਿਮਰਉਂ, ਪਾਵਉਂ	ਸਿਮਰਉਂ = ਮੈਂ ਸਿਮਰਦਾ ਹਾਂ, ਪਾਵਉਂ = ਮੈਂ ਪਾਉਂਦਾ ਹਾਂ।	ਮੈਂ ਸਿਮਰਦਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਸਿਮਰ ਸਿਮਰ ਕੇ ਸੁਖ ਪਾਉਂਦਾ ਹਾਂ।
ਕਲਿ ਕਲੇਸ ਤਨ ਮਾਹਿ, ਮਿਟਾਵਉ ॥	ਕਲੇਸ, ਮਾਹਿੰ, ਮਿਟਾਵਉਂ	ਕਲਿ ਕਲੇਸ = ਕਲਿਜੁਗ ਦੇ ਕਲੇਸ (ਬਿਕਾਰ, ਰੋਗ ਆਦਿ); ਤਨ ਮਾਹਿ = ਤਨ ਵਿਚਲੇ; ਮਿਟਾਵਉਂ = ਮੈਂ ਮਿਟਾਉਂਦਾ ਹਾਂ, ਮੈਂ ਮਿਟਾਵਾਂ।	ਕਲਿਜੁਗ ਦੇ ਕਲੇਸ (ਬਿਕਾਰ, ਰੋਗ ਆਦਿ) ਜੋ ਮੇਰੇ ਤਨ ਵਿਚ ਹਨ, ਤਿਨਾਂ ਨੂੰ ਮਿਟਾਉਂਦਾ ਹਾਂ। ਕਈ ਸ਼ੰਕਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਨਾਮ ਜਾਂ ਬਾਣੀ ਮਾਨਸਿਕ ਅਤੇ ਆਤਮਕ ਰੋਗਾਂ ਦਾ ਇਲਾਜ ਹੈ ਪਰ ਸਰੀਰਕ ਰੋਗਾਂ ਦਾ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਪੰਕਤੀ ਤੋਂ ਸਿਧ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਕਲੇਸ ਜਾਂ ਰੋਗ 'ਤਨ ਮਾਹਿ' ਹਨ, ਉਹ ਸਿਮਰ ਸਿਮਰ ਕੇ ਮਿਟ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।
ਸਿਮਰਉ, ਜਾਸੁ ਬਿਸੁੰਭਰ ਏਕੈ ॥	ਸਿਮਰਉਂ, ਬਿਸੁੰਭਰ	ਸਿਮਰਉਂ = ਮੈਂ ਸਿਮਰਦਾ ਹਾਂ; ਜਾਸੁ = ਜਸ; ਬਿਸੁੰਭਰ = ਵਿਸ਼ਵ ਨੂੰ ਭਰਨਵਾਲਾ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ; ਏਕੈ = ਇਕ ਨੂੰ ਹੀ।	ਮੈਂ ਕੇਵਲ ਇਕ ਬਿਸੁੰਭਰ (ਵਿਸ਼ਵ ਨੂੰ ਭਰਣਵਾਲਾ) ਦੇ ਜਸ ਨੂੰ ਸਿਮਰਦਾ ਹਾਂ ਭਾਵ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਚੇਤੇ ਰਖਦਾ ਹਾਂ।
ਨਾਮੁ ਜਪਤ, ਅਗਨਤ ਅਨੇਕੈ ॥		ਜਪਤ = ਜਪਦੇ ਹਨ; ਅਗਨਤ = ਅਣਗਿਣਤ।	ਨਾਮ ਜਪਦੇ ਹਨ ਅਣਗਿਣਤ ਅਨੇਕ ਜੀਵ।
ਬੇਦ ਪੁਰਾਨ ਸਿੰਮ੍ਰਿਤਿ, ਸੁਧਾਖੁਰ ॥	ਸੁਧਾਖੁਰ = ਸੁਧਾਖਿਅਰ	ਬੇਦ = ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੇ ਚਾਰ ਪ੍ਰਮੁਖ ਧਾਰਮਕ ਗ੍ਰੰਥ; ਪੁਰਾਨ = ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੇ ੧੮ ਪੁਰਾਨ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਮੁਖ ਤੌਰ ਦੇਵਤਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਹਨ; ਸਿੰਮ੍ਰਿਤਿ = ਸਿਮ੍ਰਿਤੀਆਂ ਜੋ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ੨੭ ਦਸੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੇ ਧਾਰਮਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦਰਜ ਹਨ ਮਸਲਨ ਮਨੂ ਸਿਮ੍ਰਿਤੀ; ਸੁਧਾਖੁਰ = ਸੁਧਾ+ਅਖਰ। ਸੁਧਾ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ 'ਅੰਮ੍ਰਿਤ' ਅਤੇ ਸੁਧਾਖੁਰ ਦਾ ਅਰਥ ਬਣਦਾ ਹੈ - ਅੰਮ੍ਰਿਤਮਈ ਅਖਰ (ਨਾਮ ਦੇ)। ਨੋਟ: 'ਸੁਧਾਖੁਰ' ਦੇ 'ਖ' ਦੇ ਪੈਰ ਵਿਚ ਅੱਧਾ 'ਯ'; ਸੋ ਉਸਦਾ ਉਚਾਰਨ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।	੧. ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਮ ਦੇ ਸੁਧਾ ਅਖਰ (ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਅਖਰ) ਹੀ (ਗੁਰਮੁਖਾਂ ਲਈ) ਬੇਦ ਪੁਰਾਨ ਅਤੇ ਸਿੰਮ੍ਰਿਤਿ ਹਨ; ੨. ਇਹ ਅਰਥ ਗੁਰਮਤਿ ਪ੍ਰਤੀਕੂਲ ਹਨ ਕਿ ਬੇਦ ਪੁਰਾਨ ਅਤੇ ਸਿਮ੍ਰਿਤੀਆਂ ਦੇ ਅਖਰ ਸੁਧਾਖੁਰ ਹਨ। ਅਰਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਮ ਹੀ ਗੁਰਸਿਖਾਂ ਲਈ ਬੇਦ, ਪੁਰਾਨ ਅਤੇ ਸਿਮ੍ਰਿਤਿ ਹਨ। ਇਸ ਅਸ਼ਟਪਦੀ ਵਿਚ ਨਾਮ ਦੀ ਸੋਭਾ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਬੇਦਾਂ, ਪੁਰਾਨਾਂ ਦੀ; ਸੋ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਉਸਤਤ ਵਾਲੀ ਪੰਕਤੀ ਦਾ ਇਥੇ ਹੋਣਾ ਅਪ੍ਰਸੰਗਕ ਹੈ।

ਸੰਖਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਕੀਨੇ ਰਾਮ ਨਾਮ ਇਕ ਆਖੂਰ ॥	ਆਖੂਰ = ਆਖਿਅਰ	ਕੀਨੇ = ਕੀਤੇ ਹਨ, ਮੰਨੇ ਹਨ; ਇਕ = ਕੇਵਲ; ਰਾਮ ਨਾਮ ਆਖੂਰ = ਰਾਮ ਦੇ ਨਾਮ ਦੇ ਅੱਖਰ। 'ਆਖੂਰ' ਦੇ 'ਖ' ਦੇ ਪੈਰ ਵਿਚ ਅੱਧਾ 'ਯ' ਹੈ; ਸੋ ਉਸਦਾ ਉਚਾਰਨ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।	ਗੁਰਮੁਖਾਂ ਨੇ ਰਾਮ ਨਾਮ ਦੇ ਅਖਰ ਹੀ ਬੇਦ, ਪੁਰਾਨ ਅਤੇ ਸਿਮ੍ਰਿਤਿ ਕੀਨੇ ਹਨ ਭਾਵ ਮੰਨੇ ਹਨ; ਹੋਰ ਬੇਦਾਂ ਕਤੇਬਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰਮੁਖ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੇ।
ਕਿਨਕਾ ਏਕ, ਜਿਸੁ ਜੀਅ ਬਸਾਵੈ ॥		ਕਿਨਕਾ = ਥੋੜੀ ਮਾਤਰਾ; ਜੀਅ = ਜੀਅੜੇ ਵਿਚ, ਦਿਲ ਵਿਚ; ਬਸਾਵੈ = ਵਸ ਆਵੇ।	ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਮ ਦਾ ਇਕ ਕਿਨਕਾ ਮਾਤਰ ਵੀ ਜਿਸ ਦੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਵੱਸ ਜਾਵੇ;
ਤਾ ਕੀ ਮਹਿਮਾ, ਗਨੀ ਨ ਆਵੈ ॥		ਤਾ ਕੀ = ਉਸਦੀ; ਮਹਿਮਾ = ਸੋਭਾ, ਉਚਾਈ; ਗਨੀ ਨ ਆਵੈ = ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ।	ਉਸ ਦੀ ਮਹਿਮਾ ਗਨੀ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦੀ ਭਾਵ ਉਸ ਦੀ ਮਹਿਮਾ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਆ ਸਕਦੀ।
ਕਾਂਖੀ, ਏਕੈ ਦਰਸ ਤੁਹਾਰੋ ॥	ਦਰਸ	ਕਾਂਖੀ - ਅਕਾਂਕਸ਼ਾ ਰਖਣ ਵਾਲਾ ਭਾਵ ਇਛਾ ਰਖਣਵਾਲਾ; ਏਕੈ = ਕੇਵਲ; ਦਰਸ = ਦਰਸ਼ਨ; ਤੁਹਾਰੋ = ਤੇਰੇ।	ਜੇ ਇਕ ਤੇਰੇ ਦਰਸ਼ਨ ਦੇ ਹੀ ਅਭਿਲਾਖੀ (ਚਾਹਵਾਨ) ਹਨ;
ਨਾਨਕ, ਉਨ ਸੰਗਿ, ਮੋਹਿ ਉਧਾਰੋ ॥੧॥		ਉਧਾਰੋ' ਨਾਂਵ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਕਿਰਿਆ। ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਹੁਕਮੀ ਕਿਰਿਆਵਾਚੀ ਰੂਪ 'ਉਧਾਰਹੁ' ਹੈ। ਸੋ ਅਰਥ, 'ਉਧਾਰੋ' ਨੂੰ ਨਾਂਵ ਸਮਝ ਕੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ।	ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ, ਮੇਰਾ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਉਧਾਰ ਕਰੋ।
ਸੁਖਮਨੀ ਸੁਖ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਪ੍ਰਭ ਨਾਮੁ ॥		ਸੁਖਮਨੀ = ਬਾਣੀ ਦਾ ਨਾਮ; ਸੁਖ ਨਾਮੁ = ਸੁਖ ਦੇਣਵਾਲਾ ਨਾਮ; ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਨਾਮੁ = ਅੰਮ੍ਰਿਤਮਈ ਨਾਮ; ਪ੍ਰਭ = ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ।	ਸੁਖਮਨੀ (ਬਾਣੀ) ਵਿਚ ਸੁਖ ਦੇਣਵਾਲਾ, ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਅਸ੍ਰਿਤ ਨਾਮ ਹੀ (ਤਾਂ ਤੇ ਜੋ ਇਸ ਬਾਣੀ ਦਾ ਪਾਠ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਨਾਮ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।)
ਭਗਤ ਜਨਾ ਕੈ ਮਨਿ, ਬਿਸ੍ਰਾਮ ॥ ਰਹਾਉ ॥	ਜਨਾਂ	ਮਨਿ = ਮਨਿ ਵਿਚ; ਬਿਸ੍ਰਾਮ = ਨਿਵਾਸ ਕਰਨਾ।	ਇਸ ਦਾ ਟਿਕਾਓ, ਭਗਤਾਂ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਦੂਸਰੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਭਗਤ ਜਨ ਉਹ ਹਨ ਜਿਨਾਂ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਵਾਸਾ ਹੋਵੇ।
ਪ੍ਰਭ ਕੈ ਸਿਮਰਨਿ, ਗਰਭਿ ਨ ਬਸੈ ॥		ਸਿਮਰਨਿ = ਸਿਮਰਨ ਨਾਲ; ਗਰਭਿ = ਗਰਭ ਵਿਚ (ਇਕਵਚਨ ਨਾਂਵ ਅਧਿਕਰਣ ਕਾਰਕ)।	ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਸਿਮਰਨ ਨਾਲ ਜੀਵ ਗਰਭ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਵੱਸਦਾ ਭਾਵ ਗਰਭ ਜੋਨੀ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ।

ਸੰਬਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਪ੍ਰਭ ਕੈ ਸਿਮਰਨਿ, ਦੂਖੁ ਜਮੁ ਨਸੈ ॥		ਦੂਖੁ ਜਮੁ = ਜਮ ਰੂਪੀ ਦੁਖ।	ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਸਿਮਰਨ ਨਾਲ ਜੀਵ ਦਾ ਜਮ ਰੂਪੀ ਦੁਖ ਭੱਜ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਅਰਥ ਨਹੀਂ ਬਣਦਾ ਕਿ ਸਿਮਰਨ ਨਾਲ ਜਮ ਦਾ ਦੁਖ ਨੱਸ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ 'ਜਮੁ' ਦੇ ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਔਂਕੜ ਦਾ ਹੋਣਾ, ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਸੰਬੰਧ ਕਾਰਕ ਦਾ ਨਾਂਵ ਨਹੀਂ ਬਣਦਾ ਦਿੰਦਾ। ਤਾਂ ਤੇ ਅਰਥ ਹੈ 'ਜਮੁ ਰੂਪੀ ਦੁਖ'।
ਪ੍ਰਭ ਕੈ ਸਿਮਰਨਿ, ਕਾਲੁ ਪਰਹਰੈ ॥		ਕਾਲੁ = ਜੀਵਾਂ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੇਣਵਾਲੀ ਸ਼ਕਤੀ। ਪਰਹਰੈ = ਤਿਆਗ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।	ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਸਿਮਰਨ ਨਾਲ ਕਾਲ (ਮੌਤ) ਗੁਰਮੁਖ ਨੂੰ ਤਿਆਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਭਾਵ ਗੁਰਮੁਖ ਤੇ ਨਹੀਂ ਬਿਆਪਦਾ। ਗੁਰਮੁਖਾਂ ਅਤੇ ਮਨਮੁਖਾਂ ਦੇ ਸਰੀਰ ਛੁਡਣ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਵਿਚ ਫਰਕ ਹੈ। ਮਨਮੁਖਾਂ ਦੀ ਜਿੰਦ ਕਾਲ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਜਮਦੂਤ ਕਢਦੇ ਹਨ ਜਦਕਿ ਗੁਰਮੁਖਾਂ ਦੀ ਜਿੰਦ ਨੂੰ ਕਾਲ ਨਹੀਂ ਕਢਦਾ ਬਲਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਲੈਣ ਲਈ ਸ਼ਹੀਦ ਸਿੰਘ ਜਾਂ ਮੁਕਤ ਗੁਰਮੁਖਿ ਜਨ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰਮੁਖਾਂ ਨੂੰ ਕਾਲ ਨਹੀਂ ਬਿਆਪਦਾ।
ਪ੍ਰਭ ਕੈ ਸਿਮਰਨਿ, ਦੁਸਮਨੁ ਟਰੈ ॥	ਦੁਸਮਨੁ	ਦੁਸਮਨ = ਵੈਰੀ; ਟਰੈ = ਟਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।	ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਸਿਮਰਨ ਨਾਲ ਦੁਸਮਨ ਟਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
ਪ੍ਰਭ ਸਿਮਰਤ, ਕਛੁ ਬਿਘਨੁ ਨ ਲਾਗੈ ॥		ਬਿਘਨੁ = ਰੁਕਾਵਟ।	ਪ੍ਰਭੂ ਨੂੰ ਸਿਮਰਦਿਆਂ ਕੁਝ ਬਿਘਨ ਨਹੀਂ ਲਗਦਾ।
ਪ੍ਰਭ ਕੈ ਸਿਮਰਨਿ, ਅਨਦਿਨੁ ਜਾਗੈ ॥		ਅਨਦਿਨੁ = ਰਾਤ ਦਿਨ।	ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਸਿਮਰਨ ਨਾਲ, ਸਾਧਕ ਤ੍ਰੈਗੁਣੀ ਮਾਇਆ ਦੀ ਨੀਂਦ ਤੋਂ ਰਾਤ-ਦਿਨ ਜਾਗਦਾ ਹੈ।
ਪ੍ਰਭ ਕੈ ਸਿਮਰਨਿ, ਭਉ ਨ ਬਿਆਪੈ ॥		ਨ ਬਿਆਪੈ = ਨਹੀਂ ਬਿਆਪਦਾ, ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ।	ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਸਿਮਰਨ ਨਾਲ ਡਰ ਨਹੀਂ ਵਿਆਪਦਾ (ਪੈਂਦਾ)।

ਸੰਬਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਪ੍ਰਭ ਕੈ ਸਿਮਰਨਿ, ਦੁਖੁ ਨ ਸੰਤਾਪੈ ॥		'ਸੰਤਾਪੈ' ਇਥੇ ਕਿਰਿਆ ਵਾਚਕ ਸ਼ਬਦ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਕਿ ਨਾਂਵ ਰੂਪ "ਸੰਤਾਪ" ਹੈ। ਜੇਕਰ "ਸੰਤਾਪੈ" ਨੂੰ ਨਾਂਵ ਮੰਨੀਏ ਤਾਂ ਅਰਥ ਬਣੇਗਾ ਕਿ ਨਾ ਦੁਖ ਵਿਆਪਦਾ ਹੈ ਨਾ ਸੰਤਾਪ ਪਰ ਅਰਥ ਇਥੇ ਇਹ ਢੁਕਵਾਂ ਹੈ ਕਿ ਦੁਖ ਸੰਤਾਪਦਾ ਨਹੀਂ ਭਾਵ ਦੁਖ ਮਹਿਸੂਸ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਜੋ ਦੁਖ ਹੈ ਉਹ ਦੁਖ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਜੈਸਾ ਕਿ ਆਪਾਂ ਅਕਸਰ ਪੁਗ ਖਲੋਤੇ ਗੁਰਮੁਖਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਤੋਂ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਤੇ ਕਸ਼ਟ ਆ ਤਾਂ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਕਸ਼ਟ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦੁਖ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ।	ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਸਿਮਰਨ ਨਾਲ ਦੁਖ ਨਹੀਂ ਸੰਤਾਪਦਾ ਭਾਵ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦਾ।
ਪ੍ਰਭ ਕਾ ਸਿਮਰਨੁ, ਸਾਧ ਕੈ ਸੰਗਿ ॥		ਸਾਧ = ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ "ਸਾਧ" ਸ਼ਬਦ ਗੁਰੂ ਜੀ ਵਾਸਤੇ ਵੀ ਅਤੇ ਗੁਰਸਿਖਾਂ ਵਾਸਤੇ ਵੀ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਪ੍ਰਕਰਣ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਗੁਰੂ ਜੀ ਲਈ ਅਤੇ ਗੁਰਸਿਖਾਂ ਲਈ ਢੁਕਦਾ ਹੈ।	ਐਸਾ ਗੁਣਕਾਰੀ ਸਿਮਰਨ ਜੈਸਾ ਕਿ ਇਸ ਅਸ਼ਟਪਦੀ ਵਿਚ ਦਸਿਆ ਹੈ, ਸਾਧ ਗੁਰੂ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਮੁਮਕਿਨ ਹੈ।
ਸਰਬ ਨਿਧਾਨ, ਨਾਨਕ, ਹਰਿ ਰੰਗਿ ॥੨॥		ਸਰਬ ਨਿਧਾਨ = ਸਾਰੇ ਖਜ਼ਾਨੇ। ਹਰਿ ਰੰਗ ਵਿਚ ਹੋਣ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਮ ਦੇ ਰੰਗ ਵਿਚ ਮਸਤੂਲ ਮਸਤ ਹੋ ਜਾਣਾ।	ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਸਭ ਖਜ਼ਾਨੇ ਹਰਿ ਦੇ ਰੰਗ ਵਿਚ ਹੋਣ ਨਾਲ ਮਿਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।
ਪ੍ਰਭ ਕੈ ਸਿਮਰਨਿ, ਰਿਧਿ ਸਿਧਿ, ਨਉ ਨਿਧਿ ॥		ਰਿਧਿ ਸਿਧਿ = ਕਰਾਮਾਤੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਜੋ ਕਿ ਅਠਾਰਾਂ ਮੰਨੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ; ਨਉ ਨਿਧਿ = ਨੌਂ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਖਜ਼ਾਨੇ।	ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਸਿਮਰਨ ਨਾਲ ਰਿਧਿ-ਸਿਧਿ (ਚਮਤਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ) ਅਤੇ ਨਉਂ ਨਿਧੀਆਂ (ਸਰਬ ਪ੍ਰਕਾਰੀ ਨਿਧਾਨ, ਖਜ਼ਾਨੇ) ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।
ਪ੍ਰਭ ਕੈ ਸਿਮਰਨਿ, ਗਿਆਨੁ ਧਿਆਨੁ ਤਤੁ ਬੁਧਿ ॥		'ਤਤੁ' ਇਥੇ 'ਗਿਆਨ, ਧਿਆਨ ਅਤੇ ਬੁਧੀ ਦਾ ਸਾਂਝਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣ ਹੈ।	ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਸਿਮਰਨ ਨਾਲ ਤੱਤ ਗਿਆਨ, ਤੱਤ ਧਿਆਨ ਅਤੇ ਤੱਤ ਬੁਧੀ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।
ਪ੍ਰਭ ਕੈ ਸਿਮਰਨਿ, ਜਪ ਤਪ ਪੂਜਾ ॥		ਜਪ = ਆਨਮਤੀ ਮੰਤ੍ਰਾਂ ਦਾ ਜਾਪ; ਜਪ = ਆਨਮਤੀ ਮੰਤ੍ਰਾਂ ਜਾ ਜਾਪ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਕਸ਼ਟ ਦੇਣੇ।	ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਸਿਮਰਨ ਵਿਚ ਹੀ ਜਪ ਤਪ ਅਤੇ ਪੂਜਾ ਆਦਿ ਹੋਰ ਧਾਰਮਕ ਕਰਮ ਆ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਭਾਵ ਇਹ ਕਰਮ ਅਲਗ ਤੌਰ ਤੇ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਜਾਂਦੀ।

ਸੰਬਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਪ੍ਰਭ ਕੈ ਸਿਮਰਨਿ, ਬਿਨਸੈ ਦੂਜਾ ॥		੧. 'ਬਿਨਸੈ' ਦਾ ਮੂਲ ਹੈ ਵਿਣਾਸ਼ ਜਿਸਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਮਿਟਾਉਣਾ ਜਾਂ ਖਤਮ ਕਰਨਾ। ੨. "ਦੂਜਾ" ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਉਹ ਪਿਆਰ ਜੋ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਮਾਇਆ ਨਾਲ ਪਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। 'ਭਾਉ' ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਪਿਆਰ ਅਤੇ 'ਦੂਜਾ' ਤੋਂ ਭਾਵ ਹੈ ਇਕ ਇਲਾਹੀ ਪਿਆਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੋਰ ਪਿਆਰ।	ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਸਿਮਰਨ ਨਾਲ ਦੂਜਾ ਭਾਉ ਮਿਟ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
ਪ੍ਰਭ ਕੈ ਸਿਮਰਨਿ, ਤੀਰਥ ਇਸਨਾਨੀ ॥	ਇਸ਼ਨਾਨੀ	ਤੀਰਥ ਇਸਨਾਨੀ = ਤੀਰਥ ਦੇ ਇਸ਼ਨਾਨ ਦਾ ਮਹਾਤਮ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਵਾਲਾ।	ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਸਿਮਰਨ ਨਾਲ ਸਾਧਕ ਤੀਰਥ ਇਸ਼ਨਾਨੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਭਾਵ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਸਿਮਰਨ ਵਿਚ ਹੀ ਤੀਰਥ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਨ ਦਾ ਕਰਮ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਨਾਮ ਅਭਿਆਸੀ ਗੁਰਮੁਖ ਜਨਾਂ ਨੂੰ ਨਾਮ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ੬੮ ਤੀਰਥਾਂ ਦੇ ਇਸ਼ਨਾਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ। ਨਾਮ ਤੀਰਥਾਂ ਸਿਰ ਤੀਰਥ ਹੈ।
ਪ੍ਰਭ ਕੈ ਸਿਮਰਨਿ, ਦਰਗਹ ਮਾਨੀ ॥		ਸਾਨਾ = ਜ ਸਾਨਆ ਜਾਵ, ਜ ਪਰਵਾਨ ਹਵ। ਦਰਗਹ ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਦਰਗੋਹ ਕਰਨਾ ਦਰਸਤ ਨਹੀਂ ਹੈ।	ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਸਿਮਰਨ ਨਾਲ ਦਰਗਾਹ ਵਿਖੇ ਮਾਨੀ ਭਾਵ ਪਰਵਾਨ ਹੋਈਦਾ ਹੈ।
ਪ੍ਰਭ ਕੈ ਸਿਮਰਨਿ, ਹੋਇ ਸੁ ਭਲਾ ॥			ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਸਿਮਰਨ ਨਾਲ ਜੋ ਵੀ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਵਲੋਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਉਹ ਭਲਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਭਾਵ ਭਾਣਾ ਮੰਨਣ ਲਗ ਪਈਦਾ ਹੈ। ਕਈ ਦਾਨੇ ਇਹ ਅਰਥ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਿਮਰਨ ਕਰਨਵਾਲੇ ਕੋਲੋਂ ਜੋ ਵੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਭਲਾ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਅਭੁਲ ਕੇਵਲ ਗੁਰੂ ਕਰਤਾਰ ਹੀ ਹਨ। ਸੋ ਦੁਕਵਾਂ ਅਰਥ ਕਰ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਿਮਰਨ ਕਰਨ ਨਾਲ ਜੋ ਵੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਸੋ ਭਲਾ ਲਗਦਾ ਹੈ।
ਪ੍ਰਭ ਕੈ ਸਿਮਰਨਿ, ਸੁਫਲ ਫਲਾ ॥	ਸੁ-ਫਲ	ਸੁਫਲ ਫਲਾ = ਸੋਹਣਾ ਫਲ ਫਲਦਾ ਹੈ।	ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਸਿਮਰਨ ਨਾਲ ਸੋਹਣਾ ਫਲ ਫਲਦਾ ਹੈ ਭਾਵ ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਦੀ ਘਾਲ ਕਮਾਈ ਦਾ ਸੋਹਣਾ ਪਰਮਾਰਥੀ ਫਲ ਮਿਲਦਾ ਹੈ।
ਸੇ ਸਿਮਰਹਿ, ਜਿਨ ਆਪਿ ਸਿਮਰਾਏ ॥	ਸਿਮਰਹਿੰ		ਉਹ ਸਿਮਰਦੇ ਹਨ, ਜਿਨਾਂ ਤੋਂ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਆਪ ਨਾਮ ਸਿਮਰਾਉਂਦਾ ਹੈ।
ਨਾਨਕ, ਤਾ ਕੈ ਲਾਗਉ ਪਾਏ ॥੩॥	ਲਾਗਉ, ਪਾਂਏਂ	'ਪਾਏ' ਦਾ ਅਰਥ ਇਥੇ 'ਚਰਨ' ਹਨ ਸੋ ਇਸਦਾ ਉਚਾਰਨ 'ਪਾਂਏਂ' ਹੈ। ਨਾਸਕੀ ਉਚਾਰਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਅਰਥ 'ਪਾਉਣਾ' ਹੋਵੇਗਾ।	ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਮੈਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਚਰਨੀਂ ਲਗਦਾ ਹਾਂ।

ਸੰਬਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਪ੍ਰਭ ਕਾ ਸਿਮਰਨੁ, ਸਭ ਤੇ ਉਚਾ ॥			ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਸਿਮਰਨ ਸਭ ਤੋਂ ਉਚਾ ਹੈ ਭਾਵ ਨਾਮ ਜਪਣ ਦਾ ਕਰਮ ਸਭ ਕਰਮਾਂ ਤੋਂ ਉਚਾ ਹੈ।
ਪ੍ਰਭ ਕੈ ਸਿਮਰਨਿ, ਉਧਰੇ ਮੂਚਾ ॥		ਮੂਚਾ = ਵਡਾ ਪਾਪੀ।	ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਸਿਮਰਨ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਵਡਾ (ਮੂਚਾ) ਪਾਪੀ ਵੀ ਉਧਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
ਪ੍ਰਭ ਕੈ ਸਿਮਰਨਿ, ਤ੍ਰਿਸਨਾ ਬੁਝੈ ॥	ਤ੍ਰਿਸਨਾ	ਇਥੇ 'ਬੁਝੈ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ 'ਬੁੱਝੈ' ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ। 'ਬੁਝੈ' ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ ਖਤਮ ਹੋਣਾ ਜਦਕਿ 'ਬੁੱਝੈ' ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ ਬੁੱਝਣਾ ਭਾਵ ਸਮਝ ਲੈਣਾ।	ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਸਿਮਰਨ ਨਾਲ ਤ੍ਰਿਸਨਾ ਯਾਨੀ ਕਿ ਤਮਾ ਮਿਟ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।
ਪ੍ਰਭ ਕੈ ਸਿਮਰਨਿ ਸਭੁ ਕਿਛੁ ਸੁਝੈ ॥			ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਸਿਮਰਨ ਨਾਲ ਸਭ ਕੁਝ ਸੁਝ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਭਾਵ ਸਗਲ ਭਵਨ ਕੀ ਸੋਝੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।
ਪ੍ਰਭ ਕੈ ਸਿਮਰਨਿ, ਨਾਹੀ ਜਮ ਤ੍ਰਾਸਾ ॥	ਨਾਹੀਂ	ਤ੍ਰਾਸਾ = ਡਰ; ਜਮ ਤ੍ਰਾਸਾ = ਜਮ ਦਾ ਡਰ।	ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਸਿਮਰਨ ਨਾਲ ਜਮ ਦਾ ਡਰ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ।
ਪ੍ਰਭ ਕੈ ਸਿਮਰਨਿ, ਪੂਰਨ ਆਸਾ ॥			ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਸਿਮਰਨ ਨਾਲ ਮਨ ਦੀ ਆਸਾ ਪੂਰੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ; ਪਰਮਾਰਥੀ ਵੀ ਅਤੇ ਜਾਇਜ਼ ਸੰਸਾਰੀ ਆਸਾ ਵੀ।
ਪ੍ਰਭ ਕੈ ਸਿਮਰਨਿ, ਮਨ ਕੀ ਮਲੁ ਜਾਇ ॥		ਮਲੁ = ਮੈਲ, ਗੰਦਗੀ।	ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਸਿਮਰਨ ਨਾਲ ਮਨ ਦੀ ਮੈਲ ਉਤਰ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ;
ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਨਾਮੁ, ਰਿਦ ਮਾਹਿ ਸਮਾਇ ॥	ਮਾਹਿੰ		ਅੰਮ੍ਰਿਤ-ਨਾਮ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਸਮਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ; ਫੇਰ ਸਿਮਰਨ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਛੁਟਦਾ ਅਤੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਸਦਾ ਯਾਦ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।
ਪ੍ਰਭ ਜੀ ਬਸਹਿ ਸਾਧ ਕੀ ਰਸਨਾ ॥	ਬਸਹਿੰ	'ਬਸਹਿ' = ਵੱਸਦੇ ਹਨ	ਪ੍ਰਭੂ ਜੀ ਸਾਧ ਦੀ ਰਸਨਾ ਤੇ ਵੱਸਦੇ ਹਨ। ਰਸਨਾ ਤੇ ਵੱਸਣ ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ ਕਿ ਪੁਗ ਖਲੋਤੇ ਗੁਰਮੁਖ ਜਨ ਦੀ ਰਸਨਾ ਤੇ ਸਦਾ ਨਾਮ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਭਾਵ ਗੁਰਮੁਖ ਸਦਾ ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ।
ਨਾਨਕ, ਜਨ ਕਾ ਦਾਸਨਿ ਦਸਨਾ ॥੪॥		ਦਾਸਨਿ ਦਸਨਾ = ਦਾਸਾਂ ਦਾ ਦਾਸ।	ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਕਿ ਉਹ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਦੇ ਜਨ (ਸਤਿਗੁਰੂ) ਦੇ ਦਾਸਾਂ (ਗੁਰਮੁਖ ਜਨਾਂ) ਦੇ ਦਾਸ ਹਨ। 'ਜਨ' ਤੋਂ ਭਾਵ ਹੈ ਸਤਿਗੁਰੂ ਅਤੇ 'ਦਾਸਨਿ' ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਗੁਰਮੁਖ ਜਨ।
ਪ੍ਰਭ ਕਉ ਸਿਮਰਹਿ, ਸੇ ਧਨਵੰਤੇ ॥	ਸਿਮਰਹਿੰ	ਧਨਵੰਤੇ = ਧਨਵਾਨ, ਅਮੀਰ।	ਜੇ ਪ੍ਰਭੂ ਨੂੰ ਸਿਮਰਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਧਨੀ ਹਨ।

ਸੰਬਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਪ੍ਰਭ ਕਉ ਸਿਮਰਹਿ, ਸੇ ਪਤਿਵੰਤੇ ॥	ਸਿਮਰਹਿੰ	ਪਤਿਵੰਤੇ = ਪਤਿਵਾਲੇ, ਇਜ਼ਤਵਾਲੇ।	ਜੇ ਪ੍ਰਭੂ ਨੂੰ ਸਿਮਰਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਇਜ਼ਤ ਵਾਲੇ ਹਨ।
ਪ੍ਰਭ ਕਉ ਸਿਮਰਹਿ, ਸੇ ਜਨ ਪਰਵਾਨ ॥	ਸਿਮਰਹਿੰ	ਪਰਵਾਨ = ਕਬੂਲ।	ਜੇ ਪ੍ਰਭੂ ਨੂੰ ਸਿਮਰਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਜਨ ਪਰਵਾਨ ਹਨ (ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਵਲੋਂ)।
ਪ੍ਰਭ ਕਉ ਸਿਮਰਹਿ, ਸੇ ਪੁਰਖ ਪ੍ਰਧਾਨ ॥	ਸਿਮਰਹਿੰ	ਪੁਰਖ ਪ੍ਰਧਾਨ = ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ ਬੰਦੇ।	ਜੇ ਪ੍ਰਭੂ ਨੂੰ ਸਿਮਰਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਪੁਰਖ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹਨ। ਹੋਰ ਸੰਸਾਰੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਲੋਕ ਸਭ ਮਿਥਿਆ ਹਨ।
ਪ੍ਰਭ ਕਉ ਸਿਮਰਹਿ, ਸਿ ਬੇਮੁਹਤਾਜੇ ॥	ਸਿਮਰਹਿੰ	ਬੇਮੁਹਤਾਜੇ = ਬੇ+ਮੁਹਤਾਜੇ = ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਦੀ ਮੁਹਤਾਜੀ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਮੁਹਤਾਜੀ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਲੋੜ।	ਜੇ ਪ੍ਰਭੂ ਨੂੰ ਸਿਮਰਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਬੇਮੁਹਤਾਜ ਹਨ ਭਾਵ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਦੀ ਮੁਥਾਜੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ।
ਪ੍ਰਭ ਕਉ ਸਿਮਰਹਿ, ਸਿ ਸਰਬ ਕੇ ਰਾਜੇ ॥	ਸਿਮਰਹਿੰ		ਜੇ ਪ੍ਰਭੂ ਨੂੰ ਸਿਮਰਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਸਾਰਿਆਂ ਦੇ ਰਾਜੇ ਹਨ। ਇਸ ਪੰਕਤੀ ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜਾਨ-ਰਾਜ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੇ ਦਰ ਤੇ ਮਨਜ਼ੂਰ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਗੁਰਮੁਖ ਜਨ ਜੋ ਚਾਹੁਣ ਉਹ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਲਛਣ ਤਾਂ ਰਾਜਿਆਂ ਦੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਸੋ ਗੁਰਮੁਖ ਜਨ ਅਸਲੀ ਰਾਜੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਸੰਸਾਰੀ ਰਾਜਿਆਂ ਤੋਂ ਵਧ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ।
ਪ੍ਰਭ ਕਉ ਸਿਮਰਹਿ, ਸੇ ਸੁਖਵਾਸੀ ॥	ਸਿਮਰਹਿੰ	ਸੁਖਵਾਸੀ = ਸੁਖ ਨਾਲ ਜੀਣਵਾਲੇ।	ਜੇ ਪ੍ਰਭੂ ਨੂੰ ਸਿਮਰਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਸੁਖਵਾਸੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।
ਪ੍ਰਭ ਕਉ ਸਿਮਰਹਿ, ਸਦਾ ਅਬਿਨਾਸੀ ॥	ਸਿਮਰਹਿੰ, ਅਬਿਨਾਸੀ	ਅਬਿਨਾਸੀ = ਅ+ਬਿਨਾਸ = ਜਿਸਦਾ ਬਿਨਾਸ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਜੋ ਖਤਮ ਨਾ ਹੋਵੇ।	ਜੇ ਪ੍ਰਭੂ ਨੂੰ ਸਿਮਰਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਸਦਾ ਜੀਵਤ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਭਾਵ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਕਦੇ ਵਿਣਾਸ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।
ਸਿਮਰਨ ਤੇ ਲਾਗੇ, ਜਿਨ ਆਪਿ ਦਇਆਲਾ ॥		ਦਇਆਲਾ = ਦਇਆ ਕਰਨਵਾਲਾ।	ਸਿਮਰਨ ਵਿਚ ਉਹ ਲਗਦੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਇਆਲ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਆਪ ਲਾਉਂਦਾ ਹੈ।
ਨਾਨਕ, ਜਨ ਕੀ ਮੰਗੈ ਰਵਾਲਾ ॥੫॥		ਰਵਾਲਾ = ਚਰਨਾਂ ਦੀ ਧੂੜੀ।	ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਜਨ ਦੀ ਚਰਨਾਂ ਦੀ ਧੂੜੀ ਮੰਗਦੇ ਹਨ।
ਪ੍ਰਭ ਕਉ ਸਿਮਰਹਿ, ਸੇ ਪਰਉਪਕਾਰੀ ॥	ਸਿਮਰਹਿੰ	ਪਰਉਪਕਾਰੀ = ਪਰ (ਹੋਰਨਾਂ ਤੇ) ਉਪਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ।	ਜੇ ਪ੍ਰਭੂ ਨੂੰ ਸਿਮਰਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਪਰਉਪਕਾਰੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।
ਪ੍ਰਭ ਕਉ ਸਿਮਰਹਿ, ਤਿਨ ਸਦ ਬਲਿਹਾਰੀ ॥	ਸਿਮਰਹਿੰ		ਜੇ ਪ੍ਰਭੂ ਨੂੰ ਸਿਮਰਦੇ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਤੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਸਦਾ ਬਲਿਹਾਰੀ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਸੰਬਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਪ੍ਰਭ ਕਉ ਸਿਮਰਹਿ, ਸੇ ਮੁਖ ਸੁਹਾਵੇ ॥	ਸਿਮਰਹਿੰ	ਮੁਖ ਸੁਹਾਵੇ = ਸੋਹਣੇ ਮੁਖ।	ਜੋ ਪ੍ਰਭੂ ਨੂੰ ਸਿਮਰਦੇ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਮੁਖੜੇ ਸੋਹਣੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਗੁਰਮੁਖਾਂ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਦਾ ਸੋਹਣਾਪਨ ਅਨੋਖਾ ਹੈ। ਰੂਪ ਰੰਗ ਅਤੇ ਨੈਨ ਨਕਸ਼ ਭਾਂਵੇਂ ਕਿਦਾਂ ਦੇ ਵੀ ਹੋਣ, ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਦੀ ਬਰਕਤ ਨਾਲ ਗੁਰਮੁਖਾਂ ਦਾ ਚਿਹਰਾ ਅਤਿ ਸੋਹਣਾ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੇਖਣ ਵਾਲੇ ਦੰਗ ਰਹਿ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।
ਪ੍ਰਭ ਕਉ ਸਿਮਰਹਿ, ਤਿਨ ਸੁਖਿ ਬਿਹਾਵੈ ॥	ਸਿਮਰਹਿੰ	ਸੁਖਿ = ਸੁਖ ਵਿਚ, ਬਿਹਾਵੈ = ਗੁਜ਼ਰਦੀ ਹੈ (ਜ਼ਿੰਦਗੀ)।	ਜੋ ਪ੍ਰਭੂ ਨੂੰ ਸਿਮਰਦੇ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਸੁਖ ਵਿਚ ਗੁਜ਼ਰਦੀ ਹੈ।
ਪ੍ਰਭ ਕਉ ਸਿਮਰਹਿ, ਤਿਨ ਆਤਮੁ ਜੀਤਾ ॥	ਸਿਮਰਹਿੰ	ਆਤਮੁ = ਆਪਾ, ਮਨ।	ਜੋ ਪ੍ਰਭੂ ਨੂੰ ਸਿਮਰਦੇ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਆਤਮ ਜਿੱਤ ਲਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਭਾਵ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਮਨ ਵੱਸ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
ਪ੍ਰਭ ਕਉ ਸਿਮਰਹਿ, ਤਿਨ ਨਿਰਮਲ ਰੀਤਾ ॥	ਸਿਮਰਹਿੰ	ਨਿਰਮਲ = ਨਿਰ+ਮਲ, ਮੈਲ ਤੋਂ ਰਹਿਤ; ਰੀਤਾ = ਰੀਤਿ।	ਜੋ ਪ੍ਰਭੂ ਨੂੰ ਸਿਮਰਦੇ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਰੀਤਿ ਨਿਰਮਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।
ਪ੍ਰਭ ਕਉ ਸਿਮਰਹਿ, ਤਿਨ ਅਨਦ ਘਨੇਰੇ ॥	ਸਿਮਰਹਿੰ, ਅਨੰਦ	ਅਨਦ = ਅਨੰਦ, ਆਤਮ ਸੁਖ; ਘਨੇਰੇ = ਘਣੇ, ਬਹੁਤ।	ਜੋ ਪ੍ਰਭੂ ਨੂੰ ਸਿਮਰਦੇ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਅਨੰਦ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।
ਪ੍ਰਭ ਕਉ ਸਿਮਰਹਿ, ਬਸਹਿ ਹਰਿ ਨੇਰੇ ॥	ਸਿਮਰਹਿੰ, ਬਸਹਿੰ	ਬਸਹਿ = ਵਸਦੇ ਹਨ; ਹਰਿ ਨੇਰੇ = ਹਰੀ ਦੇ ਨੇੜੇ।	੧. ਜੋ ਪ੍ਰਭੂ ਨੂੰ ਸਿਮਰਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਹਰੀ ਦੇ ਨੇੜੇ ਵੱਸਦੇ ਹਨ। ੨. ਇਥੇ ਇਹ ਭਾਵ ਨਹੀਂ ਕਿ ਹਰੀ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨੇੜੇ ਵੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਫੇਰ ਕਿਰਿਆ 'ਬਸਹਿ' ਦੀ ਥਾਂ ਤੇ 'ਬਸੈ' ਹੋਣੀ ਸੀ। ਦੂਸਰਾ ਨੁਕਤਾ ਹੈ ਕਿ ਹਰੀ ਤਾਂ ਵੈਸੇ ਵੀ ਹਰੇਕ, ਚਾਹੇ ਉਚਾ ਚਾਹੇ ਨੀਚ, ਦੇ ਨੇੜੇ ਵਸਦਾ ਹੈ; ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਤਾਂ ਗੁਰਮੁਖ ਵਲੋਂ, ਮਨ ਸੁਰਤੀ ਕਰਕੇ, ਹਰੀ ਦੇ ਕਰੀਬ ਵੱਸਣ ਦੀ ਹੈ।
ਸੰਤ ਕ੍ਰਿਪਾ ਤੇ, ਅਨਦਿਨੁ ਜਾਗਿ ॥		ਅਨਦਿਨੁ = ਰਾਤ ਦਿਨ।	ਸੰਤ ਗੁਰੂ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ ਸਦਾ ਜਾਗਦਾ ਰਹਿ;
ਨਾਨਕ, ਸਿਮਰਨੁ ਪੂਰੈ ਭਾਗਿ ॥੬॥		ਪੂਰੈ ਭਾਗਿ = ਪੂਰੇ ਭਾਗ ਕਰਕੇ।	ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਸਿਮਰਨ ਪੂਰੇ ਭਾਗ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
ਪ੍ਰਭ ਕੈ ਸਿਮਰਨਿ, ਕਾਰਜ ਪੂਰੇ ॥		ਕਾਰਜ = ਕੰਮ।	ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਸਿਮਰਨ ਨਾਲ, ਕਾਰਜ ਪੂਰੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਸੰਖਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਪ੍ਰਭ ਕੈ ਸਿਮਰਨਿ, ਕਬਹੁ ਨ ਝੁਰੇ ॥	ਕਬਹੁੰ	'ਝੁਰੇ' = ਝੁਰਣ ਤੋਂ ਮੁਰਾਦ ਹੈ ਉਸ ਅਵਸਥਾ ਦੀ ਜਦੋਂ ਜੀਵ ਕੋਈ ਵਸਤੂ ਚਾਹੇ ਤੇ ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ ਨਾ ਮਿਲੇ। ਜੇ ਦੁਖ ਕੋਈ ਲੋੜੀਂਦੀ ਚੀਜ਼ ਨਾ ਮਿਲਣ ਕਰਕੇ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਝੁਰਣਾ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।	ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਸਿਮਰਨ ਨਾਲ, ਸਾਧਕ ਕਦੇ ਝੁਰਦਾ ਨਹੀਂ।
ਪ੍ਰਭ ਕੈ ਸਿਮਰਨਿ, ਹਰਿ ਗੁਨ ਬਾਨੀ ॥		ਹਰਿਗੁਨ ਬਾਨੀ = ਹਰੀ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਦੀ ਬਾਣੀ ਭਾਵ ਗੁਰਬਾਣੀ।	ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਸਿਮਰਨ ਨਾਲ, ਹਰੀ ਦੀ ਗੁਣਾਂ ਦੀ ਬਾਣੀ ਭਾਵ ਗੁਰਬਾਣੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਭਾਵ ਗੁਰਬਾਣੀ ਨਾਲ ਅਟੁਟ ਪਿਆਰ ਪੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ ਗੁਰਾਂ ਨੇ ਹਰੀ ਦੇ ਗੁਣ ਦਰਜ ਵੀ ਕੀਤੇ ਹਨ ਅਤੇ ਰੱਖੇ ਹੋਏ ਵੀ ਹਨ। ਜੇ ਵੀ ਗੁਰਬਾਣੀ ਨੂੰ ਪਰਸਦਾ ਹੈ, ਉਸਨੂੰ ਇਹ ਗੁਣ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।
ਪ੍ਰਭ ਕੈ ਸਿਮਰਨਿ, ਸਹਜਿ ਸਮਾਨੀ ॥		ਸਹਜਿ = ਸੁਖੈਣ ਹੀ।	ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਸਿਮਰਨ ਨਾਲ, ਸਹਿਜ ਅਵਸਥਾ ਦੇ ਸਮਾਨੀ ਹੋ ਜਾਈਦਾ ਹੈ ਭਾਵ ਗੁਰਮਤਿ ਸਹਿਜ ਅਵਸਥਾ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।
ਪ੍ਰਭ ਕੈ ਸਿਮਰਨਿ, ਨਿਹਚਲ ਆਸਨੁ ॥		ਨਿਹਚਲ = ਨਿਹ+ਚਲ = ਜੋ ਚਲੇ ਨਾ, ਹਿੱਲੇ ਨਾ, ਖਤਮ ਨਾ ਹੋਵੇ; ਆਸਨੁ = ਬੈਠਣ ਦੀ ਥਾਂ।	ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਸਿਮਰਨ ਨਾਲ ਨਿਹਚਲ ਆਸਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਭਾਵ ਚੁਰਾਸੀ ਵਿਚ ਭਟਕਣਾ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਸੱਚਾ ਬਿਸਰਾਮ ਮਿਲਦਾ ਹੈ।
ਪ੍ਰਭ ਕੈ ਸਿਮਰਨਿ, ਕਮਲ ਬਿਗਾਸਨੁ ॥		ਇਸ ਗੂੜ ਗੁਰਮਤਿ ਰਹੱਸਵਾਦੀ ਵਿਸ਼ੇ ਲਈ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਰਣਧੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਪੁਸਤਕ 'ਚਰਨ ਕਮਲ ਕੀ ਮਉਜ' ਪੜਨੀ ਅਤਿ ਲਾਭਦਾਇਕ ਹੈ।	ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਸਿਮਰਨ ਨਾਲ ਨਾਭਿ-ਹਿਰਦੇ ਪੁਲਾੜ ਵਿਚ ਉੱਧਾ ਕਮਲ, ਸਿਧਾ ਹੋ ਕੇ ਖਿੜ ਉਠਦਾ ਹੈ।
ਪ੍ਰਭ ਕੈ ਸਿਮਰਨਿ, ਅਨਹਦ ਝੁਨਕਾਰ ॥		ਅਨਹਦ = ਬਿਨਾਂ ਹਦ ਤੋਂ, ਝੁਨਕਾਰ = ਝੁਣਕਾਰ, ਝੁਣਝੁਣੀ, ਝਰਝਾਹਟ ਜੋ ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਵਿਚ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਅਨੰਦਮਈ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ।	ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਸਿਮਰਨ ਨਾਲ ਇਲਾਹੀ ਅਗੰਮੀ ਅਨਹਦੀ ਝੁਣਕਾਰਾਂ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਭਾਵ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਅਨੰਦ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
ਸੁਖੁ, ਪ੍ਰਭ ਸਿਮਰਨ ਕਾ, ਅਤੁ ਨ ਪਾਰ ॥			ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਸਿਮਰਨ ਦਾ ਸੁਖ ਅਸਾ ਹੋ, ਜਿਸਦਾ ਕਈ ਅਤ ਹੋ ਨਾ ਪਾਰ ਹੈ।
ਸਿਮਰਹਿ ਸੇ ਜਨ, ਜਿਨ ਕਉ ਪ੍ਰਭ ਮਇਆ ॥	ਸਿਮਰਹਿੰ	ਮਇਆ = ਕਿਰਪਾ।	ਉਹ ਜਨ ਸਿਮਰਦੇ ਹਨ, ਜਿਨਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।
ਨਾਨਕ, ਤਿਨ ਜਨ ਸਰਨੀ ਪਇਆ ॥੨॥	ਸ਼ਰਨੀ	ਸਰਨੀ = ਸ਼ਰਨ ਵਿਚ।	ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, (ਜੀਵ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ) ਸਿਮਰਨ ਕਰਨਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਸ਼ਰਨੀ ਪਿਆ ਰਹੇ।

ਸੰਬਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਹਰਿ ਸਿਮਰਨੁ ਕਰਿ, ਭਗਤ ਪ੍ਰਗਟਾਏ ॥		ਭਗਤ ਪ੍ਰਗਟਾਏ = ਪਰਗਟ ਕੀਤੇ।	<p>੧. ਸਿਮਰਨ ਕਰਾਉਣ ਲਈ, ਹਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨੇ ਭਗਤ ਜਨ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਰੂਪੀ ਭਗਤ ਜਨ ਪ੍ਰਗਟਾਏ ਭਾਵ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੇ ਹਨ।</p> <p>੨. 'ਪ੍ਰਗਟਾਏ' ਦਾ ਅਰਥ ਟੀਕਾਕਾਰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਪ੍ਰਸਿਧ ਹੋਣਾ ਜਾਂ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਣਾ ਕਿਵੇਂ ਕਰੀ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। 'ਪ੍ਰਗਟਾਏ' ਕਿਰਿਆ ਦਾ ਕਰਤਾ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਹੈ।</p>
ਹਰਿ ਸਿਮਰਨਿ, ਲਗਿ ਬੇਦ ਉਪਾਏ ॥		ਲਗਿ = ਲੱਗ ਕੇ; ਬੇਦ = ਗਿਆਨ; ਗੁਰਬਾਣੀ ਰੂਪੀ ਬੇਦ।	<p>੧. ਗੁਰੂ ਭਗਤਾਂ ਨੇ ਸਿਮਰਨ ਵਿਚ ਲੱਗ ਕੇ, ਗੁਰਬਾਣੀ ਰੂਪ ਬੇਦ ਉਪਾਏ ਹਨ।</p> <p>੨. ਇਹ ਅਰਥ ਦਰੁਸਤ ਨਹੀਂ ਹਨ ਕਿ ਰਿਸ਼ੀਆਂ ਨੇ ਹਰੀ ਦੇ ਸਿਮਰਨ ਵਿਚ ਲੱਗ ਕੇ ਬੇਦ ਉਪਾਏ ਹਨ। ਪਹਿਲੀ ਗਲ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਪੰਕਤੀ ਵਿਚ 'ਰਿਸ਼ੀ' ਕਿਤੇ ਨਹੀਂ ਲਿਖਿਆ। ਦੂਸਰੀ ਗਲ, ਜੇ ਬੇਦ ਸਿਮਰਨ ਕਰਕੇ ਉਪਾਏ ਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਬੇਦਾਂ ਵਿਚ ਕੁਝ ਸਿਮਰਨ ਬਾਰੇ ਜ਼ਿਕਰ ਹੁੰਦਾ ਪਰ ਐਸਾ ਹੈ ਨਹੀਂ। ਬੇਦ ਦਾ ਅਰਥ ਗਿਆਨ ਵੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਥੇ ਅਰਥ ਗੁਰਬਾਣੀ ਰੂਪੀ ਬੇਦ ਹੀ ਸਹੀ ਹੈ। ਤੱਤ ਗਿਆਨ ਤਾਂ ਕੇਵਲ ਹਰਿ ਭਜਨ ਹੀ ਹੈ।</p>
ਹਰਿ ਸਿਮਰਨਿ, ਭਏ ਸਿਧ ਜਤੀ ਦਾਤੇ ॥		ਸਿਧ = ਪਹੁੰਚੇ ਹੋਏ ਜੋਗੀ; ਜਤੀ = ਜਿਸਨੇ ਕਾਮ ਵੱਸ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ, ਦਾਤੇ = ਦਾਤਾਂ ਦੇਣ ਵਾਲੇ। ਇਥੇ ਸਿਧ, ਜਤੀ ਅਤੇ ਦਾਤੇ ਤੋਂ ਮੁਰਾਦ ਗੁਰਮੁਖ ਜਨ ਹੈ।	<p>੧. ਹਰਿ ਸਿਮਰਨ ਵਿਚ ਲਗ ਕੇ ਗੁਰਮੁਖ ਜਨ ਸਚੇ ਸਿਧ ਜਤੀ ਅਤੇ ਦਾਤੇ ਬਣੇ ਹਨ।</p> <p>੨. 'ਸਿਧ', 'ਜਤੀ' ਅਤੇ 'ਦਾਤੇ' ਦਾ ਮਤਲਬ ਆਨਮਤੀ ਸਿਧਾਂ ਅਤੇ ਜਤੀਆਂ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਤਾਂ ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਮ ਦੇ ਧਾਰਨੀ ਸਿਮਰਨੀਏ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਆਨਮਤੀ ਸਿਧ ਤਾਂ ਸਿਮਰਨ ਕਰਦੇ ਹੀ ਨਹੀਂ; ਉਹ ਤਾਂ ਪਾਤੰਜਲੀ ਦੇ ਯੋਗ ਸ਼ਾਸਤਰ ਦੇ ਧਾਰਨੀ ਹਨ।</p>
ਹਰਿ ਸਿਮਰਨਿ, ਨੀਚ ਚਹੁ ਕੁੰਟ ਜਾਤੇ ॥	ਚਹੁੰ	ਚਹੁ ਕੁੰਟ = ਚਾਰ ਪਾਸੇ; ਜਾਤੇ = ਜਾਣੇ ਗਏ।	ਹਰਿ ਸਿਮਰਨ ਨਾਲ ਨੀਚ ਲੋਕ ਚਾਰਾਂ ਕੋਨਿਆਂ ਵਿਚ ਜਾਣੇ ਗਏ ਭਾਵ ਪ੍ਰਸਿਧ ਹੋਏ।
ਹਰਿ ਸਿਮਰਨਿ, ਧਾਰੀ ਸਭ ਧਰਨਾ ॥		ਧਾਰੀ = ਧਾਰਨ ਕੀਤੀ, ਆਸਰਾ ਦਿਤਾ; ਸਭ ਧਰਨਾ = ਸਭ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ।	ਹਰਿ ਸਿਮਰਨ ਨੇ ਸਭ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਧਾਰੀ ਹੋਈ ਹੈ।

ਸੰਬਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਸਿਮਰਿ ਸਿਮਰਿ ਹਰਿ ਕਾਰਨ ਕਰਨਾ ॥			ਕਾਰਨਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਹਰੀ ਨੂੰ ਸਿਮਰ ਭਾਈ ਸਿਮਰ।
ਹਰਿ ਸਿਮਰਨਿ, ਕੀਓ ਸਗਲ ਅਕਾਰਾ ॥		ਸਗਲ ਅਕਾਰਾ = ਸਾਰਾ ਅਕਾਰ, ਸਮਸਤ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ।	ਹਰਿ ਨੇ ਸਿਮਰਨ ਰਾਹੀਂ (ਨਾਮ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ) ਸਭ ਅਕਾਰ ਬਣਾਇਆ ਹੈ। ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਅਤੇ ਨਾਮ ਨੂੰ ਸਾਜਿਆ ਸੀ (ਦੇਖੋ ਸ੍ਰੀ ਆਸਾ ਕੀ ਵਾਰ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਪਉੜੀ) ਅਤੇ ਨਾਮ ਰਾਹੀਂ ਹੀ ਸਭ ਅਕਾਰ-ਪਾਸਾਰਾ ਕੀਤਾ ਹੈ।
ਹਰਿ ਸਿਮਰਨ ਮਹਿ, ਆਪਿ ਨਿਰੰਕਾਰਾ ॥	ਮਹਿੰ	ਨਿਰੰਕਾਰਾ = ਅਕਾਰ ਤੋਂ ਰਹਿਤ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ।	ਹਰਿ ਸਿਮਰਨ ਵਿਚ ਆਪ ਨਿਰੰਕਾਰ ਮੌਜੂਦ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
ਕਰਿ ਕਿਰਪਾ, ਜਿਸੁ ਆਪਿ ਬੁਝਾਇਆ ॥			ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਨੇ ਬੁਝਾਇਆ ਹੈ;
ਨਾਨਕ, ਗੁਰਮੁਖਿ, ਹਰਿ ਸਿਮਰਨੁ ਤਿਨਿ ਪਾਇਆ ॥੮॥੧॥		ਗੁਰਮੁਖਿ' ਦਾ ਭਾਵ ਇਥੇ 'ਗੁਰਸਿਖ' ਨਹੀਂ ਹੈ ਬਲਕਿ 'ਗੁਰ ਦੇ ਰਾਹੀਂ' ਹੈ।	ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਗੁਰੂ ਦੇ ਰਾਹੀਂ (ਗੁਰਮੁਖਿ) ਹਰਿ ਸਿਮਰਨ ਉਸ ਨੇ ਪਾਇਆ ਹੈ।
ਸਲੋਕੁ ॥		ਇਹ ਸਲੋਕ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਅਗੇ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨ ਲਈ ਉਮਦਾ (ਉਤਮ) ਸਲੋਕ ਹੈ।	
ਦੀਨ ਦਰਦ ਦੁਖ ਭੰਜਨਾ, ਘਟਿ ਘਟਿ ਨਾਥ ਅਨਾਥ ॥		ਦੀਨ = ਗਰੀਬ; ਭੰਜਨਾ = ਖਤਮ ਕਰਨਵਾਲਾ, ਤੋੜਨਵਾਲਾ; ਘਟਿ ਘਟਿ = ਘਟ ਘਟ ਵਿਖੇ, ਹਰੇਕ ਸਰੀਰ ਵਿਖੇ; ਨਾਥ ਅਨਾਥ = ਹੇ ਅਨਾਥਾਂ ਦੇ ਨਾਥ।	ਹੇ ਦੀਨ ਦੇ ਦਰਦ ਅਤੇ ਦੁਖ ਨੂੰ ਭੰਜਨਵਾਲੇ, ਹੇ ਘਟ ਘਟ ਵਿਚ ਭਰਪੂਰ ਅਨਾਥਾਂ ਦੇ ਨਾਥ ਪਰਮੇਸ਼ਰ;

ਸੰਬਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਸਰਣਿ ਤੁਮਾਰੀ ਆਇਓ, ਨਾਨਕ ਕੇ, ਪ੍ਰਭ, ਸਾਥ ॥੧॥		ਪ੍ਰਭ = ਹੇ ਪ੍ਰਭੂ; ਨਾਨਕ ਕੇ = ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨਾਲ।	ਮੈਂ ਤੇਰੀ ਸ਼ਰਣ ਵਿਚ ਆਇਆ ਹਾਂ, (ਗੁਰੂ) ਨਾਨਕ ਦੇ ਸੰਗ, ਹੇ ਪ੍ਰਭੂ। ਨਾਨਕ ਕੇ ਪ੍ਰਭ ਸਾਥ' ਤੋਂ ਮੁਰਾਦ ਹੈ ਕਿ ਹੇ ਪ੍ਰਭੂ ਮੈਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਨਾਲ, ਤੇਰੀ ਸ਼ਰਣ ਵਿਚ ਆਇਆ ਹਾਂ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਨਾਲ, ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਸ਼ਰਣ ਵਿਚ ਪੈਣ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਕਿ - ਮੈਂ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੀ ਗੁਰਮਤਿ ਧਾਰਨ ਕਰਕੇ, ਸਿਖ ਬਣਕੇ, ਤੇਰੀ ਸ਼ਰਣ ਵਿਚ ਆਇਆ ਹਾਂ, ਹੇ ਪ੍ਰਭੂ। ਫੀ ਜਮਾਨਾ, ਜੋ ਖੰਡੇ ਦੀ ਪਾਹੁਲ, ਪੰਜ ਪਿਆਰਿਆਂ ਪਾਸੋਂ ਲੈਕੇ, ਗੁਰਮਤਿ ਰਹਿਤ ਮਰਿਆਦਾ ਅਪਨਾ ਲਏ, ਉਹ ਇਹ ਸਲੋਕ ਪੜ ਕੇ ਪ੍ਰਭੂ ਪਾਸ ਬੇਨਤੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।
ਅਸਟਪਦੀ ॥	ਅਸਟਪਦੀ		੧. ਅੱਠ ਪਦਿਆਂ ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਅਸਟਪਦੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ੨. ਇਸ ਅਸਟਪਦੀ ਵਿਚ ਮਰਣ ਉਪਰੰਤ, ਅਗਲੀ ਦੁਨੀਆ ਵਿਚ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਭਿਆਨਕ ਰਸਤੇ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ਤੇ ਦਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਉਥੇ ਸਹਾਈ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
ਜਹ, ਮਾਤ, ਪਿਤਾ, ਸੁਤ, ਮੀਤ ਨ ਭਾਈ ॥	ਜਹਾਂ	ਜਹ = ਜਿਥੇ; ਸੁਤ = ਪੁਤਰ; ਮੀਤ = ਦੋਸਤ। 'ਜਹ' 'ਜਹਾਂ' ਦਾ ਲਘੂ ਰੂਪ ਹੈ।	ਜਿਥੇ ਮਾਤਾ, ਪਿਤਾ, ਪੁਤਰ, ਮਿਤ੍ਰ ਅਤੇ ਭਰਾ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ (ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ)
ਮਨ, ਊਹਾ ਨਾਮੁ, ਤੇਰੈ ਸੰਗਿ ਸਹਾਈ ॥	ਊਹਾਂ	ਊਹਾ = ਉਥੇ; ਸਹਾਈ = ਸਹਾਇਤਾ ਦੇਣ ਵਾਲਾ, ਮਦਦ ਕਰਨਵਾਲਾ।	ਹੇ ਮਨਾ, ਉਥੇ ਨਾਮ ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਸਹਾਈ ਹੋਵੇਗਾ।
ਜਹ, ਮਹਾ ਭਇਆਨ ਦੂਤ ਜਮ ਦਲੈ ॥	ਜਹਾਂ, ਤਹਾਂ	ਜਹ = ਜਹਾਂ, ਜਿਥੇ; ਮਹਾ ਭਇਆਨ = ਬਹੁਤ ਭਿਆਨਕ, ਬਹੁਤ ਡਰਾਉਣੇ; ਦੂਤ ਜਮ ਦਲੈ = ਜਮ ਦੇ ਦੂਤਾਂ ਦਲ।	ਜਿਥੇ ਬਹੁਤ ਭਿਆਨਕ ਜਮਦੂਤਾਂ ਦਾ ਦਲ ਹੋਵੇਗਾ।
ਤਹ, ਕੇਵਲ ਨਾਮੁ, ਸੰਗਿ ਤੇਰੈ ਚਲੈ ॥	ਤਹਾਂ	ਤਹ = ਤਹਾਂ, ਉਥੇ।	ਉਥੇ ਸਿਰਫ ਨਾਮ ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਚਲੇਗਾ ਭਾਵ ਸਹਾਈ ਹੋਵੇਗਾ।
ਜਹ, ਮੁਸਕਲ ਹਵ ਆਤ ਭਾਰਾ ॥	ਜਹਾਂ, ਮੁਸਕਲ	ਜਹ = ਜਹਾਂ; ਮੁਸਕਲ ਅਤਿ ਭਾਰੀ = ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਮੁਸਕਲ।	ਜਿਥੇ, ਤੇਰੇ ਲਈ, ਬਹੁਤ ਹੀ ਭਾਰੀ ਮੁਸਕਲ ਹੋਵੇਗੀ।
ਹਰਿ ਕੋ ਨਾਮੁ, ਖਿਨ ਮਾਹਿ ਉਧਾਰੀ ॥	ਮਾਹਿੰ	ਖਿਨ = ੨੨ ਸਕਿੰਟ ਦਾ ਸਮਾਂ, ਬਹੁਤ ਥੋੜਾ ਸਮਾਂ; ਉਧਾਰੀ = ਉਧਾਰ ਲਵੇਗਾ।	ਉਥੇ, ਹਰੀ ਦਾ ਨਾਮ, ਇਕ ਖਿਨ ਵਿਚ ਤੈਨੂੰ ਮੁਸਕਲ ਤੋਂ ਉਧਾਰ ਲਵੇਗਾ।

ਸੰਬੰਧ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਅਨਿਕ ਪੁਨਹਚਰਨ ਕਰਤ, ਨਹੀ ਤਰੈ ॥	ਨਹੀਂ	ਪੁਨਹਚਰਨ = ਪਛੁਤਾਵੇ ਹਿੱਤ ਸੰਜਮ ਤੇ ਇਲਾਜ ਕਰਨੇ।	ਅਨੇਕਾਂ ਸੰਜਮ ਅਤੇ ਪਛੁਤਾਵੇ ਵਾਲੇ ਕਰਮ ਕਰਨ ਨਾਲ ਜੀਵ ਨਹੀਂ ਤਰ ਸਕਦਾ (ਇਸ ਭਵਜਲ ਤੋਂ)।
ਹਰਿ ਕੋ ਨਾਮੁ, ਕੋਟਿ ਪਾਪ ਪਰਹਰੈ ॥		ਕੋਟਿ - ਕਰੋੜ, ਸੌ ਲੱਖ; ਪਰਹਰੈ = ਰੋਕ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਖਿੱਚ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।	ਹਰੀ ਦਾ ਨਾਮ, ਕ੍ਰੋੜਾਂ ਪਾਪਾਂ (ਦੇ ਅਸਰ) ਨੂੰ ਰੋਕ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।
ਗੁਰਮੁਖਿ ਨਾਮੁ ਜਪਹੁ, ਮਨ ਮੇਰੇ ॥		ਗੁਰਮੁਖਿ ਨਾਮੁ = ਗੁਰੂਘਰ ਦਾ ਖਾਸੁਲ ਖਾਸ ਨਾਮ ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ।	੧. ਤਾਂ ਤੇ, ਗੁਰਮੁਖ-ਨਾਮ (ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਮ, ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਖਾਸੁਲ-ਖਾਸ ਨਾਮ) ਨੂੰ ਜਪ, ਹੇ ਮੇਰੇ ਮਨ। ੨. ਗੁਰਮੁਖਿ' ਦਾ ਭਾਵ ਇਥੇ 'ਗੁਰਸਿਖ' ਨਹੀਂ ਹੈ ਨਾ ਹੀ ਇਹ ਪੰਕਤੀ 'ਗੁਰਮਖਿ' ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਹੈ। ਇਹ ਪੰਕਤੀ 'ਮਨ ਮੇਰੇ' ਨੂੰ ਮੁਖਾਤਿਬ ਹੈ।
ਨਾਨਕ, ਪਾਵਹੁ ਸੁਖ ਘਨੇਰੇ ॥੧॥		ਸੁਖ ਘਨੇਰੇ = ਘਣੇ ਸੁਖ, ਬਹੁਤ ਸੁਖ।	ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਕਿ (ਗੁਰਮਤਿ ਅਨੁਸਾਰ ਜਪ ਕੇ) ਬਹੁਤ ਸੁਖ ਪਾਓ।
ਸਗਲ ਸ੍ਰਿਸਟਿ ਕੋ ਰਾਜਾ ਦੁਖੀਆ ॥	ਸ੍ਰਿਸਟਿ	ਸਗਲ ਸ੍ਰਿਸਤਿ = ਸਾਰੀ ਸ੍ਰਿਸਟੀ।	ਭਾਂਵੇ ਕੋਈ ਸਾਰੀ ਸ੍ਰਿਸਟੀ ਦਾ ਰਾਜਾ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਵੀ ਉਹ ਵੀ ਦੁਖੀ ਹੀ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।
ਹਰਿ ਕਾ ਨਾਮੁ ਜਪਤ, ਹੋਇ ਸੁਖੀਆ ॥		ਜਪਤ = ਜਪ ਕੇ; ਹੋਇ ਸੁਖੀਆ = ਸੁਖੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।	ਹਰੀ ਦਾ ਨਾਮ ਜਪ ਕੇ ਉਹ ਸੁਖੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਭਾਵ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਨਾਲ ਵੀ ਕੋਈ ਸੁਖੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ; ਕੇਵਲ ਹਰਿਨਾਮ ਜਪਕੇ ਹੀ ਸੁਖੀ ਹੋ ਸਕੀਦਾ ਹੈ।
ਲਾਖ ਕਰੋਰੀ, ਬੰਧੁ ਨ ਪਰੈ ॥	ਕਰੋਰੀਂ	ਲਾਖ ਕਰੋਰੀ = ਲੱਖਾਂ ਕਰੋੜਾਂ ਨਾਲ; ਬੰਧੁ = ਬੰਨ, ਰੁਕਾਵਟ; ਨ ਪਰੈ = ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ। 'ਬੰਧੁ ਨ' ਨੂੰ 'ਬੰਧੁਨ' ਕਰਕੇ ਉਚਾਰਨ ਕਰਨਾ ਦਰੁਸਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਬੰਧਨਾਂ ਦੇ ਅਰਥ ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸਦਾ 'ਬੰਧਨ' ਰੂਪ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਮਿਲਦਾ ਹੈ।	ਲੱਖਾਂ ਕਰੋੜਾਂ ਦੇ ਧਨ ਨਾਲ ਵੀ ਤ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਨੂੰ ਬੰਨ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ।
ਹਰਿ ਕਾ ਨਾਮੁ ਜਪਤ, ਨਿਸਤਰੈ ॥		ਨਿਸਤਰੈ = ਤਰਨਾ।	ਹਰੀ ਦਾ ਨਾਮ ਜਪ ਕੇ ਤਰ ਜਾਈਦਾ ਹੈ।
ਅਨਿਕ ਮਾਇਆ ਰੰਗ, ਤਿਖ ਨ ਬੁਝਾਵੈ ॥		"ਅਨਿਕ" ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣ ਹੈ "ਰੰਗ" ਦਾ ਨਾ ਕਿ ਮਾਇਆ ਦਾ।	ਮਾਇਆ ਦੇ ਅਨੇਕ ਰੰਗਾਂ ਨਾਲ ਕੋਈ ਆਪਣੀ ਪਿਆਸ ਨਹੀਂ ਬੁਝਾ ਸਕਦਾ।

ਸੰਖਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਹਰਿ ਕਾ ਨਾਮੁ ਜਪਤ, ਆਘਾਵੈ ॥		ਜਪਤ = ਜਪ ਕ; ਆਘਾਵੈ = ਰੱਜਣਾ, ਤ੍ਰਿਪਤ ਹੋ ਜਾਣਾ।	ਹਰੀ ਦਾ ਨਾਮ ਜਪ ਕੇ ਉਹ ਤ੍ਰਿਪਤਿ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
ਜਿਹ ਮਾਰਗਿ, ਇਹੁ ਜਾਤ ਇਕੇਲਾ ॥		ਇਹੁ = ਇਹ ਜੀਵ; ਜਾਤ ਇਕੇਲਾ = ਇਕਲਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। "ਮਾਰਗਿ" ਦੀ ਛੇਕੜਲੀ ਸਿਹਾਰੀ "ਤੇ" ਜਾਂ "ਉਪਰ" ਦਾ ਅਰਥ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਅਧਿਕਰਣ ਕਾਰਕ ਦਾ ਇਕ ਵਚਨ ਨਾਂਵ ਹੈ।	ਜਿਸ ਰਸਤੇ ਤੇ ਇਹ ਇਕੱਲਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ;
ਤਹ, ਹਰਿਨਾਮੁ, ਸੰਗਿ ਹੋਤ ਸੁਹੇਲਾ ॥	ਤਹਾਂ	'ਤਹ' 'ਤਹਾਂ' ਦਾ ਲਘੂ ਰੂਪ ਹੈ।	ਉਥੇ ਹਰਿਨਾਮ, ਇਸ ਨਾਲ ਸੁਹੇਲਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਭਾਵ ਸੁਖ ਦੇਣਵਾਲਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
ਐਸਾ ਨਾਮੁ, ਮਨ, ਸਦਾ ਧਿਆਈਐ ॥			ਅਜਿਹਾ ਨਾਮ, ਹੇ ਮਨਾ, ਸਦਾ ਧਿਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।
ਨਾਨਕ, ਗੁਰਮੁਖਿ, ਪਰਮਗਾਤਿ ਪਾਈਐ ॥੨॥		ਗੁਰਮੁਖਿ = ਗੁਰੂ ਦੇ ਰਾਹੀਂ; ਪਰਮਗਾਤਿ = ਪਰਮਗਤੀ, ਉੱਤਮ ਹਾਲਤ।	ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਗੁਰੂ ਦੇ ਰਾਹੀਂ, ਪਰਮਗਤੀ ਪਾਈਦੀ ਹੈ।
ਛੂਟਤ ਨਹੀ, ਕੋਟਿ ਲਖ ਬਾਹੀ ॥	ਨਹੀਂ, ਬਾਹੀਂ	ਬਾਹੀਂ = ਬਾਹਾਂ ਰਾਹੀਂ, ਬਾਹਾਂ ਨਾਲ। ਕੋਟਿ ਲਖ ਬਾਹੀਂ ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ ਕਰੋੜ ਲਖ ਪੁਰਖਾਂ ਦੀ ਮਦਦ। ਬਾਹੀਂ ਸ਼ਬਦ ਇਥੇ ਕਰਣ ਕਾਰਕ ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ ਨਾਂਵ ਹੈ।	ਛੁੱਟ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ, ਕਰੋੜਾਂ ਲਖਾਂ ਬਾਂਹਾਂ ਨਾਲ ਭਾਵ ਕਰੋੜਾਂ ਲਖਾਂ ਮਦਦਗਾਰਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਛੁਟਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਇਸ ਭਵਜਲ ਸੰਸਾਰ ਤੋਂ।
ਨਾਮੁ ਜਪਤ, ਤਹ ਪਾਰਿ ਪਰਾਹੀ ॥	ਤਹਾਂ, ਪਰਾਹੀਂ	'ਤਹ' 'ਤਹਾਂ' ਦਾ ਲਘੂ ਰੂਪ ਹੈ।	ਨਾਮ ਜਪਣ ਨਾਲ, ਇਥੋਂ (ਭਵਸਾਗਰ ਤੋਂ) ਪਾਰ ਪੈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ (ਜਪਣਵਾਲੇ)।
ਅਨਿਕ ਬਿਘਨ, ਜਹ ਆਇ ਸੰਘਾਰੈ ॥	ਜਹਾਂ	'ਜਹ' 'ਜਹਾਂ' ਦਾ ਲਘੂ ਰੂਪ ਹੈ।	ਜਿਥੇ ਅਨੇਕਾਂ ਰਕਾਵਟਾਂ ਤੇਰੇ ਸੰਘਾਰ ਲਈ ਆਉਣ ਭਾਵ ਤੈਨੂੰ ਮਾਰਨ ਲਈ ਆਉਣ;
ਹਰਿ ਕਾ ਨਾਮੁ, ਤਤਕਾਲ ਉਧਾਰੈ ॥		ਤਤਕਾਲ = ਉਸੇ ਸਮੇਂ।	ਹਰਿਨਾਮ, ਉਥੋਂ ਤਤਕਾਲ ਭਾਵ ਉਸੇ ਵਕਤ ਤੈਨੂੰ ਉਧਾਰਦਾ ਹੈ।
ਅਨਿਕ ਜੋਨਿ ਜਨਮੈ, ਮਰਿ ਜਾਮ ॥			ਅਨੇਕਾਂ ਜੋਨੀਆਂ ਵਿਚ ਜਨਮ ਲੈਕੇ ਮਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਉਹ;
ਨਾਮੁ ਜਪਤ. ਪਾਵੈ ਬਿਸ੍ਰਾਮ ॥			ਨਾਮ ਜਪਣ ਨਾਲ, ਉਹ ਬਿਸਰਾਮ ਪਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ।
ਹਉ ਮੈਲਾ, ਮਲੁ ਕਬਹੁ ਨ ਧੋਵੈ ॥	ਹਉਂ, ਕਬਹੁੰ	ਹਉ = ਆਪਾ। "ਹਉ" ਇਥੇ ਪੜਨਾਂਵ ਨਹੀਂ ਹੈ ਬਲਕਿ ਨਾਂਵ ਹੈ ਅਤੇ ਅਰਥ ਹੈ ਆਪਾ।	ਆਪਾ ਜਾਂ ਮਨ (ਹਉਂ) ਮੈਲਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਮੈਲ ਨੂੰ ਕਦੇ ਧੋ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ; ਪਰ

ਸੰਬਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਹਰਿ ਕਾ ਨਾਮੁ, ਕੋਟਿ ਪਾਪ ਖੋਵੈ ॥			ਹਰੀ ਦਾ ਨਾਮ ਕਰੋੜਾਂ ਪਾਪਾਂ ਦੀ ਮੈਲ ਗਵਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।
ਐਸਾ ਨਾਮੁ ਜਪਹੁ ਮਨ, ਰੰਗਿ ॥		ਰੰਗਿ = ਰੰਗ ਨਾਲ, ਰੰਗ ਵਿਚ।	ਤਾਂ ਤੇ, ਐਸਾ ਨਾਮ ਜਪ, ਮੇਰੇ ਮਨਾ, ਰੰਗ ਵਿਚ ਜਾਂ ਰੰਗ ਨਾਲ;
ਨਾਨਕ, ਪਾਈਐ ਸਾਧ ਕੈ ਸੰਗਿ ॥੩॥			ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਕਿ ਐਸਾ ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਸਾਧ ਗੁਰੂ ਦੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।
ਜਿਹ ਮਾਰਗ ਕੇ, ਗਨੇ ਜਾਹਿ ਨ ਕੋਸਾ ॥	ਜਾਹਿ	'ਕੋਸਾ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ 'ਕੋਸਾਂ' ਕਰਨਾ ਦਰੁਸਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਭਾਂਵੇਂ ਬਹੁਵਚਨ ਤਾਂ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਅਗੇ ਕੋਈ ਸੰਬੰਧਕੀ ਪਦ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਨਾਸਕੀ ਉਚਾਰਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਹੀ ਬਹੁਵਚਨ ਹੈ।	ਇਸ ਪਉੜੀ ਵਿਚ, ਇਸ ਦੁਨੀਆ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਸਫਰ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਹੈ। ੨. ਜਿਸ ਰਸਤੇ ਦੇ ਕੋਸ (ਮੀਲ) ਗਿਣੇ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦੇ ਭਾਵ ਜਿਹੜਾ ਮਾਰਗ ਬਹੁਤ ਲੰਬਾ ਹੈ।
ਹਰਿ ਕਾ ਨਾਮੁ, ਊਹਾ ਸੰਗਿ ਤੋਸਾ ॥	ਊਹਾਂ, ਤੋਸਾ	ਤੋਸਾ = ਸਫਰ ਦਾ ਭੋਜਨ।	ਹਰਿਨਾਮ (ਜਪਿਆ ਹੋਇਆ, ਕਮਾਇਆ ਹੋਇਆ) ਉਥੇ ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਤੇਰਾ ਸਫਰ ਦਾ ਭੋਜਨ ਹੋਵੇਗਾ।
ਜਿਹ ਪੈਡੈ, ਮਹਾ ਅੰਧ ਗੁਬਾਰਾ ॥	ਪੈਡੈ, ਮਹਾਂ	ਪੈਡੈ = ਰਸਤੇ ਤੇ; ਮਹਾ ਅੰਧ ਗੁਬਾਰਾ = ਬਹੁਤ ਘੁਪ ਹਨੇਰਾ।	ਜਿਸ ਰਸਤੇ ਤੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਅੰਨਾ ਗੁਬਾਰਾ (ਧੁੰਧ, ਹਨੇਰਾ) ਹੋਵੇਗਾ।
ਹਰਿ ਕਾ ਨਾਮੁ, ਸੰਗਿ ਉਜੀਆਰਾ ॥		ਉਜੀਆਰਾ = ਚਾਨਣ।	ਹਰਿਨਾਮ (ਜਪਿਆ ਹੋਇਆ, ਕਮਾਇਆ ਹੋਇਆ) ਉਥੇ ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਉਜਾਲਾ ਹੋਵੇਗਾ।
ਜਹਾ ਪੰਥਿ, ਤੇਰਾ ਕੋ ਨ ਸਿਵਾਨੂ ॥	ਜਹਾਂ	'ਸਿਵਾਨੂ' ਦੇ 'ਸ' ਤੇ ਟਿਪੀ ਲਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂਕਿ 'ਵ' ਦਾ ਸਹੀ ਉਚਾਰਨ ਟਿਪੀ ਦਾ ਕੰਮ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।	ਜਿਥੇ ਪੰਥ (ਰਸਤੇ) ਤੇ ਤੇਰਾ ਕੋਈ ਜਾਣੂ (ਜਾਣ ਪਛਾਣ ਵਾਲਾ) ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ।
ਹਰਿ ਕਾ ਨਾਮੁ, ਤਹ ਨਾਲਿ ਪਛਾਨੂ ॥	ਤਹਾਂ	'ਤਹ' 'ਤਹਾਂ' ਦਾ ਲਘੂ ਰੂਪ ਹੈ।	ਉਥੇ ਹਰਿਨਾਮ ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਤੇਰਾ ਪਛਾਣੂ ਭਾਵ ਵਾਕਿਫ (ਸਾਥੀ) ਹੋਵੇਗਾ।
ਜਹ, ਮਹਾ ਭਇਆਨ ਤਪਤਿ ਬਹੁ ਘਾਮ ॥	ਜਹਾਂ, ਮਹਾਂ	'ਜਹ' 'ਜਹਾਂ' ਦਾ ਲਘੂ ਰੂਪ ਹੈ।	ਜਿਥੇ ਮਹਾਂ ਭਇਆਨਕ ਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਗਰਮੀ ਹੋਵੇਗੀ।
ਤਹ, ਹਰਿ ਕੇ ਨਾਮ ਕੀ, ਤੁਮ ਊਪਰਿ ਛਾਮ ॥	ਤਹਾਂ, ਛਾਂਮ	'ਤਹ' 'ਤਹਾਂ' ਦਾ ਲਘੂ ਰੂਪ ਹੈ।	ਉਥੇ ਹਰਿਨਾਮ ਤੇਰੇ ਉਪਰ ਠੰਢੀ ਛਾਂ ਹੋਵੇਗਾ।
ਜਹਾ, ਤ੍ਰਿਖਾ ਮਨ, ਤੁਝ ਆਕਰਖੈ ॥	ਜਹਾਂ	ਤ੍ਰਿਖਾ = ਤ੍ਰੇਹ, ਪਿਆਸ।	ਜਿਥੇ ਪਿਆਸ, ਹੇ ਮਨਾ, ਤੈਨੂੰ ਬਹੁਤ ਖਿਚ ਪਾਉਂਦੀ (ਭਾਵ ਤਾਲਾਬੇਲੀ ਲਾਉਂਦੀ) ਹੈ।

ਸੰਬਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਤਹ, ਨਾਨਕ, ਹਰਿ ਹਰਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਬਰਖੈ ॥੪॥	ਤਹਾਂ	'ਤਹ' 'ਤਹਾਂ' ਦਾ ਲਘੂ ਰੂਪ ਹੈ।	ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ, ਉਥੇ ਨਾਮ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਬਰਸਦਾ ਹੈ (ਤੇਰੀ ਪਿਆਸ ਬੁਝਾਉਣ ਲਈ)। ੨. 'ਹਰਿ ਹਰਿ' ਇਕੱਠੇ ਆਉਣ ਤਾਂ ਅਕਸਰ ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਮ ਦਾ ਭਾਵ ਹੁੰਦਾ ਹੈ
ਭਗਤ ਜਨਾ ਕੀ, ਬਰਤਨਿ ਨਾਮੁ ॥	ਜਨਾਂ		ਭਗਤਾਂ ਦੀ ਵਰਤਣ ਅਤੇ ਵਿਹਾਰ ਨਾਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
ਸੰਤ ਜਨਾ ਕੈ ਮਨਿ ਬਿਸ੍ਰਾਮੁ ॥	ਜਨਾਂ		ਇਸ ਨਾਮ ਦਾ ਬਿਸਰਾਮ ਸੰਤਾਂ ਗੁਰਮੁਖਾਂ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
ਹਰਿ ਕਾ ਨਾਮੁ, ਦਾਸ ਕੀ ਓਟ ॥			ਹਰੀ ਦਾ ਨਾਮ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਸੇਵਕ ਦੀ ਓਟ ਹੈ
ਹਰਿ ਕੈ ਨਾਮਿ, ਉਧਰੇ ਜਨ ਕੋਟਿ ॥			ਹਰੀ ਦੇ ਨਾਮ ਰਾਹੀਂ ਕਰੋੜਾਂ ਜਨ ਉਧਰੇ ਹਨ।
ਹਰਿਜਸੁ ਕਰਤ ਸੰਤ, ਦਿਨੁ ਰਾਤਿ ॥			ਸੰਤ ਗੁਰਮੁਖ ਹਰੀ ਦਾ ਜਸ, ਨਾਮ ਬਾਣੀ ਰਾਹੀਂ, ਦਿਨ ਰਾਤ ਕਰਦੇ ਹਨ।
ਹਰਿ ਹਰਿ ਅਉਖਧੁ, ਸਾਧ ਕਮਾਤਿ ॥			ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਧ ਜਨ, ਨਾਮ ਰੂਪੀ ਦਵਾਈ ਕਮਾਉਂਦੇ ਹਨ ਭਾਵ ਇਕੱਤਰ ਕਰਦੇ ਹਨ।
ਹਰਿਜਨ ਕੈ, ਹਰਿਨਾਮੁ ਨਿਧਾਨੁ ॥			ਹਰਿਜਨ ਦੇ ਪਾਸ ਹਰਿਨਾਮ ਰੂਪੀ ਖਜ਼ਾਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
ਪਾਰਬ੍ਰਹਮਿ, ਜਨ ਕੀਨੋ ਦਾਨ ॥		'ਪਾਰਬ੍ਰਹਮਿ' ਦੀ ਛੇਕੜਲੀ ਸਿਹਾਰੀ 'ਨੇ' ਦਾ ਅਰਥ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਇਕਵਚਨ ਕਰਤਾ ਕਾਰਕ ਨਾਂਵ ਹੈ।	ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਨੇ ਜਨ ਨੂੰ ਇਹ ਨਾਮ ਰੂਪੀ ਖਜ਼ਾਨਾ ਦਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ।
ਮਨ ਤਨ ਰੰਗਿ ਰਤੇ, ਰੰਗ ਏਕੈ ॥	ਰੱਤੇ		੧. ਜਨ ਦਾ ਮਨ ਤੇ ਤਨ ਰੰਗ ਵਿਚ ਰੱਤੇ (ਰੰਗੇ) ਹੁੰਦੇ ਹਨ; (ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਉਠਦਾ ਹੈ, ਕਿਸ ਦੇ ਰੰਗ ਵਿਚ? ਉਤਰ ਹੈ) ਇਕ ਦੇ ਹੀ ਰੰਗ ਦੇ (ਰੱਤੇ ਹਨ)। ੨. 'ਰੰਗਿ ਰਤੇ' ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ ਰੰਗ ਵਿਚ ਰੱਤੇ। 'ਰੰਗ ਏਕੈ' ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ 'ਇਕੇ ਦੇ ਹੀ ਰੰਗ ਦੇ'। ਪਹਿਲੀ ਅਧ-ਪੰਕਤੀ ਦਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮਨ ਤੇ ਤਨ ਰੰਗ ਵਿਚ ਰੱਤੇ ਹਨ ਅਤੇ ਪੰਕਤੀ ਦਾ ਪਿਛਲਾ ਭਾਗ ਦਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਰੰਗ ਇਕੇ ਦਾ ਹੈ।

ਸੰਬਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਨਾਨਕ, ਜਨ ਕੈ ਬਿਰਤਿ ਬਿਬੇਕੈ ॥੫॥			ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਜਨ ਦੀ ਬਿਰਤੀ, ਬਿਬੇਕ ਵਾਲੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ (ਨਾਮ ਜਪਣ ਕਰਕੇ)।
ਹਰਿ ਕਾ ਨਾਮੁ, ਜਨ ਕਉ ਮੁਕਤਿ ਜੁਗਤਿ ॥			ਹਰੀ ਦਾ ਨਾਮ, ਜਨ ਲਈ ਮੁਕਤੀ ਦੀ ਜੁਗਤੀ ਹੈ (ਗੁਰਮੁਖ ਜਨ ਹੋਰ ਕੋਈ ਜੁਗਤੀ ਮੁਕਤੀ ਦੀ ਨਹੀਂ ਭਾਲਦੇ)।
ਹਰਿ ਕੈ ਨਾਮਿ, ਜਨ ਕਉ ਤ੍ਰਿਪਤਿ ਭੁਗਤਿ ॥			ਹਰੀ ਦੇ ਨਾਮ ਕਰਕੇ ਜਨ ਨੂੰ ਤ੍ਰਿਪਤੀ ਅਤੇ ਲੋੜੀਂਦੀ ਭੁਗਤਿ (ਭੋਗ, ਭੋਜਨ ਆਦਿ) ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।
ਹਰਿ ਕਾ ਨਾਮੁ, ਜਨ ਕਾ ਰੂਪ ਰੰਗੁ ॥			ਹਰੀ ਦਾ ਨਾਮ ਜਨ ਦਾ ਸੋਹਣਾ ਰੂਪ ਤੇ ਰੰਗ ਹੁੰਦਾ ਹੈ; ਉਹ ਹੋਰ ਕੋਈ ਸ਼ੀਗਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ।
ਹਰਿਨਾਮੁ ਜਪਤ, ਕਬ ਪਰੈ ਨ ਭੰਗੁ ॥			ਹਰਿਨਾਮ ਜਪਣ ਨਾਲ ਕਦੇ ਵੀ ਬਿਘਨ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ ਭਾਵ ਕਿਸੇ ਕਾਰਜ ਵਿਚ ਵੀ ਕੋਈ ਭੰਗ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ।
ਹਰਿ ਕਾ ਨਾਮੁ, ਜਨ ਕੀ ਵਡਿਆਈ ॥			ਹਰੀ ਦਾ ਨਾਮ ਜਨ ਦੀ ਵਡਿਆਈ ਹੈ।
ਹਰਿ ਕੈ ਨਾਮਿ, ਜਨ ਸੋਭਾ ਪਾਈ ॥			ਹਰੀ ਦੇ ਨਾਮ ਰਾਹੀਂ ਜਨ ਸੋਭਾ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ।
ਹਰਿ ਕਾ ਨਾਮੁ, ਜਨ ਕਉ ਭੋਗ ਜੋਗ ॥			ਹਰੀ ਦਾ ਨਾਮ ਜਨ ਦਾ ਭੋਗ (ਦੁਨਿਆਵੀ ਭੋਗ) ਅਤੇ ਜੋਗ ਹੈ। ਗੁਰਮੁਖ ਜਨ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਭੋਗ ਜਾਂ ਜੋਗ ਵਿਚ ਪਰਵਿਰਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ, ਸਿਵਾਏ ਨਾਮ ਦੇ।
ਹਰਿਨਾਮੁ ਜਪਤ, ਕਛੁ ਨਾਹਿ ਬਿਓਗੁ ॥	ਨਾਹਿ		ਹਰੀ ਦਾ ਨਾਮ ਜਪਣ ਨਾਲ ਕੁਝ ਵਿਜੋਗ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਭਾਵ ਵਿਜੋਗ ਦੇ ਦੁਖ ਦੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਈਦਾ ਅਤੇ ਵੈਸੇ ਵੀ ਵਿਜੋਗ ਵਿਆਪਦਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਪਿਆਰਾ ਨਾਮ ਜਪਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਤੋਂ ਪਰੇ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਸਣੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ।
ਜਨੁ ਰਾਤਾ, ਹਰਿਨਾਮ ਕੀ ਸੇਵਾ ॥			ਹਰਿਜਨ ਹਰਿ ਨਾਮ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਹੀ ਰਤਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਭਾਵ ਨਾਮ ਜਪਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।
ਨਾਨਕ, ਪੂਜੈ ਹਰਿ ਹਰਿ ਦੇਵਾ ॥੬॥			ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਜਨ ਨਾਮ ਰੂਪੀ ਦੇਵ ਨੂੰ ਪੂਜਦਾ ਹੈ। ਦੋ ਵਾਰੀ 'ਹਰਿ ਹਰਿ' ਦਾ ਭਾਵ ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਮ ਹੈ।੨

ਸੰਬਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਹਰਿ ਹਰਿ, ਜਨ ਕੈ ਮਾਲੁ ਖਜੀਨਾ ॥			ਨਾਮ, ਜਨ ਦਾ ਮਾਲ ਅਤੇ ਖਜ਼ਾਨਾ ਹੈ। ਦੋ ਵਾਰੀ 'ਹਰਿ ਹਰਿ' ਦਾ ਭਾਵ ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਮ ਹੈ।
ਹਰਿਧਨੁ, ਜਨ ਕਉ, ਆਪਿ ਪ੍ਰਭਿ ਦੀਨਾ ॥		ਪ੍ਰਭਿ = ਪ੍ਰਭ ਨੇ।	ਇਹ ਹਰਿਧਨ ਜਨ ਨੂੰ ਆਪ ਪ੍ਰਭੂ ਨੇ ਦਿਤਾ ਹੈ।
ਹਰਿ ਹਰਿ, ਜਨ ਕੈ ਓਟ ਸਤਾਣੀ ॥			ਨਾਮ, ਜਨ ਦੀ ਤਾਕਤਵਾਲੀ (ਸਤਾਣੀ) ਓਟ ਹੈ।
ਹਰਿ ਪ੍ਰਤਾਪਿ, ਜਨ ਅਵਰ ਨ ਜਾਣੀ ॥		ਪ੍ਰਤਾਪਿ = ਪ੍ਰਤਾਪ ਕਰਕੇ।	ਹਰੀ ਦੇ ਪ੍ਰਤਾਪ ਕਰਕੇ, ਜਨ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ ਭਾਵ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੀ ਮਦਦ ਦਾ ਤਲਬਗਾਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।
ਓਤਿ ਪੋਤਿ, ਜਨ ਹਰਿ ਰਸਿ ਰਾਤੇ ॥			ਜਨ, ਹਰੀ ਦੇ ਰਸ ਵਿਚ ਤਾਣੇ ਪੇਟੇ ਵਾਂਗ ਇਕ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।
ਸੁੰਨ ਸਮਾਧਿ, ਨਾਮ ਰਸ ਮਾਤੇ ॥			ਅਫੁਰ ਸਮਾਧੀ, ਨਾਮ ਦੇ ਰਸ ਵਿਚ ਮੱਤੇ ਹੋਣ ਨਾਲ, ਜਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।
ਆਠ ਪਹਰ, ਜਨੁ ਹਰਿ ਹਰਿ ਜਪੈ ॥			ਅਠੇ ਪਹਿਰ ਭਾਵ ਸਾਰਾ ਦਿਨ, ਜਨ ਨਾਮ ਜਪਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।
ਹਰਿ ਕਾ ਭਗਤੁ ਪ੍ਰਗਟ, ਨਹੀ ਛਪੈ ॥	ਨਹੀਂ		ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਹਰੀ ਦਾ ਭਗਤ ਪ੍ਰਗਟ ਭਾਵ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਲੁਕ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ।
ਹਰਿ ਕੀ ਭਗਤਿ, ਮੁਕਤਿ ਬਹੁ ਕਰੇ ॥			ਹਰੀ ਦੀ ਭਗਤੀ ਨੇ, ਬਹੁਤ ਮੁਕਤ ਕਰੇ ਹਨ ਭਾਵ ਕੀਤੇ ਹਨ।
ਨਾਨਕ, ਜਨ ਸੰਗਿ ਕੇਤੇ ਤਰੇ ॥੧॥			ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਜੀਵਨ ਮੁਕਤ ਜਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਕਈ ਤਰੇ ਹਨ।
ਪਾਰਜਾਤੁ, ਇਹੁ ਹਰਿ ਕੇ ਨਾਮ ॥			ਇਛਾ ਪੂਰਕ ਪਾਰਜਾਤ ਦਰੱਖਤ, ਇਹ ਹਰੀ ਦਾ ਨਾਮ ਹੀ ਹੈ।
ਕਾਮਧੇਨ, ਹਰਿ ਹਰਿ ਗੁਣ ਗਾਮ ॥		ਹਰਿ ਹਰਿ ਗੁਣ ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ ਨਾਮ ਦੇ ਗੁਣ ਅਤੇ ਨਾਮ ਦੇ ਗੁਣ ਗੁਰਬਾਣੀ ਹੀ ਹੈ।	ਇਛਾ ਪੂਰਕ ਗਊ ਕਾਮਧੇਨ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਕੀਰਤਨ ਹੈ।
ਸਭ ਤੇ ਊਤਮ, ਹਰਿ ਕੀ ਕਥਾ ॥		ਹਰੀ ਦੀ ਕਥਾ ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ ਗੁਰਬਾਣੀ ਜੋ ਕਿ ਸਰਬਗ ਪੁਰਖਾਂ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਨੇ ਅਕੱਥ ਹਰੀ ਦੀ ਕਥਾ ਕੀਤੀ ਹੈ।	ਸਭ ਤੋਂ ਸ਼੍ਰੇਸ਼ਟ ਹਰੀ ਦੀ ਕਥਾ ਭਾਵ ਗੁਰਬਾਣੀ ਹੈ।

ਸੰਬਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਨਾਮੁ ਸੁਨਤ, ਦਰਦ ਦੁਖ ਲਥਾ ॥	ਲੱਥਾ		ਨਾਮ ਸੁਣ ਕੇ ਦਰਦ ਤੇ ਦੁਖ ਲਥ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
ਨਾਮ ਕੀ ਮਹਿਮਾ, ਸੰਤ ਰਿਦ ਵਸੈ ॥			ਨਾਮ ਦੀ ਮਹਿਮਾ ਸੰਤਾਂ ਦੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਵੱਸਦੀ ਹੈ।
ਸੰਤ ਪ੍ਰਤਾਪਿ, ਦੁਰਤੁ ਸਭੁ ਨਸੈ ॥		ਦੁਰਤੁ = ਪਾਪ।	ਸੰਤ ਗੁਰੂ ਦੇ ਪ੍ਰਤਾਪ ਨਾਲ ਸਭ ਪਾਪ ਦਾ ਨਾਸ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
ਸੰਤ ਕਾ ਸੰਗੁ, ਵਡਭਾਗੀ ਪਾਈਐ ॥	ਵਡਭਾਗੀ	ਵਡਭਾਗੀ = ਵਡੇ ਭਾਗਾਂ ਕਰਕੇ।	ਸੰਤ ਦਾ ਸੰਗ ਵਡਭਾਗਾਂ ਨਾਲ ਪਾਈਦਾ ਹੈ।
ਸੰਤ ਕੀ ਸੇਵਾ, ਨਾਮੁ ਧਿਆਈਐ ॥			ਸੰਤ ਦੀ ਸੇਵਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਨਾਮ ਧਿਆਈਏ।
ਨਾਮ ਤੁਲਿ, ਕਛੁ ਅਵਰੁ ਨ ਹੋਇ ॥			ਨਾਮ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਕੁਝ ਹੋਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ।
ਨਾਨਕ, ਗੁਰਮੁਖਿ ਨਾਮੁ ਪਾਵੈ, ਜਨੁ ਕੋਇ ॥੮॥੨॥			ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਗੁਰੂ ਦੇ ਰਾਹੀਂ, ਕੋਈ ਜਨ ਨਾਮ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ।
ਸਲੋਕੁ ॥			
ਬਹੁ ਸਾਸਤ੍ਰੁ, ਬਹੁ ਸਿਮ੍ਰਿਤੀ, ਪੇਖੇ ਸਰਬ ਢਢੋਲਿ ॥	ਸ਼ਾਸਤ੍ਰੁ, ਢਢੋਲਿ		ਅਨੇਕਾਂ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰ ਅਤੇ ਅਨੇਕਾਂ ਸਿਮ੍ਰਿਤੀਆਂ ਫੋਲ ਕੇ (ਅਧਿਐਨ ਕਰਕੇ) ਦੇਖੇ ਹਨ;
ਪੂਜਸਿ ਨਾਹੀ ਹਰਿ ਹਰੇ, ਨਾਨਕ, ਨਾਮ ਅਮੋਲ ॥੧॥	ਨਾਹੀ		ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਇਹ (ਧਾਰਮਿਕ ਗ੍ਰੰਥ), ਨਾਮ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਦੇ; ਨਾਮ ਅਮੋਲ ਹੈ।
ਅਸਟਪਦੀ ॥	ਅਸਟਪਦੀ		ਅੱਠ ਪਦਿਆਂ ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਅਸਟਪਦੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।
ਜਾਪ, ਤਾਪ, ਗਿਆਨ, ਸਭਿ ਧਿਆਨ ॥			ਆਨਮਤੀ ਜਪ, ਤਪ, ਗਿਆਨ ਅਤੇ ਧਿਆਨ;
ਖਟ ਸਾਸਤ੍ਰੁ, ਸਿਮ੍ਰਿਤਿ ਵਖਿਆਨ ॥	ਸ਼ਾਸਤ੍ਰੁ		ਛੇ ਸ਼ਾਸਤਰ ਅਤੇ ਸਿਮ੍ਰਿਤੀਆਂ ਦਾ ਵਿਆਖਿਆਨ;
ਜੋਗ ਅਭਿਆਸ, ਕਰਮ ਧ੍ਰਮ ਕਿਰਿਆ ॥			ਜੋਗ ਦਾ ਅਭਿਆਸ, ਤੇ ਹੋਰ ਧਰਮ ਦੇ ਕਰਮ ਤੇ ਕਿਰਿਆਵਾਂ;

ਸੰਬਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਸਗਲ ਤਿਆਗਿ, ਬਨ ਮਧੇ ਫਿਰਿਆ ॥			ਸਭ ਤਜ ਕੇ ਜੰਗਲ ਵਿਖੇ ਫਿਰੇ;
ਅਨਿਕ ਪ੍ਰਕਾਰ, ਕੀਏ ਬਹੁ ਜਤਨਾ ॥			ਹੋਰ ਵੀ ਅਨੇਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਬੜੇ ਜਤਨ ਕਰੇ;
ਪੁੰਨ, ਦਾਨ, ਹੋਮੇ ਬਹੁ ਰਤਨਾ ॥			ਪੁੰਨ, ਦਾਨ ਕਰੇ, ਅਤੇ ਬਹੁ ਕੀਮਤੀ ਰਤਨ (ਘਿਓ ਆਦਿ) ਹੋਮੇ ਭਾਵ ਯਗ ਵਿਚ ਅਗਨਿ ਭੇਂਟ ਕਰੇ;
ਸਰੀਰੁ ਕਟਾਇ, ਹੋਮੈ ਕਰਿ ਰਾਤੀ ॥			ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਕਟਾ ਕੇ ਰਤੀ ਰਤੀ ਹੋਮ ਕਰ ਦੇਵੇ ਭਾਵ ਸਾੜ ਦੇਵੇ ਯਗਾਂ ਦੀ ਅਗਨੀ ਵਿਚ;
ਵਰਤ ਨੇਮ ਕਰੈ, ਬਹੁ ਭਾਤੀ ॥	ਭਾਂਤੀ		ਵਰਤ ਨੇਮ ਨਾਲ ਕਰੇ, ਬਹੁ ਭਾਂਤਾਂ ਨਾਲ ਕਰੇ;
ਨਹੀ ਤੁਲਿ, ਰਾਮ ਨਾਮ ਬੀਚਾਰ ॥	ਨਹੀਂ		ਰਾਮਨਾਮ ਜਪਣ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਦੇ ਇਹ (ਉਪਰ ਦਸੇ ਉਪਾਵ) ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ ਹਨ।
ਨਾਨਕ, ਗੁਰਮੁਖਿ ਨਾਮੁ ਜਪੀਐ, ਇਕ ਬਾਰ ॥੧॥			ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਗੁਰਮੁਖਿ ਨਾਮ (ਭਾਵ ਗੁਰੂਘਰ ਦੇ ਨਾਮ ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ) ਜਪੇ, ਇਕ ਵਾਰ ਲਗਾਤਾਰ।
ਨਉ ਖੰਡ ਪ੍ਰਿਥਮੀ ਫਿਰੈ, ਚਿਰੁ ਜੀਵੈ ॥			ਨਉ ਖੰਡ ਧਰਤੀ ਵਿਖੇ ਭਰਮੇ, ਲੰਬੀ ਉਮਰ ਜੀਵੇ;
ਮਹਾ ਉਦਾਸੁ, ਤਪੀਸਰੁ ਥੀਵੈ ॥	ਮਹਾਂ		ਮਹਾਂ ਉਦਾਸ ਭਾਵ ਉਪਰਾਮ ਹੋਵੇ, ਵਡਾ ਤਪੀਆ ਹੋਵੇ;
ਅਗਨਿ ਮਾਹਿ ਹੋਮਤ ਪਰਾਨ ॥	ਮਾਹਿੰ		ਅਗਨੀ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਾਣਾਂ ਨੂੰ ਸਾੜ ਦੇਵੇ (ਤਪ ਕਰਦਾ ਹੋਇਆ);
ਕਨਿਕ, ਅਸ੍ਰੁ, ਹੈਵਰ, ਭੂਮਿ ਦਾਨ ॥	ਅਸ੍ਰੁ		ਸੋਨਾ, ਘੋੜੇ, ਉਤਮ ਘੋੜੇ (ਹੈਵਰ) ਅਤੇ ਭੂਮੀ ਦਾਨ ਦੇਵੇ;
ਨਿਉਲੀ ਕਰਮ ਕਰੈ, ਬਹੁ ਆਸਨ ॥			ਨਿਉਲੀ ਕਰਮ ਕਰੇ (ਯੋਗ ਰਾਹੀਂ ਅੰਦਰਲੀਆਂ ਨਾੜੀਆਂ ਦੀ ਸਫਾਈ), ਬਹੁ ਯੋਗ ਆਸਨ ਕਰੇ;
ਜੈਨ ਮਾਰਗ ਸੰਜਮ, ਅਤਿ ਸਾਧਨ ॥			ਜੈਨ ਪੰਥ ਦੇ ਅਤਿ ਅਉਖੇ ਸੰਜਮ ਤੇ ਸਾਧਨ ਕਰੇ;
ਨਿਮਖ ਨਿਮਖ ਕਰਿ, ਸਰੀਰੁ ਕਟਾਵੈ ॥			ਖਿਨ ਖਿਨ ਕਰਕੇ ਸਰੀਰ ਕਟਾਵੇ;

ਸੰਬਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਤਉ ਭੀ, ਹਉਮੈ ਮੈਲੁ ਨ ਜਾਵੈ ॥			ਇਨਾਂ ਕੁਝ ਕਰਕੇ ਵੀ, ਹਉਮੈ ਦੀ ਮੈਲ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੀ।
ਹਰਿ ਕੇ ਨਾਮ ਸਮਸਰਿ, ਕਛੁ ਨਾਹਿ ॥	ਨਾਹਿੰ		ਹਰੀ ਦੇ ਨਾਮ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੈ।
ਨਾਨਕ, ਗੁਰਮੁਖਿ ਨਾਮੁ ਜਪਤ, ਗਤਿ ਪਾਹਿ ॥੨॥	ਪਾਹਿੰ		ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਗੁਰਮੁਖਿ ਨਾਮ (ਭਾਵ ਗੁਰੂਘਰ ਦੇ ਨਾਮ ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ) ਜਪ ਕੇ ਗਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।
ਮਨ ਕਾਮਨਾ, ਤੀਰਥ ਦੇਹ ਛੁਟੈ ॥			ਮਨ ਦੀ ਇਛਾ ਹੈ ਕਿ ਤੀਰਥ ਦੇ ਸਰੀਰ ਛੁਟੇ ਭਾਵ ਮੌਤ ਆਵੇ।
ਗਰਬੁ ਗੁਮਾਨੁ ਨ ਮਨ ਤੇ ਹੁਟੈ ॥			(ਪਰ ਤਾਂ ਵੀ) ਹੰਕਾਰ ਤੇ ਭਰਮ ਮਨ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਹਟਦਾ।
ਸੋਚ ਕਰੈ, ਦਿਨਸੁ ਅਰੁ ਰਾਤਿ ॥			ਭਾਵੇਂ, ਦਿਨ ਰਾਤ ਤਨ ਨੂੰ ਸੁਚਾ ਕਰੇ।
ਮਨ ਕੀ ਮੈਲੁ, ਨ ਤਨ ਤੇ ਜਾਤਿ ॥			ਤਾਂ ਵੀ, ਮਨ ਦੀ ਮੈਲ, ਤਨ ਨੂੰ ਸਾਫ ਕਰਨ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੀ।
ਇਸੁ ਦੇਹੀ ਕਉ, ਬਹੁ ਸਾਧਨਾ ਕਰੈ ॥			ਇਸ ਦੇਹੀ ਤਾਂਈਂ ਅਨੇਕ ਕਿਸਮ ਦੀ ਸਾਧਨਾ ਕਰੇ;
ਮਨ ਤੇ, ਕਬਹੂ ਨ ਬਿਖਿਆ ਟਰੈ ॥	ਕਬਹੂੰ		ਤਾਂ ਵੀ, ਮਨ ਦੀ ਬਿਖਿਆ ਰੂਪੀ ਮੈਲ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੀ।
ਜਲਿ ਧੋਵੈ ਬਹੁ, ਦੇਹ ਅਨੀਤਿ ॥			ਜਲ ਨਾਲ ਆਰਜ਼ੀ ਦੇਹ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਧੋਵੇ;
ਸੁਧ ਕਹਾ ਹੋਇ, ਕਾਚੀ ਭੀਤਿ ॥	ਸੁਧ	੧. 'ਸੁਧ' ਦਾ ਭਾਵ ਇਥੇ 'ਸੁਧ' ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਸੁਧ-ਬੁਧ। ੨. 'ਕਹਾ' ਦਾ ਭਾਵ ਇਥੇ 'ਕੀ' ਜਾਂ 'ਕਿਵੇਂ' ਹੈ ਸੋ ਇਸ ਦਾ ਉਚਾਰਨ 'ਕਹਾਂ' ਨਹੀਂ ਹੈ।	ਕਚੀ ਕੰਧ ਰੂਪੀ ਦੇਹ ਫੇਰ ਵੀ ਸੁਧ ਕਿਥੇ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।
ਮਨ, ਹਰਿ ਕੇ ਨਾਮ ਕੀ ਮਹਿਮਾ ਉਚ ॥			ਹੇ ਮਨਾ, ਹਰੀ ਦੇ ਨਾਮ ਦੀ ਮਹਿਮਾ ਉਚੀ ਹੈ।

ਸੰਬੰਧ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਨਾਨਕ, ਨਾਮਿ, ਉਧਰੇ ਪਤਿਤ ਬਹੁ ਮੂਚ ॥੩॥		'ਬਹੁ' ਇਥੇ ਦੇਹਲੀ ਦੀਪਕ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਸੰਬੰਧ 'ਉਧਰੇ' ਨਾਲ ਵੀ ਹੈ ਤੇ 'ਮੂਚ' ਨਾਲ ਵੀ - ਬਹੁ ਉਧਰੇ ਅਤੇ ਬਹੁ ਮੂਚ ਪਤਿਤ।	ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਨਾਮ ਰਾਹੀਂ ਅਨੇਕਾਂ, ਬਹੁਤ ਵਡੇ (ਮੂਚ) ਪਤਿਤ ਉਧਰ ਗਏ ਹਨ ਭਾਵ ਸੰਸਾਰ ਸਾਗਰ ਤੋਂ ਤਰ ਗਏ ਹਨ।
ਬਹੁਤੁ ਸਿਆਣਪ, ਜਮ ਕਾ ਭਉ ਬਿਆਪੈ ॥			ਬਹੁਤ ਸਿਆਣਪਾਂ ਨਾਲ ਸਗੋਂ ਜਮ ਦਾ ਭੈ ਵਾਪਰਦਾ ਹੈ (ਕਿਉਂਕਿ);
ਅਨਿਕ ਜਤਨ ਕਰਿ, ਤ੍ਰਿਸਨ ਨਾ ਧ੍ਰਾਪੈ ॥	ਤ੍ਰਿਸਨ		ਅਨਿਕ ਜਤਨਾਂ ਨਾਲ, ਤ੍ਰਿਸਨਾ ਨਹੀਂ ਰੱਜਦੀ।
ਭੇਖ ਅਨੇਕ, ਅਗਨਿ ਨਹੀ ਬੁਝੈ ॥	ਨਹੀਂ	ਇਥੇ 'ਬੁਝੈ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ 'ਬੁੱਝੈ' ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ। 'ਬੁਝੈ' ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ ਖਤਮ ਹੋਣਾ ਜਦਕਿ 'ਬੁੱਝੈ' ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ ਬੁੱਝਣਾ ਭਾਵ ਸਮਝ ਲੈਣਾ।	ਅਨੇਕ ਧਾਰਮਕ ਭੇਖ ਧਾਰਨ ਕਰਨ ਨਾਲ, ਅੱਗ (ਤ੍ਰਿਸਨਾ ਦੀ) ਨਹੀਂ ਮਿਟਦੀ।
ਕੋਟਿ ਉਪਾਵ, ਦਰਗਹ ਨਹੀ ਸਿਝੈ ॥	ਨਹੀਂ		ਜੀਵ ਕਰੋੜਾਂ ਉਪਾਵ ਕਰ ਲਵੇ, ਪਰ ਰੱਬ ਦੀ ਦਰਗਾਹ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਛੁਟਦਾ ਨਹੀਂ।
ਛੂਟਸਿ ਨਾਹੀ, ਉਭ ਪਇਆਲਿ ॥	ਨਾਹੀਂ		ਭਾਵੇਂ ਆਕਾਸ਼ ਤੇ ਚੜ ਜਾਵੇ ਜਾਂ ਪਾਤਾਲ ਵਿਚ ਚਲਿਆ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਵੀ ਛੁਟਕਾਰਾ ਨਹੀਂ (ਇਸ ਚੁਰਾਸੀ ਦੇ ਗੋੜ ਵਿਚੋਂ)।
ਮੋਹਿ, ਬਿਆਪਹਿ ਮਾਇਆ ਜਾਲਿ ॥	ਬਿਆਪਹਿ	'ਮੋਹਿ' ਪੜਨਾਂਵ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤੇ ਇਸਦਾ ਅਰਥ ;ਮੇਰਾ; ਜਾਂ ;ਮੈਂ; ਨਹੀਂ। 'ਮੋਹਿ' ਅਸਲ ਵਿਚ 'ਮੋਹ' ਨਾਂਵ ਦਾ ਕਰਣ ਕਾਰਕ ਰੂਪ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿਹਾਰੀ 'ਮੋਹ ਕਰਕੇ' ਦਾ ਅਰਥ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਸੋ 'ਮੋਹਿ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ 'ਮੋਹੇ' ਕਰਨਾ ਦਰੁਸਤ ਨਹੀਂ ਲਗਦਾ। ਕੁਝ ਪੁਰਾਤਨ ਸਰੂਪਾਂ ਵਿਚ "'ਜਾਲਿ" ਦੀ ਥਾਂ ਤੇ "ਜਾਲ" ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦਰੁਸਤ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ "ਜਾਲ" ਬਹੁਵਚਨ ਨਾਂਵ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਆਕਰਣ ਮੁਤਾਬਕ ਸਿਹਾਰੀ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਲਗਦੀ।	(ਕਿਉਂਕਿ), ਮੋਹ ਵਿਚ ਪੈਣ ਕਰਕੇ ਜੀਵ ਨੂੰ ਮਾਇਆ ਦੇ ਜਾਲ ਪਏ ਹੋਏ ਹਨ।
ਅਵਰ ਕਰਤੂਤਿ ਸਗਲੀ, ਜਮੁ ਡਾਨੈ ॥		'ਡਾਨੈ' ਇਥੇ ਕਿਰਿਆ ਰੂਪ ਵਿਚ ਹੈ। ਇਸਦਾ ਨਾਂਵ ਰੂਪ 'ਡੰਨ' ਜਾਂ 'ਡੰਡ' ਹੈ।	(ਨਾਮ ਤੋਂ ਬਿਨਾ) ਹੋਰ ਸਭ ਕਰਨੀ (ਕਰਤੂਤਿ) ਲਈ ਜਮ ਡੰਡ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

ਸੰਬਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਗੋਵਿੰਦ ਭਜਨ ਬਿਨੁ, ਤਿਲੁ ਨਹੀ ਮਾਨੈ ॥	ਨਹੀਂ	ਇਸ ਪੰਕਤੀ ਤੋਂ ਸਾਬਤ ਹੈ ਕਿ ਸਿਵਾਏ ਗੁਰਮੁਖਾਂ ਦੇ ਜੋ ਨਾਮ ਜਪਦੇ ਹਨ, ਹਰ ਇਕ ਅਛੇ ਬੁਰੇ ਇਨਸਾਨ ਨੂੰ ਜੋ ਕਿ ਤ੍ਰੈਗੁਣੀ ਕਰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਨੂੰ ਅਗੇ ਸਜਾ ਮਿਲਦੀ ਹੈ।	ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਦੇ ਭਜਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਇਕ ਤਿਲ ਮਾਤਰ ਵੀ ਜਮ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦਾ (ਭਾਵ ਜ਼ਰੂਰ ਸਜਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ)।
ਹਰਿ ਕਾ ਨਾਮੁ ਜਪਤ, ਦੁਖੁ ਜਾਇ ॥			ਹਰੀ ਦਾ ਨਾਮ ਜਪਣ ਨਾਲ ਦੁਖ ਚਲਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਭਾਵ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
ਨਾਨਕ, ਬੋਲੈ ਸਹਜਿ ਸੁਭਾਇ ॥੪॥			ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਤੇ ਨਾਮ ਸਹਿਜ ਸੁਭਾ ਬੋਲੇ ਭਾਵ ਨਾਮ ਜਪਣਾ ਅੰਤਰ ਆਤਮੇ ਦਾ ਮੂਲ ਸੁਭਾਓ ਬਣ ਜਾਵੇ।
ਚਾਰਿ ਪਦਾਰਥ, ਜੇ ਕੋ ਮਾਗੈ ॥	ਮਾਂਗੈ	੪ ਪਦਾਰਥਾਂ ਵਿਚ ਇਨਸਾਨ ਦੀ ਸਭ ਲੋੜਾਂ ਆ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਵੈਸੇ ਚਾਰ ਪਦਾਰਥ ਇਹ ਹਨ - ਧਰਮ (ਫਰਜ਼ਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ), ਅਰਥ (ਲੋੜੀਂਦਾ ਧਨ), ਕਾਮ (ਇਛਾ ਪੂਰਤੀ) ਅਤੇ ਮੋਖ।	ਜੇ ਕੋਈ ੪ ਪਦਾਰਥ ਮੰਗਦਾ ਹੈ;
ਸਾਧ ਜਨਾ ਕੀ ਸੇਵਾ ਲਾਗੈ ॥	ਜਨਾਂ	ਸਾਧ ਜਨਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨੀ, ਗੁਰਸਿਖਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨੀ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਅਦਬ ਮਾਣ ਕਰਨਾ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਮਾਤਾ ਗੰਗਾ ਜੀ ਨੂੰ ਬਾਬਾ ਬੁਢਾ ਜੀ ਕੋਲ ਬੱਚੇ ਲਈ ਅਰਦਾਸ ਕਰਾਉਣ ਵਾਲੀ ਸਾਖੀ ਤੋਂ ਪਤਾ ਚਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰਸਿਖਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਪਰਮਾਤਮਾ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮਨ ਦੀਆਂ ਮੁਰਾਦਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਾਖੀ ਤੋਂ ਪਤਾ ਚਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਮਾਤਾ ਗੰਗਾ ਜੀ ਨੇ ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੀ ਹੱਥੀ ਲੰਗਰ ਬਣਾ ਕੇ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਸੀ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਕਿ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਪਾਸ ਔਲਾਦ ਦੀ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ ਸੀ।	ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਸਾਧ ਜਨਾਂ ਭਾਵ ਗੁਰਸਿਖਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਲਗੇ।
ਜੇ ਕੋ, ਆਪੁਨਾ ਦੂਖੁ ਮਿਟਾਵੈ ॥			ਜੇ ਕੋਈ ਆਪਣਾ ਦੁਖ ਮਿਟਾਉਣਾ ਲੋੜਦਾ ਹੈ;
ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ, ਰਿਦੈ ਸਦ ਗਾਵੈ ॥		੧) 'ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ' ਦਾ ਭਾਵ 'ਨਾਮ ਹੀ ਨਾਮ' ਦਾ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ੨) ਹਿਰਦੇ ਕਰਕੇ ਨਾਮ ਜਪਣ ਦੀ ਜਾਚ, ਸੁਆਸ ਗਿਰਾਸੀ ਨਾਮ ਅਭਿਆਸ ਕਰਦਿਆਂ ਪਤਾ ਲਗਦੀ ਹੈ।	ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਨਾਮ ਹੀ ਨਾਮ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਗਾਵੇ ਭਾਵ ਹਿਰਦੇ ਕਰਕੇ ਜਪੇ।

ਸੰਬਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਜੇ ਕੋ, ਅਪੁਨੀ ਸੋਭਾ ਲੋਚੈ ॥		'ਅਪੁਨੀ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ 'ਅਪਨੀ' ਕਰਨਾ ਦਰੁਸਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। 'ਪ' ਦੇ ਬਲੇ ਵਾਲਾ ਔਂਕੜ ਉਚਾਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।	ਜੇ ਕੋਈ ਆਪਣੀ ਸੋਭਾ (ਉਸਤਤ, ਵਡਿਆਈ) ਕਰਾਉਣੀ ਲੋਚਦਾ ਹੈ;
ਸਾਧਸੰਗਿ, ਇਹ ਹਉਮੈ ਛੋਰੈ ॥		ਇਸ ਪੰਕਤੀ ਤੋਂ ਸਿਧ ਹੈ ਕਿ ਹਉਮੈ ਸਾਧਸੰਗਤ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਮਿਟਦੀ ਹੈ ਘਰੇ ਬੈਠ ਕੇ ਨਹੀਂ।	ਤਾਂ ਉਹ, ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਆ ਕੇ, ਹਉਮੈ ਨੂੰ ਛੱਡੇ ਭਾਵ ਇਸ ਦਾ ਤਿਆਗ ਕਰੇ।
ਜੇ ਕੋ, ਜਨਮ ਮਰਣ ਤੇ ਡਰੈ ॥			ਜੇ ਕੋਈ ਜਨਮ ਤੇ ਮਰਣ (ਆਵਾਗਉਣ) ਤੋਂ ਡਰਦਾ ਹੈ;
ਸਾਧ ਜਨਾ ਕੀ ਸਰਨੀ ਪਰੈ ॥	ਜਨਾਂ, ਸਰਨੀ	ਸਾਧ ਜਨਾਂ ਦੀ ਸ਼ਰਨੀ ਪੈਣ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਗੁਰਮਤਿ ਧਾਰਨ ਕਰਕੇ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਵਿਚਰੇ ਭਾਵ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਕੀਰਤਨ, ਪਾਠ, ਸਿਮਰਨ ਅਤੇ ਸੇਵਾ ਕਰੇ। ਗੁਰਸਿਖਾਂ ਅਗੇ ਨਿਮਾਣਾ ਬਣਕੇ ਰਹੇ, ਆਕੜੇ ਨਾ।	ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ, ਉਹ ਸਾਧਜਨਾਂ ਦੀ ਸ਼ਰਨ ਵਿਚ ਪਵੇ ਭਾਵ ਗੁਰਸਿਖਾਂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਨਿਮਾਣਾ ਬਣ ਕੇ ਕਰੇ।
ਜਿਸੁ ਜਨ ਕਉ, ਪ੍ਰਭ ਦਰਸ ਪਿਆਸਾ ॥	ਦਰਸ		ਜਿਸ ਜਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਦੀ ਪਿਆਸ ਹੈ;
ਨਾਨਕ, ਤਾ ਕੈ ਬਲਿ ਬਲਿ ਜਾਸਾ ॥੫॥	ਜਾਸਾਂ	'ਜਾਸਾ' ਇਕ ਵਚਨ, ਉਤਮ ਪੁਰਖ, ਵਰਤਮਾਨ ਕਿਰਿਆ ਹੈ; ਸੋ ਇਸ ਦਾ ਉਚਾਰਨ 'ਜਾਸਾਂ' ਹੈ।	ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਮੈਂ ਉਸ ਤੋਂ ਬਲ ਬਲ ਜਾਂਦਾ ਹਾਂ।
ਸਗਲ ਪੁਰਖ ਮਹਿ, ਪੁਰਖੁ ਪ੍ਰਧਾਨੁ ॥	ਮਹਿੰ		ਸਾਰੇ ਇਨਸਾਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਉਹ ਇਨਸਾਨ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹੈ;
ਸਾਧਸੰਗਿ, ਜਾ ਕਾ ਮਿਟੈ ਅਭਿਮਾਨੁ ॥			ਜਿਸਦਾ ਸਾਧਸੰਗਤ ਵਿਚ ਆਣ ਕੇ ਹੰਕਾਰ ਮਿਟ ਗਿਆ ਹੈ।
ਆਪਸ ਕਉ, ਜੋ ਜਾਣੈ ਨੀਚਾ ॥			ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਜੋ ਨੀਚ ਸਮਝਦਾ ਹੈ ਭਾਵ ਜਿਸ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਗੁਣਾਂ ਦਾ ਹੰਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ;
ਸੋਊ, ਗਨੀਐ ਸਭ ਤੇ ਊਚਾ ॥		ਇਸ ਪੰਕਤੀ ਤੋਂ ਸਿਧ ਹੈ ਕਿ, ਨਿਮ੍ਰਤਾ ਧਾਰਨ ਕਰਨਵਾਲਾ ਗੁਰਸਿਖ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹਾਨ ਹੈ। ਮਾਇਆ, ਰੁਤਬੇ, ਜਾਂ ਹੋਰ ਸੰਸਾਰੀ ਵਡਿਆਈਆਂ ਨਾਲ ਕੋਈ ਮਹਾਨ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।	ਉਸੇ ਪੁਰਖ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਉਚਾ ਸਮਝੋ।
ਜਾ ਕਾ ਮਨੁ, ਹੋਇ ਸਗਲ ਕੀ ਰੀਨਾ ॥			ਜਿਸ ਦਾ ਮਨ, ਸਭ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਦੀ ਧੂੜ ਬਣ ਗਿਆ ਹੋਵੇ;

ਸੰਬਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ, ਤਿਨਿ ਘਟਿ ਘਟਿ ਚੀਨਾ ॥		ਪੁਗ ਖਲੋਤੇ ਗੁਰਮੁਖ ਜਨ ਨਿਮ੍ਹ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਨਾਮ ਜਪਕੇ, ਹਰੇਕ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਪਰਮਾਤਮਾ ਨੂੰ ਦੇਖ ਲਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਉਹ, ਹਰੇਕ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਪਰਮਾਤਮਾ ਅਗੇ ਝੁਕੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਸਭ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਦੀ ਧੂੜ ਬਣੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ।	ਇਉਂ ਸਮਝੋ ਕਿ ਉਸ ਪੁਰਖ ਨੇ, ਨਾਮ ਹੀ ਨਾਮ ਜਪਕੇ, ਹਰੇਕ ਦੇ ਅੰਦਰ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਨੂੰ ਪਛਾਣ ਲਿਆ ਹੈ।
ਮਨ ਅਪੁਨੇ ਤੇ, ਬੁਰਾ ਮਿਟਾਨਾ ॥		'ਅਪੁਨੇ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ 'ਅਪਨੇ' ਕਰਨਾ ਦਰੁਸਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। 'ਪ' ਦੇ ਥਲੇ ਵਾਲਾ ਔਂਕੜ ਉਚਾਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।	ਜਿਸ ਜਨ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮਨ ਵਿਚੋਂ ਬੁਰਾ ਮਿਟਾਉਣਾ ਕੀਤਾ ਹੈ;
ਪੇਖੈ, ਸਗਲ ਸ੍ਰਿਸਟਿ ਸਾਜਨਾ ॥	ਸ੍ਰਿਸਟਿ	ਸਾਜਨਾ = ਦੋਸਤ। "ਸ੍ਰਿਸਟਿ" ਇਥੇ ਅਧਿਕਰਣ ਕਾਰਕ ਨਾਂਵ ਹੈ ਅਤੇ ਭਾਵ ਹੈ ਸ੍ਰਿਸਟੀ ਵਿਚ ਨਾ ਕੇ ਸ੍ਰਿਸਟੀ ਨੂੰ।	ਉਹ, ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆ ਵਿਚ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਨੂੰ ਹੀ ਦੇਖਦਾ ਹੈ।
ਸੂਖ ਦੂਖ, ਜਨ ਸਮ ਦ੍ਰਿਸਟੇਤਾ ॥	ਦ੍ਰਿਸਟੇਤਾ		ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਵਲੋਂ ਮਿਲੇ ਦੁਖ ਅਤੇ ਸੁਖ ਨੂੰ ਜਨ ਬਰਾਬਰ ਦੇਖਦਾ ਹੈ ਭਾਵ ਇਕ ਬਰਾਬਰ ਮੰਨਦਾ ਹੈ ਤੇ ਦੁਖਾਂ ਤੇ ਸੁਖਾਂ ਦੇ ਤੂਫਾਨਾਂ ਤੋਂ ਤਨਿਕ ਵੀ ਵਿਚਲਿਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।
ਨਾਨਕ, ਪਾਪ ਪੁੰਨ ਨਹੀ ਲੇਖਾ ॥੬॥	ਨਹੀਂ	ਲੇਖਾ = ਅਸਰ।	ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਗੁਰਮੁਖਾਂ ਨੂੰ ਪਾਪ ਤੇ ਪੁੰਨ ਦਾ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। '੧. ਚਉਥੇ ਪਦ ਭਾਵ ਮਾਇਆ ਤੋਂ ਉਪਰ ਵਿਚਰਨ ਵਾਲੇ ਗੁਰਸਿਖਾਂ ਨੂੰ ਪਾਪ ਤੇ ਪੁੰਨ ਦਾ ਲੇਖਾ ਨਹੀਂ ਦੇਣਾ ਪੈਂਦਾ। ਉਹ ਸਦਾ ਨਾਮ ਵਿਚ ਹੀ ਮਖਮੂਰ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ੨. ਇਸ ਦਾ ਇਹ ਭਾਵ ਨਹੀਂ ਕਿ ਉਹ ਨਿਸੰਗ ਹੋ ਕੇ ਪਾਪ ਕਰੀ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਨਾਮ ਦੇ ਰੰਗਾਂ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਗੁਰਸਿਖਾਂ ਦੀ ਬਿਰਤੀ ਪਾਪ ਕਰਮਾਂ ਵਲ ਜਾਂਦੀ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਇਸੇ ਤਰਾਂ ਹੀ ਇਸ ਪੰਕਤੀ ਦਾ ਇਹ ਭਾਵ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ, ਗੁਰਸਿਖ ਸੁਭ ਕਰਮ ਕਰਨੋਂ ਹਟ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਬਲਕਿ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਤਾਂ ਸਦਾ ਭਲਾ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ; ਬਸ, ਉਹ ਪਾਪ ਪੁੰਨਾਂ ਵਾਲੇ ਕਰਮ-ਚਕਰ ਤੋਂ ਉਪਰ ਉਠ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪਾਪ-ਪੁੰਨਾਂ ਦਾ ਲੇਖਾ ਦਰਗਾਹ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।

ਸੰਬਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਨਿਰਧਨ ਕਉ ਧਨੁ, ਤੇਰੋ ਨਾਉ ॥	ਨਾਂਉਂ	ਨਿਰਧਨ = ਜਿਸ ਕੋਲ ਧਨ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਗਰੀਬ।	(ਹੇ ਪ੍ਰਭੂ) ਨਿਰਧਨ ਲਈ ਧਨ, ਤੇਰਾ ਨਾਮ ਹੈ।
ਨਿਥਾਵੇ ਕਉ, ਨਾਉ ਤੇਰਾ ਥਾਉ ॥	ਨਿਥਾਂਵੇਂ, ਨਾਂਉਂ, ਥਾਂਉਂ	ਨਿਥਾਂਵਾਂ - ਜਿਸ ਕੋਲ ਰਹਿਣ ਵਾਸਤੇ ਘਰ ਨਾ ਹੋਵੇ।	ਨਿਥਾਂਵੇ ਲਈ ਤੇਰਾ ਨਾਮ ਥਾਂ ਹੈ।
ਨਿਮਾਨੇ ਕਉ, ਪ੍ਰਭ, ਤੇਰੋ ਮਾਨੁ ॥		ਨਿਮਾਨਾ - ਜਿਸ ਦੀ ਕੋਈ ਇਜ਼ਤ ਨਾ ਹੋਵੇ।	ਨਿਮਾਣੇ ਲਈ, ਹੇ ਪ੍ਰਭੂ, ਤੇਰਾ ਮਾਣ ਹੈ।
ਸਗਲ ਘਟਾ ਕਉ, ਦੇਵਹੁ ਦਾਨੁ ॥	ਘਟਾਂ		(ਸਿਰਫ ਨਿਮਾਣਿਆਂ, ਨਿਰਧਨਾਂ, ਅਤੇ ਨਿਥਾਂਵਿਆਂ ਨੂੰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ) ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਤਾਂ ਸਭ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਦਾਨ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।
ਕਰਨ ਕਰਾਵਨਹਾਰ ਸੁਆਮੀ ॥			ਹੇ ਕਰਨਵਾਲੇ, ਕਰਵਾਉਣਵਾਲੇ ਅਤੇ ਮਾਲਿਕ!
ਸਗਲ ਘਟਾ ਕੇ, ਅੰਤਰਜਾਮੀ ॥			ਹੇ ਸਾਰਿਆਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਦੀ ਜਾਨਣਵਾਲੇ!
ਅਪਨੀ ਗਤਿ ਮਿਤਿ, ਜਾਨਹੁ ਆਪੇ ॥			ਆਪਣੀ ਗਤਿ ਮਿਤਿ ਤੂੰ ਆਪ ਹੀ ਜਾਣਦਾ ਹੈਂ।
ਆਪਨ ਸੰਗਿ, ਆਪਿ ਪ੍ਰਭ ਰਾਤੇ ॥			ਤੂੰ ਆਪਣੇ ਰੰਗਿ ਵਿਚ ਹੀ ਸਦਾ ਰੰਗਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈਂ, ਹੇ ਪ੍ਰਭੂ!
ਤੁਮ੍ਹਰੀ ਉਸਤਤਿ, ਤੁਮ ਤੇ ਹੋਇ ॥			ਤੇਰੀ ਉਸਤਤ (ਵਡਿਆਈ) ਕੇਵਲ ਤੇਰੇ ਪਾਸੋਂ ਹੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, (ਕਿਉਂਕਿ)।
ਨਾਨਕ, ਅਵਰੁ ਨ ਜਾਨਸਿ ਕੋਇ ॥੧॥			ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਹੋਰ ਕੋਈ ਤੇਰੀ ਉਸਤਤ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ।
ਸਰਬ ਧਰਮ ਮਹਿ, ਸ੍ਰੇਸਟ ਧਰਮੁ ॥	ਮਹਿੰ, ਸ੍ਰੇਸਟ		ਸਾਰਿਆਂ ਧਰਮਾਂ ਵਿਚੋਂ ਉਤਮ ਧਰਮ ਇਹ ਹੈ;
ਹਰਿ ਕੋ ਨਾਮੁ ਜਪਿ, ਨਿਰਮਲ ਕਰਮੁ ॥			ਹਰੀ ਦਾ ਨਾਮ ਜਪੋ; ਇਹ ਨਿਰਮਲ (ਮੈਲ ਰਹਿਤ) ਕਰਮ ਹੈ।
ਸਗਲ ਕ੍ਰਿਆ ਮਹਿ, ਉਤਮ ਕਿਰਿਆ ॥	ਮਹਿੰ		ਸਾਰੇ ਕੰਮਾਂ ਵਿਚੋਂ ਉਤਮ ਕੰਮ ਇਹ ਹੈ;
ਸਾਧਸੰਗਿ, ਦੁਰਮਤਿ ਮਲੁ ਹਿਰਿਆ ॥		ਹਿਰਿਆ = ਖਿਚਣਾ, ਖਤਮ ਕਰਨਾ।	ਸਾਧ ਸੰਗਤਿ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਦੁਰਮਤਿ (ਖੋਟੀ ਮਤਿ) ਦੀ ਮੈਲ ਖਤਮ ਕਰੇ।

ਸੰਬਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਸਗਲ ਉਦਮ ਮਹਿ, ਉਦਮੁ ਭਲਾ ॥	ਮਹਿੰ, ਉੱਦਮ		ਸਭ ਉਦਮਾਂ ਵਿਚੋਂ ਚੰਗਾ ਉਦਮ ਇਹ ਹੈ;
ਹਰਿ ਕਾ ਨਾਮੁ ਜਪਹੁ, ਜੀਅ ਸਦਾ ॥			ਸਦਾ ਹਰੀ ਦਾ ਨਾਮ ਜਪੋ ਮਨ ਕਰਕੇ।
ਸਗਲ ਬਾਣੀ ਮਹਿ, ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਬਾਣੀ ॥	ਮਹਿੰ	'ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਬਾਣੀ' ਤੋਂ ਭਾਵ ਹੈ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ।	ਸਾਰੀਆਂ ਬਾਣੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਉਤਮ ਬਾਣੀ ਹੈ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਬਾਣੀ;
ਹਰਿ ਕੋ ਜਸੁ ਸੁਨਿ, ਰਸਨ ਬਖਾਨੀ ॥			(ਤਾਂ ਤੇ ਇਸ, ਉਤਮ ਬਾਣੀ ਰਾਹੀਂ), ਹਰੀ ਦਾ ਜੱਸ ਸੁਣ, ਅਤੇ ਰਸਨਾ ਨਾਲ ਉਚਾਰ।
ਸਗਲ ਥਾਨ ਤੇ, ਓਹੁ ਉਤਮ ਥਾਨੁ ॥			ਸਾਰੀਆਂ ਥਾਵਾਂ ਵਿਚੋਂ ਉਹ ਸ਼੍ਰੇਸ਼ਟ ਥਾਂ ਹੈ;
ਨਾਨਕ, ਜਿਹ ਘਟਿ ਵਸੈ ਹਰਿਨਾਮੁ ॥੮॥੩॥			ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਘਟ ਵਿਚ ਹਰੀ ਦਾ ਨਾਮ ਵੱਸਦਾ ਹੈ।
ਸਲੋਕੁ ॥			
ਨਿਰਗੁਨੀਆਰ ਇਆਨਿਆ, ਸੋ ਪ੍ਰਭੁ ਸਦਾ ਸਮਾਲਿ ॥	ਸਮੁਾਲਿ	ਨਿਰਗੁਨੀਆਰ = ਗੁਣਾਂ ਤੋਂ ਰਹਿਤ; ਇਆਨਿਆ = ਬੱਚਾ, ਨਾਸਮਝ, ਮੂਰਖ।	ਹੇ ਗੁਣਾਂ ਤੋਂ ਰਹਿਤ ਇਆਨਿਆ ਉਸ ਪ੍ਰਭੂ ਨੂੰ ਸਦਾ ਸਦਾ ਸੰਭਾਲ ਭਾਵ ਜਪ।
ਜਿਨਿ ਕੀਆ, ਤਿਸੁ ਚੀਤਿ ਰਖੁ, ਨਾਨਕ, ਨਿਬਹੀ ਨਾਲਿ ॥੧॥	ਰੱਖ		ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਪ੍ਰਭੂ ਜਿਸ ਨੇ ਤੈਨੂੰ ਸਾਜਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਚਿੱਤ ਵਿਚ ਰੱਖ, ਉਹ ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਨਿਭੇਗਾ।
ਅਸਟਪਦੀ ॥	ਅਸਟਪਦੀ		ਅੱਠ ਪਦਿਆਂ ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਅਸਟਪਦੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।
ਰਮਈਆ ਕੇ ਗੁਨ ਚੇਤਿ, ਪਰਾਨੀ ॥			ਹੇ ਪ੍ਰਾਣੀ, ਰਮਈਆ (ਰਮੇ ਹੋਏ ਪ੍ਰਭੂ) ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਚੇਤੇ ਕਰ;
ਕਵਨ ਮੂਲ ਤੇ, ਕਵਨ ਦ੍ਰਿਸਟਾਨੀ ॥	ਦ੍ਰਿਸਟਾਨੀ		ਕਿ ਤੇਰਾ ਕੀ ਮੂਲ ਸੀ (ਰਕਤ ਬੂੰਦ) ਤੇ ਹੁਣ ਕਿਆ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਭਾਵ ਰਕਤ-ਬੂੰਦ ਤੋਂ ਕਿਆ ਸੁੰਦਰ ਦੇਹੀ ਬਣਾ ਦਿਤੀ ਹੈ।
ਜਿਨਿ, ਤੂੰ ਸਾਜਿ, ਸਵਾਰਿ, ਸੀਗਾਰਿਆ ॥	ਸੀਗਾਰਿਆ		ਜਿਸ ਨੇ ਤੈਨੂੰ ਸਾਜ ਕੇ, ਸੰਵਾਰ ਕੇ ਤੇ ਸਿੰਗਾਰਿਆ (ਸੋਹਣਾ ਬਣਾਇਆ) ਹੈ;

ਸੰਬਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਗਰਭ ਅਗਨਿ ਮਹਿ, ਜਿਨਹਿ ਉਬਾਰਿਆ ॥	ਮਹਿੰ	'ਜਿਨਹਿ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ 'ਜਿਨਹਿੰ' ਨਹੀਂ ਹੈ।	ਮਾਤਾ ਦੇ ਗਰਭ ਦੀ ਅਗਨੀ ਤੋਂ ਜਿਸ ਨੇ ਉਬਾਰਿਆ ਭਾਵ ਬਚਾਇਆ;
ਬਾਰ ਬਿਵਸਥਾ, ਤੁਝਹਿ ਪਿਆਰੈ ਦੂਧ ॥		੧. 'ਬਾਰ ਅਵਸਥਾ' = ਬਚਪਨ। ੨. 'ਤੁਝਹਿ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਨਾਸਕੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।	੧. ਬਚਪਨ ਵਿਚ ਤੈਨੂੰ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਪਿਆਰੇ ਨੇ ਦੁਧ ਦਿਤਾ। ੨. 'ਪਿਆਰੈ' ਦਾ ਭਾਵ 'ਹੇ ਪਿਆਰੇ' ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਵਾਸਤੇ ਹੈ ਅਨ-ਪੁਰਖ ਰੂਪ ਵਿਚ - ਜਿਸ ਪਿਆਰੇ ਨੇ।
ਭਰਿ ਜੋਬਨ, ਭੋਜਨ ਸੁਖ ਸੂਧ ॥		ਸੂਧ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਸੁਧ ਭਾਵ ਸਾਰ ਲੈਣੀ। ਇਸ ਦਾ ਉਚਾਰਨ 'ਸੂਧ' ਨਹੀਂ ਹੈ।	ਭਰ ਜੋਬਨ ਅਵਸਥ ਵਿਚ ਚੰਗਾ ਭੋਜਨ ਤੇ ਸੁਖ ਦੇ ਕੇ ਤੇਰੀ ਸੁਧ ਲਈ।
ਬਿਰਧਿ ਭਇਆ, ਉਪਰਿ ਸਾਕ ਸੈਨ ॥			ਜਦੋਂ ਤੂੰ ਬੁਢਾ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਤੇਰੀ ਦੇਖਭਾਲ ਲਈ ਰਿਸ਼ਤੇ ਤੇ ਦੋਸਤ ਦਿਤੇ;
ਮੁਖਿ ਅਪਿਆਉ, ਬੈਠ ਕਉ ਦੈਨ ॥		ਅਪਿਆਉ = ਵਧੀਆ ਤਾਕਤ ਦੇਣਵਾਲਾ ਭੋਜਨ	ਇਹ 'ਸਾਕ ਸੈਨ' ਬੈਠੇ ਨੂੰ ਤੇਰੇ ਮੂੰਹ ਵਿਚ ਵਧੀਆ ਭੋਜਨ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ।
ਇਹੁ ਨਿਰਗੁਨ, ਗੁਨੁ ਕਛੁ ਨ ਬੂਝੈ ॥			ਹੁਣ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਅਗੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦੇ ਹਨ - ਇਹ ਜੀਵ ਨਿਰਗੁਨ ਹੈ, ਇਹ ਤੁਹਾਡਾ ਕੋਈ ਗੁਣ ਨਹੀਂ ਪਛਾਣਦਾ;
ਬਖਸਿ ਲੇਹੁ, ਤਉ ਨਾਨਕ ਸੀਝੈ ॥੧॥	ਬਖਸਿ		ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਤੁਸੀਂ ਹੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀਵ ਨੂੰ ਬਖਸ਼ ਲਓ, ਤਾਂ ਇਹ ਛੁਟੇਗਾ (ਇਸ ਭਵਸਾਗਰ ਤੋਂ)।
ਜਿਹ ਪ੍ਰਸਾਦਿ, ਧਰ ਉਪਰਿ ਸੁਖਿ ਬਸਹਿ ॥	ਬਸਹਿੰ		ਜਿਸ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ, ਧਰਤੀ ਉਪਰ ਤੂੰ ਸੁਖੀ ਵੱਸਦਾ ਹੈਂ; ਅਤੇ
ਸੁਤ, ਭ੍ਰਾਤ, ਮੀਤ, ਬਨਿਤਾ ਸੰਗਿ ਹਸਹਿ ॥	ਹਸਹਿੰ		ਪੁਤਰ, ਭਰਾ, ਦੋਸਤ ਅਤੇ ਪਤਨੀ ਨਾਲ ਹੱਸਦਾ (ਖੇਡਦਾ) ਹੈਂ।
ਜਿਹ ਪ੍ਰਸਾਦਿ, ਪੀਵਹਿ ਸੀਤਲ ਜਲਾ ॥	ਪੀਵਹਿੰ		ਜਿਸ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ, ਤੂੰ ਠੰਡਾ ਪਾਣੀ ਪੀਂਦਾ ਹੈਂ; ਅਤੇ
ਸੁਖਦਾਈ ਪਵਨੁ, ਪਾਵਕੁ ਅਮੁਲਾ ॥	ਅਮੁੱਲਾ		ਸੁਖਦਾਈ ਹਵਾ ਅਤੇ ਅਮੋਲਕ (ਬੇਕੀਮਤੀ) ਅੱਗ ਵਰਤਦਾ ਹੈਂ।
ਜਿਹ ਪ੍ਰਸਾਦਿ, ਭੋਗਹਿ ਸਭਿ ਰਸਾ ॥	ਭੋਗਹਿੰ		ਜਿਸ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ, ਸਭ ਰਸ ਭੋਗਦਾ ਹੈਂ ਭਾਵ ਸਾਰੀਆਂ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਮਾਣਦਾ ਹੈਂ; ਅਤੇ

ਸੰਬਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਸਗਲ ਸਮਗ੍ਰੀ ਸੰਗਿ ਸਾਬਿ ਬਸਾ ॥		'ਸਗਲ ਸਮਗ੍ਰੀ' ਤੋਂ ਭਾਵ ਹੈ ਸਭ ਸਾਜੋ-ਸਾਮਾਨ ਜੋ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨੇ ਜੀਵ ਨੂੰ ਬਖਸ਼ਿਆ ਹੈ।	ਸਾਰੀ (ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਦੀ ਦਿਤੀ ਹੋਈ) ਸਮੱਗ੍ਰੀ ਦੇ ਨਾਲ ਵੱਸਦਾ ਹੈਂ।
ਦੀਨੇ, ਹਸਤ, ਪਾਵ, ਕਰਨ, ਨੇਤ੍ਰ, ਰਸਨਾ ॥	ਪਾਂਵ		ਜਿਸ ਨੇ ਤੈਨੂੰ ਹੱਥ, ਪੈਰ, ਕੰਨ, ਅੱਖਾਂ ਅਤੇ ਜੀਭ ਦਿਤੀ ਹੈ;
ਤਿਸਹਿ ਤਿਆਗਿ, ਅਵਰ ਸੰਗਿ ਰਚਨਾ ॥		'ਤਿਸਹਿ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ 'ਤਿਸਹਿੰ' ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ 'ਤਿਸ ਹੀ ਨੂੰ' ਜਾਂ 'ਤਿਸ ਨੂੰ'।	ਉਸ ਨੂੰ ਤਿਆਗ ਕੇ ਤੂੰ ਹੋਰ ਪਾਸੇ ਰਚਿਆ ਭਾਵ ਲਗਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈਂ?
ਐਸੇ ਦੋਖ, ਮੂੜ ਅੰਧ ਬਿਆਪੇ ॥			ਹੁਣ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਅਗੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦੇ ਹਨ - ਇਸ ਅੰਨੇ ਮੂਰਖ ਜੀਵ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਭਾਰੀ ਦੋਖ (ਅਵਗੁਣ, ਗਲਤੀਆਂ, ਪਾਪ) ਚਿੰਬੜੇ ਹੋਏ ਹਨ;
ਨਾਨਕ, ਕਾਢਿ ਲੇਹੁ ਪ੍ਰਭ, ਆਪੇ ॥੨॥			ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਹੇ ਪ੍ਰਭੂ, ਤੁਸੀਂ ਆਪੇ ਹੀ ਇਸ ਜੀਵ (ਤੇ ਰਹਿਮ ਖਾ ਕੇ) ਇਥੋਂ ਕੱਢ ਲਵੋ।
ਆਦਿ ਅੰਤਿ, ਜੋ ਰਾਖਨਹਾਰੁ ॥			ਜੋ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਤੇ ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਬਚਾਉਣਵਾਲਾ ਹੈ;
ਤਿਸ ਸਿਉ, ਪ੍ਰੀਤਿ ਨ ਕਰੈ, ਗਵਾਰੁ ॥	ਸਿਉਂ, ਗੰਵਾਰੁ		ਉਸ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਨਹੀਂ ਪਾਉਂਦਾ ਮੂਰਖ ਜੀਵ।
ਜਾ ਕੀ ਸੇਵਾ, ਨਵ ਨਿਧਿ ਪਾਵੈ ॥			ਜਿਸ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਦੀ ਸੇਵਾ ਰਾਹੀਂ ਨਉਂ ਨਿਧੀਆਂ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜੀਵ;
ਤਾ ਸਿਉ, ਮੂੜਾ, ਮਨੁ ਨਹੀ ਲਾਵੈ ॥	ਸਿਉਂ, ਨਹੀਂ		ਉਸ ਨਾਲ, ਮੂਰਖ, ਮਨ ਨਹੀਂ ਲਾਉਂਦਾ।
ਜੋ ਠਾਕੁਰੁ, ਸਦ ਸਦਾ ਹਜੂਰੇ ॥	ਹਜੂਰੇ	ਨੋਟ ਕਰੋ 'ਠਾਕੁਰੁ' ਦੇ 'ਕ' ਨੂੰ ਔਂਕੜ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਉਚਾਰਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।	ਜੋ ਮਾਲਿਕ ਸਦਾ ਸਦਾ ਹੀ ਹਜੂਰ ਹੈ ਭਾਵ ਨੇੜੇ ਹੈ;
ਤਾ ਕਉ, ਅੰਧਾ ਜਾਨਤ ਦੂਰੇ ॥			ਉਸ ਮਾਲਿਕ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਨੂੰ, ਅਗਿਆਨੀ ਜੀਵ, ਦੂਰ ਜਾਣਦਾ ਹੈ।
ਜਾ ਕੀ ਟਹਲ, ਪਾਵੈ ਦਰਗਹ ਮਾਨੁ ॥			ਜਿਸ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਨਾਲ, ਜੀਵ ਦਰਗਾਹ ਵਿਖੇ ਮਾਣ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ।
ਤਿਸਹਿ ਬਿਸਾਰੈ, ਮੁਗਧੁ ਅਜਾਨੁ ॥		'ਤਿਸਹਿ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ 'ਤਿਸਹਿੰ' ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ 'ਤਿਸ ਹੀ ਨੂੰ' ਜਾਂ 'ਤਿਸ ਨੂੰ'।	ਉਸ ਨੂੰ ਹੀ ਭੁਲਾਉਂਦਾ ਹੈ ਮੂਰਖ ਅਗਿਆਨੀ ਜੀਵ।

ਸੰਬਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਸਦਾ ਸਦਾ, ਇਹੁ ਭੂਲਨਹਾਰੁ ॥			ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਅਸਲੀਅਤ ਬਿਆਨ ਕਰਦੇ ਹਨ - ਇਹ ਜੀਵ ਸਦਾ ਸਦਾ ਹੀ ਭੁਲਣਹਾਰ ਹੈ; ਪਰ,
ਨਾਨਕ, ਰਾਖਨਹਾਰੁ ਅਪਾਰੁ ॥੩॥			ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਬਹੁਤ ਵਡਾ ਰਖਣਹਾਰ ਭਾਵ ਵਡਾ ਬਚਾਉਣਵਾਲਾ ਹੈ।
ਰਤਨੁ ਤਿਆਗਿ, ਕਉਡੀ ਸੰਗਿ ਰਚੈ ॥			ਇਹ ਜੀਵ ਕੀਮਤੀ ਰਤਨ ਛੱਡ ਕੇ, ਕਉਡੀ ਨਾਲ ਰਚ ਮਿਚ ਰਿਹਾ ਹੈ।
ਸਾਚੁ ਛੋਡਿ, ਝੂਠ ਸੰਗਿ ਮਚੈ ॥			ਸਚ ਛੱਡ ਕੇ ਝੂਠ ਨਾਲ ਰਚ ਮਿਚ ਰਿਹਾ ਹੈ।
ਜੋ ਛਡਨਾ, ਸੁ ਅਸਥਿਰੁ ਕਰਿ ਮਾਨੈ ॥			ਜੋ ਇਥੇ ਛੱਡ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਮੁਸਤਕਿਲ (ਸਦੀਵੀ) ਮੰਨਦਾ ਹੈ।
ਜੋ ਹੋਵਨੁ, ਸੋ ਦੂਰਿ ਪਰਾਨੈ ॥			ਜੋ ਸਦਾ ਲਈ ਰਹਿਣਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਦਾ ਹੈ।
ਛੋਡਿ ਜਾਇ, ਤਿਸ ਕਾ ਸ੍ਰਮੁ ਕਰੈ ॥		ਸ੍ਰਮੁ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਮਿਹਨਤ।	ਜੋ ਛੱਡ ਜਾਣਾ ਹੈ ਉਸ ਲਈ ਮਿਹਨਤ ਕਰਦਾ ਹੈ।
ਸੰਗਿ ਸਹਾਈ, ਤਿਸੁ ਪਰਹਰੈ ॥			ਜੋ ਨਾਲ ਸਹਾਈ ਹੋਣਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਤੋਂ ਦੂਰ ਕਰਦਾ ਹੈ।
ਚੰਦਨ ਲੇਪੁ ਉਤਾਰੈ, ਧੋਇ ॥			ਖੇਤਾ, ਚੰਦਨ ਦਾ ਲੇਪਨ ਧੋ ਕੇ ਉਤਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ;
ਗਰਧਬ ਪ੍ਰੀਤਿ, ਭਸਮ ਸੰਗਿ ਹੋਇ ॥			ਖੇਤੇ ਦੀ ਪ੍ਰੀਤ ਸਦਾ ਮਿਟੀ-ਘੱਟੇ ਨਾਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।
ਅੰਧ ਕੂਪ ਮਹਿ, ਪਤਿਤ ਬਿਕਰਾਲ ॥	ਮਹਿੰ		ਅੰਨੇ ਖੁਹ ਵਿਚ ਪਿਆ ਹੈ, ਬਹੁਤ ਡਰਾਉਣਾ ਪਤਿਤ ਪਾਪੀ।
ਨਾਨਕ, ਕਾਢਿ ਲੇਹੁ ਪ੍ਰਭ ਦਇਆਲ ॥੪॥			ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਹੇ ਦਇਆਲ ਪ੍ਰਭੂ, ਇਸ ਜੀਵ ਨੂੰ ਇਥੋਂ ਅੰਨੇ ਖੁਹ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢ ਲਵੋ।
ਕਰਤੂਤਿ ਪਸੂ ਕੀ, ਮਾਨਸ ਜਾਤਿ ॥			ਕੰਮ ਪਸੂ ਵਾਲੇ ਹਨ, ਜਦਕਿ ਜਾਤਿ ਇਨਸਾਨ ਦੀ ਹੈ।
ਲੋਕ ਪਚਾਰਾ ਕਰੈ, ਦਿਨੁ ਰਾਤਿ ॥			ਦਿਨ ਰਾਤ ਲੋਕ ਪਚਾਰਾ ਭਾਵ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪਤਿਆਉਣ ਵਿਚ ਹੀ ਲਗਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।
ਬਾਹਰਿ ਭੇਖ, ਅੰਤਰਿ ਮਲੁ ਮਾਇਆ ॥			ਬਾਹਰੋਂ ਚੰਗਾ ਭੇਖ ਬਣਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜਦਕਿ ਅੰਦਰ ਮਾਇਆ ਦੀ ਮੈਲ ਹੈ।

ਸੰਬਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਛਪਸਿ ਨਾਹਿ, ਕਛੁ ਕਰੈ ਛਪਾਇਆ ॥	ਨਾਹਿੰ		ਪਰ ਅੰਦਰਲੀ ਮੈਲ ਲੁਕ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ ਭਾਂਵੇਂ ਕੁਛ ਕਰ ਲਵੇ ਲੁਕਾਉਣ ਲਈ।
ਬਾਹਰਿ, ਗਿਆਨ ਧਿਆਨ ਇਸਨਾਨ ॥	ਇਸਨਾਨ		ਬਾਹਰੋਂ ਗਿਆਨ, ਧਿਆਨ ਅਤੇ ਇਸਨਾਨ ਸੁਚ ਸੰਜਮ ਦਾ ਵਿਖਾਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।
ਅੰਤਰਿ, ਬਿਆਪੈ ਲੋਭੁ ਸੁਆਨੁ ॥			ਪਰ ਅੰਦਰ ਲੋਭ ਕੁੱਤਾ ਇਸ ਜੀਵ ਨੂੰ ਪਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।
ਅੰਤਰਿ ਅਗਨਿ, ਬਾਹਰਿ ਤਨੁ ਸੁਆਹ ॥			ਅੰਦਰ ਤ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਦੀ ਅੱਗ ਹੈ ਪਰ ਬਾਹਰੋਂ ਸਰੀਰ ਤੇ ਸੁਆਹ ਮਲ ਕੇ ਸੰਨਿਆਸੀ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।
ਗਲਿ ਪਾਥਰ, ਕੈਸੇ ਤਰੈ ਅਥਾਹ ॥			ਗਲ ਵਿਚ ਪੱਥਰ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਕੋਈ ਕਿਵੇਂ ਤਰ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਭਾਵ ਨਹੀਂ ਤਰ ਸਕਦਾ। ਇਸੇ ਤਰਾਂ ਹੀ ਜਦ ਤੱਕ ਗਲ ਵਿਚ ਪਖੰਡ ਰੂਪੀ ਪੱਥਰ ਹੈ, ਇਸ ਸੰਸਾਰ ਸਾਗਰ ਤੋਂ ਪਾਰ ਨਹੀਂ ਉਤਰਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ।
ਜਾ ਕੈ ਅੰਤਰਿ, ਬਸੈ ਪ੍ਰਭੁ ਆਪਿ ॥			ਜਿਨਾਂ ਦਾ ਅੰਦਰ (ਮਨ ਵਿਚ) ਪ੍ਰਭੂ ਵੱਸਦਾ ਹੈ (ਨਾਮ ਜਪ ਕੇ);
ਨਾਨਕ, ਤੇ ਜਨ ਸਹਜਿ ਸਮਾਤਿ ॥੫॥		ਸਹਜਿ = ਸੁਖੈਣ ਹੀ।	ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਜਨ, ਸਹਿਜੇ ਹੀ ਪ੍ਰਭੂ ਵਿਚ ਲੀਨ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਸਮਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
ਸੁਨਿ, ਅੰਧਾ ਕੈਸੇ ਮਾਰਗੁ ਪਾਵੈ ॥			ਸੁਣਿ ਕੇ, ਅੰਨਾ (ਬੰਦਾ) ਰਸਤਾ ਕਿਵੇਂ ਲਭ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਭਾਵ ਨਹੀਂ ਲਭ ਸਕਦਾ।
ਕਰੁ ਗਹਿ ਲੇਹੁ, ਓੜਿ ਨਿਬਹਾਵੈ ॥			ਹਥ ਦੇ ਕੇ (ਅੰਨੇ ਜੀਵ ਨੂੰ) ਫੜ ਲਓ ਤਾਂ ਇਹ ਅਖੀਰ ਤਕ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਨਿਭਾ ਸਕਦਾ ਹੈ;
ਕਹਾ ਬੁਝਾਰਤਿ ਬੁਝੈ, ਡੋਰਾ ॥		'ਕਹਾ' ਦਾ ਭਾਵ ਇਥੇ 'ਕੀ' ਜਾਂ 'ਕਿਵੇਂ' ਹੈ ਸੋ ਇਸ ਦਾ ਉਚਾਰਨ 'ਕਹਾਂ' ਨਹੀਂ ਹੈ।	ਬੋਲਾ ਬੰਦਾ ਕਿਵੇਂ ਬੁਝਾਰਤ ਬੁਝ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਭਾਵ ਨਹੀਂ ਬੁਝ ਸਕਦਾ।
ਨਿਸਿ ਕਹੀਐ, ਤਉ ਸਮਝੈ ਭੋਰਾ ॥		ਨਿਸਿ ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ ਰਾਤ।	ਜੇ (ਇਸ਼ਾਰੇ ਨਾਲ) ਰਾਤਿ ਕਹੋ ਤਾਂ ਉਹ ਸਵੇਰ ਸਮਝਦਾ ਹੈ।
ਕਹਾ ਬਿਸਨਪਦ ਗਾਵੈ, ਗੁੰਗਾ ॥	ਬਿਸਨਪਦ	'ਕਹਾ' ਦਾ ਭਾਵ ਇਥੇ 'ਕੀ' ਜਾਂ 'ਕਿਵੇਂ' ਹੈ ਸੋ ਇਸ ਦਾ ਉਚਾਰਨ 'ਕਹਾਂ' ਨਹੀਂ ਹੈ।	ਗੁੰਗਾ ਕਿਵੇਂ ਬਿਸਨਪਦੇ ਗਾ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਭਾਵ ਨਹੀਂ ਗਾ ਸਕਦਾ।

ਸੰਬਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਜਤਨ ਕਰੈ, ਤਉ ਭੀ ਸੁਰ ਭੰਗ ॥			ਜੇਕਰ ਉਹ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵੀ ਕਰੇ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਸੁਰ ਭੰਗ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
ਕਹ ਪਿੰਗੁਲ, ਪਰਬਤ ਪਰਭਵਨ ॥		'ਪਰਭਵਨ' ਨੂੰ 'ਪਰ ਭਵਨ' ਵਾਂਗ ਪਦਛੇਦ ਕਰਕੇ ਉਚਾਰਨ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਲਿਖਣਾ ਗ਼ਲਤ ਹੈ।	ਪਿੰਗਲਾ (ਲੱਤਾਂ ਕਰਕੇ ਅਪਾਹਜ) ਪਹਾੜ ਤੇ ਕਿਵੇਂ ਸੈਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਭਾਵ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ।
ਨਹੀ ਹੋਤ, ਉਹਾ ਉਸੁ ਗਵਨ ॥	ਨਹੀਂ, ਉਹਾਂ		ਉਸ ਕੋਲੋਂ ਪਹਾੜ ਤੇ ਗਮਨ ਭਾਵ ਪਹੁੰਚ ਨਹੀਂ ਕਰ ਹੁੰਦੀ।
ਕਰਤਾਰ, ਕਰੁਣਾਮੈ, ਦੀਨੁ ਬੇਨਤੀ ਕਰੈ ॥			ਹੇ ਕਰਤਾਰ, ਹੇ ਕਰੁਣਾਮਈ (ਦਇਆ ਦੇ ਰੂਪ), ਦੀਨ (ਗ਼ਰੀਬ) ਤੁਹਾਡੇ ਅਗੇ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦਾ ਹੈ;
ਨਾਨਕ, ਤੁਮਰੀ ਕਿਰਪਾ ਤਰੈ ॥੬॥			ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਤੁਹਾਡੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ ਹੀ ਤਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਦੀਨ ਜੀਵ।
ਸੰਗਿ ਸਹਾਈ, ਸੁ ਆਵੈ ਨ ਚੀਤਿ ॥			ਜੇ ਨਾਲ ਸਹਾਈ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਹ (ਜੀਵ ਨੂੰ) ਚਿਤ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ।
ਜੋ ਬੈਰਾਈ, ਤਾ ਸਿਉ ਪ੍ਰੀਤਿ ॥	ਸਿਉਂ	ਬੈਰਾਈ' ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ ਬੈਰ ਕਰਨਵਾਲਾ। ਕਈ ਇਸਦਾ ਉਚਾਰਨ 'ਬੁਰਾਈ' ਕਰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਇਹ ਦਰੁਸਤ ਨਹੀਂ ਹੈ।	ਜੇ ਦੁਸ਼ਮਨ ਹੈ ਉਸ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਬੈਰਾਈ ਦਾ ਭਾਵ ਦੁਸ਼ਮਨ ਹੈ ਅਤੇ ਇਥੇ ਮਾਇਆ ਨੂੰ ਦੁਸ਼ਮਨ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਮਾਇਆ ਵਿਚ ਲਗਣ ਕਰਕੇ ਜੀਵ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਨੂੰ ਭੁਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
ਬਲੁਆ ਕੇ ਗ੍ਰਿਹ ਭੀਤਰਿ ਬਸੈ ॥			ਰੇਤ ਦੇ ਘਰ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ;
ਅਨੰਦ ਕੇਲ, ਮਾਇਆ ਰੰਗਿ ਰਸੈ ॥	ਅਨੰਦ		ਅਨੰਦ ਕੇਲ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਮਾਇਆ ਦੇ ਰੰਗ ਵਿਚ ਰਚਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।
ਦ੍ਰਿੜੁ ਕਰਿ ਮਾਨੈ, ਮਨਹਿ ਪ੍ਰਤੀਤਿ ॥			ਜੀਵ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਮਾਨ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਦ੍ਰਿੜ ਕਰਕੇ ਮਨ ਵਿਚ ਸਚ ਮੰਨਦਾ ਹੈ;
ਕਾਲੁ ਨ ਆਵੈ, ਮੂੜੇ ਚੀਤਿ ॥			ਪਰ ਮੂਰਖ ਨੂੰ ਕਾਲ ਚਿਤ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ।
ਬੈਰ, ਬਿਰੋਧ, ਕਾਮ, ਕ੍ਰੋਧ, ਮੋਹ ॥			ਵੈਰ, ਵਿਰੋਧ (ਝਗੜਾ), ਕਾਮ, ਕ੍ਰੋਧ, ਮੋਹ;
ਝੂਠ, ਬਿਕਾਰ, ਮਹਾ ਲੋਭ ਧ੍ਰੋਹ ॥	ਮਹਾਂ		ਝੂਠ, ਬਿਕਾਰ, ਮਹਾਂ ਲੋਭ, ਧੋਖਾ।

ਸੰਬਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਇਆਹੂ ਜੁਗਤਿ, ਬਿਹਾਨੇ ਕਈ ਜਨਮ ॥	ਇਆਹੂੰ		ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ (ਇਹਨਾਂ ਉਪਰ ਲਿਖੇ ਬਿਕਾਰਾਂ ਵਿਚ ਫਸਣ ਕਰਕੇ) ਜੀਵ ਨੇ ਕਈ ਜਨਮ ਬਿਤਾ ਲਏ ਹਨ।
ਨਾਨਕ, ਰਾਖਿ ਲੇਹੁ, ਆਪਨ ਕਰਿ ਕਰਮ ॥੨॥		ਕਰਮ = ਮਿਹਰ। ਫ਼ਾਰਸੀ ਵਿਚ 'ਕਰਮ' ਦਾ ਅਰਥ ਮਿਹਰ, ਕਿਰਪਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਦੇਸ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਅਰਥ ਕੰਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।	ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਹੇ ਪਰਮੇਸ਼ਰ, ਰੱਖ ਲਓ, ਆਪਣਾ ਕਰਮ (ਮਿਹਰ) ਕਰਕੇ।
ਤੂ ਠਾਕੁਰੁ, ਤੁਮ ਪਹਿ ਅਰਦਾਸਿ ॥		ਨੋਟ ਕਰੋ 'ਠਾਕੁਰੁ' ਦੇ 'ਕ' ਨੂੰ ਔਂਕੜ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਉਚਾਰਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।	ਤੂੰ ਮਾਲਿਕ (ਠਾਕੁਰ) ਹੈਂ, ਤੇਰੇ ਅਗੇ ਅਰਦਾਸ ਹੈ;
ਜੀਉ ਪਿੰਡੁ ਸਭੁ, ਤੇਰੀ ਰਾਸਿ ॥			ਮੇਰਾ ਸਭ ਮਨ ਅਤੇ ਸਰੀਰ ਤੇਰੀ ਹੀ ਰਾਸਿ (ਭਾਵ ਪੂੰਜੀ) ਹੈ। ਭਾਵ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਰੀਰ, ਮਨ ਆਦਿ ਸਭ ਕੁਝ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਹੀ ਦਿਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ।
ਤੁਮ ਮਾਤ ਪਿਤਾ, ਹਮ ਬਾਰਿਕ ਤੇਰੇ ॥			ਤੂੰ ਮਾਤਾ ਅਤੇ ਪਿਤਾ ਹੈਂ; ਅਸੀਂ ਤੇਰੇ ਬੱਚੇ ਹਾਂ।
ਤੁਮਰੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਮਹਿ, ਸੂਖ ਘਨੇਰੇ ॥	ਮਹਿੰ		ਤੇਰੀ ਕਿਰਪਾ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਘਣੇ ਸੁਖ ਹਨ।
ਕੋਇ ਨ ਜਾਨੈ, ਤੁਮਰਾ ਅੰਤੁ ॥			ਕੋਈ ਵੀ ਤੇਰਾ ਅੰਤ ਨਹੀ ਜਾਣਦਾ।
ਉਚੇ ਤੇ ਉਚਾ ਭਗਵੰਤੁ ॥			ਤੂੰ ਉਚੇ ਤੋਂ ਉਚਾ ਭਗਵੰਤ ਹੈਂ।
ਸਗਲ ਸਮਗ੍ਰੀ, ਤੁਮਰੈ ਸੂਤ੍ਰਿ ਧਾਰੀ ॥		ਸੂਤ੍ਰਿ ਧਾਰੀ = ਵੱਸ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਹੋਈ।	ਸਾਰੀ ਸਮਗ੍ਰੀ (ਸਾਰੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਮਾਨ ਦੁਨੀਆਂ) ਤੇਰੇ ਵੱਸ ਵਿਚ ਹੈ।
ਤੁਮ ਤੇ ਹੋਇ, ਸੁ ਆਗਿਆਕਾਰੀ ॥			ਇਹ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆ ਤੇਰੀ ਆਗਿਆਕਾਰੀ ਹੈ ਭਾਵ ਹੁਕਮ ਵਿਚ ਹੈ।
ਤੁਮਰੀ ਗਤਿ ਮਿਤਿ, ਤੁਮ ਹੀ ਜਾਨੀ ॥			ਤੇਰੀ ਗਤਿ-ਮਿਤਿ ਤੂੰ ਹੀ ਜਾਣਦੇ ਹੈਂ।
ਨਾਨਕ ਦਾਸ, ਸਦਾ ਕੁਰਬਾਨੀ ॥੮॥੪॥			ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਦਾਸ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਕਿ ਉਹ ਸਦਾ ਕੁਰਬਾਨ ਹਨ (ਠਾਕੁਰ ਪ੍ਰਭੂ ਤੇ)।
ਸਲੋਕੁ ॥			

ਸੰਬਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਦੇਨਹਾਰੁ ਪ੍ਰਭ ਛੋਡਿ ਕੈ, ਲਾਗਹਿ ਆਨ ਸੁਆਇ ॥	ਲਾਗਹਿੰ		ਦੇਣਵਾਲੇ ਪ੍ਰਭ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਲੋਕ ਹੋਰ ਸੁਆਦਾਂ ਵਿਚ ਲਗਦੇ ਹਨ;
ਨਾਨਕ, ਕਹੂ ਨ ਸੀਝਈ, ਬਿਨੁ ਨਾਵੈ ਪਤਿ ਜਾਇ ॥੧॥	ਕਹੂੰ, ਨਾਵੈਂ	'ਸੀਝਈ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ 'ਸੀਝੀ' ਕਰਨਾ ਦਰੁਸਤ ਨਹੀਂ ਹੈ; 'ਈ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।	ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਅਜਿਹਾ ਇਨਸਾਨ ਕਿਤੇ ਨਹੀਂ ਛੁਟਦਾ, ਨਾਮ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਇਜ਼ਤ ਚਲੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।
ਅਸਟਪਦੀ ॥	ਅਸਟਪਦੀ		ਅੱਠ ਪਦਿਆਂ ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਅਸਟਪਦੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।
ਦਸ ਬਸਤੂ ਲੇ, ਪਾਛੈ ਪਾਵੈ ॥			ਜੀਵ, ੧੦ ਚੀਜ਼ਾਂ ਲੈ ਕੇ, ਪਿਛੇ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਭਾਵ ਭੁਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।
ਏਕ ਬਸਤੁ ਕਾਰਨਿ, ਬਿਖੋਟਿ ਗਵਾਵੈ ॥		'ਬਿਖੋਟਿ' = ਖੋਟੀ ਮਤਿ ਵਾਲਾ	ਇਕ ਚੀਜ਼ (ਨਾ ਮਿਲਣ) ਦੇ ਕਾਰਨ, ਖੋਟੀ ਮਤਿ ਵਾਲਾ (ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਨਾਲ) ਗਵਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ।
ਏਕ ਭੀ ਨ ਦੇਇ, ਦਸ ਭੀ ਹਿਰਿ ਲੇਇ ॥			ਜੇਕਰ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਇਕ ਚੀਜ਼ ਜੋ ਮੰਗਦਾ ਹੈ ਨਾ ਦੇਵੇ ਅਤੇ (ਪਹਿਲੀਆਂ ਦਿਤੀਆਂ) ੧੦ ਚੀਜ਼ਾਂ ਵੀ ਲੈ ਲਵੇ;
ਤਉ, ਮੂੜਾ, ਕਹੁ ਕਹਾ ਕਰੇਇ ॥		'ਕਹਾ' ਦਾ ਭਾਵ ਇਥੇ 'ਕੀ' ਜਾਂ 'ਕਿਵੇਂ' ਹੈ ਸੋ ਇਸ ਦਾ ਉਚਾਰਨ 'ਕਹਾਂ' ਨਹੀਂ ਹੈ।	ਤਾਂ, ਇਹ ਮੂਰਖ ਜੀਵ, ਦਸੋ ਕੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਭਾਵ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ।
ਜਿਸੁ ਠਾਕੁਰ ਸਿਉ, ਨਾਹੀ ਚਾਰਾ ॥	ਸਿਉਂ, ਨਾਹੀਂ	ਨੋਟ ਕਰੋ 'ਠਾਕੁਰ' ਦੇ 'ਕ' ਨੂੰ ਔਂਕੜ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਉਚਾਰਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।	ਜਿਸ ਸਾਹਿਬ ਨਾਲ ਕੋਈ ਚਾਰਾ (ਜ਼ੋਰ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਵਾਲਾ) ਨਹੀਂ ਚਲ ਸਕਦਾ;
ਤਾ ਕਉ, ਕੀਜੈ ਸਦ ਨਮਸਕਾਰਾ ॥		'ਨਮਸਕਾਰਾ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ 'ਨਮਸਕਾਰਾ' ਕਰਨਾ ਦਰੁਸਤ ਨਹੀਂ ਹੈ।	ਉਸ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਸਦਾ ਨਮਸਕਾਰ ਹੀ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।
ਜਾ ਕੈ ਮਨਿ, ਲਾਗਾ ਪ੍ਰਭੁ ਮੀਠਾ ॥			ਜਿਸ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ, ਪ੍ਰਭੂ ਮਿੱਠਾ ਲਗਿਆ ਹੈ;
ਸਰਬ ਸੁਖ, ਤਾਹੁ ਮਨਿ ਵੂਠਾ ॥	ਤਾਹੂੰ		ਉਸ ਮਨ ਵਿਚ, ਸਾਰੇ ਸੁਖ ਪਰਗਟ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।
ਜਿਸੁ ਜਨ, ਅਪਨਾ ਹੁਕਮੁ ਮਨਾਇਆ ॥			ਜਿਸ ਜਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭ ਨੇ ਆਪਣਾ ਹੁਕਮ (ਨਾਮ ਜਪਣ ਵਾਲਾ ਤੇ ਭਾਣਾ ਮੰਨਣਵਾਲਾ) ਮਨਾਇਆ ਹੈ;
ਸਰਬ ਥੋਕ, ਨਾਨਕ, ਤਿਨਿ ਪਾਇਆ ॥੧॥			ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਉਸ ਜਨ ਨੇ ਸਾਰੇ ਥੋਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਲਏ ਹਨ।

ਸੰਬਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਅਗਨਤ, ਸਾਹੁ, ਅਪਨੀ ਦੇ ਰਾਸਿ ॥	ਸ਼ਾਹੁ	੧. 'ਅਗਨਤ' ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣ ਹੈ 'ਰਾਸਿ' ਦਾ ਅਤੇ 'ਅਪਨੀ' ਪੜਨਾਵੀਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣ ਹੈ 'ਰਾਸਿ' ਦਾ ਹੀ। ੨. ਪੰਕਤੀ ਦਾ ਅਨਵੈ - ਸਾਹੁ ਅਪਨੀ ਅਗਨਤ ਰਾਸਿ ਦੇ।	੧. ਸ਼ਾਹ (ਪਰਮੇਸ਼ਰ), ਅਪਨੀਆਂ ਬੇਅੰਤ ਦਾਤਾਂ ਜੀਵ ਨੂੰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ੨. ਇਸ ਪੰਕਤੀ ਵਿਚਲੇ 'ਅਪਨੀ' ਪਦ ਤੋਂ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਜਿਤਨੀਆਂ ਵੀ ਦਾਤਾਂ ਜੀਵ ਦੇ ਪਾਸ ਹਨ ਸੋ ਸਭ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੀਆਂ ਅਮਾਨਤਾਂ ਹਨ। ਜੀਵ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਾਤਿ ਦਾ ਮਾਲਿਕ ਨਹੀਂ ਹੈ।
ਖਾਤ ਪੀਤ, ਬਰਤੈ ਅਨਦ ਉਲਾਸਿ ॥	ਅਨੰਦ		(ਜੀਵ, ਇਹਨਾਂ ਬਖਸ਼ੀਆਂ ਦਾਤਾਂ ਨੂੰ) ਖਾਂਦਾ ਹੈ, ਪੀਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਨੰਦ ਉਲਾਸ ਨਾਲ ਭਾਵ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਵਰਤਦਾ ਹੈ।
ਅਪੁਨੀ ਅਮਾਨ ਕਛੁ, ਬਹੁਰਿ ਸਾਹੁ ਲੇਇ ॥	ਸ਼ਾਹੁ	੧. 'ਅਪੁਨੀ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ 'ਅਪਨੀ' ਕਰਨਾ ਦਰੁਸਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। 'ਪ' ਦੇ ਥਲੇ ਵਾਲਾ ਔਂਕੜ ਉਚਾਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ੨. 'ਅਮਾਨ' ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਅਮਾਨਤ।	ਜੇਕਰ ਕਦੀ ਆਪਣੀ ਬਖਸ਼ੀ ਹੋਈ ਦਾਤਿ (ਅਮਾਨ) ਸ਼ਾਹ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਵਾਪਿਸ ਲੈ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ;
ਅਗਿਆਨੀ, ਮਨਿ ਰੋਸੁ ਕਰੇਇ ॥			ਅਗਿਆਨੀ (ਜੋ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਅਮਾਨਤਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਸਮਝ ਬੈਠਦਾ ਹੈ), ਮਨ ਵਿਚ ਗੁਸਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।
ਅਪਨੀ ਪਰਤੀਤਿ, ਆਪ ਹੀ ਖੋਵੈ ॥			(ਐਸਾ ਗੁਸਾ ਕਰਨਵਾਲਾ ਅਗਿਆਨੀ ਜੀਵ) ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਪਾਸੋਂ ਆਪਣਾ ਇਤਬਾਰ (ਯਕੀਨ) ਗਵਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ;
ਬਹੁਰਿ, ਉਸ ਕਾ ਬਿਸ੍ਵਾਸੁ ਨ ਹੋਵੈ ॥	ਬਿਸ੍ਵਾਸੁ		ਦੁਬਾਰਾ ਉਸਦਾ ਯਕੀਨ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।
ਜਿਸ ਕੀ ਬਸਤੁ, ਤਿਸੁ ਆਗੈ ਰਾਖੈ ॥			(ਚਾਹੀਦਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ) ਜਿਸ ਦੀ ਵਸਤੂ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਅੱਗੇ ਰਖ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਭਾਵ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਦਾ ਭਾਣਾ ਮੰਨਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।
ਪ੍ਰਭ ਕੀ ਆਗਿਆ ਮਾਨੈ, ਮਾਥੈ ॥			ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦਾ ਹੁਕਮ ਸਿਰ ਮੱਥੇ ਮੰਨਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।
ਉਸ ਤੇ ਚਉਗੁਨ ਕਰੈ ਨਿਹਾਲੁ ॥		'ਕਰੈ' ਪਦ ਇਥੇ ਦੇਹੁਲੀ ਦੀਪਕ ਹੈ - ਚਉਗੁਨ ਕਰੈ, ਨਿਹਾਲ ਕਰੈ।	(ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਨਾਲ, ਬਦਲੇ ਵਿਚ ਪਰਮੇਸ਼ਰ) ਉਸ ਤੋਂ ਚਾਰ ਗੁਣਾ ਕਰਿ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਨਿਹਾਲ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।
ਨਾਨਕ, ਸਾਹਿਬੁ ਸਦਾ ਦਇਆਲੁ ॥੨॥			ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਸਦਾ ਦਇਆਲ ਹੈ।
ਅਨਿਕ ਭਾਤਿ, ਮਾਇਆ ਕੇ ਹੇਤ ॥	ਭਾਂਤਿ		ਅਨੇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਇਆ ਦੇ ਪਿਆਰ;

ਸੰਬਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਸਰਪਰ ਹੋਵਤ, ਜਾਨੁ, ਅਨੇਤ ॥		ਪੰਕਤੀ ਦਾ ਅਨਵੈ: ਜਾਨੁ, ਸਰਪਰ ਅਨੇਤ ਹੋਵਤ।	ਨਿਸੰਦੇਹ ਕਰਕੇ ਜਾਣੋ ਕਿ (ਅੰਤ ਨੂੰ) ਅਨਿਤ (ਖਤਮ) ਹੋ ਜਾਣਗੇ।
ਬਿਰਖ ਕੀ ਛਾਇਆ ਸਿਉ, ਰੰਗੁ ਲਾਵੈ ॥	ਸਿਉਂ		ਜੋ ਦਰੱਖਤ ਦੀ ਛਾਂ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ;
ਓਹ ਬਿਨਸੈ, ਉਹੁ ਮਨਿ ਪਛੁਤਾਵੈ ॥			ਉਹ ਪਛੁਤਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਉਹ (ਦਰੱਖਤ ਦੀ ਛਾਂ) ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।
ਜੋ ਦੀਸੈ, ਸੋ ਚਾਲਨਹਾਰੁ ॥			ਜੋ ਵੀ ਦਿਸਦਾ ਹੈ, ਸਭ ਖਤਮ ਹੋਣਵਾਲਾ (ਆਰਜ਼ੀ) ਹੈ।
ਲਪਟਿ ਰਹਿਓ ਤਹ, ਅੰਧ ਅੰਧਾਰੁ ॥	ਤਹਾਂ	'ਤਹ' 'ਤਹਾਂ' ਦਾ ਲਘੂ ਰੂਪ ਹੈ।	ਦੇਖੋ, ਇਹ ਘੋਰ ਮੂਰਖ (ਅੰਧ ਅੰਧਾਰੂ) ਉਸ ਨਾਲ (ਆਰਜ਼ੀ ਦਿਸਣਹਾਰ ਪਦਾਰਥਾਂ ਨਾਲ) ਲਪਟ ਰਿਹਾ ਹੈ (ਚਿੰਬੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ)।
ਬਟਾਊ ਸਿਉ, ਜੋ ਲਾਵੈ ਨੇਹ ॥	ਸਿਉਂ	ਬਟਾਊ = ਬਾਟ ਤੇ ਚਲਣਵਾਲਾ ਭਾਵ ਮੁਸਾਫਿਰ।	ਜੋ ਰਾਹੀ (ਬਟਾਊ, ਮੁਸਾਫਿਰ) ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ।
ਤਾ ਕਉ, ਹਾਥਿ ਨ ਆਵੈ ਕੇਹ ॥			ਉਸ ਦੇ ਹੱਥ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ।
ਮਨ, ਹਰਿ ਕੇ ਨਾਮ ਕੀ ਪ੍ਰੀਤਿ, ਸੁਖਦਾਈ ॥			ਹੇ ਮਨਾ, ਹਰੀ ਦੇ ਨਾਮ ਦੀ ਪ੍ਰੀਤ ਸੁਖ ਦੇਣਵਾਲੀ ਹੈ।
ਕਾਰਿ ਕਰਪਾ, ਨਾਨਕ, ਆਪ ਲਏ ਲਾਈ ॥੩॥			ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਦ ਹਨ, ਇਹ ਪ੍ਰੀਤ ਆਪ ਵਾਹਗੁਰੂ ਲਾਉਦਾ ਹੈ।
ਮਿਥਿਆ; ਤਨੁ, ਧਨੁ, ਕੁਟੰਬੁ ਸਬਾਇਆ ॥		ਇਸ ਪਉੜੀ ਵਿਚ 'ਮਿਥਿਆ' ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਆਰਜ਼ੀ, ਝੂਠ, ਭੁਲੇਖਾ ਆਦਿ।	ਸਰੀਰ, ਦੌਲਤ ਅਤੇ ਸਾਰਾ ਪਰਿਵਾਰ ਹੀ ਮਿਥਿਆ ਹੈ।
ਮਿਥਿਆ; ਹਉਮੈ, ਮਮਤਾ, ਮਾਇਆ ॥		ਹਉਮੈ = ਮੈਂ ਕੁਝ ਹਾਂ, ਇਹ ਸਰੀਰ ਸੱਚ ਹੈ; ਮਮਤਾ = ਪਦਾਰਥ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਸਮਝਣ ਵਾਲਾ ਭਾਵ।	੧. ਹਉਮੈ, ਮਮਤਾ ਅਤੇ ਮਾਇਆ ਸਭ ਮਿਥਿਆ ਹੈ। ੨. ਹਉਮੈ ਵਿਚ ਇਹ ਸੋਚਣਾ ਕਿ ਮੈਂ ਕੁਝ ਹਾਂ, ਮੈਂ ਕੁਝ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਇਹ ਸਭ ਮੇਰਾ ਹੈ ਆਦਿ ਭਾਵ ਝੂਠੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਤਰਾਂ ਹੀ ਪਦਾਰਥਾਂ ਲਈ ਅਪਣਤ ਦਾ ਭਾਵ ਵੀ ਝੂਠਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸਭ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਮਾਨ ਪਦਾਰਥ ਖੁਦ ਹੀ ਮਿਥਿਆ ਹਨ।
ਮਿਥਿਆ; ਰਾਜ, ਜੋਬਨ, ਧਨ ਮਾਲ ॥			੧. ਰਾਜ, ਜਵਾਨੀ, ਦੌਲਤ ਮਿਥਿਆ ਹੈ। ੨. ਰਾਜ ਮਿਥਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਦੀਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਵਾਨੀ ਮਿਥਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਜਵਾਨੀ ਦੋ ਦਿਨ ਦੀ ਖੇਡ ਹੈ। ਦੌਲਤ ਵੀ ਮਿਥਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਕਿਸੇ ਕੋਲ ਸਦਾ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੀ।

ਸੰਥਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਮਿਥਿਆ; ਕਾਮ, ਕ੍ਰੋਧ ਬਿਕਰਾਲ ॥			੧. ਕਾਮ ਅਤੇ ਡਰਾਉਣਾ ਕ੍ਰੋਧ ਮਿਥਿਆ ਹੈ। ੨. ਕਾਮ ਦਾ ਰਸ ਬਿਲਕੁਲ ਮਿਥਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਜੜ ਵਸਤੂ (ਸਰੀਰ, ਮਾਸ) ਵਿਚੋਂ ਰਸ ਕਿਵੇਂ ਆ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕ੍ਰੋਧ ਵੀ ਮਿਥਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਆਰਜ਼ੀ ਦੁਨੀਆ ਨੂੰ ਅਤੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਨੂੰ ਸਚ ਮੰਨਣ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਹੰਕਾਰ ਵਿਚ ਮੁਬਤਲਾ (ਗ੍ਰਸਿਤ) ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਹੀ ਕ੍ਰੋਧ ਉਪਜਦਾ ਹੈ।
ਮਿਥਿਆ; ਰਥ, ਹਸਤੀ, ਅਸੂ, ਬਸਤ੍ਰਾ ॥	ਅਸੂ		ਰਥ, ਹਾਥੀ, ਘੋੜੇ, ਅਤੇ ਕਪੜੇ ਸਭ ਮਿਥਿਆ ਹਨ (ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਦਾ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੇ)।
ਮਿਥਿਆ; ਰੰਗ ਸੰਗਿ, ਮਾਇਆ ਪੇਖਿ ਹਸਤਾ ॥		'ਮਾਇਆ' ਇਥੇ ਦੇਹੁਲੀ ਦੀਪਕ ਹੈ - ਮਾਇਆ ਦੇ ਰੰਗ ਸੰਗਿ ਅਤੇ ਮਾਇਆ ਪੇਖਿ ਹਸਤਾ।	ਇਹ ਵੀ ਝੂਠ ਹੈ ਜਦੋਂ ਜੀਵ ਮਾਇਆ ਦੇ ਪਿਆਰ ਸੰਗ, ਮਾਇਆਵੀ ਨਜ਼ਾਰੇ ਵੇਖ ਕੇ ਹੱਸਦਾ ਹੈ।
ਮਿਥਿਆ; ਧੌਹ, ਮੋਹ, ਅਭਿਮਾਨੁ ॥			ਮਾਇਆ ਕਰਕੇ ਧੌਖਾ ਕਰਨਾ, ਮਾਇਆ ਨਾਲ ਮੋਹ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਮਾਇਆ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਹੰਕਾਰ ਕਰਨਾ - ਇਹ ਸਭ ਮਿਥਿਆ ਹੈ।
ਮਿਥਿਆ; ਆਪਸ ਉਪਰਿ ਕਰਤ ਗੁਮਾਨੁ ॥			ਆਪਣੇ ਉਪਰ ਮਾਣ ਕਰਨਾ ਮਿਥਿਆ ਹੈ।
ਅਸਥਿਰੁ ਭਗਤਿ, ਸਾਧ ਕੀ ਸਰਨ ॥	ਸਰਨ	ਇਹਨਾਂ ਉਪਰਲੀਆਂ ਪੰਕਤੀਆਂ ਵਿਚ ਆਏ 'ਮਿਥਿਆ' ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਚ ਇਸ ਪੰਕਤੀ ਵਿਚ ਆਇਆ 'ਅਸਥਿਰ' ਸ਼ਬਦ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ 'ਮਿਥਿਆ' ਦਾ ਭਾਵ ਇਸ ਪਉੜੀ ਵਿਚ ਆਰਜ਼ੀ ਜਾਂ ਸਦੀਵੀ ਨਾ ਰਹਿਣਾ ਹੈ।	ਮੁਸਤਕਿਲ (ਅਸਥਿਰ) ਹੈ ਭਗਤੀ ਅਤੇ ਸਾਧ ਗੁਰੂ ਦੀ ਸਰਣ। ਭਗਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਸਾਧ ਗੁਰੂ ਦੀ ਸਰਣ ਵਿਚ ਪੈਣ ਨਾਲ ਹੈ।
ਨਾਨਕ, ਜਪਿ ਜਪਿ ਜੀਵੈ, ਹਰਿ ਕੇ ਚਰਨ ॥੪॥			ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, (ਹੁਣ ਅਸਥਿਰ ਕਰਮ ਦਸਦੇ ਹਨ), ਹਰੀ ਦੇ ਚਰਨ ਜਪ ਜਪ ਕੇ ਜੀਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ੨. 'ਹਰਿ ਕੇ ਚਰਨ' ਤੋਂ ਭਾਵ ਨਾਮ ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਦਾ ਜਪਣਾ ਹੈ। ਹੋਰ ਹੱਡ ਮਾਸ ਦੇ ਹਰੀ ਦੇ ਜਾਂ ਗੁਰੂ ਦੇ ਚਰਨ ਸੇਵਣ ਦਾ ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਚ ਵਿਧਾਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਹਰੀ ਦੇ ਹੱਡ ਮਾਸ ਦੇ ਚਰਨ ਹਨ।

ਸੰਬਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਮਿਥਿਆ ਸ੍ਰਵਨ, ਪਰ ਨਿੰਦਾ ਸੁਨਹਿ ॥	ਸੁਨਹਿੰ	ਇਸ ਪਉੜੀ ਵਿਚ 'ਮਿਥਿਆ' ਦਾ ਭਾਵ ਨਾਕਾਮ ਜਾਂ ਅਸਫਲ ਹੈ। ਇਸ ਪਉੜੀ ਦੀ ਅਖੀਰਲੀ ਪੰਕਤੀ ਵਿਚ ਆਏ 'ਸਫਲ' ਪਦ ਨਾਲ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਇਥੇ 'ਮਿਥਿਆ' ਦਾ ਭਾਵ ਅਸਫਲ ਹੈ। ਪਿਛਲੀ ਪਉੜੀ ਵਿਚ 'ਮਿਥਿਆ' ਦਾ ਮਤਲਬ ਸੀ ਆਰਜ਼ੀ, ਝੂਠ। ਅਸਫਲ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਜਿਸ ਤੋਂ ਕੋਈ ਫਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਅ-ਸ-ਫਲ - ਜੋ ਫਲ ਸਹਿਤ ਨਾ ਹੋਵੇ।	ਉਹ ਕੰਨ ਅਸਫਲ ਹਨ ਜੋ ਪਰਾਈ ਨਿੰਦਾ ਸੁਣਦੇ ਹਨ।
ਮਿਥਿਆ ਹਸਤ, ਪਰ ਦਰਬ ਕਉ ਹਿਰਹਿ ॥	ਹਿਰਹਿੰ		ਉਹ ਹੱਥ ਅਸਫਲ ਹਨ ਜੋ ਪਰਾਇਆ ਪੰਨ ਚੋਰੀ ਕਰਦੇ ਹਨ।
ਮਿਥਿਆ ਨੇਤ੍ਰ, ਪੇਖਤ ਪਰ ਤ੍ਰਿਅ ਰੂਪਾਦ ॥			ਉਹ ਨੈਨ (ਅੱਖਾਂ) ਅਸਫਲ ਹਨ ਜੋ ਪਰਾਈ ਇਸਤ੍ਰੀ ਦਾ ਰੂਪ ਦੇਖਦੇ ਹਨ।
ਮਿਥਿਆ ਰਸਨਾ, ਭੋਜਨ ਅਨ ਸ੍ਵਾਦ ॥			ਉਹ ਜੀਭ ਅਸਫਲ ਹੈ ਜੋ ਹੋਰ (ਨਾਮ ਤੋਂ ਬਿਨਾ) ਭੋਜਨ ਦੇ ਸਵਾਦਾਂ ਵਿਚ ਮੁਬਤਲਾ ਹੈ।
ਮਿਥਿਆ ਚਰਨ, ਪਰ ਬਿਕਾਰ ਕਉ ਧਾਵਹਿ ॥	ਧਾਵਹਿੰ		ਉਹ ਪੈਰ ਅਸਫਲ ਹਨ ਜੋ ਪਰ ਬਿਕਾਰ ਕਰਨ ਨੂੰ ਚਲਦੇ ਹਨ।
ਮਿਥਿਆ ਮਨ, ਪਰ ਲੋਭ ਲੁਭਾਵਹਿ ॥	ਲੁਭਾਵਹਿੰ	"ਮਨ" ਸ਼ਬਦ ਇਥੇ ਬਹੁਵਚਨ ਵਿਚ ਹੈ ਅਤੇ ਅਰਥ ਇਸੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ।	ਉਹ ਮਨ ਅਸਫਲ ਹਨ ਜੋ ਲੋਭ ਨਾਲ ਲੁਭਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।
ਮਿਥਿਆ ਤਨ, ਨਹੀ ਪਰਉਪਕਾਰਾ ॥	ਨਹੀਂ		ਉਹ ਸਰੀਰ ਅਸਫਲ ਹੈ ਜੋ ਪਰੋਪਕਾਰ (ਸੇਵਾ) ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ;
ਮਿਥਿਆ; ਬਾਸੁ ਲੇਤ ਬਿਕਾਰਾ ॥	ਬਿਕਾਰਾਂ	ਬਿਕਾਰਾ ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਬਿਕਾਰਾਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਬਹੁਵਚਨ ਨਾਂਵ ਦੇ ਅਗੇ ਸੰਬੰਧਕੀ ਪਦ "ਦੀ" ਲੁਪਤ ਹੈ।	ਉਹ ਨੱਕ ਅਸਫਲ ਹੈ ਜੋ ਬਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਵਾਸ਼ਨਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ।
ਬਿਨੁ ਬੂਝੇ, ਮਿਥਿਆ ਸਭ ਭਏ ॥			ਗੁਰਮਤਿ ਬੁਝਣ ਤੋਂ ਬਿਨਾ, ਸਭ ਕੁਝ ਹੀ ਅਸਫਲ ਹੈ।
ਸਫਲ ਦੇਹ, ਨਾਨਕ, ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮ ਲਏ ॥੫॥		'ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮ' = ਨਾਮ ਹੀ ਨਾਮ।	ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਇਹ ਦੇਹ (ਸਣੇ ਇਸਦੇ ਅੰਗਾਂ ਦੇ) ਤਾਂ ਸਫਲ ਹੈ ਜੇਕਰ ਨਾਮ ਹੀ ਨਾਮ ਜਪੇ।
ਬਿਰਥੀ, ਸਾਕਤ ਕੀ ਆਰਜਾ ॥		ਬਿਰਥਾ = ਅਸਫਲ, ਨਿਸਫਲ।	ਸਾਕਤ (ਬੁਰੇ ਪੁਰਖ) ਦੀ ਸਾਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਬਿਰਥੀ (ਅਸਫਲ) ਹੈ।

ਸੰਬਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਸਾਚ ਬਿਨਾ, ਕਹ ਹੋਵਤ ਸੂਚਾ ॥			ਸਚ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਸੂਚਾ ਕਿਵੇਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ (ਜੀਵ)।
ਬਿਰਥਾ, ਨਾਮ ਬਿਨਾ, ਤਨੁ ਅੰਧ ॥		ਬਿਰਥਾ = ਅਸਫਲ, ਨਿਸ਼ਫਲ।	ਇਹ ਅੰਨਾ ਸਰੀਰ ਨਾਮ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਬਿਰਥਾ ਹੈ।
ਮੁਖਿ ਆਵਤ ਤਾ ਕੈ, ਦੁਰਗੰਧ ॥		ਦੁਰਗੰਧ = ਬਦਬੂ	ਐਸੇ ਸਰੀਰ ਦੇ ਮੂੰਹ ਵਿਚੋਂ ਬਦਬੂ ਆਉਂਦੀ ਹੈ।
ਬਿਨੁ ਸਿਮਰਨ, ਦਿਨੁ ਰੈਨਿ ਬ੍ਰਿਥਾ ਬਿਹਾਇ ॥		ਬਿਰਥਾ = ਅਸਫਲ, ਨਿਸ਼ਫਲ।	ਸਿਮਰਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾ, ਦਿਨ ਰਾਤ ਸਭ ਬਿਰਥੇ ਹੀ ਗੁਜ਼ਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ;
ਮੇਘ ਬਿਨਾ ਜਿਉ, ਖੇਤੀ ਜਾਇ ॥	ਜਿਉਂ		੧. ਠੀਕ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਜਿਵੇਂ ਮੀਂਹ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਖੇਤੀ ਖਰਾਬ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ੨. ਇਸ ਦੁਪੰਕਤੀ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਸਿਮਰਨ ਦਾ ਇੰਨਾ ਮਹੱਤਵ ਹੈ, ਜਿੰਨਾ ਖੇਤੀ ਲਈ ਪਾਣੀ ਦਾ ਹੈ।
ਗੋਬਿੰਦ ਭਜਨ ਬਿਨੁ, ਬ੍ਰਿਥੇ ਸਭ ਕਾਮ ॥			ਗੋਬਿੰਦ ਦੇ ਭਜਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਸਭ ਕੰਮ ਬੇਕਾਰ ਹਨ;
ਜਿਉ, ਕਿਰਪਨ ਕੇ, ਨਿਰਾਰਥ ਦਾਮ ॥	ਜਿਉਂ		੧. ਜਿਵੇਂ ਕੰਜੂਸ ਆਦਮੀ ਦੇ ਪੈਸੇ (ਦਾਮ) ਬੇਕਾਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਭਾਵ ਕਿਸੇ ਦੇ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੇ। ੨. ਇਸ ਪੰਕਤੀ ਤੋਂ ਸਿਮਰਨ ਦੀ ਮਹੱਤਵਤਾ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਹ ਹੁਕਮ ਵੀ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਨਸਾਨ ਨੂੰ ਕੰਜੂਸ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਕੰਜੂਸ ਉਹ ਮਨੁੱਖ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਮਾਇਆ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਕਰਦਾ ਹੋਵੇ।
ਧਾਨ ਧਾਨ ਤ ਜਨ, ਜਗ ਘਾਟ, ਬਸਿਓ ਹਰਿ ਨਾਉ ॥	ਨਾਂਉਂ		ਊਹ ਜਨ, ਧਨ ਹਨ, ਧਨ ਹਨ, ਜਗਨਾ ਦ ਸਨ। ਵਚ ਹਰਾ ਦਾ ਨਾਸ ਵੱਸ ਗਿਆ ਹੈ।
ਨਾਨਕ, ਤਾ ਕੈ ਬਲਿ ਬਲਿ ਜਾਉ ॥੬॥	ਜਾਉਂ		ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਮੈਂ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਬਲਿ ਬਲਿ ਜਾਂਦਾ ਹਾਂ।

ਸੰਬਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਰਹਤ ਅਵਰ, ਕਛੁ ਅਵਰ ਕਮਾਵਤ ॥			ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦਿਖਾਵੇ ਵਾਲੀ ਰਹਿਤ ਹੋਰ ਹੈ ਪਰ ਅਸਲ ਵਿਚ ਕਮਾਉਂਦਾ ਕੁਝ ਹੋਰ ਰਹਿਤ ਹੈ ਭਾਵ ਦਿਖਾਵੇ ਵਿਚ ਅਤੇ ਅਮਲ ਵਿਚ ਫਰਕ ਹੈ। ਉਪਰੋਂ ਧਾਰਮਿਕ ਹੈ ਪਰ ਅਮਲ ਵਿਚ ਧਰਮ ਦਾ ਪਾਲਣ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ।
ਮਨਿ ਨਹੀ ਪ੍ਰੀਤਿ, ਮੁਖਹੁ ਗੰਢ ਲਾਵਤ ॥	ਨਹੀਂ, ਮੁਖਹੁੰ		ਮਨੋਂ ਪਿਆਰ ਨਹੀਂ (ਰੱਬ ਨਾਲ) ਪਰ ਬਜ਼ਾਹਿਰ (ਮੂਹੋਂ), ਰੱਬ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਦੀ ਗੰਢ ਲਾਉਂਦਾ ਹੈ।
ਜਾਨਨਹਾਰ ਪ੍ਰਭੂ ਪਰਬੀਨ ॥		ਪਰਬੀਨ = ਬਹੁਤ ਕੁਸ਼ਲ, ਟਰੇਂਡ, ਮੁਹਾਰਤ ਰੱਖਣਵਾਲਾ।	(ਪਰ) ਪ੍ਰਭੂ ਬਹੁਤ ਕੁਸ਼ਲ ਜਾਨਣਹਾਰ ਹੈ।
ਬਾਹਰਿ ਭੇਖ, ਨ ਕਾਹੂ ਭੀਨ ॥	ਕਾਹੂੰ		ਉਹ ਕੇਵਲ ਬਾਹਰਲੇ ਭੇਖ ਤੇ ਨਹੀਂ ਰੀਝਦਾ।
ਅਵਰ ਉਪਦੇਸੈ, ਆਪਿ ਨ ਕਰੈ ॥	ਉਪਦੇਸੈ		ਜੇ ਹੋਰਨਾਂ ਨੂੰ ਉਪਦੇਸ਼ੇ ਪਰ ਆਪ ਉਹ ਉਪਦੇਸ਼ ਵਾਲੇ ਕਰਮ ਨਾ ਕਰੇ;
ਆਵਤ ਜਾਵਤ, ਜਨਮੈ ਮਰੈ ॥			ਉਹ ਆਉਂਦਾ ਜਾਂਦਾ ਭਾਵ ਜੰਮਦਾ ਮਰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।
ਜਿਸ ਕੈ ਅੰਤਰਿ, ਬਸੈ ਨਿਰੰਕਾਰੁ ॥			ਜਿਸ ਦੇ ਅੰਦਰ ਨਿਰੰਕਾਰ ਵਸਦਾ ਹੈ;
ਤਿਸ ਕੀ ਸੀਖ, ਤਰੈ ਸੰਸਾਰੁ ॥			ਉਸ ਦੀ ਸਿਖਿਆ ਨਾਲ ਸੰਸਾਰ ਤਰਦਾ ਹੈ।
ਜੋ ਤੁਮ ਭਾਨੇ, ਤਿਨ ਪ੍ਰਭੁ ਜਾਤਾ ॥		ਇਥੇ 'ਪ੍ਰਭੁ' ਸੰਬੋਧਨ ਕਾਰਕ ਵਾਲਾ ਨਾਂਵ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਔਂਕੜ ਲਗਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਸੋ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਕਰਮ ਕਾਰਕ ਇਕ ਵਚਨ ਨਾਂਵ ਹੈ।	ਜੇ ਤੈਨੂੰ ਚੰਗੇ ਲਗਦੇ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਤੈਨੂੰ ਪ੍ਰਭੂ (ਸੁਆਮੀ) ਕਰਕੇ ਜਾਣਿਆ ਹੈ।
ਨਾਨਕ, ਉਨ ਜਨ ਚਰਨ ਪਰਾਤਾ ॥੨॥			ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਮੈਂ ਉਹਨਾਂ ਜਨਾਂ ਦੇ ਚਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰੀਤਵਾਨ ਹਾਂ।
ਕਰਉ ਬੇਨਤੀ, ਪਾਰਬ੍ਰਹਮੁ ਸਭੁ ਜਾਨੈ ॥	ਕਰਉਂ	ਕਰਉ = ਉਤਮ ਪੁਰਖ, ਇਕ ਵਚਨ ਕਿਰਿਆ - ਮੈਂ ਕਰਦਾ ਹਾਂ।	ਮੈਂ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦਾ ਹਾਂ, ਪਰ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਸਭ ਜਾਣਦਾ ਹੈ।
ਅਪਨਾ ਕੀਆ, ਆਪਹਿ ਮਾਨੈ ॥			ਆਪਣਾ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਭਾਵ ਆਪਣੇ ਪੈਦਾ ਕੀਤੇ ਨੂੰ ਆਪੇ ਹੀ ਮਾਣ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।
ਆਪਹਿ ਆਪ, ਆਪਿ ਕਰਤ ਨਿਬੇਰਾ ॥			ਉਹ ਆਪੇ ਆਪ ਹੈ ਭਾਵ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨੇ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ; ਉਹ ਆਪੇ ਹੀ ਇਨਸਾਫ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਸੰਬਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਕਿਸੈ ਦੂਰਿ ਜਨਾਵਤ, ਕਿਸੈ ਬੁਝਾਵਤ ਨੇਰਾ ॥			ਕਿਸੇ ਨੂੰ, ਆਪਣੇ ਬਾਰੇ, ਦੂਰ ਜਣਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਨੇੜੇ ਹੀ ਬੁਝਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।
ਉਪਾਵ ਸਿਆਨਪ ਸਗਲ ਤੇ ਰਹਤ ॥		ਇਸ ਪੰਕਤੀ ਵਿਚ 'ਸਿਆਨਪ' ਤੇ ਬਿਸਰਾਮ ਲਾਉਣਾ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ 'ਸਗਲ' ਸ਼ਬਦ, 'ਸਿਆਨਪ' ਅਤੇ 'ਉਪਾਵ' ਬਹੁਵਚਨ ਨਾਂਵਾਂ ਦਾ ਦਾ ਸਾਂਝਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣ ਹੈ। ਪੰਕਤੀ ਦਾ ਅਨਵੈ ਹੈ - ਸਗਲ ਉਪਾਵ ਸਿਆਨਪ ਤੇ ਰਹਤ।	ਸਭ ਉਪਾਵਾਂ ਅਤੇ ਚਤੁਰਾਈਆਂ ਤੋਂ ਰਹਿਤ ਹੈ ਭਾਵ ਪਰੇ ਹੈ। ਦੂਸਰੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ, ਰੱਬ ਸਿਆਣਪਾਂ ਅਤੇ ਚਤੁਰਾਈਆਂ ਨਾਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।
ਸਭੁ ਕਛੁ ਜਾਨੈ, ਆਤਮ ਕੀ ਰਹਤ ॥			(ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ) ਅੰਦਰ ਦੀ ਅਵਸਥਾ (ਰਹਿਤ) ਬਾਰੇ ਸਭ ਕੁਝ ਜਾਣਦਾ ਹੈ।
ਜਿਸੁ ਭਾਵੈ, ਤਿਸੁ ਲਏ ਲੜਿ ਲਾਇ ॥			ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਹ ਚਾਹੇ, ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਲੜ ਲਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ।
ਥਾਨ ਬਨੰਤਰਿ, ਰਹਿਆ ਸਮਾਇ ॥			ਹਰ ਥਾਂ ਤੇ ਰਮਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।
ਸੋ ਸੇਵਕੁ, ਜਿਸੁ ਕਿਰਪਾ ਕਰੀ ॥			ਓਹੀ ਉਸਦਾ ਸੇਵਕ ਹੈ ਜਿਸ ਉਪਰ ਉਹ ਕਿਰਪਾ ਕਰੇ।
ਨਿਮਖ ਨਿਮਖ ਜਪਿ, ਨਾਨਕ, ਹਰੀ ॥੮॥੫॥			ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਹਰੀ ਨੂੰ ਪਲ ਪਲ ਜਪ।
ਸਲੋਕੁ ॥		ਗੁਰਸਿਖ, ਪਰਸ਼ਾਦਾ ਪਾਣੀ ਛਕਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਮ੍ਰਿਤ ਇਸ ਸਲੋਕ ਦਾ ਪਾਠ ਧਿਆਨਪੂਰਵਕ ਕਰਦੇ ਹਨ।	
ਕਾਮ ਕ੍ਰੋਧ ਅਰੁ ਲੋਭ ਮੋਹ, ਬਿਨਸਿ ਜਾਇ ਅਹੰਮੇਵ ॥			ਕਾਮ, ਕ੍ਰੋਧ, ਲੋਭ ਮੋਹ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਣ) ਅਤੇ ਹੰਕਾਰ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਵੇ।

ਸੰਬਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਨਾਨਕ, ਪ੍ਰਭ ਸਰਣਾਗਤੀ, ਕਰਿ ਪ੍ਰਸਾਦੁ ਗੁਰਦੇਵ ॥੧॥	ਸਰਣਾਗਤੀ	੧. 'ਪ੍ਰਸਾਦੁ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ 'ਪ੍ਰਸ਼ਾਦੁ' ਕਰਨਾ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ੨. 'ਪ੍ਰਸਾਦੁ' ਅਤੇ 'ਪ੍ਰਸਾਦਿ' ਦਾ ਫਰਕ ਨੋਟ ਕਰੋ ਜੀ। 'ਪ੍ਰਸਾਦੁ' ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ 'ਕਿਰਪਾ' ਜਦਕਿ 'ਪ੍ਰਸਾਦਿ' ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ 'ਕਿਰਪਾ ਦੁਆਰਾ' ਜਾਂ 'ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ'। 'ਪ੍ਰਸਾਦੁ' ਇਸ ਪੰਕਤੀ ਵਿਚ ਇਕ ਵਚਨ, ਕਰਮ ਕਾਰਕ ਨਾਂਵ ਹੈ ਜਦਕਿ 'ਪ੍ਰਸਾਦਿ' ਇਸ ਸਾਰੀ ਅਸ਼ਟਪਦੀ ਵਿਚ, ਇਕ ਵਚਨ, ਕਰਣ ਕਾਰਕ ਨਾਂਵ ਹੈ।	ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਮੈਂ ਪ੍ਰਭ ਦੀ ਸਰਣ ਵਿਚ ਹਾਂ, ਕਿਰਪਾ ਕਰ, ਹੇ ਗੁਰਦੇਵ।
ਅਸਟਪਦੀ ॥	ਅਸ਼ਟਪਦੀ	੧. ਇਸ ਅਸ਼ਟਪਦੀ ਵਿਚ 'ਪ੍ਰਸਾਦਿ' ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਉਚਾਰਨ 'ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਿ' ਕਰਨ ਦਰੁਸਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ੨. 'ਪ੍ਰਸਾਦਿ' ਸ਼ਬਦ ਇਕ ਵਚਨ, ਕਰਣ-ਕਾਰਕ ਨਾਂਵ ਹੈ; ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਇਸ ਦੇ ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਸਿਹਾਰੀ ਲਗੀ ਹੋਈ ਹੈ।	ਅੱਠ ਪਦਿਆਂ ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਅਸ਼ਟਪਦੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।
ਜਿਹ ਪ੍ਰਸਾਦਿ, ਛਤੀਹ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਖਾਹਿ ॥	ਖਾਹਿੰ	'ਛਤੀਹ ਅੰਮ੍ਰਿਤ' ਦਾ ਮਤਲਬ ਕੁਝ ਖਾਸ ਭੋਜਨਾਂ ਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਬਲਕਿ ਸਰਬ ਪ੍ਰਕਾਰੀ ਸਵਾਦਿਸ਼ਟ ਭੋਜਨਾਂ ਦਾ ਹੈ।	ਜਿਸ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ, ਤੂੰ ੩੬ ਤਰਾਂ ਦੇ ਰਸਦਾਇਕ ਭੋਜਨ ਖਾਂਦਾ ਹੈਂ;
ਤਿਸੁ ਠਾਕੁਰ ਕਉ, ਰਖੁ ਮਨ ਮਾਹਿ ॥	ਮਾਹਿੰ	ਨੋਟ ਕਰੋ 'ਠਾਕੁਰ' ਦੇ 'ਕ' ਨੂੰ ਔਂਕੜ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਉਚਾਰਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।	ਉਸ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਸਦਾ ਮਨ ਵਿਚ ਰੱਖ ਭਾਵ ਉਸਦਾ ਸਦਾ ਨਾਮ ਜਪ।
ਜਿਹ ਪ੍ਰਸਾਦਿ, ਸੁਗੰਧਤ ਤਨਿ ਲਾਵਹਿ ॥	ਲਾਵਹਿੰ	ਇਸ ਪੰਕਤੀ ਵਿਚ ਸੁਗੰਧਤ ਲਾਉਣ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਗੁਰਸਿਖ ਲਈ ਅਜਕਲ ਦੀਆਂ ਬਾਜ਼ਾਰੀ ਪਰਫਿਊਮਾਂ ਜਾਂ ਕਲੋਨ ਲਾਉਣ ਦੀ ਖੁਲ ਹੈ। ਇਥੇ ਸੁਗੰਧਤ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਅਜਿਹੇ ਪਦਾਰਥ ਲਾਉਣੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਉਣ ਨਾਲ ਸਰੀਰ ਤੋਂ ਪਸੀਨੇ ਆਦਿ ਦਾ ਮੁਸ਼ਕ ਨਾ ਆਵੇ। ਮੂਲ ਭਾਵ ਹੈ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਸਾਫ ਰਖਣ ਦਾ।	ਜਿਸ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ, ਤੂੰ ਦੇਹੀ ਨੂੰ ਸਾਫ ਸੁਥਰੀ ਰੱਖਣ ਲਈ ਸੁਗੰਧਤ ਲਾਉਂਦਾ ਹੈਂ;
ਤਿਸ ਕਉ ਸਿਮਰਤ, ਪਰਮ ਗਤਿ ਪਾਵਹਿ ॥	ਪਾਵਹਿੰ		ਉਸ ਨੂੰ ਸਿਮਰ ਕੇ ਤੂੰ ਪਰਮਗਤੀ ਪਾਵੇਂਗਾ।
ਜਿਹ ਪ੍ਰਸਾਦ, ਬਸਾਹਿ ਸੁਖ ਮੰਦਰਿ ॥	ਬਸਾਹਿੰ		ਜਿਸ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ, ਤੂੰ ਸੋਹਣੇ ਮਕਾਨ ਵਿਚ ਸੁਖਾਂ ਸਹਿਤ ਵੱਸਦਾ ਹੈਂ;
ਤਿਸਹਿ ਧਿਆਇ ਸਦਾ, ਮਨ ਅੰਦਰਿ ॥		'ਤਿਸਹਿ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ 'ਤਿਸਹਿੰ' ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ 'ਤਿਸ ਹੀ ਨੂੰ' ਜਾਂ 'ਤਿਸ ਨੂੰ'।	ਉਸ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਨੂੰ ਸਦਾ ਮਨ ਵਿਚ ਧਿਆ ਭਾਵ ਸਿਮਰ।

ਸੰਬਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਜਿਹ ਪ੍ਰਸਾਦਿ, ਗ੍ਰਿਹ ਸੰਗਿ, ਸੁਖ ਬਸਨਾ ॥			ਜਿਸ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ ਤੂੰ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਸੁਖਾਂ ਨਾਲ ਵੱਸਦਾ ਹੈਂ;
ਆਠ ਪਹਰ, ਸਿਮਰਹੁ ਤਿਸੁ ਰਸਨਾ ॥			ਉਸ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਨੂੰ ਅੱਠ ਪਹਿਰ (ਸਾਰਾ ਦਿਨ) ਜੀਭ ਨਾਲ ਸਿਮਰ। ੨. ਇਸ ਪੰਕਤੀ ਤੋਂ ਸਿਧ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਸਨਾ ਨਾਲ, ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਜਪਦੇ ਰਹਿਣਾ ਪਰਮ ਗੁਰਮਤਿ ਹੈ। ਚਾਹੇ ਬਜ਼ਾਹਿਰ ਤੌਰ ਤੇ ਉਚੀ ਨਾਮ ਜਪਿਆ ਜਾਵੇ ਚਾਹੇ ਬੁਲਾਂ ਵਿਚ ਤੇ ਚਾਹੇ ਮਨ ਵਿਚ, ਨਾਮ ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਚੌਅਖਰੇ ਦਾ 'ਰ' ਅਖਰ ਜੀਭ ਨਾਲ ਰਗੜਣਾ ਹਰ ਹਾਲਤ ਵਿਚ, ਬਹੁਤ ਗੁਣਕਾਰੀ ਅਤੇ ਰਸਦਾਇਕ ਹੈ।
ਜਿਹ ਪ੍ਰਸਾਦਿ, ਰੰਗ ਰਸ ਭੋਗ ॥			ਜਿਸ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ ਤੂੰ (ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਚ ਪ੍ਰਵਾਨ ਹੋਏ) ਸੁਆਦ ਭੋਗਦਾ ਹੈਂ;
ਨਾਨਕ, ਸਦਾ ਧਿਆਈਐ, ਧਿਆਵਨਜੋਗ ॥੧॥		ਧਿਆਵਨਜੋਗ = ਧਿਆਉਣ ਦੇ ਕਾਬਿਲ (ਕੇਵਲ ਪਰਾਤਮਾ ਹੀ ਹੈ)।	ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਅਜਿਹੇ ਧਿਆਵਨਜੋਗ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਨੂੰ ਸਦਾ ਧਿਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।
ਜਿਹ ਪ੍ਰਸਾਦਿ, ਪਾਟ ਪਟੰਬਰ ਹਢਾਵਹਿ ॥	ਹੰਢਾਵਹਿੰ	ਇਥ ਸ਼ਬਦ 'ਪਾਟ ਪਟੰਬਰ' ਤੋਂ ਇਹ ਮਤਲਬ ਨਹੀਂ ਕਢਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿ ਨਿਸੰਗ ਹੋ ਕੇ ਫੈਸ਼ਨਪ੍ਰਸਤੀ ਵਾਲੇ ਭੜਕੀਲੇ ਕਪੜੇ ਪਹਿਣ ਲਓ। ਇਸ ਪੰਕਤੀ ਵਿਚ ਗੁਰਾਂ ਦਾ ਭਾਵ ਇਹ ਹੈ ਕਿ 'ਜਿਸ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ ਤੂੰ ਅਛੇ ਕਪੜੇ ਪਹਿਣਦਾ ਹੈਂ'। ਜੇਕਰ ਇਹ ਅਰਥ ਕਢੀਏ ਕਿ ਫੈਸ਼ਨਪ੍ਰਸਤੀ ਵਾਲੇ ਕਪੜੇ ਪਹਿਣ ਲੈਣਾ ਗੁਰਮਤਿ ਅਨੁਸਾਰ ਠੀਕ ਹੈ ਤਾਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਪੰਕਤੀਆਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਹੁੰਦਾ ਹੈ - ਕਨਿਕ ਕਨਿਕ ਪਹਿਰੇ ਬਹੁ ਕੰਗਨਾ ਕਾਪਰੁ ਭਾਂਤਿ ਬਨਾਵੈਗੋ ॥ ਨਾਮ ਬਿਨਾ ਸਭਿ ਫੀਕ ਫਿਕਾਨੇ ਜਨਮਿ ਮਰੈ ਫਿਰਿ ਆਵੈਗੋ ॥੫॥ ਇਸ ਪੰਕਤੀ ਵਿਚ ਹਜ਼ੂਰ ਵਲੋਂ, ਸੋਨਾ, ਗਹਿਣੇ ਅਤੇ ਫੈਸ਼ਨਪ੍ਰਸਤੀ ਵਾਲੇ ਕਪੜੇ ਪਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਆਵਾਗੁਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।	ਜਿਸ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ, ਰੇਸ਼ਮ ਦੇ ਕਪੜੇ ਹੰਢਾਉਂਦਾ ਹੈਂ ਭਾਵ ਵਰਤਦਾ ਹੈਂ।
ਤਿਸਹਿ ਤਿਆਗਿ, ਕਤ ਅਵਰ ਲੁਭਾਵਹਿ ॥	ਲੁਭਾਵਹਿੰ	'ਤਿਸਹਿ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ 'ਤਿਸਹਿੰ' ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ 'ਤਿਸ ਹੀ ਨੂੰ' ਜਾਂ 'ਤਿਸ ਨੂੰ'।	ਉਸ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਕਿਉਂ ਹੋਰ ਵਲ ਲੁਭਾਇਮਾਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈਂ? ਭਾਵ, ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਹੋਰ ਪਾਸੇ, ਲੁਭਾਇਮਾਨ ਨਾ ਹੋ।

ਸੰਬਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਜਿਹ ਪ੍ਰਸਾਦਿ, ਸੁਖਿ ਸੇਜ ਸੋਈਜੈ ॥		'ਸੁਖਿ' ਇਥੇ ਸੇਜ (ਇਸਤ੍ਰੀ ਲਿੰਗ ਨਾਂਵ) ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਇਸ ਦੇ ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਸਿਹਾਰੀ ਲਗੀ ਹੋਈ ਹੈ।	ਜਿਸ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ, ਸੁਖਦਾਇਕ ਸੇਜ ਤੇ ਸੌਂਈਦਾ ਹੈ;
ਮਨ, ਆਠ ਪਹਰ, ਤਾ ਕਾ ਜਸੁ ਗਾਵੀਜੈ ॥		ਜਿਸ ਗਾਉਣ ਦਾ, ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਚ ਆਰਥ ਰ, ਗੁਰਮਤਿ ਰਚਾ ਕੀਰਤਨ ਕਰਕੇ, ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦਾ ਜੱਸ ਗਾਇਣ ਕਰਨਾ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਤੋਂ ਛੁੱਟ, ਆਪਣੀ ਨਿਜ ਮਤਿ ਦੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਦਾ ਪੜ੍ਹਣਾ ਗਾਉਣਾ ਹਰਗਿਜ਼ ਗੁਰਮਤਿ ਕੀਰਤਨ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਨਹੀਂ ਹੈ।	ਹੇ ਮਨਾ, ਅਠ ਪਹਿਰ (ਸਾਰਾ ਦਿਨ) ਉਸ ਦਾ ਜੱਸ ਗਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।
ਜਿਹ ਪ੍ਰਸਾਦਿ, ਤੁਝੁ ਸਭੁ ਕੋਊ ਮਾਨੈ ॥			ਜਿਸ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ, ਹਰ ਕੋਈ ਤੈਨੂੰ ਮਾਣ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਭਾਵ ਤੇਰੀ ਇਜ਼ਤ ਕਰਦਾ ਹੈ;
ਮੁਖਿ, ਤਾ ਕੋ ਜਸੁ, ਰਸਨ ਬਖਾਨੈ ॥		ਇਥੇ ਮੂੰਹੋਂ ਜੁਬਾਨ ਨਾਲ ਜਸ ਬਖਾਨੈ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਪਾਠ ਬੋਲ ਕੇ ਕਰਨਾ।	ਮੂੰਹ ਅਤੇ ਜੁਬਾਨ ਨਾਲ ਉਸ ਦਾ ਜੱਸ ਵਰਨਣ ਕਰ।
ਜਿਹ ਪ੍ਰਸਾਦਿ, ਤੇਰੋ ਰਹਤਾ ਧਰਮੁ ॥			ਜਿਸ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ, ਤੇਰਾ ਧਰਮ ਕਾਇਮ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ
ਮਨ, ਸਦਾ ਧਿਆਇ, ਕੇਵਲ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮੁ ॥			ਹੇ ਮਨਾ, ਸਿਰਫ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਨੂੰ ਹੀ ਸਦਾ ਧਿਆ (ਧਿਆਉਣਾ ਕਰ)।
ਪ੍ਰਭ ਜੀ ਜਪਤ, ਦਰਗਹ ਮਾਨੁ ਪਾਵਹਿ ॥	ਪਾਵਹਿੰ		ਪ੍ਰਭ ਜੀ ਨੂੰ ਜਪ ਕੇ, ਦਰਗਾਹ ਵਿਖੇ ਮਾਣ ਪਾਵੇਂਗਾ।
ਨਾਨਕ, ਪਤਿ ਸੇਤੀ, ਘਰਿ ਜਾਵਹਿ ॥੨॥	ਜਾਵਹਿੰ		ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, (ਇਸ ਤਰਾਂ ਜਪਣ ਨਾਲ) ਤੂੰ ਇਜ਼ਤ ਨਾਲ, (ਅਪਣੇ ਅਸਲੀ) ਘਰ ਜਾਵੇਂਗਾ।
ਜਿਹ ਪ੍ਰਸਾਦਿ, ਆਰੋਗ ਕੰਚਨ ਦੇਹੀ ॥			ਜਿਸ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ, ਤੇਰੀ ਰੋਗ-ਰਹਿਤ ਤੰਦਰੁਸਤ ਦੇਹੀ ਹੈ;
ਲਿਵ ਲਾਵਹੁ, ਤਿਸੁ ਰਾਮ ਸਨੇਹੀ ॥		ਸਨੇਹੀ = ਪਿਆਰ ਨਾਲ, ਨੇਹ ਸਹਿਤ।	ਉਸ ਰਮੇ ਹੋਏ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਲਿਵ ਲਾ।
ਜਿਹ ਪ੍ਰਸਾਦਿ, ਤੇਰਾ ਓਲਾ ਰਹਤ ॥			ਜਿਸ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ, ਤੇਰਾ ਪਰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ;

ਸੰਬਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਮਨ, ਸੁਖੁ ਪਾਵਹਿ, ਹਰਿ ਹਰਿ ਜਸੁ ਕਹਤ ॥	ਪਾਵਹਿੰ	'ਹਰਿ ਹਰਿ ਜਸੁ' ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਨਾਮ ਜਪਣ ਰੂਪੀ ਜਸ ਕਰਨਾ। ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਮ ਦਾ ਜਪਣਾ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਸਿਫਤਿ ਸਾਲਾਹ ਕਰਨੀ ਹੈ।	ਹੇ ਮਨਾ, ਤੂੰ ਸੁਖ ਪਾਵੇਂਗਾ, ਨਾਮ ਜਪਣ ਰੂਪੀ ਜਸ ਕਹਿ ਕੇ।
ਜਿਹ ਪ੍ਰਸਾਦਿ, ਤੇਰੇ ਸਗਲ ਛਿਦ੍ਰ ਵਾਕੇ ॥		'ਛਿਦ੍ਰ' ਦਾ ਅਖਰੀ ਮਤਲਬ ਹੈ ਮੋਰੀ ਅਤੇ ਇਥੇ ਇਸ ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ ਕਮਜ਼ੋਰੀਆਂ ਜਾਂ ਅਉਗਣ।	ਜਿਸ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ, ਤੇਰੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਕਮਜ਼ੋਰੀਆਂ ਢਕੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ;
ਮਨ, ਸਰਨੀ ਪਰੁ, ਠਾਕੁਰ ਪ੍ਰਭ ਤਾ ਕੈ ॥	ਸਰਨੀ	ਨੋਟ ਕਰੋ 'ਠਾਕੁਰ' ਦੇ 'ਕ' ਨੂੰ ਔਂਕੜ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਉਚਾਰਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।	ਹੇ ਮਨਾ, ਤੂੰ ਸ਼ਰਣੀ ਪੈ, ਉਸ ਪ੍ਰਭੂ ਠਾਕੁਰ ਦੇ।
ਜਿਹ ਪ੍ਰਸਾਦਿ, ਤੁਝੁ ਕੋ ਨ ਪਹੁੰਚੈ ॥	ਪਹੁੰਚੈ		ਜਿਸ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ, ਤੇਰੇ ਤਾਂਬੀਂ ਕੋਈ ਪਹੁੰਚ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ (ਤੇਰਾ ਨੁਕਸਾਨ ਕਰਨ ਲਈ)।
ਮਨ, ਸਾਸਿ ਸਾਸਿ ਸਿਮਰਹੁ ਪ੍ਰਭ ਉਚੈ ॥		'ਉਚੈ' ਇਥੇ ਕ੍ਰਿਆ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣ ਹੈ ਕਿਰਿਆ - 'ਸਿਮਰਹੁ' ਦਾ ਨਾ ਕਿ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣ 'ਪ੍ਰਭ' ਨਾਂਵ ਦਾ। ਜੇਕਰ ਇਹ 'ਪ੍ਰਭ' ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ 'ਉਚੈ' ਪਾਠ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਦੁਲਾਂਵਾਂ ਨਾਲ।	੧. ਹੇ ਮਨਾ, ਪ੍ਰਭੂ ਨੂੰ ਸਵਾਸ ਸਵਾਸ, ਉਚੀ ਸਿਮਰ। ੨. ਇਸ ਪੰਕਤੀ ਵਿਚ ਉਚੀ ਉਚੀ ਸਵਾਸ ਸਵਾਸ ਨਾਮ ਜਪਣ ਦੀ ਤਾਕੀਦ ਹੈ। ਗੁਰਮੁਖ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਇਸ ਹੁਕਮ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਿਮਰਨ ਕਰਨ ਦੀ ਬਰਕਤ ਨਾਲ ਸਾਰਾ ਦਿਨ, ਮਨ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਸਿਮਰਨ ਚਲਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।
ਜਿਹ ਪ੍ਰਸਾਦਿ, ਪਾਈ ਦੁਲਭ ਦੇਹ ॥			ਜਿਸ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ, ਤੂੰ ਇਹ ਨਾਯਾਬ (ਦੁਰਲਭ) ਮਨੁਖਾ ਦੇਹੀ ਪਾਈ ਹੈ;
ਨਾਨਕ, ਤਾ ਕੀ ਭਗਤਿ ਕਰੇਹ ॥੩॥			ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, (ਇਸ ਦੇਹੀ ਰਾਹੀਂ) ਉਸ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਭਗਤੀ ਕਰ।

ਸੰਬਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਜਿਹ ਪ੍ਰਸਾਦਿ, ਆਭੂਖਨ ਪਹਿਰੀਜੈ ॥		ਆਭੂਖਨ = ਗਹਿਣੇ; ਪਹਿਰੀਜੈ = ਪਹਿਨੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।	ਜਿਸ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ, ਆਭੂਖਨ ਪਹਿਣੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ; ੧. ਇਸ ਪੰਕਤੀ ਤੋਂ ਇਹ ਸੇਧ ਨਹੀਂ ਲੈਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਕਿ ਗੁਰਸਿਖ ਨੂੰ ਗਹਿਣੇ ਪਾਉਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ। ਜੇ ਇਹ ਅਰਥ ਕਰੀਏ ਕਿ ਗਹਿਣੇ ਪਾਉਣੇ ਠੀਕ ਹਨ ਤਾਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਪੰਕਤੀਆਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਹੁੰਦਾ ਹੈ - ਕਨਿਕ ਕਨਿਕ ਪਹਿਰੇ ਬਹੁ ਕੰਗਨਾ ਕਾਪਰੁ ਭਾਂਤਿ ਬਨਾਵੈਗੋ ॥ ਨਾਮ ਬਿਨਾ ਸਭਿ ਫੀਕ ਫਿਕਾਨੇ ਜਨਮਿ ਮਰੈ ਫਿਰਿ ਆਵੈਗੋ ॥੫॥ ਇਸ ਪੰਕਤੀ ਵਿਚ ਹਜ਼ੂਰ ਵਲੋਂ, ਸੋਨਾ, ਸੋਨੇ ਦੇ ਗਹਿਣੇ ਅਤੇ ਫੈਸ਼ਨਪ੍ਰਸਤੀ ਵਾਲੇ ਕਪੜੇ ਪਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਆਵਾਗੁਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ੨. ਇਸ ਪੰਕਤੀ ਵਿਚ ਕਿਰਿਆ 'ਪਹਿਰੀਜੈ' ਵਰਤੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ 'ਗਹਿਣੇ ਪਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ'। 'ਪਹਿਰਹਿ' ਕਿਰਿਆ ਨਹੀਂ ਵਰਤੀ, ਜਿਸ ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ 'ਤੂੰ ਪਹਿਨਦਾ ਹੈਂ'। ਇਸ ਤੋਂ ਮਤਲਬ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕਰਮ ਗੁਰਸਿਖਾਂ ਵਾਸਤੇ, ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਵਲੋਂ ਪਰਵਾਨਿਆ ਕਰਮ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਥੇ ਤਾਂ ਜਗਤ ਦੀ ਗਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ ਲੋਕ ਗਹਿਣੇ ਪਹਿਨਦੇ ਹਨ ਭਾਵ ਦਾਤਾਂ ਲੈਂਦੇ ਹਨ, ਤੂੰ ਉਸ ਪ੍ਰਭੂ ਨੂੰ ਸਿਮਰਨ ਵਿਚ ਆਲਸ ਨਾ ਕਰ।
ਮਨ, ਤਿਸੁ ਸਿਮਰਤ, ਕਿਉ ਆਲਸੁ ਕੀਜੈ ॥	ਕਿਉਂ	ਆਲਸ = ਸੁਸਤੀ।	ਹੇ ਮਨਾ, ਉਸ ਨੂੰ ਸਿਮਰਦਿਆਂ, ਕਿਉਂ ਆਲਸ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ? ਭਾਵ ਸਿਮਰਨ ਵਿਚ ਆਲਸ ਨਾ ਕਰ।
ਜਿਹ ਪ੍ਰਸਾਦਿ, ਅਸ੍ਰੁ, ਹਸਤਿ ਅਸਵਾਰੀ ॥	ਅਸ੍ਰੁ	ਅਸ੍ਰੁ = ਘੋੜੇ; ਹਸਤਿ = ਹਾਥੀ।	ਜਿਸ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ, ਤੇਰੇ ਪਾਸ ਘੋੜੇ, ਹਾਥੀ ਆਦਿ ਦੀ ਸਵਾਰੀ ਹੈ।
ਮਨ, ਤਿਸੁ ਪ੍ਰਭ ਕਉ, ਕਬਹੂੰ ਨ ਬਿਸਾਰੀ ॥	ਕਬਹੂੰ, ਬਿਸਾਰੀਂ	ਬਿਸਾਰੀ = ਤੂੰ ਨਾ ਬਿਸਾਰੀਂ	ਹੇ ਮਨਾ, ਉਸ ਪ੍ਰਭੂ ਨੂੰ ਕਦੇ ਨਾ ਭੁਲਾਵੀਂ।
ਜਿਹ ਪ੍ਰਸਾਦਿ, ਬਾਗ ਮਿਲਖ ਧਨਾ ॥			ਜਿਸ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ, ਤੇਰੇ ਪਾਸ ਬਾਗ, ਜਗੀਰਾਂ ਤੇ ਧਨ ਹੈ;
ਰਾਖੁ ਪਰੋਇ ਪ੍ਰਭੁ, ਅਪੁਨੇ ਮਨਾ ॥		'ਅਪੁਨੇ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ 'ਅਪਨੇ' ਕਰਨਾ ਦਰੁਸਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। 'ਪ' ਦੇ ਬਲੇ ਵਾਲਾ ਔਂਕੜ ਉਚਾਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।	ਉਸ ਪ੍ਰਭੂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮਨ ਵਿਚ ਪਰੋ ਕੇ ਰੱਖ ਭਾਵ ਉਸ ਨੂੰ ਮਨ ਵਿਚ ਵਸਾ।

ਸੰਖਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਜਿਨਿ ਤੇਰੀ, ਮਨ, ਬਨਤ ਬਨਾਈ ॥			ਜਿਸ ਨੇ ਤੇਰੀ ਬਣਤਰ ਭਾਵ ਤੇਰਾ ਆਕਾਰ ਬਣਾਇਆ ਹੈ;
ਊਠਤ ਬੈਠਤ ਸਦ, ਤਿਸਹਿ ਧਿਆਈ ॥	ਧਿਆਈਂ	'ਤਿਸਹਿ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ 'ਤਿਸਹਿੰ' ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ 'ਤਿਸ ਹੀ ਨੂੰ' ਜਾਂ 'ਤਿਸ ਨੂੰ'।	ਉਠਦਿਆਂ, ਬੈਠਦਿਆਂ ਹਮੇਸ਼ਾਂ, ਉਸ ਨੂੰ ਧਿਆਈਂ।
ਤਿਸਹਿ ਧਿਆਇ, ਜੋ ਏਕ ਅਲਖੈ ॥	ਅਲਖੈ	'ਤਿਸਹਿ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ 'ਤਿਸਹਿੰ' ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ 'ਤਿਸ ਹੀ ਨੂੰ' ਜਾਂ 'ਤਿਸ ਨੂੰ'।	ਉਸ ਨੂੰ ਧਿਆ ਜੋ ਇਕ ਹੈ, ਅਲੱਖ ਹੈ (ਭਾਵ ਮਾਇਆਵੀ ਬੁਧੀ ਨਾਲ ਲਖਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ)।
ਈਹਾ ਊਹਾ ਨਾਨਕ, ਤੇਰੀ ਰਖੈ ॥੪॥	ਈਹਾਂ, ਊਹਾਂ		ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਦੁਨੀਆ ਵਿਚ ਅਤੇ ਉਸ ਦੁਨੀਆ ਵਿਚ, ਉਹ ਤੇਰੀ ਪਤਿ ਰੱਖਦਾ ਹੈ।
ਜਿਹ ਪ੍ਰਸਾਦਿ, ਕਰਹਿ ਪੁੰਨ ਬਹੁ ਦਾਨ ॥	ਕਰਹਿੰ	'ਬਹੁ' ਇਥੇ 'ਪੁੰਨ' ਅਤੇ 'ਦਾਨ' ਦਾ ਸਾਂਝਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣ ਹੈ ਭਾਵ ਬਹੁ ਪੁੰਨ ਅਤੇ ਬਹੁ ਦਾਨ।	ਜਿਸ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ, ਤੂੰ ਅਨੇਕਾਂ ਪੁੰਨ ਤੇ ਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈਂ;
ਮਨ, ਆਠ ਪਹਰ, ਕਰਿ ਤਿਸ ਕਾ ਧਿਆਨ ॥		'ਕਰਿ ਤਿਸ ਕਾ ਧਿਆਨ' ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ ਨਾਮ ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਰਾਹੀਂ ਅਤੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਰਾਹੀਂ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦਾ ਚਿੰਤਨ ਕਰਨਾ। ਆਪਣੀ ਨਿਜ ਮਤਿ ਨਾਲ ਉਹਦੇ ਗੁਣਾਂ ਬਾਰੇ ਸੋਚਣਾ ਗੁਰਮਤਿ ਧਿਆਨ ਜੁਗਤਿ ਨਹੀਂ ਹੈ।	ਹੇ ਮਨਾ, ਅਠ ਪਹਿਰ (ਸਾਰਾ ਦਿਨ) ਉਸ ਦਾ ਧਿਆਨ ਕਰ।
ਜਿਹ ਪ੍ਰਸਾਦਿ, ਤੂ ਆਚਾਰ ਬਿਉਹਾਰੀ ॥			ਜਿਸ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ, ਤੂੰ ਸੁਭ ਕਰਮ ਕਰਨ ਵਾਲਾ (ਵਿਹਾਰੀ) ਹੈਂ ਭਾਵ ਤੂੰ ਸੁਭ ਆਚਾਰ ਜਾਂ ਕਰਮ ਕਰਦਾ ਹੈਂ;
ਤਿਸੁ ਪ੍ਰਭ ਕਉ, ਸਾਸਿ ਸਾਸਿ ਚਿਤਾਰੀ ॥			ਉਸ ਪ੍ਰਭ ਨੂੰ ਸਵਾਸ ਸਵਾਸ ਚੇਤੇ ਕਰ ਭਾਵ ਸਵਾਸ ਸਵਾਸ, ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਧੀ ਅਨੁਸਾਰ ਉਸ ਦਾ ਜਾਪ ਸਿਮਰਨ ਕਰ।
ਜਿਹ ਪ੍ਰਸਾਦਿ, ਤੇਰਾ ਸੁੰਦਰ ਰੂਪੁ ॥			ਜਿਸ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ, ਤੇਰਾ ਸੋਹਣਾ ਰੂਪ (ਸੋਹਣੀ ਸ਼ਕਲ) ਹੈ;
ਸੋ ਪ੍ਰਭੁ, ਸਿਮਰਹੁ ਸਦਾ, ਅਨੂਪੁ ॥			ਉਸ ਸੋਹਣੇ ਪ੍ਰਭੂ ਨੂੰ ਸਦਾ ਸਿਮਰ।
ਜਿਹ ਪ੍ਰਸਾਦਿ, ਤੇਰੀ ਨੀਕੀ ਜਾਤਿ ॥			ਜਿਸ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ, ਤੇਰੀ ਪਵਿਤ੍ਰ ਜਾਤ ਹੈ;
ਸੋ ਪ੍ਰਭੁ, ਸਿਮਰਿ ਸਦਾ ਦਿਨ ਰਾਤਿ ॥			ਉਸ ਪ੍ਰਭੂ ਨੂੰ ਦਿਨ ਰਾਤ ਸਦਾ ਸਿਮਰ।

ਸੰਬਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਜਿਹ ਪ੍ਰਸਾਦਿ, ਤੇਰੀ ਪਤਿ ਰਹੈ ॥			ਜਿਸ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ, ਤੇਰੀ ਇਜ਼ਤ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ।
ਗੁਰਪ੍ਰਸਾਦਿ, ਨਾਨਕ, ਜਸੁ ਕਹੈ ॥੫॥		'ਕਹੈ' ਪਦ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਇਕਵਚਨ ਰੂਪ ਦੀ ਵਰਤਮਾਨ ਕਿਰਿਆ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਪਰ ਇਥੇ ਇਹ ਕਿਰਿਆ ਲੋਟ-ਲਕਾਰ (ਹੁਕਮੀ ਕਿਰਿਆ) ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦਾ 'ਕਹੈ' ਰੂਪ ਕਾਵਿ-ਕਾਫੀਆ ਦੀ ਵਜ੍ਹਾ ਕਰਕੇ ਹੈ ਦੁਲਾਂਵਾਂ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਇਸ ਪੰਕਤੀ ਦਾ ਅਰਥ 'ਕਹੈ' ਨੂੰ ਵਰਤਮਾਨ ਕਿਰਿਆ ਸਮਝ ਕੇ ਕਰੀਏ, ਜਿਵੇਂ- 'ਕਰਦਾ ਹੈ' - ਤਾਂ ਇਸ ਪੰਕਤੀ ਦਾ ਸੰਬੰਧ, ਪਿਛਲੀ ਪੰਕਤੀ ਨਾਲ ਸਹੀ ਜੁੜਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸੋ 'ਕਹੈ' ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਥੇ 'ਕਹਿ' ਹੀ ਦਰੁਸਤ ਹੈ।	ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਗੁਰੂ ਦੀ ਕਿਪਾ ਨਾਲ ਭਾਵ ਗੁਰੂ ਦੀ ਮਤਿ ਨਾਲ ਉਸ ਦਾ ਜਸ ਕਹਿ।
ਜਿਹ ਪ੍ਰਸਾਦਿ, ਸੁਨਹਿ ਕਰਨ ਨਾਦ ॥	ਸੁਨਹਿੰ	'ਨਾਦ' - ਇਲਾਹੀ ਸੰਗੀਤ, ਕੀਰਤਨ।	ਜਿਸ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ, ਕੰਨਾਂ ਨਾਲ ਨਾਦ ਸੁਣਦਾ ਹੈਂ;
ਜਿਹ ਪ੍ਰਸਾਦਿ, ਪੇਖਹਿ ਬਿਸਮਾਦ ॥	ਪੇਖਹਿੰ		ਜਿਸ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ, ਬਿਸਮਾਦ (ਬਿਸਮਾਦੀ ਦੁਨਿਆਵੀ ਨਜ਼ਾਰੇ) ਦੇਖਦਾ ਹੈਂ;
ਜਿਹ ਪ੍ਰਸਾਦਿ, ਬੋਲਹਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਰਸਨਾ ॥	ਬੋਲਹਿੰ		ਜਿਸ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ, ਰਸਨਾ ਨਾਲ, ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਬੋਲ (ਨਾਮ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ) ਬੋਲਦਾ ਹੈਂ;
ਜਿਹ ਪ੍ਰਸਾਦਿ, ਸੁਖਿ ਸਹਜੇ ਬਸਨਾ ॥			ਜਿਸ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ, ਸੁਖ ਨਾਲ ਸਹਿਜੇ ਹੀ ਵੱਸਦਾ ਹੈਂ;
ਜਿਹ ਪ੍ਰਸਾਦਿ, ਹਸਤ ਕਰ ਚਲਹਿ ॥	ਚਲਹਿੰ		ਜਿਸ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ, ਤੇਰੇ ਹੱਥ ਚਲਦੇ ਹਨ।
ਜਿਹ ਪ੍ਰਸਾਦਿ, ਸੰਪੂਰਨ ਫਲਹਿ ॥	ਫਲਹਿੰ		ਜਿਸ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ, ਤੂੰ ਸੰਪੂਰਨ ਤੌਰ ਤੇ (ਹਰ ਕੰਮ ਵਿਚ) ਫਲਦਾ ਹੈਂ;
ਜਿਹ ਪ੍ਰਸਾਦਿ, ਪਰਮ ਗਤਿ ਪਾਵਹਿ ॥	ਪਾਵਹਿੰ		ਜਿਸ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ, ਤੂੰ ਪਰਮ ਗਤਿ ਪਾ ਲਵੇਂਗਾ;

ਸੰਬਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਜਿਹ ਪ੍ਰਸਾਦਿ, ਸੁਖਿ ਸਹਜਿ ਸਮਾਵਹਿ ॥	ਸਮਾਵਹਿੰ		ਜਿਸ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ, ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਰੂਪੀ ਸੁਖ ਵਿਚ ਸਹਿਜ ਸਮਾ ਜਾਵੇਂਗਾ;
ਐਸਾ ਪ੍ਰਭੁ ਤਿਆਗਿ, ਅਵਰ ਕਤ ਲਾਗਹੁ ॥			ਐਸਾ ਪ੍ਰਭੂ ਛੱਡ ਕੇ, ਹੋਰ ਪਾਸੇ ਕਿਉਂ ਲਗਦਾ ਹੈਂ? ਭਾਵ ਹੋਰ ਪਾਸੇ ਨਾ ਲੱਗ।
ਗੁਰਪ੍ਰਸਾਦਿ ਨਾਨਕ, ਮਨਿ ਜਾਗਹੁ ॥੬॥			ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, (ਹੇ ਜੀਵ) ਗੁਰੂ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ, ਮਨ ਕਰਕੇ ਜਾਗ।
ਜਿਹ ਪ੍ਰਸਾਦਿ, ਤੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਸੰਸਾਰਿ ॥			ਜਿਸ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ, ਤੂੰ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਪ੍ਰਗਟ ਹੈਂ ਭਾਵ ਮਸ਼ਹੂਰੋ- ਮਕਬੂਲ ਹੈਂ।
ਤਿਸੁ ਪ੍ਰਭ ਕਉ, ਮੂਲਿ ਨ ਮਨਹੁ ਬਿਸਾਰਿ ॥	ਮਨਹੁੰ	ਮਨਹੁ = ਮਨ ਤੋਂ (ਇਕ ਵਚਨ, ਅਪਾਦਾਨ ਕਾਰਕ ਨਾਂਵ)।	ਉਸ ਪ੍ਰਭੂ ਨੂੰ ਮੂਲ (ਜਮਾਂ) ਹੀ, ਮਨੋਂ ਨਾ ਭੁਲਾ।
ਜਿਹ ਪ੍ਰਸਾਦਿ, ਤੇਰਾ ਪਰਤਾਪੁ ॥			ਜਿਸ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ, ਤੇਰਾ ਪਰਤਾਪ ਭਾਵ ਦਬਦਬਾ ਹੈ;
ਰੇ ਮਨ ਮੂੜ, ਤੂ ਤਾ ਕਉ ਜਾਪੁ ॥			ਹੇ ਮੂਰਖ ਮਨਾ, ਤੂੰ ਉਸ ਨੂੰ ਜਪ।
ਜਿਹ ਪ੍ਰਸਾਦਿ, ਤੇਰੇ ਕਾਰਜ ਪੂਰੇ ॥			ਜਿਸ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ, ਤੇਰੇ ਕਾਰਜ ਪੂਰੇ ਹਨ;
ਤਿਸਹਿ ਜਾਨੁ, ਮਨ, ਸਦਾ ਹਜੂਰੇ ॥	ਹਜੂਰੇ	'ਤਿਸਹਿ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ 'ਤਿਸਹਿੰ' ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ 'ਤਿਸ ਹੀ ਨੂੰ' ਜਾਂ 'ਤਿਸ ਨੂੰ'।	ਹੇ ਮਨਾ, ਉਸ ਪ੍ਰਭੂ ਨੂੰ ਹੀ ਸਦਾ ਹਾਜ਼ਰ ਸਮਝ।
ਜਿਹ ਪ੍ਰਸਾਦਿ, ਤੂੰ ਪਾਵਹਿ ਸਾਚੁ ॥	ਪਾਵਹਿੰ		ਜਿਸ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ, ਤੂੰ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਰੂਪੀ ਤੱਤ ਸੱਚ ਪਾ ਲਵੇਂਗਾ;
ਰੇ ਮਨ ਮੇਰੇ, ਤੂੰ, ਤਾ ਸਿਉ ਰਾਚੁ ॥	ਸਿਉਂ		ਹੇ ਮੇਰੇ ਮਨਾ, ਤੂੰ ਉਸ ਨਾਲ ਰੱਚ-ਮਿੱਚ।
ਜਿਹ ਪ੍ਰਸਾਦਿ, ਸਭ ਕੀ ਗਤਿ ਹੋਇ ॥			ਜਿਸ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ, ਸਾਰਿਆਂ ਦੀ ਗਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਸੰਬਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਨਾਨਕ, ਜਾਪੁ ਜਪੈ, ਜਪੁ ਸੋਇ ॥੨॥		'ਜਾਪੁ ਜਪੈ' = ਜਾਪ ਜਪਦਾ ਹੈ। 'ਜਪੁ ਸੋਇ' = ਸੋਈ ਜਪ ਹੈ।	ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, (ਗੁਰਮੁਖ) ਉਸ ਦਾ ਜਾਪ ਜਪਦਾ ਹੈ, ਬਸ ਇਹੋ ਜਪ ਹੈ ਭਾਵ ਜੋ ਜਾਪ, ਗੁਰਮੁਖ ਭਗਤ, ਗੁਰਮਤਿ ਅਨੁਸਾਰ ਨਾਮ ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਦਾ ਜਪਦਾ ਹੈ, ਉਹੋ ਜਪ ਹੈ ਹੋਰ ਆਨਮਤੀ ਜਪ ਤਪ ਦੀ ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਚ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।
ਆਪਿ ਜਪਾਏ, ਜਪੈ ਸੋ ਨਾਉ ॥	ਨਾਂਉਂ		ਜਿਸ ਕੋਲੋਂ ਆਪ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਜਪਾਉਂਦਾ ਹੈ (ਆਪਣਾ ਨਾਮ) ਉਹ ਜਪਦਾ ਹੈ।
ਆਪਿ ਗਾਵਾਏ, ਸੁ ਹਰਿ ਗੁਨ ਗਾਉ ॥			ਜਿਸ ਕੋਲੋਂ ਆਪ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਰੂਪੀ ਹਰਿਗੁਨ ਗਾਵਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਗਾਉਂਦਾ ਹੈ।
ਪ੍ਰਭ ਕਿਰਪਾ ਤੇ, ਹੋਇ ਪ੍ਰਗਾਸੁ ॥			ਪ੍ਰਭ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ (ਹਿਰਦੇ ਵਿਖੇ) ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
ਪ੍ਰਭੁ ਦਇਆ ਤੇ, ਕਮਲ ਬਿਗਾਸੁ ॥			ਪ੍ਰਭ ਦੀ ਦਇਆ (ਤਰਸ) ਨਾਲ (ਹਿਰਦੇ ਵਿਖੇ) ਕਮਲ ਦਾ ਬਿਗਾਸ ਭਾਵ ਖਿੜਾਓ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਗੁਰਮਤਿ ਰਹੱਸਵਾਦ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ ਜੋ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਰਣਧੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਬਾਖ਼ੂਬੀ 'ਚਰਨ ਕਮਲ ਕੀ ਮਉਜ' ਨਾਮੇ ਪੁਸਤਕ ਵਿਚ ਵਰਨਣ ਕੀਤਾ ਹੈ।
ਪ੍ਰਭ ਸੁਪ੍ਰਸੰਨ, ਬਸੈ ਮਨਿ ਸੋਇ ॥			ਪ੍ਰਭ ਖੁਸ਼ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਹੀ ਮਨ ਵਿਚ ਵੱਸ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
ਪ੍ਰਭ ਦਇਆ ਤੇ, ਮਤਿ ਉਤਮ ਹੋਇ ॥			ਪ੍ਰਭ ਦੀ ਦਇਆ (ਤਰਸ) ਨਾਲ, ਮਤਿ-ਬੁਧੀ ਉਤਮ (ਗੁਰਮਤਿ ਵਾਲੀ) ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।
ਸਰਬ ਨਿਧਾਨ ਪ੍ਰਭ, ਤੇਰੀ ਮਇਆ ॥			ਸਾਰੇ ਨਿਧਾਨ (ਖਜ਼ਾਨੇ) ਹੇ ਪ੍ਰਭ, ਤੇਰੀ ਮਇਆ (ਮਿਹਰ) ਨਾਲ ਮਿਲਦੇ ਹਨ;
ਆਪਹੁ, ਕਛੂ ਨ, ਕਿਨਹੂ ਲਇਆ ॥	ਆਪਹੂੰ, ਕਿਨਹੂੰ	ਪੰਕਤੀ ਦਾ ਅਨਵੈ: ਆਪਹੁ, ਕਿਨਹੂ, ਕਛੂ ਨ ਲਇਆ। ਦੂਸਰੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ, 'ਲਇਆ ਦਾ ਸੰਬੰਧ ਹੈ 'ਕਛੂ ਨ' ਦੇ ਨਾਲ। ਇਸ ਕਰਕੇ, 'ਕਛੂ ਨ' ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਿਸਰਾਮ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ 'ਕਿਨਹੂ' ਨਾਲੋਂ ਨਿਖੇੜਣ ਲਈ।	ਆਪਣੇ ਆਪ, ਕਿਸੇ ਨੇ, ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਲਿਆ। ਭਾਵ ਆਪਣੇ ਦਮ ਨਾਲ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਕੋਈ ਕੁਝ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ।
ਜਿਤੁ ਜਿਤੁ ਲਾਵਹੁ, ਤਿਤੁ ਲਗਹਿ ਹਰਿ ਨਾਥ ॥	ਲਗਹਿੰ		ਜਿਥੇ ਜਿਥੇ ਤੁਸੀਂ ਲਾਉਂਦੇ ਹੋ, ਉਥੇ ਜੀਵ ਲਗਦੇ ਹਨ, ਹੇ ਹਰੀ ਨਾਥ (ਮਾਲਿਕ)।

ਸੰਬਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਨਾਨਕ, ਇਨ ਕੈ, ਕਛੂ ਨ ਹਾਥ ॥੮॥੬॥		'ਹਾਥ' ਇਥੇ ਬਹੁਵਚਨ, ਅਧਿਕਰਨ ਕਾਰਕ ਵਾਲਾ ਨਾਂਵ ਹੈ; ਜੇਕਰ ਇਕ ਵਚਨ, ਅਧਿਕਰਨ ਕਾਰਕ ਵਾਲਾ ਨਾਂਵ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ 'ਹਾਥਿ' ਪਾਠ ਹੋਣਾ ਸੀ।	ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਇਹਨਾਂ (ਜੀਵਾਂ) ਦੇ ਹਥਾਂ ਵਿਚ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੈ।
<p>੧. ਇਸ ਅਸ਼ਟਪਦੀ ਵਿਚ 'ਸਾਧ' ਪਦ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਵਾਸਤੇ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਥੇ ਸਾਧ ਦਾ ਮਤਲਬ ਉਚੀ ਅਵਸਥਾ ਵਾਲਾ ਗੁਰਸਿਖ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ 'ਸਾਧ ਕੈ ਸੰਗਿ, ਪਾਏ ਨਾਮ ਰਤਨੁ॥ ਵਰਗੀਆਂ ਪੰਕਤੀਆਂ ਦਸਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਸਾਧ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੇ ਪ੍ਰਥਾਏ ਹਨ। ਗੁਰਮੁਖ ਸਾਧੂ ਭਾਵੇਂ ਕਿੰਨਾ ਵੀ ਉਚਾ ਉਠ ਜਾਵੇ, ਪਰ ਉਹ ਨਾਮ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਬਣਦਾ।</p> <p>੨. ਫੀ ਜਮਾਨਾ ਸਾਧ ਦਾ ਸੰਗਿ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ - ੧) ਗੁਰੂ ਰੂਪੀ ਬਾਣੀ ਦਾ ਪਾਠ, ਪਿਆਰ, ਸ਼ਰਧਾ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰ ਨਾਲ ਕਰਨਾ; ੨) ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਦੇ ਧਾਰਮਿਕ ਦੀਵਾਨਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੀਰਤਨ ਸਮਾਗਮ, ਪਾਠ ਸਮਾਗਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਤਿਸੰਗਤੀ ਸਮਾਮਗ ਵਿਚ ਹਾਜ਼ਰੀ ਭਰਨੀ; ੩) ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਖਾਸ-ਖਾਸ ਨਾਮ ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ, ਜੋ ਕਿ ਪੰਜ ਪਿਆਰਿਆਂ ਪਾਸੋਂ ਖੰਡੇ ਦੀ ਪਾਹੁਲ ਲੈਣ ਵੇਲੇ ਮਿਲਦਾ ਹੈ, ਦਾ ਸਵਾਸ ਸਵਾਸ ਜਾਪ ਕਰਨਾ। ਉਪਰ ਦਰਜ ੩ ਤੁਰੀਆ ਗੁਣੀ ਕਰਮ ਕਰਣੇ, ਸਾਧ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਸੰਗਿ ਕਰਨ ਵਿਚ ਸੁਮਾਰ ਹਨ।</p> <p>੩. ਕਈ ਪਖੰਡੀ ਸਾਧ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਚੇਲੇ, ਇਸ ਅਸ਼ਟਪਦੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਉਪਰ ਘਟਾਉਂਦੇ ਹਨ ਜੋ ਕਿ ਨਿਰੀ ਮਿਥਿਆ ਖਿਆਲੀ ਹੈ, ਨਿਰਾ ਝੂਠ ਹੈ।</p>			
ਸਲੋਕੁ ॥			
ਅਗਮ ਅਗਾਧਿ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮੁ ਸੋਇ ॥			ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ (ਦੁਨੀਆ ਤੋਂ ਪਰੇ) ਹੀ ਪਹੁੰਚ ਤੋਂ ਪਰੇ ਅਤੇ ਅਗਾਧਿ (ਅਥਾਹ) ਹੈ।
ਜੋ ਜੋ ਕਹੈ, ਸੁ ਮੁਕਤਾ ਹੋਇ ॥			ਜੋ ਜੋ ਉਸ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਭਾਵ ਉਸਦਾ ਨਾਮ (ਗੁਰਮਤਿ ਅਨੁਸਾਰ) ਜਪਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਮੁਕਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
ਸੁਨਿ ਮੀਤਾ, ਨਾਨਕੁ ਬਿਨਵੰਤਾ ॥			ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਸੁਣ ਮਿੱਤਰ, (ਗੁਰੂ) ਨਾਨਕ ਬੇਨਤੀ-ਕਰਤਾ ਹੈ;
ਸਾਧ ਜਨਾ ਕੀ ਅਚਰਜ ਕਥਾ ॥੧॥	ਜਨਾਂ		ਸਾਧ ਜਨਾਂ ਦੀ ਬਿਸਮਾਦੀ ਕਥਾ (ਸੁਣ)।
ਅਸਟਪਦੀ ॥	ਅਸ਼ਟਪਦੀ		ਅੱਠ ਪਦਿਆਂ ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਅਸ਼ਟਪਦੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।
ਸਾਧ ਕੈ ਸੰਗਿ, ਮੁਖ ਉਜਲ ਹੋਤ ॥			ਸਾਧ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੇ ਨਾਲ, ਮੂੰਹ ਉਜਲਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਭਾਵ ਜਗਿਆਸੂ ਪਾਪ ਕਰਮ ਕਰਨ ਤੋਂ ਹੱਟ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਕਰਕੇ ਉਸ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਤੇ ਅਨੋਖੀ ਇਲਾਹੀ ਚਮਕ ਆ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।
ਸਾਧ ਸੰਗਿ, ਮਲੁ ਸਗਲੀ ਖੋਤ ॥			ਗੁਰੂ ਰੂਪੀ ਸਾਧੂ ਨਾਲ, ਮਨ ਦੀ ਸਾਰੀ ਮੈਲ ਧੋਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਸੰਬਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਸਾਧ ਕੈ ਸੰਗਿ, ਮਿਟੈ ਅਭਿਮਾਨੁ ॥			ਗੁਰੂ ਰੂਪੀ ਸਾਧੂ ਨਾਲ, ਹੰਕਾਰ ਮਿਟ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
ਸਾਧ ਕੈ ਸੰਗਿ, ਪ੍ਰਗਟੈ ਸੁਗਿਆਨੁ ॥			ਗੁਰੂ ਰੂਪੀ ਸਾਧੂ ਨਾਲ, ਉਤਮ ਗੁਰਮਤਿ ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
ਸਾਧ ਕੈ ਸੰਗਿ, ਬੁਝੈ ਪ੍ਰਭੁ ਨੇਰਾ ॥	ਬੁਝੈ	ਇਥੇ 'ਬੁਝੈ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ 'ਬੁੱਝੈ' ਕਰਨਾ ਹੈ। 'ਬੁਝੈ' ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ ਖਤਮ ਹੋਣਾ ਜਦਕਿ 'ਬੁੱਝੈ' ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ ਬੁੱਝਣਾ ਭਾਵ ਸਮਝ ਲੈਣਾ ਅਤੇ ਇਥੇ ਭਾਵ ਹੈ ਸਮਝ ਲੈਣਾ ਜਾਂ ਜਾਣ ਲੈਣਾ।	ਗੁਰੂ ਰੂਪੀ ਸਾਧੂ ਨਾਲ, ਪ੍ਰਭੂ ਨੂੰ ਨੇੜੇ ਹੀ (ਘਟ ਵਿਖੇ ਹੀ) ਲਭ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
ਸਾਧ ਸੰਗਿ, ਸਭੁ ਹੋਤ ਨਿਬੇਰਾ ॥			ਗੁਰੂ ਰੂਪੀ ਸਾਧੂ ਨਾਲ, ਸਭ ਕੁਝ ਦਾ ਨਿਬੇੜਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਭਾਵ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਜੰਜਾਲਾਂ ਤੋਂ ਨਿਬੇੜਾ (ਛੁਟਕਾਰਾ) ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
ਸਾਧ ਕੈ ਸੰਗਿ, ਪਾਏ ਨਾਮ ਰਤਨੁ ॥		ਨਾਮ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਕੇਵਲ ਸਤਿਗੁਰੂ ਨੂੰ ਹੈ ਜਿਸ ਤੋਂ ਸਾਬਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਸ਼ਟਪਦੀ ਵਿਚ 'ਸਾਧ' ਪਦ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਵਾਸਤੇ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।	ਗੁਰੂ ਰੂਪੀ ਸਾਧੂ ਨਾਲ, ਨਾਮ ਰਤਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
ਸਾਧ ਕੈ ਸੰਗਿ, ਏਕ ਉਪਰਿ ਜਤਨੁ ॥			ਗੁਰੂ ਰੂਪੀ ਸਾਧੂ ਨਾਲ, ਇਕ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਜਤਨ (ਉੱਦਮ) ਕਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਭਾਵ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੇ ਜਤਨ ਦਾ ਮੁੱਢ ਗੁਰੂ ਰੂਪੀ ਸਾਧ ਤੋਂ ਹੀ ਬੱਝਦਾ ਹੈ।
ਸਾਧ ਕੀ ਮਹਿਮਾ ਬਰਨੈ, ਕਉਨੁ ਪ੍ਰਾਨੀ ॥			ਸਾਧ ਦੀ ਮਹਿਮਾ ਕੌਣ ਪ੍ਰਾਣੀ ਬਿਆਨ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਭਾਵ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ।
ਨਾਨਕ, ਸਾਧ ਕੀ ਸੋਭਾ, ਪ੍ਰਭ ਮਾਹਿ ਸਮਾਨੀ ॥੧॥	ਮਾਹਿੰ	ਕਈ ਦਾਨੇ 'ਸਮਾਨੀ' ਪਦ ਦਾ ਅਰਥ ਸਮਾਨੰਤਰ ਭਾਵ ਬਰਾਬਰਤਾ ਦਾ ਲੈਂਦੇ ਹੋਏ ਅਰਥ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਾਧ ਦੀ ਸੋਭਾ, ਪ੍ਰਭ ਦੀ ਸੋਭਾ ਦੇ ਸਮਾਨੀ ਭਾਵ ਬਰਾਬਰ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਅਰਥ ਤਾਂ ਬਣਦੇ ਜੇਕਰ 'ਮਾਹਿ' ਦੀ ਥਾਂ ਤੇ ਕੁਝ ਵੀ ਨਾ ਹੁੰਦਾ ਜਾਂ 'ਦਾ', 'ਕੈ' ਆਦਿ ਸੰਬੰਧਕ ਹੁੰਦੇ।	ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਸਾਧ ਦੀ ਸੋਭਾ ਵਡਿਆਈ ਕੇਵਲ ਪ੍ਰਭੂ ਵਿਚ ਹੀ ਸਮਾਈ ਹੋਈ ਹੈ ਭਾਵ ਕੇਵਲ ਪ੍ਰਭੂ ਹੀ ਸਾਧ ਦੀ ਸੋਭਾ ਜਾਣਦਾ ਹੈ।
ਸਾਧ ਕੈ ਸੰਗਿ, ਅਗੋਚਰੁ ਮਿਲੈ ॥			ਗੁਰੂ ਰੂਪੀ ਸਾਧੂ ਨਾਲ, ਅਗੋਚਰ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਮਿਲ ਪੈਂਦੇ ਹਨ।

ਸੰਬਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਸਾਧ ਕੈ ਸੰਗਿ, ਸਦਾ ਪਰਫੁਲੈ ॥			ਗੁਰੂ ਰੂਪੀ ਸਾਧੂ ਨਾਲ, ਆਤਮਕ ਅਵਸਥਾ ਸਦਾ ਪ੍ਰਫੁਲਿਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਭਾਵ ਆਤਮਕ ਅਵਸਥਾ ਚੜਦੀਆਂ ਕਲਾਂ ਵਿਚ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।
ਸਾਧ ਕੈ ਸੰਗਿ, ਆਵਹਿ ਬਸਿ ਪੰਚਾ ॥	ਆਵਹਿੰ		ਗੁਰੂ ਰੂਪੀ ਸਾਧੂ ਨਾਲ, ਪੰਜ ਬਿਕਾਰ ਵੱਸ ਆ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।
ਸਾਧ ਸੰਗਿ, ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਰਸੁ ਭੁੰਚਾ ॥			ਗੁਰੂ ਰੂਪੀ ਸਾਧੂ ਨਾਲ, ਨਾਮ ਰੂਪੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਰਸ ਛਕਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
ਸਾਧ ਸੰਗਿ, ਹੋਇ ਸਭ ਕੀ ਰੇਨ ॥			ਗੁਰੂ ਰੂਪੀ ਸਾਧੂ ਨਾਲ, (ਗੁਰਮਤਿ ਧਾਰਣੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ) ਸਭ ਦੀ ਚਰਨਾਂ ਦੀ ਧੂੜੀ ਹੋ ਜਾਈਦਾ ਹੈ ਭਾਵ ਨਿਮ੍ਰਤਾ ਆ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।
ਸਾਧ ਕੈ ਸੰਗਿ, ਮਨੋਹਰ ਬੈਨ ॥			ਗੁਰੂ ਰੂਪੀ ਸਾਧੂ ਨਾਲ, ਸਾਧਕ ਦੇ ਬੋਲ (ਬੈਨ) ਸੁਹਾਵਣੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਭਾਵ ਬੋਲ ਬਾਣੀ ਮਿੱਠਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ
ਸਾਧ ਕੈ ਸੰਗਿ, ਨ ਕਤਹੂੰ ਧਾਵੈ ॥		ਕਤਹੂੰ ਅਤੇ ਕਬਹੂੰ ਦਾ ਫਰਕ ਚੇਤੇ ਰਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਚਉਥੀ ਪਉੜੀ ਵਿਚ ਇਹੋ ਪਾਠ "ਕਤਹੂੰ" ਨਾਲ ਆਇਆ ਸੀ। ਕਤਹੂੰ ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ ਕਿਤੇ ਵੀ ਜਦਕਿ ਕਬਹੂੰ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਦੇ ਵੀ। ਕਤਹੂੰ ਦਾ ਸੰਬੰਧ ਹੈ ਥਾਂ ਨਾਲ ਭਾਵ ਸਾਧ ਦੇ ਸੰਗ ਮਨ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਥਾਂ ਵਲ ਨਹੀਂ ਦੌੜਦਾ ਜਦਕਿ ਕਬਹੂੰ ਦਾ ਸੰਬੰਧ ਹੈ ਸਮੇਂ ਨਾਲ ਯਾਨੀ ਕਿ ਸਾਧ ਦੇ ਸੰਗ ਮਨ ਕਿਸੇ ਸਮੇਂ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦੌੜਦਾ।	ਗੁਰੂ ਰੂਪੀ ਸਾਧੂ ਨਾਲ, ਮਨ ਕਿਤੇ ਹੋਰ (ਨਾਮ ਤੋਂ ਬਿਨਾ) ਨਹੀਂ ਦੌੜਦਾ।
ਸਾਧਸੰਗਿ, ਅਸਥਿਤਿ ਮਨੁ ਪਾਵੈ ॥			ਗੁਰੂ ਰੂਪੀ ਸਾਧੂ ਨਾਲ, ਸਾਧਕ ਸਥਿਰ ਮਨ ਪਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ।
ਸਾਧ ਕੈ ਸੰਗਿ, ਮਾਇਆ ਤੇ ਭਿੰਨ ॥			ਗੁਰੂ ਰੂਪੀ ਸਾਧੂ ਨਾਲ, ਜੀਵ ਮਾਇਆ ਤੋਂ ਅਲਗ ਭਾਵ ਨਿਰਲੇਪ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
ਸਾਧ ਸੰਗਿ, ਨਾਨਕ, ਪ੍ਰਭ ਸੁਪ੍ਰਸੰਨ ॥੨॥			ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਪ੍ਰਭ ਜੀ ਸੁਪ੍ਰਸੰਨ ਹੁੰਦੇ ਹਨ (ਸਾਧ ਸੰਗਿ)।
ਸਾਧ ਸੰਗਿ, ਦੁਸਮਨ ਸਭਿ ਮੀਤ ॥	ਦੁਸਮਨ		ਗੁਰੂ ਰੂਪੀ ਸਾਧੂ ਨਾਲ, ਸਾਰੇ ਦੁਸਮਨ, ਦੋਸਤ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।
ਸਾਧੂ ਕੈ ਸੰਗਿ, ਮਹਾ ਪੁਨੀਤ ॥	ਮਹਾਂ		ਗੁਰੂ ਰੂਪੀ ਸਾਧੂ ਨਾਲ, ਗੁਰਸਿਖ ਮਹਾਂ ਪਵਿਤ੍ਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਸੰਬਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਸਾਧ ਸੰਗਿ, ਕਿਸ ਸਿਉ ਨਹੀ ਬੈਰੁ ॥	ਸਿਉਂ, ਨ੍ਹੀਂ		ਗੁਰੂ ਰੂਪੀ ਸਾਧੂ ਨਾਲ, ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਵੈਰ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ (ਸਾਰਿਆਂ ਨਾਲ ਬਣ ਆਉਂਦੀ ਹੈ)।
ਸਾਧ ਕੈ ਸੰਗਿ, ਨ ਬੀਗਾ ਪੈਰੁ ॥	ਬੀਂਗਾ		ਗੁਰੂ ਰੂਪੀ ਸਾਧੂ ਨਾਲ, ਕਦੇ ਗਲਤ ਕਦਮ ਨਹੀਂ ਰੱਖ ਹੁੰਦਾ ਭਾਵ ਗਲਤ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰ ਹੁੰਦਾ।
ਸਾਧ ਕੈ ਸੰਗਿ, ਨਾਹੀ ਕੋ ਮੰਦਾ ॥	ਨਾਹੀਂ		ਗੁਰੂ ਰੂਪੀ ਸਾਧੂ ਨਾਲ, ਕੋਈ ਬੁਰਾ ਨਹੀਂ ਲਗਦਾ।
ਸਾਧ ਸੰਗਿ, ਜਾਨੇ ਪਰਮਾਨੰਦਾ ॥			ਗੁਰੂ ਰੂਪੀ ਸਾਧੂ ਨਾਲ, (ਪਰਮਾਰਥੀ) ਪਰਮ ਅਨੰਦ ਜਾਣ ਲਈਦਾ ਹੈ।
ਸਾਧ ਕੈ ਸੰਗਿ, ਨਾਹੀ ਹਉ ਤਾਪੁ ॥	ਨਾਹੀਂ, ਹਉਂ		ਸਾਧ ਦੇ ਨਾਲ, ਹਉਮੈ ਦਾ ਬੁਖਾਰ (ਬੀਮਾਰੀ) ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੀ।
ਸਾਧ ਕੈ ਸੰਗਿ, ਤਜੈ ਸਭੁ ਆਪੁ ॥			ਗੁਰੂ ਰੂਪੀ ਸਾਧੂ ਨਾਲ, ਗੁਰਸਿਖ ਸਭ ਆਪਣਾ ਆਪਾ (ਹੰਕਾਰ) ਤਿਆਗ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।
ਆਪੇ ਜਾਨੈ, ਸਾਧ ਬਡਾਈ ॥			ਆਪੇ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਜਾਣਦਾ ਹੈ (ਹੋਰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ), ਸਾਧੂ ਦੀ ਵਡਿਆਈ।
ਨਾਨਕ, ਸਾਧ ਪ੍ਰਭੂ ਬਨਿ ਆਈ ॥੩॥			ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਸਾਧ ਦੀ ਪ੍ਰਭੂ ਨਾਲ ਬਣ ਆਈ ਹੈ।
ਸਾਧ ਕੈ ਸੰਗਿ, ਨ ਕਬਹੂ ਧਾਵੈ ॥	ਕਬਹੂੰ	ਕਤਹੂੰ ਅਤੇ ਕਬਹੂੰ ਦਾ ਫਰਕ ਚੇਤੇ ਰਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਦੂਸਰੀ ਪਉੜੀ ਵਿਚ ਇਹੋ ਪਾਠ "ਕਤਹੂੰ" ਨਾਲ ਆਇਆ ਸੀ। ਕਤਹੂੰ ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ ਕਿਤੇ ਵੀ ਜਦਕਿ ਕਬਹੂੰ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਦੇ ਵੀ। ਕਤਹੂੰ ਦਾ ਸੰਬੰਧ ਹੈ ਥਾਂ ਨਾਲ ਭਾਵ ਸਾਧ ਦੇ ਸੰਗ ਮਨ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਥਾਂ ਵਲ ਨਹੀਂ ਦੌੜਦਾ ਜਦਕਿ ਕਬਹੂੰ ਦਾ ਸੰਬੰਧ ਹੈ ਸਮੇਂ ਨਾਲ ਯਾਨੀ ਕਿ ਸਾਧ ਦੇ ਸੰਗ ਮਨ ਕਿਸੇ ਸਮੇਂ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦੌੜਦਾ।	ਗੁਰੂ ਰੂਪੀ ਸਾਧੂ ਨਾਲ, ਮਨ ਕਦੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦੌੜਦਾ।
ਸਾਧ ਕੈ ਸੰਗਿ, ਸਦਾ ਸੁਖੁ ਪਾਵੈ ॥			ਗੁਰੂ ਰੂਪੀ ਸਾਧੂ ਨਾਲ, ਗੁਰਸਿਖ ਸਦਾ ਸੁਖ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ।

ਸੰਬਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਸਾਧ ਸੰਗਿ, ਬਸਤੁ ਅਗੋਚਰ ਲਹੈ ॥			ਗੁਰੂ ਰੂਪੀ ਸਾਧੂ ਨਾਲ, ਗੁਰਸਿਖ, ਨਾ ਹੱਥ ਆਉਣ ਵਾਲੀ (ਪਰਮਾਰਥੀ) ਵਸਤੂ ਲੈ ਲੈਂਦਾ ਹੈ।
ਸਾਧੂ ਕੈ ਸੰਗਿ, ਅਜਰੁ ਸਹੈ ॥	ਅ-ਜਰੁ		ਗੁਰੂ ਰੂਪੀ ਸਾਧੂ ਨਾਲ, ਗੁਰਸਿਖ, ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੇ ਅਜਰ ਦਰਸ਼-ਮਿਲਾਪ ਨੂੰ ਜਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ।
ਸਾਧ ਕੈ ਸੰਗਿ, ਬਸੈ ਥਾਨਿ ਉਚੈ ॥			ਗੁਰੂ ਰੂਪੀ ਸਾਧੂ ਨਾਲ, ਗੁਰਸਿਖ ਦਾ ਮਨ, ਉਚੇ (ਦਸਮ ਦੁਆਰ) ਸਥਾਨ ਤੇ ਵੱਸਦਾ ਹੈ।
ਸਾਧੂ ਕੈ ਸੰਗਿ, ਮਹਲਿ ਪਹੁਚੈ ॥	ਪਹੁਚੈ		ਗੁਰੂ ਰੂਪੀ ਸਾਧੂ ਨਾਲ, ਗੁਰਸਿਖ, ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੇ ਸਚਖੰਡੀ ਮਹਿਲ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
ਸਾਧ ਕੈ ਸੰਗਿ, ਦ੍ਰਿੜੈ ਸਭਿ ਧਰਮ ॥		ਇਸ ਪੰਕਤੀ ਦਾ ਇਹ ਭਾਵ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰਸਿਖ, ਸਾਧ ਦੀ ਸੰਗਤ ਨਾਲ, ਸਾਰੇ ਧਰਮਾਂ ਦਾ ਧਾਰਣੀ ਅਨੁਸਾਰੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਬਲਕਿ ਭਾਵ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਾਧ ਦੀ ਸੰਗਤ ਕਰਨ ਕਰਕੇ ਹੋਰ ਕੋਈ ਧਰਮ ਕਮਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ; ਸਾਰੇ ਧਰਮ ਕਰਮ, ਇਸੇ ਇਕ ਸੰਗਤ ਕਰਨ ਰੂਪੀ ਕਰਮ ਵਿਚ ਆ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।	ਗੁਰੂ ਰੂਪੀ ਸਾਧੂ ਨਾਲ, ਸਭ ਧਰਮ ਦ੍ਰਿੜੇ ਲਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਭਾਵ ਸਾਧ ਦੀ ਸੰਗਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੋਰ ਕੋਈ ਧਰਮ ਕਮਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ।
ਸਾਧ ਕੈ ਸੰਗਿ, ਕੇਵਲ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ॥			ਗੁਰੂ ਰੂਪੀ ਸਾਧੂ ਨਾਲ, ਗੁਰਸਿਖ, ਕੇਵਲ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਦਾ ਹੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਜੋਗਾ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ।
ਸਾਧ ਕੈ ਸੰਗਿ, ਪਾਏ ਨਾਮ ਨਿਧਾਨ ॥			ਗੁਰੂ ਰੂਪੀ ਸਾਧੂ ਨਾਲ, ਗੁਰਸਿਖ ਨਾਮ ਖਜ਼ਾਨਾ ਪਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ।
ਨਾਨਕ, ਸਾਧੂ ਕੈ ਕੁਰਬਾਨ ॥੪॥			ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਸਾਧੂ ਤੇ ਕੁਰਬਾਨ ਹਨ।

ਸੰਬਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਸਾਧ ਕੈ ਸੰਗਿ, ਸਭ ਕੁਲ ਉਧਾਰੈ ॥			ਗੁਰੂ ਰੂਪੀ ਸਾਧੂ ਨਾਲ, ਸਾਰੇ ਖਾਨਦਾਨ ਦਾ ਉਧਾਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕੁਲ ਦਾ ਉਧਾਰ ਗੁਰਮਤਿ ਅਨੁਸਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਮਨਮੁਖ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਦਾ ਉਧਾਰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕੁਲ ਵਿਚ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਗੁਰਮੁਖ ਜਨ ਦਾ ਸਦਕਾ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ, ਕੁਲ ਦੇ ਬਾਕੀ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਮ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਮੰਨ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਮਾਂ ਆਉਣ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਿਖੀ ਬਖਸ਼ ਕੇ, ਨਾਮ ਦੇ ਸੱਚੇ ਲਾਹੇ ਕਮਾਉਣ ਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਓੜਕ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਉਧਾਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
ਸਾਧ ਸੰਗਿ, ਸਾਜਨ ਮੀਤ ਕੁਟੰਬ ਨਿਸਤਾਰੈ ॥			ਗੁਰੂ ਰੂਪੀ ਸਾਧੂ ਨਾਲ, ਗੁਰਸਿਖ, ਦੋਸਤਾਂ-ਮਿੱਤਰਾਂ, ਪਰਿਵਾਰ ਆਦਿ ਨੂੰ ਉਧਾਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ।
ਸਾਧੂ ਕੈ ਸੰਗਿ, ਸੋ ਧਨੁ ਪਾਵੈ ॥			ਗੁਰੂ ਰੂਪੀ ਸਾਧੂ ਨਾਲ, ਉਹ ਧਨ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ;
ਜਿਸੁ ਧਨ ਤੇ, ਸਭੁ ਕੋ ਵਰਸਾਵੈ ॥			ਜਿਸ ਧਨ ਕਰਕੇ ਹਰ ਕੋਈ ਫਾਇਦਾ ਉਠਾਉਂਦਾ ਹੈ।
ਸਾਧ ਸੰਗਿ, ਧਰਮ ਰਾਇ ਕਰੇ ਸੇਵਾ ॥			ਗੁਰੂ ਰੂਪੀ ਸਾਧੂ ਨਾਲ, ਪਰਲੋਕ ਵਿਖੇ, ਧਰਮ ਰਾਏ ਸੇਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ (ਹਿਸਾਬ ਕਿਤਾਬ ਲੈਣ ਦੀ ਬਜਾਏ)। ਜੇ ਲੋਕ ਇਹ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਧਰਮਰਾਏ ਨਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਹਸਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਉਹ ਇਸ ਪੰਕਤੀ ਦਾ ਕੀ ਅਰਥ ਕਰਨਗੇ? ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਭਾ ਦੀ ਤਾਂ ਇਹ ਪੰਕਤੀ ਅਰਥਹੀਣ ਹੀ ਹੈ।
ਸਾਧ ਕੈ ਸੰਗਿ, ਸੋਭਾ ਸੁਰਦੇਵਾ ॥			ਗੁਰੂ ਰੂਪੀ ਸਾਧੂ ਨਾਲ, ਦੇਵਤੇ ਆਦਿ ਵੀ ਸੋਭਾ ਕਰਦੇ ਹਨ।
ਸਾਧੂ ਕੈ ਸੰਗਿ, ਪਾਪ ਪਲਾਇਨ ॥			ਗੁਰੂ ਰੂਪੀ ਸਾਧੂ ਨਾਲ, ਪਾਪ ਨਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।
ਸਾਧ ਸੰਗਿ, ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਗੁਨ ਗਾਇਨ ॥			ਗੁਰੂ ਰੂਪੀ ਸਾਧੂ ਨਾਲ, ਗੁਰਬਾਣੀ ਰੂਪੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਹਰਿਗੁਣਾਂ ਦਾ ਗਾਇਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਸੰਬਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਸਾਧ ਕੈ ਸੰਗਿ, ਸ੍ਰਬ ਥਾਨ ਗੰਮਿ ॥			ਗੁਰੂ ਰੂਪੀ ਸਾਧੂ ਨਾਲ, ਸਭ ਥਾਵਾਂ ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।
ਨਾਨਕ, ਸਾਧ ਕੈ ਸੰਗਿ, ਸਫਲ ਜਨੰਮ ॥੫॥			ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਸਾਧ ਦੇ ਨਾਲ, ਜਨਮ ਸਫਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
ਸਾਧ ਕੈ ਸੰਗਿ, ਨਹੀ ਕਛੁ ਘਾਲ ॥	ਨਹੀਂ	ਘਾਲ ਦਾ ਭਾਵ ਇਥੇ ਆਨਮੱਤਾਂ ਦੇ ਘੋਰ ਜਪਾਂ ਤਪਾਂ, ਵਰਤ ਨੇਮਾਂ ਤੋਂ ਹੈ। ਗੁਰਮਤਿ ਦਾ ਪਰਮਾਰਥੀ ਰਾਹ ਬਹੁਤ ਸੁਹੇਲਾ ਹੈ।	ਗੁਰੂ ਰੂਪੀ ਸਾਧੂ ਨਾਲ, ਕੁਝ ਵੀ ਘਾਲ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ। ਇਥੇ ਘਾਲ ਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ ਇਹ ਨਹੀਂ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿ ਗੁਰਮਤਿ ਰਹਿਤ ਮਰਿਆਦਾ ਲਈ ਘਾਲ ਕਮਾਈ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਬਲਕਿ ਸ੍ਰੀ ਦਸਮੇਸ਼ ਜੀ ਦੀ ਰਹਿਤ ਰੱਖਣ ਲਈ ਤਾਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਤਪਰ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।
ਦਰਸਨੁ ਭੇਟਤ, ਹੋਤ ਨਿਹਾਲ ॥	ਦਰਸਨ		ਸਾਧ ਗੁਰੂ ਦੇ ਤਾਂ ਦਰਸਨ ਕਰਕੇ ਹੀ ਨਿਹਾਲ ਹੋ ਜਾਈਦਾ ਹੈ।
ਸਾਧ ਕੈ ਸੰਗਿ, ਕਲੁਖਤ ਹਰੈ ॥			ਗੁਰੂ ਰੂਪੀ ਸਾਧੂ ਨਾਲ, ਪਾਪ ਖਿਚ ਲਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਭਾਵ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।
ਸਾਧ ਕੈ ਸੰਗਿ, ਨਰਕ ਪਰਹਰੈ ॥			ਗੁਰੂ ਰੂਪੀ ਸਾਧੂ ਨਾਲ, ਨਰਕ ਪਰੇ ਕਰ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਭਾਵ ਨਰਕ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ ਪੈਂਦਾ।
ਸਾਧ ਕੈ ਸੰਗਿ, ਈਹਾ ਊਹਾ ਸੁਹੇਲਾ ॥	ਈਹਾਂ, ਊਹਾਂ		ਗੁਰੂ ਰੂਪੀ ਸਾਧੂ ਨਾਲ, ਗੁਰਸਿਖ ਇਥੇ ਉਥੇ (ਇਸ ਦੁਨੀਆ ਵਿਚ ਅਤੇ ਅਗਲੀ ਦੁਨੀਆ) ਵਿਚ ਸੁਹੇਲਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
ਸਾਧਸੰਗਿ, ਬਿਛੁਰਤ ਹਰਿ ਮੇਲਾ ॥		'ਹਰਿ' ਇਥੇ ਦੇਹੁਲੀ ਦੀਪਕ ਹੈ। 'ਬਿਛੁਰਤ ਹਰਿ' ਅਤੇ 'ਹਰਿ ਮੇਲਾ'। 'ਬਿਛੁਰਤ ਹਰਿ' ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਹਰੀ ਤੋਂ ਵਿਛੜਿਆ ਅਤੇ 'ਹਰਿ ਮੇਲਾ' ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ ਹਰੀ ਨਾਲ ਮਿਲਾਪ।	ਗੁਰੂ ਰੂਪੀ ਸਾਧੂ ਨਾਲ, ਹਰੀ ਤੋਂ ਵਿਛੜੇ ਦਾ, ਹਰੀ ਨਾਲ ਮੇਲਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
ਜੋ ਇਛੈ, ਸੋਈ ਫਲੁ ਪਾਵੈ ॥			ਗੁਰਸਿਖ ਜੋ ਵੀ ਇੱਛਦਾ ਹੈ ਸੋ ਫਲ ਪਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ।
ਸਾਧ ਕੈ ਸੰਗਿ, ਨ ਬਿਰਥਾ ਜਾਵੈ ॥			ਗੁਰੂ ਰੂਪੀ ਸਾਧੂ ਨਾਲ ਗੁਜ਼ਾਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸਮਾਂ ਅਤੇ ਘਾਲੀ ਹੋਈ ਘਾਲ ਬਿਰਥੀ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੀ।
ਪਾਰਬ੍ਰਹਮੁ, ਸਾਧ ਰਿਦ ਬਸੈ ॥			ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਵਾਹਿਗੁਰੂ, ਸਾਧ ਗੁਰੂ ਦੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਵੱਸਦਾ ਹੈ।

ਸੰਬਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਨਾਨਕ, ਉਧਰੈ ਸਾਧ ਸੁਨਿ ਰਸੈ ॥੬॥			ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਗੁਰਸਿਖ ਉਧਰਦਾ ਹੈ ਸਾਧ ਨੂੰ ਰਸ ਨਾਲ ਸੁਣਨ ਨਾਲ ਭਾਵ ਸਾਧ ਦੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਰੂਪੀ ਬਚਨ ਰਸ ਲੈਕੇ ਸੁਣਨ ਨਾਲ।
ਸਾਧ ਕੈ ਸੰਗਿ, ਸੁਨਉ ਹਰਿ ਨਾਉ ॥	ਨਾਂਉਂ, ਸੁਨਉਂ		ਗੁਰੂ ਰੂਪੀ ਸਾਧੂ ਨਾਲ, ਮੈਂ ਹਰੀ ਦਾ ਨਾਮ ਸੁਣਦਾ ਹਾਂ।
ਸਾਧ ਸੰਗਿ, ਹਰਿ ਕੇ ਗੁਨ ਗਾਉ ॥	ਗਾਉਂ		ਗੁਰੂ ਰੂਪੀ ਸਾਧੂ ਨਾਲ, ਮੈਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਰੂਪੀ ਹਰਿਗੁਨ ਗਾਉਂਦਾ ਹਾਂ।
ਸਾਧ ਕੈ ਸੰਗਿ, ਨ ਮਨ ਤੇ ਬਿਸਰੈ ॥			ਗੁਰੂ ਰੂਪੀ ਸਾਧੂ ਨਾਲ, ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਮਨ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਭੁਲਦਾ।
ਸਾਧ ਸੰਗਿ, ਸਰਪਰ ਨਿਸਤਰੈ ॥			ਗੁਰੂ ਰੂਪੀ ਸਾਧੂ ਨਾਲ, ਗੁਰਸਿਖ ਬਿਨਾ ਸ਼ਕ (ਨਿਸੰਦੇਹ), ਤਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
ਸਾਧ ਕੈ ਸੰਗਿ, ਲਗੈ ਪ੍ਰਭੁ ਮੀਠਾ ॥			ਗੁਰੂ ਰੂਪੀ ਸਾਧੂ ਨਾਲ, ਪ੍ਰਭੂ ਮਿੱਠਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਭਾਵ ਨਾਮ ਮਿਠਾ ਲਗਦਾ ਹੈ।
ਸਾਧੂ ਕੈ ਸੰਗਿ, ਘਟਿ ਘਟਿ ਡੀਠਾ ॥			ਗੁਰੂ ਰੂਪੀ ਸਾਧੂ ਨਾਲ, ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਹਰੇਕ ਦੇ ਅੰਦਰ ਦਿਸਣ ਲਗ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।
ਸਾਧ ਸੰਗਿ, ਭਏ ਆਗਿਆਕਾਰੀ ॥			ਗੁਰੂ ਰੂਪੀ ਸਾਧੂ ਨਾਲ, ਅਸੀਂ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਦੀ ਆਗਿਆ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਲਗ ਪਏ ਹਾਂ, ਜਿਸ ਕਰਕੇ;
ਸਾਧ ਸੰਗਿ, ਗਤਿ ਭਈ ਹਮਾਰੀ ॥			ਗੁਰੂ ਰੂਪੀ ਸਾਧੂ ਨਾਲ, ਸਾਡੀ ਗਤੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਭਾਵ ਅਸੀਂ ਤਰ ਗਏ ਹਾਂ।
ਸਾਧ ਕੈ ਸੰਗਿ, ਮਿਟੇ ਸਭਿ ਰੋਗ ॥	ਮਿਟੇਂ		ਗੁਰੂ ਰੂਪੀ ਸਾਧੂ ਨਾਲ, ਸਾਰੇ ਰੋਗ ਮਿਟ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।
ਨਾਨਕ, ਸਾਧ ਭੇਟੇ ਸੰਜੋਗ ॥੭॥			ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਸਾਧ ਗੁਰੂ ਜੀ ਸੰਜੋਗ ਨਾਲ ਮਿਲਦੇ ਹਨ।
ਸਾਧ ਕੀ ਮਹਿਮਾ, ਬੇਦ ਨ ਜਾਨਹਿ ॥	ਜਾਨਹਿੰ	'ਜਾਨਹਿ = ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ'	ਸਾਧ ਗੁਰੂ ਦੀ ਮਹਿਮਾ ਬੇਦ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ।

ਸੰਖਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਜੇਤਾ ਸੁਨਹਿ, ਤੇਤਾ ਬਖਿਆਨਹਿ ॥	ਬਖਿਆਨਹਿੰ	'ਬਖਿਆਨਹਿ' - ਬਖਿਆਨਦੇ ਹਨ।	ਜਿਨੀ ਕੁ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਸਾਧ ਦੀ ਮਹਿਮਾ ਸੁਣੀ ਹੈ ਉਤਨੀ ਹੀ ਬਿਆਨ ਕਰਦੇ ਹਨ।
ਸਾਧ ਕੀ ਉਪਮਾ, ਤਿਹੁ ਗੁਣ ਤੇ ਦੂਰਿ ॥			ਸਾਧ ਗੁਰੂ ਦੀ ਉਪਮਾ ਮਾਇਆ ਦੇ ਤਿਨਾਂ ਗੁਣਾਂ ਤੋਂ ਉਪਰ ਹੈ।
ਸਾਧ ਕੀ ਉਪਮਾ, ਰਹੀ ਭਰਪੂਰਿ ॥			ਸਾਧ ਗੁਰੂ ਦੀ ਉਪਮਾ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਹੀ ਜਾਣਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਇਹ ਉਪਮਾ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਸਾਰੇ ਭਰਪੂਰ ਹੈ ਭਾਵ ਸਾਰੇ ਪਾਸੇ ਛਾਈ ਹੋਈ ਹੈ।
ਸਾਧ ਕੀ ਸੋਭਾ ਕਾ, ਨਾਹੀ ਅੰਤ ॥	ਨਾਹੀਂ		ਸਾਧ ਗੁਰੂ ਦੀ ਸੋਭਾ ਦਾ ਕੋਈ ਅੰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ।
ਸਾਧ ਕੀ ਸੋਭਾ, ਸਦਾ ਬੇਅੰਤ ॥			ਸਾਧ ਗੁਰੂ ਦੀ ਸੋਭਾ ਸਦਾ ਬੇਅੰਤ ਹੈ।
ਸਾਧ ਕੀ ਸੋਭਾ, ਉਚ ਤੇ ਉਚੀ ॥			ਸਾਧ ਗੁਰੂ ਦੀ ਸੋਭਾ ਉਚੀ ਤੋਂ ਉਚੀ ਹੈ ਭਾਵ ਬਹੁਤ ਉਚੀ ਹੈ।
ਸਾਧ ਕੀ ਸੋਭਾ, ਮੂਚ ਤੇ ਮੂਚੀ ॥			ਸਾਧ ਗੁਰੂ ਦੀ ਸੋਭਾ ਬਹੁਤ ਮਹਾਨ ਹੈ।
ਸਾਧ ਕੀ ਸੋਭਾ, ਸਾਧ ਬਨਿ ਆਈ ॥			ਸਾਧ ਗੁਰੂ ਦੀ ਸੋਭਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਾਧ ਗੁਰੂ ਦੀ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਨਾਲ ਬਣ ਆਈ ਹੈ।
ਨਾਨਕ, ਸਾਧ ਪ੍ਰਭ, ਭੇਦੁ ਨ ਭਾਈ ॥੮॥੭॥			ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਸਾਧ ਗੁਰੂ ਵਿਚ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭੂ ਵਿਚ ਕੋਈ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਹੈ।

੧. ਇਹ ਅਸ਼ਟਪਦੀ ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਹੈ।
੨. ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਜਿਸ ਪਾਸ ਬ੍ਰਹਮ ਭਾਵ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦਾ ਗਿਆਨ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਮੁਤਾਬਕ, ਤਿਨ ਹਸਤੀਆਂ ਬ੍ਰਹਮ ਦਾ ਗਿਆਨ ਰੱਖਦੀਆਂ ਹਨ - ਬ੍ਰਹਮ ਆਪ, ਬ੍ਰਹਮ ਰੂਪ ਸਤਿਗੁਰੂ ਅਤੇ ਪਰਵਾਣ ਹੋਇਆ ਗੁਰਸਿਖ।
੩. ਇਸ ਅਸ਼ਟਪਦੀ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਤਾਂ ਗੁਰਸਿਖ ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ ਦੀ ਤਾਰੀਫ਼ ਹੈ ਪਰ ਬ੍ਰਹਮ ਰੂਪੀ ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ ਅਤੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਰੂਪੀ ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ ਦੀ ਗੱਲ ਵੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਪਹਿਲੀਆਂ ੭ ਪਉੜੀਆਂ ਵਿਚ ਗੁਰਮੁਖ ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ ਦੇ ਲਛਣ ਲਿਖੇ ਹਨ ਅਤੇ ਅਖੀਰਲੀ ਪਉੜੀ ਵਿਚ ਬ੍ਰਹਮ ਰੂਪੀ ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ ਅਤੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਰੂਪੀ ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਹੈ।

ਸਲੋਕੁ ॥

ਸੰਬਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਮਨਿ ਸਾਚਾ, ਮੁਖਿ ਸਾਚਾ ਸੋਇ ॥			ਉਸ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਸਾਚਾ (ਸੱਚਾ ਨਾਮ) ਹੈ, ਮੂੰਹ ਵਿਚ ਓਹੀ ਸਾਚਾ (ਸੱਚਾ ਨਾਮ) ਹੈ
ਅਵਰੁ ਨ ਪੇਖੈ, ਏਕਸੁ ਬਿਨੁ ਕੋਇ ॥			ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦੇਖਦਾ, ਇਕ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਭਾਵ ਦੁਨੀਆ ਨੂੰ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਦਾ ਰੂਪ ਕਰਕੇ ਦੇਖਦਾ ਹੈ।
ਨਾਨਕ, ਇਹ ਲਛਣ ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨੀ ਹੋਇ ॥੧॥			ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਇਹ ਲਛਣ ਹਨ ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ ਦੇ।
ਅਸਟਪਦੀ ॥	ਅਸਟਪਦੀ		ਅੱਠ ਪਦਿਆਂ ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਅਸਟਪਦੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।
ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ, ਸਦਾ ਨਿਰਲੇਪ ॥			ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ ਸਦਾ (ਮਾਇਆ ਤੋਂ) ਨਿਰਲੇਪ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ;
ਜੈਸੇ ਜਲ ਮਹਿ, ਕਮਲ ਅਲੇਪ ॥	ਮਹਿੰ		ਜਿਵੇਂ ਪਾਣੀ ਵਿਚ, ਕਮਲ ਦਾ ਫੁਲ (ਚਿੱਕੜ ਤੋਂ) ਅਲੇਪ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।
ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ, ਸਦਾ ਨਿਰਦੋਖ ॥			ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ ਸਦਾ ਦੋਖ ਰਹਿਤ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ (ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਦੋਖਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰਾਂ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ);
ਜੈਸੇ ਸੂਰੁ, ਸਰਬ ਕਉ ਸੋਖ ॥			ਜਿਵੇਂ ਸੂਰਜ ਸਭ ਕੁਝ ਨੂੰ ਸੁਕਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।
ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ, ਕੈ ਦ੍ਰਿਸਟਿ ਸਮਾਨਿ ॥	ਦ੍ਰਿਸਟਿ		ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ ਦੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਸਭ ਵਲ ਬਰਾਬਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ;
ਜੈਸੇ ਰਾਜ ਰੰਕ ਕਉ, ਲਾਗੈ ਤੁਲਿ ਪਵਾਨ ॥			ਜਿਵੇਂ ਹਵਾ, ਰਾਜੇ ਅਤੇ ਗਰੀਬ ਨੂੰ ਬਰਾਬਰ ਲਗਦੀ ਹੈ ਭਾਵ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਵਿਤਕਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ।
ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ ਕੈ, ਧੀਰਜੁ ਏਕ ॥		'ਇਕ' = ਇਕ ਸਾਰ, ਲਗਾਤਾਰ, ਸਦਾ।	ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ ਨੂੰ ਸਦਾ ਧੀਰਜ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ;
ਜਿਉ ਬਸੁਧਾ, ਕੋਊ ਖੋਦੈ, ਕੋਊ ਚੰਦਨ ਲੇਪ ॥	ਜਿਉਂ		ਜਿਵੇਂ ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਚਾਹੇ ਕੋਈ ਪੱਟੇ, ਚਾਹੇ ਕੋਈ ਚੰਦਨ ਦਾ ਲੇਪਨ ਕਰੇ (ਉਹ ਬੁਰਾ ਨਹੀਂ ਮਨਾਉਂਦੀ)।
ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ ਕਾ, ਇਹੈ ਗੁਨਾਉ ॥			ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ ਦਾ ਇਹੀ ਗੁਣ ਹੈ ਜਿਵੇਂ;

ਸੰਬਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਨਾਨਕ, ਜਿਉ ਪਾਵਕ ਕਾ, ਸਹਜ ਸੁਭਾਉ ॥੧॥	ਜਿਉਂ		ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਅੱਗ ਦਾ ਸੁਭਾ ਸਹਿਜ ਵਾਲਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ (ਹਰੇਕ ਦਾ ਪਾਲਾ ਦੂਰ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਉਸ ਦੇ ਕੋਲ ਆਵੇ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ ਵੀ ਹਰੇਕ ਦਾ ਭਲਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।
ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ, ਨਿਰਮਲ ਤੇ ਨਿਰਮਲਾ ॥		'ਨਿਰਮਲ ਤੇ ਨਿਰਮਲਾ' = ਬਹੁਤ ਨਿਰਮਲ।	ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ ਬਹੁਤ ਹੀ ਨਿਰਮਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ;
ਜੈਸੇ, ਮੈਲੁ ਨ ਲਾਗੈ ਜਲਾ ॥			ਜਿਵੇਂ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਮਲ ਨਹੀਂ ਲਗਦੀ। ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਬਾਹਰਮੁਖੀ ਮੈਲ ਲਗੀ ਹੋਈ ਪਰਤੀਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਪਰ ਪਾਣੀ ਨਿਜ ਰੂਪ ਵਿਚ ਮੈਲਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ ਮੈਲੀ ਦੁਨੀਆ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਮੈਲ ਉਸ ਨੂੰ ਪੋਹ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ।
ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ ਕੈ ਮਨਿ, ਹੋਇ ਪ੍ਰਗਾਸੁ ॥			ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ;
ਜੈਸੇ, ਧਰ ਉਪਰਿ ਆਕਾਸੁ ॥	ਆਕਾਸ਼		ਜਿਵੇਂ ਧਰਤੀ ਉਪਰ ਆਕਾਸ਼ ਹੈ। ਭਾਵ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਆਕਾਸ਼ ਸਾਰੀ ਧਰਤੀ ਉਪਰ ਛਾਇਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਜੋਤਿ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼, ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ ਦੇ ਮਨ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਢੱਕ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਕਰਕੇ ਉਸ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਬਦੀ ਰੂਪੀ ਹਨੇਰਾ ਉਪਜਣ ਦੀ ਕੋਈ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਜਾਂਦੀ।
ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ ਕੈ, ਮਿਤ੍ਰੁ ਸਤੁ ਸਮਾਨਿ ॥			ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ ਲਈ ਦੋਸਤ ਦੁਸ਼ਮਨ ਬਰਾਬਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਸਭ ਵਿਚ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਨੂੰ ਹੀ ਦੇਖਦਾ ਹੈ।
ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ ਕੈ, ਨਾਹੀ ਅਭਿਮਾਨ ॥	ਨਾਹੀਂ		ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ ਨੂੰ ਹੰਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।
ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ, ਉਚ ਤੇ ਉਚਾ ॥			ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ ਉਚੇ ਤੋਂ ਉਚਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਭਾਵ ਬਹੁਤ ਉਚਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
ਮਨਿ ਅਪਨੈ, ਹੈ ਸਭ ਤੇ ਨੀਚਾ ॥			ਪਰ ਮਨ ਕਰਕੇ, ਸਭ ਤੋਂ ਨੀਵਾਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਸੰਬਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ, ਸੇ ਜਨ ਭਏ ॥		ਇਥੇ 'ਜਨ' ਪਦ ਬਹੁਵਚਨ ਹੈ ਜਿਸ ਤੋਂ ਸਾਬਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਹੁਣ ਤੱਕ ਦੀਆਂ ਸਭ ਪੰਕਤੀਆਂ ਵਿਚ ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ ਗੁਰਮੁਖਾਂ ਦੀ ਤਾਰੀਫ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।	ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ ਉਹ ਜਨ ਬਣਦੇ ਹਨ;
ਨਾਨਕ, ਜਿਨ, ਪ੍ਰਭੁ ਆਪਿ ਕਰੇਇ ॥੨॥			ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਜਿਨਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭੂ ਆਪ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ।
ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ, ਸਗਲ ਕੀ ਚੀਨਾ ॥			ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ ਸਭ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਦੀ ਧੂੜੀ ਬਣ ਕੇ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਭਾਵ ਨਿਮ੍ਰਤਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ।
ਆਤਮ ਰਸੁ, ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ ਚੀਨਾ ॥			ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ ਆਤਮ ਰਸ ਚੀਨ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਆਪੇ ਦੀ ਸੋਝੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।
ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ ਕੀ, ਸਭ ਉਪਰਿ ਮਇਆ ॥			ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ ਦੀ ਸਭ ਉਪਰ ਕਿਰਪਾ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ ਭਾਵ ਸਭ ਦਾ ਭਲਾ ਮਨਾਉਂਦਾ ਹੈ।
ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ ਤੇ, ਕਛੁ ਬੁਰਾ ਨ ਭਇਆ ॥			ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ ਤੋਂ ਕੁਝ ਵੀ ਬੁਰਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ (ਇਸ ਕਦਰ ਉਹ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਨਾਲ ਇਕ-ਮਿਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਪਾਸੋਂ ਕੋਈ ਪਾਪ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ)।
ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ, ਸਦਾ ਸਮਦਰਸੀ ॥	ਸਮਦਰਸੀ		ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ ਸਦਾ ਸਮਦਰਸੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਭਾਵ ਸਭ ਨੂੰ ਬਰਾਬਰ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਨਾਲ ਦੇਖਦਾ ਹੈ।
ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ ਕੀ ਦ੍ਰਿਸਟਿ, ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਬਰਸੀ ॥	ਦ੍ਰਿਸਟਿ		ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ ਦੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਵਿਚੋਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵਰਸਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।
ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ, ਬੰਧਨ ਤੇ ਮੁਕਤਾ ॥			ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ ਮਾਇਆਵੀ ਬੰਧਨਾਂ ਤੋਂ ਆਜ਼ਾਦ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।
ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ ਕੀ, ਨਿਰਮਲ ਜੁਗਤਾ ॥			ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ ਦੀ ਜੋ ਜੁਗਤ ਹੈ ਭਾਵ ਕਾਰ ਵਿਹਾਰ ਹੈ, ਸੋ ਨਿਰਮਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ ਕਾ ਭੋਜਨੁ, ਗਿਆਨ ॥			ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ ਦਾ ਭੋਜਨ ਨਾਮ ਰੂਪੀ ਤੱਤ ਗਿਆਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
ਨਾਨਕ, ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ ਕਾ, ਬ੍ਰਹਮ ਧਿਆਨੁ ॥੩॥			ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ, ਬ੍ਰਹਮ ਦਾ ਧਿਆਨ ਧਰਦਾ ਹੈ।

ਸੰਬਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ, ਏਕ ਉਪਰਿ ਆਸ ॥			ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ ਦੀ ਕੇਵਲ ਇਕ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਉਪਰ ਆਸ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।
ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ ਕਾ, ਨਹੀ ਬਿਨਾਸ ॥	ਨਹੀਂ, ਬਿਨਾਸ		ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ ਦਾ ਕਦੇ ਖਾਤਮਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।
ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ ਕੈ, ਗਰੀਬੀ ਸਮਾਹਾ ॥			ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ ਵਿਚ ਨਿਮ੍ਰਤਾ ਸਮਾਈ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ।
ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ, ਪਰਉਪਕਾਰ ਉਮਾਹਾ ॥			ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ ਨੂੰ ਸਦਾ ਪਰੋਪਕਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਚਾਓ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।
ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ ਕੈ, ਨਾਹੀ ਧੰਧਾ ॥	ਨਾਹੀਂ		ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ ਨੂੰ ਕੋਈ ਸੰਸਾਰ ਧੰਧਾ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ।
ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ, ਲੇ ਧਾਵਤੁ ਬੰਧਾ ॥			ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ ਦੌੜਦੇ ਹੋਏ (ਮਨ) ਨੂੰ ਬੰਨ ਲੈਂਦਾ ਹੈ।
ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ ਕੈ, ਹੋਇ ਸੁ ਭਲਾ ॥			ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ ਦੀ ਅਵਸਥਾ ਅਜਿਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਵੀ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਦੇ ਭਾਣੇ ਵਿਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਸੋ ਉਸ ਨੂੰ ਭਲਾ ਹੀ ਲਗਦਾ ਹੈ।
ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ, ਸੁਫਲ ਫਲਾ ॥			ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ ਲਈ ਸੋਹਣਾ ਪਰਮਾਰਥੀ ਫਲ (ਪ੍ਰਭੂ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦਾ) ਫਲਦਾ ਹੈ।
ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ ਸੰਗਿ, ਸਗਲ ਉਧਾਰੁ ॥			ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ ਨਾਲ ਸਭ (ਸੰਗੀਆਂ ਦਾ) ਉਧਾਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
ਨਾਨਕ, ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ, ਜਪੈ ਸਗਲ ਸੰਸਾਰੁ ॥੪॥			ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ ਦੀ ਸਭ ਸੰਸਾਰ ਸਿਫਤ ਕਰਦਾ ਹੈ।
ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ ਕੈ, ਏਕੈ ਰੰਗ ॥			ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ ਇਕ ਦੇ ਰੰਗਾਂ ਵਿਚ ਰੰਗਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।
ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ ਕੈ, ਬਸੈ ਪ੍ਰਭੁ ਸੰਗ ॥			ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ ਦੇ ਸੰਗ ਸਾਥ ਪ੍ਰਭੂ ਵੱਸਦਾ ਹੈ ਭਾਵ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਸਦਾ ਸਹਾਈ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ ਕੈ, ਨਾਮੁ ਆਧਾਰੁ ॥			ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ ਨੂੰ ਨਾਮ ਰੂਪੀ ਆਸਰਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।

ਸੰਬਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ ਕੈ, ਨਾਮੁ ਪਰਵਾਰੁ ॥			ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ ਲਈ ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਹੀ ਪਰਿਵਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ, ਸਦਾ ਸਦ ਜਾਗਤ ॥			ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ ਮਾਇਆਵੀ ਨੀਂਦ ਤੋਂ ਸਦਾ ਜਾਗਰਤ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਭਾਵ ਸਾਵਧਾਨ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।
ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ, ਅਹੰਬੁਧਿ ਤਿਆਗਤ ॥			ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ ਹਉਮੈ ਵਾਲੀ ਬੁਧੀ ਨੂੰ ਤਿਆਗ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।
ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ ਕੈ ਮਨਿ, ਪਰਮਾਨੰਦ ॥			ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਪਰਮ ਅਨੰਦ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ ਕੈ ਘਰਿ, ਸਦਾ ਅਨੰਦ ॥			ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ ਦੇ ਘਰ ਘਟ ਵਿਖੇ ਸਦਾ ਅਨੰਦ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ (ਕੋਈ ਦੁਖ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ)।
ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ, ਸੁਖ ਸਹਜ ਨਿਵਾਸ ॥			ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ ਦਾ ਨਿਵਾਸ, ਸੁਖ ਅਤੇ ਸਹਜ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
ਨਾਨਕ, ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ ਕਾ, ਨਹੀ ਬਿਨਾਸ ॥੫॥	ਨਹੀਂ, ਬਿਨਾਸ		ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ ਦਾ ਕਦੇ ਵਿਣਾਸ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।
ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ, ਬ੍ਰਹਮ ਕਾ ਬੇਤਾ ॥			ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦਾ ਗਿਆਤਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ, ਏਕ ਸੰਗਿ ਹੇਤਾ ॥			ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ ਦਾ ਕੇਵਲ ਇਕ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ ਕੈ, ਹੋਇ ਅਚਿੰਤ ॥			ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ ਨੂੰ ਸਦਾ ਬੇਫਿਕਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।
ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ ਕਾ, ਨਿਰਮਲ ਮੰਤ ॥			ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ ਦਾ ਮੰਤ੍ਰ (ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਹ ਜਪਦਾ ਹੈ ਭਾਵ ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਮ) ਨਿਰਮਲ ਹੈ।
ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ, ਜਿਸੁ ਕਰੈ ਪ੍ਰਭੁ ਆਪਿ ॥			ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ ਉਹ ਬਣਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਆਪ ਬਣਾਵੇ।
ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ ਕਾ, ਬਡ ਪਰਤਾਪ ॥			ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ ਦਾ ਵੱਡਾ ਪਰਤਾਪ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਸੰਬਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ ਕਾ ਦਰਸੁ, ਬਡਭਾਗੀ ਪਾਈਐ ॥	ਦਰਸੁ, ਬਡਭਾਗੀਂ	ਬਡਭਾਗੀ = ਵੱਡੇ ਭਾਗਾਂ ਕਰਕੇ।	ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ ਦਾ ਦਰਸਨ ਵੱਡੇ ਭਾਗਾਂ ਕਰਕੇ ਪਾਈਦਾ ਹੈ।
ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ ਕਉ, ਬਲਿ ਬਲਿ ਜਾਈਐ ॥			ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ ਨੂੰ ਬਾਰ ਬਾਰ ਬਲਿਹਾਰੇ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।
ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ ਕਉ, ਖੋਜਹਿ ਮਹੇਸੁਰ ॥	ਖੋਜਹਿੰ, ਮਹੇਸੁਰ		ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ ਨੂੰ ਸ਼ਿਵ ਜੀ ਵਰਗੇ ਦੇਵਤੇ ਲੱਭਦੇ ਹਨ।
ਨਾਨਕ, ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ ਆਪਿ ਪਰਮੇਸੁਰ ॥੬॥	ਪਰਮੇਸੁਰ	ਨੋਟ ਕਰੋ, 'ਪਰਮੇਸੁਰ' ਦੇ 'ਸ' ਨੂੰ ਔਂਕੜ ਲਗਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਉਚਾਰਨ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।	ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨ ਪਰਮੇਸੁਰ (ਜੈਸਾ) ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ ਕੀ, ਕੀਮਤਿ ਨਾਹਿ ॥	ਨਾਹਿੰ		ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ ਦੀ ਕੀਮਤ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਲਗਾ ਸਕਦਾ।
ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ ਕੈ, ਸਗਲ ਮਨ ਮਾਹਿ ॥	ਮਾਹਿੰ		ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਸਾਰਿਆਂ ਦਾ ਖਿਆਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਭਾਵ ਉਹ ਸਭ ਦਾ ਭਲਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ।
ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ ਕਾ, ਕਉਨ ਜਾਨੈ ਭੇਦੁ ॥			ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ ਦਾ ਭੇਦ ਕੌਣ ਜਾਣ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਭਾਵ ਨਹੀਂ ਜਾਣ ਸਕਦਾ।
ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ ਕਉ, ਸਦਾ ਅਦੇਸੁ ॥		'ਅਦੇਸੁ' = ਨਮਸਕਾਰ ਕਰਨੀ।	ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ ਨੂੰ ਸਦਾ ਨਮਸਕਾਰ ਹੈ।
ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ ਕਾ, ਕਬਿਆ ਨ ਜਾਇ, ਅਧਾਖੁਰੁ ॥	ਅਧਾਖੁਰੁ - ਅਧਾਖਿਅਰ	'ਅਧਾਖੁਰੁ' = ਅੱਧਾ+ਅੱਖਰ।	ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ ਦੀ ਮਹਿਮਾ ਦਾ ਅੱਧਾ ਅੱਖਰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।
ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ, ਸਰਬ ਕਾ ਠਾਕੁਰੁ ॥		ਨੋਟ ਕਰੋ 'ਠਾਕੁਰੁ' ਦੇ 'ਕ' ਨੂੰ ਔਂਕੜ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਉਚਾਰਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।	ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ ਸਾਰਿਆਂ ਦਾ ਮਾਲਿਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ ਕੀ ਮਿਤਿ, ਕਉਨੁ ਬਖਾਨੈ ॥			ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ ਦੀ ਗਤਿ ਮਿਤ ਕੌਣ ਬਿਆਨ ਕਰਦਾ ਸਕਦਾ ਹੈ; ਭਾਵ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਬਿਆਨ ਕਰ ਸਕਦਾ।
ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ ਕੀ ਗਤਿ, ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ ਜਾਨੈ ॥			ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ ਦੀ ਗਤਿ ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ ਹੀ ਜਾਣਦਾ ਹੈ।
ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ ਕਾ, ਅੰਤੁ ਨ ਪਾਰੁ ॥			ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ ਦਾ ਨਾ ਅੰਤ ਹੈ ਨਾ ਪਾਰਾਵਾਰ ਹੈ।

ਸੰਖਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਨਾਨਕ, ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ ਕਉ, ਸਦਾ ਨਮਸਕਾਰੁ ॥੨॥		'ਨਮਸਕਾਰੁ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ 'ਨਮਸ਼ਕਾਰੁ' ਕਰਨਾ ਦਰੁਸਤ ਨਹੀਂ ਹੈ।	ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ ਨੂੰ ਸਦਾ ਨਮਸਕਾਰ ਹੈ।
ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ, ਸਭ ਸ੍ਰਿਸਟਿ ਕਾ ਕਰਤਾ ॥	ਸ੍ਰਿਸਟਿ	ਪਹਿਲੀਆਂ ੭ ਪਉੜੀਆਂ ਵਿਚ ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ ਗੁਰਸਿਖ ਦੀ ਤਾਰੀਫ਼ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਪਉੜੀ ਵਿਚ 'ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ' ਪਦ, ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਅਤੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੇ ਪ੍ਰਥਾਇ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਗੁਰਸਿਖ ਲਈ।।	੧. ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ ਸਾਰੀ ਸ੍ਰਿਸਟੀ ਦਾ ਕਰਤਾ ਹੈ। ੨. ਸ੍ਰਿਸਟੀ ਦਾ ਕਰਤਾ ਤਾਂ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਹੀ ਹੈ, ਸੋ ਇਹ ਪੰਕਤੀ ਕੇਵਲ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰਥਾਇ ਹੈ।
ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ ਸਦ ਜੀਵੈ, ਨਹੀ ਮਰਤਾ ॥	ਨਹੀਂ		ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ ਸਦਾ ਜੀਵਦਾ ਹੈ, ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਮਰਦਾ।
ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ, ਮੁਕਤਿ ਜੁਗਤਿ, ਜੀਅ ਕਾ ਦਾਤਾ ॥		ਇਹ ਪੰਕਤੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੇ ਪ੍ਰਥਾਇ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਕੇਵਲ ਸਤਿਗੁਰੂ ਹੀ ਮੁਕਤੀ ਦੀ ਜੁਗਤੀ ਅਤੇ ਜੀਅ ਦਾਨ ਦਾ ਦਾਤਾ ਹੈ।	ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ ਮੁਕਤੀ ਦੀ ਜੁਗਤੀ ਅਤੇ ਜੀਵਨ ਦਾ ਦਾਤਾ ਹੈ।
ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ, ਪੂਰਨ ਪੁਰਖੁ ਬਿਧਾਤਾ ॥			ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ ਪੂਰਨ ਪੁਰਖ ਬਿਧਾਤਾ ਆਪ ਹੈ।
ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ, ਅਨਾਥ ਕਾ ਨਾਥੁ ॥			ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ ਅਨਾਥਾਂ ਦਾ ਨਾਥ ਹੈ।
ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ ਕਾ, ਸਭ ਉਪਰਿ ਹਾਥੁ ॥			ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ ਦਾ ਸਭ ਉਪਰ ਹੱਥ ਹੈ ਭਾਵ ਸਭ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਦਾ ਹੈ।
ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ ਕਾ, ਸਗਲ ਅਕਾਰੁ ॥			ਸਭ ਜੋ ਆਕਾਰ ਹੈ ਭਾਵ ਦੁਨੀਆ ਹੈ, ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ ਦੀ ਹੈ।
ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ ਆਪਿ ਨਿਰੰਕਾਰੁ ॥			ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ ਆਪ ਆਕਾਰ ਰਹਿਤ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਹੈ।
ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ ਕੀ ਸੋਭਾ, ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ ਬਨੀ ॥			ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ ਦੀ ਸੋਭਾ ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ ਪਾਸੋਂ ਹੀ ਕਹਿਣੀ ਬਣਿ ਆਉਂਦੀ ਹੈ।
ਨਾਨਕ, ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ, ਸਰਬ ਕਾ ਧਨੀ ॥੮॥੮॥		'ਧਨੀ' = ਪਤੀ, ਮਾਲਿਕ, ਸਾਹਿਬ।	ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਸਭ ਦਾ ਪਤੀ ਭਾਵ ਮਾਲਿਕ ਹੈ।

ਸੰਬਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਇਸ ਅਸ਼ਟਪਦੀ ਵਿਚ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਨੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਮਸ਼ਹੂਰ ਤੇ ਖਾਸ ਫਿਰਕਿਆਂ ਤੇ ਟਿਪਣੀ ਕਰਕੇ, ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਗੁਰਮਤਿ ਅਨੁਸਾਰ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਅਸ਼ਟਪਦੀ ਵਿਚ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਫਿਰਕਿਆਂ ਜਾਂ ਜਮਾਤਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਹੈ ਉਹ ਹਨ ਅਪਰਸ, ਬੈਸ਼ਨੋ, ਭਗਉਤੀ, ਪੰਡਿਤ, ਰਾਮਦਾਸੀਏ, ਅਤੇ ਜੀਵਨਮੁਕਤ।			
ਸਲੋਕੁ ॥			
ਉਰਿਧਾਰੈ ਜੋ, ਅੰਤਰਿ ਨਾਮੁ ॥			ਜੋ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਨਾਮ ਨੂੰ ਧਾਰ ਲਵੇ ਭਾਵ ਵਸਾ ਲਵੇ;
ਸਰਬ ਮੈ, ਪੇਖੈ ਭਗਵਾਨੁ ॥			ਜੋ ਸਾਰਿਆਂ ਵਿਚ ਭਗਵਾਨ ਨੂੰ ਦੇਖੇ;
ਨਿਮਖ ਨਿਮਖ, ਠਾਕੁਰ ਨਮਸਕਾਰੈ ॥		੧. ਨਮਸਕਾਰੈ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ 'ਨਮਸ਼ਕਾਰੈ' ਕਰਨਾ ਦਰੁਸਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ੨. 'ਠਾਕੁਰ' ਦੇ 'ਕ' ਨੂੰ ਔਂਕੜ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਉਚਾਰਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।	ਜੋ ਪਲ ਪਲ ਠਾਕੁਰ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨੂੰ ਨਮਸਕਾਰ ਕਰੇ;
ਨਾਨਕ, ਓਹੁ ਅਪਰਸੁ, ਸਗਲ ਨਿਸਤਾਰੈ ॥੧॥	ਅ-ਪਰਸੁ	'ਅਪਰਸੁ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਅਪ-ਰਸ ਕਰਨਾ ਦਰੁਸਤ ਨਹੀਂ ਹੈ।	ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਅਸਲ ਵਿਚ ਅਪਰਸ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਸਾਰਿਆਂ (ਸਾਥੀਆਂ) ਨੂੰ ਤਾਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ।
ਅਸਟਪਦੀ ॥	ਅਸ਼ਟਪਦੀ		ਅੱਠ ਪਦਿਆਂ ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਅਸ਼ਟਪਦੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।
ਮਿਥਿਆ ਨਾਹੀ ਰਸਨਾ ਪਰਸ ॥	ਨਾਹੀਂ	ਇਸ ਪਉੜੀ ਅਪਰਸ ਨਾਂ ਦੇ ਮੱਤ ਦੀ ਗੁਰਮਤਿ ਅਨੁਸਾਰ ਵਿਆਖਿਆ ਹੈ। ਅਪਰਸ ਮੱਤ ਵਾਲੇ, ਬਹਿਰੂਨੀ ਤੌਰ ਤੇ ਮਾਇਆ ਜਾਂ ਹੋਰ ਐਸੀ ਸੰਸਾਰੀ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਹੱਥ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਸਨ ਲਾਉਂਦੇ ਪਰ ਗੁਰਮਤਿ ਦਾ ਨਜ਼ਰੀਆ ਹੈ ਕਿ ਮਨ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਇੰਦ੍ਰੀਆਂ ਕਰਕੇ ਪਾਪ ਨਾ ਕਰਨਵਾਲਾ ਅਸਲ ਵਿਚ ਅਪਰਸ ਹੈ।	ਜੋ ਜੀਭ ਨਾਲ ਝੂਠ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਰਸਦਾ ਭਾਵ ਜੋ ਝੂਠ ਨਾ ਬੋਲੇ;
ਮਨ ਮਹਿ, ਪ੍ਰੀਤਿ ਨਿਰੰਜਨ ਦਰਸ ॥	ਮਹਿੰ, ਦਰਸ		ਮਨ ਵਿਚ ਨਿਰੰਜਨ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਦੀ ਪ੍ਰੀਤ ਰਖੇ;
ਪਰ ਤ੍ਰਿਅ ਰੂਪੁ, ਨ ਪੇਖੈ ਨੇਤ੍ਰੁ ॥		ਤ੍ਰਿਅ = ਇਸਤ੍ਰੀ। ਦੇਖਣ ਤੋਂ ਭਾਵ ਹੈ ਕਾਮੁਕ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਦੇਖਣਾ।	ਪਰਾਈ ਇਸਤ੍ਰੀ ਦਾ ਰੂਪ ਅੱਖਾਂ ਨਾਲ ਨਾ ਦੇਖੇ;
ਸਾਧ ਕੀ ਟਹਲ, ਸੰਤ ਸੰਗਿ ਹੇਤ ॥			ਸਾਧ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੇ ਸੇਵਾ ਕਰੇ ਅਤੇ ਸੰਤ ਸਤਿਗੁਰੂ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਰੱਖੇ;

ਸੰਬਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਕਰਨ, ਨ ਸੁਨੈ, ਕਾਹੂ ਕੀ ਨਿੰਦਾ ॥	ਕਾਹੂੰ		ਕੰਨਾਂ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਦੀ ਨਿੰਦਿਆ ਨਾ ਸੁਣੋ;
ਸਭ ਤੇ, ਜਾਨੈ, ਆਪਸ ਕਉ ਮੰਦਾ ॥			ਸਾਰਿਆਂ ਨਾਲੋਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਮਾੜਾ ਸਮਝੋ;
ਗੁਰਪ੍ਰਸਾਦਿ, ਬਿਖਿਆ ਪਰਹਰੈ ॥			ਗੁਰੂ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ, ਮਾਇਆ ਜ਼ਹਿਰ ਨੂੰ ਪਰਾਂ ਕਰ ਦੇਵੋ।
ਮਨ ਕੀ ਬਾਸਨਾ, ਮਨ ਤੇ ਟਰੈ ॥			ਮਨ ਦੀ ਸੰਸਾਰੀ ਵਾਸਨਾ, ਮਨੋ ਤੋਂ ਟਾਲ ਦੇਵੋ।
ਇੰਦ੍ਰੀਜਿਤ, ਪੰਚ ਦੋਖ ਤੇ ਰਹਤ ॥		੧. ਇਥੇ ਪੰਜ ਦੋਖਾਂ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਸੁਗੰਧ, ਪਰਸ, ਦੇਖਣ, ਸੁਣਨ ਅਤੇ ਜੀਭ ਰਸ। ਇਥੇ ਪੰਜਾਂ ਬਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ੨ ਪੰਜ ਇੰਦ੍ਰੀਆਂ ਦੇ ਇਹ ਪੰਜ ਦੋਖ ਹਨ - ਅੱਖਾਂ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਹੈ ਪਰ ਤ੍ਰਿਅ ਜਾਂ ਪਰ ਦਰਬ ਦੇਖਣਾ, ਕੰਨਾਂ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਹੈ ਨਿੰਦਾ ਚੁਗਲੀ ਸੁਣਨੀ, ਨੱਕ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਹੈ ਵਿਸ਼ੇ ਬਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਗੰਧ ਲੈਣੀ, ਜੀਭ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਹੈ ਸੁਆਦ ਲੈਣੇ ਅਤੇ ਸਰੀਰਕ ਅੰਗਾਂ ਦਾ ਦੋਖ ਹੈ ਪਰ ਇਸਤ੍ਰੀ ਨੂੰ ਸਪਰਸ਼ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਹੋਰ ਮੰਦੇ ਕਰਮ ਕਰਨੇ।	ਪੰਜ ਇੰਦ੍ਰੀਆਂ ਨੂੰ ਜਿੱਤ ਲਵੋ, ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੰਜ ਦੋਖਾਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੋਵੋ।
ਨਾਨਕ, ਕੋਟਿ ਮਧੇ, ਕੋ ਐਸਾ ਅਪਰਸ ॥੧॥	ਅ-ਪਰਸ	'ਅਪਰਸ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਅਪ-ਰਸ ਕਰਨਾ ਦਰੁਸਤ ਨਹੀਂ ਹੈ।	ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਐਸਾ ਅਪਰਸ (ਜੈਸਾ ਉਪਰ ਦਸਿਆ ਹੈ) ਕਰੋੜਾਂ ਵਿਚ ਇਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
ਬੈਸਨੋ ਸੋ, ਜਿਸੁ ਉਪਰਿ ਸੁਪ੍ਰਸੰਨ ॥	ਬੈਸਨੋ	ਇਸ ਪਉੜੀ ਵਿਚ ਅਸਲੀ ਬੈਸਨੋ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦੇ ਹਨ।	ਬੈਸਨੋ ਉਹ ਹੈ, ਜਿਸ ਉਪਰ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਖੁਸ਼ ਹੋਵੇ।
ਬਿਸਨ ਕੀ ਮਾਇਆ ਤੇ, ਹੋਇ ਭਿੰਨ ॥	ਬਿਸਨ		ਬਿਸਨ ਦੀ ਮਾਇਆ ਤੋਂ, ਬੈਸਨੋ, ਨਿਰਲੇਪ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।
ਕਰਮ ਕਰਤ, ਹੋਵੈ ਨਿਹਕਰਮ ॥		ਨਿਹਕਰਮ ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ ਕਰਮ ਰਹਿਤ ਹੋਣਾ। ਗੁਰਮੁਖ ਤੁਰੀਆ ਅਵਸਥਾ ਵਿਚ ਵਿਚਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਕਰਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸੰਸਾਰੀ ਕਰਮ ਜਾਂ ਕਰਮਾਂ ਦੇ ਫਲ ਪੋਹ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ।	ਕਰਮ ਕਰਦਾ ਹੋਇਆ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਕਰਮ ਦਾ ਕਰਤਾ ਕਰਕੇ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ।

ਸੰਬਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਤਿਸੁ ਬੈਸਨੋ ਕਾ, ਨਿਰਮਲ ਧਰਮ ॥	ਬੈਸਨੋ		ਐਸੇ ਬੈਸਨੋ ਦਾ ਧਰਮ ਨਿਰਮਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
ਕਾਹੂ ਫਲ ਕੀ ਇਛਾ, ਨਹੀ ਬਾਛੈ ॥	ਕਾਹੂੰ, ਨਹੀਂ, ਬਾਛੈ		ਉਹ ਕਿਸੇ ਸੰਸਾਰੀ ਫਲ ਦੀ ਆਸ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ।
ਕੇਵਲ ਭਗਤਿ ਕੀਰਤਨ ਸੰਗਿ ਰਾਚੈ ॥			ਸਿਰਫ ਭਗਤੀ ਅਤੇ ਕੀਰਤਨ ਕਰਨ ਵਿਚ ਰਚਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।
ਮਨ ਤਨ ਅੰਤਰਿ, ਸਿਮਰਨ ਗੋਪਾਲ ॥			ਮਨ ਅਤੇ ਸਰੀਰ ਵਿਚ ਗੋਪਾਲ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦਾ ਸਿਮਰਨ ਕਰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।
ਸਭ ਉਪਰਿ, ਹੋਵਤ ਕਿਰਪਾਲ ॥			ਉਹ ਸਾਰਿਆਂ ਉਪਰ ਦਇਆਲ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।
ਆਪਿ ਦ੍ਰਿੜੈ, ਅਵਰਹ ਨਾਮੁ ਜਪਾਵੈ ॥			ਉਹ ਆਪ ਨਾਮ ਨੂੰ ਦ੍ਰਿੜ ਕਰੀ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਭਾਵ ਨਾਮ ਜਪੀ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਨੂੰ ਨਾਮ ਜਪਾਉਂਦਾ ਹੈ।
ਨਾਨਕ, ਓਹੁ ਬੈਸਨੋ, ਪਰਮਗਤਿ ਪਾਵੈ ॥੨॥	ਬੈਸਨੋ		ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਐਸਾ ਗੁਰਮੁਖ ਬੈਸਨੋ, ਪਰਮਗਤੀ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ।
ਭਗਉਤੀ, ਭਗਵੰਤ ਭਗਤਿ ਕਾ ਰੰਗੁ ॥		ਇਸ ਪਉੜੀ ਵਿਚ ਗੁਰੂ, ਗੁਰਮੁਖ ਭਗਉਤੀ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦੇ ਹਨ।	ਉਹ ਅਸਲ ਭਗਉਤੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਭਗਵੰਤ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੀ ਭਗਤੀ ਦਾ ਰੰਗ ਲਗਿਆ ਹੋਵੇ।
ਸਗਲ ਤਿਆਗੈ, ਦੁਸਟ ਕਾ ਸੰਗੁ ॥		ਸਗਲ = ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ। ਇਥੇ 'ਸਗਲ' ਕਿਰਿਆ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣ ਹੈ 'ਤਿਆਗੈ' ਕਿਰਿਆ ਦਾ ਨਾ ਕਿ 'ਦੁਸਟ' ਬੁਰਵਚਨ ਨਾਂਵ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣ।	ਉਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਦੁਸ਼ਟਾਂ ਦਾ ਸੰਗ ਤਿਆਗ ਦਿੰਦਾ ਹੈ; ਇਸ ਪੰਕਤੀ ਤੋਂ ਗੁਰਮਤਿ ਬਿਬੇਕ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਸਿੱਧ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਦ ਦੁਸ਼ਟ ਦੀ ਸੰਗਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਵਰਜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਰੋਟੀ ਬੇਟੀ ਦੀ ਸਾਂਝ, ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਵਲੋਂ, ਕਿਥੇ ਪਰਵਾਨ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ?
ਮਨ ਤੇ, ਬਿਨਸੈ ਸਗਲਾ ਭਰਮੁ ॥		'ਭਰਮੁ' ਇਥੇ ਇਕਵਚਨ ਨਾਂਵ ਹੈ।	ਉਸ ਦੇ ਮਨ ਤੋਂ ਸਾਰਾ ਭਰਮ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ;
ਕਰਿ ਪੂਜੈ, ਸਗਲ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮੁ ॥			ਉਹ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਪਾਸੇ ਜਾਣ ਕੇ ਪੂਜਦਾ ਹੈ;
ਸਾਧਸੰਗਿ, ਪਾਪਾ ਮਲੁ ਖੋਵੈ ॥	ਪਾਪਾਂ		ਸਾਧ ਗੁਰੂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਕਰਕੇ, ਆਪਣੇ ਪਾਪਾਂ ਦੀ ਮੈਲ ਗਵਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ;

ਸੰਖਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਤਿਸੁ ਭਗਉਤੀ ਕੀ ਮਤਿ, ਉਤਮ ਹੋਵੈ ॥			ਉਸ ਭਗਉਤੀ ਦੀ ਮਤਿ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।
ਭਗਵੰਤ ਕੀ ਟਹਲ ਕਰੈ, ਨਿਤ ਨੀਤਿ ॥			ਭਗਵੰਤ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੀ ਸੇਵਾ (ਨਾਮ ਜਪ ਕੇ) ਰੋਜ਼ ਪ੍ਰਤਿਦਿਨ ਕਰਦਾ ਹੈ;
ਮਨੁ ਤਨੁ ਅਰਪੈ, ਬਿਸਨ ਪਰੀਤਿ ॥	ਬਿਸਨ		ਆਪਣਾ ਮਨ ਅਤੇ ਤਨ, ਬਿਸਨ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੀ ਪਿਆਰ ਵਿਚ ਅਰਪਨ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ;
ਹਰਿ ਕੇ ਚਰਨ, ਹਿਰਦੈ ਬਸਾਵੈ ॥			ਹਰੀ ਦੇ ਨਾਮ ਜਪਣ ਰੂਪੀ ਚਰਨ, ਹਿਰਦੇ ਵਿਖੇ ਬਸਾਉਂਦਾ ਹੈ;
ਨਾਨਕ, ਐਸਾ ਭਗਉਤੀ, ਭਗਵੰਤ ਕਉ ਪਾਵੈ ॥੩॥			ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਭਗਉਤੀ (ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਉਪਰ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਹੈ) ਭਗਵੰਤ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨੂੰ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ।
ਸੋ ਪੰਡਿਤੁ, ਜੋ ਮਨੁ ਪਰਬੋਧੈ ॥		ਪਰਬੋਧੈ = ਸਮਝਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਸਿਖਿਆ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।	<p>੧. ਪੰਡਿਤ ਉਹ ਹੈ, ਜੋ ਆਪਣੇ ਮਨ ਨੂੰ ਪਰਬੋਧਦਾ ਹੈ ਭਾਵ ਮਨ ਨੂੰ ਗੁਰਮਤਿ ਦੀ ਸਿਖਿਆ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।</p> <p>੨. ਆਮ ਪੰਡਿਤ ਹੋਰਨਾਂ ਨੂੰ ਉਪਦੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਆਪ ਉਸ ਉਪਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਕਮਾਉਂਦੇ ਪਰ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਹੁਕਮ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿਚ ਵਿਦਵਾਨ ਪੰਡਿਤ ਉਹ ਹੈ ਜੋ ਆਪਣੇ ਮਨ ਨੂੰ ਸਿਖਿਆ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।</p> <p>੩. ਇਸ ਪਉੜੀ ਵਿਚ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਪੜ੍ਹੇ, ਧਾਰਮਿਕ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦੀ ਗੁਰਮਤਿ ਅਨੁਸਾਰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਹੈ। ਇਹ ਲੋਕ ਹੋਰਨਾਂ ਨੂੰ ਧਾਰਮਿਕ ਸਿਖਿਆ ਦਿੰਦੇ ਸਨ ਪਰ ਸ਼ੂਦਰਾਂ ਅਤੇ ਇਸਤ੍ਰੀਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਸਿਖਿਆ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਰਖਦੇ ਸਨ।</p>
ਰਾਮ ਨਾਮੁ, ਆਤਮ ਮਹਿ ਸੋਧੈ ॥	ਮਹਿੰ	<p>੧. 'ਸੋਧੈ' ਦਾ ਭਾਵ ਇਥੇ ਵਿਚਾਰੇ ਹੈ। ਕਈ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨੇ ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ ਲਭਣਾ ਵੀ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਵੇ, ਪੰਕਤੀ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਆਤਮ ਵਿਖੇ ਨਾਮ ਜਪਣਾ।</p> <p>੨. 'ਆਤਮ' ਦਾ ਭਾਵ ਇਥੇ ਮਨ ਹੈ।</p>	(ਇਸ ਪੰਕਤੀ ਵਿਚ ਮਨ ਪਰਬੋਧਨ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਦਸਦੇ ਹਨ) ਗੁਰਮਤਿ ਰਾਮਨਾਮ, ਆਪਣੇ ਮਨ ਵਿਚ ਵਿਚਾਰੇ ਭਾਵ ਸਿਮਰੇ।
ਰਾਮ ਨਾਮ ਸਾਰੁ ਰਸੁ ਪੀਵੈ ॥			(ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਮ ਜਪ ਕੇ) ਰਾਮਨਾਮ ਦਾ ਤੱਤ ਰੱਸ ਪੀਵੇ।

ਸੰਬਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੂਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਉਸੁ ਪੰਡਿਤ ਕੈ ਉਪਦੇਸਿ, ਜਗੁ ਜੀਵੈ ॥	ਉਪਦੇਸਿ		ਉਸ ਪੰਡਿਤ ਦੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਸੰਸਾਰ ਜੀਵਦਾ ਹੈ।
ਹਰਿ ਕੀ ਕਥਾ, ਹਿਰਦੈ ਬਸਾਵੈ ॥		'ਹਰਿ ਕੀ ਕਥਾ' ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਵਲੋਂ ਅਕੱਥ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੀ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਥਾ। ਇਥੇ ਅਲਪਗ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਵਲੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਕਥਾ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।	ਗੁਰਮੁਖ ਪੰਡਿਤ, ਹਰੀ ਦੀ ਨਾਮ ਰੂਪੀ ਅਤੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਰੂਪੀ ਕਥਾ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਬਸਾਉਂਦਾ ਹੈ।
ਸੋ ਪੰਡਿਤੁ, ਫਿਰਿ, ਜੋਨਿ ਨ ਆਵੈ ॥			ਸੋ ਗੁਰਮੁਖ ਪੰਡਿਤ ਫੇਰ ਕਦੇ ਜੋਨੀ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ।
ਬੇਦ, ਪੁਰਾਨ, ਸਿਮ੍ਰਿਤਿ, ਬੂਝੈ ਮੂਲ ॥		ਇਹ ਅਰਥ ਗੁਰਮਤਿ ਅਨੁਸਾਰੀ ਨਹੀਂ ਲਗਦੇ ਕਿ ਗੁਰਮੁਖ ਪੰਡਿਤ ਬੇਦਾਂ, ਪੁਰਾਨਾਂ ਤੇ ਸਿਮ੍ਰਿਤੀਆਂ ਦੇ ਮੂਲ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨੂੰ ਬੁਝ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਪਹਿਲੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਬੇਦਾਂ ਦਾ ਮੂਲ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨਹੀਂ ਹੈ ਭਾਵ ਇਹ ਇਲਹਾਮੀ ਕਿਤਾਬਾਂ ਨਹੀਂ ਹਨ; ਦੂਸਰਾ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਗੁਰਸਿਖਾਂ ਨੂੰ ਇਹਨਾਂ ਆਨਮਤੀ ਕਿਤਾਬਾਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਕੀਤਾ ਹੈ; ਸੋ ਗੁਰਸਿਖਾਂ ਨੂੰ ਇਹਨਾਂ ਧਾਰਮਿਕ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦਾ ਮੂਲ ਬੁਝਣ ਦੀ ਕੀ ਲੋੜ ਹੈ?	ਗੁਰਮੁਖ ਪੰਡਿਤ, ਮੂਲ ਭਾਵ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨੂੰ ਬੁਝ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਇਹੋ ਉਸ ਦੇ ਲਈ ਬੇਦ, ਪੁਰਾਨ ਅਤੇ ਸਿਮ੍ਰਿਤੀਆਂ ਦਾ ਵਿਚਾਰਨਾ ਹੈ (ਹੋਰ ਆਨਮਤੀ ਬੇਦਾਂ ਅਤੇ ਪੁਰਾਨਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ)।
ਸੂਖਮ ਮਹਿ, ਜਾਨੈ ਅਸਥੂਲੁ ॥	ਮਹਿ	ਸੂਖਮ = ਬਾਰੀਕ; ਜੋ ਪੰਜ ਤੱਤਾਂ ਤੋਂ ਉਪਰ ਹੋਵੇ; ਅਸਥੂਲੁ = ਪਰਗਟ, ਪੰਜ ਤੱਤਾਂ ਦੀ ਰਚਨਾ।	ਉਹ ਜਾਣ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੂਖਮ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਵਿਚ ਹੀ ਇਹ ਅਸਥੂਲ ਰਚਨਾ ਅਸਥਿਤ ਹੈ। ਆਮ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਅਸਥੂਲ ਵਿਚ ਸੂਖਮ ਹੈ ਪਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਦਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸੂਖਮ ਵਿਚ ਅਸਥੂਲ ਹੈ। ਸਾਰੀ ਰਚਨਾ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਰੂਪੀ ਸੂਖਮ ਤਤ ਵਿਚ ਅਸਥਾਪਤ ਹੈ। ਇਸਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇਹ ਵੀ ਸਚ ਹੈ ਕਿ ਅਸਥੂਲ ਵਿਚ ਵੀ ਸੂਖਮ ਹੈ। ਸੋ ਸੂਖਮ ਤਤ ਅਸਥੂਲ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਤੇ ਬਾਹਰ ਹੈ।
ਚਹੁ ਵਰਨਾ ਕਉ, ਦੇ ਉਪਦੇਸੁ ॥	ਚਹੁ, ਵਰਨਾਂ, ਉਪਦੇਸੁ		ਉਹ ਬਿਨਾ ਵਿਤਕਰੇ ਤੋਂ ਚਾਰਾਂ ਵਰਨਾਂ ਨੂੰ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। (ਆਮ ਪੰਡਿਤਾਂ ਵਾਂਗ ਜਾਤਿ ਪਾਤਿ ਦਾ ਵਿਤਕਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ।)

ਸੰਬਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਨਾਨਕ, ਉਸੁ ਪੰਡਿਤ ਕਉ, ਸਦਾ ਅਦੇਸੁ ॥੪॥			ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਐਸੇ ਗੁਰਮੁਖ ਪੰਡਿਤ ਨੂੰ ਨਮਸਕਾਰ ਹੈ।
ਬੀਜ ਮੰਤ੍ਰ, ਸਰਬ ਕੋ ਗਿਆਨੁ ॥			ਬੀਜ ਮੰਤ੍ਰ (ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਮ) ਰੂਪੀ ਤੱਤ ਗਿਆਨ ਸਾਰਿਆਂ ਲਈ ਹੈ।
ਚਹੁ ਵਰਨਾ ਮਹਿ, ਜਪੈ ਕੋਊ ਨਾਮੁ ॥	ਚਹੁੰ, ਮਹਿੰ		ਭਾਵੇਂ ਚਾਰ ਵਰਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਜਪ ਸਕਦਾ ਹੈ ਭਾਵ ਸਭ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਮ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰੇ; ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਜਾਤਿ ਜਾਂ ਵਰਨ ਲਈ ਇਹ ਨਾਮ ਮਖਸੂਸ ਨਹੀਂ ਹੈ।
ਜੋ ਜੋ ਜਪੈ, ਤਿਸ ਕੀ ਗਤਿ ਹੋਇ ॥			ਜੋ ਜੋ ਵੀ ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਮ ਜਪਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਦੀ ਗਤੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ;
ਸਾਧਸੰਗਿ, ਪਾਵੈ ਜਨੁ ਕੋਇ ॥			(ਪਰ ਇਹ ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਮ) ਸਾਧ ਸੰਗ ਵਿਖੇ (ਆ ਕੇ) ਕੋਈ ਵਿਰਲਾ ਹੀ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ।
ਕਰਿ ਕਿਰਪਾ, ਅੰਤਰਿ ਉਰਧਾਰੈ ॥			ਜਿਸ ਉਪਰ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਕਿਰਪਾ ਕਰੇ, ਉਹ ਨਾਮ ਨੂੰ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਧਾਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ।
ਪਸੁ, ਪ੍ਰੇਤ, ਮੁਖਦ, ਪਾਥਰ ਕਉ ਤਾਰੈ ॥			ਇਹ ਨਾਮ, ਪਸੂ ਬਿਰਤੀ ਵਾਲਿਆਂ, ਪ੍ਰੇਤ ਬਿਰਤੀ ਵਾਲਿਆਂ, ਮੂਰਖਾਂ ਅਤੇ ਪੱਥਰ ਦਿਲ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਤਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।
ਸਰਬ ਰੋਗ ਕਾ ਅਉਖਦੁ, ਨਾਮੁ ॥			ਸਾਰੇ ਰੋਗਾਂ ਦੀ ਦਵਾਈ-ਦਾਰੂ ਨਾਮ ਹੈ।
ਕਲਿਆਣ ਰੂਪ, ਮੰਗਲ ਗੁਣ ਗਾਮ ॥		'ਗੁਣ ਗਾਮ' ਤੋਂ ਮੁਰਾਦ ਗੁਰਬਾਣੀ ਰਾਹੀਂ ਕੀਰਤਨ ਕਰਨ ਦੀ ਹੈ।	ਨਾਮ ਕਲਿਆਣ ਰੂਪ ਹੈ ਅਤੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਰਾਹੀਂ ਗੁਣ ਗਾਉਣੇ ਮੰਗਲ ਰੂਪ ਹਨ।
ਕਾਹੂ ਜੁਗਤਿ, ਕਿਤੈ ਨ ਪਾਈਐ, ਧਰਮਿ ॥	ਕਾਹੂੰ	'ਧਰਮਿ' = ਧਰਮ ਰਾਹੀਂ। 'ਜੁਗਤਿ' = ਜੁਗਤੀ ਰਾਹੀਂ।	ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਜੁਗਤੀ ਰਾਹੀਂ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਧਰਮ ਰਾਹੀਂ, ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਮ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ;
ਨਾਨਕ, ਤਿਸੁ ਮਿਲੈ, ਜਿਸੁ ਲਿਖਿਆ ਧੁਰਿ, ਕਰਮਿ ॥੫॥		'ਕਰਮਿ' = ਕਿਰਪਾ ਦੁਆਰਾ, ਫਜ਼ਲ ਦੁਆਰਾ।	ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਮ, ਉਸ ਨੂੰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਮਸਤਕ ਤੇ, ਧੁਰੋਂ ਉਸ ਦੇ ਫਜ਼ਲ (ਕਿਰਪਾ) ਕਰਕੇ ਲਿਖਿਆ ਹੋਵੇ।

ਸੰਬਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਜਿਸ ਕੈ ਮਨਿ, ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਕਾ ਨਿਵਾਸੁ ॥		ਇਸ ਪਉੜੀ ਵਿਚ ਰਾਮਦਾਸ ਨਾਮ ਦੇ ਮੱਤ ਦਾ ਗੁਰਮਤਿ ਅਨੁਸਾਰ ਵਖਿਆਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਮੱਤ ਵਾਲੇ ਮੰਦਰਾਂ ਵਿਚ ਘੁੰਘਰੂ ਪਾਕੇ ਨੱਚ ਨੱਚ ਕੇ ਭਗਤੀ ਕਰਿਆ ਕਰਦੇ ਸਨ।	ਜਿਸ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਦਾ ਵਾਸਾ ਹੋਵੇ;
ਤਿਸ ਕਾ ਨਾਮੁ, ਸਤਿ ਰਾਮਦਾਸੁ ॥			ਉਸ ਪੁਰਖ ਦਾ ਨਾਮ ਅਸਲੀ ਰਾਮਦਾਸ ਹੈ (ਭਾਵ ਹੋਰ ਰਾਮਦਾਸ ਅਖਵਾਉਣ ਵਾਲੇ ਨਕਲੀ ਰਾਮਦਾਸ ਹਨ)।
ਆਤਮ ਰਾਮੁ, ਤਿਸੁ ਨਦਰੀ ਆਇਆ ॥			ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਹੀ, ਰਮਿਆ ਵਾਹਿਗੁਰੂ, ਉਸ ਰਾਮਦਾਸ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
ਦਾਸ ਦਸੰਤਣ ਭਾਇ, ਤਿਨਿ ਪਾਇਆ ॥			ਦਾਸਾਂ ਦੇ ਦਾਸ ਬਣਨ ਵਾਲੇ ਨਿਮ੍ਰਤਾ ਵਾਲੇ ਸੁਭਾ ਰਾਹੀਂ, ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕੀਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।
ਸਦਾ ਨਿਕਟਿ ਨਿਕਟਿ ਹਰਿ ਜਾਨੁ ॥			ਜੋ ਸੇਵਕ, ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਨਜ਼ਦੀਕ, ਬਹੁਤ ਨਜ਼ਦੀਕ ਸਮਝਦਾ ਹੈ;
ਸੋ ਦਾਸੁ, ਦਰਗਹ ਪਰਵਾਨੁ ॥			ਉਹ ਸੇਵਕ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹੀ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਦੀ ਦਰਗਾਹ ਵਿਚ ਕਬੂਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
ਅਪੁਨੇ ਦਾਸ ਕਉ, ਆਪਿ ਕਿਰਪਾ ਕਰੈ ॥		'ਅਪੁਨੇ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ 'ਅਪਨੇ' ਕਰਨਾ ਦਰੁਸਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। 'ਪ' ਦੇ ਥਲੇ ਵਾਲਾ ਔਂਕੜ ਉਚਾਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।	ਅਪਣੇ ਦਾਸ ਨੂੰ ਉਹ ਆਪ ਕਿਰਪਾ ਕਰਦਾ ਹੈ;
ਤਿਸੁ ਦਾਸ ਕਉ, ਸਭ ਸੋਝੀ ਪਰੈ ॥			ਉਸ ਦਾਸ ਨੂੰ ਸਭ ਕੁਝ ਦੀ ਸੋਝੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।
ਸਗਲ ਸੰਗਿ, ਆਤਮ ਉਦਾਸੁ ॥		ਉਦਾਸ = ਉਪਰਾਮ।	ਉਹ ਸੇਵਕ ਸਾਰਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਵਿਚਰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਅੰਦਰੋਂ ਦੁਨੀਆ ਤੋਂ ਉਪਰਾਮ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।
ਐਸੀ ਜੁਗਤਿ, ਨਾਨਕ, ਰਾਮਦਾਸੁ ॥੬॥			ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਐਸੀ ਜੁਗਤੀ ਨਾਲ (ਅਸਲੀ) ਰਾਮਦਾਸ ਬਣ ਸਕੀਦਾ ਹੈ।
ਪ੍ਰਭ ਕੀ ਆਗਿਆ, ਆਤਮ ਹਿਤਾਵੈ ॥		ਅਦਵੈਤ ਵੇਦਾਂਤ ਵਾਲੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਜੀਵਨ ਮੁਕਤ ਕਹਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਇਸ ਪਉੜੀ ਵਿਚ ਅਸਲੀ ਗੁਰਮੁਖ ਜੀਵਨ ਮੁਕਤ ਦਾ ਬਿਆਨ ਕਰਦੇ ਹਨ।	ਜੋ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਹੁਕਮ (ਭਾਣੇ) ਨਾਲ ਅੰਦਰੋਂ ਪਿਆਰ ਕਰਦਾ ਹੈ;

ਸੰਬਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਜੀਵਨ ਮੁਕਤਿ, ਸੋਊ ਕਹਾਵੈ ॥		ਇਥੇ 'ਜੀਵਨ ਮੁਕਤਿ' ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਜੀਵਨ ਮੁਕਤਿ ਪਦਵੀ ਵਾਲਾ ਨਾ ਕੇ ਜੀਵਨ ਮੁਕਤ ਮਨੁੱਖ। ਜੇਕਰ ਜੀਵਨ ਮੁਕਤ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਭਾਵ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ 'ਜੀਵਨ ਮੁਕਤ' ਲਿਖਿਆ ਹੁੰਦਾ।	ਜੀਵਨ ਮੁਕਤਿ ਪਦਵੀ ਵਾਲਾ ਉਹੀ ਕਹਾਉਂਦਾ ਹੈ।
ਤੈਸਾ ਹਰਖੁ, ਤੈਸਾ ਉਸੁ ਸੋਗੁ ॥			ਉਸ ਲਈ ਜੈਸੀ ਸੰਸਾਰੀ ਖੁਸ਼ੀ ਹੈ ਵੈਸਾ ਹੀ ਸੰਸਾਰੀ ਦੁਖ ਹੈ;
ਸਦਾ ਅਨੰਦੁ, ਤਹ, ਨਹੀ ਬਿਓਗੁ ॥	ਤਹ, ਨਹੀਂ	'ਤਹ' 'ਤਹਾਂ' ਦਾ ਲਘੂ ਰੂਪ ਹੈ।	੧. ਉਸ ਨੂੰ ਸਦਾ ਅਨੰਦ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਕਦੇ ਵਿਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ੨. ਨਾਮ ਕਰਕੇ ਉਹ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਨਾਲ ਮਿਲਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ - ਸੋ ਉਸ ਨੂੰ ਸਦਾ ਅਨੰਦ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਦਾ ਵਿਯੋਗ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।
ਤੈਸਾ ਸੁਵਰਨੁ, ਤੈਸੀ ਉਸੁ ਮਾਟੀ ॥			ਉਸ ਲਈ, ਜੈਸਾ ਸੋਨਾ ਹੈ, ਵੈਸੀ ਹੀ ਮਿੱਟੀ ਹੈ।
ਤੈਸਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ, ਤੈਸੀ ਬਿਖੁ ਖਾਟੀ ॥		'ਅੰਮ੍ਰਿਤ' ਦਾ ਭਾਵ ਇਥੇ ਸੁਆਦ ਭੋਜਨ ਹੀ ਠੀਕ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਨਾਮ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਬਾਰੇ ਇਹ ਪੰਕਤੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਅਤੇ ਬਿਖ ਦਾ ਭਾਵ ਵੀ ਅਭਖ ਭੋਜਨ (ਭੰਗ, ਸ਼ਰਾਬ ਆਦਿ) ਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਖਾਣ ਦਾ ਤਾਂ ਗੁਰਮੁਖਾਂ ਲਈ ਸਵਾਲ ਹੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ; ਸੋ ਬਿਖ ਦਾ ਭਾਵ ਬੇਸੁਆਦ ਭੋਜਨ ਹੈ।	ਉਸ ਲਈ ਜੈਸਾ ਸੁਆਦੀ ਭੋਜਨ ਹੈ, ਵੈਸਾ ਹੀ ਬੇਸੁਆਦ ਭੋਜਨ ਹੈ।
ਤੈਸਾ ਮਾਨੁ, ਤੈਸਾ ਅਭਿਮਾਨੁ ॥		ਕਈ ਪੁਰਾਤਨ ਹਥ-ਲਿਖਤ ਸਰੂਪਾਂ ਵਿਚ 'ਅਭਿਮਾਨ' ਦੀ ਥਾਂ ਤੇ 'ਅਪਿਮਾਨ' ਪਾਠ ਹੈ ਜੋ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦਰੁਸਤ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ 'ਮਾਨ' ਦੇ ਉਲਟ ਲਫਜ਼ ਤਾਂ 'ਅਪਿਮਾਨ' ਹੀ ਹੈ, 'ਅਭਿਮਾਨ' ਨਹੀਂ।	ਉਸ ਲਈ ਜੈਸੀ ਇਜ਼ਤ ਹੈ, ਵੈਸੀ ਹੀ ਬੇਇਜ਼ਤੀ ਹੈ।
ਤੈਸਾ ਰੰਕੁ, ਤੈਸਾ ਰਾਜਾਨੁ ॥			ਉਸ ਲਈ ਜੈਸਾ ਗ਼ਰੀਬ ਹੈ, ਵੈਸਾ ਹੀ ਅਮੀਰ ਰਾਜਾ ਹੈ।
ਜੋ, ਵਰਤਾਏ ਸਾਈ ਜੁਗਤਿ ॥			ਜੋ ਇਹੋ ਜੇਹੀ ਜੁਗਤੀ ਵਰਤਾਵੇ ਭਾਵ ਐਸੀ ਜੁਗਤੀ ਨਾਲ ਚਲੇ;
ਨਾਨਕ, ਓਹੁ ਪੁਰਖੁ, ਕਹੀਐ ਜੀਵਨ ਮੁਕਤਿ ॥੨॥		ਇਥੇ 'ਜੀਵਨ ਮੁਕਤਿ' ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਜੀਵਨ ਮੁਕਤਿ ਪਦਵੀ ਵਾਲਾ ਨਾ ਕੇ ਜੀਵਨ ਮੁਕਤ ਮਨੁੱਖ। ਜੇਕਰ ਜੀਵਨ ਮੁਕਤ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਭਾਵ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ 'ਜੀਵਨ ਮੁਕਤ' ਲਿਖਿਆ ਹੁੰਦਾ।	ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਉਸ ਪੁਰਖ ਨੂੰ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੀਵਨ ਮੁਕਤਿ ਪਦਵੀ ਵਾਲਾ।
ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਕੇ ਸਗਲੇ ਠਾਉ ॥	ਠਾਂਉਂ	'ਠਾਉ' ਦਾ ਭਾਵ ਇਥੇ ਜੁਨੀਆਂ ਹੈ।	ਸਾਰੀਆਂ ਜੁਨੀਆਂ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਦੀਆਂ ਹਨ।

ਸੰਬਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਜਿਤੁ ਜਿਤੁ ਘਰਿ ਰਾਖੈ, ਤੈਸਾ ਤਿਨ ਨਾਉ ॥	ਨਾਂਉਂ		ਜਿਸ ਜਿਸ ਜੂਨੀ ਵਿਚ ਉਹ ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਉਹੋ ਜਿਹਾ ਜੀਵ ਦਾ ਨਾਂ ਪੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
ਆਪੇ, ਕਰਨ ਕਰਾਵਨ ਜੋਗੁ ॥			ਉਹ ਆਪੇ ਹੀ ਕਰਨਜੋਗ ਅਤੇ ਕਰਾਉਣ ਜੋਗ ਹੈ।
ਪ੍ਰਭ ਭਾਵੈ, ਸੋਈ ਫੁਨਿ ਹੋਗੁ ॥			ਜੇ ਪ੍ਰਭੂ ਨੂੰ ਭਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਉਹੋ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
ਪਸਰਿਓ ਆਪਿ, ਹੋਇ ਅਨਤ ਤਰੰਗ ॥	ਅਨੰਤ		ਉਹ ਆਪ ਫੈਲਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ (ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ) ਅਨੰਤ ਤਰੰਗਾਂ ਨਾਲ ਭਾਵ ਅਨੇਕ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ।
ਲਖੇ ਨ ਜਾਹਿ, ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਕੇ ਰੰਗ ॥	ਜਾਹਿੰ		ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਦੇ ਚੋਜ ਜਾਂ ਰੰਗ-ਤਮਾਸ਼ੇ, ਲਖੇ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦੇ ਭਾਵ ਬੁਝੇ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦੇ।
ਜੈਸੀ ਮਤਿ ਦੇਇ, ਤੈਸਾ ਪਰਗਾਸ ॥			ਜੈਸੀ ਮਤਿ ਉਹ ਦੇਵੇ, ਜੀਵ ਦੇ ਅੰਦਰ ਉਹੋ ਜਿਹਾ ਹੀ ਪਰਗਾਸ (ਬੁਧੀ ਦਾ) ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
ਪਾਰਬ੍ਰਹਮੁ, ਕਰਤਾ, ਅਬਿਨਾਸ ॥	ਅਬਿਨਾਸ		ਉਹ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਹੈ (ਮਾਇਆ ਤੋਂ ਪਰੇ), ਕਰਤਾ ਹੈ ਤੇ ਸਦੀਵੀ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਹੈ।
ਸਦਾ ਸਦਾ ਸਦਾ ਦਇਆਲ ॥			ਉਹ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਹੀ ਦਇਆਲ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।
ਸਿਮਰਿ ਸਿਮਰਿ, ਨਾਨਕ, ਭਏ ਨਿਹਾਲ ॥੮॥੯॥			ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਉਸ ਨੂੰ ਸਿਮਰ ਸਿਮਰ ਕੇ, ਨਿਹਾਲ ਹੋਏ ਰਹੀਦਾ ਹੈ।
ਇਸ ਅਸ਼ਟਪਦੀ ਵਿਚ ਹਜ਼ੂਰ ਨੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਅਪਾਰ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਬਾਰੇ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨੇ ਬੇਅੰਤ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਰਚੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਰੀ ਆਪਣੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਿ ਗੋਚਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਗੁਰਸਿਖ ਦਾ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੀ ਬਾਣੀ ਨੂੰ ਸਤਿ ਸਤਿ ਕਰਕੇ ਮੰਨਣਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ।			
ਸਲੋਕੁ ॥			
ਉਸਤਤਿ ਕਰਹਿ ਅਨੇਕ ਜਨ, ਅੰਤੁ ਨ ਪਾਰਾਵਾਰ ॥	ਕਰਹਿੰ	ਇਸ ਪੰਕਤੀ ਵਿਚ ਉਸਤਤਿ ਬਾਰੇ, ਕਈ ਦਾਨੇ, ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੀ ਉਸਤਤਿ ਦਾ ਅਰਥ ਲਾਉਂਦੇ ਹਨ ਪਰ ਇਸ ਸਲੋਕ ਵਿਚ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਰਚਨਾ ਬਾਰੇ ਜ਼ਿਕਰ ਹੈ। ਸੋ ਇਥੇ ਇਹ ਵਧੇਰੇ ਢੁਕਵਾਂ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ - ਅਨੇਕ ਜਨ ਕੁਦਰਤ (ਰਚਨਾ) ਦੀ ਉਸਤਤ ਕਰਦੇ ਹਨ।	ਅਨੇਕਾਂ ਜਨ ਕੁਦਰਤ ਦੀ ਉਸਤਤ ਕਰਦੇ ਹਨ; ਕੁਦਰਤ ਦਾ ਕੋਈ ਅੰਤ ਜਾਂ ਪਾਰਾਵਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। (ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਵਾਂਗ ਹੀ ਉਸਦੀ ਰਚਨਾ ਦਾ ਵੀ ਕੋਈ ਅੰਤ ਨਹੀਂ ਪਾ ਸਕਦਾ।)

ਸੰਬਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਨਾਨਕ, ਰਚਨਾ ਪ੍ਰਭਿ ਰਚੀ, ਬਹੁ ਬਿਧਿ ਅਨਿਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ॥੧॥		ਇਸ ਸਲੋਕ ਤੋਂ ਇਹ ਸਿਧ ਹੈ ਕਿ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੈਸੇ ਕਿ ਕਈ ਮੱਤਾਂ ਵਾਲੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਨਾ ਹੀ ਇਹ ਬ੍ਰਹਮ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਮਾਇਆ ਜਾਂ ਅਵਿਦਿਆ ਨੇ ਰਚੀ ਹੈ ਜੈਸਾ ਕਿ ਅਦਵੈਤ ਵਾਲੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਬਲਕਿ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਵਲੋਂ ਆਪ ਸੋਚ ਸਮਝ ਕੇ ਰਚੀ ਸਜਾਈ ਗਈ ਹੈ।	ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਪ੍ਰਭੂ ਨੇ ਇਹ ਰਚਨਾ ਰਚੀ ਹੈ, ਅਨੇਕਾਂ ਬਿਧੀਆਂ ਅਤੇ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ।
ਅਸਟਪਦੀ ॥	ਅਸਟਪਦੀ		ਅੱਠ ਪਦਿਆਂ ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਅਸਟਪਦੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।
ਕਈ ਕੋਟਿ, ਹੋਏ ਪੂਜਾਰੀ ॥		ਇਸ ਪਉੜੀ ਵਿਚ ਆਨਮਤ ਧਾਰਮਿਕ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਹੈ।	ਕਈ ਕਰੋੜ (ਭਾਵ ਅਣਗਿਣਤ) ਪੂਜਾਰੀ ਹਨ।
ਕਈ ਕੋਟਿ, ਆਚਾਰ ਬਿਉਹਾਰੀ ॥			ਕਈ ਕਰੋੜ (ਭਾਵ ਅਣਗਿਣਤ) ਚੰਗੇ ਕਰਮਾਂ ਦੇ ਕਰਨਵਾਲੇ ਹਨ।
ਕਈ ਕੋਟਿ, ਭਏ ਤੀਰਥ ਵਾਸੀ ॥			ਕਈ ਕਰੋੜ (ਭਾਵ ਅਣਗਿਣਤ) ਤੀਰਥਾਂ ਦੇ ਵਾਸੀ ਹਨ।
ਕਈ ਕੋਟਿ, ਬਨ ਭ੍ਰਮਹਿ ਉਦਾਸੀ ॥	ਭ੍ਰਮਹਿੰ		ਕਈ ਕਰੋੜ (ਭਾਵ ਅਣਗਿਣਤ) ਉਦਾਸੀ (ਦੁਨੀਆ ਤੋਂ ਉਪਰਾਮ), ਜੰਗਲਾਂ ਵਿਚ ਭਟਕਦੇ ਹਨ।
ਕਈ ਕੋਟਿ, ਬੇਦ ਕੇ ਸ੍ਰੋਤੇ ॥			ਕਈ ਕਰੋੜ (ਭਾਵ ਅਣਗਿਣਤ) ਬੇਦਾਂ ਦੇ ਸੁਨਣਵਾਲੇ ਹਨ।
ਕਈ ਕੋਟਿ, ਤਪੀਸੁਰ ਹੋਤੇ ॥	ਤਪੀਸੁਰ		ਕਈ ਕਰੋੜ (ਭਾਵ ਅਣਗਿਣਤ) ਤਪ ਕਰਨਵਾਲੇ ਤਪੀਸੁਰ ਹਨ।
ਕਈ ਕੋਟਿ, ਆਤਮ ਧਿਆਨੁ ਧਾਰਹਿ ॥	ਧਾਰਹਿੰ		ਕਈ ਕਰੋੜ (ਭਾਵ ਅਣਗਿਣਤ) ਆਪਣੇ ਆਪੇ ਦਾ ਧਿਆਨ ਧਰਣਵਾਲੇ ਹਨ। ਇਸ ਪੰਕਤੀ ਵਿਚ ਅਦਵੈਤ ਵੇਦਾਂਤ ਦੇ ਪੈਰੋਕਾਰਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਨਿਜ ਆਤਮਾ ਨੂੰ ਹੀ ਬ੍ਰਹਮ ਅਨੁਮਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ।
ਕਈ ਕੋਟਿ ਕਬਿ, ਕਾਬਿ ਬੀਚਾਰਹਿ ॥	ਬੀਚਾਰਹਿੰ	'ਕਬਿ' ਦਾ ਅਖਰੀ ਅਰਥ ਹੈ ਕਵੀ ਪਰ ਇਸ ਪਉੜੀ ਵਿਚ ਧਾਰਮਿਕ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਹੈ; ਇਸ ਲਈ ਕਬਿ ਦਾ ਭਾਵ ਇਥੇ ਧਾਰਮਿਕ ਕਿਤਾਬਾਂ ਵਿਚਾਰਨਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਹੈ।	ਕਈ ਕਰੋੜ (ਭਾਵ ਅਣਗਿਣਤ) ਕਵੀ (ਵਿਚਾਰਵਾਨ) ਹਨ ਜੋ ਵੇਦਾਂ ਆਦਿ ਧਰਮ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ।
ਕਈ ਕੋਟਿ ਨਵਤਨ ਨਾਮ ਧਿਆਵਹਿ ॥	ਧਿਆਵਹਿੰ		ਕਈ ਕਰੋੜ (ਭਾਵ ਅਣਗਿਣਤ) ਨਵੇਂ ਨਵੇਂ ਨਾਂਵਾਂ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭੂ ਨੂੰ ਧਿਆਉਂਦੇ ਹਨ।

ਸੰਬਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਨਾਨਕ, ਕਰਤੇ ਕਾ ਅੰਤੁ, ਨ ਪਾਵਹਿ ॥੧॥	ਪਾਵਹਿੰ		ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਕਿ ਇਸ ਬਿਧਿ (ਉਪਰ ਦੱਸੇ ਮੁਤਾਬਕ) ਇਹ ਧਾਰਮਿਕ ਸਾਧਕ, ਕਰਤੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦਾ ਅੰਤ ਨਹੀਂ ਪਾਉਂਦੇ।
ਕਈ ਕੋਟਿ, ਭਏ ਅਭਿਮਾਨੀ ॥		ਇਸ ਪਉੜੀ ਵਿਚ ਪਾਪੀ ਤਾਮਸੀ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਹੈ।	ਕਈ ਕਰੋੜ (ਭਾਵ ਅਣਗਿਣਤ) ਹੰਕਾਰੀ ਲੋਕ ਹਨ।
ਕਈ ਕੋਟਿ, ਅੰਧ ਅਗਿਆਨੀ ॥			ਕਈ ਕਰੋੜ (ਭਾਵ ਅਣਗਿਣਤ) ਮਹਾਂ ਅਗਿਆਨੀ ਲੋਕ ਹਨ।
ਕਈ ਕੋਟਿ, ਕਿਰਪਨ ਕਠੋਰ ॥		ਕਿਰਪਨ = ਕੰਜੂਸ	ਕਈ ਕਰੋੜ (ਭਾਵ ਅਣਗਿਣਤ) ਸਖਤ ਕੰਜੂਸ ਲੋਕ ਹਨ।
ਕਈ ਕੋਟਿ, ਅਭਿਗ, ਆਤਮ ਨਿਕੋਰ ॥		ਨਿਕੋਰ = ਕੋਰੇ	ਕਈ ਕਰੋੜ (ਭਾਵ ਅਣਗਿਣਤ) ਨਾ ਭਿੱਜਣ ਵਾਲੇ, ਆਤਮਾ ਕਰਕੇ ਕੋਰੇ ਲੋਕ ਹਨ ਭਾਵ ਜ਼ਾਲਿਮ ਲੋਕ ਹਨ।
ਕਈ ਕੋਟਿ, ਪਰ ਦਰਬ ਕਉ ਹਿਰਹਿ ॥	ਹਿਰਹਿੰ	ਪਰ ਦਰਬ = ਪਰਾਇਆ ਧਨ	ਕਈ ਕਰੋੜ (ਭਾਵ ਅਣਗਿਣਤ) ਪਰਾਇਆ ਧਨ ਚੋਰੀ ਕਰਨਵਾਲੇ ਹਨ।
ਕਈ ਕੋਟਿ, ਪਰ ਦੂਖਨਾ ਕਰਹਿ ॥	ਕਰਹਿੰ		ਕਈ ਕਰੋੜ (ਭਾਵ ਅਣਗਿਣਤ) ਹੋਰਨਾਂ ਨੂੰ ਦੁਖ ਦੇਣਵਾਲੇ ਹਨ।
ਕਈ ਕੋਟਿ, ਮਾਇਆ ਸ੍ਰਮ ਮਾਹਿ ॥	ਮਾਹਿੰ		ਕਈ ਕਰੋੜ (ਭਾਵ ਅਣਗਿਣਤ) ਮਾਇਆ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ ਮਿਹਨਤ ਕਰਨਵਾਲੇ ਹਨ।
ਕਈ ਕੋਟਿ, ਪਰਦੇਸ ਭ੍ਰਮਾਹਿ ॥	ਭ੍ਰਮਾਹਿੰ		ਕਈ ਕਰੋੜ (ਭਾਵ ਅਣਗਿਣਤ) ਪਰਦੇਸਾਂ ਵਿਚ ਭ੍ਰਮਣ ਵਾਲੇ ਹਨ।
ਜਿਤੁ ਜਿਤੁ ਲਾਵਹੁ, ਤਿਤੁ ਤਿਤੁ ਲਗਨਾ ॥			ਜਿਥੇ ਜਿਥੇ ਤੁਸੀਂ ਲਾਉਂਦੇ ਹੋ, ਉਥੇ ਉਥੇ ਜੀਵਾਂ ਨੂੰ ਲਗਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।
ਨਾਨਕ, ਕਰਤੇ ਕੀ ਜਾਨੈ ਕਰਤਾ ਰਚਨਾ ॥੨॥			ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਕਰਤੇ ਦੀ ਰਚਨਾ ਬਾਰੇ ਕਰਤਾ ਆਪ ਹੀ ਜਾਣਦਾ ਹੈ।
ਕਈ ਕੋਟਿ, ਸਿਧ, ਜਤੀ, ਜੋਗੀ ॥		ਇਸ ਦੁਨੀਆ ਵਿਚ ੮੪ ਸਿਧ ਅਤੇ ੬ ਜਤੀ ਮੰਨੇ ਗਏ ਹਨ ਪਰ ਕਾਦਿਰ ਦੀ ਕੁਲ ਕਾਇਨਾਤ ਵਿਚ ਇਹ ਅਣਗਿਣਤ ਹਨ।	ਕਈ ਕਰੋੜ (ਭਾਵ ਅਣਗਿਣਤ) ਸਿਧ, ਜਤੀ ਅਤੇ ਜੋਗੀ ਹਨ।
ਕਈ ਕੋਟਿ ਰਾਜੇ, ਰਸ ਭੋਗੀ ॥		ਇਸ ਪੰਕਤੀ ਵਿਚ ਬਿਸਰਾਮ 'ਰਾਜੇ' ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੁਨਾਸਿਬ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਥੇ ਅਰਥ ਹੈ - ਕਈ ਕੋਟਿ ਰਾਜੇ, ਰਸ ਭੋਗੀ ਹਨ।	ਕਈ ਕਰੋੜ (ਭਾਵ ਅਣਗਿਣਤ) ਰਾਜੇ, ਰਸਾਂ ਦੇ ਭੋਗੀ ਹਨ।

ਸੰਬਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਕਈ ਕੋਟਿ, ਪੰਖੀ, ਸਰਪ ਉਪਾਏ ॥			ਕਈ ਕਰੋੜ (ਭਾਵ ਅਣਗਿਣਤ) ਪੰਖੀ ਅਤੇ ਸੱਪ ਉਪਾਏ ਗਏ ਹਨ।
ਕਈ ਕੋਟਿ, ਪਾਥਰ, ਬਿਰਖ ਨਿਪਜਾਏ ॥			ਕਈ ਕਰੋੜ (ਭਾਵ ਅਣਗਿਣਤ) ਪੱਥਰ ਅਤੇ ਦਰੱਖਤ ਉਗਾਏ ਹਨ।
ਕਈ ਕੋਟਿ, ਪਵਣ, ਪਾਣੀ, ਬੈਸੰਤਰ ॥		ਬੈਸੰਤਰ = ਅੱਗ	ਕਈ ਕਰੋੜ (ਭਾਵ ਅਣਗਿਣਤ) ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਹਵਾਵਾਂ, ਪਾਣੀ ਅਤੇ ਅੱਗਾਂ ਹਨ।
ਕਈ ਕੋਟਿ, ਦੇਸ, ਭੂ ਮੰਡਲ ॥			ਕਈ ਕਰੋੜ (ਭਾਵ ਅਣਗਿਣਤ) ਦੇਸ਼ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਧਰਤੀ ਵਰਗੇ ਭੂ ਮੰਡਲ ਹਨ।
ਕਈ ਕੋਟਿ, ਸਸੀਅਰ, ਸੂਰ, ਨਖੁੜ ॥	ਸ਼ਸੀਅਰ, ਨਖੁੜ = ਨਖਿਅਤਰ	ਸ਼ਸੀ ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ ਚੰਦ; ਸੋ 'ਸ' ਦੇ ਪੈਰ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਧੁਨੀ ਦਾ ਉਚਾਰਨ 'ਸ਼' ਵਾਂਗ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।	ਕਈ ਕਰੋੜ (ਭਾਵ ਅਣਗਿਣਤ) ਚੰਦ, ਸੂਰਜ ਅਤੇ ਤਾਰੇ ਹਨ।
ਕਈ ਕੋਟਿ, ਦੇਵ, ਦਾਨਵ, ਇੰਦ੍ਰ ਸਿਰਿ ਛੁੜ ॥		ਹਜ਼ੂਰ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕਈ ਕੋਟਿ ਇੰਦਰ ਹਨ, ਜਿਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਕਈ ਕਰੋੜ ਸਵਰਗ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਇਕ ਸਵਰਗ ਵਿਚ ਇਕ ਇੰਦਰ ਰਾਜਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।	ਕਈ ਕਰੋੜ (ਭਾਵ ਅਣਗਿਣਤ) ਦੇਵਤੇ, ਦੈਂਤ ਅਤੇ ਸਿਰ ਤੇ ਛਤਰ ਧਰਣਵਾਲੇ ਇੰਦਰ ਰਾਜੇ ਹਨ।
ਸਗਲ ਸਮਗ੍ਰੀ, ਅਪਨੈ ਸੂਤਿ ਧਾਰੈ ॥			ਸਾਰੀ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਉਸ ਦੇ ਵੱਸ ਵਿਚ ਹੈ ਭਾਵ ਉਸ ਦੀ ਸੂਤਰਧਾਰੀ ਹੈ।
ਨਾਨਕ, ਜਿਸੁ ਜਿਸੁ ਭਾਵੈ, ਤਿਸੁ ਤਿਸੁ ਨਿਸਤਾਰੈ ॥੩॥			ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਹ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਉਸ ਨੂੰ ਤਾਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਭਾਵ ਇਸ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਲੈਂਦਾ ਹੈ।
ਕਈ ਕੋਟਿ, ਰਾਜਸ, ਤਾਮਸ, ਸਾਤਕ ॥		ਰਾਜਸ, ਤਾਮਸ ਅਤੇ ਸਾਤਕ - ਇਹ ੩ ਮਾਇਆ ਦੇ ਗੁਣ ਹਨ। ਗੁਰਮੁਖਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਹਰ ਇਕ ਜੀਵ ਇਹਨਾਂ ੩ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੀ ਵਿਚਰਦਾ ਹੈ।	ਕਈ ਕਰੋੜ (ਭਾਵ ਅਣਗਿਣਤ) ਮਾਇਆ ਦੇ ੩ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਜੀਵ ਹਨ।
ਕਈ ਕੋਟਿ, ਬੇਦ, ਪੁਰਾਨ, ਸਿਮ੍ਰਿਤਿ ਅਰੁ ਸਾਸਤ ॥	ਸ਼ਾਸਤ	ਇਸ ਆਪਣੇ ਲੋਕ ਵਿਖੇ ੪ ਵੇਦ, ੧੮ ਪੁਰਾਨ, ੨੭ ਸਿਮ੍ਰਿਤੀਆਂ ਅਤੇ ੬ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰ ਹਨ ਪਰ ਕਾਦਿਰ ਦੀ ਕੁਦਰਤ ਵਿਚ ਕਰੋੜਾਂ ਹੀ ਵੇਦ, ਪੁਰਾਨ, ਸਿਮ੍ਰਿਤੀਆਂ ਅਤੇ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰ ਹਨ।	ਕਈ ਕਰੋੜ (ਭਾਵ ਅਣਗਿਣਤ) ਵੇਦ, ਪੁਰਾਨ, ਸਿਮ੍ਰਿਤੀਆਂ ਅਤੇ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰ ਹਨ।

ਸੰਬਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਕਈ ਕੋਟਿ, ਕੀਏ ਰਤਨ ਸਮੁਦ ॥	ਸਮੁੰਦ	ਇਸ ਲੋਕ ਵਿਖੇ ਕੁਝ ਵਲ ੭ ਸਮੁੰਦਰ ਹਨ ਪਰ ਸਾਰੀ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਵਿਚ ਅਣਗਿਣਤ ਹਨ।	ਕਈ ਕਰੋੜ (ਭਾਵ ਅਣਗਿਣਤ) ਸਮੁੰਦਰ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਵਿਚ ਕਈ ਕਰੋੜ ਰਤਨ ਹਨ।
ਕਈ ਕੋਟਿ, ਨਾਨਾ ਪ੍ਰਕਾਰ ਜੰਤ ॥			ਕਈ ਕਰੋੜ (ਭਾਵ ਅਣਗਿਣਤ) ਭਾਂਤਿ ਭਾਂਤਿ ਦੇ ਜੀਵ ਜੰਤ ਹਨ।
ਕਈ ਕੋਟਿ, ਕੀਏ ਚਿਰ ਜੀਵੇ ॥			ਕਈ ਕਰੋੜ (ਭਾਵ ਅਣਗਿਣਤ) ਲੰਬੀ ਉਮਰ ਵਾਲੇ ਜੀਵ ਹਨ।
ਕਈ ਕੋਟਿ, ਗਿਰੀ, ਮੇਰ ਸੁਵਰਨ ਥੀਵੇ ॥			ਕਈ ਕਰੋੜ (ਭਾਵ ਅਣਗਿਣਤ) ਪਹਾੜ ਅਤੇ ਕਈ ਕਰੋੜ ਸੋਨੇ ਦੇ ਪਹਾੜ ਹਨ।
ਕਈ ਕੋਟਿ, ਜਖੁ, ਕਿੰਨਰ, ਪਿਸਾਚ ॥	ਜਖੁ = ਜਖਇਅ ਪਿਸਾਚ	ਜਖੁ = ਯਕਸ਼ (ਧਨ ਦੇਵਤੇ ਦੇ ਅਧੀਨ ਛੋਟੇ ਦੇਵਤੇ)। ਕਿੰਨਰ = ਘੋੜੇ ਦੇ ਸਿਰ ਵਾਲੇ ਦੇਵਤਿਆਂ ਵਰਗੇ ਜੀਵ। ਪਿਸਾਚ = ਦਰਿੰਦੇ, ਬਹੁਤ ਮਾੜੇ ਭੂਤ-ਪ੍ਰੇਤ।	ਕਈ ਕਰੋੜ (ਭਾਵ ਅਣਗਿਣਤ) ਯਕਸ਼, ਕਿੰਨਰ ਅਤੇ ਪਿਸਾਚ ਹਨ।
ਕਈ ਕੋਟਿ, ਭੂਤ, ਪ੍ਰੇਤ, ਸੂਕਰ, ਮ੍ਰਿਗਾਚ ॥			ਕਈ ਕਰੋੜ (ਭਾਵ ਅਣਗਿਣਤ) ਭੂਤ, ਪ੍ਰੇਤ, ਸੂਅਰ ਅਤੇ ਹਿਰਣ ਖਾਣਵਾਲੇ ਸ਼ੇਰ ਆਦਿ ਹਨ।
ਸਭ ਤੇ ਨੇਰੈ, ਸਭਹੂ ਤੇ ਦੂਰਿ ॥	ਸਭਹੂੰ		ਸਭ ਦੇ ਅੰਦਰ ਵੱਸਣ ਕਰਕੇ, ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਸਭ ਦੇ ਨੇੜੇ ਹੈ ਪਰ ਮਾਇਆ ਤੋਂ ਨਿਰਲੇਪ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਸਭ ਤੋਂ ਦੂਰ ਵੀ ਹੈ।
ਨਾਨਕ, ਆਪਿ ਅਲਿਪਤੁ, ਰਹਿਆ ਭਰਪੂਰਿ ॥੪॥			ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਆਪ ਹੀ ਆਪਣੀ ਰਚਨਾ ਤੋਂ ਅਲਿਪਤ ਵੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿਚ ਭਰਪੂਰ ਵੀ ਹੈ।
ਕਈ ਕੋਟਿ, ਪਾਤਾਲ ਕੇ ਵਾਸੀ ॥			ਕਈ ਕਰੋੜ (ਭਾਵ ਅਣਗਿਣਤ) ਪਾਤਾਲ ਦੇ ਵਾਸੀ ਹਨ।
ਕਈ ਕੋਟਿ, ਨਰਕ ਸੁਰਗ ਨਿਵਾਸੀ ॥		ਕਈ ਲੋਕ ਸਵਰਗ ਨਰਕ ਦੀ ਹੋਂਦ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੇ ਪਰ ਇਸ ਪੰਕਤੀ ਮੁਤਾਬਕ ਨਰਕ ਸਵਰਗ ਹੈਨ ਵੀ ਅਤੇ ਉਥੋਂ ਦੇ ਬਸਿੰਦੇ ਵੀ ਅਣਗਿਣਤ ਹਨ। ਇਹ ਅਲੱਗ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰਸਿਖ ਦਾ ਨਰਕ ਸਵਰਗ ਨਾਲ ਕੋਈ ਵਾਸਤਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਪਰ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਕਿ ਕਾਦਿਰ ਦੀ ਕੁਦਰਤ ਵਿਚ ਇਹ ਹੈਨ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਸਿਆਣਪ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ।	ਕਈ ਕਰੋੜ (ਭਾਵ ਅਣਗਿਣਤ) ਨਰਕਾਂ ਤੇ ਸਵਰਗਾਂ ਦੇ ਵਾਸੀ ਹਨ।

ਸੰਬਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਕਈ ਕੋਟਿ, ਜਨਮਹਿ, ਜੀਵਹਿ, ਮਰਹਿ ॥	ਜਨਮਹਿੰ, ਜੀਵਹਿੰ, ਮਰਹਿੰ		ਕਈ ਕਰੋੜ (ਭਾਵ ਅਣਗਿਣਤ) ਜੰਮਦੇ ਹਨ, ਜੀਵਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਮਰਦੇ ਹਨ।
ਕਈ ਕੋਟਿ, ਬਹੁ ਜੋਨੀ ਫਿਰਹਿ ॥	ਫਿਰਹਿੰ		ਕਈ ਕਰੋੜ (ਭਾਵ ਅਣਗਿਣਤ) ਬਹੁਤ ਜੂਨੀਆਂ ਵਿਚ ਫਿਰਦੇ ਹਨ।
ਕਈ ਕੋਟਿ, ਬੈਠਤ ਹੀ ਖਾਹਿ ॥	ਖਾਹਿੰ		ਕਈ ਕਰੋੜ (ਭਾਵ ਅਣਗਿਣਤ) ਬੈਠੇ ਹੀ (ਬਿਨਾਂ ਘਾਲ ਕਮਾਈ ਦੇ) ਖਾਂਦੇ ਹਨ।
ਕਈ ਕੋਟਿ, ਘਾਲਹਿ ਥਕਿ ਪਾਹਿ ॥	ਪਾਹਿੰ		ਕਈ ਕਰੋੜ (ਭਾਵ ਅਣਗਿਣਤ) ਮਿਹਨਤ ਕਰਕੇ ਥੱਕ ਕੇ ਖਾਂਦੇ ਹਨ।
ਕਈ ਕੋਟਿ, ਕੀਏ ਧਨਵੰਤ ॥			ਕਈ ਕਰੋੜ (ਭਾਵ ਅਣਗਿਣਤ) ਅਮੀਰ ਹਨ।
ਕਈ ਕੋਟਿ, ਮਾਇਆ ਮਹਿ ਚਿੰਤ ॥	ਮਹਿੰ		ਕਈ ਕਰੋੜ (ਭਾਵ ਅਣਗਿਣਤ) ਧਨ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਵਿਚ ਹਨ ਭਾਵ ਗ਼ਰੀਬ ਹਨ।
ਜਹ ਜਹ ਭਾਣਾ, ਤਹ ਤਹ ਰਾਖੇ ॥	ਜਹੰ, ਤਹੰ		ਜਿਥੇ ਜਿਥੇ ਉਸ ਦਾ ਭਾਣਾ ਹੈ, ਉਥੇ ਉਥੇ ਉਹ ਜੀਵਾਂ ਨੂੰ ਰੱਖਦਾ ਹੈ।
ਨਾਨਕ, ਸਭੁ ਕਿਛੁ, ਪ੍ਰਭ ਕੈ ਹਾਥੇ ॥੫॥			ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਹਥਾਂ ਵਿਚ ਹੈ।
ਕਈ ਕੋਟਿ, ਭਏ ਬੈਰਾਗੀ ॥		ਇਸ ਪਉੜੀ ਵਿਚ ਭਗਤਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ।	ਕਈ ਕਰੋੜ (ਭਾਵ ਅਣਗਿਣਤ) ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਦੇ ਪ੍ਰੇਮੀ (ਮਾਇਆ ਵਲੋਂ ਉਪਰਾਮ, ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਪਿਆਰੇ) ਹਨ।
ਰਾਮ ਨਾਮ ਸੰਗਿ, ਤਿਨਿ ਲਿਵ ਲਾਗੀ ॥			ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਰਾਮ ਦੇ ਨਾਮ ਨਾਲ ਲਿਵ ਲਗੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ।
ਕਈ ਕੋਟਿ, ਪ੍ਰਭ ਕਉ ਖੋਜੰਤੇ ॥			ਕਈ ਕਰੋੜ (ਭਾਵ ਅਣਗਿਣਤ) ਪ੍ਰਭੂ ਨੂੰ ਲੱਭਦੇ ਹਨ;
ਆਤਮ ਮਹਿ, ਪਾਰਬ੍ਰਹਮੁ ਲਹੰਤੇ ॥	ਮਹਿੰ		ਉਹ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਹੀ, ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਨੂੰ ਲਭ ਲੈਂਦੇ ਹਨ।
ਕਈ ਕੋਟਿ, ਦਰਸਨ ਪ੍ਰਭ ਪਿਆਸ ॥	ਦਰਸਨ		ਕਈ ਕਰੋੜ (ਭਾਵ ਅਣਗਿਣਤ) ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਦਰਸਨ ਦੀ ਪਿਆਸ ਰਖਦੇ ਹਨ।

ਸੰਬਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਤਿਨ ਕਉ, ਮਿਲਿਓ ਪ੍ਰਭੁ ਅਬਿਨਾਸ ॥	ਅਬਿਨਾਸ		ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਬਿਨਾਸੀ ਪ੍ਰਭੂ ਮਿਲ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।
ਕਈ ਕੋਟਿ, ਮਾਗਹਿ ਸਤਸੰਗੁ ॥	ਮਾਂਗਹਿੰ		ਕਈ ਕਰੋੜ (ਭਾਵ ਅਣਗਿਣਤ) ਸਤਸੰਗ ਮੰਗਦੇ ਹਨ;
ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ, ਤਿਨ ਲਾਗਾ ਰੰਗੁ ॥			ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਦਾ ਰੰਗ ਲਗਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
ਜਿਨ ਕਉ, ਹੋਏ ਆਪਿ ਸੁਪ੍ਰਸੰਨ ॥			ਜਿਨਾਂ ਤੇ ਆਪ ਪ੍ਰਭੂ ਖੁਸ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ;
ਨਾਨਕ, ਤੇ ਜਨ, ਸਦਾ ਧਨਿ ਧੰਨਿ ॥੬॥			ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਜਨ, ਹਮੇਸ਼ਾ ਧੰਨ ਧੰਨ ਹਨ।
ਕਈ ਕੋਟਿ, ਖਾਣੀ ਅਰੁ ਖੰਡ ॥		ਇਸ ਲੋਕ ਵਿਖੇ ਸਿਰਫ ੪ ਖਾਣੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਬੇਅੰਤ ਰਚਨਾ ਅੰਦਰ ਬੇਅੰਤ ਖਾਣੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਨਾਂ ਤੋਂ ਜੀਵ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।	ਕਈ ਕਰੋੜ (ਭਾਵ ਅਣਗਿਣਤ) ਖਾਣੀਆਂ ਅਤੇ ਖੰਡ ਹਨ।
ਕਈ ਕੋਟਿ, ਅਕਾਸ, ਬ੍ਰਹਮੰਡ ॥	ਅਕਾਸ		ਕਈ ਕਰੋੜ (ਭਾਵ ਅਣਗਿਣਤ) ਆਕਾਸ਼ ਅਤੇ ਬ੍ਰਹਮੰਡ ਹਨ।
ਕਈ ਕੋਟਿ, ਹੋਏ ਅਵਤਾਰ ॥			ਕਈ ਕਰੋੜ (ਭਾਵ ਅਣਗਿਣਤ) ਅਵਤਾਰ ਹਨ।
ਕਈ ਜੁਗਤਿ, ਕੀਨੋ ਬਿਸਥਾਰ ॥			ਕਈ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭੂ ਨੇ ਇਸ ਸੰਸਾਰ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ।
ਕਈ ਬਾਰ, ਪਸਰਿਓ ਪਾਸਾਰ ॥			ਕਈ ਵਾਰੀ ਇਹ ਪਾਸਾਰਾ ਭਾਵ ਸੰਸਾਰ ਰਚਿਆ ਹੈ।
ਸਦਾ ਸਦਾ ਇਕੁ ਏਕੰਕਾਰ ॥			ਉਹ ਆਪ ਸਦਾ ਇਕ ਹੀ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।
ਕਈ ਕੋਟਿ, ਕੀਨੇ ਬਹੁ ਭਾਤਿ ॥	ਭਾਂਤਿ		ਕਈ ਕਰੋੜ (ਭਾਵ ਅਣਗਿਣਤ) ਜੀਵ ਉਸਨੇ ਬਹੁ ਭਾਂਤੀ ਕੀਤੇ ਹਨ।
ਪ੍ਰਭ ਤੇ ਹੋਏ, ਪ੍ਰਭ ਮਾਹਿ ਸਮਾਤਿ ॥	ਮਾਹਿੰ		ਉਹ ਪ੍ਰਭੂ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋ ਕੇ ਪ੍ਰਭੂ ਵਿਚ ਹੀ ਸਮਾ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।
ਤਾ ਕਾ ਅਮਤੁ, ਨ ਜਾਨੈ ਕੋਇ ॥			ਉਹਦਾ ਕਈ ਅੰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਸੰਬਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਆਪੇ ਆਪਿ, ਨਾਨਕ, ਪ੍ਰਭੁ ਸੋਇ ॥੧॥			ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਆਪੇ ਆਪ ਹੈ ਭਾਵ ਕਿਸੇ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਦੁਨੀਆ ਦਾ ਪ੍ਰਭੂ (ਮਾਲਿਕ) ਉਹੀ ਹੈ।
ਕਈ ਕੋਟਿ, ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਕੇ ਦਾਸ ॥		ਇਸ ਪਉੜੀ ਵਿਚ ਵੀ ਭਗਤਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਹੈ।	ਕਈ ਕਰੋੜ (ਭਾਵ ਅਣਗਿਣਤ) ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਦੇ ਸੇਵਕ ਭਾਵ ਭਗਤ ਹਨ।
ਤਿਨ ਹੋਵਤ, ਆਤਮ ਪਰਗਾਸ ॥			ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਤਮ ਪਰਗਾਸ ਭਾਵ ਭੀਤਰ ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
ਕਈ ਕੋਟਿ, ਤਤ ਕੇ ਬੇਤੇ ॥			ਕਈ ਕਰੋੜ (ਭਾਵ ਅਣਗਿਣਤ) ਤੱਤ ਵਸਤੂ ਦੇ ਗਿਆਤਾ (ਬੇਤੇ) ਹਨ;
ਸਦਾ ਨਿਹਾਰਹਿ, ਏਕੋ ਨੇਤ੍ਰੇ ॥	ਨਿਹਾਰਹਿੰ		ਉਹ ਸਦਾ ਨੇਤ੍ਰਾਂ ਰਾਹੀਂ ਇਕ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਦਾ ਜੋਤਿ ਰੂਪ ਹੀ ਦੇਖਦੇ ਹਨ।
ਕਈ ਕੋਟਿ, ਨਾਮ ਰਸੁ ਪੀਵਹਿ ॥	ਪੀਵਹਿ		ਕਈ ਕਰੋੜ (ਭਾਵ ਅਣਗਿਣਤ) ਨਾਮ ਦਾ ਰਸ ਪੀਂਦੇ ਹਨ;
ਅਮਰ ਭਏ, ਸਦ ਸਦ ਹੀ ਜੀਵਹਿ ॥	ਜੀਵਹਿੰ		ਉਹ ਅਮਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਦਾ ਜੀਵਦੇ ਹਨ।
ਕਈ ਕੋਟਿ, ਨਾਮ ਗੁਨ ਗਾਵਹਿ ॥	ਗਾਵਹਿੰ		ਕਈ ਕਰੋੜ (ਭਾਵ ਅਣਗਿਣਤ) ਨਾਮ ਦੇ ਗੁਣ ਭਾਵ ਗੁਰਬਾਣੀ ਗਾਉਂਦੇ ਹਨ;
ਆਤਮ ਰਸਿ, ਸੁਖਿ ਸਹਜਿ ਸਮਾਵਹਿ ॥	ਸਮਾਵਹਿੰ		ਆਤਮਕ ਰਸ ਵਿਚ ਉਹ ਸੁਖ ਨਾਲ ਅਤੇ ਸਹਜ ਨਾਲ ਸਮਾ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।
ਅਪੁਨੇ ਜਨ ਕਉ, ਸਾਸਿ ਸਾਸਿ ਸਮਾਰੇ ॥		'ਅਪੁਨੇ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ 'ਅਪਨੇ' ਕਰਨਾ ਦਰੁਸਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। 'ਪ' ਦੇ ਬਲੇ ਵਾਲਾ ਔਂਕੜ ਉਚਾਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।	ਅਪਣੇ ਸੇਵਕ ਨੂੰ, ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਸਵਾਸ ਸਵਾਸ ਸੰਭਾਲਦਾ ਹੈ;
ਨਾਨਕ, ਓਇ ਪਰਮੇਸੁਰ ਕੇ ਪਿਆਰੇ ॥੮॥੧੦॥	ਪਰਮੇਸੁਰ	ਨੋਟ ਕਰੋ, 'ਪਰਮੇਸੁਰ' ਦੇ 'ਸ' ਨੂੰ ਔਂਕੜ ਲਗਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਉਚਾਰਨ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।	ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਐਸੇ ਹਨ ਉਹ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਦੇ ਪਿਆਰੇ (ਜਿਵੇਂ ਉਪਰ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਹੈ)।
ਸਲੋਕੁ ॥			
ਕਰਣ ਕਾਰਣ ਪ੍ਰਭੁ ਏਕੁ ਹੈ, ਦੂਸਰ ਨਾਹੀ ਕੋਇ ॥	ਨਾਹੀਂ	ਕਰਣ = ਸਮਗ੍ਰੀ; ਕਾਰਣ = ਸਬਬ।	ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਦਾ ਕਾਰਣ ਇਕ ਪ੍ਰਭੂ ਹੈ, ਹੋਰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਸੰਬਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਨਾਨਕ, ਤਿਸੁ ਬਲਿਹਾਰਣੈ, ਜਲਿ ਥਲਿ ਮਹੀਅਲਿ ਸੋਇ ॥੧॥		'ਜਲਿ' ਅਤੇ 'ਥਲਿ' ਦੀਆਂ ਸਿਹਾਰੀਆਂ 'ਵਿਚ' ਦਾ ਅਰਥ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਕਰਕੇ 'ਮਹੀਅਲਿ' ਦਾ ਅਰਥ 'ਵਿਚ' ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ।	ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਅਸੀਂ ਉਸ ਤੋਂ ਬਲਿਹਾਰਣੇ ਹਾਂ ਜੋ ਜਲ ਵਿਖੇ, ਥਲ ਵਿਖੇ ਅਤੇ ਵਿਚਕਾਰ (ਅਸਮਾਨ ਤੇ ਧਰਤੀ ਦੇ ਵਿਚ) ਭਰਪੂਰ ਹੈ।
ਅਸਟਪਦੀ ॥	ਅਸਟਪਦੀ		ਅੱਠ ਪਦਿਆਂ ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਅਸਟਪਦੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।
ਕਰਨ ਕਰਾਵਨ, ਕਰਨੈ ਜੋਗੁ ॥			ਕਰਨ ਭਾਵ ਮੂਲ ਸਮਗ੍ਰੀ (ਮੂਲ ਤੱਤ) ਨੂੰ ਵਰਤ ਕੇ (ਬ੍ਰਹਮੇ ਆਦਿ ਰਾਹੀਂ) ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਰਚਵਾਉਣ ਵਾਲਾ ਵੀ ਆਪ ਹੈ ਅਤੇ ਖੁਦ ਵੀ ਕਰਨੇ ਜੋਗ ਹੈ।
ਜੋ ਤਿਸੁ ਭਾਵੈ, ਸੋਈ ਹੋਗੁ ॥			ਜੋ ਉਸ ਨੂੰ ਭਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਉਹੋ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
ਖਿਨ ਮਹਿ, ਥਾਪਿ ਉਥਾਪਨਹਾਰਾ ॥	ਮਹਿੰ		ਇਕ ਖਿਨ ਵਿਚ ਬਣਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਖਿਨ ਵਿਚ ਬਣਾਏ ਨੂੰ ਉਲਟਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਭਾਵ ਤਬਾਹ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।
ਅੰਤੁ ਨਹੀ ਕਿਛੁ ਪਾਰਾਵਾਰਾ ॥	ਨਹੀਂ	ਕਿਛੁ = ਤਨਿਕ।	ਉਸ ਦਾ ਅੰਤ ਜਾਂ ਪਾਰਾਵਾਰ ਤਨਿਕ ਵੀ ਕੋਈ ਪਾ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ।
ਹੁਕਮੇ ਧਾਰਿ, ਅਧਰ ਰਹਾਵੈ ॥	ਅ-ਧਰ		ਆਪਣੇ ਹੁਕਮ ਵਿਚ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਬਣਾ ਕੇ, ਫਿਰ ਬਿਨਾ ਕਿਸੇ ਆਸਰੇ ਤੋਂ ਇਸ ਨੂੰ ਖੜੀ ਕਰਦਾ ਹੈ।
ਹੁਕਮੇ ਉਪਜੈ, ਹੁਕਮਿ ਸਮਾਵੈ ॥			ਹੁਕਮ ਵਿਚ ਹੀ ਜਗ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਵਿਚ ਹੀ ਸਮਾ ਜਾਂਦਾ ਭਾਵ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
ਹੁਕਮੇ, ਉਚ ਨੀਚ ਬਿਉਹਾਰ ॥			ਉਸਦੇ ਹੁਕਮ ਵਿਚ ਹੀ ਜੀਵ ਉਚੇ ਜਾਂ ਨੀਚ ਬਿਉਹਾਰ ਭਾਵ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ।
ਹੁਕਮੇ, ਅਨਿਕ ਰੰਗ ਪਰਕਾਰ ॥			ਹੁਕਮ ਵਿਚ ਅਨੇਕ ਰੰਗਾਂ ਤੇ ਪਰਕਾਰਾਂ ਦੀ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਬਣੀ ਹੈ।
ਕਰਿ ਕਰਿ, ਦੇਖੈ ਅਪਨੀ ਵਡਿਆਈ ॥			ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਕਰ ਕਰ ਕੇ ਆਪਣੀ ਵਡਿਆਈ (ਕਿਰਤ) ਦੇਖਦਾ ਭਾਵ ਸੰਭਾਲਦਾ ਵੀ ਹੈ।
ਨਾਨਕ, ਸਭ ਮਹਿ ਰਹਿਆ ਸਮਾਈ ॥੧॥	ਮਹਿੰ		ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਸਭ ਵਿਚ ਸਮਾਇਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।
ਪ੍ਰਭੁ ਭਾਵੈ, ਮਾਨੁਖ ਗਤਿ ਪਾਵੈ ॥			ਪ੍ਰਭੂ ਨੂੰ ਭਾਵੇ ਤਾਂ ਮਨੁੱਖ ਗਤਿ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ ਭਾਵ ਮੁਕਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਸੰਬਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਪ੍ਰਭ ਭਾਵੈ, ਤਾ ਪਾਥਰ ਤਰਾਵੈ ॥	ਤਾਂ		ਪ੍ਰਭੂ ਨੂੰ ਭਾਵੇ ਤਾਂ ਪੱਥਰ ਨੂੰ ਵੀ ਤਰਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪੱਥਰ ਜੈਸੇ ਡੁਬ ਰਹੇ ਪਾਪੀ ਨੂੰ ਵੀ ਤਾਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ।
ਪ੍ਰਭ ਭਾਵੈ, ਬਿਨੁ ਸਾਸ ਤੇ ਰਾਖੈ ॥			ਪ੍ਰਭੂ ਨੂੰ ਭਾਵੇ ਤਾਂ ਸਾਹ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਵੀ ਰੱਖ ਲੈਂਦਾ ਹੈ।
ਪ੍ਰਭ ਭਾਵੈ, ਤਾ ਹਰਿ ਗੁਣ ਭਾਖੈ ॥	ਤਾਂ		ਪ੍ਰਭੂ ਨੂੰ ਭਾਵੇ ਤਾਂ ਪ੍ਰਾਣੀ, ਗੁਰਬਾਣੀ ਰੂਪੀ ਹਰੀ ਗੁਣ ਬੋਲਦਾ ਹੈ।
ਪ੍ਰਭ ਭਾਵੈ, ਤਾ ਪਤਿਤ ਉਧਾਰੈ ॥	ਤਾਂ		ਪ੍ਰਭੂ ਨੂੰ ਭਾਵੇ ਤਾਂ ਪਤਿਤ ਨੂੰ ਉਧਾਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ।
ਆਪਿ ਕਰੈ, ਆਪਨ ਬੀਚਾਰੈ ॥			ਪਰ ਇਹ ਸਭ, ਆਪ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪ ਹੀ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ (ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਦੀ ਸਾਲਾਹ ਨਹੀਂ ਲੈਂਦਾ)।
ਦੁਹਾ ਸਿਰਿਆ ਕਾ, ਆਪਿ ਸੁਆਮੀ ॥	ਦੁਹਾਂ, ਸਿਰਿਆਂ		ਦੋਹਾਂ ਸਿਰਿਆਂ ਦਾ ਸੁਆਮੀ, ਆਪ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਹੀ ਹੈ।
ਖੇਲੈ, ਬਿਗਸੈ ਅੰਤਰਜਾਮੀ ॥		ਅੰਤਰਜਾਮੀ = ਦਿਲ ਦੀ ਜਾਨਣਵਾਲਾ।	ਉਹ ਅੰਤਰਜਾਮੀ, ਆਪੇ ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਖੇਲ ਖੇਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪੇ ਹੀ ਖੇਲ ਕੇ ਖੁਸ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
ਜੋ ਭਾਵੈ, ਸੋ ਕਾਰ ਕਰਾਵੈ ॥			ਜੋ ਉਸ ਨੂੰ ਭਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਉਹੋ ਕਾਰ ਜੀਵਾਂ ਪਾਸੋਂ ਕਰਾਉਂਦਾ ਹੈ।
ਨਾਨਕ, ਦ੍ਰਿਸਟੀ ਅਵਰੁ ਨ ਆਵੈ ॥੨॥	ਦ੍ਰਿਸਟੀ		ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਹੋਰ ਕੋਈ ਨਜ਼ਰ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ (ਰੱਬ ਤੋਂ ਬਿਨਾ)।
ਕਹੁ, ਮਾਨੁਖ ਤੇ, ਕਿਆ ਹੋਇ ਆਵੈ ॥			ਦਸੋ, ਮਨੁੱਖ ਤੋਂ ਕੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਭਾਵ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ?
ਜੋ ਤਿਸੁ ਭਾਵੈ, ਸੋਈ ਕਰਾਵੈ ॥			ਜੋ ਉਸ ਨੂੰ ਚੰਗਾ ਲਗਦਾ ਹੈ, ਉਹੋ ਹੀ ਕਰਾਉਂਦਾ ਹੈ (ਜੀਵਾਂ ਪਾਸੋਂ)।
ਇਸ ਕੈ ਹਾਥਿ ਹੋਇ, ਤਾ ਸਭੁ ਕਿਛੁ ਲੇਇ ॥	ਤਾਂ		ਇਸ ਜੀਵ ਦੇ ਹੱਥ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਇਹ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਲੈ ਲਵੇ, ਪਰ;
ਜੋ ਤਿਸੁ ਭਾਵੈ, ਸੋਈ ਕਰੇਇ ॥			ਜੋ ਉਸ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਨੂੰ ਭਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਉਹੋ ਇਹ ਜੀਵ ਕਰਦਾ ਹੈ।
ਅਨਜਾਨਤ, ਬਿਖਿਆ ਮਹਿ ਰਚੈ ॥	ਮਹਿੰ		ਜੀਵ ਅਣਜਾਣਪੁਣੇ ਵਿਚ, ਜ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਰਚਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।

ਸੰਬਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਜੇ ਜਾਨਤ, ਆਪਨ ਆਪ ਬਚੈ ॥			ਜੇ ਜਾਣਦਾ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਇਸ ਜ਼ਹਿਰ ਤੋਂ ਬਚੇ।
ਭਰਮੇ ਭੂਲਾ, ਦਹਦਿਸਿ ਧਾਵੈ ॥			ਭਰਮ ਦਾ ਭੁਲਿਆ ਹੋਇਆ, ਦਸਾਂ ਦਿਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿਚ ਦੌੜਿਆ ਫਿਰਦਾ ਹੈ॥
ਨਿਮਖ ਮਾਹਿ, ਚਾਰਿ ਕੁੰਟ ਫਿਰਿ ਆਵੈ ॥	ਮਾਹਿੰ		ਜੀਵ ਦਾ ਮਨ, ਇਕ ਨਿਮਖ ਵਿਚ, ਚਾਰ ਕੁੰਟਾਂ ਫਿਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਭਾਵ ਟਿਕਦਾ ਨਹੀਂ।
ਕਰਿ ਕਿਰਪਾ, ਜਿਸੁ ਅਪਨੀ ਭਗਤਿ ਦੇਇ ॥			ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਆਪਣੀ ਭਗਤੀ ਦੇਵੇ;
ਨਾਨਕ, ਤੇ ਜਨ ਨਾਮਿ ਮਿਲੇਇ ॥੩॥		ਜਨ ਇਥੇ ਬਹੁਵਚਨ ਨਾਂਵ ਹੈ।	ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਜਨ, ਨਾਮ ਰਾਹੀਂ, ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਨੂੰ ਮਿਲਦੇ ਹਨ।
ਖਿਨ ਮਹਿ, ਨੀਚ ਕੀਟ ਕਉ ਰਾਜ ॥	ਮਹਿੰ		ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਇਕ ਪਲ ਵਿਚ ਨੀਚ ਕੀੜੇ ਨੂੰ ਰਾਜ ਦੇ ਦਿੰਦਾ ਹੈ;
ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਗਰੀਬਨਿਵਾਜ ॥	ਨਿਵਾਜ		ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ, ਗਰੀਬਾਂ ਨੂੰ ਨਿਵਾਜਨ ਵਾਲਾ ਹੈ।
ਜਾ ਕਾ ਦ੍ਰਿਸਟਿ, ਕਛੂ ਨ ਆਵੈ ॥	ਦ੍ਰਿਸਟਿ		ਜਿਸ ਜੀਵ ਦਾ ਕੁਝ ਵੀ ਨਜ਼ਰ ਨਾ ਆਉਂਦਾ ਹੋਵੇ।
ਤਿਸੁ, ਤਤਕਾਲ, ਦਹਦਿਸਿ ਪ੍ਰਗਟਾਵੈ ॥			ਉਸ ਨੂੰ ਤਤਕਾਲ (ਉਸ ਸਮੇਂ) ਦਸ ਦਿਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।
ਜਾ ਕਉ, ਅਪੁਨੀ ਕਰੈ ਬਖਸੀਸ ॥	ਬਖਸੀਸ	'ਅਪੁਨੀ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ 'ਅਪਨੀ' ਕਰਨਾ ਦਰੁਸਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। 'ਪ' ਦੇ ਥਲੇ ਵਾਲਾ ਔਂਕੜ ਉਚਾਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।	ਜਿਸ ਤੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਆਪਣੀ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੇ;
ਤਾ ਕਾ ਲੇਖਾ, ਨ ਗਨੈ, ਜਗਦੀਸ ॥	ਜਗਦੀਸ		ਉਸ ਦਾ ਲੇਖਾ ਜਗਦੀਸ਼ (ਧਰਮਰਾਏ) ਨਹੀਂ ਪੁਛਦਾ।
ਜੀਉ ਪਿੰਡੁ ਸਭ, ਤਿਸ ਕੀ ਰਾਸਿ ॥			ਇਹ ਸਾਰਾ ਜੀਅੜਾ, ਸਰੀਰ ਉਸ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੀ ਸੰਪਤੀ ਹੈ।
ਘਟਿ ਘਟਿ, ਪੂਰਨ ਬ੍ਰਹਮ ਪ੍ਰਗਾਸ ॥			ਹਰ ਘਟ (ਸਰੀਰ) ਵਿਖੇ ਪੂਰਨ ਬ੍ਰਹਮ ਦਾ ਹੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਭਾਵ ਜੋਤਿ ਹੈ।

ਸੰਬਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਅਪਨੀ ਬਣਤ, ਆਪਿ ਬਨਾਈ ॥			ਆਪਣੀ ਬਣਤਰ ਉਸ ਨੇ ਆਪ ਬਣਾਈ ਹੈ।
ਨਾਨਕ, ਜੀਵੈ ਦੇਖਿ ਬਡਾਈ ॥੪॥			ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਭਗਤ ਉਹ ਹੈ, ਜੋ ਉਸ ਦੀ ਵਡਿਆਈ ਦੇਖ ਕੇ ਜੀਵਦਾ ਹੈ।
ਇਸ ਕਾ ਬਲੁ, ਨਾਹੀ ਇਸੁ ਹਾਥ ॥	ਨਾਹੀਂ		ਇਸ ਜੀਵ ਦਾ ਬਲ ਇਸ ਦੇ ਹਥਾਂ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਹੈ।
ਕਰਨ ਕਰਾਵਨ, ਸਰਬ ਕੋ ਨਾਥ ॥			ਕਰਣ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਕਰਾਉਣਵਾਲਾ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਸਭ ਦਾ ਸਾਹਿਬ ਹੈ।
ਆਗਿਆਕਾਰੀ ਬਪੁਰਾ ਜੀਉ ॥		ਜੀਉ = ਜੀਵ। ਬਪੁਰਾ = ਬੇਚਾਰਾ।	ਵੇਚਾਰਾ ਜੀਵ ਤਾਂ ਆਗਿਆਕਾਰੀ ਹੈ, ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਦਾ।
ਜੋ ਤਿਸੁ ਭਾਵੈ, ਸੋਈ ਫੁਨਿ ਥੀਉ ॥			ਜੋ ਉਸ ਨੂੰ ਭਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਉਹੀ ਫਿਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
ਕਬਹੂ, ਉਚ ਨੀਚ ਮਹਿ ਬਸੈ ॥	ਕਬਹੂੰ, ਮਹਿੰ		ਇਹ ਜੀਵ ਕਦੇ ਉਚੇ ਸਰੀਰ ਜਾਂ ਜੋਨੀ ਵਿਚ ਵੱਸਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਦੇ ਨੀਚ ਸਰੀਰ ਵਿਚ।
ਕਬਹੂ, ਸੋਗ, ਹਰਖ ਰੰਗਿ ਹਸੈ ॥	ਕਬਹੂੰ		ਕਦੇ ਸੋਗ ਵਿਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਦੇ ਖੁਸ਼ੀ (ਹਰਖ) ਦੇ ਰੰਗ ਵਿਚ ਹਸਦਾ ਹੈ।
ਕਬਹੂ, ਨਿੰਦ ਚਿੰਦ ਬਿਉਹਾਰ ॥	ਕਬਹੂੰ		ਜੀਵ ਕਦੇ, ਪਰਾਈ ਨਿੰਦਾ, ਪਰਾਈ ਚਿੰਤਾ ਦਾ ਬਿਉਹਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ;
ਕਬਹੂ, ਉਭ, ਅਕਾਸ, ਪਇਆਲ ॥	ਕਬਹੂੰ, ਅਕਾਸ		ਕਦੇ ਜੀਵ, ਉਪਰ ਆਕਾਸ਼ ਵਿਚ ਅਤੇ ਕਦੇ ਪਾਤਾਲ ਵਿਚ ਵੱਸਦਾ ਹੈ।
ਕਬਹੂ, ਬੇਤਾ ਬ੍ਰਹਮ ਬੀਚਾਰ ॥	ਕਬਹੂੰ	'ਬੀਚਾਰ' ਇਥੇ ਬਹੁਵਚਨ ਨਾਂਵ ਹੈ।	ਕਦੇ ਜੀਵ, ਗਿਆਨੀ ਬਣਕੇ ਬ੍ਰਹਮ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ।
ਨਾਨਕ, ਆਪਿ ਮਿਲਾਵਣਹਾਰ ॥੫॥			ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਆਪ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਮਿਲਾਵਣਹਾਰ ਹੈ।
ਕਬਹੂ, ਨਿਰਤਿ ਕਰੈ, ਬਹੁ ਭਾਤਿ ॥	ਕਬਹੂੰ, ਭਾਂਤਿ		ਕਦੇ ਜੀਵ, ਅਨੇਕ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਨਿਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਭਾਵ ਭੱਜਾ ਫਿਰਦਾ ਹੈ।
ਕਬਹੂ, ਸੋਇ ਰਹੈ, ਦਿਨੁ ਰਾਤਿ ॥	ਕਬਹੂੰ		ਕਦੇ ਜੀਵ, ਦਿਨ ਰਾਤ ਗਫਲਤ ਵਿਚ ਸੁੱਤਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।

ਸੰਬਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਕਬਹੂ, ਮਹਾ ਕ੍ਰੋਧ ਬਿਕਰਾਲ ॥	ਕਬਹੂੰ, ਮਹਾਂ	ਕਈ 'ਬਿਕਰਾਲ' ਨੂੰ ਜੀਵ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣ ਦਸਦੇ ਹਨ ਪਰ ਜੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ 'ਬਿਕਰਾਲ' ਦੇ ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਔਂਕੜ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਇਸ ਨੂੰ ਕਰਤਾ ਕਾਰਕ ਇਕਵਚਨ ਨਾਂਵ ਬਨਾਉਣ ਲਈ।	ਕਦੇ ਜੀਵ, ਮਹਾਂ ਡਰਾਉਣੇ ਕ੍ਰੋਧ ਵਿਚ ਮੁਬਤਲਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
ਕਬਹੂੰ, ਸਰਬ ਕੀ ਹੋਤ ਰਵਾਲ ॥		ਦੇਖੋ ਇਥੇ 'ਕਬਹੂੰ' ਦੇ ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਟਿੱਪੀ ਲਗੀ ਹੋਈ ਹੈ ਜਿਸ ਤੋਂ ਸੇਧ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਕਿ ਹੋਰ ਕਿਤੇ ਵੀ 'ਕਬਹੂ' ਜਾਂ 'ਕਬਹੂ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਟਿੱਪੀ ਲਾ ਕੇ ਹੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।	ਕਦੇ ਜੀਵ ਸਾਰਿਆਂ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਦੀ ਧੁੜ ਬਣਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।
ਕਬਹੂ, ਹੋਇ ਬਹੈ ਬਡ ਰਾਜਾ ॥	ਕਬਹੂੰ		ਕਦੇ ਜੀਵ, ਵਡਾ ਰਾਜਾ ਬਣ ਕੇ ਬਹਿੰਦਾ ਹੈ;
ਕਬਹੂ, ਭੇਖਾਰੀ, ਨੀਚ ਕਾ ਸਾਜਾ ॥	ਕਬਹੂੰ		ਕਦੇ ਜੀਵ, ਮੰਗਤਾ ਬਣਕੇ ਨੀਚ ਦਾ ਸਾਜ ਭਾਵ ਭੇਸ ਬਣਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ।
ਕਬਹੂ, ਅਪਕੀਰਤਿ ਮਹਿ ਆਵੈ ॥	ਕਬਹੂੰ, ਮਹਿੰ		ਕਦੇ ਜੀਵ ਆਪਣੀ ਬਦਨਾਮੀ ਕਰਾਉਂਦਾ ਹੈ।
ਕਬਹੂ, ਭਲਾ ਭਲਾ ਕਹਾਵੈ ॥	ਕਬਹੂੰ		ਕਦੇ ਜੀਵ ਭਲਾ ਭਲਾ ਕਹਾਉਂਦਾ ਹੈ।
ਜਿਉ ਪ੍ਰਭੁ ਰਾਖੈ, ਤਿਵ ਹੀ ਰਹੈ ॥	ਜਿਉਂ		ਜਿਵੇਂ ਪ੍ਰਭੂ ਰੱਖੇ, ਉਵੇਂ ਹੀ ਜੀਵ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।
ਗੁਰਪ੍ਰਸਾਦਿ, ਨਾਨਕ, ਸਚੁ ਕਹੈ ॥੬॥			ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਗੁਰੂ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ ਕੋਈ ਵਿਰਲਾ ਨਾਮ ਰੂਪੀ ਸੱਚ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ।
ਕਬਹੂ, ਹੋਇ ਪੰਡਿਤੁ, ਕਰੇ ਬਖਾਨੁ ॥	ਕਬਹੂੰ, ਬਖਾਨੁ = ਬਖਿਆਨੁ		ਕਦੇ ਜੀਵ ਪੰਡਿਤ ਹੋ ਕੇ (ਧਰਮ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਦਾ) ਵਖਿਆਨ ਕਰਦਾ ਹੈ।
ਕਬਹੂ, ਮੋਨਿਧਾਰੀ, ਲਾਵੈ ਧਿਆਨੁ ॥	ਕਬਹੂੰ		ਕਦੇ ਜੀਵ ਮੋਨਧਾਰੀ ਹੋ ਕੇ ਧਿਆਨ ਲਾਉਂਦਾ ਹੈ।
ਕਬਹੂ, ਤਟ ਤੀਰਥ ਇਸਨਾਨ ॥	ਕਬਹੂੰ, ਇਸਨਾਨ		ਕਦੇ ਜੀਵ ਤੀਰਥਾਂ ਦੇ ਤੱਟਾਂ ਤੇ ਇਸਨਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ।
ਕਬਹੂ, ਸਿਧ, ਸਾਧਿਕ, ਮੁਖਿ ਗਿਆਨ ॥	ਕਬਹੂੰ		ਕਦੇ ਜੀਵ ਸਿਧ, ਕਦੇ ਸਾਧਿਕ ਅਤੇ ਕਦੇ ਮੂੰਹ ਵਿਚੋਂ ਗਿਆਨ ਕਹਿਣਵਾਲਾ ਬਣਦਾ ਹੈ

ਸੰਖਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਕਬਹੂ, ਕੀਟ, ਹਸਤਿ, ਪਤੰਗ ਹੋਇ ਜੀਆ ॥	ਕਬਹੂੰ		ਕਦੇ ਕੀੜਾ, ਕਦੇ ਹਾਥੀ, ਕਦੇ ਪਤੰਗ (ਉਡਣ ਵਾਲੇ ਕੀੜੇ) ਵਰਗੀਆਂ ਜੋਨੀਆਂ ਵਿਚ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਜੀਵ।
ਅਨਿਕ ਜੋਨਿ ਭਰਮੈ, ਭਰਮੀਆ ॥			ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜੀਵ ਅਨੇਕਾਂ ਜੋਨੀਆਂ ਵਿਚ ਭਰਮਦਾ ਹੈ, ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦਾ ਭਰਮਾਇਆ ਹੋਇਆ।
ਨਾਨਾ ਰੂਪ, ਜਿਉ, ਸ੍ਰਾਗੀ ਦਿਖਾਵੈ ॥	ਜਿਉਂ, ਸ੍ਰਾਗੀ	'ਸ੍ਰਾਗੀ' ਦੇ ਪੈਰ ਵਿਚ 'ਵ' ਹੈ ਤੇ ਉਸਦਾ ਉਚਾਰਨ ਕਰਨਾ ਹੈ।	ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਟਕ ਕਾਰ, ਅਨੇਕਾਂ ਤਰਾਂ ਦੇ ਡਰਾਮੇ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ;
ਜਿਉ ਪ੍ਰਭ ਭਾਵੈ, ਤਿਵੈ ਨਚਾਵੈ ॥	ਜਿਉਂ, ਤਿਵੈਂ		ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨੂੰ ਭਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਉਵੇਂ ਹੀ ਉਹ ਜੀਵਾਂ ਨੂੰ ਨਚਾਉਂਦਾ ਹੈ।
ਜੋ ਤਿਸੁ ਭਾਵੈ, ਸੋਈ ਹੋਇ ॥			ਜੋ ਉਸ ਨੂੰ ਭਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਸੋਈ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
ਨਾਨਕ, ਦੂਜਾ ਅਵਰੁ ਨ ਕੋਇ ॥੧॥			ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਕੋਈ ਹੋਰ ਨਹੀਂ (ਜੋ ਹੁਕਮ ਚਲਾ ਸਕੇ)।
ਕਬਹੂ, ਸਾਧਸੰਗਤਿ ਇਹੁ ਪਾਵੈ ॥	ਕਬਹੂੰ		ਕਦੇ ਜੀਵ ਸਾਧਸੰਗਤ ਪਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ;
ਉਸੁ ਅਸਥਾਨ ਤੇ, ਬਹੁਰਿ ਨ ਆਵੈ ॥		ਹੋਰਨਾਂ ਜੋਨੀਆਂ ਨੂੰ ਭੋਗ ਕੇ ਜੀਵ ਫਿਰ ਹੋਰ ਜੋਨੀਆਂ ਵਿਚ ਪੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਸਾਧਸੰਗਤ ਪਾ ਕੇ, ਫੇਰ ਜੀਵ ਕਿਤੇ ਹੋਰ ਨਹੀਂ ਭਟਕਦਾ। ਇਹ ਕਮਾਲ ਹੈ ਸਾਧਸੰਗਤ ਪਾਉਣ ਦਾ - ਜੀਵ ਦੀ ਭਟਕਣਾ ਮਿਟ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।	ਫਿਰ, ਇਸ ਅਸਥਾਨ (ਸਾਧਸੰਗਤ) ਤੋਂ ਉਹ ਕਦੇ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ।
ਅੰਤਰਿ ਹੋਇ, ਗਿਆਨ ਪਰਗਾਸੁ ॥			(ਸਾਧਸੰਗਤ ਦਾ ਸਦਕਾ) ਜੀਵ ਦੇ ਅੰਦਰ ਗਿਆਨ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
ਉਸੁ ਅਸਥਾਨ ਕਾ, ਨਹੀ ਬਿਨਾਸੁ ॥	ਨਹੀਂ, ਬਿਨਾਸੁ		ਇਸ ਭੀਤਰੀ ਅਸਥਾਨ ਦਾ, ਜਿਥੇ ਗਿਆਨ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਅਸਥਾਨ ਦਾ ਕਦੇ ਬਿਨਾਸ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।
ਮਨ ਤਨ, ਨਾਮਿ ਰਤੇ, ਇਕ ਰੰਗਿ ॥		'ਨਾਮਿ' = ਇਕਵਚਨ, ਕਰਣ ਕਾਰਕ ਨਾਂਵ = ਨਾਮ ਰਾਹੀਂ 'ਰੰਗਿ' = ਇਕਵਚਨ ਅਧਿਕਰਣ ਕਾਰਕ ਨਾਂਵ = ਰੰਗ ਵਿਚ	ਮਨ ਅਤ ਤਨ, ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਮ ਰਾਹੀਂ, ਇਕ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਦੇ ਰੰਗ ਵਿਚ ਰੰਗੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ।
ਸਦਾ ਬਸਹਿ, ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਕੈ ਸੰਗਿ ॥	ਬਸਹਿੰ		ਉਹ ਸਦਾ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਦੇ ਨਾਲ ਵੱਸਦੇ ਹਨ।

ਸੰਬਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਜਿਉ, ਜਲ ਮਹਿ, ਜਲੁ ਆਇ ਖਟਾਨਾ ॥	ਜਿਉਂ, ਮਹਿੰ		ਜਿਵੇਂ ਜਲ ਵਿਚ ਜਲ ਆਕੇ ਮਿਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ;
ਤਿਉ, ਜੋਤੀ ਸੰਗਿ, ਜੋਤਿ ਸਮਾਨਾ ॥	ਤਿਉਂ		ਉਵੇਂ ਜੀਵ ਦੀ ਜੋਤੀ, ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੀ ਜੋਤੀ ਵਿਚ ਸਮਾ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।
ਮਿਟਿ ਗਏ ਗਵਨ, ਪਾਏ ਬਿਸ੍ਰਾਮ ॥			ਫਿਰ, ਜੀਵ ਦੇ ਗਵਨ (ਭਾਵ ਗੋੜੇ) ਮੁੱਕ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਬਿਸਰਾਮ ਪਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ।
ਨਾਨਕ, ਪ੍ਰਭ ਕੈ ਸਦ ਕੁਰਬਾਨ ॥੮॥੧੧॥			ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਪ੍ਰਭੂ ਤੋਂ ਸਦਾ ਕੁਰਬਾਨ ਹਨ।
ਸਲੋਕੁ ॥			
ਸੁਖੀ ਬਸੈ ਮਸਕੀਨੀਆ, ਆਪੁ ਨਿਵਾਰਿ ਤਲੇ ॥			ਆਪਣਾ ਆਪਾ (ਹੰਕਾਰ) ਨਿਵਾਰ ਕੇ, ਨੀਵੇ ਹੋ ਕੇ, ਮਸਕੀਨ ਭਾਵ ਨਿਮ੍ਰਤਾ ਵਾਲੇ ਗੁਰਮੁਖ ਸੁਖੀ ਵੱਸਦੇ ਹਨ।
ਬਡੇ ਬਡੇ ਅਹੰਕਾਰੀਆ, ਨਾਨਕ, ਗਰਬਿ ਗਲੇ ॥੧॥		'ਗਰਬਿ' ਅਤੇ 'ਗਰਭਿ' ਦਾ ਫਰਕ ਨੋਟ ਕਰੋ ਜੀ। ਗਰਬਿ ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ ਹੰਕਾਰ ਵਿਚ ਜਾਂ ਹੰਕਾਰ ਕਰਕੇ, ਜਦਕਿ, ਗਰਭਿ ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ ਮਾਤਾ ਦੇ ਉਦਰ (ਢਿੱਡ) ਵਿਚ।	ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਵਡੇ ਵਡੇ ਹੰਕਾਰੀ ਲੋਕ, ਹੰਕਾਰ ਕਰਕੇ ਗਲ ਭਾਵ ਤਬਾਹ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।
ਅਸਟਪਦੀ ॥	ਅਸਟਪਦੀ		ਅੱਠ ਪਦਿਆਂ ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਅਸਟਪਦੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।
ਜਿਸ ਕੈ ਅੰਤਰਿ, ਰਾਜ ਅਭਿਮਾਨੁ ॥			ਜਿਸ ਦੇ ਅੰਦਰ ਰਾਜ ਦਾ ਹੰਕਾਰ ਹੋਵੇ;
ਸੋ, ਨਰਕਪਾਤੀ ਹੋਵਤ ਸੁਆਨੁ ॥		ਕਈ ਦਾਨਿਆਂ ਨੇ ਅਰਥ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕੁੱਤਾ, ਨਰਕ ਵਿਚ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਪਰ 'ਹੋਵਤ' ਕਿਰਿਆ 'ਨਰਕਪਾਤੀ' ਅਤੇ 'ਸੁਆਨੁ' ਲਈ ਸਾਂਝੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ-ਅਭਿਮਾਨੀ ਨਰਕ ਵੀ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੁੱਤਾ ਵੀ ਬਣਦਾ ਹੈ।	ਉਹ ਨਰਕਪਾਤੀ (ਨਰਕ ਪੈਣਵਾਲਾ) ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ (ਨਰਕ ਭੋਗਣ ਉਪਰੰਤ) ਕੁੱਤੇ ਦੀ ਜੋਨੀ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।
ਜੋ ਜਾਨੈ, ਮੈ ਜੋਬਨਵੰਤੁ ॥			ਜੋ ਸਮਝਦਾ ਹੈ ਕਿ 'ਮੈਂ ਜੁਆਨ ਹਾਂ' ਭਾਵ ਜੋ ਜਵਾਨੀ ਦਾ ਮਾਣ ਕਰਦਾ ਹੈ।
ਸੋ, ਹੋਵਤ ਬਿਸਟਾ ਕਾ ਜੰਤੁ ॥	ਬਿਸਟਾ	ਬਿਸਟਾ ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ ਪਾਖਾਨਾ ਆਦਿ ਗੰਦਗੀ।	ਉਹ ਗੰਦਗੀ ਦਾ ਕੀੜਾ ਬਣਦਾ ਹੈ।

ਸੰਖਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਆਪਸ ਕਉ, ਕਰਮਵੰਤੁ ਕਹਾਵੈ ॥		ਬਹੁਤੇ ਦਾਨਿਆਂ ਨੇ ਕਰਮਵੰਤ ਦਾ ਅਰਥ ਕਰਮ ਕਰਨਵਾਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਤਾਂ ਕੋਈ ਬਹੁਤ ਵਡੀ ਬੁਰਾਈ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿਚ 'ਕਰਮ' ਦਾ ਭਾਵ ਇਥੇ 'ਫਜ਼ਲ' ਜਾਂ 'ਕਿਰਪਾ' ਹੈ। ਕਰਮ (ਕਿਰਪਾ) ਕਰਨਵਾਲਾ ਇਕ ਖੁਦਾਇ ਹੈ। ਜੋ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਹੋਰਨਾਂ ਤੇ ਕਿਰਪਾ ਕਰਨਵਾਲਾ ਸਮਝਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦਾ ਸ਼ਰੀਕ ਬਣਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸੇ ਲਈ ਬਾਰ ਬਾਰ ਜੂਨੀਆਂ ਵਿਚ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।	ਜੋ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਹੋਰਨਾਂ ਤੇ ਕਿਰਪਾ ਕਰਨਵਾਲਾ ਕਹਾਉਂਦਾ ਹੈ;
ਜਨਮਿ ਮਰੈ, ਬਹੁ ਜੋਨਿ ਭ੍ਰਮਾਵੈ ॥			ਉਹ ਜੰਮ ਕੇ ਮਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਨੇਕਾਂ ਜੂਨੀਆਂ ਵਿਚ ਭਟਕਦਾ ਹੈ।
ਧਨ ਭੂਮਿ ਕਾ, ਜੋ ਕਰੈ ਗੁਮਾਨੁ ॥			ਜੋ ਧਨ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਹੰਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ;
ਸੋ ਮੂਰਖੁ, ਅੰਧਾ ਅਗਿਆਨੁ ॥		ਕਈ ਦਾਨੇ 'ਅੰਧਾ ਅਗਿਆਨੁ' ਦਾ ਭਾਵ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਕਰਦੇ ਹਨ - ਅੰਨਾ ਅਗਿਆਨੀ। ਇਸ ਵਿਚ ੨ ਸਮਸਿਆਵਾਂ ਹਨ - ੧) 'ਅਗਿਆਨੁ' ਦਾ ਮਤਲਬ ਅਗਿਆਨੀ ਕਰਨਾ ਦਰੁਸਤ ਨਹੀਂ ਲਗਦਾ। ਇਹ ਅਰਥ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਠ 'ਅਗਿਆਨਿ' ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ੨) ਮੂਰਖ ਦਾ ਭਾਵ ਵੀ ਤਾਂ ਅਗਿਆਨੀ ਹੀ ਹੈ; ਸੋ ੨ ਵਾਰ ਅਗਿਆਨੀ ਅਗਿਆਨੀ ਕਹਿਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਲਗਦੀ। ਸੋ ਅਰਥ ਇਹ ਠੀਕ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅੰਨੇ ਅਗਿਆਨ ਰਖਣਵਾਲਾ ਮੂਰਖ।	ਉਹ, ਅੰਨਾ ਅਗਿਆਨ ਰਖਣਵਾਲਾ ਮੂਰਖ ਹੈ।
ਕਰਿ ਕਿਰਪਾ, ਜਿਸ ਕੈ ਹਿਰਦੈ, ਗਰੀਬੀ ਬਸਾਵੈ ॥		ਗਰੀਬੀ = ਨਿਮ੍ਰਤਾ	ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ, ਜਿਸ ਦੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਨਿਮ੍ਰਤਾ ਵਸਾ ਦੇਵੇ;
ਨਾਨਕ, ਈਹਾ ਮੁਕਤੁ, ਆਗੈ ਸੁਖੁ ਪਾਵੈ ॥੧॥	ਈਹਾਂ		ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਇਥੇ ਮੁਕਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਜਾਕੇ ਵੀ ਸੁਖ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ।
ਧਨਵੰਤਾ ਹੋਇ ਕਰਿ, ਗਰਬਾਵੈ ॥			ਅਮੀਰ ਹੋ ਕੇ ਜੇ ਕੋਈ ਆਪਣੀ ਅਮੀਰੀ ਦਾ ਹੰਕਾਰ ਕਰੇ;

ਸੰਬਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਤ੍ਰਿਣ ਸਮਾਨਿ ਕਛੁ, ਸੰਗਿ ਨ ਜਾਵੈ ॥			ਉਹ ਜਾਣ ਲਵੇ ਕਿ, ਤੀਲੇ ਜਿੰਨਾ ਵੀ ਕੁਝ, ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ (ਮਰਣ ਉਪਰੰਤ)।
ਬਹੁ ਲਸਕਰ, ਮਾਨੁਖ ਉਪਰਿ, ਕਰੇ ਆਸ ॥	ਲਸਕਰ	"ਬਹੁ" ਇਥੇ ਦੇਹੁਲੀ ਦੀਪਕ ਹੈ "ਲਸਕਰ" ਅਤੇ "ਮਾਨੁਖ" ਦਾ। ਦੋਹਾਂ ਦਾ ਸਾਂਝਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣ ਹੈ।	ਜੇ ਕੋਈ ਬਹੁਤ ਲਸਕਰਾਂ (ਫੌਜਾਂ) ਜਾਂ ਬਹੁਤ ਬੰਦਿਆਂ ਦੀ ਤਾਕਤ ਤੇ ਆਸ ਰੱਖੇ;
ਪਲ ਭੀਤਰਿ, ਤਾ ਕਾ ਹੋਇ ਬਿਨਾਸ ॥	ਬਿਨਾਸ		ਤਾਂ ਉਹ ਜਾਣ ਲਵੇ ਕਿ, ਇਕ ਪਲ ਵਿਚ ਇਹਨਾਂ ਸਭ ਦਾ ਬਿਨਾਸ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
ਸਭ ਤੇ, ਆਪ ਜਾਨੈ ਬਲਵੰਤੁ ॥			ਜੇ ਕੋਈ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਾਰਿਆਂ ਤੋਂ ਤਕੜਾ ਸਮਝਦਾ ਹੈ;
ਖਿਨ ਮਹਿ, ਹੋਇ ਜਾਇ ਭਸਮੰਤੁ ॥	ਮਹਿ		ਉਹ ਇਕ ਖਿਨ ਵਿਚ ਸੁਆਹ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
ਕਿਸੈ, ਨ ਬਦੈ ਆਪਿ, ਅਹੰਕਾਰੀ ॥		ਇਸ ਪੰਕਤੀ ਦਾ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਅਰਥਹੀਨ ਬਿਸਰਾਮ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ - ਕਿਸੈ ਨ ਬਦੈ, ਆਪਿ ਅਹੰਕਾਰੀ ॥ ਪੰਕਤੀ ਦਾ ਅਨਵੈ = ਅਹੰਕਾਰੀ, ਕਿਸੈ, ਆਪਿ ਨ ਬਦੈ। ਭਾਵ ਹੰਕਾਰ ਮਨੁਖ ਕਿਸੇ ਨੂੰ, ਆਪਣੇ ਬਰਾਬਰ ਨਾ ਬਦੈ।	ਜੇ ਕੋਈ ਹੰਕਾਰੀ, ਕਿਸੇ ਨੂੰ, ਆਪਣੇ ਬਰਾਬਰ ਨਾ ਸਮਝੇ;
ਧਰਮਰਾਇ, ਤਿਸੁ ਕਰੇ ਖੁਆਰੀ ॥			ਧਰਮਰਾਇ ਐਸੇ ਹੰਕਾਰੀ ਨੂੰ ਖੁਆਰ ਕਰਦਾ ਹੈ (ਸਜਾ ਦੇਕੇ)। ਜੇ ਧਰਮਰਾਇ ਦੀ ਹਸਤੀ ਨੂੰ ਨਾ ਮੰਨੀਏ ਤਾਂ ਇਸ ਪੰਕਤੀ ਦਾ ਕੀ ਅਰਥ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ ਹੈ? ਤਾਂ ਤੇ, ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਅਗਾਧ ਰਚਨਾ ਵਿਚ ਇਕ ਹਸਤੀ ਧਰਮਰਾਏ ਦੀ ਵੀ ਹੈ।
ਗੁਰਪ੍ਰਸਾਦਿ, ਜਾ ਕਾ ਮਿਟੈ ਅਭਿਮਾਨੁ ॥			ਗੁਰੂ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ, ਜਿਸ ਦਾ ਹੰਕਾਰ ਮਿੱਟ ਜਾਂਦਾ ਹੈ;
ਸੋ ਜਨੁ, ਨਾਨਕ, ਦਰਗਹ ਪਰਵਾਨੁ ॥੨॥			ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਜਨ, ਦਰਗਾਹ ਵਿਖੇ ਕਬੂਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
ਕੋਟਿ ਕਰਮ ਕਰੈ, ਹਉ ਧਾਰੇ ॥	ਹਉ		ਜੇ ਕੋਈ ਕਰੋੜਾਂ ਚੰਗੇ ਕਰਮ ਕਰੇ ਪਰ ਨਾਲ ਹੀ ਇਹਨਾਂ ਕਰਮਾਂ ਕਰਕੇ ਹਉਮੈ ਵੀ ਕਰੇ;

ਸੰਬਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਸ੍ਰਮੁ ਪਾਵੈ, ਸਗਲੇ ਬਿਰਥਾਰੇ ॥		'ਸ੍ਰਮੁ' ਦਾ ਭਾਵ ਮਿਹਨਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਥਕਾਵਟ ਵੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਥੇ ਭਾਵ ਥਕਾਵਟ ਦਾ ਹੈ।	ਉਹ ਥਕਾਵਟ ਹੀ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਾਰੇ ਕਰਮ ਬਿਰਥੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।
ਅਨਿਕ ਤਪਸਿਆ, ਕਰੇ ਅਹੰਕਾਰ ॥			ਅਨੇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤਪਸਿਆ ਕਰਕੇ ਹੰਕਾਰ ਕਰੇ;
ਨਰਕ ਸੁਰਗ, ਫਿਰਿ ਫਿਰਿ ਅਵਤਾਰ ॥			ਉਹ ਨਰਕਾਂ ਸਵਰਗਾਂ ਵਿਖੇ ਬਾਰ ਜਨਮ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਭਾਵ ਤੱਤ ਵਸਤੂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ।
ਅਨਿਕ ਜਤਨ ਕਰਿ, ਆਤਮ ਨਹੀ ਦ੍ਰਵੈ ॥	ਨਹੀਂ		ਅਨੇਕ ਜਤਨਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਆਤਮ (ਮਨ) ਦ੍ਰਵੀਭੂਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਭਾਵ ਭਿੱਜਦਾ ਨਹੀਂ;
ਹਰਿ ਦਰਗਹ, ਕਹੁ, ਕੈਸੇ ਗਵੈ ॥			ਤਾਂ ਦੱਸੋ, ਉਹ ਹਰੀ ਦੀ ਦਰਗਾਹ ਵਿਚ ਕਿਵੇਂ ਜਾਵੇਗਾ? ਭਾਵ ਨਹੀਂ ਜਾਵੇਗਾ।
ਆਪਸ ਕਉ, ਜੋ, ਭਲਾ ਕਹਾਵੈ ॥			ਜੋ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਭਲਾ ਕਹਾਉਂਦਾ ਹੈ;
ਤਿਸਹਿ, ਭਲਾਈ, ਨਿਕਟਿ ਨ ਆਵੈ ॥		'ਤਿਸਹਿ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ 'ਤਿਸਹਿੰ' ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ 'ਤਿਸ ਹੀ ਨੂੰ' ਜਾਂ 'ਤਿਸ ਨੂੰ'।	ਉਹਦੇ ਤਾਂ ਭਲਾਈ ਲਾਗੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ।
ਸਰਬ ਕੀ ਰੇਨ, ਜਾ ਕਾ ਮਨੁ ਹੋਇ ॥			ਜਿਸ ਦਾ ਮਨ, ਸਾਰਿਆਂ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਦੀ ਪੂੜੀ ਬਣ ਕੇ ਰਹੇ;
ਕਹੁ ਨਾਨਕ, ਤਾ ਕੀ ਨਿਰਮਲ ਸੋਇ ॥੩॥			ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਉਸ ਦੀ ਸ਼ੋਭਾ ਨਿਰਮਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।
ਜਬ ਲਗੁ, ਜਾਨੈ, ਮੁਝ ਤੇ ਕਛੁ ਹੋਇ ॥			ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਜੀਵ ਇਹ ਸਮਝਦਾ ਹੈ ਕਿ - 'ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਕੁਝ ਹੁੰਦਾ ਹੈ' ;
ਤਬ ਇਸ ਕਉ, ਸੁਖੁ ਨਾਹੀ ਕੋਇ ॥	ਨਾਹੀਂ		ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਜੀਵ ਨੂੰ ਕੋਈ ਸੁਖ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ।
ਜਬ, ਇਹ ਜਾਨੈ, ਮੈ ਕਿਛੁ ਕਰਤਾ ॥			ਜਦੋਂ ਇਹ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਕਿ - 'ਮੈਂ ਕੁਝ ਕਰਦਾ ਹਾਂ'; ਭਾਵ ਕਰਮਾਂ ਦਾ ਕਰਤਾ ਬਣਦਾ ਹੈ;
ਤਬ ਲਗੁ, ਗਰਭ ਜੋਨਿ ਮਹਿ ਫਿਰਤਾ ॥	ਮਹਿੰ		ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਜੀਵ, ਗਰਭ ਜੂਨੀਆਂ ਵਿਚ ਫਿਰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਭਾਵ ਮੁਕਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।

ਸੰਖਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਜਬ, ਧਾਰੈ ਕੋਊ, ਬੈਰੀ ਮੀਤੁ ॥			ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਮੰਨਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਮੇਰਾ ਦੋਸਤ ਹੈ ਅਤੇ ਕੋਈ ਮੇਰਾ ਦੁਸ਼ਮਣ ਹੈ;
ਤਬ ਲਗੁ, ਨਿਹਚਲੁ ਨਾਹੀ ਚੀਤੁ ॥	ਨਾਹੀਂ		ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਇਸਦਾ ਮਨ ਨਿਹਚਲ (ਖੜਦਾ) ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।
ਜਬ ਲਗੁ, ਮੋਹ ਮਗਨ ਸੰਗਿ ਮਾਇ ॥		ਪੰਕਤੀ ਦਾ ਅਨਵੈ = ਜਬ ਲਗੁ, ਮਾਇ ਮੋਹ ਸੰਗਿ ਮਗਨ।	ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਜੀਵ ਮਾਇਆ ਦੇ ਮੋਹ ਸੰਗ (ਨਾਲ) ਮਗਨ (ਮਸਤ) ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ;
ਤਬ ਲਗੁ, ਧਰਮਰਾਇ ਦੇਇ ਸਜਾਇ ॥	ਸਜਾਇ		ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਧਰਮਰਾਏ ਇਸ ਨੂੰ ਸਜਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।
ਪ੍ਰਭ ਕਿਰਪਾ ਤੇ, ਬੰਧਨ ਤੂਟੈ ॥			ਪ੍ਰਭ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ, ਬੰਧਨ ਟੁਟਦੇ ਹਨ।
ਗੁਰਪ੍ਰਸਾਦਿ, ਨਾਨਕ, ਹਉ ਛੂਟੈ ॥੪॥	ਹਉਂ		ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਗੁਰੂ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ ਹਉਮੈ ਛੁਟਦੀ ਹੈ।
ਸਹਸ ਖਟੇ, ਲਖ ਕਉ ਉਠਿ ਧਾਵੈ ॥		ਸਹਸ = ਹਜ਼ਾਰ।	ਜਦੋਂ ਜੀਵ ਹਜ਼ਾਰ ਦਮੜੇ ਖੱਟਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਫਿਰ ਲੱਖ ਬਨਾਉਣ ਲਈ ਉਠ ਖਲੋਂਦਾ ਹੈ;
ਤ੍ਰਿਪਤਿ ਨ ਆਵੈ, ਮਾਇਆ ਪਾਛੈ ਪਾਵੈ ॥			ਜੀਵ ਤ੍ਰਿਪਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਮਾਇਆ ਦੇ ਪਿਛੇ ਪਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।
ਅਨਿਕ ਭੋਗ ਬਿਖਿਆ ਕੇ ਕਰੈ ॥		ਬਿਖਿਆ = ਜ਼ਹਿਰ, ਮਾਇਆਵੀ।	ਅਨੇਕਾਂ ਭੋਗ ਬਿਖਿਆ ਦੇ ਕਰਦਾ ਹੈ।
ਨਹ ਤ੍ਰਿਪਤਾਵੈ, ਖਪਿ ਖਪਿ ਮਰੈ ॥			੧. ਪਰ ਰੱਜਦਾ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਖਪ ਖਪ ਕੇ ਮਰਦਾ ਹੈ। ੨. ਮਾਇਆਵੀ ਭੋਗਾਂ ਨਾਲ ਸੁਖ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ; ਕੇਵਲ ਵਕਤੀ ਝੁੱਠਾ ਸੁਖ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
ਬਿਨਾ ਸੰਤੋਖ, ਨਹੀ ਕੋਊ ਰਾਜੈ ॥	ਨਹੀਂ, ਰਾਜੈ		ਸੰਤੋਖ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਕੋਈ ਰੱਜ ਨਹੀ ਸਕਦਾ;
ਸੁਪਨ ਮਨੋਰਥ, ਬ੍ਰਿਥੇ ਸਭ ਕਾਜੈ ॥			ਸੰਸਾਰੀ ਮਨੋਰਥ ਸਭ ਸੁਪਨ ਮਨੋਰਥ ਭਾਵ ਝੂਠੇ ਮਨੋਰਥ ਹਨ, ਸਭ ਦੁਨਿਆਵੀ ਕਾਜ ਬਿਰਥੇ ਹਨ (ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਦੀਵੀ ਨਹੀਂ ਹਨ)।
ਨਾਮ ਰੰਗਿ, ਸਰਬ ਸੁਖੁ ਹੋਇ ॥		ਇਥੇ 'ਸੁਖੁ' ਪਦ ਇਕਵਚਨ ਹੈ ਅਤੇ 'ਸਰਬ ਸੁਖੁ' ਦਾ ਭਾਵ ਸਾਰੇ ਸੁਖ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਸਾਰਾ ਸੁਖ ਜਾਂ ਮੁਕੰਮਲ ਸੁਖ ਹੈ।	ਨਾਮ ਦੇ ਰੰਗਿ ਵਿਚ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਸਾਰਾ ਸੁਖ ਮਿਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਸੰਬਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਬਡਭਾਗੀ, ਕਿਸੈ ਪਰਾਪਤਿ ਹੋਇ ॥	ਬਡਭਾਗੀਂ	ਬਡਭਾਗੀ = ਵਡੇ ਭਾਗਾਂ ਕਰਕੇ।	ਵਡੇ ਭਾਗਾਂ ਕਰਕੇ ਇਹ (ਨਾਮ ਦਾ ਸੁਖ) ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
ਕਰਨ ਕਰਾਵਨ, ਆਪੇ ਆਪਿ ॥			ਕਰਣ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਕਰਾਉਣਵਾਲਾ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਆਪ ਹੀ ਆਪ ਹੈ।
ਸਦਾ ਸਦਾ, ਨਾਨਕ, ਹਰਿ ਜਾਪਿ ॥੫॥			ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਹੇ ਜੀਵ, ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਹਰੀ ਨੂੰ ਜਪ।
ਕਰਨ ਕਰਾਵਨ, ਕਰਨੈਹਾਰੁ ॥			ਕਰਣਹਾਰ ਪ੍ਰਭੂ ਆਪ ਹੀ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਕਰਵਾਉਣਵਾਲਾ ਹੈ।
ਇਸ ਕੈ ਹਾਥਿ ਕਹਾ, ਬੀਚਾਰੁ ॥		੧. 'ਕਹਾ' ਦਾ ਭਾਵ ਇਥੇ 'ਕੀ' ਜਾਂ 'ਕਿਵੇਂ' ਹੈ ਸੋ ਇਸ ਦਾ ਉਚਾਰਨ 'ਕਹਾਂ' ਨਹੀਂ ਹੈ। ੨. ਬੀਚਾਰੁ ਪਦ ਇਥੇ ਲੋਟ ਲਕਾਰ ਵਿਚ ਪਿਆ ਹੈ ਭਾਵ ਇਹ ਹੁਕਮੀ ਕਿਰਿਆ ਹੈ - ਹੇ ਜੀਵ ਤੂੰ ਵਿਚਾਰ।	ਇਸ ਜੀਵ ਦੇ ਹਥ ਵਿਚ ਕੀ ਹੈ; ਵਿਚਾਰ ਹੇ ਜੀਵ। ਭਾਵ ਜੀਵ ਦੇ ਹਥ ਵਿਚ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੈ।
ਜੈਸੀ ਦ੍ਰਿਸਟਿ ਕਰੇ, ਤੈਸਾ ਹੋਇ ॥	ਦ੍ਰਿਸਟਿ		ਜਿਦਾਂ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਦਾਂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
ਆਪੇ ਆਪਿ, ਆਪਿ ਪ੍ਰਭੁ ਸੋਇ ॥			ਉਹ ਆਪੇ ਆਪ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪੇ ਉਹੀ ਸਭ ਦਾ ਪ੍ਰਭੂ (ਸੁਆਮੀ) ਹੈ।
ਜੋ ਕਿਛੁ ਕੀਨੋ, ਸੁ ਅਪਨੈ ਰੰਗਿ ॥			ਉਸ ਨੇ ਜੋ ਵੀ ਕੀਤਾ ਹੈ ਸੋ ਆਪਣੇ ਰੰਗ ਵਿਚ ਭਾਵ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਹੈ।
ਸਭ ਤੇ ਦੂਰਿ, ਸਭਹੁ ਕੈ ਸੰਗਿ ॥	ਸਭਹੁੰ		ਉਹ ਨਿਰੰਜਨ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਸਭ ਤੋਂ ਦੂਰ ਹੈ (ਨਿਰਗੁਣ ਸਰੂਪ ਵਿਚ) ਅਤੇ ਸਭ ਦੇ ਘਟ ਵਿਖੇ ਹੋਣ ਕਰਕੇ (ਸਰਗੁਣ ਹੋਣ ਕਰਕੇ), ਸਭ ਦੇ ਸੰਗ ਵੀ ਹੈ।
ਬੂਝੈ, ਦੇਖੈ, ਕਰੈ ਬਿਬੇਕ ॥			ਉਹ ਦੇਖਦਾ ਹੈ, ਵਿਚਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਭ ਸਮਝਦਾ ਹੈ।
ਆਪਹਿ ਏਕ, ਆਪਹਿ ਅਨੇਕ ॥			ਉਹ ਨਿਰਗੁਣ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਇਕ ਹੈ ਅਤੇ ਸਰਗੁਣ ਹੋਣ ਕਰਕੇ (ਸਭ ਦੇ ਘਟਾਂ ਵਿਖੇ ਹੋਣ ਕਰਕੇ) ਅਨੇਕ ਹੈ।
ਮਰੈ ਨ ਬਿਨਸੈ, ਆਵੈ ਨ ਜਾਇ ॥			ਨਾ ਉਹ ਮਰਦਾ ਹੈ, ਨਾ ਤਬਾਹ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਨਾ ਇਥੇ ਜਨਮ ਲੈਕੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਮਰਕੇ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਸੰਬਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਨਾਨਕ, ਸਦ ਹੀ ਰਹਿਆ ਸਮਾਇ ॥੬॥			ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸਾਰਿਆਂ ਵਿਚ ਸਮਾਇਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।
ਆਪਿ ਉਪਦੇਸੈ, ਸਮਝੈ ਆਪਿ ॥	ਉਪਦੇਸੈ		(ਸਰਗੁਣ ਸਰੂਪ ਦੀ ਦਸ਼ਾ ਦਸਦੇ ਹਨ) ਉਹ ਆਪ ਹੀ ਉਪਦੇਸ਼ਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪ ਹੀ ਸਮਝਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਹਰੇਕ ਵਿਚ ਹੈ - ਸਮਝਾਉਣ ਵਾਲੇ ਵਿਚ ਅਤੇ ਸਮਝਣਵਾਲੇ ਵਿਚ। ਸੋ ਉਹ ਆਪ ਹੀ ਸਮਝਦਾ ਸਮਝਾਉਂਦਾ ਹੈ।
ਆਪੇ ਰਚਿਆ, ਸਭ ਕੈ ਸਾਥਿ ॥			ਉਹ ਸਭ ਦੇ ਸੰਗ ਸਾਥ ਆਪੇ ਹੀ ਰਚਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।
ਆਪਿ ਕੀਨੋ, ਆਪਨ ਬਿਸਥਾਰੁ ॥			ਉਸ ਨੇ ਆਪ ਹੀ ਆਪਣਾ ਬਿਸਥਾਰ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਪੰਕਤੀ ਤੋਂ ਸਿਧ ਹੋਇਆ ਕਿ ਪ੍ਰਾਕ੍ਰਿਤੀ ਉਸ ਤੋਂ ਭਿੰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਬਲਕਿ ਉਸ ਦਾ ਹੀ ਵਿਸਥਾਰ ਹੈ। ਦਵੈਤ ਵੇਦਾਂਤ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਖਟ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰ ਤਕਰੀਬਨ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤੀ ਨੂੰ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਤੋਂ ਭਿੰਨ ਮੰਨਦੇ ਹਨ।
ਸਭੁ ਕਛੁ ਉਸ ਕਾ, ਓਹੁ ਕਰਨੈਹਾਰੁ ॥			ਸਭ ਕੁਝ ਉਸਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਇਕੋ ਕਰਣਵਾਲਾ ਹੈ।
ਉਸ ਤੇ ਭਿੰਨ, ਕਹਹੁ, ਕਿਛੁ ਹੋਇ ॥			ਉਸ ਤੋਂ ਅਲਗ, ਦੱਸੋ, ਕੁਝ ਹੈ? ਭਾਵ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੈ।
ਥਾਨ ਥਨੰਤਰਿ, ਏਕੈ ਸੋਇ ॥			ਸਭ ਥਾਂਵਾਂ ਵਿਖੇ ਇਕੋ ਉਹ ਹੀ ਹੈ।
ਅਪੁਨੇ ਚਲਿਤ, ਆਪਿ ਕਰਣੈਹਾਰੁ ॥		'ਅਪੁਨੇ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ 'ਅਪਨੇ' ਕਰਨਾ ਦਰੁਸਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। 'ਪ' ਦੇ ਥਲੇ ਵਾਲਾ ਔਂਕੜ ਉਚਾਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।	ਆਪਣੇ ਚਮਤਕਾਰ ਉਹ ਆਪ ਹੀ ਕਰਣਵਾਲਾ ਹੈ।
ਕਉਤਕ ਕਰੈ, ਰੰਗ ਆਪਾਰ ॥			ਉਹ ਅਪਾਰ ਰੰਗਾਂ ਦੇ ਕਉਤਕ (ਚਮਤਕਾਰ) ਕਰਦਾ ਹੈ।
ਮਨ ਮਹਿ ਆਪਿ, ਮਨ ਅਪੁਨੇ ਮਾਹਿ ॥	ਮਹਿੰ, ਮਾਹਿੰ	'ਅਪੁਨੇ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ 'ਅਪਨੇ' ਕਰਨਾ ਦਰੁਸਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। 'ਪ' ਦੇ ਥਲੇ ਵਾਲਾ ਔਂਕੜ ਉਚਾਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।	ਸਾਰੇ ਮਨਾਂ ਵਿਚ ਉਹ ਆਪ ਹੈ, ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਮਨ ਉਹਦੇ ਆਪਣੇ ਮਨ ਵਿਚ ਹਨ। ਵਾਹ! ਕਿਆ ਅਚਰਜ ਹੈ!
ਨਾਨਕ, ਕੀਮਤਿ ਕਹਨੁ ਨ ਜਾਇ ॥੭॥			ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਉਸ ਦੀ ਕੀਮਤ ਕਹੀ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦੀ।
ਸਤਿ, ਸਤਿ, ਸਤਿ ਪ੍ਰਭੁ ਸੁਆਮੀ ॥		ਸਤਿ = ਸਤਯ।	ਪ੍ਰਭੂ ਸੁਆਮੀ ਸੱਚ ਹੈ, ਸੱਚ ਹੈ, ਸੱਚ ਹੈ।

ਸੰਬਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਗੁਰਪਰਸਾਦਿ, ਕਿਨੈ ਵਖਿਆਨੀ ॥			ਗੁਰੂ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ, ਕੋਈ ਵਿਰਲਾ ਉਸ ਨੂੰ (ਉਸਦੇ ਗੁਣਾਂ ਨੂੰ) ਬਿਆਨ ਕਰਦਾ ਹੈ।
ਸਚੁ, ਸਚੁ, ਸਚੁ ਸਭੁ ਕੀਨਾ ॥			ਉਸ ਨੇ ਸਭ ਸੱਚ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਸੱਚ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਸੱਚ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਪੰਕਤੀ ਤੋਂ ਅਦਵੈਤ ਵੇਦਾਂਤ ਮੱਤ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਸਾਬਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ - ੧) ਇਸ ਦੁਨੀਆ ਦਾ ਕਰਤਾ ਹੈ ਵਾਹਿਗੁਰੂ, ਨਾ ਕੇ 'ਮਾਇਆ' ਜਾਂ 'ਅਵਿਦਿਆ'; ੨) ਇਹ ਰਚਨਾ ਸੱਚ ਹੈ, ਨਾਕਿ ਛਲਾਵਾ, ਜਿਵੇਂ ਅਦਵੈਤ ਵਾਲੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਸਚ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਰਚਨਾ ਆਰਜ਼ੀ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਛਲਾਵਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਥੇ ਕੀਤੇ ਕਮਾਣੇ, ਜੀਵਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।
ਕੋਟਿ ਮਧੇ, ਕਿਨੈ ਬਿਰਲੈ ਚੀਨਾ ॥			ਕਰੋੜਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਵਿਰਲਾ ਇਹ ਗੱਲ ਪਛਾਣਦਾ ਹੈ।
ਭਲਾ, ਭਲਾ, ਭਲਾ ਤੇਰਾ ਰੂਪ ॥			ਉਸ ਦਾ ਰੂਪ ਭਲਾ ਹੈ, ਭਲਾ ਹੈ, ਭਲਾ ਹੈ।
ਅਤਿ ਸੁੰਦਰ, ਅਪਾਰ ਅਨੂਪ ॥			ਉਸ ਦਾ ਰੂਪ ਅਤਿਅੰਤ ਸੋਹਣਾ ਹੈ, ਅਪਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਉਪਮਾ ਤੋਂ ਰਹਿਤ ਹੈ।
ਨਿਰਮਲ, ਨਿਰਮਲ, ਨਿਰਮਲ ਤੇਰੀ ਬਾਣੀ ॥			ਤੇਰੀ ਬਾਣੀ, ਹੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ, ਨਿਰਮਲ ਹੈ, ਨਿਰਮਲੇ ਹੈ, ਨਿਰਮਲ ਹੈ।
ਘਟਿ ਘਟਿ, ਸੁਨੀ ਸ੍ਰਵਨ, ਬਖੁਆਣੀ ॥	ਬਖੁਆਣੀ = ਬਖਿਆਣੀ		(ਇਹ ਬਾਣੀ) ਹਰ ਘਟ ਵਿਚ ਵਸਦੀ ਹੈ (ਪਰ ਕੇਵਲ) ਗੁਰਮੁਖਾਂ ਨੇ ਕੰਨਾਂ ਨਾਲ ਸੁਣੀ ਹੈ ਅਤੇ ਰਸਨਾ ਕਰਕੇ ਉਚਾਰੀ ਹੈ।
ਪਵਿਤ੍ਰ, ਪਵਿਤ੍ਰ, ਪਵਿਤ੍ਰ ਪੁਨੀਤ ॥		ਪੁਨੀਤ = ਮਹਾਂ ਪਵਿਤ੍ਰ।	ਉਹ ਪਵਿਤ੍ਰ ਹੈ, ਪਵਿਤ੍ਰ ਹੈ, ਪਵਿਤ੍ਰ ਹੈ, ਮਹਾਂ ਪਵਿਤ੍ਰ ਹੈ;
ਨਾਮੁ ਜਪੈ, ਨਾਨਕ, ਮਨਿ ਪ੍ਰੀਤਿ ॥੮॥੧੨॥			ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਨਾਮ ਜਪਦਾ ਹੈ, ਮਨ ਵਿਚ ਪ੍ਰੀਤ ਧਾਰ ਕੇ।

ਸੰਬਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
-------------	-----------	-----------------------------	-----------

੧. ਅਗਲੀ ਅਸ਼ਟਪਦੀ ਵਿਚ ਹਜ਼ੂਰ ਨੇ ਸੰਤ ਦੀ ਨਿੰਦਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸੰਤ ਉਪਰ ਦੋਸ਼ ਲਾਉਣ ਦੇ ਗੁਨਾਹ ਦਾ ਵਖਿਆਨ ਕੀਤਾ ਹੈ।

੨. ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ 'ਸੰਤ' ਪਦ ਗੁਰਸਿਖਾਂ ਵਾਸਤੇ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਵਾਸਤੇ ਵੀ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਅਸ਼ਟਪਦੀ ਵਿਚ 'ਸੰਤ' ਸ਼ਬਦ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਵਾਸਤੇ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਸਬੂਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕਈ ਪਉੜੀਆਂ ਵਿਚ ਦੇ ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਦਰਜ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਸੰਤ ਚਾਹੇ ਤਾਂ ਉਹ ਨਿੰਦਕ ਦਾ ਵੀ ਉਧਾਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਚ ਉਧਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਸੰਮ੍ਥਾ ਕੇਵਲ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਕੋਲ ਹੈ। ਉਚਕੋਟੀ ਦੇ ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ ਗੁਰਮੁਖ ਵੀ ਖੁਦ ਉਧਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਬਲਕਿ ਗੁਰੂ ਪਾਸੋਂ ਉਧਾਰ ਕਰਾਉਂਦੇ ਹਨ।

੩. ਸਵਾਲ ਇਹ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਤ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੀ ਨਿੰਦਾ ਕਰਨ ਦਾ ਪਾਪ ਇਡਾ ਵੱਡਾ ਕਿਉਂ ਗਿਣਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਹਿਲਾ ਕਾਰਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਸੰਤ, ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਵਲੋਂ ਥਾਪਿਆ ਹੋਇਆ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਸੰਤ ਦੀ ਨਿੰਦਾ ਕਰਨ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਕੰਮ ਦੀ ਨਿੰਦਾ ਕਰਨੀ ਜੋ ਕਿ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਗੁਨਾਹ ਹੈ। ਦੂਸਰਾ ਕਾਰਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸੰਤ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੀ ਨਿੰਦਾ ਸੁਣ ਕੇ ਕਈ ਭੋਲੇ ਭਾਲੇ ਲੋਕ ਯਕੀਨ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਕਰਕੇ ਉਹ ਸੰਤ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੀ ਸ਼ਰਣ ਵਿਚ ਆਉਣ ਤੋਂ ਰਹਿ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਪਾਪ ਦਾ ਲੇਖਾ ਨਿੰਦਕ ਨੂੰ ਦੇਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਸੰਤ ਦੀ ਸ਼ਰਣ ਵਿਚ ਆਉਣ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਜੀਵਨ ਦਾਨ ਪਾਉਣਾ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਜਨ, ਨਿੰਦਾ ਸੁਣ ਕੇ ਸੰਤ ਦੀ ਸ਼ਰਣ ਆਉਣ ਤੋਂ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜੀਵਨ ਦਾਨ ਤੋਂ ਵਿਰਵਾ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਪਾਪ ਦਾ ਲੇਖਾ ਮਹਾ ਹਤਿਆਰਿਆਂ ਵਾਲਾ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਸਲੋਕੁ ॥			
ਸੰਤ ਸਰਨਿ ਜੋ ਜਨੁ ਪਰੈ, ਸੋ ਜਨੁ ਉਧਰਨਹਾਰ ॥	ਸਰਨਿ		ਜੋ ਜਨ ਸੰਤ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੀ ਸ਼ਰਨ ਵਿਚ ਪੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਜਨ ਉਧਾਰ ਕਰਾਉਣ ਦੇ ਕਾਬਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
ਸੰਤ ਕੀ ਨਿੰਦਾ ਨਾਨਕਾ, ਬਹੁਰਿ ਬਹੁਰਿ ਅਵਤਾਰ ॥੧॥			ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਕਿ ਸੰਤ ਦੀ ਨਿੰਦਾ ਕਰਕੇ, ਨਿੰਦਕ ਨੂੰ ਬਾਰ ਬਾਰ ਜਨਮ ਲੈਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।
ਅਸਟਪਦੀ ॥	ਅਸ਼ਟਪਦੀ		ਅੱਠ ਪਦਿਆਂ ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਅਸ਼ਟਪਦੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।
ਸੰਤ ਕੈ ਦੂਖਨਿ, ਆਰਜਾ ਘਟੈ ॥		ਦੂਖਨਿ = ਦੋਖ ਭਾਵ ਦੋਸ਼ ਲਾਉਣਾ ਕਰਕੇ।	ਸੰਤ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੀ ਨਿੰਦਿਆ ਕਰਨ ਨਾਲ, ਉਮਰ ਘਟ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।
ਸੰਤ ਕੈ ਦੂਖਨਿ, ਜਮ ਤੇ ਨਹੀ ਛੁਟੈ ॥	ਨਹੀਂ, ਛੁੱਟੈ		ਸੰਤ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੀ ਨਿੰਦਿਆ ਕਰਨ ਨਾਲ, ਨਿੰਦਕ, ਜਮਾਂ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਛੁਟਦਾ।
ਸੰਤ ਕੈ ਦੂਖਨਿ, ਸੁਖੁ ਸਭੁ ਜਾਇ ॥			ਸੰਤ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੀ ਨਿੰਦਿਆ ਕਰਨ ਨਾਲ, ਸਾਰਾ ਸੁਖ ਚਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
ਸੰਤ ਕੈ ਦੂਖਨਿ, ਨਰਕ ਮਹਿ ਪਾਇ ॥	ਮਹਿ		ਸੰਤ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੀ ਨਿੰਦਿਆ ਕਰਨ ਨਾਲ, ਨਿੰਦਕ, ਨਰਕ ਵਿਚ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
ਸੰਤ ਕੈ ਦੂਖਨਿ, ਮਤਿ ਹੋਇ ਮਲੀਨ ॥			ਸੰਤ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੀ ਨਿੰਦਿਆ ਕਰਨ ਨਾਲ, ਮਤਿ ਮੈਲੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਸੰਬਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਸੰਤ ਕੈ ਦੂਖਨਿ, ਸੋਭਾ ਤੇ ਹੀਨ ॥			ਸੰਤ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੀ ਨਿੰਦਿਆ ਕਰਨ ਨਾਲ, ਨਿੰਦਕ, ਸੋਭਾ ਤੋਂ ਹੀਣਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
ਸੰਤ ਕੇ ਹਤੇ ਕਉ, ਰਖੈ ਨ ਕੋਇ ॥			ਸੰਤ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੇ ਫਿਟਕਾਰੇ ਹੋਏ ਨੂੰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ।
ਸੰਤ ਕੈ ਦੂਖਨਿ, ਥਾਨ ਭ੍ਰਸਟੁ ਹੋਇ ॥	ਭ੍ਰਸਟੁ		ਸੰਤ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੀ ਨਿੰਦਿਆ ਕਰਨ ਨਾਲ, ਨਿੰਦਕ ਦਾ ਥਾਨ ਭਾਵ ਉਸ ਦਾ ਅੰਦਰ ਭ੍ਰਸਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
ਸੰਤ ਕ੍ਰਿਪਾਲ, ਕ੍ਰਿਪਾ ਜੇ ਕਰੈ ॥			ਜੇਕਰ ਕਿਰਪਾਲ ਸੰਤ ਸਤਿਗੁਰੂ ਕਿਰਪਾ ਕਰ ਦੇਵੇ ਤਾਂ;
ਨਾਨਕ, ਸੰਤਸੰਗਿ, ਨਿੰਦਕੁ ਭੀ ਤਰੈ ॥੧॥			ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਸੰਤ ਨਾਲ, ਨਿੰਦਕ ਵੀ ਤਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
ਸੰਤ ਕੇ ਦੂਖਨ ਤੇ, ਮੁਖੁ ਭਵੈ ॥		'ਮੁਖੁ ਭਵੈ' ਦਾ ਅਰਥ ਕਈ ਦਾਨੇ ਮੂੰਹ ਵਿੰਗਾ ਹੋ ਜਾਣਾ ਵੀ ਕਰਦੇ ਹਨ।	ਸੰਤ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੀ ਨਿੰਦਿਆ ਕਰਨ ਨਾਲ, ਮੂੰਹ, ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਤੋਂ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਭਾਵ ਨਿੰਦਕ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਤੋਂ ਬੇਮੁਖ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
ਸੰਤਨ ਕੈ ਦੂਖਨਿ, ਕਾਗ ਜਿਉ ਲਵੈ ॥	ਜਿਉਂ		ਸੰਤ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੀ ਨਿੰਦਿਆ ਕਰਨ ਨਾਲ, ਨਿੰਦਕ ਕਾਂ ਵਾਂਗ ਫਜ਼ੂਲ ਬੋਲਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।
ਸੰਤਨ ਕੈ ਦੂਖਨਿ, ਸਰਪ ਜੋਨਿ ਪਾਇ ॥			ਸੰਤ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੀ ਨਿੰਦਿਆ ਕਰਨ ਨਾਲ, ਨਿੰਦਕ ਸੱਪ ਦੀ ਜੋਨੀ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ।
ਸੰਤ ਕੈ ਦੂਖਨਿ, ਤ੍ਰਿਗਦ ਜੋਨਿ ਕਿਰਮਾਇ ॥			ਸੰਤ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੀ ਨਿੰਦਿਆ ਕਰਨ ਨਾਲ, ਨਿੰਦਕ ਟੇਢੀਆਂ ਜੋਨੀਆਂ, ਕੀੜਿਆਂ ਆਦਿ ਦੀਆਂ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ।
ਸੰਤਨ ਕੈ ਦੂਖਨਿ, ਤ੍ਰਿਸਨਾ ਮਹਿ ਜਲੈ ॥	ਤ੍ਰਿਸਨਾ, ਮਹਿ		ਸੰਤ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੀ ਨਿੰਦਿਆ ਕਰਨ ਨਾਲ, ਨਿੰਦਕ, ਤ੍ਰਿਸਨਾ ਵਿਚ ਸੜਦਾ ਹੈ।
ਸੰਤ ਕੈ ਦੂਖਨਿ, ਸਭੁ ਕੋ ਛਲੈ ॥			ਸੰਤ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੀ ਨਿੰਦਿਆ ਕਰਨ ਨਾਲ, ਨਿੰਦਕ, ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਛਲਦਾ ਭਾਵ ਧੋਖੇ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।
ਸੰਤ ਕੈ ਦੂਖਨਿ, ਤੇਜੁ ਸਭੁ ਜਾਇ ॥			ਸੰਤ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੀ ਨਿੰਦਿਆ ਕਰਨ ਨਾਲ, ਨਿੰਦਕ ਦਾ ਸਾਰਾ ਤੇਜ ਭਾਵ ਸ਼ਕਤੀ ਚਲੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।
ਸੰਤ ਕੈ ਦੂਖਨਿ, ਨੀਚੁ ਨੀਚਾਇ ॥			ਸੰਤ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੀ ਨਿੰਦਿਆ ਕਰਨ ਨਾਲ, ਨਿੰਦਕ ਨੀਚਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਨੀਚ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਸੰਬਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਸੰਤ ਦੋਖੀ ਕਾ ਥਾਉ, ਕੋ ਨਾਹਿ ॥	ਥਾਂਉਂ, ਨਾਹਿੰ		ਸੰਤ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੇ ਦੋਖੀ (ਨਿੰਦਕ) ਲਈ ਕੋਈ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੀ।
ਨਾਨਕ, ਸੰਤ ਭਾਵੈ, ਤਾ ਓਇ ਭੀ, ਗਤਿ ਪਾਹਿ ॥੨॥	ਤਾਂ, ਪਾਹਿੰ		ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਕਿ ਜੇਕਰ ਸੰਤ ਚਾਹੇ ਤਾਂ ਉਹ ਨਿੰਦਕ ਵੀ ਗਤੀ ਪਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ।
ਸੰਤ ਕਾ ਨਿੰਦਕੁ, ਮਹਾ ਅਤਤਾਈ ॥	ਮਹਾਂ	'ਅਤਤਾਈ' ਉਹ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਇਹਨਾਂ ੬ ਪਾਪਾਂ ਦਾ ਕਰਨਵਾਲਾ ਹੋਵੇ - ੧) ਅਚਾਨਕ ਕਿਸੇ ਦੇ ਘਰ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲਾ ਦੇਣੀ ੨) ਸ਼ਸਤ੍ਰਹੀਣ ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਕੇ ਮਾਰਣਾ ੩) ਜ਼ਹਿਰ ਦੇ ਕੇ ਧੋਖੇ ਨਾਲ ਮਾਰਣਾ; ੪) ਇਸਤ੍ਰੀ ਨਾਲ ਬਲਾਤਕਾਰ ਕਰਨਾ; ੫) ਡਾਕਾ ਮਾਰਕੇ ਧਨ ਖੋਹਣਾ ; ੬) ਕਿਸੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨਾ। ਸੋ ਸੰਤ ਨਿੰਦਕ, ਉਪਰੋਕਤ ਪਾਪੀਆਂ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਮਾੜਾ ਸਮਝਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸੇ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਮਹਾਂ ਅਤਤਾਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ।	ਸੰਤ ਦਾ ਨਿੰਦਕ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਪਾਪੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
ਸੰਤ ਕਾ ਨਿੰਦਕੁ, ਖਿਨੁ ਟਿਕਨੁ ਨ ਪਾਈ ॥			ਸੰਤ ਦਾ ਨਿੰਦਕ, ਪਲ ਵਾਸਤੇ ਵੀ ਟਿਕਣ ਨਹੀਂ ਪਾਉਂਦਾ ਭਾਵ ਉਸ ਨੂੰ ਪਲ ਵੀ ਚੈਨ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ।
ਸੰਤ ਕਾ ਨਿੰਦਕੁ, ਮਹਾ ਹਤਿਆਰਾ ॥	ਮਹਾਂ	ਮਹਾਂ ਹਤਿਆਰਾ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਉਸ ਕਾਤਿਲ ਨੂੰ ਜਿਸ ਨੇ ਕਈ ਕਤਲ ਕੀਤੇ ਹੋਣ।	ਸੰਤ ਦਾ ਨਿੰਦਕ ਮਹਾਂ ਹਤਿਆਰੇ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਭਾਵ ਮਹਾਂ ਹਤਿਆਰੇ ਜਿੰਨਾ ਵੱਡਾ ਪਾਪੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
ਸੰਤ ਕਾ ਨਿੰਦਕੁ, ਪਰਮੇਸੁਰਿ ਮਾਰਾ ॥	ਪਰਮੇਸੁਰਿ	ਨੋਟ ਕਰੋ, 'ਪਰਮੇਸੁਰਿ' ਦੇ 'ਸ' ਨੂੰ ਔਂਕੜ ਲਗਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਉਚਾਰਨ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।	ਸੰਤ ਦੇ ਨਿੰਦਕ ਨੂੰ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਨੇ ਮਾਰਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਭਾਵ ਫਿਟਕਾਰਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
ਸੰਤ ਕਾ ਨਿੰਦਕੁ, ਰਾਜ ਤੇ ਹੀਨੁ ॥			ਸੰਤ ਦਾ ਨਿੰਦਕ ਰਾਜ ਭਾਗ ਤੋਂ ਹੀਣਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।
ਸੰਤ ਕਾ ਨਿੰਦਕੁ, ਦੁਖੀਆ ਅਰੁ ਦੀਨੁ ॥			ਸੰਤ ਦਾ ਨਿੰਦਕ ਦੁਖੀਆ ਅਤੇ ਗਰੀਬ ਬੇਸਹਾਰਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
ਸੰਤ ਕੇ ਨਿੰਦਕ ਕਉ, ਸਰਬ ਰੋਗ ॥			ਸੰਤ ਦੇ ਨਿੰਦਕ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਰੋਗ ਲਗ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।
ਸੰਤ ਕੇ ਨਿੰਦਕ ਕਉ, ਸਦਾ ਬਿਜੋਗ ॥			ਸੰਤ ਦੇ ਨਿੰਦਕ ਨੂੰ ਸਦਾ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਨਾਲੋਂ ਵਿਛੋੜਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।

ਸੰਬਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਸੰਤ ਕੀ ਨਿੰਦਾ, ਦੋਖ ਮਹਿ ਦੋਖੁ ॥	ਮਹਿੰ		ਸੰਤ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੀ ਨਿੰਦਿਆ ਦੋਖਾਂ ਵਿਚੋਂ ਦੋਖ ਹੈ ਭਾਵ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਦੋਖ ਜਾਂ ਅਪਰਾਧ ਹੈ।
ਨਾਨਕ, ਸੰਤ ਭਾਵੈ, ਤਾ ਉਸ ਕਾ ਭੀ, ਹੋਇ ਮੋਖੁ ॥੩॥	ਤਾਂ		ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਸੰਤ ਸਤਿਗੁਰੂ ਨੂੰ ਭਾਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਨਿੰਦਕ ਦਾ ਵੀ ਮੋਖ ਭਾਵ ਉਧਾਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
ਸੰਤ ਕਾ ਦੋਖੀ, ਸਦਾ ਅਪਵਿਤੁ ॥			ਸੰਤ ਦਾ ਦੋਖੀ (ਨਿੰਦਕ), ਪੁਲੀਤ (ਅਪਵਿਤ੍ਰ) ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।
ਸੰਤ ਕਾ ਦੋਖੀ, ਕਿਸੈ ਕਾ ਨਹੀ ਮਿਤੁ ॥	ਨਹੀਂ	ਮਿਤੁ - ਮਿੱਤਰ, ਦੋਸਤ।	ਸੰਤ ਦਾ ਦੋਖੀ (ਨਿੰਦਕ), ਕਿਸੇ ਦਾ ਸਖਾ ਭਾਵ ਦੋਸਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।
ਸੰਤ ਕੇ ਦੋਖੀ ਕਉ, ਡਾਨੁ ਲਾਗੈ ॥		ਡਾਨੁ = ਸਜ਼ਾ, ਡੰਡ।	ਸੰਤ ਦੇ ਦੋਖੀ (ਨਿੰਦਕ) ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਮਿਲਦੀ ਹੈ।
ਸੰਤ ਕੇ ਦੋਖੀ ਕਉ, ਸਭ ਤਿਆਗੈ ॥			ਸੰਤ ਦੇ ਦੋਖੀ (ਨਿੰਦਕ) ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਛੱਡ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।
ਸੰਤ ਕਾ ਦੋਖੀ, ਮਹਾ ਅਹੰਕਾਰੀ ॥	ਮਹਾਂ		ਸੰਤ ਦਾ ਦੋਖੀ (ਨਿੰਦਕ), ਮਹਾਂ ਹੰਕਾਰੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
ਸੰਤ ਕਾ ਦੋਖੀ, ਸਦਾ ਬਿਕਾਰੀ ॥			ਸੰਤ ਦਾ ਦੋਖੀ (ਨਿੰਦਕ), ਹਮੇਸ਼ਾ ਬਿਕਾਰੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਭਾਵ ਸਦਾ ਬਿਕਾਰਾਂ ਵਿਚ ਫਸਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।
ਸੰਤ ਕਾ ਦੋਖੀ, ਜਨਮੈ ਮਰੈ ॥			ਸੰਤ ਦਾ ਦੋਖੀ (ਨਿੰਦਕ), ਜੰਮਦਾ ਅਤੇ ਮਰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਭਾਵ ਚੁਰਾਸੀ ਦੇ ਗੇੜ ਵਿਚ ਪਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।
ਸੰਤ ਕੀ ਦੂਖਨਾ, ਸੁਖ ਤੇ ਟਰੈ ॥			ਸੰਤ ਦੀ ਨਿੰਦਾ, ਸੁਖ ਤੋਂ ਪਾਸੇ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।
ਸੰਤ ਕੇ ਦੋਖੀ ਕਉ, ਨਾਹੀ ਠਾਉ ॥	ਨਾਹੀਂ, ਠਾਉਂ		ਸੰਤ ਦੇ ਦੋਖੀ ਨੂੰ ਕੋਈ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੀ ਭਾਵ ਉਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਝੱਲਦਾ।
ਨਾਨਕ, ਸੰਤ ਭਾਵੈ, ਤਾ ਲਏ ਮਿਲਾਇ ॥੪॥	ਤਾਂ		ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਸੰਤ ਸਤਿਗੁਰੂ ਨੂੰ ਭਾਵੇ ਤਾਂ, ਉਹ ਨਿੰਦਕ ਨੂੰ ਵੀ ਮਿਲਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ।
ਸੰਤ ਕਾ ਦੋਖੀ, ਅਧ ਬੀਚ ਤੇ ਟੂਟੈ ॥			ਸੰਤ ਦਾ ਦੋਖੀ (ਨਿੰਦਕ), ਉਮਰ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਸੰਬਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਸੰਤ ਕਾ ਦੋਖੀ, ਕਿਤੈ ਕਾਜਿ ਨ ਪਹੁਚੈ ॥	ਪਹੁਚੈ		ਸੰਤ ਦਾ ਦੋਖੀ (ਨਿੰਦਕ), ਕਿਸੇ ਕਾਜ ਵਿਚ, ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਦਾ ਭਾਵ ਉਹ ਕੋਈ ਕਾਰਜ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ।
ਸੰਤ ਕੇ ਦੋਖੀ ਕਉ, ਉਦਿਆਨ ਭ੍ਰਮਾਈਐ ॥		ਉਦਿਆਨ - ਜੰਗਲ।	ਸੰਤ ਦੇ ਦੋਖੀ (ਨਿੰਦਕ) ਨੂੰ ਜੰਗਲਾਂ ਵਿਚ ਭਰਮਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਵਲੋਂ।
ਸੰਤ ਕਾ ਦੋਖੀ, ਉਝੜਿ ਪਾਈਐ ॥			ਸੰਤ ਦੇ ਦੋਖੀ (ਨਿੰਦਕ) ਨੂੰ ਉਜਾੜ ਵਿਚ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
ਸੰਤ ਕਾ ਦੋਖੀ, ਅੰਤਰ ਤੇ ਥੋਥਾ ॥		ਥੋਥਾ = ਖਾਲੀ।	ਸੰਤ ਦਾ ਦੋਖੀ (ਨਿੰਦਕ), ਮਨ ਕਰਕੇ ਸੱਖਣਾ ਭਾਵ ਖਾਲੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਭਾਵ ਉਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਗੁਣ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ;
ਜਿਉ, ਸਾਸ ਬਿਨਾ, ਮਿਰਤਕ ਕੀ ਲੋਥਾ ॥	ਜਿਉਂ	ਲੋਥਾ - ਸਰੀਰ।	ਜਿਵੇਂ ਸਵਾਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਮੁਰਦਾ ਲੋਥ ਪਈ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।
ਸੰਤ ਕੇ ਦੋਖੀ ਕੀ ਜੜ, ਕਿਛੁ ਨਾਹਿ ॥	ਨਾਹਿ		ਸੰਤ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੇ ਨਿੰਦਕ ਦੀ ਕੋਈ ਜੜ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਭਾਵ ਉਹ ਪੱਕੇ ਪੈਰੀਂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।
ਆਪਨ ਬੀਜਿ, ਆਪੇ ਹੀ ਖਾਹਿ ॥	ਖਾਹਿ		ਉਹ ਆਪਣਾ ਬੀਜਿਆ ਹੋਇਆ ਆਪੇ ਖਾਂਦਾ ਹੈ।
ਸੰਤ ਕੇ ਦੋਖੀ ਕਉ, ਅਵਰੁ ਨ ਰਾਖਨਹਾਰੁ ॥			ਸੰਤ ਦੇ ਦੋਖੀ (ਨਿੰਦਕ) ਨੂੰ ਹੋਰ ਕੋਈ ਵੀ ਬਚਾਉਣਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ;
ਨਾਨਕ, ਸੰਤ ਭਾਵੈ, ਤਾ ਲਏ ਉਬਾਰਿ ॥੫॥	ਤਾਂ		ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਸੰਤ ਸਤਿਗੁਰੂ ਨੂੰ ਭਾਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਨਿੰਦਕ ਨੂੰ ਉਬਾਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ।
ਸੰਤ ਕਾ ਦੋਖੀ, ਇਉ ਬਿਲਲਾਇ ॥	ਇਉਂ		ਸੰਤ ਦਾ ਦੋਖੀ (ਨਿੰਦਕ), ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੜਫਦਾ ਹੈ;
ਜਿਉ ਜਲ ਬਿਹੂਨ, ਮਛਲੀ ਤੜਫੜਾਇ ॥	ਜਿਉਂ		ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਾਣੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਮੱਛੀ ਤੜਫਦੀ ਹੈ।
ਸੰਤ ਕਾ ਦੋਖੀ ਭੂਖਾ, ਨਹੀ ਰਾਜੈ ॥	ਨਹੀਂ, ਰਾਜੈ	ਕਈ ਪਾਠੀ 'ਦੋਖੀ' ਤੇ ਬਿਸਰਾਮ ਲਾਕੇ 'ਭੂਖਾ ਨਹੀ ਰਾਜੈ' ਪਾਠ ਇਕੱਠਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਕਿ ਦਰੁਸਤ ਨਹੀਂ ਹੈ।	ਸੰਤ ਦਾ ਦੋਖੀ (ਨਿੰਦਕ) ਭੁੱਖਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਰੱਜਦਾ;

ਸੰਬਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਜਿਉ ਪਾਵਕੁ, ਈਧਨਿ ਨਹੀ ਧ੍ਰਾਪੈ ॥	ਜਿਉਂ, ਈਧਨ, ਨਹੀਂ		ਜਿਵੇਂ ਅੱਗ ਬਾਲਣ ਨਾਲ (ਬਾਲਣ ਨੂੰ ਸਾੜ ਕੇ) ਕਦੇ ਤ੍ਰਿਪਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ।
ਸੰਤ ਕਾ ਦੋਖੀ, ਛੁਟੈ ਇਕੋਲਾ ॥			ਸੰਤ ਦਾ ਦੋਖੀ (ਨਿੰਦਕ), ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਕੱਲਾ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ ਹੈ;
ਜਿਉ ਬੁਆੜੁ ਤਿਲੁ, ਖੇਤ ਮਾਹਿ ਦੁਹੇਲਾ ॥	ਜਿਉਂ, ਮਾਹਿੰ		ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੁਆੜ ਤਿਲ, ਖੇਤ ਵਿਖੇ ਬੁਰੇ ਹਾਲ ਰਹਿ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।
ਸੰਤ ਕਾ ਦੋਖੀ, ਧਰਮ ਤੇ ਰਹਤ ॥			ਸੰਤ ਦਾ ਦੋਖੀ (ਨਿੰਦਕ), ਧਰਮ ਤੋਂ ਹੀਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
ਸੰਤ ਕਾ ਦੋਖੀ, ਸਦ ਮਿਬਿਆ ਕਹਤ ॥			ਸੰਤ ਦਾ ਦੋਖੀ (ਨਿੰਦਕ), ਸਦਾ ਝੂਠ ਬੋਲਦਾ ਹੈ।
ਕਿਰਤੁ ਨਿੰਦਕ ਕਾ, ਧੁਰਿ ਹੀ ਪਇਆ ॥			ਨਿੰਦਕ ਦਾ (ਨਿੰਦਾ ਕਰਨਵਾਲਾ) ਕਿਰਤ, ਧੁਰੇਂ ਹੀ (ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਦਾ) ਪਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਭਾਵ ਨਿੰਦਕ ਦੀ ਨਿੰਦਾ ਕਰਨ ਦੀ ਡਿਊਟੀ ਧੁਰੇਂ ਹੀ ਕਰਮਾਂ ਵਿਚ ਲਿਖੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।
ਨਾਨਕ, ਜੋ ਤਿਸੁ ਭਾਵੈ, ਸੋਈ ਬਿਆ ॥੬॥			ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਉਸ ਨੂੰ (ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨੂੰ) ਭਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਓਹੋ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
ਸੰਤ ਕਾ ਦੋਖੀ, ਬਿਗੜ ਰੂਪੁ ਹੋਇ ਜਾਇ ॥			ਸੰਤ ਦਾ ਦੋਖੀ (ਨਿੰਦਕ), ਭੈੜੇ ਰੂਪ ਵਾਲਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
ਸੰਤ ਕੇ ਦੋਖੀ ਕਉ, ਦਰਗਹ ਮਿਲੈ ਸਜਾਇ ॥	ਸਜਾਇ		ਸੰਤ ਦੇ ਦੋਖੀ (ਨਿੰਦਕ) ਨੂੰ ਦਰਗਾਹ ਵਿਖੇ ਸਜਾ ਮਿਲਦੀ ਹੈ।
ਸੰਤ ਕਾ ਦੋਖੀ, ਸਦਾ ਸਹਕਾਈਐ ॥			ਸੰਤ ਦਾ ਦੋਖੀ (ਨਿੰਦਕ) ਸਦਾ ਸਹਿਕਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।
ਸੰਤ ਕਾ ਦੋਖੀ, ਨ ਮਰੈ, ਨ ਜੀਵਾਈਐ ॥			ਸੰਤ ਦਾ ਦੋਖੀ (ਨਿੰਦਕ) ਨਾ ਮਰਦਾ ਹੈ ਨਾ ਜੀਵਦਾ ਹੈ (ਐਸੀ ਉਸਦੀ ਹਾਲਤ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ)।
ਸੰਤ ਕੇ ਦੋਖੀ ਕੀ, ਪੁਜੈ ਨ ਆਸਾ ॥			ਸੰਤ ਦੇ ਦੋਖੀ (ਨਿੰਦਕ) ਦੀ ਆਸ ਪੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ।

ਸੰਬਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਸੰਤ ਕਾ ਦੋਖੀ, ਉਠਿ ਚਲੈ ਨਿਰਾਸਾ ॥	ਨਿਰਾਸਾ		ਸੰਤ ਦਾ ਦੋਖੀ (ਨਿੰਦਕ) ਨਿਰਾਸ਼ ਹੀ ਉਠ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਭਾਵ ਮਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
ਸੰਤ ਕੈ ਦੋਖਿ, ਨ ਤ੍ਰਿਸਟੈ ਕੋਇ ॥	ਤ੍ਰਿਸਟੈ		ਸੰਤ ਦੀ ਨਿੰਦਿਆ ਕਰਨ ਨਾਲ ਕਦੇ ਕੋਈ ਤ੍ਰਿਪਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।
ਜੈਸਾ ਭਾਵੈ, ਤੈਸਾ ਕੋਈ ਹੋਇ ॥		ਜਿਵੇਂ ਕੋਈ ਸੋਚਦਾ ਹੈ, ਉਵੇਂ ਦਾ ਹੀ ਕੋਈ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਨਿੰਦਾ ਕਰਨੀ ਪਸੰਦ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਨਿੰਦਕ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।	ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੋਈ ਸੋਚਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੀ ਉਹ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
ਪਇਆ ਕਿਰਤੁ, ਨ ਮੇਟੈ ਕੋਇ ॥			ਧੁਰੋਂ, ਭਾਗਾਂ ਵਿਚ ਪਿਆ ਹੋਇਆ ਕਿਰਤ ਕਦੇ ਮਿੱਟਦਾ ਨਹੀਂ।
ਨਾਨਕ, ਜਾਨੈ ਸਚਾ ਸੋਇ ॥੨॥			ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਸੱਚਾ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਸਭ ਕੁਝ ਜਾਣਦਾ ਹੈ।
ਸਭ ਘਟ ਤਿਸ ਕੇ, ਓਹੁ ਕਰਨੈਹਾਰੁ ॥		'ਘਟ' ਦਾ ਅਖਰੀ ਅਰਥ ਹੈ ਘੜਾ ਪਰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਵਾਰੀ 'ਘਟ' ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਰੀਰ ਵੀ ਘੜੇ ਵਾਂਗ ਝੱਟ ਬਿਨਸ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।	ਸਾਰੇ ਸਰੀਰ ਉਸਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਹੀ ਸਰੀਰਾਂ ਦਾ ਕਰਣਹਾਰ ਭਾਵ ਕਰਤਾ ਹੈ॥
ਸਦਾ ਸਦਾ, ਤਿਸ ਕਉ ਨਮਸਕਾਰੁ ॥		'ਨਮਸਕਾਰੁ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ 'ਨਮਸਕਾਰੁ' ਕਰਨਾ ਦਰੁਸਤ ਨਹੀਂ ਹੈ।	ਸਦਾ ਸਦਾ ਉਸ ਨੂੰ ਨਮਸਕਾਰ ਹੈ।
ਪ੍ਰਭ ਕੀ ਉਸਤਤਿ ਕਰਹੁ, ਦਿਨੁ ਰਾਤਿ ॥			ਪ੍ਰਭ ਦੀ ਉਸਤਤ, ਦਿਨ ਰਾਤ ਕਰੋ।
ਤਿਸਹਿ ਧਿਆਵਹੁ, ਸਾਸਿ ਗਿਰਾਸਿ ॥		'ਤਿਸਹਿ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ 'ਤਿਸਹਿੰ' ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ 'ਤਿਸ ਹੀ ਨੂੰ' ਜਾਂ 'ਤਿਸ ਨੂੰ'।	ਉਸ ਨੂੰ ਸਵਾਸ ਗਿਰਾਸ ਧਿਆਵੋ।
ਸਭੁ ਕਛੁ ਵਰਤੈ, ਤਿਸ ਕਾ ਕੀਆ ॥			ਸਭ ਕੁਝ ਜੋ ਵਰਤਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਦਾ ਕੀਤਾ ਵਰਤਦਾ ਹੈ।
ਜੈਸਾ ਕਰੇ, ਤੈਸਾ ਕੋ ਥੀਆ ॥			ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਰਮ ਕੋਈ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
ਅਪਨਾ ਖੇਲੁ, ਆਪਿ ਕਰਨੈਹਾਰੁ ॥			ਆਪਣਾ ਖੇਲ ਉਹ ਆਪ ਕਰਣਹਾਰ ਹੈ।

ਸੰਬਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਦੂਸਰ ਕਉਨੁ, ਕਹੈ ਬੀਚਾਰੁ ॥			ਦੂਜਾ ਕੌਣ ਹੈ ਜੋ (ਇਸ ਖੇਲ ਬਾਰੇ) ਕੋਈ ਵਿਚਾਰ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਭਾਵ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦਾ।
ਜਿਸ ਨੋ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰੈ, ਤਿਸੁ ਆਪਨ ਨਾਮੁ ਦੇਇ ॥			ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਹ ਕਿਰਪਾ ਕਰੇ, ਉਸ ਨੂੰ ਉਹ ਆਪਣਾ ਨਾਮ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।
ਬਡਭਾਗੀ, ਨਾਨਕ, ਜਨ ਸੇਇ ॥੮॥੧੩॥		ਇਥੇ 'ਬਡਭਾਗੀ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ 'ਬਡਭਾਗੀ' ਕਰਨਾ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਥੇ ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ 'ਬਡੇ ਭਾਗਾਂ ਕਰਕੇ' ਨਹੀਂ ਹੈ ਬਲਕਿ ਬਡਭਾਗੇ ਪੁਰਖਾਂ ਦਾ ਹੈ।	ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਜਨ ਵਡਭਾਗੀ ਹਨ (ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਾਮ ਮਿਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ)।
ਸਲੋਕੁ ॥			
ਤਜਹੁ ਸਿਆਨਪ, ਸੁਰਿ ਜਨਹੁ, ਸਿਮਰਹੁ ਹਰਿ ਹਰਿ ਰਾਇ ॥		ਸੁਰਿ ਜਨਹੁ = ਹੇ ਦੇਵਤਿਆਂ ਵਰਗੇ ਭਲੇ ਪੁਰਖੋ।	ਹੇ ਸੁਰਿ ਜਨੋ, ਸਿਆਨਪ ਛੱਡੋ ਅਤੇ ਰਾਜੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦਾ ਨਾਮ ਜਪੋ।
ਏਕ ਆਸ ਹਰਿ, ਮਨਿ ਰਖਹੁ, ਨਾਨਕ, ਦੂਖੁ ਭਰਮੁ ਭਉ ਜਾਇ ॥੧॥			ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਇਕ ਆਸ (ਪਰਮਤਾਮਾ ਦੀ) ਮਨ ਵਿਚ ਰਖੋ, ਤਾਂ ਤੁਹਾਡਾ ਦੁਖ, ਭਰਮ-ਭੁਲੇਖਾ, ਅਤੇ ਡਰ ਚਲਾ ਜਾਏਗਾ।
ਅਸਟਪਦੀ ॥	ਅਸਟਪਦੀ		ਅੱਠ ਪਦਿਆਂ ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਅਸਟਪਦੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।
ਮਾਨੁਖ ਕੀ ਟੇਕ, ਬ੍ਰਿਥੀ ਸਭ ਜਾਨੁ ॥			ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਟੇਕ (ਆਸਰਾ) ਸਭ ਬਿਰਥੀ ਸਮਝ।
ਦੇਵਨ ਕਉ, ਏਕੈ ਭਗਵਾਨੁ ॥		'ਦੇਵਨ ਕਉ' = ਦੇਣ ਲਈ ਭਾਵ ਦੇਣ ਜੋਗਾ।	ਇਕ ਭਗਵਾਨ ਹੀ ਹੈ ਦੇਵਨ-ਕਉ ਭਾਵ ਦੇਣਵਾਲਾ ਦਾਤਾ।
ਜਿਸ ਕੈ ਦੀਐ, ਰਹੈ ਅਘਾਇ ॥			ਜਿਸ ਦੇ ਦਿਤੇ ਨਾਲ ਜੀਵ ਰੱਜਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ;
ਬਹੁਰਿ, ਨ ਤ੍ਰਿਸਨਾ ਲਾਗੈ ਆਇ ॥	ਤ੍ਰਿਸਨਾ		ਅਤੇ, ਫੇਰ, ਤ੍ਰਿਸਨਾ ਨਹੀਂ ਬਿਆਪਦੀ।
ਮਾਰੈ ਰਾਖੈ, ਏਕੋ ਆਪਿ ॥			ਮਾਰਦਾ ਅਤੇ ਰੱਖਦਾ, ਇਕੋ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਆਪ ਹੈ।
ਮਾਨੁਖ ਕੈ, ਕਿਛੁ ਨਾਹੀ ਹਾਥਿ ॥	ਨਾਹੀਂ		ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਸੰਬਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਤਿਸ ਕਾ ਹੁਕਮੁ ਬੁਝਿ, ਸੁਖੁ ਹੋਇ ॥		ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਸੋਝੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਨੂੰ ਮਿਲ ਕੇ ਗੁਰਮਤਿ ਧਾਰਨ ਕਰਨ ਨਾਲ ਆਉਂਦੀ ਹੈ।	੧. ਉਸ ਦਾ ਹੁਕਮ ਬੁਝ ਕੇ ਸੁਖ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ੨. ਅੰਤਰੀਵੀ ਅਰਥ ਇਸ ਪੰਕਤੀ ਦਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰਮਤਿ ਧਾਰਨ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸੁਖ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਹੁਕਮ ਬੁਝਣਾ ਅਤੇ ਗੁਰਮਤਿ ਧਾਰਨ ਕਰਨਾ ਇਕੋ ਗੱਲ ਹੈ।
ਤਿਸ ਕਾ ਨਾਮੁ, ਰਖੁ ਕੰਠਿ ਪਰੋਇ ॥			(ਹੁਕਮ ਬੁਝ ਕੇ), ਉਸ ਦਾ ਨਾਮ ਕੰਠ ਵਿਖੇ ਪਰੋ ਕੇ ਰੱਖ ਭਾਵ ਹਮੇਸ਼ਾ ਨਾਮ ਜਪ।
ਸਿਮਰਿ, ਸਿਮਰਿ, ਸਿਮਰਿ, ਪ੍ਰਭੁ ਸੋਇ ॥			ਉਸ ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਨਾਮ ਸਿਮਰ, ਸਿਮਰ, ਸਿਮਰ ਭਾਵ ਸਦਾ ਸਿਮਰ;
ਨਾਨਕ, ਬਿਘਨੁ ਨ ਲਾਗੈ ਕੋਇ ॥੧॥			ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਕੋਈ ਬਿਘਨ ਨਹੀਂ ਲਗਦੀ।
ਉਸਤਤਿ, ਮਨ ਮਹਿ ਕਰਿ, ਨਿਰੰਕਾਰ ॥	ਮਹਿੰ	੧. ਇਸ ਪਉੜੀ ਵਿਚ ਹਜ਼ੂਰ, ਸੱਚਾ ਬਿਉਹਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਜਾਚ ਦੱਸਦੇ ਹਨ। '੨. 'ਕਰਿ' ਦਾ ਸੰਬੰਧ 'ਉਸਤਤਿ' ਨਾਲ ਹੈ, ਨਿਰੰਕਾਰ ਨਾਲ ਨਹੀਂ; ਸੋ ਬਿਸਰਾਮ 'ਕਰਿ' ਤੇ ਹੈ। ਪੰਕਤੀ ਦਾ ਅਨਵੈ = ਮਨ ਮਹਿ, ਨਿਰੰਕਾਰ ਉਸਤਤਿ ਕਰਿ। ੩. ਆਮ ਪਾਠੀ ਬਿਸਰਾਮ 'ਮਹਿ' ਤੇ ਲਾ ਕੇ 'ਕਰਿ ਨਿਰੰਕਾਰ' ਪਾਠ ਉਠਾਉਂਦੇ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਅਰਥਹੀਨ ਪਾਠ ਹੈ।	ਆਪਣੇ ਮਨ ਵਿਚ, ਨਿਰੰਕਾਰ ਦੀ ਉਸਤਤ ਕਰ।
ਕਰਿ, ਮਨ ਮੇਰੇ, ਸਤਿ ਬਿਉਹਾਰ ॥		'ਕਰਿ' ਦਾ ਸੰਬੰਧ 'ਸਤਿ ਬਿਉਹਾਰ' ਨਾਲ ਹੈ, 'ਮਨ ਮੇਰੇ' ਨਾਲ ਨਹੀਂ। ਪੰਕਤੀ ਦਾ ਅਨਵੈ = ਮਨ ਮੇਰੇ, ਸਤਿ ਬਿਉਹਾਰ ਕਰਿ। ਸੋ ਬਿਸਰਾਮ 'ਕਰਿ' ਤੇ ਅਤੇ 'ਮੇਰੇ' ਤੇ ਹੈ।	ਮੇਰੇ ਮਨ, ਸੱਚਾ ਬਿਉਹਾਰ ਕਰ।
ਨਿਰਮਲ ਰਸਨਾ, ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਪੀਉ ॥			ਰਸਨਾ ਕਰਕੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਪੀਵੋ, ਇਸ ਤਰਾਂ ਰਸਨਾ ਨਿਰਮਲ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।
ਸਦਾ ਸੁਹੇਲਾ ਕਰਿ ਲੇਹਿ ਜੀਉ ॥			ਅਤੇ, ਆਪਣਾ ਜੀਉ (ਮਨ, ਆਪਾ) ਸਦਾ ਲਈ ਸੌਖਾ ਕਰ ਲੈ।

ਸੰਬਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਨੈਨਹੁ, ਪੇਖੁ ਠਾਕੁਰ ਕਾ ਰੰਗੁ ॥	ਨੈਨਹੁੰ	੧. 'ਨੋਟ ਕਰੋ 'ਠਾਕੁਰ' ਦੇ 'ਕ' ਨੂੰ ਔਂਕੜ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਉਚਾਰਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ੨. ਨੈਨਹੁ = ਨੈਨਾਂ ਰਾਹੀਂ।	ਨੈਨਾਂ ਕਰਕੇ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਰੰਗ ਦੇਖ ਭਾਵ ਉਸ ਨੂੰ ਹੀ ਸਾਰੇ ਪਾਸੇ ਦੇਖ।
ਸਾਧਸੰਗਿ, ਬਿਨਸੈ ਸਭ ਸੰਗੁ ॥		'ਸੰਗੁ' ਇਥੇ ਇਕ ਵਚਨ ਨਾਂਵ ਹੈ, ਸੋ ਅਰਥ ਇਸੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। 'ਸਭ ਸੰਗੁ' ਦਾ ਭਾਵ ਸਾਰਾ ਮਨਮਤੀ ਸੰਗ।	ਸਾਧ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੇ ਨਾਲ, ਸਾਰਾ (ਮਨਮਤੀ) ਸੰਗ ਸਾਥ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
ਚਰਨ, ਚਲਉ ਮਾਰਗਿ ਗੋਬਿੰਦ ॥			ਚਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਗੋਬਿੰਦ ਦੇ ਰਸਤੇ ਤੇ ਚਲ।
ਮਿਟਹਿ ਪਾਪ, ਜਪੀਐ ਹਰਿ ਬਿੰਦ ॥	ਮਿਟਹਿੰ		ਪਾਪ ਮਿਟ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਜੇ ਇਕ ਬਿੰਦ (ਪਲ) ਵੀ ਹਰੀ ਨੂੰ ਜਪੀਏ।
ਕਰ ਹਰਿ ਕਰਮ, ਸ੍ਰਵਨਿ ਹਰਿ ਕਥਾ ॥			ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਹਰੀ ਦੇ ਕਰਮ ਕਰ, ਕੰਨਾਂ ਨਾਲ ਗੁਰਬਾਣੀ ਰੂਪੀ ਅਤੇ ਨਾਮ ਰੂਪੀ ਕਥਾ ਸੁਣ।
ਹਰਿ ਦਰਗਹ, ਨਾਨਕ, ਊਜਲ ਮਥਾ ॥੨॥	ਮੱਥਾ		ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੇਰਾ ਮੱਥਾ ਹਰੀ ਦੀ ਦਰਗਾਹ ਵਿਚ ਊਜਲ ਹੋਵੇਗਾ।
ਬਡਭਾਗੀ ਤੇ ਜਨ, ਜਗ ਮਾਹਿ ॥	ਮਾਹਿੰ	ਇਥੇ 'ਬਡਭਾਗੀ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ 'ਬਡਭਾਗੀ' ਕਰਨਾ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਥੇ ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ 'ਬਡੇ ਭਾਗਾਂ ਕਰਕੇ' ਨਹੀਂ ਹੈ ਬਲਕਿ ਬਡਭਾਗੇ ਪੁਰਖਾਂ ਦਾ ਹੈ।	ਇਸ ਦੁਨੀਆ ਵਿਚ ਉਹ ਵੱਡੇ ਭਾਗਾਂ ਵਾਲੇ ਹਨ;
ਸਦਾ ਸਦਾ, ਹਰਿ ਕੇ ਗੁਨ ਗਾਹਿ ॥	ਗਾਹਿੰ		ਜੋ, ਸਦਾ ਸਦਾ, ਹਰੀ ਦੇ ਗੁਣ ਗਾਉਂਦੇ ਹਨ।
ਰਾਮ ਨਾਮ, ਜੋ ਕਰਹਿ ਬੀਚਾਰ ॥	ਕਰਹਿੰ	੧. ਰਾਮਨਾਮ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਤੋਂ ਭਾਵ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਪਾਠ ਸਮਝ ਕੇ ਕਰਨ ਤੋਂ ਹੈ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਅਸਲ ਵਿਚ ਨਾਮ ਅਤੇ ਨਾਮੀ ਦੀ ਵਿਚਾਰ ਹੀ ਤਾਂ ਹੈ। ਅਭਿਆਸੀ ਜਨ, ਨਾਮ ਦੇ ਜਪਣ ਨੂੰ ਵੀ ਨਾਮ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਗਿਣਦੇ ਹਨ। ੨. 'ਬੀਚਾਰ' ਇਥੇ ਬਹੁਵਚਨ ਨਾਂਵ ਹੈ।	ਜੋ ਰਾਮਨਾਮ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ;
ਸੇ ਧਨਵੰਤ ਗਨੀ, ਸੰਸਾਰ ॥			ਉਹ ਇਸ ਸੰਸਾਰ ਵਿਖੇ ਅਮੀਰ ਗਿਣੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਸੰਖਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਮਨਿ ਤਨਿ ਮੁਖਿ, ਬੋਲਹਿ ਹਰਿ ਮੁਖੀ ॥	ਬੋਲਹਿੰ	੧. 'ਹਰਿ ਮੁਖੀ' ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ ਮੁਖੀ ਹਰੀ ਭਾਵ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹਰੀ। 'ਮੁਖੀ' ਦਾ ਭਾਵ ਇਥੇ ਮੂੰਹ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂਕਿ, ਮੂੰਹ ਵਾਸਤੇ ਲਫਜ਼ 'ਮੁਖਿ' ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇਸ ਪੰਕਤੀ ਵਿਚ ਆ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ੨. ਮਨ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਮੁਖ ਕਰਕੇ ਨਾਮ ਜਪਨਾ ਤਾਂ ਸਮਝ ਆਉਂਦਾ ਹੈ; ਤਨ ਕਰਕੇ ਨਾਮ ਜਪਣ ਤੋਂ ਭਾਵ ਹੈ ਉਸ ਅਵਸਥਾ ਦਾ ਜਦੋਂ ਗੁਰਮੁਖ ਸਰੀਰ ਦੇ ਰੋਮ ਰੋਮ ਕਰਕੇ ਨਾਮ ਜਪਦਾ ਹੈ। ਨਾਮ ਦੀ ਅਗਾਧ ਕਮਾਈ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਅਵਸਥਾ ਬਣ ਆਉਂਦੀ ਹੈ।	ਜੇ ਮਨ ਤਨ ਅਤੇ ਮੁਖ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹਰੀ ਨੂੰ ਬੋਲਦੇ ਹਨ ਭਾਵ ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਮ ਜਪਦੇ ਹਨ;
ਸਦਾ ਸਦਾ ਜਾਨਹੁ ਤੇ ਸੁਖੀ ॥			ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਦਾ ਸਦਾ ਸੁਖੀ ਸਮਝੋ।
ਏਕੋ ਏਕੁ, ਏਕੁ ਪਛਾਣੈ ॥			ਜੇ ਬਸ ਇਕ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਨੂੰ ਹੀ ਪਛਾਣਦਾ ਹੈ;
ਇਤ ਉਤ ਕੀ, ਓਹੁ ਸੋਝੀ ਜਾਨੈ ॥			ਉਹ ਇਥੋਂ ਦੀ ਅਤੇ ਉਥੋਂ (ਅਗਲੀ ਦੁਨੀਆ) ਦੀ ਸਾਰੀ ਸੋਝੀ ਰੱਖਦਾ ਹੈ।
ਨਾਮ ਸੰਗਿ, ਜਿਸ ਕਾ ਮਨੁ ਮਾਨਿਆ ॥		ਨਾਮ ਦੇ ਨਾਲ ਮਨ ਮੰਨਣ ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ ਕਿ ਨਾਮ ਸਦਾ ਜਪਦੇ ਰਹਿਣਾ।	ਜਿਸ ਦਾ ਮਨ, ਨਾਮ ਨਾਲ ਮੰਨ ਗਿਆ ਹੈ ਭਾਵ ਜੇ ਸਦਾ ਨਾਮ ਜਪਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ;
ਨਾਨਕ, ਤਿਨਹਿ ਨਿਰੰਜਨੁ ਜਾਨਿਆ ॥੩॥			ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਉਸ ਨੇ ਹੀ, ਮਾਇਆ ਤੋਂ ਰਹਿਤ (ਨਿਰੰਜਨ) ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਨੂੰ ਜਾਣਿਆ ਹੈ।
ਗੁਰਪ੍ਰਸਾਦਿ, ਆਪਨ ਆਪੁ ਸੁਝੈ ॥		'ਆਪੁ' ਇਥੇ ਪੜਨਾਂਵ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਨਾਂਵ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ ਮਨੁਖ ਦਾ ਆਪਾ।	ਗੁਰੂ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ, ਆਪਣਾ ਆਪਾ ਸੁਝਦਾ ਹੈ;
ਤਿਸ ਕੀ ਜਾਨਹੁ, ਤ੍ਰਿਸਨਾ ਬੁਝੈ ॥	ਤ੍ਰਿਸਨਾ	ਇਥੇ 'ਬੁਝੈ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ 'ਬੁਝੈ' ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ। 'ਬੁਝੈ' ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ ਖਤਮ ਹੋਣਾ ਜਦਕਿ 'ਬੁਝੈ' ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ ਬੁਝਣਾ ਭਾਵ ਸਮਝ ਲੈਣਾ।	ਉਸ ਦੀ ਸਮਝੋ ਤ੍ਰਿਸਨਾ ਬੁਝੀ ਹੈ।
ਸਾਧਸੰਗਿ, ਹਰਿ ਹਰਿ ਜਸੁ ਕਹਤ ॥		ਇਸ ਪੰਕਤੀ ਵਿਚ 'ਹਰਿ ਹਰਿ' ਦਾ ਦੋ ਵਾਰ ਇਕੱਠੇ ਆਉਣ ਤੋਂ ਭਾਵ ਨਾਮ ਜਪਣ ਦਾ ਹੈ।	ਜੇ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਨਾਮ ਜਪਣ ਰੂਪੀ ਜੱਸ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ;
ਸਰਬ ਰੋਗ ਤੇ, ਓਹੁ ਹਰਿਜਨੁ ਰਹਤ ॥			ਉਹ ਹਰਿਜਨ, ਸਾਰਿਆਂ ਰੋਗਾਂ ਤੋਂ ਰਹਿਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਸੰਖਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਅਨਦਿਨੁ, ਕੀਰਤਨੁ ਕੇਵਲ ਬਖਾਨੁ ॥	ਬਖਾਨੁ = ਬਖਿਆਨੁ		ਜੋ ਰਾਤ ਦਿਨ ਕੇਵਲ ਕੀਰਤਨ ਰੂਪੀ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਦਾ ਬਖਿਆਨ ਕਰਦਾ ਹੈ;
ਗ੍ਰਿਹਸਤ ਮਹਿ, ਸੋਈ ਨਿਰਬਾਨੁ ॥	ਮਹਿੰ	'ਨਿਰਬਾਨ' = ਮਾਇਆ ਤੋਂ ਨਿਰਲੇਪ। ਗੁਰਮਤਿ ਜੁਗਤਿ ਅਨੁਸਾਰ, ਗ੍ਰਿਹਸਥੀ ਜੀਵਨ ਛੱਡ ਕੇ ਕੋਈ ਨਿਰਬਾਨ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਬਲਕਿ ਗ੍ਰਿਹਸਥੀ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਅਨਦਿਨ ਕੀਰਤਨ ਕਰਨ ਨਾਲ ਨਿਰਬਾਨ ਬਣੀਦਾ ਹੈ।	ਗ੍ਰਿਹਸਥ ਵਿਚ ਉਹੀ ਜਨ ਨਿਰਬਾਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
ਏਕ ਉਪਰਿ, ਜਿਸੁ ਜਨ ਕੀ ਆਸਾ ॥			ਇਕ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਉਪਰ ਜਿਸ ਜਨ ਦੀ ਆਸ ਹੋਵੇ;
ਤਿਸ ਕੀ, ਕਟੀਐ ਜਮ ਕੀ ਫਾਸਾ ॥	ਫਾਂਸਾ		ਉਸ ਦੀ ਜਮ ਦੀ ਫਾਂਸੀ ਕੱਟੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।
ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਕੀ, ਜਿਸੁ ਮਨਿ ਭੂਖ ॥			ਜਿਸ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਦੀ ਭੁੱਖ ਹੋਵੇ;
ਨਾਨਕ, ਤਿਸਹਿ ਨ ਲਾਗਹਿ ਦੂਖ ॥੪॥	ਲਾਗਹਿੰ	੧. 'ਤਿਸਹਿ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ 'ਤਿਸਹਿੰ' ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ 'ਤਿਸ ਹੀ ਨੂੰ' ਜਾਂ 'ਤਿਸ ਨੂੰ'। ੨. ਦੂਖ ਦਾ 'ਖ' ਮੁਕਤਾ ਹੈ ਅਤੇ 'ਲਾਗਹਿ' ਕਿਰਿਆ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਇਸ ਸਿਧ ਹੈ ਕਿ 'ਦੂਖ' ਇਥੇ ਬਹੁਵਚਨ ਨਾਂਵ ਹੈ।	ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਉਸ ਨੂੰ ਦੁਖ ਨਹੀਂ ਲਗਦੇ।
ਜਿਸ ਕਉ, ਹਰਿ ਪ੍ਰਭੁ ਮਨਿ ਚਿਤਿ ਆਵੈ ॥		'ਚਿਤਿ' ਇਥੇ ਕਿਰਿਆ ਰੂਪੀ ਸ਼ਬਦ ਹੈ ਨਾ ਕਿ 'ਮਨਿ' ਵਾਂਗ, ਇਕਵਚਨ ਅਧਿਕਰਣ ਨਾਂਵ।	ਜਿਸ ਨੂੰ ਹਰੀ ਪ੍ਰਭੂ ਮਨ ਵਿਚ ਚੇਤੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ;
ਸੋ ਸੰਤੁ ਸੁਹੇਲਾ, ਨਹੀ ਡੁਲਾਵੈ ॥	ਨਹੀਂ		ਉਹ ਸੰਤ ਸੁਖੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਡੋਲਦਾ ਨਹੀਂ।
ਜਿਸੁ, ਪ੍ਰਭੁ ਅਪੁਨਾ, ਕਿਰਪਾ ਕਰੈ ॥		'ਅਪੁਨਾ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ 'ਅਪਨਾ' ਕਰਨਾ ਦਰੁਸਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। 'ਪ' ਦੇ ਥਲੇ ਵਾਲਾ ਔਂਕੜ ਉਚਾਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।	ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਪਣਾ ਸਾਹਿਬ ਕਿਰਪਾ ਕਰ ਦੇਵੇ;
ਸੋ ਸੇਵਕੁ, ਕਹੁ, ਕਿਸ ਤੇ ਡਰੈ ॥			ਉਹ ਸੇਵਕ, ਦੱਸੋ ਕਿਸ ਤੋਂ ਡਰਦਾ ਹੈ? ਭਾਵ ਨਹੀਂ ਡਰਦਾ।
ਜੈਸਾ ਸਾ, ਤੈਸਾ ਦ੍ਰਿਸਟਾਇਆ ॥	ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾਇਆ		ਜੈਸਾ ਸੀ, ਉਹੋ ਜਿਹਾ ਹੀ ਸੇਵਕ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭੂ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

ਸੰਬਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਅਪੁਨੇ ਕਾਰਜ ਮਹਿ, ਆਪਿ ਸਮਾਇਆ ॥	ਮਹਿੰ	'ਅਪੁਨੇ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ 'ਅਪਨੇ' ਕਰਨਾ ਦਰੁਸਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। 'ਪ' ਦੇ ਬਲੇ ਵਾਲਾ ਔਂਕੜ ਉਚਾਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।	ਉਹ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਅਪਣੇ ਕਾਰਜ ਭਾਵ ਅਪਣੀ ਕੀਤੀ ਦੁਨੀਆ ਵਿਚ ਸਮਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।
ਸੋਧਤ ਸੋਧਤ ਸੋਧਤ ਸੀਝਿਆ ॥			ਮਨ ਨੂੰ ਗੁਰਮਤਿ ਰਾਹੀਂ ਸੋਧ ਸੋਧ ਕੇ, ਇਹ ਜਗਿਆਸੂ ਮੁਕਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ;
ਗੁਰਪ੍ਰਸਾਦਿ, ਤਤੁ ਸਭੁ ਬੁਝਿਆ ॥			ਗੁਰੂ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ, ਸਭ ਤੱਤ ਬੁਝ ਲੈਂਦਾ ਹੈ।
ਜਬ ਦੇਖਉ, ਤਬ ਸਭੁ ਕਿਛੁ ਮੂਲੁ ॥	ਦੇਖਉ		ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਦੇਖਦਾ ਹਾਂ ਤਾਂ ਸਭ ਕੁਝ ਬਸ ਮੂਲ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ;
ਨਾਨਕ, ਸੋ ਸੁਖਮੁ, ਸੋਈ ਅਸਥੂਲੁ ॥੫॥			ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਹੀ ਸੁਖਮ (ਨਿਰਗੁਣ) ਅਤੇ ਉਹ ਆਪ ਹੀ ਅਸਥੂਲ (ਸਰਗੁਣ) ਸਰੂਪ ਹੈ
ਨਹ ਕਿਛੁ ਜਨਮੈ, ਨਹ ਕਿਛੁ ਮਰੈ ॥			ਨਾ ਕੁਝ ਜੰਮਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਕੁਝ ਮਰਦਾ ਹੈ। ਜੀਵ ਅਸਲ ਰੂਪ ਵਿਚ ਆਤਮਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਤਮਾ ਨਾ ਮਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਜੰਮਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਜੋ ਜੀਵ ਜੰਮਦੇ ਮਰਦੇ ਪਰਤੀਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਅਸਲ ਵਿਚ ਉਹ ਕੇਵਲ ਇਸ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਆਉਂਦੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਜੰਮਣ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਜੀਵ-ਆਤਮਾ ਵਲੋਂ ਸਰੀਰ ਧਾਰਨ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਮਰਣ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਜੀਵ-ਆਤਮਾ ਵਲੋਂ ਸਰੀਰ ਛੱਡ ਜਾਣਾ। ਕੇਵਲ ਸਰੀਰ ਹੀ ਬਿਨਸਦਾ ਹੈ; ਜੀਵ ਆਤਮਾ ਜੰਮਦੀ ਜਾਂ ਮਰਦੀ ਨਹੀਂ।
ਆਪਨ ਚਲਿਤੁ, ਆਪ ਹੀ ਕਰੈ ॥			ਅਪਣੇ ਕਉਤਕ ਉਹ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਆਪ ਹੀ ਕਰਦਾ ਹੈ।
ਆਵਨੁ ਜਾਵਨੁ, ਦ੍ਰਿਸਟਿ ਅਨਦ੍ਰਿਸਟਿ ॥	ਦ੍ਰਿਸਟਿ, ਅਨਦ੍ਰਿਸਟਿ		ਆਉਣਾ ਜਾਣਾ ਭਾਵ ਆਵਾਗਉਨ ਅਤੇ ਦਿਸਦੀ ਅਤੇ ਗੁਪਤ ਸ੍ਰਿਸਟੀ;
ਆਗਿਆਕਾਰੀ, ਧਾਰੀ ਸਭ ਸ੍ਰਿਸਟਿ ॥	ਸ੍ਰਿਸਟਿ		ਸਾਰੀ ਸ੍ਰਿਸਟੀ ਜੋ ਉਸ ਨੇ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਉਸ ਦੀ ਆਗਿਆਕਾਰੀ ਹੈ।

ਸੰਖਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਆਪੇ ਆਪਿ, ਸਗਲ ਮਹਿ ਆਪਿ ॥	ਮਹਿੰ		ਉਹ ਖੁਦ ਆਪੇ ਆਪ ਹੈ ਭਾਵ ਕਿਸੇ ਦਾ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਸਾਰਿਆਂ ਵਿਚ ਆਪ ਮੌਜੂਦ ਹੈ।
ਅਨਿਕ ਜੁਗਤਿ ਰਚਿ, ਥਾਪਿ ਉਥਾਪਿ ॥			ਅਨੇਕਾਂ ਜੁਗਤੀਆਂ ਨਾਲ ਦੁਨੀਆ ਬਣਾ ਕੇ ਤੇ ਥਾਪ (ਇਸਥਿਤ) ਕੇ ਫੇਰ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।
ਅਬਿਨਾਸੀ, ਨਾਹੀ ਕਿਛੁ ਖੰਡ ॥	ਅਬਿਨਾਸੀ, ਨਾਹੀਂ	ਅਬਿਨਾਸੀ = ਬਿਨਾਸ ਤੋਂ ਰਹਿਤ।	ਉਹ ਅਬਿਨਾਸੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਕਦੇ ਉਸ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਭਾਵ ਉਹ ਕਦੇ ਤਬਾਹ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।
ਧਾਰਣ ਧਾਰਿ ਰਹਿਓ ਬ੍ਰਹਮੰਡ ॥			ਬ੍ਰਹਮੰਡ ਦੀ ਧਾਰਣਾ (ਵਜ਼ਨ) ਉਸ ਨੇ ਧਾਰੀ ਹੋਈ ਹੈ।
ਅਲਖ, ਅਭੇਵ, ਪੁਰਖ ਪਰਤਾਪ ॥	ਅਲੱਖ		ਉਸ ਪੁਰਖ (ਪਰਮੇਸ਼ਰ) ਦੇ ਪਰਤਾਪ ਅਲੱਖ ਹਨ (ਲਖੇ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦੇ) ਅਤੇ ਅਭੇਵ ਹਨ (ਜਾਣੇ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦੇ)
ਆਪਿ ਜਪਾਏ, ਤ, ਨਾਨਕ, ਜਾਪ ॥੬॥	ਤਾਂ		ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਜੇਕਰ ਉਹ ਆਪ ਜਪਾਏ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਨਾਮ ਦਾ ਜਾਪ ਕੋਈ ਜਪ ਸਕਦਾ ਹੈ।
ਜਿਨ ਪ੍ਰਭੁ ਜਾਤਾ, ਸੁ ਸੋਭਾਵੰਤ ॥		ਇਸ ਪਉੜੀ ਵਿਚ ਹਜ਼ੂਰ ਆਪਣੇ ਸੇਵਕਾਂ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਅਤੇ ਬਰਕਤਾਂ ਦਾ ਬਿਆਨ ਕਰਦੇ ਹਨ।	ਜਿਹਨਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰਭੂ ਨੂੰ ਜਾਣਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਸੋਭਾ ਵਾਲੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।
ਸਗਲ ਸੰਸਾਰੁ ਉਧਰੈ, ਤਿਨ ਮੰਤ ॥		'ਮੰਤ' ਦਾ ਭਾਵ ਇਥੇ ਸਿਖਿਆ ਹੈ, ਨਾਮ ਮੰਤ੍ਰ ਨਹੀਂ।	ਐਸੇ ਪੁਰਖਾਂ ਦੀ ਸਿਖਿਆ ਨਾਲ ਸਾਰਾ ਜਗਤ ਤਰਦਾ ਹੈ।
ਪ੍ਰਭ ਕੇ ਸੇਵਕ, ਸਗਲ ਉਧਾਰਨ ॥			ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਸੇਵਕ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਉਧਾਰਨਵਾਲੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।
ਪ੍ਰਭ ਕੇ ਸੇਵਕ, ਦੁਖ ਬਿਸਾਰਨ ॥		ਬਿਸਾਰਨ ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ ਚੀਰਣਾ ਜਾਂ ਨਾਸ ਕਰਨਾ।	ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਸੇਵਕ, ਦੁਖ ਨਾਸ ਕਰਨਵਾਲੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।
ਆਪੇ ਮੇਲਿ ਲਏ, ਕਿਰਪਾਲ ॥			ਕਿਰਪਾਲ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸੇਵਕ ਆਪੇ ਹੀ ਮੇਲ ਲਏ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।
ਗੁਰ ਕਾ ਸਬਦੁ ਜਪਿ, ਭਏ ਨਿਹਾਲ ॥	ਸਬਦੁ		ਗੁਰੂ ਦਾ ਸਬਦ ਜਪ ਕੇ, ਉਹ ਨਿਹਾਲ ਹੋਏ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।
ਉਨ ਕੀ ਸੇਵਾ, ਸੋਈ ਲਾਗੈ ॥			ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿਖੇ ਸੋਈ ਲਗਦਾ ਹੈ;
ਜਿਸ ਨੋ, ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਹਿ, ਬਡਭਾਗੈ ॥	ਕਰਹਿੰ		ਜਿਸ ਨੂੰ, ਵੱਡੇ ਭਾਗਾਂ ਕਰਕੇ, ਉਹ ਆਪ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ, ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਲਾ ਲੈਣ।

ਸੰਬਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਨਾਮੁ ਜਪਤ, ਪਾਵਹਿ ਬਿਸ੍ਰਾਮੁ ॥	ਪਾਵਹਿੰ		ਨਾਮ ਜਪ ਕੇ ਗੁਰਸਿਖ ਬਿਸਰਾਮ (ਆਵਾਗੁਉਣ ਤੋਂ ਅਤੇ ਭਟਕਣ ਤੋਂ) ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ।
ਨਾਨਕ, ਤਿਨ ਪੁਰਖ ਕਉ, ਉਤਮ ਕਰਿ ਮਾਨੁ ॥੨॥			ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਅਜਿਹੇ ਪੁਰਖਾਂ (ਨਾਮ ਜਪਣ ਵਾਲਿਆਂ) ਨੂੰ ਉਤਮ ਕਰਕੇ ਸਮਝੋ।
ਜੋ ਕਿਛੁ ਕਰੈ, ਸੁ ਪ੍ਰਭ ਕੈ ਰੰਗਿ ॥		ਇਸ ਪਉੜੀ ਵਿਚ ਹਜ਼ੂਰ ਆਪਣੇ ਸੇਵਕਾਂ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਅਤੇ ਬਰਕਤਾਂ ਦਾ ਬਿਆਨ ਕਰਦੇ ਹਨ।	ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਸੇਵਕ ਜੋ ਵੀ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਸੋ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਰੰਗ ਵਿਚ ਕਰਦਾ ਹੈ ਭਾਵ ਸਭ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੋਇਆ ਉਹ ਨਾਮ ਵਿਚ ਮਖਮੂਰ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।
ਸਦਾ ਸਦਾ, ਬਸੈ ਹਰਿ ਸੰਗਿ ॥			ਉਹ ਸਦਾ ਹਰੀ ਦੇ ਨਾਲ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ (ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਨਾਮ ਜਪਕੇ, ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਦੀ ਹਜ਼ੂਰੀ ਵਿਚ ਰਹਿ ਸਕੀਦਾ ਹੈ।
ਸਹਜ ਸੁਭਾਇ ਹੋਵੈ, ਸੋ ਹੋਇ ॥			ਜੋ ਵੀ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਦੇ ਭਾਣੇ ਵਿਚ ਸਹਜ ਸੁਭਾਇ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਮੰਨਦੇ ਹਨ।
ਕਰਣੈਹਾਰੁ, ਪਛਾਣੈ ਸੋਇ ॥		ਕਰਣੈਹਾਰੁ = ਕਰਤਾ।	ਕੇਵਲ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਨੂੰ ਕਰਤਾ ਕਰਕੇ ਮੰਨਦੇ ਹਨ।
ਪ੍ਰਭ ਕਾ ਕੀਆ, ਜਨ ਮੀਠ ਲਗਾਨਾ ॥			ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਕੀਤਾ, ਜਨਾਂ ਨੂੰ ਮਿੱਠਾ ਲਗਦਾ ਹੈ।
ਜੈਸਾ ਸਾ, ਤੈਸਾ ਦ੍ਰਿਸਟਾਨਾ ॥	ਦ੍ਰਿਸਟਾਨਾ		ਉਹਨਾਂ ਨੇ, ਜੈਸਾ ਪ੍ਰਭੂ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿਚ ਹੈ, ਉਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੀ ਦੇਖਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
ਜਿਸ ਤੇ ਉਪਜੇ, ਤਿਸੁ ਮਾਹਿ ਸਮਾਏ ॥	ਮਾਹਿੰ		ਜਿਸ ਪ੍ਰਭੂ ਤੋਂ ਉਹ ਉਪਜੇ ਹੋਏ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਉਸੇ ਵਿਚ ਸਮਾ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।
ਓਇ ਸੁਖ ਨਿਧਾਨ, ਉਨਹੂ ਬਨਿ ਆਏ ॥			ਉਹ ਸੁਖਾਂ ਦੇ ਖਜ਼ਾਨੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਮਰਤਬੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬਣ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਭਾਵ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਫੱਬਦੇ ਹਨ।
ਆਪਸ ਕਉ, ਆਪਿ ਦੀਨੋ ਮਾਨੁ ॥		ਇਸ ਪੰਕਤੀ ਤੋਂ ਸਿਧ ਹੈ ਕਿ ਭਗਤਾਂ ਦਾ ਅਤੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦਾ ਮਾਨ ਇਕ ਹੀ ਹੈ ਭਾਵ ਭਗਤਾਂ ਦਾ ਮਾਨ ਅਤੇ ਅਪਮਾਨ, ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦਾ ਮਾਨ ਅਪਮਾਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।	ਉਹ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਆਪ ਮਾਣ ਦਿੰਦਾ ਹੈ (ਭਗਤਾਂ ਨੂੰ ਮਾਣ ਦੇ ਕੇ)।
ਨਾਨਕ, ਪ੍ਰਭ ਜਨੁ, ਏਕੋ ਜਾਨੁ ॥੮॥੧੪॥			ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਪ੍ਰਭੂ ਨੂੰ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਜਨ ਨੂੰ ਇਕ ਸਮਝ।
ਸਲੋਕੁ ॥			

ਸੰਬਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਸਰਬ ਕਲਾ ਭਰਪੂਰ ਪ੍ਰਭ, ਬਿਰਥਾ ਜਾਨਨਹਾਰ ॥	ਕਲਾਂ	'ਬਿਰਥਾ' ਦੇ ੨ ਅਰਥ ਹਨ - ਵਿਅਰਥ ਅਤੇ ਪੀੜਾ। ਇਥੇ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਭਾਵ 'ਪੀੜਾ' ਹੈ।	ਪ੍ਰਭੂ ਸਰਬ ਕਲਾਂ (ਸ਼ਕਤੀਆਂ) ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਹੈ ਅਤੇ (ਜੀਵਾਂ ਦੀ) ਬਿਰਥਾ (ਪੀੜਾ) ਜਾਨਣਵਾਲਾ ਹੈ।
ਜਾ ਕੈ ਸਿਮਰਨਿ ਉਧਰੀਐ, ਨਾਨਕ, ਤਿਸੁ ਬਲਿਹਾਰ ॥੧॥			ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਦੇ ਸਿਮਰਨ ਦੁਆਰਾ ਉਧਰੀਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਤੇ ਬਲਿਹਾਰ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।
ਅਸਟਪਦੀ ॥	ਅਸਟਪਦੀ		ਅੱਠ ਪਦਿਆਂ ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਅਸਟਪਦੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।
ਟੂਟੀ ਗਾਢਨਹਾਰ, ਗੋਪਾਲ ॥	ਗਾਂਢਨਹਾਰ	'ਟੂਟੀ' ਤੋਂ ਭਾਵ ਹੈ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨਾਲ ਜੋ ਜੀਵ ਦਾ ਸੰਬੰਧ ਟੁਟਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਟੁੱਟੇ ਸੰਬੰਧ ਨੂੰ ਉਹ ਆਪ ਹੀ ਜੋੜਣਵਾਲਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਸ ਨੇ ਜੋੜਣਾ ਹੁਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਸਤਿਗੁਰੂ ਭੇਟ ਕਰਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਸਿੱਧਾ ਕਦੀ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ।	ਟੁੱਟੀ ਨੂੰ ਗੰਢਣਹਾਰ ਗੋਪਾਲ ਪ੍ਰਭੂ ਹੈ।
ਸਰਬ ਜੀਆ, ਆਪੇ ਪ੍ਰਤਿਪਾਲ ॥	ਜੀਆਂ		ਸਾਰਿਆਂ ਜੀਆਂ ਦੀ ਆਪੇ ਪ੍ਰਤਿਪਾਲਣਾ ਕਰਨਵਾਲਾ ਹੈ।
ਸਗਲ ਕੀ ਚਿੰਤਾ, ਜਿਸੁ ਮਨ ਮਾਹਿ ॥	ਮਾਹਿੰ		ਸਾਰਿਆਂ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਜਿਸ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਹੈ;
ਤਿਸ ਤੇ, ਬਿਰਥਾ ਕੋਈ ਨਾਹਿ ॥	ਨਾਹਿੰ		ਉਸ ਤੋਂ ਬਿਰਥਾ (ਖਾਲੀ) ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ ਭਾਵ ਜੋ ਉਸ ਦੇ ਦਰ ਤੇ ਜਾਵੇ, ਉਹ ਖਾਲੀ ਨਹੀਂ ਮੁੜਦਾ।
ਰੇ ਮਨ ਮੇਰੇ, ਸਦਾ ਹਰਿ ਜਾਪਿ ॥			ਹੇ ਮੇਰੇ ਮਨਾ, ਹਮੇਸ਼ਾ ਹਰੀ ਨੂੰ ਜਪ।
ਅਬਿਨਾਸੀ ਪ੍ਰਭੁ, ਆਪੇ ਆਪਿ ॥	ਅਬਿਨਾਸੀ		ਪ੍ਰਭੂ ਅਬਿਨਾਸੀ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪੇ ਆਪ (ਸਵੈ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਮਾਨ) ਹੈ।
ਆਪਨ ਕੀਆ, ਕਛੁ ਨ ਹੋਇ ॥			ਆਪਣਾ ਕੀਤਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ;
ਜੇ ਸਉ, ਪ੍ਰਾਣੀ, ਲੋਚੈ ਕੋਇ ॥			ਚਾਹੇ ਕੋਈ ਪ੍ਰਾਣੀ ਕਿੰਨਾ (ਸਉ ਵਾਰੀ) ਵੀ ਲੋਚੇ।
ਤਿਸੁ ਬਿਨੁ, ਨਾਹੀ ਤੇਰੈ ਕਿਛੁ ਕਾਮ ॥	ਨਾਹੀਂ		ਉਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਤੇਰੇ ਕੰਮ (ਪੂਰੇ ਕਰਨ) ਲਈ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਸੰਬਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਗਤਿ ਨਾਨਕ, ਜਪਿ ਏਕ ਹਰਿ ਨਾਮ ॥੧॥		ਆਮ ਇਸ ਪੰਕਤੀ ਵਿਚਲੇ 'ਏਕ' ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ 'ਹਰਿ' ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣ ਮੰਨ ਕੇ ਅਰਥ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ - ਇਕ ਹਰੀ ਦਾ ਨਾਮ ਜਪ ਕੇ ਗਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਪਰ 'ਏਕ' ਇਥੇ 'ਨਾਮ' ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣ ਸਹੀ ਸਿਧ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਰਥ ਹੈ ਹਰੀ ਦਾ ਇਕ ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਮ ਜਪ ਕੇ ਗਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਤਾਂ ਕਈ ਸਿਫਾਤੀ ਨਾਮ ਹਨ ਪਰ ਪੂਰਨ ਗਤੀ ਕੇਵਲ ਇਕ ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਮ ਜਪ ਕੇ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।	ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਹਰੀ ਦਾ ਇਕ (ਗੁਰਮਤਿ) ਨਾਮ ਜਪ ਕੇ ਗਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।
ਰੂਪਵੰਤੁ ਹੋਇ, ਨਾਹੀ ਮੋਹੈ ॥	ਨਾਹੀਂ	ਰੂਪਵੰਤ = ਰੂਪਵਾਲਾ ਭਾਵ ਸੋਹਣਾ।	ਰੂਪਵੰਤੁ ਹੋ ਕੇ ਕੋਈ ਪ੍ਰਭੂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮੋਹ ਸਕਦਾ;
ਪ੍ਰਭ ਕੀ ਜੋਤਿ, ਸਗਲ ਘਟ ਸੋਹੈ ॥			ਕਿਉਂਕਿ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਜੋਤਿ ਸਾਰਿਆਂ ਵਿਚ ਹੈ। ਇਹ ਜੋਤਿ ਰੂਪਵੰਤ ਵਿਚ ਵੀ ਹੈ ਬਲਕਿ ਰੂਪਵੰਤ ਦੀ ਸੁੰਦਰਤਾ, ਹੈ ਹੀ ਇਸ ਜੋਤਿ ਕਰਕੇ। ਸੋ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਰੂਪ ਤੇ ਨਹੀਂ ਰੀਝਦਾ।
ਧਨਵੰਤਾ ਹੋਇ, ਕਿਆ ਕੋ ਗਰਬੈ ॥			ਅਮੀਰ ਹੋ ਕੇ, ਕੋਈ ਕਿਉਂ ਹੰਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ?
ਜਾ ਸਭੁ ਕਿਛੁ, ਤਿਸ ਕਾ ਦੀਆ ਦਰਬੈ ॥	ਜਾਂ	ਦਰਬੈ = ਦਰਬ = ਦ੍ਰਵਿਆ (ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ)।	ਜਦਕਿ ਸਾਰਾ ਦਰਬ (ਧਨ) ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਦਾ ਦਿਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ।
ਅਤਿ ਸੂਰਾ, ਜੇ ਕੋਊ ਕਹਾਵੈ ॥			ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਵੱਡਾ ਸੂਰਮਾ ਕਹਾਵੇ (ਭਾਵ ਸੂਰਮਗਤੀ ਦਾ ਹੰਕਾਰ ਕਰੇ);
ਪ੍ਰਭ ਕੀ ਕਲਾ ਬਿਨਾ, ਕਹ ਧਾਵੈ ॥	ਕਹਾਂ	ਆਮ 'ਧਾਵੈ' ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਅਰਥ ਧਾਵਣਾ ਜਾਂ ਦੌੜਨਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਪਰ ਇਹ ਅਰਥ ਸੂਰਮੇ ਵਾਸਤੇ ਢੁਕਦੇ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਦਾ ਕੰਮ ਦੌੜਨਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਬਲਕਿ ਧਾਵਾ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸੋ ਇਥੇ 'ਧਾਵੈ' ਦਾ ਅਰਥ ਹਮਲਾ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਜੰਗ ਦੇ ਮੌਕੇ ਤੇ ਵੈਰੀ ਉਪਰ ਧਾਵਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਹੈ।	(ਤਾਂ ਉਹ ਸਮਝ ਲਵੇ ਕਿ) ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਕਲਾ (ਤਾਕਤ) ਤੋਂ ਬਿਨਾ, ਉਹ ਕਿਥੇ ਧਾਵਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।
ਜੇ ਕੋ, ਹੋਇ ਬਹੈ ਦਾਤਾਰੁ ॥			ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਦਾਤਾ ਬਣ ਕੇ ਬੈਠੇ ਭਾਵ ਦਾਨ ਕਰਨ ਦਾ ਹੰਕਾਰ ਕਰੇ;
ਤਿਸੁ, ਦੇਨਹਾਰੁ ਜਾਨੈ ਗਾਵਾਰੁ ॥	ਗਾਂਵਾਰੁ		ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ, ਅਸਲੀ ਦਾਤਾਰ (ਦੇਨਹਾਰੁ ਰੱਬ) ਮੂਰਖ (ਗਾਵਾਰੁ) ਸਮਝਦਾ ਹੈ।

ਸੰਬਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਜਿਸੁ ਗੁਰਪ੍ਰਸਾਦਿ, ਤੂਟੈ ਹਉ ਰੋਗੁ ॥	ਹਉਂ	ਬਹੁਤੀ ਵਾਰ 'ਹਉ' ਸ਼ਬਦ ਪੜਨਾਵ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ ਹੁੰਦਾ ਹੈ 'ਮੈਂ' ਪਰ ਇਸ ਪੰਕਤੀ ਵਿਚ ਇਹ ਨਾਵ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਹਉਮੈ।	ਜਿਸ ਦਾ, ਗੁਰੂ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ, ਹਉਂ ਰੋਗ ਭਾਵ ਹਉਮੈ ਦਾ ਰੋਗ ਟੁੱਟ ਜਾਂਦਾ ਹੈ;
ਨਾਨਕ, ਸੋ ਜਨੁ, ਸਦਾ ਅਰੋਗੁ ॥੨॥			ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਜਨ ਸਦਾ ਰੋਗ ਰਹਿਤ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।
ਜਿਉ ਮੰਦਰ ਕਉ, ਥਾਮੈ ਥੰਮਨੁ ॥	ਜਿਉਂ		ਜਿਵੇਂ ਘਰ ਨੂੰ ਥੰਮ, ਥੰਮਦਾ ਹੈ ਭਾਵ ਆਸਰਾ ਦੇ ਕੇ ਖੜਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ;
ਤਿਉ ਗੁਰ ਕਾ ਸਬਦੁ, ਮਨਹਿ ਅਸਥੰਮਨੁ ॥	ਤਿਉਂ, ਸ਼ਬਦੁ	'ਮਨਹਿ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ 'ਮਨਹਿੰ' ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਬਹੁਵਚਨ ਨਾਵ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਬਹੁਵਚਨ ਕਿਰਿਆ ਹੈ। 'ਮਨਹਿ' ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ 'ਮਨ ਨੂੰ'।	ਇਵੇਂ ਹੀ ਗੁਰੂ ਦਾ ਸ਼ਬਦ, ਮਨ ਨੂੰ ਬੰਨ ਕੇ ਰੱਖਦਾ ਹੈ।
ਜਿਉ ਪਾਖਾਣੁ, ਨਾਵ ਚੜਿ ਤਰੈ ॥	ਜਿਉਂ		ਜਿਵੇਂ ਪੱਥਰ ਬੇੜੀ ਤੇ ਚੜ ਕੇ ਤਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ;
ਪ੍ਰਾਣੀ, ਗੁਰ ਚਰਣ ਲਗਤੁ, ਨਿਸਤਰੈ ॥			ਇਵੇਂ ਹੀ, ਗੁਰੂ ਦਾ ਦੇ ਚਰਣੀਂ ਲਗ ਕੇ, ਜੀਵ ਤਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
ਜਿਉ ਅੰਧਕਾਰ, ਦੀਪਕ ਪਰਗਾਸੁ ॥	ਜਿਉਂ		ਜਿਵੇਂ ਹਨੇਰੇ ਵਿਚ ਦੀਵਾ ਪਰਕਾਸ਼ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।
ਗੁਰ ਦਰਸਨੁ ਦੇਖਿ, ਮਨਿ ਹੋਇ ਬਿਗਾਸੁ ॥	ਦਰਸਨ		ਇਵੇਂ ਹੀ ਗੁਰੂ ਦਾ ਦਰਸਨ ਦੇਖ ਕੇ ਮਨ ਖਿੜ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
ਜਿਉ, ਮਹਾ ਉਦਿਆਨ ਮਹਿ, ਮਾਰਗੁ ਪਾਵੈ ॥	ਜਿਉਂ, ਮਹਾਂ, ਮਹਿੰ		ਜਿਵੇਂ ਮਹਾਂ ਜੰਗਲ ਵਿਚ ਗੁਆਚੇ ਨੂੰ ਕੋਈ ਭੇਤੀ ਸਹੀ ਰਸਤੇ ਤੇ ਪਾ ਦੇਵੇ;
ਤਿਉ, ਸਾਧੂ ਸੰਗਿ ਮਿਲਿ, ਜੋਤਿ ਪ੍ਰਗਟਾਵੈ ॥	ਤਿਉਂ		ਇਵੇਂ ਹੀ ਸਾਧ ਗੁਰੂ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ, ਭੀਤਰ ਜੋਤ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ (ਗੁਰੂ ਵਲੋਂ)।
ਤਿਨ ਸੰਤਨ ਕੀ, ਬਾਛਉ ਧੂਰਿ ॥	ਬਾਂਛਉਂ		ਉਹਨਾਂ ਸੰਤਾਂ ਦੀ ਮੈਂ ਚਰਣਾਂ ਦੀ ਧੂੜੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ;

ਸੰਬਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਨਾਨਕ ਕੀ, ਹਰਿ, ਲੋਚਾ ਪੂਰਿ ॥੩॥			ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਮੇਰੀ ਇਹ ਲੋਚਾ ਪੂਰੀ ਕਰ, ਹੇ ਹਰੀ।
ਮਨ ਮੂਰਖ, ਕਾਹੇ ਬਿਲਲਾਈਐ ॥			ਹੇ ਮੂਰਖ ਮਨਾ, ਕਿਉਂ ਬਿਲਲਾਈਏ ਭਾਵ ਕਿਉਂ ਰੋਈਏ;
ਪੁਰਬ ਲਿਖੇ ਕਾ ਲਿਖਿਆ, ਪਾਈਐ ॥			ਜਦਕਿ, ਪਹਿਲਾਂ ਲਿਖੇ ਦਾ ਲਿਖਿਆ ਫਲ ਪਾਈਦਾ ਹੈ।
ਦੂਖ ਸੂਖ, ਪ੍ਰਭ ਦੇਵਨਹਾਰੁ ॥			ਦੁਖ ਅਤੇ ਸੁਖ ਪਛੂ ਹੀ ਦੇਣਹਾਰ ਹੈ;
ਅਵਰ ਤਿਆਗਿ, ਤੂ ਤਿਸਹਿ ਚਿਤਾਰੁ ॥		'ਤਿਸਹਿ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ 'ਤਿਸਹਿੰ' ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ 'ਤਿਸ ਹੀ ਨੂੰ' ਜਾਂ 'ਤਿਸ ਨੂੰ'।	ਹੋਰ ਸਭ ਜੁਗਤੀਆਂ ਛੱਡਕੇ, ਤੂੰ ਕੇਵਲ ਉਸ ਨੂੰ ਚਿਤਾਰ ਭਾਵ ਨਾਮ ਜਪ।
ਜੋ ਕਛੁ ਕਰੈ, ਸੋਈ ਸੁਖੁ ਮਾਨੁ ॥			ਜੋ ਵੀ ਉਹ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਸੇ ਨੂੰ ਹੀ ਸੁਖ ਸਮਝ।
ਭੂਲਾ, ਕਾਹੇ ਫਿਰਹਿ, ਅਜਾਨ ॥	ਫਿਰਹਿੰ		ਓ ਅਜਾਣ (ਅਗਿਆਨੀ) ਤੂੰ ਕਿਉਂ ਭੁਲਿਆ ਫਿਰਦਾ ਹੈਂ?
ਕਉਨ ਬਸਤੁ ਆਈ, ਤੇਰੈ ਸੰਗ ॥			ਦੱਸ, ਕਿਹੜੀ ਚੀਜ਼ ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਆਈ ਸੀ?
ਲਪਟਿ ਰਹਿਓ ਰਸਿ, ਲੋਭੀ ਪਤੰਗ ॥		ਪਤੰਗ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਉਡਣ ਵਾਲਾ ਕੀੜਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਭੱਮਕੜ ਆਦਿ। ਇਸ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਮੱਖੀ ਆਦਿ ਉਡਣ ਵਾਲੇ ਕੀੜੇ ਵੀ ਆ ਜਾਂਦੇ ਹਨ; ਸੋ ਪਤੰਗ ਦਾ ਅਰਥ ਭਉਰਾ ਕਰਨਾ ਵੀ ਠੀਕ ਹੈ।	ਤੂੰ ਚਿੰਬੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈਂ ਮਾਇਆ ਦੇ ਰਸ ਨਾਲ, ਜਿਵੇਂ ਰਸ ਲਈ ਫੁਲ ਨੂੰ ਲੋਭੀ ਭਉਰਾ ਲਿਪਟਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।
ਰਾਮ ਨਾਮ ਜਪਿ, ਹਿਰਦੇ ਮਾਹਿ ॥	ਮਾਹਿੰ		ਰਾਮ ਦਾ ਨਾਮ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਜਪ;
ਨਾਨਕ, ਪਤਿ ਸੇਤੀ, ਘਰਿ ਜਾਹਿ ॥੪॥	ਜਾਹਿੰ		ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਜ਼ਤ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਘਰ ਜਾਵੇਂਗਾ।
ਜਿਸੁ ਵਖਰ ਕਉ, ਲੈਨਿ ਤੂ ਆਇਆ ॥	ਵੱਖਰ	ਵਖਰ = ਸੌਦਾ।	ਜਿਸ ਵੱਖਰ ਨੂੰ ਲੈਣ ਲਈ ਤੂੰ ਇਸ ਦੁਨੀਆ ਵਿਚ ਆਇਆ ਹੈਂ;

ਸੰਖਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਰਾਮ ਨਾਮੁ, ਸੰਤਨ ਘਰਿ ਪਾਇਆ ॥			ਉਹ ਰਾਮਨਾਮ ਰੂਪੀ ਵੱਖਰ, ਗੁਰੂ ਰੂਪੀ ਸੰਤਾਂ ਦੇ ਘਰ ਤੋਂ ਪਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।
ਤਜਿ ਅਭਿਮਾਨੁ, ਲੇਹੁ ਮਨ ਮੋਲਿ ॥		ਹਜ਼ੂਰ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਰਾਮਨਾਮ ਵੱਖਰ ਮੁੱਲ ਲੈਣ ਲਈ ਹੰਕਾਰ ਦੀ ਕੀਮਤ ਚੁਕਾਉਣੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਸੋ ਇਸ ਪੰਕਤੀ ਤੋਂ ਇਹ ਗੁਰਮਤਿ ਸਿਧਾਂਤ ਸਿਧ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਿਮ੍ਰਤਾ ਧਾਰਨ ਕਰਕੇ, ਅਤੇ ਹੰਕਾਰ ਛੱਡ ਕੇ, ਨਾਮ ਜਪਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।	ਹੰਕਾਰ ਛੱਡ ਕੇ, ਹੇ ਮਨਾ, ਇਹ ਰਾਮਨਾਮ ਮੁੱਲ ਲੈ ਲਾ।
ਰਾਮ ਨਾਮੁ, ਹਿਰਦੇ ਮਹਿ ਤੋਲਿ ॥	ਮਹਿੰ		ਰਾਮਨਾਮ ਨੂੰ ਹਿਰਦੇ ਵਿਖੇ ਤੋਲ ਭਾਵ ਜਪ।
ਲਾਦਿ ਖੇਪ, ਸੰਤਹ ਸੰਗਿ ਚਾਲੁ ॥	ਸੰਤਹੰ	ਪੁਰਾਣੇ ਜ਼ਮਾਨੇ ਵਿਚ ਸਉਦਾ ਕਰਨ ਗਏ ਸੌਦਾਗਰ, ਹੋਰਨਾਂ ਦੇਸ਼ਾ ਤੋਂ ਸਉਦਾ ਲੈਕੇ, ਖੇਪ ਦੀ ਹਿਫਾਜ਼ਤ ਲਈ, ਕਾਫਲੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਵਾਪਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਚਲਦੇ ਸਨ। ਇਹ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾਂਤ ਵਰਤ ਕੇ ਹਜ਼ੂਰ ਹੁਕਮ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਨਾਮ ਜਪ ਕੇ ਲਾਹਾ ਰੂਪੀ ਖੇਪ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੁਰਖਿਆ ਨਾਲ ਦਰਗਾਹ ਲੈਕੇ ਚਲ ਕਿ ਗੁਰਮੁਖਾਂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਕਰਦਾ ਰਹਿ।	ਇਹ ਰਾਮਨਾਮ ਦੀ ਖੇਪ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲੱਦ ਕੇ ਚੱਲ ਕਿ ਸੰਤਾਂ ਗੁਰਮੁਖਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਚਲਿਆ ਕਰ।
ਅਵਰ ਤਿਆਗਿ ਬਿਖਿਆ ਜੰਜਾਲ ॥			ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਬਿਖਿਆ ਦੇ ਜੰਜਾਲ ਤਿਆਗ ਦੇ।
ਧੰਨਿ ਧੰਨਿ ਕਹੈ, ਸਭੁ ਕੋਇ ॥			ਸਭ ਕੋਈ ਤੈਨੂੰ ਧੰਨ ਧੰਨ ਕਹੇਗਾ।
ਮੁਖ ਊਜਲ, ਹਰਿ ਦਰਗਹ ਸੋਇ ॥			ਹਰੀ ਦੀ ਦਰਗਾਹ ਵਿਖੇ ਮੁੱਖ ਊਜਲ ਹੋਵੇਗਾ।
ਇਹੁ ਵਾਪਾਰੁ, ਵਿਰਲਾ ਵਾਪਾਰੈ ॥			ਇਹ ਨਾਮ ਰੂਪੀ ਵਾਪਾਰ ਕੋਈ ਵਿਰਲਾ ਵਾਪਾਰਦਾ ਹੈ;
ਨਾਨਕ, ਤਾ ਕੈ, ਸਦ ਬਲਿਹਾਰੈ ॥੫॥			ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਕਿ ਅਸੀਂ ਉਸ ਤੇ ਸਦਾ ਬਲਿਹਾਰੇ ਹਾਂ।

ਸੰਬਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਚਰਨ ਸਾਧ ਕੇ, ਧੋਇ ਧੋਇ ਪੀਉ ॥		<p>੧. ਇਸ ਪੰਕਤੀ ਨੂੰ ਵਰਤ ਕੇ ਕਈ ਪਖੰਡੀ ਸਾਧ ਆਪਣੇ ਪੈਰਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਭੋਲੇ ਭਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਪਾਸੋਂ ਕਰਵਾਉਂਦੇ ਹਨ।</p> <p>੨. ਇਸ ਪੰਕਤੀ ਵਿਚ ਹੱਡ ਚੰਮ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਨੂੰ ਧੋ ਕੇ ਪੀਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਗਿਆਸੂ ਅਵਸਥਾ ਵਾਸਤੇ ਹਰੀ ਦੇ ਚਰਨ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਕੇ ਚਰਨ ਤੋਂ ਭਾਵ ਨਾਮ ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਨਾਮ ਜਪਣਾ ਹੀ ਗੁਰੂ ਕੇ ਚਰਨਾਂ ਨੂੰ ਧੋ ਕੇ ਪੀਣਾ ਹੈ।</p> <p>੩. ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਜੋਤਿ ਦਾ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਣ ਨੂੰ ਵੀ ਚਰਨ ਕਮਲਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਣਾ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਜੋਤਿ ਰੂਪੀ ਚਰਨਾਂ ਕਮਲਾਂ ਨੂੰ ਪੇਖ ਪੇਖ ਕੇ ਬਿਗਸ ਬਿਗਸ ਕੇ ਸੁਆਸ-ਗਿਰਾਸੀ ਜੁਗਤੀ ਨਾਲ ਨਾਮ ਜਪਣਾ ਇਹਨਾਂ ਚਰਨਾਂ ਨੂੰ ਧੋ ਧੋ ਕੇ ਪੀਣਾ ਹੈ। ਦੇਖੋ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਰਣਧੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਪੁਸਤਕ - ਚਰਨ ਕਮਲ ਕੀ ਮਉਜ।</p>	ਸਾਧ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੇ ਚਰਨ ਧੋ ਧੋ ਕੇ ਪੀਵੋ।
ਅਰਪਿ ਸਾਧ ਕਉ, ਅਪਨਾ ਜੀਉ ॥			ਸਾਧ ਸਤਿਗੁਰੂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਮਨ ਭੇਂਟ ਕਰ ਦਿਓ।
ਸਾਧ ਕੀ ਧੂਰਿ, ਕਰਹੁ ਇਸਨਾਨੁ ॥	ਇਸ਼ਨਾਨੁ	<p>ਸਾਧੂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੀ ਧੂਰੀ ਨਾਲ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਭਾਵ ਹੈ:</p> <p>੧) ਗੁਰਮੁਖਾਂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਕਰਨੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਸੰਗਤ ਗੁਰੂ ਦਾ ਰੂਪ ਹੈ; ੨) ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਪਾਠ ਜਾਂ ਕੀਰਤਨ ਕਰਨਾ ਕਿਉਂਕਿ ਗੁਰਬਾਣੀ ਗੁਰੂ ਦਾ ਰੂਪ ਹੈ; ੩) ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਮ ਜਪਣਾ ਕਿਉਂਕਿ ਨਾਮ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਅਭੇਦ ਹਨ। ਇਸ ਪੰਕਤੀ ਦਾ ਇਹ ਭਾਵ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਜ ਦੇ ਸਿਖਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਦੇਹਧਾਰੀ ਗੁਰੂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।</p>	ਸਾਧ ਸਤਿਗੁਰ ਦੀ ਧੂਰੀ ਨਾਲ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰੋ।
ਸਾਧ ਊਪਰਿ, ਜਾਈਐ ਕੁਰਬਾਨੁ ॥			ਸਾਧ ਸਤਿਗੁਰ ਤੇ ਕੁਰਬਾਨ ਜਾਈਏ।
ਸਾਧ ਸੇਵਾ, ਵਡਭਾਗੀ ਪਾਈਐ ॥	ਵਡਭਾਗੀਂ	ਵਡਭਾਗੀਂ = ਵਡੇ ਭਾਗਾਂ ਕਰਕੇ	ਸਾਧ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੀ ਸੇਵ ਵੱਡੇ ਭਾਗਾਂ ਨਾਲ ਪਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਸੰਬਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਸਾਧ ਸੰਗਿ, ਹਰਿ ਕੀਰਤਨੁ ਗਾਈਐ ॥		ਇਸ ਪੰਕਤੀ ਤੋਂ ਇਹ ਸੇਧ ਵੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀਰਤਨ ਦਾ ਪੂਰਾ ਲਾਹਾ ਤਾਂ ਹੀ ਹੈ ਜੇਕਰ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੀ ਹਜ਼ੂਰੀ ਵਿਚ ਹੋਵੇ।	ਸਾਧ ਸਤਿਗੁਰੂ ਨਾਲ ਹਰੀ ਕੀਰਤਨ ਗਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਭਾਵ ਗੁਰਮਤਿ ਧਾਰਨ ਕਰਕੇ ਗੁਰਸਿਖਾਂ ਨਾਲ, ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੀ ਹਜ਼ੂਰੀ ਵਿਚ, ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਕੀਰਤਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।
ਅਨਿਕ ਬਿਘਨ ਤੇ, ਸਾਧੁ ਰਾਖੈ ॥			ਅਨੇਕਾਂ ਬਿਘਣਾਂ ਤੋਂ ਸਾਧ ਸਤਿਗੁਰੂ ਬਚਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ (ਜੇਕਰ);
ਹਰਿ ਗੁਨ ਗਾਇ, ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਰਸੁ ਚਾਖੈ ॥			ਗਰੀ ਦੇ ਗੁਣ (ਗੁਰਬਾਣੀ) ਗਾ ਕੇ, ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਨਾਮ ਦਾ ਰਸ ਚਖ ਲਵੇ।
ਓਟ ਗਹੀ, ਸੰਤਹ ਦਰਿ ਆਇਆ ॥	ਸੰਤਹੰ		ਜਿਨਾਂ ਨੇ ਸੰਤਾਂ ਦੇ ਦਰ ਤੇ ਆ ਕੇ, ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਉਟ ਗਹੀ ਹੈ।
ਸਰਬ ਸੁਖ, ਨਾਨਕ, ਤਿਹ ਪਾਇਆ ॥੬॥			ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਸਾਰੇ ਸੁਖ ਪਾ ਲਏ ਹਨ।
ਮਿਰਤਕ ਕਉ, ਜੀਵਾਲਨਹਾਰ ॥			ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਮੁਰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਸੁਰਜੀਤ ਕਰਨਵਾਲਾ ਹੈ।
ਭੂਖੇ ਕਉ, ਦੇਵਤ ਅਧਾਰ ॥			ਉਹ ਭੂਖੇ ਨੂੰ ਸਹਾਰਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।
ਸਰਬ ਨਿਧਾਨ, ਜਾ ਕੀ ਦ੍ਰਿਸਟੀ ਮਾਹਿ ॥	ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ, ਮਾਹਿੰ		ਉਸ ਦੀ ਮਿਹਰ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿਚ ਸਾਰੇ ਖਜ਼ਾਨੇ ਹਨ।
ਪੁਰਬ ਲਿਖੇ ਕਾ ਲਹਣਾ, ਪਾਹਿ ॥	ਪਾਹਿੰ		ਪਰ, ਇਹ ਸਭ ਤਾਂ ਪਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜੀਵ ਜੇਕਰ, ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਪੁਰਬ ਲਿਖੇ ਦਾ ਲਹਿਣਾ ਹੋਵੇ।
ਸਭੁ ਕਿਛੁ, ਤਿਸ ਕਾ, ਓਹੁ ਕਰਨੈ ਜੋਗੁ ॥			ਜੇਕਰ ਪਹਿਲਾਂ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਲੈਣਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਹੀ ਜੀਵ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ (ਇਹ ਖਜ਼ਾਨੇ)।
ਤਿਸੁ ਬਿਨੁ, ਦੂਸਰ ਹੋਆ ਨ ਹੋਗੁ ॥			ਉਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਨਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਨਾ ਹੋਵੇਗਾ।
ਜਪਿ ਜਨ, ਸਦਾ ਸਦਾ, ਦਿਨੁ ਰੈਣੀ ॥			ਹੇ ਜਨ, ਸਦਾ ਸਦਾ, ਦਿਨ ਰਾਤ, ਉਸ ਨੂੰ ਜਪ।
ਸਭ ਤੇ ਊਚ, ਨਿਰਮਲ, ਇਹ ਕਰਣੀ ॥			ਇਹ ਕਰਣੀ ਸਭ ਤੋਂ ਉਚੀ ਅਤੇ ਮੈਲ ਰਹਿਤ ਹੈ।

ਸੰਬਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਕਰਿ ਕਿਰਪਾ, ਜਿਸ ਕਉ ਨਾਮੁ ਦੀਆ ॥			ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਹ ਆਪ ਨਾਮ ਦੇਵੇ;
ਨਾਨਕ, ਸੋ ਜਨੁ, ਨਿਰਮਲੁ ਥੀਆ ॥੧॥			ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਜਨ, ਮੈਲ ਰਹਿਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
ਜਾ ਕੈ ਮਨਿ, ਗੁਰ ਕੀ ਪਰਤੀਤਿ ॥			ਜਿਸ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਲਈ ਸ਼ਰਧਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੋਵੇ;
ਤਿਸੁ ਜਨ, ਆਵੈ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭੁ ਚੀਤਿ ॥			ਉਸ ਜਨ ਨੂੰ ਹਰੀ ਪ੍ਰਭੂ ਚੇਤੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ।
ਭਗਤੁ ਭਗਤੁ ਸੁਨੀਐ, ਤਿਹੁ ਲੋਇ ॥			ਉਸ ਦੀ ਸ਼ੋਭਾ ਤਿਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਭਾਵ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆ ਵਿਚ 'ਭਗਤ' ਭਗਤ' ਕਰਕੇ ਫੈਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ;
ਜਾ ਕੈ ਹਿਰਦੈ, ਏਕੋ ਹੋਇ ॥			ਜਿਸ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਇਕੋ ਹੋਵੇ ਭਾਵ ਇਕ ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਮ ਹੋਵੇ।
ਸਚੁ ਕਰਣੀ, ਸਚੁ ਤਾ ਕੀ ਰਹਤ ॥			ਉਸ ਦੀ ਕਰਣੀ ਵੀ ਸੱਚ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਰਹਿਤ ਵੀ ਸਚੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।
ਸਚੁ ਹਿਰਦੈ, ਸਤਿ ਮੁਖਿ ਕਹਤ ॥		ਮੁਖ ਤੋਂ ਸਚ ਬੋਲਣ ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ ਸੱਚਾ ਨਾਮ ਜਪਣਾ। ਦੁਨਿਆਵੀ ਸਚ ਵੀ ਬੋਲਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਪੰਕਤੀ ਵਿਚ ਇਖਲਾਕੀ ਸੱਚ ਝੂਠ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਬਲਕਿ ਅਸਲੀ ਸੱਚ ਭਾਵ ਸਤਿਨਾਮ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ।	ਉਸ ਦੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਸੱਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁਖ ਤੋਂ ਵੀ ਉਹ ਸੱਚ ਬੋਲਦਾ ਹੈ।
ਸਾਚੀ ਦ੍ਰਿਸਟਿ, ਸਾਚਾ ਆਕਾਰੁ ॥	ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਿ		ਉਸ ਦੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟ ਸੱਚੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜੋ ਆਕਾਰ ਉਸ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਸੋ ਭੀ ਸੱਚਾ ਹੀ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਭਾਵ ਮਾਇਆ ਤੋਂ ਰਹਿਤ, ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿਚ, ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਨਾਲ ਓਤਪੋਤ ਆਕਾਰ ਉਸ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ।
ਸਚੁ ਵਰਤੈ, ਸਾਚਾ ਪਾਸਾਰੁ ॥		ਇਸ ਪੰਕਤੀ ਨਾਲ ਮਾਇਆਵਾਦੀਆਂ (ਵੇਦਾਂਤੀਆਂ) ਦੇ ਸੰਸਾਰ ਰਚਨਾ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਖੰਡਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅਦਵੈਤ ਵੇਦਾਂਤੀਏ ਸੰਸਾਰ ਰਚਨਾ ਨੂੰ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਰਚਨਾ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਮਾਇਆ ਦੀ ਰਚਨਾ ਸਮਝਦੇ ਹਨ ਜਦਕਿ ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਚ ਰਚਨਾ ਦਾ ਕਰਤਾ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨੂੰ ਮੰਨਿਆ ਹੈ।	ਕਿਉਂਕਿ, ਸੱਚ ਰੂਪੀ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਸਾਰੇ ਪਾਸਾਰੇ ਵਿਚ ਵਰਤ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਸਾਰਾ ਪਾਸਾਰਾ ਵੀ ਸੱਚਾ ਹੈ।

ਸੰਬਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ, ਜਿਨਿ ਸਚੁ ਕਰਿ ਜਾਤਾ ॥			ਜਿਸ ਨੇ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਨੂੰ ਸੱਚ ਕਰਕੇ ਜਾਣਿਆ ਹੈ;
ਨਾਨਕ, ਸੋ ਜਨੁ, ਸਚਿ ਸਮਾਤਾ ॥੮॥੧੫॥			ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਜਨ, ਸੱਚ ਰੂਪੀ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਵਿਚ ਸਮਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
ਸਲੋਕੁ ॥			
ਰੂਪੁ ਨ ਰੇਖ, ਨ ਰੰਗੁ ਕਿਛੁ, ਤਿਹੁ ਗੁਣ ਤੇ, ਪ੍ਰਭ ਭਿੰਨ ॥		ਭਿੰਨ = ਅਲਗ, ਫਰਕ।	ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਨਾ ਤ੍ਰੈਗੁਣੀ ਰੂਪ ਹੈ, ਨਾ ਰੇਖ ਹੈ, ਨਾ ਕੁਝ ਰੰਗ ਹੈ, ਉਹ ਮਾਇਆ ਦੇ ਤਿਨਾਂ ਗੁਣਾ (ਰਜੋ, ਸਤੋ, ਤਮੋ) ਤੋਂ ਭਿੰਨ ਹੈ।
ਤਿਸਹਿ ਬੁਝਾਏ ਨਾਨਕਾ, ਜਿਸੁ ਹੋਵੈ ਸੁਪ੍ਰਸੰਨ ॥੧॥		'ਤਿਸਹਿ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ 'ਤਿਸਹਿੰ' ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ 'ਤਿਸ ਹੀ ਨੂੰ' ਜਾਂ 'ਤਿਸ ਨੂੰ'।	ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਆਪ ਬੁਝਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਉਪਰ ਉਹ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
ਅਸਟਪਦੀ ॥	ਅਸਟਪਦੀ		ਅੱਠ ਪਦਿਆਂ ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਅਸਟਪਦੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।
ਅਬਿਨਾਸੀ ਪ੍ਰਭੁ, ਮਨ ਮਹਿ ਰਾਖੁ ॥	ਅਬਿਨਾਸੀ, ਮਹਿ		ਅਬਿਨਾਸੀ ਪ੍ਰਭੂ ਨੂੰ ਮਨ ਵਿਚ ਰੱਖ।
ਮਾਨੁਖ ਕੀ, ਤੂ, ਪ੍ਰੀਤਿ ਤਿਆਗੁ ॥			ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਪਿਆਰ ਤਿਆਗ ਦੇ।
ਤਿਸ ਤੇ ਪਰੈ, ਨਾਹੀ ਕਿਛੁ ਕੋਇ ॥	ਨਾਹੀਂ		ਉਸ ਤੋਂ ਪਰੇ ਹੋਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੈ (ਜਿਸ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਪਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ)।
ਸਰਬ ਨਿਰੰਤਰਿ, ਏਕੋ ਸੋਇ ॥			ਸਾਰਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇਕੋ ਉਹ ਹੈ।
ਆਪੇ ਬੀਨਾ, ਆਪੇ ਦਾਨਾ ॥			ਉਹ ਆਪੇ ਦੇਖਣ ਵਾਲਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪੇ ਸਿਆਣਾ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਵਾਲਾ ਹੈ।
ਗਹਿਰ ਗੰਭੀਰੁ, ਗਹੀਰੁ ਸੁਜਾਨਾ ॥		੧. 'ਗਹਿਰ' ਅਤੇ 'ਗਹੀਰ' ਦੋਨੋ ਲਫਜ਼ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣ ਹਨ। ੨. ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲੀ ਪੰਕਤੀ ਵਿਚ ਦਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਬੀਨਾ (ਦੇਖਣਵਾਲਾ) ਅਤੇ ਦਾਨਾ (ਸਿਆਣਾ) ਹੈ; ਇਸ ਪੰਕਤੀ ਵਿਚ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਕਿੱਡਾ ਵੱਡਾ ਦਾਨਾ ਅਤੇ ਬੀਨਾ ਹੈ।	ਉਹ ਬਹੁਤ ਗੰਭੀਰ ਹੈ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਸਿਆਣਾ ਹੈ।
ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ, ਪਰਮੇਸੁਰ, ਗੋਬਿੰਦ ॥	ਪਰਮੇਸੁਰ	ਨੋਟ ਕਰੋ, 'ਪਰਮੇਸੁਰ' ਦੇ 'ਸ' ਨੂੰ ਔਕੜ ਲਗਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਉਚਾਰਨ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।	ਹੇ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ, ਹੇ ਪਰਮੇਸ਼ਰ, ਹੇ ਗੋਬਿੰਦ;

ਸੰਬਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਕ੍ਰਿਪਾਨਿਧਾਨ, ਦਇਆਲ, ਬਖਸ਼ੰਦ ॥	ਬਖਸ਼ੰਦ		ਹੇ ਕਿਰਪਾ ਦੇ ਖਜ਼ਾਨੇ, ਹੇ ਦਇਆ ਕਰਨਵਾਲੇ ਦਇਆਲ, ਹੇ ਬਖਸ਼ਣਹਾਰ ਬਖਸ਼ੰਦ;
ਸਾਧ ਤੇਰੇ ਕੀ ਚਰਨੀ ਪਾਉ ॥	ਚਰਨੀ, ਪਾਉਂ		ਮੈਂ ਤੇਰੇ ਸਾਧ ਦੀ ਚਰਨੀਂ ਪਵਾਂ;
ਨਾਨਕ ਕੈ ਮਨਿ, ਇਹੁ ਅਨਰਾਉ ॥੧॥			ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਸਾਡੇ ਮਨ ਵਿਚ ਇਹੋ ਚਾਓ ਹੈ।
ਮਨਸਾਪੂਰਨ, ਸਰਨਾਜੋਗ ॥	ਮਨਸਾ, ਸਰਨਾਜੋਗ		ਉਹ ਮਨਸਾ ਪੂਰਨ ਕਰਨਵਾਲਾ ਅਤੇ ਸਰਨਜੋਗ ਭਾਵ ਸਰਨ ਦੇਣ ਨੂੰ ਸੰਮ੍ਰਥ ਹੈ।
ਜੋ ਕਰਿ ਪਾਇਆ, ਸੋਈ ਹੋਗੁ ॥			ਜੋ ਉਸ ਨੇ ਹੋਣ ਵਾਸਤੇ ਪਾਇਆ ਹੈ ਜਾਂ ਸੋਚਿਆ ਹੈ, ਉਹੋ ਹੋਵੇਗਾ।
ਹਰਨ ਭਰਨ, ਜਾ ਕਾ ਨੇਤ੍ਰ ਫੋਰੁ ॥			ਹਰਨ ਕਰਨਾ ਭਾਵ ਖਤਮ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਭਰਣਾ, ਉਸ ਲਈ ਅੱਖ ਝਮੱਕਣ ਵਾਂਗ ਆਸਾਨ ਕੰਮ ਹੈ।
ਤਿਸ ਕਾ ਮੰਤ੍ਰੁ, ਨ ਜਾਨੈ ਹੋਰੁ ॥			ਉਸ ਦੀ ਸਾਲਾਹ ਜਾਂ ਮਨ ਦੀ ਸੋਚ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ।
ਅਨੰਦ ਰੂਪ, ਮੰਗਲ ਸਦ ਜਾ ਕੈ ॥	ਅਨੰਦ		ਉਹ ਅਨੰਦ ਰੂਪ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਦਾ ਹੀ ਮੰਗਲ ਹੈ ਭਾਵ ਕੁਸ਼ਲ ਹੈ।
ਸਰਬ ਥੋਕ, ਸੁਨੀਅਹਿ ਘਰਿ ਤਾ ਕੈ ॥	ਸੁਨੀਅਹਿੰ		ਸਾਰੇ ਥੋਕ (ਪਦਾਰਥ) ਉਸ ਦੇ ਘਰ ਵਿਖੇ ਸੁਣੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਭਾਵ ਹੈਨ।
ਰਾਜ ਮਹਿ ਰਾਜੁ, ਜੋਗ ਮਹਿ ਜੋਗੀ ॥	ਮਹਿੰ		ਉਹ ਰਾਜਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਰਾਜਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੋਗੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਜੋਗੀ ਹੈ।
ਤਪ ਮਹਿ ਤਪੀਸਰੁ, ਗ੍ਰਿਹਸਤ ਮਹਿ ਭੋਗੀ ॥	ਤਪੀਸਰੁ, ਮਹਿੰ		ਤਪੀਆਂ ਵਿਚ ਉਹ ਤਪੀਸਰ ਹੈ ਅਤੇ ਗ੍ਰਿਹਸਤੀਆਂ ਵਿਚ ਭੋਗੀ ਹੈ।
ਧਿਆਇ ਧਿਆਇ, ਭਗਤਹ ਸੁਖੁ ਪਾਇਆ ॥	ਭਗਤਹੰ		ਉਸ ਨੂੰ ਧਿਆ ਧਿਆ ਕੇ ਭਗਤਾਂ ਨੇ ਸੁਖ ਪਾਇਆ ਹੈ।
ਨਾਨਕ, ਤਿਸੁ ਪੁਰਖ ਕਾ, ਕਿਨੈ ਅੰਤੁ ਨ ਪਾਇਆ ॥੨॥			ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਉਸ ਪੁਰਖ ਦਾ ਕਿਸੇ ਨੇ ਅੰਤ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ।

ਸੰਬਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਜਾ ਕੀ ਲੀਲਾ ਕੀ ਮਿਤਿ ਨਾਹਿ ॥	ਨਾਹਿੰ		ਜਿਸ ਦੀ ਲੀਲਾ ਦਾ ਕੋਈ ਅੰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ (ਐਸਾ ਹੈ ਉਹ ਵਾਹਿਗੁਰੂ);
ਸਗਲ ਦੇਵ ਹਾਰੇ, ਅਵਗਾਹਿ ॥			ਸਾਰੇ ਦੇਵ ਲੱਭ ਕੇ ਹਾਰ ਗਏ ਹਨ (ਪਰ ਅੰਤ ਨਹੀਂ ਪਾ ਸਕੇ)।
ਪਿਤਾ ਕਾ ਜਨਮੁ, ਕਿ ਜਾਨੈ ਪੂਤੁ ॥			ਪਿਤਾ ਦਾ ਜਨਮ, ਪੁੱਤਰ ਕੀ ਜਾਣ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਭਾਵ ਨਹੀਂ ਜਾਣ ਸਕਦਾ।
ਸਗਲ ਪਰੋਈ, ਅਪੁਨੈ ਸੂਤਿ ॥		'ਅਪੁਨੈ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ 'ਅਪਨੈ' ਕਰਨਾ ਦਰੁਸਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। 'ਪ' ਦੇ ਬਲੇ ਵਾਲਾ ਔਂਕੜ ਉਚਾਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।	ਸਾਰੀ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਜੋ ਉਸ ਨੇ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਉਸ ਦੀ ਆਗਿਆ ਵਿਚ ਹੈ।
ਸੁਮਤਿ ਗਿਆਨੁ ਧਿਆਨੁ, ਜਿਨ ਦੇਇ ॥			ਜਿਨਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਆਪ ਸੁਮਤਿ, ਗਿਆਨ ਅਤੇ ਧਿਆਨ ਦੇਵੇ;
ਜਨ ਦਾਸ, ਨਾਮੁ ਧਿਆਵਹਿ ਸੇਇ ॥	ਧਿਆਵਹਿੰ		ਉਹੀ ਜਨ ਸੇਵਕ, ਉਸ ਦਾ ਨਾਮ ਜਪਦੇ ਹਨ।
ਤਿਹੁ ਗੁਣ ਮਹਿ, ਜਾ ਕਉ ਭਰਮਾਏ ॥	ਮਹਿੰ		ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਹ ਤਿਨਾਂ (ਮਾਇਆ ਦੇ) ਗੁਣਾਂ ਵਿਚ ਭਰਮਾਉਂਦਾ ਹੈ;
ਜਨਮਿ ਮਰੈ, ਫਿਰਿ ਆਵੈ ਜਾਏ ॥			ਉਹ ਜੰਮ ਕੇ ਮਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਫਿਰ ਦੁਬਾਰਾ ਆਉਂਦਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
ਊਚ ਨੀਚ, ਤਿਸ ਕੇ ਅਸਥਾਨ ॥			ਉਚੇ ਅਤੇ ਨੀਚੇ ਸਭ ਸਰੀਰ, ਉਸ ਦੇ ਹੀ ਅਸਥਾਨ ਹਨ ਭਾਵ ਉਹ ਸਭ ਵਿਚ ਨਿਵਾਸ ਕਰਦਾ ਹੈ।
ਜੈਸਾ ਜਨਾਵੈ, ਤੈਸਾ, ਨਾਨਕ, ਜਾਨ ॥੩॥			ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਜਣਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਉਵੇਂ ਹੀ ਕੋਈ ਉਸ ਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਹੈ।
ਨਾਨਾ ਰੂਪ, ਨਾਨਾ ਜਾ ਕੇ ਰੰਗ ॥			ਉਸ ਦੇ ਅਨੇਕ ਰੂਪ ਅਤੇ ਅਨੇਕ ਰੰਗ ਹਨ।
ਨਾਨਾ ਭੇਖ ਕਰਹਿ, ਇਕ ਰੰਗ ॥	ਕਰਹਿੰ		ਤੂੰ ਅਨੇਕਾਂ ਭੇਖ ਕਰਦਾ ਹੈਂ ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਇਕ ਰੰਗ ਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਭਾਵ ਬਦਲਦਾ ਨਹੀਂ।
ਨਾਨਾ ਬਿਧਿ, ਕੀਨੋ ਬਿਸਥਾਰੁ ॥			ਅਨੇਕ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ;

ਸੰਬਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਪ੍ਰਭੁ ਅਬਿਨਾਸੀ, ਏਕੰਕਾਰੁ ॥	ਅਬਿਨਾਸੀ		ਪਰ ਉਹ ਪ੍ਰਭੂ ਭਾਵ ਸੁਆਮੀ ਹੈ, ਅਬਿਨਾਸੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਕ ਰਸ ਰਹਿਣਵਾਲਾ ਬ੍ਰਹਮ ਹੈ।
ਨਾਨਾ ਚਲਿਤ ਕਰੇ, ਖਿਨ ਮਾਹਿ ॥	ਮਾਹਿੰ		ਉਹ ਅਨੇਕਾਂ ਕਉਤਕ, ਇਕ ਖਿਨ ਵਿਚ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।
ਪੂਰਿ ਰਹਿਓ ਪੂਰਨੁ, ਸਭ ਠਾਇ ॥	ਠਾਇ		ਉਹ ਪੂਰਨ ਤੌਰ ਤੇ ਸਭ ਥਾਵਾਂ ਤੇ ਪੂਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।
ਨਾਨਾ ਬਿਧਿ ਕਰਿ, ਬਨਤ ਬਨਾਈ ॥		ਬਨਤ = ਰਚੀ ਹੋਈ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ।	ਉਸ ਨੇ ਅਨੇਕਾਂ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਬਣਾਈ ਹੈ।
ਅਪਨੀ ਕੀਮਤਿ, ਆਪੇ ਪਾਈ ॥			ਆਪਣੀ ਕੀਮਤ ਉਹ ਆਪ ਹੀ ਪਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।
ਸਭ ਘਟ ਤਿਸ ਕੇ, ਸਭ ਤਿਸ ਕੇ ਠਾਉ ॥	ਠਾਉਂ		ਸਾਰੇ ਸਰੀਰ ਉਸਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਆਪਣੇ ਥਾਂ ਹਨ (ਰਹਿਣ ਲਈ)।
ਜਪਿ ਜਪਿ ਜੀਵੈ, ਨਾਨਕ, ਹਰਿ ਨਾਉ ॥੪॥	ਨਾਉਂ		ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਹਰੀ ਦਾ ਨਾਮ ਜਪ ਜਪ ਦੀ ਜੀਵਦੇ ਹਨ।
ਨਾਮ ਕੇ ਧਾਰੇ, ਸਗਲੇ ਜੰਤ ॥		ਇਸ ਪਉੜੀ ਵਿਚ ਨਾਮੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੇ ਨਾਮ ਰੂਪ ਦੀ ਮਹਿਮਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਰਾ ਪਾਸਾਰਾ ਨਾਮ ਦੇ ਆਸਰੇ ਹੀ ਖੜਾ ਹੈ। ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੇ ਇਸ ਸ਼ਕਤੀ ਰੂਪ ਨੂੰ ਨਾਮ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਮ ਚੌਅਖਰਾ ਇਸੇ ਮਹਾਨ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਸ਼ਬਦ ਰੂਪ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਜਪ ਕੇ, ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੇ ਨਾਮ ਰੂਪ ਨਾਲ ਜੁੜ ਜਾਈਦਾ ਹੈ।	ਨਾਮ ਦੇ ਆਸਰੇ ਸਾਰੇ ਜੰਤ ਇਸਥਿਤ ਹਨ।
ਨਾਮ ਕੇ ਧਾਰੇ, ਖੰਡ ਬ੍ਰਹਮੰਡ ॥			ਨਾਮ ਦੇ ਆਸਰੇ ਬ੍ਰਹਮੰਡ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਖੰਡ (ਟੁਕੜੇ) ਹਨ।
ਨਾਮ ਕੇ ਧਾਰੇ, ਸਿਮ੍ਰਿਤਿ ਬੇਦ ਪੁਰਾਨ ॥		ਇਸ ਪੰਕਤੀ ਵਿਚ ਬੇਦਾਂ ਪੁਰਾਨਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਸਰਸਰੀ ਤੌਰ ਤੇ ਬਾਕੀ ਹੋਰ ਰਚਨਾ ਨਾਲ ਹੈ। ਇਸ ਪੰਕਤੀ ਤੋਂ ਇਹ ਭਾਵ ਨਹੀਂ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਬੇਦਾਂ ਜਾ ਪੁਰਾਨਾਂ ਦੀ ਫਿਲਾਸਫੀ ਦਾ ਮੰਡਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।	ਨਾਮ ਦੇ ਆਸਰੇ ਹੀ ਗਿਆਨ ਦੇ ਪੁਸਤਕ - ਸਿਮ੍ਰਿਤੀਆਂ, ਬੇਦ ਅਤੇ ਪੁਰਾਨ ਆਦਿ ਹਨ।

ਸੰਬਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਨਾਮ ਕੇ ਧਾਰੇ, ਸੁਨਨ ਗਿਆਨ ਧਿਆਨ ॥			ਨਾਮ ਦੇ ਆਸਰੇ ਗਿਆਨ ਦਾ ਸੁਨਣ ਅਤੇ ਧਿਆਨ ਦਾ ਲਗਣਾ ਹੈ।
ਨਾਮ ਕੇ ਧਾਰੇ, ਆਗਾਸ ਪਾਤਾਲ ॥	ਆਗਾਸ		ਨਾਮ ਦੇ ਆਸਰੇ ਆਕਾਸ਼ ਅਤੇ ਪਾਤਾਲ ਹਨ।
ਨਾਮ ਕੇ ਧਾਰੇ, ਸਗਲ ਆਕਾਰ ॥			ਸਾਮ ਦੇ ਆਸਰੇ ਸਭ ਦਿਸਦੇ ਆਕਾਰ ਹਨ।
ਨਾਮ ਕੇ ਧਾਰੇ, ਪੁਰੀਆ ਸਭ ਭਵਨ ॥	ਪੁਰੀਆਂ		ਨਾਮ ਦੇ ਆਸਰੇ ਸਭ ਪੁਰੀਆਂ ਅਤੇ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਭਵਨ ਹਨ।
ਨਾਮ ਕੇ ਸੰਗਿ ਉਧਰੇ, ਸੁਨਿ ਸ੍ਰਵਨ ॥		ਇਹ ਪੰਕਤੀ, ਇਸ ਸਾਰੀ ਪਉੜੀ ਵਿਚੋਂ ਸਾਧਕ ਲਈ, ਆਪਣੇ ਉਪਰ ਢੁਕਾਉਣ ਲਈ ਹੈ। ਨਾਮ ਨਾਲ ਉਧਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਨਾਮ ਨੂੰ ਕੰਨਾਂ ਨਾਲ ਸੁਣ ਕੇ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਨਾਲ, ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਨਾਮ ਰੂਪ, ਜੋ ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਵਿਆਪਕ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਦੇ ਆਸਰੇ ਸਭ ਕੁਝ ਹੈ, ਨਾਲ ਜੁੜ ਜਾਈਦਾ ਹੋ।	ਨਾਮ ਦੇ ਨਾਲ ਉਧਰੇ ਹਨ (ਕਈ) ਕੰਨਾਂ ਨਾਲ ਸੁਣ ਕੇ (ਨਾਮ ਨੂੰ)।
ਕਰਿ ਕਿਰਪਾ, ਜਿਸੁ, ਆਪਨੈ ਨਾਮਿ ਲਾਏ ॥			ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਮ ਵਿਚ ਲਾਵੇ ਭਾਵ ਨਾਮ ਜਪਣ ਲਾ ਦੇਵੇ;
ਨਾਨਕ, ਚਉਥੇ ਪਦ ਮਹਿ, ਸੋ ਜਨੁ ਗਤਿ ਪਾਏ ॥੫॥	ਮਹਿੰ		ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਚਉਥੇ ਪਦ ਭਾਵ ਤ੍ਰੈਗੁਣੀ ਮਾਇਆ ਤੋਂ ਉਪਰ ਉਠ ਕੇ, ਉਹ ਜਨ ਗਤੀ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ।
ਰੂਪੁ ਸਤਿ, ਜਾ ਕਾ ਸਤਿ ਅਸਥਾਨੁ ॥		ਸਤਿ ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ ਜਿਸ ਉਪਰ ਸਮੇਂ ਦਾ ਕੋਈ ਫਰਕ ਨਾ ਪਵੇ ਭਾਵ ਜੋ ਅਬਿਨਾਸੀ ਹੈ। ਸਤਿ ਤੋਂ ਇਹ ਵੀ ਭਾਵ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਪਦਾਰਥ ਹਕੀਕੀ ਹੈ, ਸੁਪਨੇ ਮਾਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।	ਉਸਦਾ ਰੂਪ ਸੌਂਦਰਯ ਸੱਚ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਅਸਥਾਨ (ਸਚਖੰਡ) ਵੀ ਸੱਚ ਹੈ ਭਾਵ ਅਬਿਨਾਸੀ ਹੈ।
ਪੁਰਖੁ ਸਤਿ ਕੇਵਲ ਪਰਧਾਨੁ ॥		ਉਹ ਕੋਈ ਨਿਰਜੀਵ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਬਲਕਿ ਪੁਰਖ ਹੈ ਭਾਵ ਵਿਅਕਤੀ ਹੈ, ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਹੈ।	ਉਹ ਪੁਰਖ ਆਪ ਸਤਿ ਹੈ ਅਤੇ ਕੇਵਲ ਉਹ ਪਰਧਾਨ ਹੈ (ਹੋਰ ਕੋਈ ਪਰਧਾਨ ਨਹੀਂ ਹੈ)।
ਕਰਤੂਤਿ ਸਤਿ, ਸਤਿ ਜਾ ਕੀ ਬਾਣੀ ॥		ਉਸਦੀ ਧੁਰੋਂ ਆਈ ਬਾਣੀ ਅਤੇ ਨਾਮ, ਜਿਸ ਰਾਹੀਂ ਜੀਵਾਂ ਦਾ ਉਧਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਵੀ ਸਚ ਹੈ।	ਉਸਦੀ ਕਰਤੂਤ ਭਾਵ ਉਸ ਦਾ ਕੀਤਾ ਕੰਮ ਸੱਚ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਬਾਣੀ ਸੱਚ ਹੈ।

ਸੰਬਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਸਤਿ ਪੁਰਖ, ਸਭ ਮਾਹਿ ਸਮਾਣੀ ॥	ਮਾਹਿੰ		ਉਹ ਸਤਿ ਪੁਰਖ ਸਾਰਿਆਂ ਵਿਚ ਸਮਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।
ਸਤਿ ਕਰਮੁ, ਜਾ ਕੀ ਰਚਨਾ ਸਤਿ ॥		ਇਸ ਪੰਕਤੀ ਤੋਂ ਅਦਵੈਤ ਵੇਦਾਂਤ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਮੁਤਾਬਕ ਇਹ ਦੁਨੀਆ ਬਿਲਕੁਲ ਛਲਾਵਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਵਿਦਿਆ ਜਾਂ ਮਾਇਆ ਦੀ ਰਚਨਾ ਹੈ।	ਉਸ ਦਾ ਕਰਮ ਸੱਚ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਰਚਨਾ ਵੀ ਸੱਚ ਹੈ।
ਮੂਲੁ ਸਤਿ, ਸਤਿ ਉਤਪਤਿ ॥			ਮੂਲ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਸੱਚ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਰਚਨਾ ਵੀ ਸੱਚ ਹੈ ਭਾਵ ਹਕੀਕੀ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਇਕ ਛਲਾਵਾ।
ਸਤਿ ਕਰਣੀ, ਨਿਰਮਲ ਨਿਰਮਲੀ ॥			ਉਸਦੀ ਇਹ ਕਰਣੀ ਸੱਚ ਹੈ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਨਿਰਮਲੀ ਹੈ।
ਜਿਸਹਿ ਬੁਝਾਏ, ਤਿਸਹਿ ਸਭ ਭਲੀ ॥		੧. 'ਤਿਸਹਿ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ 'ਤਿਸਹਿੰ' ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ 'ਤਿਸ ਹੀ ਨੂੰ' ਜਾਂ 'ਤਿਸ ਨੂੰ'। ੨. 'ਜਿਸਹਿ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ 'ਜਿਸਹਿੰ' ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ 'ਜਿਸ ਹੀ ਨੂੰ' ਜਾਂ 'ਜਿਸ ਨੂੰ'।	ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਹ ਆਪ ਬੁਝਾਵੇ, ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਕਰਣੀ ਸਭ ਭਲੀ ਲਗਦੀ ਹੈ।
ਸਤਿਨਾਮੁ ਪ੍ਰਭ ਕਾ, ਸੁਖਦਾਈ ॥		ਇਥੇ ਇਕ ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਮ ਦੀ ਗਲ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਸਚ ਹੈ ਅਤੇ ਸੁਖਦਾਈ ਹੈ। ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਨਾਮ ਤਾਂ ਸਭ ਭਲੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਭ ਨਾਮ ਉਸ ਦੇ ਗੁਣ ਦਸਦੇ ਹਨ ਪਰ ਉਸਦਾ ਸੱਚਾ ਨਾਮ ਜੋ ਸੱਚੇ ਗੁਰੂ ਪਾਸੋਂ ਮਿਲਦਾ ਹੈ, ਖਾਸ ਹੈ ਅਤੇ ਇਥੇ ਇਕ ਇਸ ਸਚੇ ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਮ ਦੀ ਹੀ ਗਲ ਹੈ।	ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਨਾਮ ਸਤਿ ਹੈ ਅਤੇ ਸੁਖਦਾਈ ਹੈ।
ਬਿਸ੍ਵਾਸੁ ਸਤਿ, ਨਾਨਕ, ਗੁਰ ਤੇ ਪਾਈ ॥੬॥	ਬਿਸ੍ਵਾਸੁ		ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਸੱਚਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਗੁਰੂ ਤੋਂ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
ਸਤਿ ਬਚਨ, ਸਾਧੂ ਉਪਦੇਸ ॥	ਉਪਦੇਸ		ਸਾਧੂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੇ ਬਚਨ ਅਤੇ ਉਪਦੇਸ ਸੱਚ ਹਨ।
ਸਤਿ ਤੇ ਜਨ, ਜਾ ਕੈ ਰਿਦੈ ਪ੍ਰਵੇਸ ॥	ਪ੍ਰਵੇਸ		ਉਹ ਜਨ ਵੀ ਸੱਚ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਇਹ ਉਪਦੇਸ ਅਤੇ ਬਚਨ ਪ੍ਰਵੇਸ ਕਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਸੰਬਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਸਤਿਨਿਰਤਿ ਬੂਝੈ, ਜੇ ਕੋਇ ॥		੧. ਸਤਿਨਿਰਤਿ = ਸਤਯਨ੍ਰਿਤ = ਸਚ ਝੂਠ ੨. ਸਵਾਲ ਹੈ ਕਿ ਸਚ ਝੂਠ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕੋਈ ਕਿਵੇਂ ਕਰੇ? ਜਵਾਬ ਹੈ ਕਿ ਸਚ ਝੂਠ ਦੀ ਪਛਾਣ ਗੁਰਮਤਿ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰਕੇ ਭਾਵ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀ ਵਿਚਾਰ ਤੋਂ ਉਤਪੰਨ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਪਾਠ ਕਰਕੇ ਹੀ ਬਿਬੇਕ ਬੁਧਿ ਉਪਜਦੀ ਹੈ।	ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਸੱਚ ਝੂਠ ਨੂੰ ਬੁਝ ਲਵੇ (ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਕਰਕੇ)
ਨਾਮੁ ਜਪਤ, ਤਾ ਕੀ ਗਤਿ ਹੋਇ ॥		ਇਹਨਾਂ ਦਪੰਕਤੀਆਂ ਤੋਂ ਸਿਧ ਹੈ ਕਿ ਨਾਮ ਅਭਿਆਸ ਵਿਚ ਕਾਮਯਾਬੀ ਲਈ ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰ ਪਰਮ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਤੋਂ ਹੀ ਬਿਬੇਕ ਬੁਧਿ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।	ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਗਤੀ ਨਾਮ ਜਪ ਕੇ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।
ਆਪਿ ਸਤਿ, ਕੀਆ ਸਭੁ ਸਤਿ ॥			ਉਹ ਆਪ ਸੱਚ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਸਭ ਜੋ ਕੀਤਾ ਹੈ ਸੋ ਸੱਚ ਕੀਤਾ ਹੈ।
ਆਪੇ ਜਾਨੈ, ਅਪਨੀ ਮਿਤਿ ਗਤਿ ॥			ਉਹ ਆਪ ਹੀ ਆਪਣੀ ਗਤਿ ਅਤੇ ਮਿਤਿ ਜਾਣਦਾ ਹੈ।
ਜਿਸ ਕੀ ਸ੍ਰਿਸਟਿ, ਸੁ ਕਰਣੈਹਾਰੁ ॥	ਸ੍ਰਿਸਟਿ	ਇਸ ਦੁਨੀਆ ਵਿਚ ਕੇਵਲ ਇਕ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਹੀ ਕੁਝ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜੋ ਵੀ ਹੋਰ ਜੀਵ ਕਰਦੇ ਪਰਤੀਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਸਲ ਵਿਚ ਉਸ ਦੇ ਕਰਾਏ ਹੀ ਸਭ ਕੁਝ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਆਪੋਂ ਕੋਈ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ।	ਜਿਸਦੀ ਇਹ ਸਿਸਟੀ ਹੈ ਉਹ ਹੀ ਇਸ ਵਿਚ ਕੁਝ ਕਰਨਜੋਗ ਹੈ।
ਅਵਰ, ਨ ਬੂਝਿ ਕਰਤ ਬੀਚਾਰੁ ॥		ਹੋਰ ਕੋਈ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਦੁਨੀਆ ਨੂੰ ਬੁਝ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ; ਫੇਰ ਕੁਝ ਵਿਚਾਰ ਕਿਵੇਂ ਸਕਦਾ ਹੈ?	ਹੋਰ ਕੋਈ ਬੁਝ ਕੇ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ।
ਕਰਤੇ ਕੀ ਮਿਤਿ, ਨ ਜਾਨੈ ਕੀਆ ॥			ਕਰਤੇ ਦੀ ਮਿਤਿ-ਗਤਿ, ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਭਾਵ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਜੀਵ ਨਹੀਂ ਜਾਣ ਸਕਦਾ।
ਨਾਨਕ, ਜੋ ਤਿਸੁ ਭਾਵੈ, ਸੋ ਵਰਤੀਆ ॥੨॥			ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਉਸ ਨੂੰ ਚੰਗਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਸੋ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
ਬਿਸਮਨ ਬਿਸਮ, ਭਏ ਬਿਸਮਾਦ ॥			ਉਹ ਬਿਸਮਨ ਬਿਸਮ ਭਾਵ ਅਤਿਅੰਤ ਬਿਸਮਾਦ ਮਾਣਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖੁਦ ਵੀ ਬਿਸਮਾਦ ਰੂਪ ਹੁ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਸੰਬਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਜਿਨਿ ਬੁਝਿਆ, ਤਿਸੁ ਆਇਆ ਸ੍ਵਾਦ ॥			ਜਿਨਾਂ ਨੇ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਨੂੰ ਬੁਝ ਲਿਆ ਹੈ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਦਾ ਸੁਆਦ ਆਇਆ ਹੈ ਭਾਵ ਰਸ ਆਇਆ ਹੈ।
ਪ੍ਰਭ ਕੈ ਰੰਗਿ, ਰਾਚਿ ਜਨ ਰਹੇ ॥			ਉਹ ਜਨ, ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਰੰਗ ਵਿਚ ਹੀ ਰਚੇ ਰਹੇ ਹਨ;
ਗੁਰ ਕੈ ਬਚਨਿ, ਪਦਾਰਥ ਲਹੇ ॥			ਜਿਨਾਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਦੇ ਬਚਨ ਰਾਹੀਂ (ਸਾਚ ਆਤਮਕ) ਪਦਾਰਥ ਲੈ ਲਏ ਹਨ।
ਓਇ ਦਾਤੇ, ਦੁਖ ਕਾਟਨਹਾਰ ॥			ਉਹ (ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਨਾਲ ਇਕ ਮਿਕ ਹ ਕੇ, ਉਸ ਵਾਂਗੂ ਹੀ) ਦਾਤੇ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਦੁਖਾਂ ਦੇ ਕੱਟਣਹਾਰ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।
ਜਾ ਕੈ ਸੰਗਿ, ਤਰੈ ਸੰਸਾਰ ॥			ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸੰਸਾਰ ਤਰਦਾ ਹੈ।
ਜਨ ਕਾ ਸੇਵਕੁ, ਸੋ ਵਡਭਾਗੀ ॥		ਵਡਭਾਗੀ ਦਾ ਉਚਾਰਨ 'ਵਡਭਾਗੀ' ਕਰਨਾ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਥੇ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਬਹੁਵਚਨ ਕਰਣ ਕਾਰਕ ਨਾਂਵ।	ਐਸੇ ਜਨ ਦਾ ਸੇਵਕ ਵਡਭਾਗੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
ਜਨ ਕੈ ਸੰਗਿ, ਏਕ ਲਿਵ ਲਾਗੀ ॥			ਕਿਉਂਕਿ, ਜਨ ਦੇ ਨਾਲ, ਇਕ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਨਾਲ ਲਿਵ ਲਗ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।
ਗੁਨ ਗੋਬਿੰਦ ਕੀਰਤਨੁ, ਜਨੁ ਗਾਵੈ ॥			ਜਨ, ਗੋਬਿੰਦ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਦਾ ਕੀਰਤਨ ਗਾਉਂਦਾ ਹੈ।
ਗੁਰਪ੍ਰਸਾਦਿ, ਨਾਨਕ, ਫਲੁ ਪਾਵੈ ॥੮॥੧੬॥			ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਗੁਰੂ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ, ਉਹ ਫਲ ਪਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ।
ਸਲੋਕੁ ॥			
ਆਦਿ ਸਚੁ, ਜੁਗਾਦਿ ਸਚੁ ॥		ਜੁਗਾਂ ਤੋਂ ਆਦਿ ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੋਂ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਵਿਚ ਸਮੇਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਹੈ, ਉਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਸੀ।	ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਦੇ ਆਦਿ ਵਿਚ ਵੀ ਸੱਚ ਸੀ, ਅਤੇ ਜੁਗਾਂ ਦੇ ਆਦਿ ਵਿਚ ਵੀ ਸੱਚ ਸੀ।
ਹੈ ਭਿ ਸਚੁ, ਨਾਨਕ, ਹੋਸੀ ਭਿ ਸਚੁ ॥੧॥		ਨੋਟ ਕਰੋ: ਸ੍ਰੀ ਜਪੁ ਜੀ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਪਾਠ 'ਭੀ' ਹੈ ਪਰ ਇਥੇ ਪਾਠ 'ਭਿ' ਹੈ; ਪਰ ਅਰਥ ਦਾ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਹੈ।	ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਹੁਣ ਵੀ ਸੱਚ ਹੈ ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਨੂੰ ਵੀ ਸੱਚ ਹੋਵੇਗਾ।
ਅਸਟਪਦੀ ॥	ਅਸਟਪਦੀ		ਅੱਠ ਪਦਿਆਂ ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਅਸਟਪਦੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਸੰਬਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਚਰਨ ਸਤਿ, ਸਤਿ ਪਰਸਨਹਾਰ ॥		ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨਿਰਾਕਾਰ ਹੈ; ਇਸ ਕਰਕੇ ਉਸ ਦੇ ਹੱਡ ਚੰਮ ਦੇ ਚਰਨ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇਥੇ ਚਰਨਾਂ ਤੋਂ ਭਾਵ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੀ ਜੋਤਿ ਦਾ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਪਰਗਟ ਹੋਣਾ ਹੈ।	ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੇ ਚਰਨ ਸੱਚ ਹਨ ਅਤੇ ਚਰਨਾਂ ਨੂੰ ਪਰਸਨਵਾਲੇ ਵੀ ਸੱਚ ਹਨ।
ਪੂਜਾ ਸਤਿ, ਸਤਿ ਸੇਵਦਾਰ ॥		ਪੂਜਾ ਤੋਂ ਭਾਵ ਹੈ ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਮ ਰਾਹੀਂ ਅਤੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਰਾਹੀਂ ਸਿਫਤ ਸਾਲਾਹ ਕਰਨ ਦਾ।	ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੀ ਪੂਜਾ ਸੱਚ ਹੈ ਅਤੇ ਪੂਜਾ ਕਰਨਵਾਲੇ ਸੇਵਾਦਾਰ ਵੀ ਸੱਚ ਹਨ।
ਦਰਸਨੁ ਸਤਿ, ਸਤਿ ਪੇਖਨਹਾਰ ॥	ਦਰਸਨ	ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨਿਰਾਕਾਰ ਹੈ; ਇਸ ਕਰਕੇ ਉਸ ਦੇ ਦਰਸਨ ਵੀ ਨਿਰਾਕਾਰੀ ਹਨ, ਦਿਬ-ਲਤੀਫੀ ਜੋਤਿ ਮਈ ਦਰਸਨ ਹਨ, ਜੋ ਵਡਭਾਗੇ ਪੁਗ-ਖਲੋਤੇ ਗੁਰਸਿਖਾਂ ਨੂੰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।	ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦਾ ਦਰਸਨ ਸੱਚ ਹੈ ਅਤੇ ਦਰਸਨ ਦੇਖਣ ਵਾਲੇ ਵੀ ਸੱਚ ਹਨ।
ਨਾਮੁ ਸਤਿ, ਸਤਿ ਧਿਆਵਨਹਾਰ ॥		ਇਥੇ 'ਨਾਮੁ' ਪਦ ਇਕਵਚਨ ਨਾਂਵ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਭਾਵ ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਮ ਤੋਂ ਹੈ। ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਮ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦਾ ਸੱਚਾ ਨਾਮ ਜੋ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਗੁਰਸਿਖਾਂ ਨੂੰ ਦੀਖਿਆ ਵੇਲੇ ਜਪਣ ਵਾਸਤੇ ਮਿਲਦਾ ਹੈ।	ਉਸ ਦਾ (ਗੁਰਮਤਿ) ਨਾਮ ਸੱਚ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਮ ਨੂੰ ਧਿਆਉਣਵਾਲੇ ਵੀ ਸੱਚ ਹਨ।
ਆਪਿ ਸਤਿ, ਸਤਿ ਸਭ ਧਾਰੀ ॥			ਉਹ ਆਪ ਸੱਚ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਸਾਰੀ ਜੋ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਬਣਾ ਕੇ ਧਾਰੀ ਹੈ, ਸੋ ਵੀ ਸੱਚ ਹੈ।
ਆਪੇ ਗੁਣ, ਆਪੇ ਗੁਣਕਾਰੀ ॥			ਉਹ ਗੁਣ ਰੂਪ ਵੀ ਆਪ ਹੈ ਅਤੇ ਗੁਣਾਂ ਦਾ ਹੋਰਨਾਂ ਵਿਚ ਪੈਦਾ ਕਰਨਵਾਲਾ ਵੀ ਆਪ ਹੈ।
ਸਬਦੁ ਸਤਿ, ਸਤਿ ਪ੍ਰਭੁ ਬਕਤਾ ॥	ਸ਼ਬਦੁ	'ਪ੍ਰਭੁ ਬਕਤਾ' ਤੋਂ ਭਾਵ ਹੈ ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਮ ਦਾ ਬੋਲਣਾ।	ਉਸ ਦਾ ਸ਼ਬਦ ਸੱਚ ਹੈ ਅਤੇ ਜੋ ਪ੍ਰਭ ਨੂੰ ਬੋਲਦਾ ਹੈ, ਸੋ ਵੀ ਸੱਚ ਹੈ।
ਸੁਰਤਿ ਸਤਿ, ਸਤਿ ਜਸੁ ਸੁਨਤਾ ॥			ਸੁਰਤਿ ਜੋ ਨਾਮ ਵਿਚ ਧਿਆਨ ਲਾਉਂਦੀ ਹੈ ਸੱਚ ਹੈ ਅਤੇ ਜੋ ਸੁਰਤਵਾਲਾ ਨਾਮ ਸੁਣਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਵੀ ਸੱਚ ਹੈ।
ਬੁਝਨਹਾਰ ਕਉ, ਸਤਿ ਸਭ ਹੋਇ ॥			ਜੋ ਕੋਈ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਨੂੰ ਬੁਝ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਲਈ ਸਭ ਸੱਚ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਭਾਵ ਸਾਰੇ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਹੀ ਦਿਸਦਾ ਹੈ॥
ਨਾਨਕ, ਸਤਿ ਸਤਿ ਪ੍ਰਭੁ ਸੋਇ ॥੧॥			ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਪ੍ਰਭੁ ਸੱਚ ਹੈ ਸੱਚ ਹੈ।
ਸਤਿ ਸਰੂਪੁ, ਰਿਦੈ ਜਿਨਿ ਮਾਨਿਆ ॥		ਇਸ ਪੰਕਤੀ ਵਿਚ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੇ ਜੋਤਿ ਸਰੂਪ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ।	ਜਿਸ ਨੇ ਸੱਚ ਸਰੂਪ (ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦਾ) ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਮਾਣਿਆ ਹੈ;

ਸੰਬਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਕਰਨ ਕਰਾਵਨ, ਤਿਨਿ, ਮੂਲੁ ਪਛਾਨਿਆ ॥			ਉਸ ਨੇ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਕਰਾਵਨਵਾਲਾ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੋ ਸਭ ਦਾ ਮੂਲ ਹੈ, ਨੂੰ ਪਛਾਣ ਲਿਆ ਹੈ।
ਜਾ ਕੈ ਰਿਦੈ, ਬਿਸ੍ਵਾਸੁ ਪ੍ਰਭ ਆਇਆ ॥	ਬਿਸ੍ਵਾਸੁ		ਜਿਸ ਦੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਆਇਆ ਹੈ;
ਤਤੁ ਗਿਆਨੁ, ਤਿਸੁ ਮਨਿ ਪ੍ਰਗਟਾਇਆ ॥			ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਰੂਪੀ ਤੱਤ ਗਿਆਨ ਉਸ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਭਾਵ ਉਹ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੇ ਜੋਤਿ ਸਰੂਪੀ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ।
ਭੈ ਤੇ, ਨਿਰਭਉ ਹੋਇ ਬਸਾਨਾ ॥			ਉਹ ਮਾਇਆਵੀ ਭੈ ਤੋਂ ਨਿਡਰ ਹੋ ਕੇ ਵੱਸਦਾ ਹੈ।
ਜਿਸ ਤੇ ਉਪਜਿਆ, ਤਿਸੁ ਮਾਹਿ ਸਮਾਨਾ ॥	ਮਾਹਿੰ		ਜਿਸ ਤੋਂ ਉਪਜਿਆ ਸੀ ਫਿਰ ਉਸ ਵਿਚ ਹੀ ਸਮਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
ਬਸਤੁ ਮਾਹਿ, ਲੇ ਬਸਤੁ ਗਡਾਈ ॥	ਮਾਹਿੰ		ਜੇਕਰ ਇਕ ਚੀਜ਼ ਵਿਚ ਦੂਜੀ ਚੀਜ਼ ਰਲਾ ਦਿਤੀ ਜਾਵੇ;
ਤਾ ਕਉ ਭਿੰਨ, ਨ ਕਹਨਾ ਜਾਈ ॥			ਤਾਂ ਉਹ ਚੀਜ਼ ਫਿਰ ਅਲਗ ਨਹੀਂ ਕਹੀ ਜਾ ਸਕਦਾ। (ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ)
ਬੂਝੈ, ਬੂਝਨਹਾਰੁ ਬਿਬੇਕ ॥			ਕੋਈ ਬੁਝਣਵਾਲਾ ਬਿਬੇਕੀ ਸਮਝਦਾ ਹੈ;
ਨਾਰਾਇਨ ਮਿਲੇ, ਨਾਨਕ, ਏਕ ॥੨॥			ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਨਾਰਾਇਣ ਨੂੰ ਮਿਲ ਕੇ ਜੀਵ ਇਕ ਰੂਪ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
ਠਾਕੁਰ ਕਾ ਸੇਵਕੁ, ਆਗਿਆਕਾਰੀ ॥		ਨੋਟ ਕਰੋ 'ਠਾਕੁਰ' ਦੇ 'ਕ' ਨੂੰ ਔਂਕੜ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਉਚਾਰਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।	ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਸੇਵਕ ਉਹ ਹੈ ਜੋ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਆਗਿਆਕਾਰੀ ਹੋਵੇ।
ਠਾਕੁਰ ਕਾ ਸੇਵਕੁ, ਸਦਾ ਪੂਜਾਰੀ ॥		੧. ਨੋਟ ਕਰੋ 'ਠਾਕੁਰ' ਦੇ 'ਕ' ਨੂੰ ਔਂਕੜ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਉਚਾਰਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ੨. ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਚ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸੇਵਾ ਦਾ ਭਾਵ ਮੁਖ ਤੌਰ ਤੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਸੇਵਾ, ਨਾਮ ਰਾਹੀਂ ਅਤੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਰਾਹੀਂ ਸਿਫਤ ਸਾਲਾਹ ਕਰਨ ਤੋਂ ਹੈ।	ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਸੇਵਕ ਉਹ ਹੈ ਜੋ ਸਦਾ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਪੂਜਾਰੀ ਹੋਵੇ ਭਾਵ ਸਦਾ ਸੇਵਾ ਕਰੇ।
ਠਾਕੁਰ ਕੇ ਸੇਵਕ ਕੈ ਮਨਿ, ਪਰਤੀਤਿ ॥		ਨੋਟ ਕਰੋ 'ਠਾਕੁਰ' ਦੇ 'ਕ' ਨੂੰ ਔਂਕੜ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਉਚਾਰਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।	ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸੇਵਕ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਪਰਤੀਤ (ਵਿਸ਼ਵਾਸ) ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਸੰਬਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਠਾਕੁਰ ਕੇ ਸੇਵਕ ਕੀ, ਨਿਰਮਲ ਰੀਤਿ ॥		ਨੋਟ ਕਰੋ 'ਠਾਕੁਰ' ਦੇ 'ਕ' ਨੂੰ ਔਂਕੜ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਉਚਾਰਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।	ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸੇਵਕ ਦੀ ਰੀਤ ਨਿਰਮਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।
ਠਾਕੁਰ ਕਉ, ਸੇਵਕੁ ਜਾਨੈ ਸੰਗਿ ॥		ਨੋਟ ਕਰੋ 'ਠਾਕੁਰ' ਦੇ 'ਕ' ਨੂੰ ਔਂਕੜ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਉਚਾਰਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।	ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਸੇਵਕ ਸਦਾ ਨਾਲ ਸਮਝਦਾ ਹੈ।
ਪ੍ਰਭ ਕਾ ਸੇਵਕੁ, ਨਾਮ ਕੈ ਰੰਗਿ ॥			ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਸੇਵਕ ਸੋ ਹੈ ਜੋ ਨਾਮ ਦੇ ਰੰਗ ਵਿਚ ਰਹੇ।
ਸੇਵਕ ਕਉ, ਪ੍ਰਭ ਪਾਲਨਹਾਰਾ ॥			(ਐਸੇ) ਸੇਵਕ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭੂ ਪਾਲਣਹਾਰਾ ਭਾਵ ਸਾਂਭਣਵਾਲਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
ਸੇਵਕ ਕੀ, ਰਾਖੈ, ਨਿਰੰਕਾਰਾ ॥			ਸੇਵਕ ਦੀ ਇਜ਼ਤ ਨਿਰੰਕਾਰ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਰੱਖਦਾ ਹੈ।
ਸੋ ਸੇਵਕੁ, ਜਿਸੁ, ਦਇਆ ਪ੍ਰਭੁ ਧਾਰੈ ॥			ਸੇਵਕ ਉਹ ਹੈ, ਜਿਸ ਉਪਰ ਪ੍ਰਭੂ ਦਇਆ ਧਾਰੇ।
ਨਾਨਕ, ਸੋ ਸੇਵਕੁ, ਸਾਸਿ ਸਾਸਿ ਸਮਾਰੈ ॥੩॥			ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਸੇਵਕ ਫਿਰ ਸਵਾਸ ਸਵਾਸ ਨਾਮ ਸੰਮਾਰਦਾ ਹੈ ਭਾਵ ਜਪਦਾ ਹੈ।
ਅਪੁਨੇ ਜਨ ਕਾ ਪਰਦਾ ਢਾਕੈ ॥		'ਅਪੁਨੇ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ 'ਅਪਨੇ' ਕਰਨਾ ਦਰੁਸਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। 'ਪ' ਦੇ ਬਲੇ ਵਾਲਾ ਔਂਕੜ ਉਚਾਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।	ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਆਪਣੇ ਜਨ ਦਾ ਪਰਦਾ ਢੱਕਦਾ ਹੈ।
ਅਪਨੇ ਸੇਵਕ ਕੀ, ਸਰਪਰ ਰਾਖੈ ॥		ਸਰਪਰ = ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ। 'ਸਰਪਰ' ਇਥੇ ਕਿਰਿਆ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣ ਸ਼ਬਦ ਹੈ, 'ਰਾਖੈ' ਕਿਰਿਆ ਦਾ।	ਉਹ ਆਪਣੇ ਸੇਵਕ ਦੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੱਖਦਾ ਹੈ।
ਅਪਨੇ ਦਾਸ ਕਉ, ਦੇਇ ਵਡਾਈ ॥			ਉਹ ਆਪਣੇ ਦਾਸ ਨੂੰ ਵਡਿਆਈ ਭਾਵ ਇਜ਼ਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।
ਅਪਨੇ ਸੇਵਕ ਕਉ, ਨਾਮੁ ਜਪਾਈ ॥			ਉਹ ਆਪਣੇ ਸੇਵਕ ਨੂੰ ਨਾਮ ਜਪਾਉਂਦਾ ਹੈ।
ਅਪਨੇ ਸੇਵਕ ਕੀ, ਆਪਿ ਪਤਿ ਰਾਖੈ ॥			ਆਪਣੇ ਸੇਵਕ ਦੀ ਪਤਿ ਉਹ ਆਪ ਰੱਖਦਾ ਹੈ।
ਤਾ ਕੀ ਗਤਿ ਮਿਤਿ, ਕੋਇ ਨ ਲਾਖੈ ॥			ਉਸ ਦੀ ਗਤਿ ਮਿਤਿ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਲਖ ਸਕਦਾ ਭਾਵ ਪਛਾਣ ਸਕਦਾ।

ਸੰਬਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਪ੍ਰਭ ਕੇ ਸੇਵਕ ਕਉ, ਕੋ ਨ ਪਹੁੰਚੈ ॥	ਪਹੁੰਚੈ		ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਸੇਵਕ ਤਾਂਈਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚ ਸਕਦਾ।
ਪ੍ਰਭ ਕੇ ਸੇਵਕ, ਉਚ ਤੇ ਉਚੇ ॥			ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਸੇਵਕ ਉਚੇ ਤੋਂ ਉਚਾ ਭਾਵ ਬਹੁਤ ਉਚਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
ਜੋ ਪ੍ਰਭਿ, ਅਪਨੀ ਸੇਵਾ ਲਾਇਆ ॥			ਜੋ ਪ੍ਰਭੂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਲਾਇਆ ਹੈ;
ਨਾਨਕ, ਸੋ ਸੇਵਕੁ, ਦਹਦਿਸਿ ਪ੍ਰਗਟਾਇਆ ॥੪॥		ਦਹਦਿਸਿ = ਦਸਾਂ ਦਿਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿਚ ਭਾਵ ਸਾਰੇ ਪਾਸੇ।	ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਸੇਵਕ, ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨੇ ਦਸਾਂ ਦਿਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਗਟਾ ਦਿਤਾ ਹੈ।
ਨੀਕੀ ਕੀਰੀ ਮਹਿ, ਕਲ ਰਾਖੈ ॥	ਮਹਿੰ		(ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਚਾਹੇ ਤਾਂ) ਨਿਕੀ ਕੀੜੀ ਵਿਚ ਤਾਕਤ ਰੱਖ ਦਿੰਦਾ ਹੈ;
ਭਸਮ ਕਰੈ, ਲਸਕਰ ਕੋਟਿ ਲਾਖੈ ॥	ਲਸਕਰ		ਜੋ ਕਿ ਕਰੋੜਾਂ ਲਸਕਰਾਂ ਨੂੰ ਸੁਆਹ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।
ਜਿਸ ਕਾ ਸਾਸੁ, ਨ ਕਾਢਤ ਆਪਿ ॥			ਜਿਸ ਦਾ ਸਾਹ ਉਹ ਆਪ ਨਹੀਂ ਕੱਢਦਾ;
ਤਾ ਕਉ, ਰਾਖਤ ਦੇ ਕਰਿ ਹਾਥ ॥			ਉਸ ਨੂੰ, ਉਹ ਹੱਥ ਦੇ ਕੇ ਰੱਖਦਾ ਹੈ।
ਮਾਨਸ ਜਤਨ ਕਰਤ, ਬਹੁ ਭਾਤਿ ॥	ਭਾਂਤਿ		ਮਨੁੱਖ ਜੀਉਂਦਾ ਰਹਿਣ ਲਈ ਅਨੇਕ ਤਰਾਂ ਦੇ ਜਤਨ ਜਾਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਕਰਦਾ ਹੈ;
ਤਿਸ ਕੇ ਕਰਤਬ, ਬਿਰਥੇ ਜਾਤਿ ॥			ਪਰ ਉਸ ਦੇ ਇਹ ਸਭ ਕਰਤਬ ਬਿਅਰਥ ਜਾਂਦੇ ਹਨ (ਕਿਉਂਕਿ);
ਮਾਰੈ ਨ ਰਾਖੈ, ਅਵਰੁ ਨ ਕੋਇ ॥			ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾ, ਨਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਮਾਰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਨਾ ਕੋਈ ਬਚਾਉਂਦਾ ਹੈ।
ਸਰਬ ਜੀਆ ਕਾ ਰਾਖਾ, ਸੋਇ ॥	ਜੀਆਂ		ਸਾਰੇ ਜੀਵ ਜੰਤਾਂ ਦਾ ਰਾਖਾ ਕੇਵਲ ਉਹ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਹੈ।
ਕਾਹੇ, ਸੋਚ ਕਰਹਿ, ਰੇ ਪ੍ਰਾਣੀ ॥	ਕਰਹਿੰ	ਸੋਚ = ਫਿਕਰ।	ਕਿਉਂ, ਫਿਕਰ ਕਰਦਾ ਹੈਂ, ਹੇ ਪ੍ਰਾਣੀ?
ਜਪਿ, ਨਾਨਕ, ਪ੍ਰਭ ਅਲਖ ਵਿਡਾਣੀ ॥੫॥	ਅਲੱਖ		ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਪ੍ਰਭ ਜੋ ਕਿ ਅਲਖ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸਚਰਜ ਰੂਪ ਹੈ, ਨੂੰ ਜਪ।

ਸੰਬਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਬਾਰੰਬਾਰ ਬਾਰ, ਪ੍ਰਭੂ ਜਪੀਐ ॥			ਬਾਰ ਬਾਰ ਭਾਵ ਅਨੇਕਾਂ ਵਾਰ ਪ੍ਰਭੂ ਨੂੰ ਜਪਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।
ਪੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਇਹੁ, ਮਨੁ ਤਨੁ ਧ੍ਰੁਪੀਐ ॥		'ਇਹੁ' ਪੜਨਾਂਵੀਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਸੰਬੰਧ 'ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ' ਨਾਲ ਹੈ ਨਾ ਕਿ 'ਮਨੁ ਤਨੁ' ਨਾਲ। ਇਹ ਅਰਥ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਪੀ ਕੇ, ਇਹ ਮਨ ਤੇ ਤਨ ਰੱਜ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਬਲਕਿ ਇਹ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਪੀ ਕੇ ਮਨ ਤਨ ਰੱਜ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਲੋਕ ਸੁਆਦੀ ਖਾਣਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕੋਈ ਸਵਰਗ ਵਿਚ ਦੇਵਤਿਆਂ ਵਾਲਾ ਵੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਸੁਣੀਦਾ ਹੈ ਪਰ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਇਥੇ ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਦੱਸਦਾ ਹੋਏ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਰੂਪੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਪੀ ਕੇ ਮਨ ਤੇ ਤਨ ਰੱਜ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।	ਇਹ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਪੀ ਕੇ, ਮਨ ਅਤੇ ਤਨ ਰੱਜ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।
ਨਾਮ ਰਤਨੁ, ਜਿਨਿ ਗੁਰਮੁਖਿ ਪਾਇਆ ॥		'ਗੁਰਮੁਖਿ' ਦਾ ਭਾਵ ਇਥੇ 'ਗੁਰਮਤਿ' ਹੈ। ਜੇ ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ 'ਗੁਰਸਿਖ' ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਹ ਸੰਭਾਵਨਾ ਰਹੇਗੀ ਕਿ ਕੋਈ ਗੁਰਮੁਖ ਅਜਿਹੇ ਵੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਨਾਮ ਰਤਨੁ ਨਹੀਂ ਪਾਉਂਦੇ।	ਨਾਮ ਰਤਨ ਜਿਨਾਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਭਾਵ ਗੁਰਮਤਿ ਅਨੁਸਾਰ ਪਾਇਆ ਹੈ;
ਤਿਸੁ ਕਿਛੁ ਅਵਰੁ, ਨਾਹੀ ਦ੍ਰਿਸਟਾਇਆ ॥	ਨਾਹੀ, ਦ੍ਰਿਸਟਾਇਆ	ਦ੍ਰਿਸਟਾਇਆ = ਦ੍ਰਿਸਟਿ+ਆਇਆ।	ਉਸ ਨੂੰ ਕੁਝ ਹੋਰ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਭਾਵ ਉਹ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਸ਼ੈ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ।
ਨਾਮੁ ਧਨੁ, ਨਾਮੋ ਰੂਪੁ ਰੰਗੁ ॥			ਉਸ ਲਈ ਨਾਮ ਧਨ ਅਤੇ ਨਾਮ ਹੀ ਰੂਪ ਅਤੇ ਰੰਗ ਤਮਾਸ਼ਿਆਂ ਦਾ ਰਸ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
ਨਾਮੋ ਸੁਖੁ, ਹਰਿਨਾਮ ਕਾ ਸੰਗੁ ॥			ਨਾਮ ਹੀ ਉਸ ਲਈ ਸੁਖ ਅਤੇ ਹਰੀ ਦਾ ਨਾਮ ਹੀ ਉਸ ਦਾ ਸੰਗ (ਸੰਗਤ) ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
ਨਾਮ ਰਸਿ, ਜੋ ਜਨ ਤ੍ਰਿਪਤਾਨੇ ॥			ਨਾਮ ਦੇ ਰਸ ਨਾਲ, ਜੋ ਜਨ ਤ੍ਰਿਪਤਾ ਜਾਂਦੇ ਹਨ;

ਸੰਬਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਮਨ ਤਨ, ਨਾਮਹਿ ਨਾਮਿ ਸਮਾਨੇ ॥	ਮਹਿੰ	ਨਾਮਹਿ ਨਾਮਿ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ 'ਨਾਮਹਿੰ ਨਾਮਿ' ਕਰਨਾ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂਕਿ ਇਕ ਤਾਂ ਇਹ ਕਿਰਿਆਵਾਚੀ ਸ਼ਬਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਸਰਾ ਇਹ ਬਹੁਵਚਨ ਨਾਂਵ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸੋ ਨਾਸਕੀ ਉਚਾਰਨ ਕਰਨਾ ਗ਼ਲਤ ਹੈ। 'ਨਾਮਹਿ ਨਾਮ' ਦਾ ਭਾਵ ਹੀ 'ਨਾਮ ਹੀ ਨਾਮ ਵਿਚ'	ਉਹ ਮਨ ਕਰਕੇ ਅਤ ਤਨ ਕਰਕੇ ਨਾਮ ਹੀ ਨਾਮ ਵਿਚ ਸਮਾਏ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਭਾਵ ਨਾਮ ਵਿਚ ਹੀ ਲੀਨ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਮਨ-ਬਚ-ਕਰਮ ਕਰਕੇ।
ਊਠਤ, ਬੈਠਤ, ਸੋਵਤ ਨਾਮ ॥			ਉਠਦਿਆਂ, ਬੈਠਦਿਆਂ ਅਤੇ ਸਉਂਦਿਆਂ ਉਹ ਨਾਮ ਹੀ ਜਪਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ।
ਕਹੁ ਨਾਨਕ, ਜਨ ਕੈ ਸਦ ਕਾਮ ॥੬॥		'ਕਾਮ' ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ ਕੰਮ ਅਤੇ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਬਹੁਵਚਨ ਹੈ।	ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਸੇਵਕਾਂ ਦੇ ਸਦਾ ਇਹੋ ਹੀ ਕੰਮ ਹੁੰਦੇ ਹਨ (ਕਿ ਨਾਮ ਜੀ ਜਪਦੇ ਰਹੀਏ)।
ਬੋਲਹੁ ਜਸੁ ਜਿਹਬਾ, ਦਿਨੁ ਰਾਤਿ ॥			ਜੀਭ ਨਾਲ, ਦਿਨ ਰਾਤ, ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਜਸ ਬੋਲੋ;
ਪ੍ਰਭਿ ਅਪਨੈ, ਜਨ ਕੀਨੀ ਦਾਤਿ ॥			ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਭੂ ਨੇ, ਆਪਣੇ ਜਨਾਂ ਤੇ ਇਹ ਦਾਤ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।
ਕਰਹਿ ਭਗਤਿ, ਆਤਮ ਕੈ ਚਾਇ ॥	ਕਰਹਿੰ	ਇਹਨਾਂ ਦੋਪੰਕਤੀਆਂ ਵਿਚ 'ਕਰਹਿ' ਅਤੇ 'ਰਹਹਿ' ਕਿਰਿਆਵਾਂ ਤੋਂ ਸਿਧ ਹੈ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਕਰਤੇ ਬਹੁਵਚਨ ਹਨ; ਸੋ ਅਰਥ ਇਸੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ।	ਉਹ ਆਤਮ ਦੇ ਚਾਓ ਵਿਚ ਭਗਤੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਭਾਵ ਇਹ ਕਿ ਉਹ ਆਤਮਕ ਲਾਹੇ ਲਈ ਭਗਤੀ ਕਰਦੇ ਹਨ; ਕਿਸੇ ਸੰਸਾਰੀ ਮਨੋਰਥ ਲਈ ਨਹੀਂ।
ਪ੍ਰਭ ਅਪਨੇ ਸਿਉ, ਰਹਹਿ ਸਮਾਇ ॥	ਰਹਹਿੰ, ਸਿਉਂ	ਇਹਨਾਂ ਦੋਪੰਕਤੀਆਂ ਵਿਚ 'ਕਰਹਿ' ਅਤੇ 'ਰਹਹਿ' ਕਿਰਿਆਵਾਂ ਤੋਂ ਸਿਧ ਹੈ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਕਰਤੇ ਬਹੁਵਚਨ ਹਨ; ਸੋ ਅਰਥ ਇਸੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ।	ਉਹ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਭੂ ਵਿਚ ਸਮਾਏ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ।
ਜੋ ਹੋਆ, ਹੋਵਤ ਸੋ ਜਾਨੈ ॥		੧. ਹੋਆ = ਜੋ ਹੋਇਆ ਹੈ; ਹੋਵਤ = ਜੋ ਹੋਣਾ ਹੈ। ੨. ਇਹਨਾਂ ਦੋਪੰਕਤੀਆਂ ਵਿਚ 'ਜਾਨੈ' ਅਤੇ 'ਪਛਾਨੈ' ਕਿਰਿਆਵਾਂ ਤੋਂ ਸਿਧ ਹੈ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਕਰਤੇ ਇਕਵਚਨ ਹਨ; ਸੋ ਅਰਥ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ।	ਜੋ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਜੋ ਹੋਣਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਭਾਵ ਬੁਝਦਾ ਹੈ।
ਪ੍ਰਭ ਅਪਨੇ ਕਾ ਹੁਕਮੁ, ਪਛਾਨੈ ॥			ਉਹ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਹੁਕਮ ਪਛਾਣਦਾ ਹੈ।

ਸੰਬਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਤਿਸ ਕੀ ਮਹਿਮਾ, ਕਉਨ ਬਖਾਨਉ ॥	ਬਖਾਨਉਂ		ਉਸ ਦੀ ਮਹਿਮਾਂ ਮੈਂ ਕੀ ਵਖਾਣਾਂ? ਭਾਵ ਨਹੀਂ ਵਖਾਣ ਸਕਦਾ।
ਤਿਸ ਕਾ ਗੁਨੁ ਕਹਿ ਏਕ ਨ ਜਾਨਉ ॥	ਜਾਨਉਂ		ਉਸਦਾ ਗੁਣ ਕਹਿ ਸਕਾਂ, ਮੈਂ ਇਕ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ ਭਾਵ ਮੈਂ ਉਸ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਦੀ ਉਪਮਾ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ।
ਆਠ ਪਹਰ, ਪ੍ਰਭ ਬਸਹਿ ਹਜੂਰੇ ॥	ਬਸਹਿੰ		ਅਠੇ ਪਹਿਰ ਉਹ ਪ੍ਰਭ ਦੀ ਹਜ਼ੂਰੀ ਵਿਚ ਵੱਸਦੇ ਹਨ ਭਾਵ ਨਾਮ ਜਪਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ।
ਕਹੁ ਨਾਨਕ, ਸੇਈ ਜਨ ਪੂਰੇ ॥੧॥			ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਐਸੇ ਜਨ ਹੀ ਪੂਰੇ ਹਨ।
ਮਨ ਮੇਰੇ, ਤਿਨ ਕੀ ਓਟ ਲੇਹਿ ॥		ਇਹਨਾਂ ਦੋਪੰਕਤੀਆਂ ਵਿਚ 'ਜਨ' ਬਹੁਵਚਨ ਹੈ।	ਮੇਰੇ ਮਨਾ, ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਓਟ ਲੈ। ਭਾਵ ਗੁਰਮੁਖਾਂ ਦੀ ਓਟ ਲੈ।
ਮਨੁ ਤਨੁ ਅਪਨਾ, ਤਿਨ ਜਨ ਦੇਹਿ ॥		ਇਹਨਾਂ ਦੋਪੰਕਤੀਆਂ ਵਿਚ 'ਜਨ' ਬਹੁਵਚਨ ਹੈ।	ਆਪਣਾ ਮਨ ਅਤੇ ਤਨ ਉਹਨਾਂ ਜਨਾਂ ਨੂੰ ਦੇ।
ਜਿਨਿ ਜਨਿ, ਅਪਨਾ ਪ੍ਰਭੂ ਪਛਾਤਾ ॥		ਅਗਲੀਆਂ ਸਭ ਪੰਕਤੀਆਂ ਵਿਚ 'ਜਨ' ਇਕਵਚਨ ਹੈ; ਸੋ ਅਰਥ ਵੀ ਇਸੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ।	ਜਿਸ ਜਨ ਨੇ ਆਪਣਾ ਪ੍ਰਭੂ ਪਛਾਣ ਲਿਆ ਹੈ;
ਸੋ ਜਨੁ, ਸਰਬ ਥੋਕ ਕਾ ਦਾਤਾ ॥			ਉਹ ਜਨ, ਸਾਰਿਆਂ ਥੋਕਾਂ ਭਾਵ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦਾ ਦਾਤਾ ਹੈ।
ਤਿਸ ਕੀ ਸਰਨਿ, ਸਰਬ ਸੁਖ ਪਾਵਹਿ ॥	ਸਰਨਿ, ਪਾਵਹਿੰ		ਉਸ ਦੀ ਸ਼ਰਣ ਵਿਚ ਤੂੰ ਸਾਰੇ ਸੁਖ ਪਾ ਲਵੇਂਗਾ।
ਤਿਸ ਕੈ ਦਰਸਿ, ਸਭ ਪਾਪ ਮਿਟਾਵਹਿ ॥	ਦਰਸਿ, ਮਿਟਾਵਹਿੰ		ਉਸ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਨਾਲ ਸਾਰੇ ਪਾਪ ਮਿਟਾ ਲਵੇਂਗਾ।
ਅਵਰ ਸਿਆਨਪ ਸਗਲੀ, ਛਾਡੁ ॥			ਹੋਰ ਸਾਰੀ ਸਿਆਣਪ ਛੱਡ ਦੇ;
ਤਿਸੁ ਜਨ ਕੀ, ਤੂ ਸੇਵਾ ਲਾਗੁ ॥			ਅਤੇ ਉਸ ਜਨ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਲੱਗ।
ਆਵਨੁ ਜਾਨੁ ਨ ਹੋਵੀ, ਤੇਰਾ ॥			ਫੇਰ ਤੇਰਾ ਆਉਣਾ ਜਾਣਾ (ਜੰਮਣਾ ਮਰਣਾ) ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

ਸੰਬਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਨਾਨਕ, ਤਿਸੁ ਜਨ ਕੇ, ਪੂਜਹੁ ਸਦ ਪੈਰਾ ॥੮॥੧੭॥			ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਉਸ ਜਨ ਦੇ ਸਦਾ ਪੈਰ ਪੂਜ।
ਸਲੋਕੁ ॥		ਇਸ ਸਲੋਕ ਵਿਚ ਹਜ਼ੂਰ, ਸਤਿਗੁਰ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।	
ਸਤਿ ਪੁਰਖੁ ਜਿਨਿ ਜਾਨਿਆ, ਸਤਿਗੁਰੁ ਤਿਸ ਕਾ ਨਾਉ ॥	ਨਾਂਉਂ		ਜਿਸ ਨੇ ਸਤਿ ਪੁਰਖ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨੂੰ ਜਾਣਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਦਾ ਨਾਂ ਸਤਿਗੁਰ ਹੈ।
ਤਿਸ ਕੈ ਸੰਗਿ, ਸਿਖੁ ਉਧਰੈ, ਨਾਨਕ, ਹਰਿ ਗੁਨ ਗਾਉ ॥੧॥		ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਥੇ ਕਿਰਿਆ 'ਗਾਉ' ਹੈ 'ਗਾਇ' ਦੀ ਥਾਂ ਤੇ ਪਰ ਅਰਥ 'ਗਾਇ' ਦਾ ਹੀ ਹੈ ਤੇ ਮਤਲਬ ਹੈ 'ਗਾ ਕੇ'। 'ਗਾਉ' ਰੂਪ, ਕਾਵਿ ਕਾਫੀਆ ਰੱਖਣ ਵਾਸਤੇ ਆਇਆ ਹੈ। ਸਿਖ ਦਾ ਉਧਾਰ ਗੁਰੂ ਦੇ ਸੰਗ ਅਵਸ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਬਸ਼ਰਤੇ ਉਹ ਹਰਿਗੁਣ ਗਾਵੇ ਅਤੇ ਗੁਰਮਤਿ ਧਾਰਨ ਕਰੇ।	ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਉਸ ਨਾਲ ਭਾਵ ਸਤਿਗੁਰ ਨਾਲ ਸਿਖ ਉਧਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਹਰੀ ਦੇ ਗੁਣ ਗਾ ਕੇ।
ਅਸਟਪਦੀ ॥	ਅਸ਼ਟਪਦੀ		ਅੱਠ ਪਦਿਆਂ ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਅਸ਼ਟਪਦੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।
ਸਤਿਗੁਰੁ, ਸਿਖ ਕੀ, ਕਰੈ ਪ੍ਰਤਿਪਾਲ ॥			ਸਤਿਗੁਰ, ਸਿਖ ਦੀ ਪ੍ਰਤਿਪਾਲ ਕਰਦਾ ਹੈ।
ਸੇਵਕ ਕਉ, ਗੁਰੁ ਸਦਾ ਦਇਆਲ ॥		ਸੇਵਕ ਉਹ ਹੈ ਜੋ ਹੁਕਮ ਮੰਨੇ। ਹੁਕਮ ਮੰਨਣਵਾਲੇ ਸਿਖ ਤੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਸਦਾ ਮਿਹਰਬਾਨ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਨਾਮਧਰੀਕ ਸਿਖ ਤੇ ਨਹੀਂ।	ਸੇਵਕ ਨੂੰ, ਗੁਰੂ ਸਦਾ ਦਇਆਲ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।
ਸਿਖ ਕੀ, ਗੁਰੁ, ਦੁਰਮਤਿ ਮਲੁ ਹਿਰੈ ॥			ਗੁਰੂ, ਸਿਖ ਦੀ ਦੁਰਮਤਿ ਮੈਲ ਖਿਚ ਲੈਂਦਾ ਭਾਵ ਮਿਟਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ;
ਗੁਰ ਬਚਨੀ, ਹਰਿਨਾਮੁ ਉਚਰੈ ॥			(ਜੇਕਰ), ਸਿਖ ਗੁਰੂ ਦੇ ਬਚਨ ਰਾਹੀਂ ਭਾਵ ਗੁਰ ਦੀਖਿਆ ਲੈ ਕੇ ਗੁਰਮਤਿ ਹਰਿਨਾਮ ਉਚਾਰੇ।
ਸਤਿਗੁਰੁ, ਸਿਖ ਕੇ ਬੰਧਨ ਕਾਟੈ ॥			ਸਤਿਗੁਰੂ, ਸਿਖ ਦੇ ਬੰਧਨ ਕੱਟ ਦਿੰਦਾ ਹੈ;
ਗੁਰ ਕਾ ਸਿਖੁ, ਬਿਕਾਰ ਤੇ ਹਾਟੈ ॥		ਇਸ ਪੰਕਤੀ ਤੋਂ ਸਾਬਤ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਸਿਖ ਬਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਤਿਆਗਦਾ, ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ, ਸਿਖ ਦੇ ਬੰਧਨ ਨਹੀਂ ਕੱਟਦੇ।	(ਜੇਕਰ), ਸਿਖ ਬਿਕਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਹਟ ਜਾਵੇ।

ਸੰਬਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਸਤਿਗੁਰੂ, ਸਿਖ ਕਉ, ਨਾਮ ਧਨੁ ਦੇਇ ॥			ਸਤਿਗੁਰੂ, ਸਿਖ ਨੂੰ ਨਾਮ ਧਨ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।
ਗੁਰ ਕਾ ਸਿਖੁ, ਵਡਭਾਗੀ ਹੇ ॥		ਵਡਭਾਗੀ ਦਾ ਉਚਾਰਨ 'ਵਡਭਾਗੀ' ਕਰਨਾ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਥੇ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਬਹੁਵਚਨ ਕਰਣ ਕਾਰਕ ਨਾਂਵ।	ਗੁਰ ਦਾ ਸਿਖ ਵਡਭਾਗੀ ਹੈ।
ਸਤਿਗੁਰੂ, ਸਿਖ ਕਾ, ਹਲਤੁ ਪਲਤੁ ਸਵਾਰੈ ॥			ਸਤਿਗੁਰੂ, ਸਿਖ ਦਾ ਹਲਤ (ਇਹ ਦੁਨੀਆ) ਅਤੇ ਪਲਤ (ਅਗਲੀ ਦੁਨੀਆ) ਸਵਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।
ਨਾਨਕ, ਸਤਿਗੁਰੂ, ਸਿਖ ਕਉ, ਜੀਅ ਨਾਲਿ ਸਮਾਰੈ ॥੧॥			ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਸਤਿਗੁਰੂ, ਸਿਖ ਨੂੰ ਦਿਲ ਨਾਲ ਸੰਭਾਲਦਾ ਹੈ।
ਗੁਰ ਕੈ ਗ੍ਰਿਹਿ, ਸੇਵਕੁ ਜੋ ਰਹੈ ॥		ਇਸ ਪਉੜੀ ਵਿਚ ਗੁਰੂ, ਸਿਖ ਦੇ ਫਰਜ਼ ਦੱਸਦੇ ਹਨ।	ਗੁਰੂ ਦੇ ਘਰ ਵਿਖੇ ਜੋ ਸਿਖ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਭਾਵ ਜੋ ਸਿਖ ਗੁਰੂਵਾਲਾ ਅਖਵਾਉਂਦਾ ਹੈ;
ਗੁਰ ਕੀ ਆਗਿਆ, ਮਨ ਮਹਿ ਸਹੈ ॥	ਮਹਿੰ		ਉਹ ਗੁਰੂ ਦਾ ਹੁਕਮ ਆਪਣੇ ਮਨ ਵਿਚ ਸਹਿੰਦਾ ਹੈ ਭਾਵ ਮੰਨਦਾ ਹੈ।
ਆਪਸ ਕਉ, ਕਰਿ ਕਛੁ, ਨ ਜਨਾਵੈ ॥			ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਕੁਝ ਕਰ ਕਰਕੇ ਜਾਂ ਬਣਕੇ, ਜਣਾਉਂਦਾ ਨਹੀਂ।
ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ, ਰਿਦੈ, ਸਦ ਧਿਆਵੈ ॥			ਉਹ ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਮ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਧਿਆਉਂਦਾ ਹੈ।
ਮਨੁ ਬੇਚੈ, ਸਤਿਗੁਰ ਕੈ ਪਾਸਿ ॥			ਜੋ ਆਪਣਾ ਮਨ, ਸਤਿਗੁਰੂ ਪਾਸ ਵੇਚ ਦਿੰਦਾ ਹੈ;
ਤਿਸੁ ਸੇਵਕ ਕੇ ਕਾਰਜ ਰਾਸਿ ॥			ਉਸ ਸੇਵਕ ਦੇ ਕਾਰਜ ਰਾਸ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਭਾਵ ਪੂਰੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।
ਸੇਵਾ ਕਰਤ, ਹੋਇ ਨਿਹਕਾਮੀ ॥			ਜੋ ਸਿਖ ਸੇਵਾ ਕਰਦਾ ਹੋਇਆ ਨਿਹਕਾਮੀ ਭਾਵ ਕਾਮਨਾ ਰਹਿਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ;
ਤਿਸ ਕਉ, ਹੋਤ ਪਰਾਪਤਿ ਸੁਆਮੀ ॥			ਉਸ ਨੂੰ ਸੁਆਮੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
ਅਪਨੀ ਕ੍ਰਿਪਾ, ਜਿਸੁ ਆਪਿ ਕਰੇਇ ॥			ਜਿਸ ਉਪਰ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਆਪਣੀ ਕਿਰਪਾ ਕਰਦਾ ਹੈ;

ਸੰਬਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਨਾਨਕ, ਸੋ ਸੇਵਕੁ, ਗੁਰ ਕੀ ਮਤਿ ਲੇਇ ॥੨॥			ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਸੇਵਕ ਬਣਦਾ ਹੈ, ਗੁਰੂ ਦੀ ਮਤਿ ਲੈ ਕੇ।
ਬੀਸ ਬਿਸਵੇ, ਗੁਰ ਕਾ ਮਨੁ, ਮਾਨੈ ॥		੧. ਬੀਸ ਬਿਸਵੇ = ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ। ੨. 'ਬੀਸ ਵਿਸਵੇ' ਸ਼ਬਦ ਇਥੇ ਕਿਰਿਆ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣ ਹੈ 'ਮਾਨੈ' ਕਿਰਿਆ ਦਾ ਨਾ ਕਿ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣ, 'ਗੁਰ' ਨਾਂਵ ਦਾ। ਸੋ 'ਬੀਸ ਬਿਸਵੇ' ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਛੋਟਾ ਬਿਸਰਾਮ ਹੈ।	ਜਿਸ ਉਪਰ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦਾ ਮਨ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੰਨਦਾ ਹੈ; ਜਦੋਂ ਸਿਖ ਦੀ ਘਾਲਣਾ ਤੇ ਗੁਰੂ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦਾ ਮਨ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੰਨ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਫੇਰ ਜਾਕੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਸਿਖ ਦੀਆਂ ਅੰਦਰਲੀਆਂ ਅਤੇ ਬਾਹਰਲੀਆਂ ਸਭ ਜਾਣਦੇ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਸਿਖ ਅੰਦਰੋਂ ਸੱਚਾ ਸਿਖ ਨਹੀਂ ਬਣਦਾ, ਗੁਰੂ ਦਾ ਮਨ ਤਦੋਂ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦਾ।
ਸੋ ਸੇਵਕੁ, ਪਰਮੇਸੁਰ ਕੀ ਗਤਿ ਜਾਨੈ ॥	ਪਰਮੇਸੁਰ		ਉਹ ਸੇਵਕ ਸਿਖ, ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੀ ਗਤਿ ਜਾਣ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਭਾਵ ਉਹ ਪਰਮੇਸੁਰ ਨੂੰ ਮਿਲ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।
ਸੋ ਸਤਿਗੁਰੁ, ਜਿਸੁ ਰਿਦੈ ਹਰਿ ਨਾਉ ॥	ਨਾਂਉਂ		ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਲਖਣ ਦਸਦੇ ਹੋਏ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸੌ ਸਤਿਗੁਰੂ ਹੈ ਜਿਸਦੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਨਾਮ ਹੋਵੇ।
ਅਨਿਕ ਬਾਰ, ਗੁਰ ਕਉ ਬਲਿ ਜਾਉ ॥	ਜਾਉਂ		ਅਸੀਂ ਅਨੇਕ ਵਾਰੀ ਗੁਰੂ ਤੋਂ ਬਲਿਹਾਰੇ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ।
ਸਰਬ ਨਿਧਾਨ, ਜੀਅ ਕਾ ਦਾਤਾ ॥			ਉਹ ਸਾਰਿਆਂ ਖਜ਼ਾਨਿਆਂ ਦਾ ਅਤੇ ਜੀਅ ਦਾਨ ਦਾ ਦਾਤਾ ਹੈ।
ਆਠ ਪਹਰ, ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਰੰਗਿ ਰਾਤਾ ॥			ਉਹ ਅਠੇ ਪਹਿਰ ਭਾਵ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਦੇ ਰੰਗ ਵਿਚ ਰੰਗਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।
ਬ੍ਰਹਮ ਮਹਿ ਜਨੁ, ਜਨ ਮਹਿ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮੁ ॥	ਮਹਿੰ, ਮਹਿੰ		ਗੁਰੂ ਰੂਪੀ ਜਨ ਅਤੇ ਪਰਮੇਸੁਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਕਮਿਕ ਹਨ ਕਿ - ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਵਿਚ ਜਨ ਅਤੇ ਜਨ ਵਿਚ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਹੈ।
ਏਕਹਿ ਆਪਿ, ਨਹੀ ਕਛੁ ਭਰਮੁ ॥	ਨਹੀਂ	'ਏਕਹਿ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ 'ਏਕਹਿੰ' ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਕਿਰਿਆਵਾਚੀ ਸ਼ਬਦ ਨਹੀਂ ਹੈ।	ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਤੇ ਗੁਰੂ ਇਕ ਹਨ; ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸ਼ਕ ਜਾਂ ਭਰਮ ਨਹੀਂ ਹੈ।
ਸਹਸ ਸਿਆਨਪ, ਲਇਆ ਨ ਜਾਈਐ ॥			ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸਿਆਣਪਾਂ ਨਾਲ ਐਸਾ ਗੁਰੂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ;

ਸੰਬਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਨਾਨਕ, ਐਸਾ ਗੁਰੂ, ਬਡਭਾਗੀ ਪਾਈਐ ॥੩॥	ਬਡਭਾਗੀਂ	ਬਡਭਾਗੀ = ਵਡੇ ਭਾਗਾਂ ਕਰਕੇ।	ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਐਸਾ ਗੁਰੂ ਵਡੇ ਭਾਗਾਂ ਕਰਕੇ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
ਸਫਲ ਦਰਸਨੁ, ਪੇਖਤ ਪੁਨੀਤ ॥	ਦਰਸਨ	ਇਸ ਪਉੜੀ ਵਿਚ ਗੁਰੂ, ਗੁਰੂ ਦੀ ਵਡਿਆਈ ਦਸਦੇ ਹਨ।	ਗੁਰੂ ਦਾ ਦਰਸਨ ਸਫਲ ਹੈ ਭਾਵ ਫਲ ਵਾਲਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦਰਸਨ ਕਰਕੇ ਕੇ ਹੀ ਪੁਨੀਤ ਭਾਵ ਪਵਿੱਤਰ ਹੋ ਜਾਈਦਾ ਹੈ।
ਪਰਸਤ ਚਰਨ, ਗਤਿ ਨਿਰਮਲ ਰੀਤਿ ॥		'ਪਰਸਤ ਚਰਨ' ਦਾ ਭਾਵ ਚਰਨ ਪਰਸਨੇ। ਸਵਾਲ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਬਦ ਗੁਰੂ ਦੇ ਚਰਨ ਕਿਵੇਂ ਪਰਸੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਪਾਠ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਇਕ ਮਨ ਹੋ ਕੇ, ਪਿਆਰ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਨਾਮ ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਦਾ ਜਾਪ ਕਰਨਾ, ਗੁਰੂ ਦੇ ਚਰਨ ਪਰਸਨੇ ਹਨ। ਹੱਡ ਚੰਮ ਦੇ ਚਰਨ ਪਰਸਨ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਚ ਕਦੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਹੱਡ ਮਾਸ ਦੇ ਚਰਨ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਕਿਵੇਂ ਉਰਧਾਰੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ?	ਚਰਨ ਪਰਸ ਕੇ ਗਤੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਇਹ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਨਿਰਮਲ ਰੀਤ (ਰਵਾਇਤ ਹੈ, ਬਿਰਦ ਹੈ) ਹੈ।।
ਭੇਟਤ ਸੰਗਿ, ਰਾਮ ਗੁਨ ਰਵੇ ॥			ਜੇਕਰ, ਗੁਰੂ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ (ਭੇਟਤ), ਰਾਮਗੁਨ ਰਵੇ ਭਾਵ ਗੁਰਬਾਣੀ ਰੂਪੀ ਹਰੀ ਗੁਣ ਰਵਣੇ ਗਾਉਣੇ ਕਰੇ ਤਾਂ;
ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਕੀ ਦਰਗਹ ਗਵੇ ॥		ਗਵੇ = ਜਾਂਦਾ ਹੈ।	ਉਹ ਜਨ, ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਦੀ ਦਰਗਾਹ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
ਸੁਨਿ ਕਰਿ ਬਚਨ, ਕਰਨ ਆਘਾਨੇ ॥		'ਕਰਨ ਆਘਾਨੇ' ਦਾ ਅਖਰੀ ਅਰਥ ਹੈ ਕੰਨ ਰੱਜ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ ਕਿ, ਕੰਨਾਂ ਨੂੰ ਫੇਰ ਹੋਰ ਸੁਣਨ ਦੀ ਤਮਾ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਜਾਂਦੀ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਗੁਰਮੁਖਾਂ ਨੂੰ ਦੁਨਿਆਵੀ ਰੰਗ ਤਮਾਸ਼ੇ ਅਤੇ ਗੀਤ ਅਖਾੜੇ ਚੰਗੇ ਨਹੀਂ ਲਗਦੇ।	ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਰੂਪੀ ਬਚਨ ਸੁਣ ਕੇ, ਕੰਨ ਰੱਜ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।
ਮਨਿ ਸੰਤੋਖੁ, ਆਤਮ ਪਤੀਆਨੇ ॥		ਆਤਮ ਦਾ ਭਾਵ ਇਥੇ ਮਨ ਹੈ।	ਮਨ ਵਿਚ ਸੰਤੋਖ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਆਤਮ ਭਾਵ ਮਨ ਪਤੀਜ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
ਪੂਰਾ ਗੁਰੁ, ਅਖੁਓ ਜਾ ਕਾ ਮੰਤ੍ਰ ॥	ਅਖੁਓ = ਅਖਿਅਓ	ਅਖੁਓ = ਖੈ ਨਾ ਹੋਣਵਾਲਾ; ਸਦਾ ਰਹਿਣਵਾਲਾ।	ਪੂਰਾ ਗੁਰੂ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਮੰਤ੍ਰ ਵੀ ਨਾਸ਼ਰਹਿਤ ਹੈ।
ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦ੍ਰਿਸਟਿ ਪੇਖੈ, ਹੋਇ ਸੰਤ ॥	ਦ੍ਰਿਸਟਿ	ਇਸ ਪੰਕਤੀ ਤੋਂ ਸਿਧ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਦੀ ਕਿਰਪਾ--ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਨਾਲ ਸੰਤ ਬਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸੰਤ ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ ਐਸਾ ਗੁਰਮੁਖ ਜੋ ਸਦਾ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਨਾਮ ਵਿਚ ਮਸਤ ਰਹੇ।	ਜਿਸ ਵਲ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਨਾਲ ਦੇਖਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਸੰਤ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਸੰਖਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਗੁਣ ਬਿਅੰਤ, ਕੀਮਤਿ ਨਹੀ ਪਾਇ ॥	ਨਹੀਂ		ਗੁਰੂ ਦੇ ਗੁਣ ਬੇਅੰਤ ਹਨ, ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਕੀਮਤ ਨਹੀਂ ਪਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ।
ਨਾਨਕ, ਜਿਸੁ ਭਾਵੈ, ਤਿਸੁ ਲਏ ਮਿਲਾਇ ॥੪॥			ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਚਾਹੇ (ਭਾਵ ਜੋ ਗੁਰੂ ਨੂੰ ਚੰਗਾ ਲਗਦਾ ਹੈ), ਉਸ ਨੂੰ ਮਿਲਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ (ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨਾਲ)।
ਜਿਹਬਾ ਏਕ, ਉਸਤਤਿ ਅਨੇਕ ॥			ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਉਸਤਤ ਬਹੁਤ ਹੈ ਅਤੇ ਜੀਭ ਇਕ ਹੈ।
ਸਤਿ ਪੁਰਖ, ਪੂਰਨ ਬਿਬੇਕ ॥		ਇਥੇ 'ਸਤਿ ਪੁਰਖ' ਸਤਿਕਾਰ ਵਜੋਂ ਬਹੁਵਚਨ ਸ਼ਬਦ ਹੈ; ਸੋ ਅਰਥ ਇਸੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ।	ਉਹ ਸੱਚੇ ਪੁਰਖ ਹਨ ਅਤੇ ਪੂਰਨ ਤੌਰ ਤੇ ਬਿਬੇਕ ਰੂਪ ਹਨ।
ਕਾਹੂ ਬੋਲ, ਨ ਪਹੁਚਤ ਪ੍ਰਾਨੀ ॥	ਕਾਹੂੰ, ਪਹੁੰਚਤ		ਕਿਸੇ ਸੰਸਾਰੀ ਬੋਲ ਨਾਲ ਪ੍ਰਾਣੀ ਉਸ ਦੀ ਉਸਤਤ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚ ਸਕਦਾ।
ਅਗਮ ਅਗੋਚਰ, ਪ੍ਰਭ ਨਿਰਬਾਣੀ ॥		ਅਗਮ, ਅਗੋਚਰ, ਪ੍ਰਭ ਅਤੇ ਨਿਰਬਾਣੀ ਸ਼ਬਦ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਵਾਸਤੇ ਵਰਤੇ ਗਏ ਹਨ ਪਰ ਇਹ ਅਨਪੁਰਖ ਬਹੁਵਚਨ ਨਾਂਵ ਹਨ, ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਕੇ। ਸੋ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਅਰਥ ਵੀ ਬਹੁਵਚਨ ਸਤਿਕਾਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ।	ਪ੍ਰਭੂ ਜੀ ਅਗੰਮ (ਪਹੁੰਚ ਤੋਂ ਪਰੇ) ਹਨ, ਅਗੋਚਰ (ਪਕੜ ਤੋਂ ਪਰੇ) ਹਨ ਅਤੇ ਵਾਸਨਾ ਰਹਿਤ ਹਨ।
ਨਿਰਾਹਾਰ, ਨਿਰਵੈਰ, ਸੁਖਦਾਈ ॥		ਨਿਰਾਹਾਰ, ਨਿਰਵੈਰ, ਸੁਖਦਾਈ ਸ਼ਬਦ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਵਾਸਤੇ ਵਰਤੇ ਗਏ ਹਨ ਪਰ ਇਹ ਅਨਪੁਰਖ ਬਹੁਵਚਨ ਨਾਂਵ ਹਨ, ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਕੇ। ਸੋ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਅਰਥ ਵੀ ਬਹੁਵਚਨ ਸਤਿਕਾਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ।	ਪ੍ਰਭੂ ਜੀ ਨਿਰਾਹਾਰ (ਦੁਨਿਆਵੀ ਆਹਾਰ ਤੋਂ ਰਹਿਤ) ਹਨ, ਨਿਰਵੈਰ ਹਨ ਅਤੇ ਸੁਖ ਦੇਣਵਾਲੇ ਹਨ।
ਤਾ ਕੀ ਕੀਮਤਿ, ਕਿਨੈ ਨ ਪਾਈ ॥			ਉਹਨਾਂ (ਪ੍ਰਭ ਜੀ) ਦੀ ਕੀਮਤ ਪਾਈ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦੀ।
ਅਨਿਕ ਭਗਤ, ਬੰਦਨ ਨਿਤ ਕਰਹਿ ॥	ਕਰਹਿੰ	ਬੰਦਨਾ - ਪੂਜਾ, ਨਮਸਕਾਰ।	ਅਨੇਕਾਂ ਭਗਤ ਰੋਜ਼ ਪ੍ਰਭ ਜੀ ਦੀ ਬੰਦਨਾ ਕਰਦੇ ਹਨ।
ਚਰਨ ਕਮਲ, ਹਿਰਦੈ ਸਿਮਰਹਿ ॥	ਸਿਮਰਹਿੰ		ਭਗਤ, ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੇ ਚਰਨ ਕਮਲ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਸਿਮਰਦੇ ਹਨ ਭਾਵ ਨਾਮ ਜਪਦੇ ਹਨ।
ਸਦ ਬਲਿਹਾਰੀ, ਸਤਿਗੁਰ ਅਪਨੇ ॥			ਭਗਤ ਸਦਾ ਸਤਿਗੁਰੂ ਤੋਂ ਬਲਿਹਾਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ;

ਸੰਬਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਨਾਨਕ, ਜਿਸੁ ਪ੍ਰਸਾਦਿ, ਐਸਾ ਪ੍ਰਭੁ ਜਪਨੇ ॥੫॥			ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਰਾਹੀਂ, ਐਸੇ ਪ੍ਰਭੂ ਨੂੰ ਜਪਦੇ ਹਨ (ਭਗਤ ਜਨ)।
ਇਹੁ ਹਰਿ ਰਸੁ ਪਾਵੈ, ਜਨੁ ਕੋਇ ॥		'ਕੋਇ' ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ ਕੋਈ ਵਿਰਲਾ।	ਇਹ ਜੋ ਹਰੀ ਰਸ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਵਿਰਲਾ ਜਨ ਹੀ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ।
ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਪੀਵੈ, ਅਮਰੁ ਸੋ ਹੋਇ ॥			ਜੋ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਪੀਂਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਮੁਕਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
ਉਸੁ ਪੁਰਖ ਕਾ, ਨਾਹੀ ਕਦੇ ਬਿਨਾਸ ॥	ਨਾਹੀਂ, ਬਿਨਾਸ		ਉਸ ਪੁਰਖ ਦਾ ਕਦੇ ਬਿਨਾਸ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ;
ਜਾ ਕੈ ਮਨਿ, ਪ੍ਰਗਟੇ ਗੁਨਤਾਸ ॥			ਜਿਸ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਗੁਣਾਂ ਦਾ ਸਮੂਹ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਪਰਗਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
ਆਠ ਪਹਰ, ਹਰਿ ਕਾ ਨਾਮੁ ਲੇਇ ॥			ਸਤਿਗੁਰੂ ਸਾਰਾ ਦਿਨ, ਹਰੀ ਦਾ ਨਾਮ ਲੈਂਦਾ ਹੈ।
ਸਚੁ ਉਪਦੇਸੁ, ਸੇਵਕ ਕਉ ਦੇਇ ॥	ਉਪਦੇਸੁ		ਇਹੋ ਸੱਚਾ ਉਪਦੇਸ਼ (ਨਾਮ ਜਪਣ ਦਾ) ਉਹ ਆਪਣੇ ਸੇਵਕ ਨੂੰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।
ਮੋਹ ਮਾਇਆ ਕੈ ਸੰਗਿ, ਨ ਲੇਪੁ ॥			ਮੋਹ ਮਾਇਆ ਨਾਲ ਉਹ ਪਰਸਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ।
ਮਨ ਮਹਿ ਰਾਖੈ, ਹਰਿ ਹਰਿ ਏਕੁ ॥	ਮਹਿੰ	'ਹਰਿ ਹਰਿ' ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਮ।	ਮਨ ਵਿਚ ਇਕ ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਮ ਰੱਖਦਾ ਹੈ।
ਅੰਧਕਾਰ, ਦੀਪਕ ਪਰਗਾਸੇ ॥			ਹਨੇਰੇ ਵਿਚ ਜਿਵੇਂ ਦੀਵੇ ਨਾਲ ਚਾਨਣ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
ਨਾਨਕ, ਭਰਮ ਮੋਹ ਦੁਖ, ਤਹ ਤੇ ਨਾਸੇ ॥੬॥	ਤਹੰ	੧. 'ਤਹ' 'ਤਹਾਂ' ਦਾ ਲਘੂ ਰੂਪ ਹੈ। ੨. 'ਨਾਸੇ' ਪਦ ਇਥੇ ਨੱਸਣ ਭਾਵ ਭੱਜਣ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ ਆਇਆ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਨਾਸ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ; ਸੋ 'ਨਾਸੇ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ 'ਨਾਸ਼ੇ' ਕਰਨਾ ਦਰੁਸਤ ਨਹੀਂ ਹੈ।	ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਭਰਮ, ਮੋਹ ਅਤੇ ਦੁਖ ਰੂਪੀ ਹਨੇਰੇ (ਨਾਮ ਜਪਣ ਨਾਲ) ਨੱਠ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।
ਤਪਤਿ ਮਾਹਿ, ਠਾਢਿ ਵਰਤਾਈ ॥	ਮਾਹਿੰ, ਠਾਢਿ	ਠਾਢਿ - ਠੰਡਕ	ਤਪਸ ਵਿਚ ਠੰਢ ਵਰਤਾ ਦਿਤੀ ਹੈ।

ਸੰਬਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਅਨੰਦੁ ਭਇਆ, ਦੁਖ ਨਾਠੇ ਭਾਈ ॥	ਅਨੰਦ		ਅਨੰਦ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ, ਦੁਖ ਨੱਠ ਗਏ ਹਨ, ਹੇ ਭਾਈ।
ਜਨਮ ਮਰਨ ਕੇ, ਮਿਟੇ ਅੰਦੇਸੇ ॥	ਅੰਦੇਸੇ		ਜਨਮ ਮਰਣ ਦੇ ਅੰਦੇਸੇ (ਫਿਕਰ) ਮਿਟ ਗਏ ਹਨ;
ਸਾਧੂ ਕੇ, ਪੂਰਨ ਉਪਦੇਸੇ ॥	ਉਪਦੇਸੇ	ਇਸ ਪਉੜੀ ਵਿਚ ਜਿਤਨੇ ਵੀ ਫਲ ਵਰਤੇ ਦੱਸੇ ਗਏ ਹਨ, ਉਹ ਸਭ ਇਸ ਪੰਕਤੀ ਦੇ ਆਸਰੇ ਵਰਤੇ ਹਨ। ਜੋ ਵੀ ਫਲ ਪਰਾਪਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਸੋ ਸਭ ਸਾਧੂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੇ ਗੁਰਮਤਿ ਉਪਦੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਮਿਲਦੇ ਹਨ।	ਸਾਧੂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੇ ਸੱਚੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਕਰਕੇ।
ਭਉ ਚੂਕਾ, ਨਿਰਭਉ ਹੋਇ ਬਸੇ ॥			ਡਰ ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ, ਨਿਰਭੈ ਹੋ ਕੇ ਵੱਸ ਗਏ ਹਨ।
ਸਗਲ ਬਿਆਧਿ, ਮਨ ਤੇ ਖੈ ਨਸੇ ॥		ਬਿਆਧਿ = ਬਿਮਾਰੀ, ਰੋਗ।	ਸਾਰੀ ਬੀਮਾਰੀ ਮਨ ਤੋਂ ਨਾਸ ਹੋ ਕੇ ਭੱਜ ਗਈ ਹੈ।
ਜਿਸ ਕਾ ਸਾ, ਤਿਨਿ ਕਿਰਪਾ ਧਾਰੀ ॥			ਜਿਸ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦਾ ਇਹ ਜੀਵ ਸੀ, ਉਸ ਨੇ ਹੀ ਕਿਰਪਾ ਕੀਤੀ;
ਸਾਧਸੰਗਿ, ਜਪਿ ਨਾਮੁ ਮੁਰਾਰੀ ॥			(ਇਹ ਕਿਰਪਾ ਹੋਈ) ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਮੁਰਾਰੀ ਦਾ ਨਾਮ ਜਪਣ ਕਰਕੇ।
ਬਿਤਿ ਪਾਈ, ਚੂਕੇ ਭ੍ਰਮ ਗਵਨ ॥			ਬਿਸਰਾਮ ਪਾਇਆ ਅਤੇ ਭਰਮ ਤੇ ਭਟਕਣਾ ਚੁੱਕੇ ਗਏ;
ਸੁਨਿ ਨਾਨਕ, ਹਰਿ ਹਰਿ ਜਸੁ ਸ੍ਰਵਨ ॥੨॥			ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਹਰਿ ਹਰਿ ਰੂਪੀ ਜਸ ਕੰਨਾਂ ਨਾਲ ਸੁਣ ਕੇ।
ਨਿਰਗੁਨੁ ਆਪਿ, ਸਰਗੁਨੁ ਭੀ ਓਗੀ ॥			ਉਹ ਨਿਰਗੁਨ ਵੀ ਆਪ ਹੈ ਤੇ ਸਰਗੁਨ ਵੀ।
ਕਲਾ ਧਾਰਿ, ਜਿਨਿ ਸਗਲੀ ਮੋਹੀ ॥			ਆਪਣੀ ਸ਼ਕਤੀ ਧਾਰਕੇ (ਵਰਤਾ ਕੇ, ਕਾਇਮ ਕਰਕੇ) ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆ ਮੋਹੀ ਹੋਈ ਹੈ।
ਅਪਨੇ ਚਰਿਤ, ਪ੍ਰਭਿ ਆਪਿ ਬਨਾਏ ॥			ਆਪਣੇ ਚਰਿਤ (ਖੇਲ) ਪ੍ਰਭੂ ਨੇ ਆਪ ਬਣਾਏ ਹਨ।

ਸੰਬਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਅਪੁਨੀ ਕੀਮਤਿ, ਆਪੇ ਪਾਏ ॥		'ਅਪੁਨੀ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ 'ਅਪਨੀ' ਕਰਨਾ ਦਰੁਸਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। 'ਪ' ਦੇ ਥਲੇ ਵਾਲਾ ਔਂਕੜ ਉਚਾਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।	ਅਪਣੀ ਕੀਮਤ ਉਹ ਆਪੇ ਹੀ ਪਾਏ ਤਾਂ ਪਾਏ (ਹੋਰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਪਾ ਸਕਦਾ)।
ਹਰਿ ਬਿਨੁ, ਦੂਜਾ ਨਾਹੀ ਕੋਇ ॥	ਨਾਹੀਂ		ਹਰੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਹੋਰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਹੈ।
ਸਰਬ ਨਿਰੰਤਰਿ, ਏਕੋ ਸੋਇ ॥			ਸਾਰਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇਕੋ ਉਹ ਹੈ।
ਓਤਿ ਪੋਤਿ ਰਵਿਆ ਰੂਪ ਰੰਗ ॥			ਸਭ ਦਿਸਦੇ ਰੂਪਾਂ ਅਤੇ ਰੰਗਾਂ ਵਿਚ ਉਹ ਤਾਣੇ ਪੇਟੇ ਵਾਂਗ ਪਰੋਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।
ਭਏ ਪ੍ਰਗਾਸ, ਸਾਧ ਕੈ ਸੰਗ ॥			ਸਾਧ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੇ ਨਾਲ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦਾ ਪਰਕਾਸ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
ਰਚਿ ਰਚਨਾ, ਅਪਨੀ ਕਲ ਧਾਰੀ ॥			ਰਚਨਾ ਰਚ ਕੇ, ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਧਾਰੀ ਹੋਈ ਭਾਵ ਬੰਮੀ ਹੋਈ ਹੈ।
ਅਨਿਕ ਬਾਰ, ਨਾਨਕ, ਬਲਿਹਾਰੀ ॥੮॥੧੮॥			ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਅਸੀਂ ਅਨਿਕ ਵਾਰੀ (ਉਸ ਤੋਂ) ਬਲਿਹਾਰੀ ਹਾਂ।
ਸਲੋਕੁ ॥			
ਸਾਥਿ ਨ ਚਾਲੈ ਬਿਨੁ ਭਜਨ, ਬਿਖਿਆ ਸਗਲੀ ਛਾਰੁ ॥		ਬਿਖਿਆ = ਜ਼ਹਿਰ; ਸਗਲੀ = ਸਾਰੀ; ਛਾਰੁ = ਸੁਆਹ।	ਭਜਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਕੁਝ ਵੀ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ; ਸਾਰੀ ਜ਼ਹਿਰ ਰੂਪੀ ਮਾਇਆ ਸੁਆਹ ਹੈ ਭਾਵ ਇਹ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ।
ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਕਮਾਵਨਾ, ਨਾਨਕ, ਇਹੁ ਧਨੁ ਸਾਰੁ ॥੧॥		੧. "ਨਾਮੁ ਕਮਾਵਨਾ" ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਮ ਦਾ ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਧੀ ਮੁਤਾਬਕ ਜਾਪ ਕਰਕੇ ਲਾਹਾ ਖੱਟਣਾ। ੨. ਸਾਰੁ = ਸ਼੍ਰੇਸ਼ਟ, ਉਤਮ।	ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਮ ਕਮਾਵਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਧਨ ਅਸਲੀ ਜਾਂ ਸ਼੍ਰੇਸ਼ਟ ਹੈ।
ਅਸਟਪਦੀ ॥	ਅਸਟਪਦੀ		ਅੱਠ ਪਦਿਆਂ ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਅਸਟਪਦੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।
ਸੰਤ ਜਨਾ ਮਿਲਿ, ਕਰਹੁ ਬੀਚਾਰੁ ॥	ਜਨਾਂ		ਸੰਤ ਜਨਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲ ਕੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ।
ਏਕੁ ਸਿਮਰਿ, ਨਾਮ ਆਧਾਰੁ ॥			ਇਕ ਨੂੰ ਸਿਮਰੋ ਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਮ ਦਾ ਆਧਾਰ (ਆਸਰਾ) ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰੋ।
ਅਵਰਿ ਉਪਾਵ ਸਭਿ, ਮੀਤ ਬਿਸਾਰਹੁ ॥			ਹੇ ਮੀਤ, ਹੋਰ ਸਭ ਉਪਾਓ ਭੁਲਾ ਦੇਵੋ।

ਸੰਖਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਚਰਨ ਕਮਲ ਰਿਦ ਮਹਿ, ਉਰਿ ਧਾਰਹੁ ॥	ਮਹਿੰ		ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ (ਉਰ ਵਿਖੇ) ਚਰਨ ਕਮਲ ਧਾਰੋ ਭਾਵ ਵਸਾਓ (ਨਾਮ ਹਿਰਦੇ ਵਸਾਓ)।
ਕਰਨ ਕਾਰਨ, ਸੋ ਪ੍ਰਭੁ ਸਮਰਥੁ ॥			ਹੁਣ ਕਰਣ ਵਾਲਾ ਤੇ ਅਗੇ ਭਵਿਖ ਨੂੰ ਕਰਣਵਾਲਾ ਸਮਰੱਥ ਪ੍ਰਭੂ ਹੈ।
ਦ੍ਰਿੜੁ ਕਰਿ, ਗਹਹੁ ਨਾਮੁ ਹਰਿ ਵਬੁ ॥			ਦ੍ਰਿੜੁ ਕਰਕੇ ਹਰੀ ਦੀ ਨਾਮ ਰੂਪੀ ਵਸਤੂ ਫੜ ਕੇ ਰਖੋ।
ਇਹੁ ਧਨੁ ਸੰਚਹੁ, ਹੋਵਹੁ ਭਗਵੰਤ ॥			ਇਹ ਹਰਿਨਾਮ ਧਨ ਨੂੰ ਸੰਚੋ ਭਾਵ ਇਕੱਠਾ ਕਰੋ ਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭਾਗਾਂ ਵਾਲੇ ਬਣੋ।
ਸੰਤ ਜਨਾ ਕਾ, ਨਿਰਮਲ ਮੰਤ ॥	ਜਨਾਂ		ਸੰਤ ਜਨਾਂ ਦਾ ਮੰਤ੍ਰ ਨਿਰਮਲ ਹੈ ਭਾਵ ਮਾਇਆਵੀ ਮੈਲ ਤੋਂ ਰਹਿਤ ਹੈ।
ਏਕ ਆਸ ਰਾਖਹੁ, ਮਨ ਮਾਹਿ ॥	ਮਾਹਿੰ		ਇਕ ਆਸ (ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ) ਮਨ ਵਿਚ ਰੱਖੋ।
ਸਰਬ ਰੋਗ ਨਾਨਕ, ਮਿਟਿ ਜਾਹਿ ॥੧॥	ਜਾਹਿੰ		ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, (ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਨਾਲ) ਸਾਰੇ ਰੋਗ ਮਿਟ ਜਾਣਗੇ।
ਜਿਸੁ ਧਨ ਕਉ, ਚਾਰਿ ਕੁੰਟ ਉਠਿ ਧਾਵਹਿ ॥	ਧਾਵਹਿੰ		ਜਿਸ ਧਨ (ਸੰਸਾਰ ਧਨ) ਲਈ ਲੋਕ ਚਾਰ ਦਿਸ਼ਾਵਾਂ ਵਲ ਉਠ ਕੇ ਭੱਜਦੇ ਹਨ;
ਸੋ ਧਨੁ, ਹਰਿ ਸੇਵਾ ਤੇ ਪਾਵਹਿ ॥	ਪਾਵਹਿੰ	ਗੁਰਮਤਿ ਕਮਾਉਣਾ ਭਾਵ ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਮ ਦਾ ਭਜਨ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਹਰੀ ਦੀ ਸੇਵਾ, ਸਾਮਾਨ ਅਰਥ ਰੱਖਦੇ ਹਨ।	ਉਹ ਧਨ, ਤੂੰ ਹਰਿ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਭਾਵ ਹਰਿ ਸਿਮਰਨ ਤੋਂ ਪਾ ਲਵੇਂਗਾ।
ਜਿਸੁ ਸੁਖ ਕਉ, ਨਿਤ ਬਾਛਹਿ ਮੀਤ ॥	ਬਾਂਛਹਿੰ		ਜਿਸ ਸੁਖ ਨੂੰ ਤੂੰ ਨਿਤ ਲੋਚਦਾ ਹੈਂ, ਹੇ ਮਿਤ੍ਰ;
ਸੋ ਸੁਖੁ, ਸਾਧੂ ਸੰਗਿ ਪਰੀਤਿ ॥			ਉਹ ਸੁਖ ਸਾਧੂ ਨਾਲ ਪਿਆਰ (ਕਰਣ ਨਾਲ ਮਿਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ)।
ਜਿਸੁ ਸੋਭਾ ਕਉ, ਕਰਹਿ ਭਲੀ ਕਰਨੀ ॥	ਕਰਹਿੰ		ਜਿਸ ਸੋਭਾ ਪ੍ਰਤਿਸ਼ਟਾ ਲਈ ਤੂੰ ਭਲੀ ਕਰਨੀ ਭਾਵ ਚੰਗੇ ਕਰਮ ਕਰਦਾ ਹੈਂ
ਸਾ ਸੋਭਾ, ਭਜੁ ਹਰਿ ਕੀ ਸਰਨੀ ॥	ਭੱਜ, ਸ਼ਰਨੀ	'ਭਜ' ਦਾ ਅਰਥ ਹੁੰਦਾ ਹੈ 'ਭਜਨ' ਕਰਨਾ ਜਦਕਿ 'ਭੱਜ' ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਦੌੜਨਾ। ਇਸ ਪੰਕਤੀ ਵਿਚ 'ਭਜ' ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ 'ਦੌੜਨਾ', ਸੋ ਇਸ ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਹੈ 'ਭੱਜ'।	ਉਸ ਸੋਭਾ ਲਈ ਹਰੀ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਦੀ ਸ਼ਰਨੀ ਵਲ ਭੱਜ ਭਾਵ ਛੇਤੀ ਛੇਤੀ ਹਰੀ ਦੀ ਸ਼ਰਨ ਵਿਚ ਜਾ।

ਸੰਬਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਅਨਿਕ ਉਪਾਵੀ, ਰੋਗੁ ਨ ਜਾਇ ॥	ਉਪਾਵੀਂ	ਇਸ ਪੰਕਤੀ ਤੋਂ ਸਿਧ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਾਮ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਰੋਗ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ; ਕੇਵਲ ਨਾਮ ਰੂਪੀ ਦਵਾਈ ਲਾਉਣ ਨਾਲ ਹੀ ਰੋਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।	ਅਨੇਕ ਉਪਾਵਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਰੋਗ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ ਭਾਵ ਨਹੀਂ ਮਿਟਦਾ।
ਰੋਗੁ ਮਿਟੈ, ਹਰਿ ਅਵਖਧੁ ਲਾਇ ॥		ਅਵਖਧੁ = ਦਵਾਈ।	ਰੋਗ ਮਿਟਦਾ ਹੈ, ਹਰੀ ਦੀ ਦਵਾਈ ਲਾ ਕੇ ਭਾਵ ਨਾਮ ਰੂਪੀ ਦਵਾਈ ਰਾਹੀਂ।
ਸਰਬ ਨਿਧਾਨ ਮਹਿ, ਹਰਿਨਾਮੁ ਨਿਧਾਨੁ ॥	ਮਹਿੰ		ਸਭ ਖਜ਼ਾਨਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਹਰਿਨਾਮ ਰੂਪੀ ਨਿਧਾਨ ਹੈ ਭਾਵ ਉਤਮ ਹੈ।
ਜਪਿ ਨਾਨਕ, ਦਰਗਹਿ ਪਰਵਾਨੁ ॥੨॥			ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਨਾਮ ਜਪ, ਦਰਗਾਹ ਵਿਖੇ ਪਰਵਾਨ ਹੋ।
ਮਨੁ ਪਰਬੋਧਹੁ, ਹਰਿ ਕੈ ਨਾਇ ॥	ਨਾਂਇੰ	ਪਰਬੋਧਨ ਦਾ ਭਾਵ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਬੋਧ ਦੇਣਾ ਭਾਵ ਸੋਝੀ ਦੇਣੀ ਜਾਂ ਸਮਝਾਉਣਾ। ਭੂਲਾ ਮਨੁ ਸਮਝੈ ਗੁਰਸਬਦੀ, ਹਰਿ ਹਰਿ ਸਦਾ ਧਿਆਏ॥ ਦੇ ਮਹਾਂਵਾਕ ਅਨੁਸਾਰ, ਹਰੀ ਦੇ ਨਾਮ ਨਾਲ ਹੀ ਮਨ ਸਮਝਦਾ ਹੈ।	ਆਪਣੇ ਮਨ ਨੂੰ ਹਰਿ ਦੇ ਨਾਮ ਨਾਲ ਪਰਬੋਧੋ ਸੋਧੋ ਭਾਵ ਸਮਝਾਓ।
ਦਹ ਦਿਸਿ ਧਾਵਤ, ਆਵੈ ਠਾਇ ॥	ਠਾਂਇੰ		ਦਸਾਂ ਦਿਸ਼ਾਵਾਂ ਭਜਿਆ ਫਿਰਦਾ ਮਨ ਥਾਂ ਤੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ।
ਤਾ ਕਉ, ਬਿਘਨੁ ਨ ਲਾਗੈ ਕੋਇ ॥		ਬਿਘਨੁ = ਰੁਕਾਵਟ, ਅਵਚਣ।	ਉਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਬਿਘਨ ਨਹੀਂ ਲਗਦਾ;
ਜਾ ਕੈ ਰਿਦੈ, ਬਸੈ ਹਰਿ ਸੋਇ ॥			ਜਿਸ ਦੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਸੋਈ ਪ੍ਰਭੂ ਹੋਵੇ ਭਾਵ ਸਿਰਫ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਹੋਵੇ।
ਕਲਿ ਤਾਤੀ, ਠਾਂਢਾ ਹਰਿ ਨਾਉ ॥	ਨਾਂਉਂ		ਕਲਿਜੁਗ ਗਰਮ ਹੈ ਤੇ ਹਰਿਨਾਮ ਠੰਡਾ ਹੈ।
ਸਿਮਰਿ ਸਿਮਰਿ, ਸਦਾ ਸੁਖ ਪਾਉ ॥	ਪਾਉਂ		ਸਿਮਰ ਸਿਮਰ ਕੇ ਮੈਂ ਸਦਾ ਸੁਖ ਪਾਉਂਦਾ ਹਾਂ।
ਭਉ ਬਿਨਸੈ, ਪੂਰਨ ਹੋਇ ਆਸ ॥		ਬਿਨਸੈ - ਨਾਸ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।	ਭੈ ਬਿਨਸ ਜਾਂਦਾ ਤੇ ਆਸ ਪੂਰੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ।
ਭਗਤਿ ਭਾਇ, ਆਤਮ ਪਰਗਾਸ ॥			ਪ੍ਰੇਮਾ ਭਗਤੀ ਕਰਕੇ ਆਤਮ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਸੰਬਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਤਿਤੁ ਘਰਿ, ਜਾਇ ਬਸੈ ਅਬਿਨਾਸੀ ॥	ਅਬਿਨਾਸੀ		ਉਸ ਦੇ ਘਰ (ਹਿਰਦੇ) ਵਿਖੇ ਅਬਿਨਾਸੀ ਵਸ ਜਾਂਦਾ ਹੈ; ਕਈ ਦਾਨੇ ਇਸ ਪੰਕਤੀ ਦਾ ਇਹ ਅਰਥ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜੀਵ ਅਬਿਨਾਸੀ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਦੇ ਘਰ ਜਾ ਕੇ ਵਸ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਜੀਵ ਅਬਿਨਾਸੀ ਘਰ ਵਿਖੇ ਜਾ ਵਸਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਤੋਂ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਅਗਲੀ ਦੁਨੀਆ ਦੀ ਗਲ ਹੈ ਪਰ ਅਗਲੀ ਪੰਕਤੀ ਤੋਂ ਸਿਧ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਇਸੇ ਲੋਕ ਦੀ ਗਲ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਜਮਾਂ ਦੀ ਫਾਂਸੀ ਤਾਂ ਇਸੇ ਲੋਕ ਵਿਚ ਕਟੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਤਾਂ ਤੇ ਇਹ ਅਰਥ ਸਹੀਂ ਲਗਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਬਿਨਾਸੀ ਨਾਮ ਉਸ ਦੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਜਾਇ (ਘਰਿ) ਵਸਦਾ ਹੈ (ਜੋ ਨਾਮ ਜਪਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ)।
ਕਹੁ ਨਾਨਕ, ਕਾਟੀ ਜਮ ਫਾਸੀ ॥੩॥	ਫਾਂਸੀ		ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਉਸ ਦੀ ਜਮਾਂ ਦੀ ਫਾਂਸੀ ਕਟੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।
ਤਤੁ ਬੀਚਾਰੁ ਕਹੈ, ਜਨੁ ਸਾਚਾ ॥			ਜੋ ਨਾਮ ਰੂਪੀ ਤਤੁ ਬੀਚਾਰੁ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਸਚਾ ਸੇਵਕ ਹੈ ਭਾਵ "ਜਨੁ ਸਾਚਾ" ਹੈ।
ਜਨਮਿ ਮਰੈ, ਸੋ ਕਾਚੋ ਕਾਚਾ ॥		ਕਾਚੋ ਕਾਚਾ = ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੱਚਾ।	ਜੋ ਮਰਦਾ ਤੇ ਜੰਮਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੱਚਾ ਹੈ।
ਆਵਾ ਗਵਨੁ ਮਿਟੈ, ਪ੍ਰਭ ਸੇਵ ॥			ਆਉਣਾ ਜਾਣਾ (ਭਾਵ ਜੰਮਣਾ ਮਰਣਾ) ਪ੍ਰਭ ਦੀ ਸੇਵਾ ਰਾਹੀਂ ਮਿਟਦਾ ਹੈ। (ਅਗੇ ਦਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਸੇਵਾ ਤਾਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜੇਕਰ...)
ਆਪੁ ਤਿਆਗਿ, ਸਰਨਿ ਗੁਰਦੇਵ ॥	ਸਰਨਿ		ਆਪਾ ਤਿਆਗ ਕੇ ਭਾਵ ਹਉਮੈ ਛੱਡ ਕੇ ਗੁਰਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਸਰਨ ਵਿਚ ਰਹੋ।
ਇਉ, ਰਤਨ ਜਨਮ ਕਾ, ਹੋਇ ਉਧਾਰੁ ॥	ਇਉਂ		ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਤਨ ਜਨਮ ਦਾ ਉਧਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ;
ਹਰਿ ਹਰਿ ਸਿਮਰਿ, ਪ੍ਰਾਨ ਆਧਾਰੁ ॥		ਹਰਿ ਹਰਿ ਇਕਠਾ ਆਉਣ ਤੋਂ ਭਾਵ ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਮ ਤੋਂ ਹੈ।	ਨਾਮ ਸਿਮਰ (ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿ ਨਾਮ) ਪ੍ਰਾਨਾਂ ਦਾ ਆਧਾਰ ਬਣ ਜਾਵੇ।

ਸੰਬਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਅਨਿਕ ਉਪਾਵ, ਨ ਛੁਟਨਹਾਰੇ ॥	ਛੁਟਨਹਾਰੇ	ਛੁਟਨਹਾਰੇ - ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਅਰਥ ਛੁਟਾਉਣਹਾਰੇ ਹੈ; ਸੋ 'ਟ' ਦੇ ਅਗੇ ਕੰਨੇ ਦੀ ਕਸਰ 'ਟ' ਤੇ ਅੱਧਕ ਲਾ ਕੇ ਪੂਰੀ ਕਰਨੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ "ਛੁਟਨਹਾਰੇ" ਉਚਾਰਨ ਕਰੋ ਤਾਂ ਅਰਥ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਪਾਵ ਛੁਟਨਹਾਰੇ ਨਹੀਂ ਹਨ ਪਰ ਅਰਥ ਹੈ ਕਿ ਹੋਰ ਉਪਾਵ ਛੁਟਾਉਣਹਾਰੇ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਤਾਂ ਤੇ "ਛੁਟਨਹਾਰੇ" ਹੀ ਸਹੀ ਉਚਾਰਨ ਹੈ।	ਅਨੇਕਾਂ ਹੋਰ ਉਪਾਵ ਛੁਟਾਉਣਹਾਰੇ ਨਹੀਂ ਹਨ;
ਸਿੰਮ੍ਰਿਤਿ, ਸਾਸਤ, ਬੇਦ ਬੀਚਾਰੇ ॥	ਸਾਸਤ	ਇਸ ਪੰਕਤੀ ਤੋਂ ਸਿਧ ਹੈ ਕਿ ਸਿਮ੍ਰਿਤੀਆਂ ਜਾਂ ਬੇਦ ਸਾਸਤ੍ਰ ਵਿਚਾਰਨ ਨਾਲ ਛੁਟ ਨਹੀਂ ਸਕੀਦਾ। ਇਹ ਅਰਥ ਗੁਰਮਤਿ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ ਕਿ ਬੇਦ ਸਾਸਤ੍ਰ ਵੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਨਾਮ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਹੋਰ ਉਪਾਓ ਛੁਟਾਉਣਹਾਰੇ ਨਹੀਂ ਹਨ।	ਭਾਵੇਂ ਕੋਈ ਸਿੰਮ੍ਰਿਤੀਆਂ, ਸਾਸਤ੍ਰਾਂ ਅਤੇ ਬੇਦਾਂ ਨੂੰ ਬੀਚਾਰੇ (ਫਿਰ ਵੀ ਛੁਟ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ)।
ਹਰਿ ਕੀ ਭਗਤਿ ਕਰਹੁ, ਮਨੁ ਲਾਇ ॥			ਹਰੀ ਦੀ ਭਗਤੀ ਮਨ ਲਾ ਕੇ ਕਰੋ।
ਮਨਿ ਬੰਛਤ ਨਾਨਕ, ਫਲ ਪਾਇ ॥੪॥		'ਪਾਇ' ਦਾ ਅਰਥ 'ਪਾ' (ਇਕਵਚਨ ਕਿਰਿਆ) ਨਹੀਂ ਠੀਕ ਲਗਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਪਹਿਲੀ ਪੰਕਤੀ ਵਿਚ ਆਈ ਕਿਰਿਆ 'ਕਰਹੁ' (ਬਹੁਵਚਨ ਕਿਰਿਆ) ਨਾਲ ਮੇਲ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦੀ। ਸੋ 'ਪਾਇ' ਦਾ ਅਰਥ 'ਪਾਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ' ਉਚਿਤ ਹਨ।	ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਤਰਾਂ ਮਨ ਇਛੇ ਫਲ ਪਾਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।
ਸੰਗਿ ਨ ਚਾਲਸਿ ਤੇਰੈ, ਧਨਾ ॥			ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਧਨ ਨਹੀਂ ਚਲਣਾ;
ਤੂੰ ਕਿਆ ਲਪਟਾਵਹਿ, ਮੂਰਖ ਮਨਾ ॥	ਲਪਟਾਵਹਿ		ਫੇਰ, ਤੂੰ ਕਿਉਂ (ਧਨ ਨਾਲ) ਚਿੰਬੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈਂ, ਹੇ ਮੂਰਖ ਮਨਾ?
ਸੁਤ, ਮੀਤ, ਕੁਟੰਬ ਅਰੁ ਬਨਿਤਾ ॥			ਪੁਤਰ, ਦੋਸਤ, ਪਰਿਵਾਰ ਅਤੇ ਪਤਨੀ;
ਇਨ ਤੇ, ਕਹਹੁ ਤੁਮ, ਕਵਨ ਸਨਾਥਾ ॥		ਸਨਾਥਾ = ਸਹਾਇਤਾ, ਮਦਦ।	ਇਹਨਾਂ ਤੋਂ ਦਸ ਤੂੰ, ਕਿਸ ਨੇ ਸਹਾਇਤਾ ਪਾਈ ਹੈ?
ਰਾਜ ਰੰਗ, ਮਾਇਆ ਬਿਸਥਾਰ ॥			ਰਾਜ ਰੰਗ (ਰਾਜਸੀ ਠਾਟ) ਅਤੇ ਮਾਇਆ ਦੇ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ;

ਸੰਬਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਇਨ ਤੇ ਕਹਹੁ, ਕਵਨ ਛੁਟਕਾਰ ॥			ਇਹਨਾਂ ਨਾਲ ਦੱਸ, ਕਿਸ ਦਾ ਛੁਟਕਾਰਾ ਹੋਇਆ ਹੈ (ਭਵਜਲ ਤੋਂ) ਭਾਵ ਇਹਨਾਂ ਵਿਚ ਖਚਿਤ ਹੋਇਆਂ ਕਿਸੇ ਦਾ ਛੁਟਕਾਰਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ।
ਅਸੁ, ਹਸਤੀ, ਰਥ ਅਸਵਾਰੀ ॥	ਅਸੁ		ਘੋੜੇ, ਹਾਥੀ ਅਤੇ ਰੱਥ ਆਦਿ ਸਵਾਰੀਆਂ
ਝੂਠਾ ਡੰਫੁ, ਝੂਠੁ ਪਾਸਾਰੀ ॥			ਸਭ ਝੂਠਾ ਤਮਾਸ਼ਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮਿਥਿਆ ਪਾਸਾਰਾ ਹੈ।
ਜਿਨਿ ਦੀਏ, ਤਿਸੁ ਬੁਝੈ ਨ ਬਿਗਾਨਾ ॥		੧. ਇਥੇ 'ਬੁਝੈ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ 'ਬੁੱਝੈ' ਕਰਨਾ ਹੈ। 'ਬੁਝੈ' ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ ਖਤਮ ਹੋਣਾ ਜਦਕਿ 'ਬੁੱਝੈ' ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ ਬੁੱਝਣਾ ਭਾਵ ਸਮਝ ਲੈਣਾ ਅਤੇ ਇਥੇ ਭਾਵ ਹੈ ਸਮਝ ਲੈਣਾ ਜਾਂ ਜਾਣ ਲੈਣਾ। ੨. ਬਿਗਾਨਾ = ਬੇ-ਗਿਆਨਾ = ਬੇਸਮਝ = ਮੂਰਖ।	ਜਿਸ ਨੇ ਦਿਤੇ ਹਨ (ਪਦਾਰਥ), ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਬੇਸਮਝ ਬੁੱਝਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।
ਨਾਮੁ ਬਿਸਾਰਿ ਨਾਨਕ, ਪਛੁਤਾਨਾ ॥੫॥			ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਮ ਨੂੰ ਭੁਲ ਕੇ ਜੀਵ ਪਛੁਤਾਉਂਦਾ ਹੈ।
ਗੁਰ ਕੀ ਮਤਿ, ਤੂੰ ਲੇਹਿ ਇਆਨੇ ॥			ਗੁਰੂ ਦੀ ਮਤਿ ਲੈ (ਭਾਵ ਧਾਰਨ ਕਰ), ਹੇ ਬੱਚੇ (ਭਾਵ ਬੇਸਮਝ)।
ਭਗਤਿ ਬਿਨਾ, ਬਹੁ ਡੂਬੇ ਸਿਆਨੇ ॥			ਭਗਤੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਈ (ਦੁਨਿਆਵੀ ਤੌਰ ਤੇ) ਸਿਆਣੇ ਡੂਬ ਗਏ ਹਨ।
ਹਰਿ ਕੀ ਭਗਤਿ ਕਰਹੁ, ਮਨ ਮੀਤ ॥		ਮੀਤ = ਦੋਸਤ।	ਹਰੀ ਦੀ ਭਗਤੀ ਕਰੋ, ਮੇਰੇ ਮਨ ਮੀਤ;
ਨਿਰਮਲ ਹੋਇ, ਤੁਮ੍ਹਾਰੋ ਚੀਤ ॥			(ਤਾਂ ਕੇ) ਤੇਰੇ ਚਿੱਤ ਮੈਲ-ਰਹਿਤ ਹੋ ਜਾਵੇ ਭਾਵ ਸਾਫ ਹੋ ਜਾਵੇ।
ਚਰਨ ਕਮਲ ਰਾਖਹੁ, ਮਨ ਮਾਹਿ ॥	ਮਾਹਿੰ	ਚਰਨ ਕਮਲ ਮਨ ਵਿਚ ਰਖਣ ਤੋਂ ਭਾਵ ਹੈ ਗੁਰੂ ਦੇ ਦਿਤੇ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਗੁਰਮਤਿ ਅਨੁਸਾਰ ਜਪ ਕੇ ਮਨ ਵਿਚ ਵਸਾਉਣਾ।	ਚਰਨ-ਕਮਲ ਮਨ ਵਿਚ ਰਖੋ (ਤਾਂ);
ਜਨਮ ਜਨਮ ਕੇ ਕਿਲਬਿਖ ਜਾਹਿ ॥	ਜਾਹਿੰ		ਜਨਮਾਂ ਜਨਮਾਂ ਦੇ ਪਾਪ ਕਿਲਵਿਖ ਚਲੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।
ਆਪਿ ਜਪਹੁ, ਅਵਰਾ ਨਾਮੁ ਜਪਾਵਹੁ ॥	ਅਵਰਾਂ		ਆਪ ਜਪੋ ਅਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਨੂੰ ਨਾਮ ਜਪਾਵੋ।

ਸੰਬਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਸੁਨਤ, ਕਹਤ, ਰਹਤ, ਗਤਿ ਪਾਵਹੁ ॥			ਨਾਮ ਨੂੰ ਸੁਣ ਕੇ, ਉਚਾਰ ਕੇ ਅਤੇ ਨਾਮ ਦੀ ਰਹਿਤ ਰਖਦਿਆਂ ਗਤਿ ਪਾਵੇ।
ਸਾਰਭੂਤ, ਸਤਿ ਹਰਿ ਕੋ ਨਾਉ ॥	ਨਾਂਉਂ	'ਸਤਿ' ਇਥੇ 'ਨਾਉ' ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣ ਹੈ - ਹਰੀ ਦਾ ਸਤਿ-ਨਾਉ।	ਹਰੀ ਦਾ ਸੱਚਾ ਨਾਮ, ਤੱਤਸਾਰ ਹੈ।
ਸਹਜਿ ਸੁਭਾਇ ਨਾਨਕ, ਗੁਨ ਗਾਉ ॥੬॥		ਭਾਵੇਂ ਦੇਖਣ ਨੂੰ 'ਗਾਉ' ਇਥੇ ਉਤਮ ਪੁਰਖ ਕਿਰਿਆ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਪਰ ਇਥੇ 'ਗਾਉ' ਮਧਮ ਪੁਰਖ ਹੁਕਮੀ ਕਿਰਿਆ ਹੈ। ਕਾਫੀਆ ਰਖਣ ਵਾਸਤੇ 'ਗਾਵਹੁ' ਦੀ ਥਾਂ ਤੇ 'ਗਾਉ' ਰੂਪ ਹੈ। ਪਉੜੀ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਪੰਕਤੀਆਂ ਤੋਂ ਇਹ ਕਿਰਿਆ ਵੀ ਉਪਦੇਸ਼ ਰੂਪ ਵਿਚ ਹੀ ਸਹੀ ਲਗਦੀ ਹੈ।	ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਸਹਜ ਸੁਭਾ ਨਾਲ ਹਰੀ ਦੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਰੂਪੀ ਗੁਣ ਗਾਵੇ।
ਗੁਨ ਗਾਵਤ, ਤੇਰੀ ਉਤਰਸਿ ਮੈਲੁ ॥			(ਗੁਰਬਾਣੀ ਰੂਪੀ) ਗੁਣ ਗਾਉਣ ਨਾਲ ਤੇਰੀ ਮੈਲ ਉਤਰ ਜਾਵੇਗੀ।
ਬਿਨਸਿ ਜਾਇ, ਹਉਮੈ ਬਿਖੁ ਫੈਲੁ ॥	ਬਿਨਸਿ		ਅਤੇ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ ਤੇਰੀ ਹਉਮੈ ਰੂਪੀ ਜ਼ਹਿਰ ਜੋ ਫੈਲੀ ਹੋਈ ਹੈ।
ਹੋਹਿ ਅਚਿੰਤੁ, ਬਸੈ ਸੁਖ ਨਾਲਿ ॥	ਹੋਹਿੰ, ਬਸੈਂ		ਤੂੰ ਬੇਫਿਕਰ ਹੋ ਜਾਵੇਂਗਾ ਅਤੇ ਸੁਖ ਨਾਲ ਬਸੇਂਗਾ;
ਸਾਸਿ ਗ੍ਰਾਸਿ, ਹਰਿਨਾਮੁ ਸਮਾਲਿ ॥		ਸਮਾਲਿ = ਸੰਭਾਲਣਾ ਭਾਵ ਸਾਂਭ ਕੇ ਰੱਖਣਾ। ਨਾਮ ਨੂੰ ਰਸਨਾ ਅਤੇ ਮਨ ਕਰਕੇ ਜਪਣਾ ਹੀ ਨਾਮ ਦਾ ਸੰਭਾਲਣਾ ਹੈ।	ਸਵਾਸ ਸਵਾਸ (ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਧੀ ਅਨੁਸਾਰ) ਹਰੀ ਦਾ ਨਾਮ ਸੰਮਾਲ ਭਾਵ ਜਪ।
ਛਾਡਿ ਸਿਆਨਪ ਸਗਲੀ, ਮਨਾ ॥			ਹੇ ਮਨਾ, ਸਾਰੀ ਸਿਆਨਪ (ਚਾਲਾਕੀ) ਛੱਡ ਦੇ।

ਸੰਖਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਸਾਧਸੰਗਿ, ਪਾਵਹਿ ਸਚੁ ਧਨਾ ॥	ਪਾਵਹਿੰ	<p>੧. ਇਥੇ ਬਿਸਰਾਮ 'ਸਾਧਸੰਗਿ' ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲਾਉਣਾ ਵਾਜਿਬ ਹੈ ਤੇ ਅਰਥ ਹੈ ਸਾਧਸੰਗਿ ਵਿਚ ਤੂੰ ਸਚਾ ਧਨ ਪਾਏਂਗਾ ਪਰ ਜੇਕਰ ਬਿਸਰਾਮ 'ਪਾਵਹਿ' ਤੇ ਲਾਈਏ, ਜੈਸਾ ਕਿ ਅਕਸਰ ਪਾਠੀ ਲਾਉਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਅਰਥ ਬਣਦਾ ਹੈ - ਤੂੰ ਸਾਧਸੰਗਿ ਪਾਵੇਂ ਤੇ ਸਚਾ ਧਨ ਪਾਵੇਂ। ਸੋ ਸਹੀ ਬਿਸਰਾਮ ਲਾਕੇ ਪਾਠ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।</p> <p>੨. 'ਸੰਗਿ' ਇਥੇ ਸੰਬੰਧਕੀ ਪਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਬਲਕਿ ਅਧਿਕਰਣ ਕਾਰਕ ਨਾਂਵ ਹੈ। ਇਸ ਸ਼ਬਦੀ ਦੀ ਅਖੀਰਲੀ ਸਿਹਾਰੀ ਇਥੇ 'ਵਿਖੇ' ਜਾਂ 'ਵਿਚ' ਦਾ ਅਰਥ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।</p>	(ਸਿਆਨਪ ਕਰਨ ਨਾਲੋਂ, ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਰਹੁ ਕਿਉਂਕਿ) ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਤੂੰ ਸੱਚਾ ਧਨ ਪਾਏਂਗਾ।
ਹਰਿ ਪੁੰਜੀ ਸੰਚਿ, ਕਰਹੁ ਬਿਉਹਾਰੁ ॥			(ਨਾਮ ਜਪਕੇ) ਹਰੀ ਰੂਪੀ ਪੁੰਜੀ ਇਕੱਤਰ ਕਰ, ਇਸ ਤਰਾਂ ਵਾਪਾਰ ਕਰ।
ਈਹਾ ਸੁਖੁ, ਦਰਗਹ ਜੈਕਾਰੁ ॥	ਈਹਾਂ		ਤਾਂ ਇਥੇ ਵੀ ਸੁਖ ਅਤੇ ਦਰਗਾਹ ਵਿਖੇ ਵੀ ਤੇਰੀ ਜੈ ਜੈ ਕਾਰ ਹੋਵੇਗੀ।
ਸਰਬ ਨਿਰੰਤਰਿ ਏਕੋ, ਦੇਖੁ ॥		ਇਥੇ 'ਦੇਖ' ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ "ਦੇਖ! ਸਭ ਵਿਚ ਇਕੋ ਹੈ" ਨਾ ਕਿ ਇਹ ਅਰਥ ਕਿ ਸਾਰਿਆਂ ਵਿਚ ਇਕੋ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨੂੰ ਦੇਖ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਹੁਕਮ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਦੇਖ ਸਾਰਿਆਂ ਵਿਚ ਇਕੋ ਪਰਮਾਤਮਾ ਹੀ ਹੈ।	ਦੇਖ, ਸਾਰਿਆਂ ਅੰਦਰ ਇਕੋ (ਵਾਹਿਗੁਰੂ) ਹੈ;
ਕਹੁ ਨਾਨਕ, ਜਾ ਕੈ ਮਸਤਕਿ ਲੇਖੁ ॥੨॥			ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਦੇ ਮਥੇ ਤੇ ਲੇਖ ਹੋਵੇ, ਉਹੋ ਦੇਖ ਸਕਦਾ ਹੈ (ਸਾਰਿਆਂ ਵਿਚ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਨੂੰ)।
ਏਕੋ ਜਪਿ, ਏਕੋ ਸਾਲਾਹਿ ॥			ਇਕੋ ਨੂੰ ਜਪ, ਇਕੋ ਨੂੰ ਸਾਲਾਹ।
ਏਕੁ ਸਿਮਰਿ, ਏਕੋ ਮਨ ਆਹਿ ॥			ਇਕ ਨੂੰ ਸਿਮਰ (ਯਾਦ ਕਰ), ਇਕੋ ਨੂੰ ਮਨ ਵਿਚ ਲੋਚ।
ਏਕਸ ਕੇ ਗੁਨ ਗਾਉ, ਅਨੰਤ ॥		'ਅਨੰਤ' ਇਥੇ ਕਿਰਿਆ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣ। ਭਾਵ ਹੈ ਇਕ ਦੇ ਗੁਣ ਬੇਅੰਤ ਗਾ ਨਾ ਕਿ ਇਕ ਦੇ ਬੇਅੰਤ ਗੁਣ ਗਾ।	ਇਕੋ ਦੇ ਗੁਣ ਬੇਅੰਤ ਗਾ।

ਸੰਬਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਮਨਿ, ਤਨਿ, ਜਾਪਿ ਏਕ ਭਗਵੰਤ ॥		ਮਨ ਕਰਕੇ ਜਪਣ ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ ਚਿਤ ਲਾ ਕੇ ਸੁਰਤਿ ਲਾਕੇ ਅਤੇ ਤਨ ਕਰਕੇ ਜਪਣ ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ ਕਿ ਰਸਨਾ ਨਾਲ ਸਵਾਸ ਸਵਾਸ ਜਪਣਾ।	ਮਨ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਤਨ ਕਰਕੇ ਇਕ ਭਗਵੰਤ ਨੂੰ ਜਪ।
ਏਕੋ ਏਕੁ, ਏਕੁ ਹਰਿ ਆਪਿ ॥			ਉਹ ਏਕੋ ਏਕ ਹੈ ਭਾਵ ਉਸ ਦਾ ਕੋਈ ਸਾਠੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਏਕ ਹਰੀ ਹੀ ਹੈ ਜੋ ਆਪਣੇ ਆਪ ਹੈ ਭਾਵ ਕਿਸੇ ਦਾ ਬਣਾਇਆ ਹੋਇਆ ਨਹੀਂ ਹੈ।
ਪੂਰਨ ਪੂਰਿ ਰਹਿਓ, ਪ੍ਰਭੁ ਬਿਆਪਿ ॥			ਉਸ ਪੂਰਨ ਤੌਰ ਤੇ ਪੂਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਸਭ ਪਾਸੇ ਬਿਆਪਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।
ਅਨਿਕ ਬਿਸਥਾਰ, ਏਕ ਤੇ ਭਏ ॥			ਇਕ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਤੋਂ ਅਨੇਕ ਬਿਸਥਾਰ ਹੋਏ ਹਨ।
ਏਕੁ ਅਰਾਧਿ, ਪਰਾਛਤ ਗਏ ॥			ਇਕ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਆਰਾਧ ਕੇ, ਪਾਪ ਪਰਾਛਣ ਚਲੇ ਗਏ।
ਮਨ ਤਨ ਅੰਤਰਿ, ਏਕੁ ਪ੍ਰਭੁ ਰਾਤਾ ॥		ਇਥੇ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਮਨ ਅਤੇ ਤਨ ਵਿਚ ਹੋਣ ਦੀ ਗਲ ਹੈ ਅਤੇ ਮਨ ਅਤੇ ਤਨ ਦੇ ਰੰਗੇ ਹੋਣ ਦੀ ਗਲ ਹੈ।	ਮਨ ਅਤੇ ਤਨ ਅੰਦਰ ਇਕ ਪ੍ਰਭੂ ਹੈ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਸਾਡਾ ਮਨ ਅਤੇ ਤਨ (ਉਸ ਦੇ ਰੰਗ ਵਿਚ) ਰਾਤਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।
ਗੁਰਪ੍ਰਸਾਦਿ ਨਾਨਕ, ਇਕੁ ਜਾਤਾ ॥੮॥੧੯॥			ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਗੁਰੂ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ, ਅਸੀਂ ਇਕ ਪਛਾਣ ਲਿਆ ਹੈ।
ਸਲੋਕੁ ॥			
ਫਿਰਤ ਫਿਰਤ ਪ੍ਰਭ, ਆਇਆ; ਪਰਿਆ ਤਉ ਸਰਨਾਇ ॥	ਸਰਨਾਇ		ਹੇ ਪ੍ਰਭੂ, ਮੈਂ ਫਿਰ ਫਿਰ ਕੇ ਆਇਆ ਹਾਂ ਅਤੇ ਤੇਰੀ ਸ਼ਰਣ ਵਿਚ ਪਿਆ ਹਾਂ।
ਨਾਨਕ ਕੀ ਪ੍ਰਭ, ਬੇਨਤੀ; ਅਪਨੀ ਭਗਤੀ ਲਾਇ ॥੧॥			ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ "ਨਾਨਕ" ਕੀ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੀ ਭਗਤੀ ਕਰਨ ਲਾ ਦੇ।
ਅਸਟਪਦੀ ॥	ਅਸਟਪਦੀ		ਅੱਠ ਪਦਿਆਂ ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਅਸਟਪਦੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।
ਜਾਚਕ ਜਨੁ, ਜਾਚੈ ਪ੍ਰਭ ਦਾਨੁ ॥		ਜਾਚਕ = ਜਾਚਨਾ ਕਰਨਵਾਲਾ	ਜਾਚਕ ਜਨ, ਇਕ ਦਾਨ ਮੰਗਦਾ ਹੈ, ਹੇ ਪ੍ਰਭੂ।
ਕਰਿ ਕਿਰਪਾ, ਦੇਵਹੁ ਹਰਿਨਾਮੁ ॥			ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਹਰੀ ਦਾ ਨਾਮ ਦੇਵੋ।

ਸੰਖਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਸਾਧ ਜਨਾ ਕੀ, ਮਾਗਉ ਧੂਰਿ ॥	ਜਨਾਂ, ਮਾਂਗਉਂ	ਮਾਗਉ = ਮੈਂ ਮੰਗਦਾ ਹਾਂ।	ਮੈਂ ਸਾਧ ਜਨਾਂ (ਗੁਰਮੁਖ ਜਨਾਂ) ਦੀ ਧੂਰੀ ਮੰਗਦਾ ਹਾਂ।
ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ, ਮੇਰੀ ਸਰਧਾ ਪੂਰਿ ॥	ਸ਼ਰਧਾ		ਹੇ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ, ਮੇਰੀ ਇਹ ਸ਼ਰਧਾ ਪੂਰਿ ਭਾਵ ਪੂਰੀ ਕਰ।
ਸਦਾ ਸਦਾ, ਪ੍ਰਭ ਕੇ ਗੁਨ ਗਾਵਉ ॥	ਗਾਵਉਂ	'ਗਾਵਉ' - ਮੈਂ ਗਾਵਾਂ - ਉਤਮ ਪੁਰਖ ਕਿਰਿਆ, ਸੋ ਨਾਸਕੀ ਉਚਾਰਨ ਹੀ ਸਹੀ ਹੈ।	ਮੈਂ ਸਦਾ ਸਦਾ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਗੁਣ ਗਾਵਾਂ (ਭਾਵ ਗੁਰਬਾਣੀ ਗਾਵਾਂ; ਗੁਰਬਾਣੀ ਹੀ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਗੁਣ ਹਨ, ਆਪਣੀ ਮਨਮਤਿ ਮੁਤਾਬਕ ਗਾਉਣਾ ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਧਾਨ ਨਹੀਂ ਹੈ)।
ਸਾਸਿ ਸਾਸਿ, ਪ੍ਰਭ, ਤੁਮਹਿ ਧਿਆਵਉ ॥	ਧਿਆਵਉਂ	੧. 'ਤੁਮਹਿ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ 'ਤੁਮਹਿੰ' ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਤੁਮਹਿ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ 'ਤੁਮ ਹੀ' ਭਾਵ 'ਤੁਮ ਕੋ ਹੀ'। ੨. 'ਧਿਆਵਉ' - ਮੈਂ ਧਿਆਵਾਂ - ਉਤਮ ਪੁਰਖ ਕਿਰਿਆ, ਸੋ ਨਾਸਕੀ ਉਚਾਰਨ ਹੀ ਸਹੀ ਹੈ।	ਹੇ ਪ੍ਰਭੂ, ਮੈਂ ਸਵਾਸ ਸਵਾਸ ਤੈਨੂੰ ਧਿਆਵਾਂ।
ਚਰਨ ਕਮਲ ਸਿਉ, ਲਾਗੈ ਪ੍ਰੀਤਿ ॥	ਸਿਉਂ		ਤੇਰੇ ਚਰਨ ਕਮਲਾਂ ਨਾਲ ਮੇਰੀ ਪ੍ਰੀਤ ਲਗ ਜਾਵੇ।
ਭਗਤਿ ਕਰਉ ਪ੍ਰਭ ਕੀ, ਨਿਤ ਨੀਤਿ ॥	ਕਰਉਂ		ਮੈਂ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਭਗਤੀ ਕਰਾਂ ਰੋਜ਼ ਰੋਜ਼।
ਏਕ ਓਟ, ਏਕੋ ਆਧਾਰੁ ॥			ਮੈਂ ਇਕ ਓਟ ਅਤੇ ਇਕੋ ਆਧਾਰ ਮੰਗਦਾ ਹਾਂ;
ਨਾਨਕੁ ਮਾਗੈ ਨਾਮੁ ਪ੍ਰਭ ਸਾਰੁ ॥੧॥	ਮਾਂਗੈ		ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, "ਨਾਨਕ" ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਸੁੰਦਰ ਨਾਮ ਮੰਗਦਾ ਹੈ।
ਪ੍ਰਭ ਕੀ ਦ੍ਰਿਸਟਿ, ਮਹਾ ਸੁਖੁ ਹੋਇ ॥	ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਿ, ਮਹਾਂ		ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਪੈਣ ਨਾਲ, ਮਹਾਂ ਸੁਖ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
ਹਰਿ ਰਸੁ ਪਾਵੈ, ਬਿਰਲਾ ਕੋਇ ॥			ਇਹ ਹਰਿਰਸ ਕੋਈ ਵਿਰਲਾ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ।
ਜਿਨ ਚਾਖਿਆ, ਸੇ ਜਨ ਤ੍ਰਿਪਤਾਨੇ ॥			ਜਿਨਾਂ ਨੇ ਇਹ ਹਰਿਰਸ ਚਾਖਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਜਨ ਰੱਜ ਗਏ ਹਨ।

ਸੰਬਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਪੂਰਨ ਪੁਰਖ, ਨਹੀ ਡੋਲਾਨੇ ॥	ਨਹੀਂ		ਉਹ (ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹਰਿਰਸ ਚਖਿਆ ਹੈ) ਪੂਰਨ ਪੁਰਖ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਫੇਰ ਕਦੇ ਡੋਲਦੇ ਨਹੀਂ।
ਸੁਭਰ ਭਰੇ, ਪ੍ਰੇਮ ਰਸ ਰੰਗਿ ॥			ਉਹ ਪ੍ਰੇਮ ਦੇ ਰਸ ਨਾਲ ਭਰੇ ਹੋਏ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸੇ ਰੰਗ ਨਾਲ ਰੰਗੇ ਹੋਏ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।
ਉਪਜੈ ਚਾਉ, ਸਾਧ ਕੈ ਸੰਗਿ ॥			ਇਹ ਚਾਓ (ਨਾਮ ਨਾਲ ਰੰਗਣ ਦਾ), ਸਾਧੂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੇ ਨਾਲ ਉਪਜਦਾ ਹੈ।
ਪਰੇ ਸਰਨਿ, ਆਨ ਸਭ ਤਿਆਗਿ ॥	ਸਰਨਿ		ਜੇ ਸਰਨ ਵਿਚ ਪੈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਸਭ ਤਿਆਗ ਕੇ;
ਅੰਤਰਿ ਪ੍ਰਗਾਸ, ਅਨਦਿਨੁ ਲਿਵ ਲਾਗਿ ॥			ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਲਿਵ ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਨਾਲ ਲਗੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ।
ਬਡਭਾਗੀ ਜਪਿਆ ਪ੍ਰਭੁ ਸੋਇ ॥	ਬਡਭਾਗੀਂ	ਬਡਭਾਗੀ = ਵਡੇ ਭਾਗਾਂ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ	ਵਡੇ ਭਾਗਾਂ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਸੋ ਪ੍ਰਭੂ ਜਪਿਆ ਹੈ (ਇਸ ਕਰਕੇ)
ਨਾਨਕ, ਨਾਮਿ ਰਤੇ, ਸੁਖੁ ਹੋਇ ॥੨॥			ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਨਾਮ ਨਾਲ ਰੰਗੇ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸੁਖ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
ਸੇਵਕ ਕੀ ਮਨਸਾ, ਪੂਰੀ ਭਈ ॥	ਮਨਸਾ		ਸੇਵਕ ਦੀ ਮਨਸਾ (ਇੱਛਾ) ਪੂਰੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ।
ਸਤਿਗੁਰ ਤੇ, ਨਿਰਮਲ ਮਤਿ ਲਈ ॥			ਸਤਿਗੁਰ ਤੋਂ ਸੇਵਕ ਨੇ ਨਿਰਮਲ ਮਤਿ (ਗੁਰਮਤਿ) ਲਈ ਹੈ ਭਾਵ ਧਾਰਨ ਕੀਤੀ ਹੈ।
ਜਨ ਕਉ, ਪ੍ਰਭੁ ਹੋਇਓ ਦਇਆਲੁ ॥			ਜਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭੂ ਜਦੋਂ ਦਿਆਲ ਹੋ ਗਏ ਤਾਂ;
ਸੇਵਕੁ ਕੀਨੋ ਸਦਾ ਨਿਹਾਲੁ ॥			ਸੇਵਕ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਵਾਸਤੇ ਨਿਹਾਲ ਕਰ ਦਿਤਾ।
ਬੰਧਨ ਕਾਟਿ, ਮੁਕਤਿ ਜਨੁ ਭਇਆ ॥		ਮੁਕਤਿ' - ਇਸ ਸਰੂਪ ਵਿਚ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਅਰਥ ਮੁਕਤੀ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣ ਰੂਪ ਵਿਚ ਮੁਕਤ ਵਾਂਗ ਨਹੀਂ ਵਰਤ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਇਹ ਅਰਥ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜਨ ਮੁਕਤ ਹੋ ਗਿਆ ਬਲਕਿ ਅਰਥ ਕੀਤੇ ਹਨ ਕਿ ਜਨ ਮੁਕਤਿ ਪਦਵੀ ਵਾਲਾ ਹੋ ਗਿਆ।	ਬੰਧਨ ਕੱਟ ਦਿਤੇ ਅਤੇ ਜਨ ਮੁਕਤੀ ਵਾਲਾ ਹੋ ਗਿਆ ਭਾਵ ਉਸ ਜਨ ਨੂੰ ਮੁਕਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਗਈ।

ਸੰਬਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਜਨਮ ਮਰਨ ਦੂਖੁ, ਭ੍ਰਮੁ ਗਇਆ ॥			ਜਨਮ ਅਤੇ ਮਰਣ ਦਾ ਦੁਖ ਅਤੇ ਭਰਮ ਉਸ ਦਾ ਚਲਿਆ ਗਿਆ।
ਇਛ ਪੁਨੀ, ਸਰਧਾ ਸਭ ਪੂਰੀ ॥	ਸਰਧਾ		ਉਸ ਦੀ ਇਛਾ ਅਤੇ ਸਰਧਾ ਸਭ ਪੂਰੀ ਹੋ ਗਈ।
ਰਵਿ ਰਹਿਆ ਸਦ ਸੰਗਿ ਹਜੂਰੀ ॥	ਹਜੂਰੀ		ਹੁਣ ਉਸ ਨੂੰ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਸਦਾ ਆਪਣੀ ਹਜੂਰੀ ਵਿਚ ਰਵਿਆ ਹੋਇਆ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
ਜਿਸ ਕਾ ਸਾ, ਤਿਨਿ ਲੀਆ ਮਿਲਾਇ ॥			ਜਿਸਦਾ ਇਹ ਜੀਵ ਸੀ, ਉਸ ਨੇ ਹੀ ਨਾਲ ਮਿਲਾ ਲਿਆ ਹੈ।
ਨਾਨਕ, ਭਗਤੀ ਨਾਮਿ ਸਮਾਇ ॥੩॥		"ਨਾਮਿ" ਦਾ ਭਾਵ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਨਾਮ ਵਿਚ ਜਾਂ ਨਾਮ ਦੁਆਰਾ ਦਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਪਰ ਇਥੇ ਇਸ ਦਾ ਭਾਵ ਨਾਮੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਪ੍ਰਤੀਤਿ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਨਾਮ ਦਾ ਭਾਵ ਭਗਤੀ ਵਿਚ ਆ ਗਿਆ ਭਾਵ ਨਾਮ ਰੂਪੀ ਭਗਤੀ ਰਾਹੀਂ ਨਾਮੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਵਿਚ ਸਮਾ ਗਏ।	ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਭਗਤੀ ਕਰਕੇ ਨਾਮੀ ਵਿਚ ਸਮਾ ਗਏ।
ਸੋ ਕਿਉ ਬਿਸਰੈ, ਜਿ ਘਾਲ ਨ ਭਾਨੈ ॥	ਕਿਉਂ	ਹਜੂਰ ਤਾੜਨਾ ਮਈ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁਛਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਸਾਨੂੰ ਕਿਉਂ ਭੁੱਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਿਚੋਂ ਹੁਕਮ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਇਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਮਕਸਦ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਹੈ ਬਲਕਿ ਸਾਨੂੰ ਤਾੜਨਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨੂੰ ਜਿਸ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਸਭ ਕੁਝ ਦਿਤਾ ਹੈ, ਨਹੀਂ ਭੁੱਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਅਗਲੀਆਂ ਚਾਰ ਪੰਕਤੀਆਂ ਵਾਸਤੇ ਵੀ ਇਹੋ ਸੂਚਨਾ ਹੈ ਜੀ।	ਉਹ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਕਿਉਂ ਭੁੱਲਦਾ ਹੈ (ਮਨ ਵਿਚੋਂ) ਜੋ (ਉਸ ਪ੍ਰਤੀ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਗੁਰਮਤਿ ਭਗਤੀ ਰੂਪੀ) ਘਾਲ ਭੰਨਦਾ ਨਹੀਂ।
ਸੋ ਕਿਉ ਬਿਸਰੈ, ਜਿ ਕੀਆ ਜਾਨੈ ॥	ਕਿਉਂ		ਉਹ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਕਿਉਂ ਭੁੱਲਦਾ ਹੈ (ਮਨ ਵਿਚੋਂ) ਜੋ ਸਾਡਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਭਾਵ ਸਾਡਾ ਉਸ ਪ੍ਰਤੀ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਉਦਮ ਜਾਣਦਾ ਹੈ।
ਸੋ ਕਿਉ ਬਿਸਰੈ, ਜਿਨਿ ਸਭੁ ਕਿਛੁ ਦੀਆ ॥	ਕਿਉਂ		ਉਹ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਕਿਉਂ ਭੁੱਲਦਾ ਹੈ (ਮਨ ਵਿਚੋਂ) ਜਿਸ ਨੇ ਸਭ ਕੁਝ ਦਿਤਾ ਹੈ (ਸਾਨੂੰ)।

ਸੰਬਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਸੋ ਕਿਉ ਬਿਸਰੈ, ਜਿ ਜੀਵਨ ਜੀਆ ॥	ਕਿਉਂ		ਉਹ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਕਿਉਂ ਭੁੱਲਦਾ ਹੈ (ਮਨ ਵਿਚੋਂ), ਜਿ ਅਸੀਂ ਇਥੇ ਜੀਵਨ ਜੀਵਿਆ ਹੈ ਭਾਵ ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਮਨੁੱਖਾ ਜੀਵਨ ਜੀ ਰਹੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਨੂੰ ਭੁੱਲਣਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ।
ਸੋ ਕਿਉ ਬਿਸਰੈ, ਜਿ ਅਗਨਿ ਮਹਿ ਰਾਖੈ ॥	ਕਿਉਂ, ਮਹਿ		ਉਹ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਕਿਉਂ ਭੁੱਲਦਾ ਹੈ (ਮਨ ਵਿਚੋਂ), ਜੋ ਗਰਭ ਵਾਸ ਵੇਲੇ ਜਨਰਾਗਨੀ ਤੋਂ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬਾਹਰਿ ਮਾਇਆ-ਅਗਨੀ ਤੋਂ ਬਚਾਓ ਕਰਦਾ ਹੈ।
ਗੁਰਪ੍ਰਸਾਦਿ, ਕੋ ਬਿਰਲਾ ਲਾਖੈ ॥			ਗੁਰੂ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ, (ਕੋਈ ਵਿਰਲਾ) ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਪਛਾਣਦਾ ਹੈ (ਕਿ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਹੀ ਸਾਨੂੰ ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਸੋ ਉਸ ਨੂੰ ਭੁੱਲਣਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ।
ਸੋ ਕਿਉ ਬਿਸਰੈ, ਜਿ ਬਿਖੁ ਤੇ ਕਾਢੈ ॥	ਕਿਉਂ		ਉਹ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਕਿਉਂ ਭੁੱਲਦਾ ਹੈ (ਮਨ ਵਿਚੋਂ) ਜੋ ਮਾਇਆ ਜ਼ਹਿਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢਦਾ ਹੈ;
ਜਨਮ ਜਨਮ ਕਾ ਟੂਟਾ ਗਾਢੈ ॥	ਗਾਂਢੈ		ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਨਮਾਂ ਜਨਮਾਂ ਦਾ ਟੁਟਿਆ ਹੋਇਆ ਜੀਵ, ਉਹ ਫੇਰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਗੰਢ ਲੈਂਦਾ ਹੈ।
ਗੁਰਿ ਪੂਰੈ, ਤਤੁ ਇਹੈ ਬੁਝਾਇਆ ॥			ਪੂਰੇ ਗੁਰੂ ਨੇ ਇਹੋ ਤੱਤ ਬੁਝਾਇਆ ਹੈ (ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਭੁਲਾਉਣਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ, ਜਿਸ ਕਰਕੇ)
ਪ੍ਰਭੁ ਅਪਨਾ, ਨਾਨਕ ਜਨ ਧਿਆਇਆ ॥੪॥			ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਨਾਨਕ ਜਨ ਨੇ ਆਪਣਾ ਪ੍ਰਭ ਧਿਆਇਆ ਹੈ।
ਸਾਜਨ ਸੰਤ, ਕਰਹੁ ਇਹੁ ਕਾਮੁ ॥			ਹੇ ਮਿੱਤਰ, ਹੇ ਸੰਤ ਜਨ, ਇਹ ਕੰਮ ਕਰੋ;
ਆਨ ਤਿਆਗਿ, ਜਪਹੁ ਹਰਿਨਾਮੁ ॥			ਹੋਰ ਸਭ ਛੱਡ ਕੇ ਹਰੀ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਦਾ ਨਾਮ ਜਪੋ।
ਸਿਮਰਿ ਸਿਮਰਿ ਸਿਮਰਿ, ਸੁਖ ਪਾਵਹੁ ॥		ਇਥੇ ੩ ਵਾਰੀ "ਸਿਮਰਿ" ਲਿਖ ਕੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਬਹੁਤ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਕੇ ਨਾਮ ਜਪਣ ਦੀ ਤਾਕੀਦ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।	ਸਿਮਰ ਕੇ ਸਿਮਰ ਕੇ ਸਿਮਰ ਕੇ, ਸੁਖ ਪਾਵੋ।
ਆਪਿ ਜਪਹੁ, ਅਵਰਹੁ ਨਾਮੁ ਜਪਾਵਹੁ ॥	ਅਵਰਹੁ		ਆਪ ਜਪੋ ਅਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਨੂੰ ਨਾਮ ਜਪਾਵੋ।

ਸੰਬਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਭਗਤਿ ਭਾਇ, ਤਰੀਐ ਸੰਸਾਰੁ ॥		ਭਗਤਿ ਭਾਇ = ਪ੍ਰੇਮਾ ਭਗਤੀ।	ਪ੍ਰੇਮਾ ਭਗਤੀ ਰਾਹੀਂ ਸੰਸਾਰ ਤਰ ਜਾਵੇ
ਬਿਨੁ ਭਗਤੀ, ਤਨੁ ਹੋਸੀ ਛਾਰੁ ॥			ਭਗਤੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਤਨ ਸੁਆਹ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
ਸਰਬ ਕਲਿਆਣ ਸੂਖ ਨਿਧਿ ਨਾਮੁ ॥		੧) "ਨਿਧਿ" ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਖਜ਼ਾਨਾ ਅਤੇ ਇਥੇ ਇਹ ਸ਼ਬਦ "ਕਲਿਆਣ" ਅਤੇ "ਸੂਖ" ਦੋਹਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣ ਹੈ। ੨) "ਸਰਬ" ਵੀ ਇਥੇ "ਕਲਿਆਣ" ਅਤੇ "ਸੂਖ" ਦਾ ਸਾਂਝਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣ ਹੈ। ੩) ਪੰਕਤੀ ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ ਕਿ ਨਾਮ ਸਰਬ ਕਲਿਆਣ ਨਿਧਿ ਹੈ ਅਤੇ ਸਰਬ ਸੂਖ ਨਿਧਿ ਹੈ।	ਸਭ ਕਲਿਆਣ ਦਾ ਖਜ਼ਾਨਾ ਅਤੇ ਸਭ ਸੂਖਾਂ ਦਾ ਖਜ਼ਾਨਾ ਨਾਮ ਹੈ।
ਬੂਡਤ ਜਾਤ, ਪਾਏ ਬਿਸ੍ਰਾਮੁ ॥		ਭਾਵ ਆਵਾਗਉਣ ਅਤੇ ਸੰਸਾਰ ਸਾਗਰ ਵਿਚ ਡੁਬ ਰਿਹਾ ਜੀਵ ਉਦੋਂ ਬਿਸਰਾਮ ਪਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਹ ਨਾਮ ਜਪਣ ਲਗ ਜਾਂਦਾ ਹਨ।	(ਜੋ ਨਾਮ ਜਪਦਾ ਹੈ) ਉਹ ਡੁਬਦਾ ਹੋਇਆ ਬਿਸਰਾਮ ਪਾ ਲੈਂਦਾ ਹਨ।
ਸਗਲ ਦੂਖ ਕਾ ਹੋਵਤ ਨਾਸੁ ॥			ਸਾਰਿਆਂ ਦੁਖਾਂ ਦਾ ਨਾਸ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ (ਨਾਮ ਜਪ ਕੇ)
ਨਾਨਕ, ਨਾਮੁ ਜਪਹੁ ਗੁਨਤਾਸੁ ॥੫॥		ਤਾਸ = ਸਮੂਹ; ਗੁਨਤਾਸ = ਗੁਣਾਂ ਦਾ ਸਮੂਹ।	ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਸਮੂਹ ਨਾਮ ਨੂੰ ਜਪੋ।
ਉਪਜੀ ਪ੍ਰੀਤਿ, ਪ੍ਰੇਮ ਰਸੁ ਚਾਉ ॥			ਮੇਰੇ ਅੰਦਰ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਲਈ ਪੀਤ ਉਪਜੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪ੍ਰੇਮ ਦਾ ਰਸ ਅਤੇ ਚਾਉ ਉਪਜਿਆ ਹੈ।
ਮਨ ਤਨ ਅੰਤਰਿ, ਇਹੀ ਸੁਆਉ ॥			ਮੇਰੇ ਮਨ ਅਤੇ ਤਨ ਵਿਚ ਇਹੋ ਹੀ (ਪ੍ਰੇਮ ਦਾ) ਸੁਆਦ ਹੈ।
ਨੇਤ੍ਰੁ ਪੇਖਿ ਦਰਸੁ, ਸੁਖੁ ਹੋਇ ॥	ਨੇਤ੍ਰੁੰ, ਦਰਸੁ		ਨੇਤ੍ਰਾਂ ਨੂੰ ਸੁਖ ਦਰਸਨ ਦੇਖ ਕੇ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
ਮਨੁ ਬਿਗਸੈ, ਸਾਧ ਚਰਨ ਧੋਇ ॥		ਇਥੇ ਜੋਤਿ ਵਿਗਾਸੀ ਚਰਨ ਕਮਲ ਜੋ ਕਿ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਨੂੰ ਧੋਣ ਦੀ ਗਲ ਹੈ। ਦੇਖੋ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਰਣਧੀਰ ਸਿੰਘ ਰਚਿਤ ਪੁਸਤਕ ਚਰਨ ਕਮਲ ਕੀ ਮਊਜ।	ਮਨ ਖੁਸ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਸਾਧ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨ ਧੋ ਕੇ।

ਸੰਬਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਭਗਤ ਜਨਾ ਕੈ ਮਨਿ ਤਨਿ, ਰੰਗੁ ॥	ਜਨਾਂ		ਭਗਤ ਜਨਾਂ ਦੇ ਮਨ ਅਤੇ ਤਨ ਵਿਚ ਨਾਮ ਦਾ ਰੰਗ ਭਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
ਬਿਰਲਾ ਕੋਊ, ਪਾਵੈ ਸੰਗੁ ॥			ਕੋਈ ਵਿਰਲਾ ਅਜਿਹੇ ਭਗਤਾਂ ਦਾ ਸੰਗ ਸਾਥ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ।
ਏਕ ਬਸਤੁ ਦੀਜੈ, ਕਰਿ ਮਇਆ ॥			ਹੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ, ਇਕ ਵਸਤੂ ਮੈਨੂੰ ਮਿਹਰ ਕਰਕੇ ਦੇ;
ਗੁਰਪ੍ਰਸਾਦਿ, ਨਾਮੁ ਜਪਿ ਲਇਆ ॥			ਗੁਰੂ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ ਮੈਂ ਨਾਮ ਜਪ ਲਵਾਂ।
ਤਾ ਕੀ ਉਪਮਾ, ਕਹੀ ਨ ਜਾਇ ॥			ਉਸ ਦੀ ਉਪਮਾ ਕਹੀ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦੀ (ਜਿਸਦਾ ਨਾਮ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜਪਣ ਲਈ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ)
ਨਾਨਕ, ਰਹਿਆ ਸਰਬ ਸਮਾਇ ॥੬॥			ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਸਾਰੇ ਸਮਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।
ਪ੍ਰਭ ਬਖਸੰਦ, ਦੀਨ ਦਇਆਲ ॥	ਬਖਸੰਦ		ਹੈ ਪ੍ਰਭੂ! ਹੇ ਬਖਸ਼ਨਹਾਰ! ਹੇ ਦੀਨ ਦਇਆਲ!
ਭਗਤਿ ਵਛਲ, ਸਦਾ ਕਿਰਪਾਲ ॥		ਭਗਤਿ ਵਛਲ = ਭਗਤੀ ਤੇ ਰੀਝਣ ਵਾਲਾ ਕਿਰਪਾਲ = ਕਿਰਪਾ ਕਰਨਵਾਲਾ	ਹੇ ਭਗਤੀ ਉਤੇ ਰੀਝਣ ਵਾਲੇ! ਹੇ ਸਦਾ ਕਿਰਪਾਲ!
ਅਨਾਥ ਨਾਥ, ਗੋਬਿੰਦ, ਗੁਪਾਲ ॥			ਹੇ ਅਨਾਥਾਂ ਦੇ ਨਾਥ! ਹੇ ਗੋਬਿੰਦ! ਹੇ ਗੋਪਾਲ!
ਸਰਬ ਘਟਾ, ਕਰਤ ਪ੍ਰਤਿਪਾਲ ॥	ਘਟਾਂ		ਹੇ ਸਾਰਿਆਂ ਸਰੀਰਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ!
ਆਦਿ ਪੁਰਖ, ਕਾਰਣ, ਕਰਤਾਰ ॥			ਹੇ ਆਦਿ ਪੁਰਖ! ਹੇ ਸਭ ਦੇ ਕਾਰਣ! ਹੇ ਕਰਤਾਰ!
ਭਗਤ ਜਨਾ ਕੇ ਪ੍ਰਾਨ ਅਧਾਰ ॥	ਜਨਾਂ		ਹੇ ਭਗਤ ਜਨਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਾਣਾਂ ਦੇ ਆਸਰੇ!
ਜੋ ਜੋ ਜਪੈ, ਸੁ ਹੋਇ ਪੁਨੀਤ ॥		ਪੁਨੀਤ - ਬਹੁਤ ਪਵਿਤ੍ਰ।	ਜੋ ਜੋ ਵੀ ਜਪਦਾ ਹੈ ਉਹ ਪਵਿਤ੍ਰ ਪੁਨੀਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ;

ਸੰਬਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਭਗਤਿ ਭਾਇ, ਲਾਵੈ ਮਨ ਹੀਤ ॥		'ਮਨ' ਦਾ ਅੰਤਲਾ ਇਸ ਕਰਕੇ ਮੁਕਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਿਚ 'ਏ' ਸੰਬੰਧ ਕਾਰਕ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ। 'ਹੀਤ' ਦਾ ਅਰਥ ਪਿਆਰ ਜਾਂ ਪ੍ਰੇਮ ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ ਰੂਪ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਅੰਤਲਾ ਮੁਕਤਾ ਹੋਣਾ ਸਿਧ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਬਹੁਵਚਨ 'ਪ੍ਰੇਮ' ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਅਸੀਂ ਹੋਰ ਪ੍ਰੇਮ ਪਾਏ ਹੋਏ ਹਨ, ਉਹ ਸਭ ਪ੍ਰੇਮਾ ਭਗਤੀ ਨਾਲ ਹੀ ਪਾਵੇ ਭਾਵ ਸਾਰੇ ਹੋਰ ਦੁਤੀਆ ਪ੍ਰੇਮ ਸੰਕੋਚ ਕੇ ਪ੍ਰੇਮਾ ਭਗਤੀ ਵਿਚ ਰਚੇ।	ਜੇਕਰ ਉਹ ਪ੍ਰੇਮਾ ਭਗਤੀ ਵਿਚ ਮਨ ਦੇ ਪ੍ਰੇਮ ਲਾਵੇ।
ਹਮ ਨਿਰਗੁਨੀਆਰ, ਨੀਚ, ਅਜਾਨ ॥			ਅਸੀਂ ਨਿਰਗੁਨਿਣਆਰੇ, ਨੀਚ ਅਤੇ ਅਜਾਣ ਹਾਂ;
ਨਾਨਕ, ਤੁਮਰੀ ਸਰਨਿ, ਪੁਰਖ ਭਗਵਾਨ ॥੨॥	ਸਰਨਿ	'ਤੁਮਰੀ' ਦਾ ਭਾਵ 'ਤੇਰੀ' ਠੀਕ ਹੈ, 'ਤੁਹਾਡੀ' ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹੈ॥	ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਤੇਰੀ ਸ਼ਰਣ ਵਿਚ ਹਾਂ, ਹੇ ਪੁਰਖ ਭਗਵਾਨ।
ਸਰਬ ਬੈਕੁੰਠ, ਮੁਕਤਿ, ਮੋਖ ਪਾਏ ॥			ਉਹ ਸਾਰੇ ਬੈਕੁੰਠ, ਮੁਕਤੀ ਅਤੇ ਮੋਖ ਪਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ;
ਏਕ ਨਿਮਖ, ਹਰਿ ਕੇ ਗੁਨ ਗਾਏ ॥		ਇਕ ਨਿਮਖ ਗਾਉਣ ਤੋਂ ਭਾਵ ਹੈ ਪੂਰੀ ਇਕਾਗਰਤਾ ਨਾਲ ਇਕ ਨਿਮਖ ਗਾਉਣਾ ਅਤੇ ਹਰਿ ਕੇ ਗੁਨ ਤੋਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀ ਮੁਰਾਦ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਮਤਿ ਅਨੁਸਾਰ ਹਰੀ ਦੇ ਗੁਣ ਗਾਵਣੇ ਗੁਰਮਤਿ ਅੰਦਰ ਪਰਵਾਨ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਗੁਰੂ ਦੀ ਮਤਿ ਅਨੁਸਾਰ ਹਰਿ ਗੁਣਾਂ ਤੋਂ ਭਾਵ ਹਮੇਸ਼ਾ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।	ਜੇ ਇਕ ਨਿਮਖ ਹਰੀ ਦੇ ਗੁਨ ਗਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ।
ਅਨਿਕ ਰਾਜ ਭੋਗ ਬਡਿਆਈ ॥		ਅਨੇਕ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਭੋਗ, ਅਤੇ ਰਾਜਾਂ ਦੀ ਬਡਿਆਈ।	(ਉਸ ਨੂੰ ਮਾਨੋ) ਅਨੇਕ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਭੋਗ ਅਤੇ ਰਾਜਾਂ ਦੀ ਵਡਿਆਈ ਮਿਲ ਗਈ;
ਹਰਿ ਕੇ ਨਾਮ ਕੀ ਕਥਾ, ਮਨਿ ਭਾਈ ॥		ਹਰੀ ਦੀ ਕਥਾ ਤੋਂ ਭਾਵ ਹੈ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ। ਹਰੀ ਦੀ ਅਤੇ ਹਰੀ ਦੇ ਨਾਮ ਦੀ ਕਥਾ ਭਾਵ ਵਿਆਖਿਆ, ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਨੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਗਿਆਨੀ ਦੀ ਕਥਾ ਦਾ ਭਾਵ ਇਥੇ ਨਹੀਂ ਹੈ।	(ਜਿਸ ਨੂੰ) ਹਰੀ ਦੇ ਨਾਮ ਦੀ ਕਥਾ ਮਨ ਕਰਕੇ ਪਿਆਰੀ ਲਗੇ।

ਸੰਖਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਬਹੁ ਭੋਜਨ, ਕਾਪਰ, ਸੰਗੀਤ ॥			ਕਈ ਤਰਾਂ ਦੇ ਭੋਜਨ, ਕਪੜੇ ਅਤੇ ਸੰਗੀਤ (ਮਾਨੋ ਉਸ ਨੂੰ ਮਿਲ ਗਏ);
ਰਸਨਾ ਜਪਤੀ ਹਰਿ ਹਰਿ, ਨੀਤ ॥			(ਜਿਸ ਦੀ) ਰਸਨਾ ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਮ ਰੋਜ਼ ਜਪਦੀ ਹੈ।
ਭਲੀ ਸੁਕਰਨੀ, ਸੋਭਾ ਧਨਵੰਤ ॥			ਉਸ ਦੀ ਸੁਕਰਨੀ ਭਲੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਸੋਭਾ ਵੀ ਭਲੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਧਨਵੰਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਜੋ;
ਹਿਰਦੈ, ਬਸੇ ਪੂਰਨ ਗੁਰਮੰਤ ॥		'ਪੂਰਨ' ਸ਼ਬਦ ਇਥੇ 'ਗੁਰਮੰਤ' ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣ ਹੈ ਨਾ ਕੇ 'ਬਸੇ' ਕਿਰਿਆ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣ। "ਪੂਰਨ ਗੁਰਮੰਤ" ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੇ ਦੇ ਘਰ ਦਾ ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਮ।	ਜਿਸਦੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਪੂਰਨ ਗੁਰਮੰਤ ਵੱਸ ਜਾਵੇ।
ਸਾਧਸੰਗਿ, ਪ੍ਰਭ, ਦੇਹੁ ਨਿਵਾਸ ॥			ਹੈ ਪ੍ਰਭੂ, ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਨਿਵਾਸ ਦੇਵੇ ਜੀ;
ਸਰਬ ਸੂਖ ਨਾਨਕ, ਪਰਗਾਸ ॥੮॥੨੦॥			ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਕੇ, ਸਾਰੇ ਸੁਖਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੋ ਸਕੇ।

ਪ੍ਰਾਤਕਥਨ: ਅਗਲੀ ਅਸ਼ਟਪਦੀ ਵਿਚ ਉਸ ਸਮੇਂ ਜਾਂ ਅਵਸਥਾ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਹੈ ਜਦੋਂ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨੇ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟਿ ਨਹੀਂ ਸੀ ਬਣਾਈ ਅਤੇ ਉਹ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤ੍ਰੈਗੁਣੀ ਦੇ ਅਭਾਵ ਵਾਲੀ ਅਵਸਥਾ ਵਿਚ ਇਕੱਲਾ ਹੀ ਸੀ। ਸਭ ਮੁਕਤ ਭਗਤਜਨ ਉਸਦੇ ਸਰੂਪ ਵਿਚ ਲੀਨ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਉਸੇ ਦਾ ਹੀ ਰੂਪ ਹੋਏ ਪਏ ਸਨ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਇਕਲਾ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਅਸ਼ਟਪਦੀ ਇਸ ਕਰਕੇ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਅਸ਼ਟਪਦੀ ਵਿਚ ਅਦਵੈਤ ਵੇਦਾਂਤ ਦਾ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਖੰਡਨ ਹੈ। ਅਦਵੈਤ ਵੇਦਾਂਤ ਮੁਤਾਬਕ ਬ੍ਰਹਮ ਨੇ ਖੁਦ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਨਹੀਂ ਬਣਾਈ ਬਲਕਿ ਉਸ ਉਪਰ ਅਵਿਦਿਆ ਕਾਰਨ ਮਾਇਆ ਵਰਤੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਬਣੀ ਹੋਈ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਤਾਂ ਹੀ ਇਸ ਅਸ਼ਟਪਦੀ ਵਿਚ ਜ਼ਿਕਰ ਹੈ ਕਿ - ਜਹ ਅਛਲ ਅਛੇਦ ਅਭੇਦ ਸਮਾਇਆ ॥ ਉਹਾ ਕਿਸਹਿ ਬਿਆਪਤ ਮਾਇਆ ॥ ਭਾਵ ਕਿ ਜਦ ਪਰਮਾਤਮਾ ਤੋਂ ਬਗੈਰ ਕੁਝ ਸੀ ਹੀ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਮਾਇਆ ਜਾਂ ਅਵਿਦਿਆ ਕਿਸਨੂੰ ਅਤੇ ਕਿਥੋਂ ਆ ਕੇ ਵਿਆਪ ਗਈ। ਗੁਰਮਤਿ ਦਾ ਇਹ ਮੱਤ ਹੈ ਕਿ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨੇ ਆਪ ਪੂਰੀ ਵਿਚਾਰ ਨਾਲ ਬਣਾਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਸਚੀਂ ਹੈ, ਛਲਾਵਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜੇ ਪੰਕਤੀਆਂ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਝੂਠ ਕਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਮੁਰਾਦ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਦੁਨੀਆਂ ਫਾਨੀ ਹੈ ਭਾਵ ਸਦੀਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਜਦ ਤੱਕ ਇਹ ਦੁਨੀਆ ਹੈ, ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਸਚੀਂ ਹੈ, ਭਲੇਖਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਦਵੈਤ ਵੇਦਾਂਤ ਵਾਲੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਸਲੋਕੁ ॥			
ਸਰਗੁਨ ਨਿਰਗੁਨ ਨਿਰੰਕਾਰ, ਸੁੰਨ ਸਮਾਧੀ ਆਪਿ ॥			ਨਿਰੰਕਾਰ ਪ੍ਰਭੂ ਸਰਗੁਨ ਰੂਪ ਅਤੇ ਸਰਗੁਨ ਸਰੂਪ ਖੁਦ ਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਖੁਦ ਹੀ ਸੁੰਨ ਸਮਾਧੀ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਭਾਵ ਤ੍ਰੈਗੁਣੀ ਮਾਇਆਵੀ ਸੰਸਿਆਂ ਅਤੇ ਫੁਰਨਿਆਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।

ਸੰਬਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਆਪਨ ਕੀਆ ਨਾਨਕਾ, ਆਪੇ ਹੀ ਫਿਰਿ ਜਾਪਿ ॥੧॥		ਆਮ ਟੀਕਾਕਾਰਾਂ ਨੇ "ਜਾਪਿ" ਦਾ ਅਰਥ ਜਪਨਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਪਰ ਇਥੇ ਇਹ ਅਰਥ ਫਬਦਾ ਨਹੀਂ। ਸੰਪ੍ਰਦਾਇਕ ਅਰਥ "ਜਾਪਿ" ਦਾ ਲੈ ਕਰਨਾ ਭਾਵ ਖਤਮ ਕਰਨਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਜ਼ਿਆਦਾ ਢੁਕਵਾਂ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਕਿ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਨੂੰ ਪੈਦਾ ਕਰਨਵਾਲਾ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਆਪ ਹੀ ਇਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮੌਜ ਵਿਚ ਲੈ ਵੀ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਨੇਕ ਵਾਰੀ ਐਸਾ ਹੋ ਚੁਕਿਆ ਹੈ।	ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਹੇ (ਗੁਰੂ) ਨਾਨਕ, ਉਸ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਨੇ ਆਪ ਹੀ ਸਭ ਸੰਸਾਰ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਫੇਰ ਆਪ ਹੀ ਇਸ ਨੂੰ ਲੈ (ਜਾਪਿ) ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।
ਅਸਟਪਦੀ ॥	ਅਸ਼ਟਪਦੀ		ਅੱਠ ਪਦਿਆਂ ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਅਸ਼ਟਪਦੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।
ਜਬ ਅਕਾਰੁ ਇਹੁ, ਕਛੁ ਨ ਦ੍ਰਿਸਟੇਤਾ ॥	ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੇਤਾ		ਜਦੋਂ ਇਹ ਆਕਾਰ ਭਾਵ ਦਿਸ ਰਿਹਾ ਸੰਸਾਰ ਦਾ ਕੁਝ ਵੀ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆਉਂਦਾ;
ਪਾਪ ਪੁੰਨ ਤਬ, ਕਹ ਤੇ ਹੋਤਾ ॥	ਕਹ	੧. "ਕਹ" ਅਸਲ ਵਿਚ 'ਕਹਾਂ' ਦਾ ਛੋਟਾ ਰੂਪ ਹੈ। ੨. ਜਦ ਸੰਸਾਰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਤਾਂ ਕਰਮਾਂ ਦਾ ਸਿਸਟਮ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾਂ ਹੀ ਕਰਮ ਕਰਨਵਾਲੇ ਜੀਵ ਪੈਦਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ।	ਤਾਂ ਪਾਪ ਅਤੇ ਪੁੰਨ ਕਿਥੋਂ ਹੋਣਾ ਸੀ ਭਾਵ ਨਹੀਂ ਸੀ।
ਜਬ, ਧਾਰੀ ਆਪਨ ਸੁੰਨ ਸਮਾਧਿ ॥			ਜਦੋਂ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ ਹੀ ਸੁੰਨ ਸਮਾਧੀ ਧਾਰਨ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਸੀ;
ਤਬ, ਬੈਰ ਬਿਰੋਧ, ਕਿਸੁ ਸੰਗਿ ਕਮਾਤਿ ॥		੧. "ਕਿਸੁ" ਇਥੇ ਦੇਹੁਲੀ ਦੀਪਕ ਹੈ - ਕਿਸ ਨੂੰ ਅਤੇ ਕਿਸ ਸੰਗਿ ਦੇ ਦੋ ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ।	ਤਦ ਵੈਰ ਵਿਰੋਧ ਕਿਸ ਨੂੰ ਸੀ ਅਤੇ ਕਿਸ ਨਾਲ ਸੀ; ਭਾਵ ਨਹੀਂ ਸੀ।
ਜਬ, ਇਸ ਕਾ ਬਰਨੁ ਚਿਹਨੁ ਨ ਜਾਪਤ ॥			ਜਦੋਂ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਦਾ ਕੋਈ ਰੰਗ, ਜਾਂ ਨਿਸ਼ਾਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਾਪਦਾ ਭਾਵ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ;
ਤਬ, ਹਰਖ ਸੋਗ, ਕਹੁ ਕਿਸਹਿ ਬਿਆਪਤ ॥		੧. ਹਰਖ ਭਾਵ ਖੁਸ਼ੀ ਅਤੇ ਸੋਗ ਭਾਵ ਦੁਖ ਜਾਂ ਗ਼ਮੀ। ੨. ਜਦ ਦੁਨੀਆ ਦਾ ਨਾਮੋ ਨਿਸ਼ਾਨ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਤਾਂ ਇਸ ਵਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਗ਼ਮੀ ਜਾਂ ਖੁਸ਼ੀ ਕਿਵੇਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਹੋ ਸਕਦੀ ਸੀ।	ਤਦ ਖੁਸ਼ੀ ਜਾਂ ਗ਼ਮੀ ਦਸੋ ਕਿਸ ਨੂੰ ਹੋਣੀ ਸੀ।
ਜਬ, ਆਪਨ ਆਪ ਆਪਿ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ॥			ਜਦੋਂ ਮਾਇਆ ਤੋਂ ਪਰੇ ਬ੍ਰਹਮ ਭਾਵ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਆਪ ਹੀ ਆਪ ਸੀ;

ਸੰਬਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਤਬ, ਮੋਹ ਕਹਾ, ਕਿਸੁ ਹੋਵਤ ਭਰਮ ॥		੧. 'ਕਹਾ' ਦਾ ਭਾਵ ਇਥੇ 'ਕੀ' ਜਾਂ 'ਕਿਵੇਂ' ਹੈ ਸੋ ਇਸ ਦਾ ਉਚਾਰਨ 'ਕਹਾਂ' ਨਹੀਂ ਹੈ। ੨. ਮੋਹ ਦਾ "ਹ" ਸੰਬੰਧਕੀ ਕਾਰਕ "ਏ" ਕਰਕੇ ਗਾਇਬ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ "ਭਰਮ" ਦਾ "ਮ" ਇਸ ਕਰਕੇ ਮੁਕਤਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਇਥੇ ਬਹੁਵਚਨ ਹੈ।	ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਮੋਹ ਦੇ ਭਰਮ ਕਿਵੇਂ ਹੋ ਸਕਦੇ ਸਨ ਭਾਵ ਨਹੀਂ ਸਨ ਹੋ ਸਕਦੇ।
ਆਪਨ ਖੇਲੁ, ਆਪਿ ਵਰਤੀਜਾ ॥			ਆਪਣਾ (ਸੰਸਾਰ ਰਚਨ ਦਾ) ਖੇਲ ਉਹ ਆਪ ਹੀ ਵਰਤਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੁਪੰਕਤੀ ਤੋਂ ਸਪਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨੇ ਇਹ ਸੰਸਾਰ ਰਚਨ ਦਾ ਖੇਲ ਆਪ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਹੈ ਨਾ ਕੇ ਅਦਵੈਤ ਵੇਦਾਂਤ ਮੁਤਾਬਕ ਬ੍ਰਹਮ ਨੂੰ ਅਵਿਦਿਆ ਕਰਕੇ ਮਾਇਆ ਬਿਆਪਣ ਕਰਕੇ ਇਹ ਸੰਸਾਰ ਹੈ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
ਨਾਨਕ, ਕਰਨੈਹਾਰੁ ਨ ਦੂਜਾ ॥੧॥			ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਹੋਰ ਕੋਈ ਦੂਜਾ ਇਹ (ਸੰਸਾਰ ਰਚਨ ਦਾ ਅਤੇ ਚਲਾਉਣ ਦਾ) ਖੇਲ ਕਰਨਹਾਰਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।
ਜਬ, ਹੋਵਤ ਪ੍ਰਭ ਕੇਵਲ ਧਨੀ ॥			ਜਦ ਕੇਵਲ ਪ੍ਰਭੂ ਧਨੀ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ;
ਤਬ, ਬੰਧ ਮੁਕਤਿ, ਕਹੁ, ਕਿਸ ਕਉ ਗਨੀ ॥			ਤਦ ਬੰਨਿਆ ਹੋਇਆ ਜਾਂ ਮੁਕਤ ਦਸੋ ਕਿਸਨੂੰ ਗਿਣਿਆ ਜਾਵੇ ਭਾਵ ਨਹੀਂ ਗਿਣ ਸਕਦੇ।
ਜਬ, ਏਕਹਿ ਹਰਿ ਅਗਮ ਅਪਾਰ ॥			ਜਦੋਂ ਗੰਮਤਾ ਤੋਂ ਪਰੇ ਅਤੇ ਅੰਤ ਤੋਂ ਪਰੇ ਇਕ ਹਰੀ ਹੋਵੇ;
ਤਬ, ਨਰਕ ਸੁਰਗ, ਕਹੁ, ਕਉਨ ਅਉਤਾਰ ॥			ਉਦੋਂ ਨਰਕਾਂ ਅਤੇ ਸਵਰਗਾਂ ਵਿਚ ਦਸੋ ਕਿਸ ਦੇ ਅਵਤਾਰ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਭਾਵ ਉਦੋਂ ਕੋਈ ਸੁਰਗਾਂ ਨਰਕਾਂ ਵਿਚ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ।
ਜਬ, ਨਿਰਗੁਨ ਪ੍ਰਭ, ਸਹਜ ਸੁਭਾਇ ॥			ਜਦੋਂ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਆਪਣੇ ਸਹਿਜ ਸੁਭਾ ਮੁਤਾਬਕ ਭਾਵ ਆਪਣੇ ਮੂਲ ਸੁਭਾਓ ਮੁਤਾਬਕ, ਨਿਰਗੁਨ ਰੂਪ ਵਿਚ ਹੀ ਹੋਵੇ;

ਸੰਬਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਤਬ, ਸਿਵ ਸਕਤਿ, ਕਹਹੁ, ਕਿਤੁ ਠਾਇ ॥	ਸ਼ਿਵ, ਸ਼ਕਤਿ, ਠਾਂਇੰ		ਤਾਂ ਉਦੋਂ ਸ਼ਿਵ ਜਾਂ ਸ਼ਕਤੀ ਦਸੋ ਕਿਸ ਥਾਂ ਤੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਸ਼ਿਵ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀ ਭਾਵ ਮਾਇਆ ਦਾ ਪਰਗਟ ਹੋਣਾ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਜਦੋਂ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਹੈ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਤਾਂ ਮਾਇਆ ਕਿਥੋਂ ਆਉਣੀ ਸੀ।
ਜਬ, ਆਪਹਿ ਆਪਿ, ਅਪਨੀ ਜੋਤਿ ਧਰੈ ॥			ਜਦੋਂ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਆਪੇ ਆਪ ਹੀ ਆਪਣੀ ਜੋਤਿ ਨੂੰ ਅੰਦਰ ਧਰੀ ਬੈਠਾ ਹੋਵੇ;
ਤਬ ਕਵਨ ਨਿਡਰੁ, ਕਵਨ ਕਤ ਡਰੈ ॥			ਉਦੋਂ ਕੌਣ ਨਿਡਰ ਹੈ ਅਤੇ ਕੌਣ ਕਿਸ ਤੋਂ ਡਰਦਾ ਹੈ ਭਾਵ ਨਹੀਂ ਡਰਦਾ।
ਆਪਨ ਚਲਿਤ, ਆਪਿ ਕਰਨੈਹਾਰ ॥			ਆਪਣੇ ਚਮਤਕਾਰ (ਚਲਿਤ) ਉਹ ਆਪ ਹੀ ਕਰਨਵਾਲਾ ਹੈ;
ਨਾਨਕ, ਠਾਕੁਰ ਅਗਮ ਅਪਾਰ ॥੨॥		ਨੋਟ ਕਰੋ 'ਠਾਕੁਰ' ਦੇ 'ਕ' ਨੂੰ ਔਂਕੜ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਉਚਾਰਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।	ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਠਾਕੁਰ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਗੰਮਤਾ ਰਹਿਤ ਅਤੇ ਪਾਰ ਰਹਿਤ ਹੈ ਭਾਵ ਬੇਅੰਤ ਹੈ।
ਅਬਿਨਾਸੀ ਸੁਖ ਆਪਨ ਆਸਨ ॥	ਅਬਿਨਾਸੀ	'ਅਬਿਨਾਸੀ' ਅਤੇ 'ਸੁਖ' ਦੋਨੋਂ ਹੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣ ਹਨ 'ਆਸਨ' ਦੇ।	ਜਦੋਂ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਆਪਣੇ ਅਬਿਨਾਸੀ ਸੁਖ ਆਸਨ ਤੇ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਸੀ, ਭਾਵ ਕਾਲ ਰਹਿਤ ਆਸਨ ਤੇ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਸੀ;
ਤਹ, ਜਨਮ ਮਰਨ, ਕਹੁ, ਕਹਾ ਬਿਨਾਸਨ ॥	ਤਹੰ, ਬਿਨਾਸਨ	੧. 'ਤਹ' 'ਤਹਾਂ' ਦਾ ਲਘੂ ਰੂਪ ਹੈ। ੨. 'ਕਹਾ' ਦਾ ਭਾਵ ਇਥੇ 'ਕੌਣ' ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਮੁਤਾਬਕ ਇਸ ਪੰਕਤੀ ਵਿਚ ਹੈ - ਆਨ ਕਹਾ ਪਹਿ ਜਾਵਹੁ॥	ਤਾਂ ਕਿਸ ਦਾ ਜਨਮ ਮਰਨ ਅਤੇ ਬਿਨਾਸ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਭਾਵ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋ ਸਕਦਾ।
ਜਬ, ਪੂਰਨ ਕਰਤਾ ਪ੍ਰਭੁ ਸੋਇ ॥			ਜਦੋਂ ਪੂਰਨ ਕਰਤਾ ਪ੍ਰਭੂ ਆਪ ਹੀ ਸੀ;

ਸੰਬਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਤਬ, ਜਮ ਕੀ ਤ੍ਰਾਸ, ਕਹਹੁ, ਕਿਸੁ ਹੋਇ ॥			ਉਦੋਂ ਜਮ ਦਾ ਡਰ (ਤ੍ਰਾਸ) ਦਸੋ ਕਿਸ ਨੂੰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ ਭਾਵ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਜਦੋਂ ਸਭ ਕੁਝ ਦਾ, ਸਮੇਤ ਜਮ ਦਾ, ਕਰਤਾ ਆਪ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਹੀ ਸੀ ਤਾਂ ਜਮ ਦਾ ਡਰ ਕਿਸਨੂੰ ਹੋਣਾ ਸੀ ਜਦਕਿ ਜਮ ਨੂੰ ਪੈਦਾ ਕਰਨਵਾਲੇ ਨੇ ਹਾਲੇ ਜਮ ਪੈਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤਾ।
ਜਬ, ਅਬਿਗਤ, ਅਗੋਚਰ, ਪ੍ਰਭ ਏਕਾ ॥		ਅਬਿਗਤ = ਅਵਿਅਕਤ ਭਾਵ ਜੋ ਤ੍ਰੈਗੁਣਾਂ ਵਿਚ ਪਰਗਟ ਨਾ ਹੋਵੇ ਭਾਵ ਨਿਰਗੁਨ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਅਗੋਚਰ = ਜੋ ਪਕੜਿਆ ਨਾ ਜਾ ਸਕੇ।	ਜਦੋਂ ਅਬਿਗਤ ਅਤੇ ਅਗੋਚਰ ਪ੍ਰਭੂ ਆਪ ਹੀ ਸੀ;
ਤਬ, ਚਿਤ੍ਰ ਗੁਪਤ, ਕਿਸੁ ਪੁਛਤ ਲੇਖਾ ॥			ਉਦੋਂ ਚਿਤ੍ਰ ਗੁਪਤਾਂ ਨੇ ਕਿਸ ਨੂੰ ਲੇਖਾ ਪੁਛਣਾ ਸੀ। ਨਾ ਉਦੋਂ ਚਿਤ੍ਰ ਗੁਪਤ ਸਨ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਲੇਖਾ ਦੇਣਵਾਲੇ।
ਜਬ, ਨਾਥ, ਨਿਰੰਜਨ, ਅਗੋਚਰ, ਅਗਾਧੇ ॥		ਨਿਰੰਜਨ = ਅੰਜਨ ਤੋਂ ਰਹਿਤ ਭਾਵ ਮਾਇਆ ਦੀ ਮੈਲ ਤੋਂ ਰਹਿਤ।	ਜਦੋਂ ਖਸਮ (ਨਾਥ) ਆਪ ਹੀ ਨਿਰੰਜਨ, ਅਗੋਚਰ ਅਤੇ ਅਗਾਧ ਰੂਪ ਵਾਲਾ ਸੀ;
ਤਬ, ਕਉਨ ਛੁਟੇ, ਕਉਨ ਬੰਧਨ ਬਾਧੇ ॥	ਬਾਂਧੇ		ਉਦੋਂ ਕਿਸ ਨੇ ਛੁਟਨਾ ਸੀ ਤੇ ਕਿਸ ਨੇ ਬੰਧਨਾਂ ਵਿਚ ਬੰਨੇ ਜਾਣਾ ਸੀ ਭਾਵ ਨਹੀਂ ਸੀ ਬੰਨੇ ਜਾਣਾ।
ਆਪਨ ਆਪ, ਆਪ ਹੀ ਅਚਰਜਾ ॥			ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਆਪੇ ਆਪ ਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪ ਹੀ ਅਸਚਰਜ ਰੂਪ ਹੈ
ਨਾਨਕ, ਆਪਨ ਰੂਪ, ਆਪ ਹੀ ਉਪਰਜਾ ॥੩॥			ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਆਪਣੇ ਰੂਪ (ਸਰਗੁਨ ਸਰੂਪ, ਇਸ ਬਹੁ ਰੂਪੀ ਸੰਸਾਰ) ਉਹ ਆਪ ਹੀ ਉਪਾਉਂਦਾ ਹੈ।
ਜਹ, ਨਿਰਮਲ ਪੁਰਖੁ, ਪੁਰਖਪਤਿ ਹੋਤਾ ॥	ਜਹਾਂ	੧. 'ਜਹ' 'ਜਹਾਂ' ਦਾ ਲਘੂ ਰੂਪ ਹੈ। ੨. ਜਦੋਂ ਨਾ ਦੁਨੀਆ ਸੀ ਨਾ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਬਸਿੰਦੇ, ਉਦੋਂ ਕਿਸਨੂੰ ਮਾਇਆ ਦੀ ਮੈਲ ਲਗਣੀ ਸੀ ਅਤੇ ਕੀ ਮੈਲ ਨੂੰ ਧੋਣਾ ਸੀ।	ਜਿਥੇ ਨਿਰਮਲ ਪੁਰਖ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਅਤੇ ਪੁਰਖਾਂ ਦਾ ਪਤੀ ਭਾਵ ਮਾਲਿਕ ਆਪ ਹੀ ਹੁੰਦਾ।
ਤਹ, ਬਿਨੁ ਮੈਲੁ, ਕਹਹੁ, ਕਿਆ ਧੋਤਾ ॥	ਤਹਾਂ	'ਤਹ' 'ਤਹਾਂ' ਦਾ ਲਘੂ ਰੂਪ ਹੈ।	ਉਥੇ ਮੈਲ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਦਸੋ ਕੀ ਥੋਤਾ ਭਾਵ ਧੋਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਕੁਝ ਵੀ ਮੈਲਾ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਸੰਬਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਜਹ, ਨਿਰੰਜਨ, ਨਿਰੰਕਾਰ, ਨਿਰਬਾਨ ॥	ਜਹੰ	੧. 'ਜਹ' 'ਜਹਾਂ' ਦਾ ਲਘੂ ਰੂਪ ਹੈ। ੨. 'ਨਿਰੰਜਨ = ਅੰਜਨ ਤੋਂ ਰਹਿਤ ਭਾਵ ਮਾਇਆ ਦੀ ਮੈਲ ਤੋਂ ਰਹਿਤ; ਨਿਰੰਕਾਰ = ਤ੍ਰੈਗੁਣੀ ਮਾਇਆ ਦੇ ਆਕਾਰ ਤੋਂ ਰਹਿਤ; ਨਿਰਬਾਨ = ਮਾਇਆ ਤੋਂ ਪਰੇ।	ਜਿਥੇ ਨਿਰੰਜਨ, ਨਿਰੰਕਾਰ ਅਤੇ ਨਿਰਬਾਨ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਹੀ ਸੀ;
ਤਹ, ਕਉਨ ਕਉ ਮਾਨ, ਕਉਨ ਅਭਿਮਾਨ ॥	ਤਹਾਂ	੧. 'ਤਹ' 'ਤਹਾਂ' ਦਾ ਲਘੂ ਰੂਪ ਹੈ। ੨. ਕਈ ਹਸਤ ਲਿਖਤ ਸਰੂਪਾਂ ਵਿਚ 'ਅਭਿਮਾਨ' ਦੀ ਥਾਂ ਤੇ 'ਅਪਿਮਾਨ' ਪਾਠ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਦਰੁਸਤ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ 'ਮਾਨ' ਦੇ ਉਲਟ ਵਿਚ ਤਾਂ 'ਅਪਿਮਾਨ' ਹੀ ਆ ਸਕਦਾ ਹੈ 'ਅਭਿਮਾਨ' ਨਹੀਂ।	ਉਥੇ ਕਿਸ ਨੂੰ ਮਾਨ ਸੀ ਅਤੇ ਕਿਸ ਨੂੰ ਅਪਮਾਨ ਸੀ, ਭਾਵ ਨਹੀਂ ਸੀ।
ਜਹ, ਸਰੂਪ ਕੇਵਲ ਜਗਦੀਸ ॥	ਜਹੰ, ਜਗਦੀਸ਼	'ਜਹ' 'ਜਹਾਂ' ਦਾ ਲਘੂ ਰੂਪ ਹੈ।	ਜਿਥੇ ਕੇਵਲ ਜਗਦੀਸ਼ (ਜਗ ਦਾ ਮਾਲਿਕ) ਦਾ ਹੀ ਸਰੂਪ ਸੀ;
ਤਹ, ਛਲ ਛਿਦ੍ਰ ਲਗਤ, ਕਹੁ, ਕੀਸ ॥	ਤਹਾਂ	੧. 'ਤਹ' 'ਤਹਾਂ' ਦਾ ਲਘੂ ਰੂਪ ਹੈ। ੨. ਛਲ = ਠਗੀ; ਛਿਦ੍ਰ = ਪਾਪਾਂ ਦੇ ਛੇਦ।	ਉਥੇ ਛਲ ਜਾਂ ਛਿਦ੍ਰ ਕਿਸ ਨੂੰ ਲਗ ਸਕਦੇ ਸਨ ਭਾਵ ਨਹੀਂ ਲਗ ਸਕਦੇ ਸਨ।
ਜਹ, ਜੋਤਿ ਸਰੂਪੀ, ਜੋਤਿ ਸੰਗਿ ਸਮਾਵੈ ॥	ਜਹੰ	'ਜਹ' 'ਜਹਾਂ' ਦਾ ਲਘੂ ਰੂਪ ਹੈ।	ਜਿਥੇ ਜੋਤਿ ਸਰੂਪੀ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਜੋਤਿ ਵਿਚ ਹੀ ਸਮਾਇਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਭਾਵ ਨਿਰਗੁਨ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨਿਰਗੁਨ ਸਰੂਪ ਵਿਚ ਹੀ ਇਸਥਿਤ ਹੋਵੇ;
ਤਹ, ਕਿਸਹਿ ਭੂਖ, ਕਵਨੁ ਤ੍ਰਿਪਤਾਵੈ ॥	ਤਹਾਂ	'ਤਹ' 'ਤਹਾਂ' ਦਾ ਲਘੂ ਰੂਪ ਹੈ।	ਉਥੇ ਕਿਸਨੂੰ ਮਾਇਆਵੀ ਭੁਖ ਜਾਂ ਤ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਲਗ ਸਕਦੀ ਹੈ।
ਕਰਨ, ਕਰਾਵਨ, ਕਰਨੈ ਹਾਰੁ ॥		੧. ਕਰਨ = ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਕੰਮ; ੨. 'ਹਾਰੁ' ਇਥੇ 'ਕਰਾਵਨ' ਅਤੇ 'ਕਰਨੈ' ਦੋਹਾਂ ਨਾਲ ਲਗਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਭੂ ਕਰਾਵਨਵਾਲਾ ਵੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਰਨਵਾਲਾ ਵੀ।	ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਕੰਮ, ਕੰਮ ਕਰਾਉਣ ਵਾਲਾ, ਅਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨਵਾਲਾ ਉਹ ਆਪ ਹੀ ਹੈ।
ਨਾਨਕ, ਕਰਤੇ ਕਾ ਨਾਹਿ ਸੁਮਾਰੁ ॥੪॥	ਨਾਹਿੰ, ਸੁਮਾਰ		ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਕਰਤੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ (ਦੇ ਕੀਤਿਆਂ ਕਾਰਜਾਂ) ਦਾ ਸੁਮਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।
ਜਬ, ਅਪਨੀ ਸੋਭਾ, ਆਪਨ ਸੰਗਿ ਬਨਾਈ ॥			ਜਦੋਂ ਪਰਮਾਤਮ ਦੀ ਸੋਭਾ ਉਸ ਤਾਂਈਂ ਹੀ ਬਨਾਈ ਗਈ ਸੀ ਭਾਵ ਜਾਹਰ ਸੀ ਭਾਵ ਪਸਾਰ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਦੋਂ ਉਸਦੀ ਸੋਭਾ ਪਰਗਟ ਨਹੀਂ ਸੀ;

ਸੰਬਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਤਬ, ਕਵਨ ਮਾਇ, ਬਾਪ, ਮਿਤ੍ਰ, ਸੁਤ, ਭਾਈ ॥			ਉਦੋਂ ਕੌਣ ਮਾਂ, ਬਾਪ, ਦੋਸਤ, ਪੁਤਰ ਜਾਂ ਭਰਾ ਸੀ।
ਜਹ, ਸਰਬ ਕਲਾ, ਆਪਹਿ ਪਰਬੀਨ ॥	ਜਹਾਂ, ਕਲਾਂ	'ਜਹ' 'ਜਹਾਂ' ਦਾ ਲਘੂ ਰੂਪ ਹੈ।	ਜਿਥੇ ਸਾਰੀਆਂ ਕਲਾਂ ਵਿਚ ਪਰਬੀਨ ਉਹ ਕੇਵਲ ਆਪ ਹੀ ਸੀ;
ਤਹ, ਬੇਦ ਕਤੇਬ ਕਹਾ ਕੋਊ ਚੀਨ ॥	ਤਹਾਂ	੧. 'ਤਹ' 'ਤਹਾਂ' ਦਾ ਲਘੂ ਰੂਪ ਹੈ। ੨. 'ਕਹਾ' ਦਾ ਭਾਵ ਇਥੇ 'ਕੀ' ਜਾਂ 'ਕਿਵੇਂ' ਹੈ ਸੋ ਇਸ ਦਾ ਉਚਾਰਨ 'ਕਹਾਂ' ਨਹੀਂ ਹੈ।	ਉਥੇ ਬੇਦਾਂ ਕਤੇਬਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਕੀ ਚੀਨ ਭਾਵ ਪਛਾਣ ਸਕਦਾ ਸੀ।
ਜਬ, ਆਪਨ ਆਪੁ, ਆਪਿ ਉਰਿ ਧਾਰੈ ॥		'ਆਪੁ' ਨਾਂਵ ਹੈ ਅਤੇ ਅਰਥ ਹੈ ਆਪਾ ਜਦਕਿ 'ਆਪਿ' ਪੜਨਾਂਵ ਹੈ।	ਜਦੋਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪੇ ਨੂੰ ਉਹ ਆਪ ਹੀ ਉਰਧਾਰੀ ਹੋਇਆ ਸੀ
ਤਉ ਸਗਨ ਅਪਸਗਨ, ਕਹਾ ਬੀਚਾਰੈ ॥		'ਕਹਾ' ਦਾ ਭਾਵ ਇਥੇ 'ਕੀ' ਜਾਂ 'ਕਿਵੇਂ' ਹੈ ਸੋ ਇਸ ਦਾ ਉਚਾਰਨ 'ਕਹਾਂ' ਨਹੀਂ ਹੈ।	ਉਦੋਂ ਸਗਨਾਂ ਜਾਂ ਅਪਸਗਨਾਂ ਦਾ ਕੀ ਵਿਚਾਰ ਸੀ ਭਾਵ ਨਹੀਂ ਸੀ।
ਜਹ, ਆਪਨ ਉਚ, ਆਪਨ ਆਪਿ ਨੇਰਾ ॥	ਜਹਾਂ	'ਜਹ' 'ਜਹਾਂ' ਦਾ ਲਘੂ ਰੂਪ ਹੈ।	ਜਿਥੇ ਉਹ ਆਪੇ ਹੀ ਉਚਾ ਸੀ ਅਤੇ ਆਪੇ ਆਪ ਹੀ ਨੇੜੇ ਸੀ;
ਤਹ, ਕਉਨ ਠਾਕੁਰੁ, ਕਉਨੁ ਕਹੀਐ ਚੇਰਾ ॥	ਤਹਾਂ	'ਤਹ' 'ਤਹਾਂ' ਦਾ ਲਘੂ ਰੂਪ ਹੈ।	ਉਥੇ ਕੌਣ ਠਾਕੁਰ ਭਾਵ ਮਾਲਕ ਸੀ ਅਤੇ ਕੌਣ ਚੇਲਾ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ।
ਬਿਸਮਨ ਬਿਸਮ, ਰਹੇ ਬਿਸਮਾਦ ॥			(ਉਸ ਅਵਸਥਾ ਬਾਰੇ ਦਸਦੇ ਹਨ) ਉਹ ਬਿਸਮ ਤੋਂ ਵੀ ਬਿਸਮ ਹੈ, ਬਿਸਮਾਦ ਵੀ ਉਰੇ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
ਨਾਨਕ, ਅਪਨੀ ਗਤਿ, ਜਾਨਹੁ ਆਪਿ ॥੫॥			ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਆਪਣੀ ਗਤਿ ਉਹ ਆਪ ਹੀ ਜਾਣਦਾ ਹੈ।
ਜਹ, ਅਛਲ, ਅਛੇਦ, ਅਭੇਦ ਸਮਾਇਆ ॥	ਜਹਾਂ	'ਜਹ' 'ਜਹਾਂ' ਦਾ ਲਘੂ ਰੂਪ ਹੈ।	ਜਿਥੇ ਨਾ ਛਲਿਆ ਜਾਣਵਾਲਾ, ਨਾ ਛੇਦਿਆ ਜਾਣਵਾਲਾ ਅਤੇ ਅਭੇਦ (ਜਿਸਦਾ ਭੇਦ ਨਾ ਪਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ) ਆਪਣੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਹੀ ਸਮਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ;
ਊਹਾ, ਕਿਸਹਿ ਬਿਆਪਤ ਮਾਇਆ ॥	ਊਹਾਂ		ਉਥੇ ਕਿਸਨੂੰ ਮਾਇਆ ਵਿਆਪ ਸਕਦੀ ਸੀ।
ਆਪਸ ਕਉ, ਆਪਹਿ ਆਦੇਸੁ ॥			ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਆਪੇ ਹੀ ਆਦੇਸ ਭਾਵ ਨਮਸਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ;

ਸੰਬਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਤਿਹੁ ਗੁਣ ਕਾ, ਨਾਹੀ ਪਰਵੇਸੁ ॥	ਨਾਹੀ, ਪਰਵੇਸੁ		ਉਥੇ ਤਿਨਾਂ ਗੁਣਾਂ ਦਾ ਪਰਵੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਭਾਵ ਉਥੇ ਮਾਇਆ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਹੀਂ।
ਜਹ, ਏਕਹਿ ਏਕ, ਏਕ ਭਗਵੰਤਾ ॥	ਜਹਾਂ	'ਜਹ' 'ਜਹਾਂ' ਦਾ ਲਘੂ ਰੂਪ ਹੈ।	ਜਿਥੇ ਇਕੋ ਇਕ, ਇਕ ਭਗਵੰਤ ਹੀ ਹੋਵੇ;
ਤਹ, ਕਉਨੁ ਅਚਿੰਤੁ ਕਿਸੁ ਲਾਗੈ ਚਿੰਤਾ ॥	ਤਹਾਂ	'ਤਹ' 'ਤਹਾਂ' ਦਾ ਲਘੂ ਰੂਪ ਹੈ।	ਉਥੇ ਕੌਣ ਅਚਿੰਤ (ਬੇਫਿਕਰ) ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸਨੂੰ ਚਿੰਤਾ ਲਗ ਸਕਦੀ ਹੈ ਭਾਵ ਨਹੀਂ ਲਗ ਸਕਦੀ।
ਜਹ, ਆਪਨ ਆਪੁ, ਆਪਿ ਪਤੀਆਰਾ ॥	ਜਹਾਂ	'ਜਹ' 'ਜਹਾਂ' ਦਾ ਲਘੂ ਰੂਪ ਹੈ।	ਜਿਥੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪੇ ਕਰਕੇ ਹੀ ਹੋਵੇ (ਹੋਰ ਕੁਝ ਨਾ ਹੋਵੇ ਉਸਦੇ ਆਪੇ ਤੋਂ ਸਿਵਾਏ) ਅਤੇ ਜਿਥੇ ਉਹ ਆਪ ਹੀ ਪਤੀਆਉਣ ਵਾਲਾ ਹੋਵੇ ਭਾਵ ਰੀਝਣ ਵਾਲਾ ਹੋਵੇ;
ਤਹ, ਕਉਨੁ ਕਥੈ, ਕਉਨੁ ਸੁਨਨੈਹਾਰਾ ॥	ਤਹਾਂ	'ਤਹ' 'ਤਹਾਂ' ਦਾ ਲਘੂ ਰੂਪ ਹੈ।	ਉਥੇ ਕੌਣ ਕਹਿਣਵਾਲਾ ਅਤੇ ਕੌਣ ਸੁਣਵਾਲਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਭਾਵ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਰੀਝਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂਕਿ ਉਥੇ ਕੋਈ ਹੋਰ ਹੈ ਹੀ ਨਹੀਂ।
ਬਹੁ ਬੇਅੰਤ, ਉਚ ਤੇ ਉਚਾ ॥			ਉਹ ਬਹੁਤ ਬੇਅੰਤ ਹੈ ਅਤੇ ਉਚੇ ਤੋਂ ਉਚਾ ਹੈ।
ਨਾਨਕ, ਆਪਸ ਕਉ, ਆਪਹਿ ਪਹੁਚਾ ॥੬॥	ਪਹੁੰਚਾ		ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਆਪੇ ਹੀ ਪਹੁੰਚਦਾ ਹੈ ਭਾਵ ਆਪਣੇ ਆਪ ਬਾਰੇ ਆਪ ਹੀ ਜਾਣਦਾ ਹੈ।
ਜਹ, ਆਪਿ ਰਚਿਓ ਪਰਪੰਚੁ ਅਕਾਰੁ ॥	ਜਹਾਂ	੧. 'ਜਹ' 'ਜਹਾਂ' ਦਾ ਲਘੂ ਰੂਪ ਹੈ। ੨. ਅਗਲੀਆਂ ੨ ਪਉੜੀਆਂ ਵਿਚ ਹਜ਼ੂਰ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਦੇ ਵਿਸਥਾਰ ਬਾਰੇ ਦਸਦੇ ਹਨ। ੩. 'ਪਰਪੰਚੁ' ਦਾ ਅਰਥ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਧੌਖਾ। ਇਥੇ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਛਲਾਵਾ ਭਾਵ ਜੋ ਸਤਿ ਨਾ ਹੋਵੇ ਭਾਵ ਜੋ ਸਦੀਵੀ ਨਾ ਹੋਵੇ।	ਜਿਥੇ ਵੀ ਆਪ ਪਰਪੰਚ ਆਕਾਰ ਰਚਦਾ ਹੈ;
ਤਿਹੁ ਗੁਣ ਮਹਿ, ਕੀਨੋ ਬਿਸਥਾਰੁ ॥	ਮਹਿੰ		ਉਥੇ ਤਿਨਾਂ ਗੁਣਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਆਕਾਰ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਭਾਵ ਸਾਰੀ ਰਚਨਾ ਮਾਇਆ ਵਿਚ ਹੀ ਰਚਦਾ ਹੈ।

ਸੰਬਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਪਾਪੁ ਪੁੰਨੁ ਤਹ, ਭਈ ਕਹਾਵਤ ॥ ਤਹਾਂ		੧. 'ਤਹ' 'ਤਹਾਂ' ਦਾ ਲਘੂ ਰੂਪ ਹੈ। ੨. ਕਹਾਵਤ ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ ਕਹੀ ਹੋਈ ਗਲ।	ਉਥੇ (ਜਿਥੇ ਸੰਸਾਰ ਰਚਨਾ ਹੋਈ) ਇਹ ਕਹਾਵਤ ਜਾਂ ਗਲ ਭਈ ਭਾਵ ਹੋਈ ਕਿ ਇਹ ਪੁੰਨ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਪਾਪ ਹੈ। 'ਪਾਪੁ' ਅਤੇ 'ਪੁੰਨੁ' ਦੇ ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਔਂਕੜ ਦੇ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਇਹ ਅਰਥ ਕਰਨਾ ਵਿਆਕਰਣ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ ਕਿ ਉਥੇ ਪਾਪ ਤੇ ਪੁੰਨ ਦੀ ਕਹਾਵਤ ਚਲ ਪਈ ਕਿਉਂਕਿ ਸੰਬੰਧਕੀ ਕਾਰਕਾਂ ਵਾਲੇ ਨਾਂਵਾਂ ਦਾ ਛੇਕੜਲਾ ਔਂਕੜ ਲਹਿ ਜਾਇਆ ਕਰਦਾ ਹੈ।
ਕੋਊ ਨਰਕ, ਕੋਊ ਸੁਰਗ ਬੰਛਾਵਤ ॥			(ਪਾਪ ਪੁੰਨ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਕਰਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ) ਕੋਈ ਨਰਕ ਲੋਚਣ ਲਗ ਪਿਆ (ਮੰਦੇ ਕਰਮਾਂ ਕਰਕੇ) ਅਤੇ ਕੋਈ ਸੁਰਗ (ਚੰਗੇ ਕਰਮਾਂ ਕਰਕੇ)। ਸਵਾਲ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਜਾਣਬੁਝ ਕੇ ਨਰਕ ਦੀ ਲੋਚਨਾ ਕਿਵੇਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਪੰਕਤੀ ਵਿਚ ਫੁਰਮਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸਦਾ ਜਵਾਬ ਹੈ ਕਿ ਮੰਦੇ ਕਰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਕਰਮਾਂ ਦੇ ਅਸਰਾਂ ਨੂੰ ਭੁਗਤਣ ਲਈ ਵੀ ਤਿਆਰ ਰਹਿਣਾ। ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਵਿਭਚਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਕੇਵਲ ਵਿਭਚਾਰ ਦੇ ਰਸ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰੀ ਹੀ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਇਸ ਵਿਭਚਾਰ ਤੋਂ ਉਤਪੰਨ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਅਤਿ ਮੰਦੇ ਅਸਰਾਂ ਦਾ ਵੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਬੰਛਾਵਤ ਹੈ।
ਆਲ ਜਾਲ, ਮਾਇਆ ਜੰਜਾਲ ॥		ਆਲ = ਘਰ (ਆਲਯ)।	(ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਉਤਪਤੀ ਨਾਲ ਅਤੇ ਪਾਪ ਪੁੰਨ ਕਰਮਾਂ ਕਰਕੇ) ਘਰਾਂ ਦੇ ਜਾਲ ਅਤੇ ਮਾਇਆ ਦੇ ਜੰਜਾਲ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਏ।
ਹਉਮੈ, ਮੋਹ, ਭਰਮ, ਭੈ ਭਾਰ ॥			ਹਉਮੈ, ਮੋਹ, ਭਰਮ ਅਤੇ ਭੈ ਦਾ ਭਾਰ (ਜੀਵਾਂ ਦੇ ਸਿਰਾਂ ਤੇ ਪੈ ਗਿਆ)।
ਦੂਖ ਸੂਖ, ਮਾਨ ਅਪਮਾਨ ॥			ਦੁਖਾਂ, ਸੁਖਾਂ ਅਤੇ ਮਾਨ ਅਪਮਾਨ (ਦਾ ਪਾਸਾਰਾ ਹੋ ਗਿਆ)
ਅਨਿਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕੀਓ ਬਖੁਾਨ ॥	ਬਖੁਾਨ = ਬਖਿਆਨ		(ਇਹਨਾਂ ਦੁਖਾਂ, ਸੁਖਾਂ ਆਦਿ ਬਾਰੇ) ਅਨੇਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਬਖਿਆਨ ਕੀਤੇ ਗਏ।

ਸੰਬਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਆਪਨ ਖੇਲੁ, ਆਪਿ ਕਰਿ ਦੇਖੈ ॥		ਕਰਿ = ਕਰਦਾ ਹੈ, ਦੇਖੈ = ਦੇਖਦਾ ਹੈ ਭਾਵ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕਰਦਾ ਹੈ।	ਆਪਣੇ (ਸੰਸਾਰ ਰੂਪੀ) ਖੇਲ ਨੂੰ ਆਪ ਹੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੇਖਦਾ ਹੈ (ਭਾਵ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕਰਦਾ ਹੈ);
ਖੇਲੁ ਸੰਕੋਚੈ, ਤਉ ਨਾਨਕ, ਏਕੈ ॥੨॥			ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਖੇਲ (ਸੰਸਾਰ) ਸੰਕੋਚ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਭਾਵ ਆਪਣੇ ਨਿਰਗੁਣ ਸਰੂਪ ਵਿਚ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਖਿਚ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਭਾਵ ਸਮਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਫੇਰ ਇਕੱਲਾ ਹੀ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
ਜਹ ਅਬਿਗਤੁ ਭਗਤੁ, ਤਹ ਆਪਿ ॥	ਜਹ, ਤਹ	੧. 'ਜਹ' 'ਜਹਾਂ' ਦਾ ਲਘੂ ਰੂਪ ਹੈ ਅਤੇ 'ਤਹ', 'ਤਹਾਂ' ਦਾ ਲਘੂ ਰੂਪ ਹੈ। ੨. "ਭਗਤੁ" ਸ਼ਬਦ ਇਥੇ ਦੇਹੁਲੀ ਦੀਪਕ ਹੈ ਅਤੇ "ਜਹ" ਵੀ "ਅਬਿਗਤ" ਅਤੇ "ਭਗਤੁ" ਨਾਲ ਦੋਹਾਂ ਨਾਲ ਲਗਦਾ ਹੈ। ਪੰਕਤੀ ਦਾ ਅਨਵੈ ਵਿਸਥਾਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ ਕਿ "ਜਹ ਅਬਿਗਤੁ ਤਹ ਭਗਤੁ, ਜਹ ਭਗਤੁ ਤਹ ਆਪਿ"	ਜਿਥੇ ਅਬਿਗਤ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਹੋਵੇ ਉਥੇ ਉਸਦਾ ਭਗਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਥੇ ਭਗਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਉਥੇ ਉਹ ਆਪ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਛੋਟੀ ਪੰਕਤੀ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਵਡਾ ਗੁਰਮਤਿ ਸਿਧਾਂਤ ਹੈ ਕਿ ਜਿਥੇ ਅਬਿਗਤ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਹੋਵੇ ਉਥੇ ਭਗਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਭਾਵ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੇ ਨਿਜ ਅਸਥਾਨ ਸਚਖੰਡ ਵਿਖੇ ਹੀ ਭਗਤਾਂ ਦਾ ਵਾਸਾ ਹੈ। ਦੂਸਰੀ ਗਲ ਹੈ ਕਿ ਜਿਥੇ ਭਗਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਉਥੇ ਉਹ ਆਪ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਥੇ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਭਗਤਾਂ ਦੇ ਵਿਚਰਨ ਦੀ ਗਲ ਹੈ ਕਿ ਭਗਤਾਂ ਪਾਸ ਸਦਾ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਹਾਜ਼ਰ ਨਾਜ਼ਰ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।
ਜਹ ਪਸਰੈ ਪਾਸਾਰੁ, ਸੰਤ ਪਰਤਾਪਿ ॥	ਜਹ	੧. 'ਜਹ' 'ਜਹਾਂ' ਦਾ ਲਘੂ ਰੂਪ ਹੈ। ੨. ਕਈ ਪੁਛਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸੰਸਾਰ ਉਤਪਤੀ ਕਿਉਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਵਲੋਂ। ਇਸਦਾ ਜਵਾਬ ਇਸ ਪੰਕਤੀ ਵਿਚ ਹੈ ਕਿ ਜਿਥੇ ਵੀ ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਰਚਨਾ ਰਚਨਹਾਰ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਰਚਦਾ ਹੈ, ਸੰਤਾਂ ਦੇ ਪਰਤਾਪ ਲਈ ਰਚਦਾ ਹੈ ਭਾਵ ਸੰਤਾਂ ਭਗਤਾਂ ਦੀ ਵਡਿਆਈ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਅਤੇ ਸਿਧ ਕਰਨ ਲਈ ਹੀ ਉਪਜਾਉਂਦਾ ਹੈ।	ਜਿਥੇ ਵੀ ਪਸਾਰਾ ਪਸਰਦਾ ਹੈ ਭਾਵ ਖਿਲਾਰਦਾ ਹੈ ਭਾਵ ਉਪਜਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਕੇਵਲ ਸੰਤਾਂ ਦੇ ਪਰਤਾਪ ਲਈ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਸੰਬਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਦੁਹੁ ਪਾਖ ਕਾ, ਆਪਹਿ ਧਨੀ ॥		"ਦੁਹੁ ਪਾਖ" ਕਿਹੜੇ ਹਨ ਇਸ ਬਾਰੇ ਆਪਾਂ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਹੀ ਲਾ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਪਰ ਕੁਝ ਨਿਸਚਿਤ ਰੂਪ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਕਿਉਂਕਿ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀਆਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਜਾਣਦੇ ਹਨ। ਦੁਹੁ ਪਾਖ ਦਾ ਭਾਵ ਨਿਰਗੁਨ ਅਤੇ ਸਰਗੁਨ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਹਲਤ ਅਤੇ ਪਲਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਮਾਇਆ ਅਤੇ ਤੁਰੀਆ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਆਦਿ।	ਦੋਨਾਂ ਪੱਖਾਂ ਦਾ ਉਹ ਆਪ ਹੀ ਮਾਲਕ ਹੈ।
ਉਨ ਕੀ ਸੋਭਾ, ਉਨਹੁ ਬਨੀ ॥	ਉਨਹੂੰ		ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸੋਭਾ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਬਣ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਭਾਵ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਆਪ ਹੀ ਆਪਣੀ ਸੋਭਾ ਬਾਰੇ ਜਾਣਦੇ ਹਨ।
ਆਪਹਿ ਕਉਤਕ ਕਰੈ, ਅਨਦ ਚੋਜ ॥	ਅਨੰਦ		ਆਪੇ ਹੀ ਅਨੰਦ ਚੋਜੀ ਕਉਤਕ ਕਰਦਾ ਹੈ ਭਾਵ ਅਨੰਦਾਇਕ ਹੈਰਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਉਤਕ ਉਹ ਆਪ ਹੀ ਕਰਦਾ ਹੈ।
ਆਪਹਿ ਰਸ ਭੋਗਨ, ਨਿਰਜੋਗ ॥			ਆਪ ਹੀ (ਸਰਗੁਨ ਸਰੂਪ ਵਿਚ) ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਰਸ ਭੋਗਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪ ਹੀ (ਨਿਰਗੁਨ ਰੂਪ ਵਿਚ) ਨਿਰਜੋਗ ਭਾਵ ਨਿਰਸੰਗ ਭਾਵ ਨਿਰਲੇਪ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਇਹਨਾਂ ਰਸਾਂ ਤੋਂ।
ਜਿਸੁ ਭਾਵੈ, ਤਿਸੁ ਆਪਨ ਨਾਇ ਲਾਵੈ ॥	ਨਾਇ		ਜਿਸਨੂੰ ਚਾਹੇ ਆਪਣੇ ਨਾਮ ਵਿਚ ਲਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਭਾਵ ਨਾਮ ਜਪਣ ਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।
ਜਿਸੁ ਭਾਵੈ, ਤਿਸੁ ਖੇਲ ਖਿਲਾਵੈ ॥			ਜਿਸਨੂੰ ਚਾਹੇ ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਸੰਸਾਰ ਰੂਪੀ ਖੇਲ ਵਿਚ ਖਿਲਾਉਂਦਾ ਹੈ ਭਾਵ ਦੁਨੀਆ ਵਿਚ ਖਚਤ ਰਖਦਾ ਹੈ।
ਬੇਸੁਮਾਰ, ਅਥਾਹ, ਅਗਨਤ, ਅਤੋਲੈ ॥	ਬੇਸੁਮਾਰ, ਅ-ਗਨਤ		(ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਗੁਣਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਹਜ਼ੂਰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ) ਹੇ ਬੇਸੁਮਾਰ (ਬੇਅੰਤ), ਅਥਾਹ, ਅਗਨਤ ਅਤੇ ਅਤੋਲ!
ਜਿਉ ਬੁਲਾਵਹੁ, ਤਿਉ, ਨਾਨਕ ਦਾਸ ਬੋਲੈ ॥੮॥੨੧॥	ਜਿਉਂ, ਤਿਉਂ		ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਤੁਸੀਂ ਬੁਲਾਉਂਦੇ ਹੋ, ਤਿਵੇਂ ਨਾਨਕ ਦਾਸ ਬੋਲਦਾ ਹੈ।
ਸਲੋਕੁ ॥			
ਜੀਅ ਜੰਤ ਕੇ ਠਾਕੁਰਾ, ਆਪੇ ਵਰਤਣਹਾਰ ॥		੧) 'ਨੋਟ ਕਰੋ 'ਠਾਕੁਰਾ' ਦੇ 'ਕ' ਨੂੰ ਔਂਕੜ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਉਚਾਰਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ੨) ਠਾਕੁਰਾ = ਹੇ ਮਾਲਿਕ।	ਹੇ ਜੀਅ ਜੰਤਾਂ ਦੇ ਠਾਕੁਰ, ਤੂੰ ਆਪੇ ਹੀ ਸਾਰੇ ਵਰਤਣ ਵਾਲਾ ਹੈਂ।

ਸੰਬਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਨਾਨਕ, ਏਕੋ ਪਸਰਿਆ, ਦੂਜਾ ਕਹ ਦ੍ਰਿਸਟਾਰ ॥੧॥	ਦ੍ਰਿਸਟਾਰ		ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਤੂੰ ਇਕੋ ਹੀ ਸਾਰੇ ਪਸਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈਂ, ਦੂਜਾ ਕਿਥੇ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਭਾਵ ਨਹੀਂ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ।
ਅਸਟਪਦੀ ॥	ਅਸਟਪਦੀ		ਅੱਠ ਪਦਿਆਂ ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਅਸਟਪਦੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।
ਆਪਿ ਕਥੈ, ਆਪਿ ਸੁਨਨੈਹਾਰੁ ॥			(ਪਰਮੇਸ਼ਰ) ਆਪ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪ ਹੀ ਸੁਨਣਵਾਲਾ ਹੈ।
ਆਪਹਿ ਏਕੁ, ਆਪਿ ਬਿਸਥਾਰੁ ॥			ਆਪੇ (ਨਿਰਗੁਨ ਸਰੂਪ ਕਰਕੇ) ਇਕ ਹੈ ਆਪੇ ਹੀ ਬਿਸਥਾਰ ਰੂਪ ਹੈ ਭਾਵ ਸਰਗੁਨ ਸਰੂਪ ਵਿਚ ਸਾਰੀ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਰੂਪ ਵੀ ਆਪ ਹੀ ਹੈ।
ਜਾ ਤਿਸੁ ਭਾਵੈ, ਤਾ ਸ੍ਰਿਸਟਿ ਉਪਾਏ ॥	ਜਾਂ, ਤਾਂ, ਸ੍ਰਿਸਟਿ		ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਭਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।
ਆਪਨੈ ਭਾਣੈ, ਲਏ ਸਮਾਏ ॥			ਆਪਣੇ ਭਾਣੇ ਵਿਚ (ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ, ਆਪਣੇ ਵਿਚ) ਸਮਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ।
ਤੁਮ ਤੇ ਭਿੰਨ, ਨਹੀ ਕਿਛੁ ਹੋਇ ॥	ਨਹੀਂ		ਤੇਰੇ ਤੋਂ ਅਲਗ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ (ਭਾਵ ਤੂੰ ਸਭ ਕਾਸੇ ਵਿਚ ਰਮਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ)।
ਆਪਨ ਸੂਤਿ, ਸਭੁ ਜਗਤੁ ਪਰੋਇ ॥			ਸਾਰਾ ਜਗ ਤੂੰ ਆਪਣੇ ਸੂਤ ਵਿਚ ਪਰੋਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਭਾਵ ਆਪਣੇ ਕੰਟਰੋਲ ਵਿਚ ਜਾਂ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵਿਚ ਰਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।
ਜਾ ਕਉ, ਪ੍ਰਭ ਜੀਉ ਆਪਿ ਬੁਝਾਏ ॥	ਬੁਝਾਏਂ		ਜਿਸ ਨੂੰ ਹੇ ਪ੍ਰਭੂ ਜੀ, ਆਪ ਬੁਝਾਵੇਂ ਭਾਵ ਦਿਖਾ ਜਾਂ ਸਮਝਾ ਦੇਵੇਂ;
ਸਚੁ ਨਾਮੁ, ਸੋਈ ਜਨੁ ਪਾਏ ॥			ਉਹ ਜਨ ਹੀ ਸਚਾ ਨਾਮ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ।
ਸੋ ਸਮਦਰਸੀ, ਤਤ ਕਾ ਬੇਤਾ ॥	ਸਮਦਰਸੀ	ਸਮਦਰਸੀ = ਸਭ ਨੂੰ ਇਕ ਨਜ਼ਰ ਨਾਲ ਦੇਖਣ ਵਾਲਾ; ਤਤ ਕਾ ਬੇਤਾ = ਤਤ ਗਿਆਨ ਦਾ ਜਾਨਣਹਾਰ।	ਐਸਾ ਜਨ (ਜੋ ਸਚਾ ਨਾਮ ਪਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ) ਸਮ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਤਤ ਗਿਆਨ ਦਾ ਬੇਤਾ ਭਾਵ ਗਿਆਤਾ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
ਨਾਨਕ, ਸਗਲ ਸ੍ਰਿਸਟਿ ਕਾ ਜੇਤਾ ॥੧॥	ਸ੍ਰਿਸ਼ਟਿ	ਜੇਤਾ = ਜਿੱਤਣਵਾਲਾ, ਜੇਤੂ।	(ਐਸੇ ਜਨ ਦੀ ਹੋਰ ਵਡਿਆਈ ਕਰਦੇ ਹੋਏ)ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆ ਦਾ ਜੇਤਾ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਭਾਵ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆ ਨੂੰ ਜਿੱਤ ਲੈਂਦਾ ਹੈ।
ਜੀਅ ਜੰਤੁ ਸਭ, ਤਾ ਕੈ ਹਾਥ ॥			ਜੀਅ ਜੰਤ ਸਭ ਉਸ (ਪਰਮੇਸ਼ਰ) ਦੇ ਹਥ ਹਨ ਭਾਵ ਉਸਦੇ ਵੱਸ ਵਿਚ ਹਨ।

ਸੰਬਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਦੀਨ ਦਇਆਲ, ਅਨਾਥ ਕੋ ਨਾਥੁ ॥			ਉਹ ਦੀਨਾਂ ਤੇ ਦਇਆਲ ਹੋਣਵਾਲਾ ਅਤੇ ਅਨਾਥਾਂ ਦਾ ਨਾਥ ਹੈ। ਜੇ ਪ੍ਰਾਣੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਅਨਾਥ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਭਾਵ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਦੁਨਿਆਵੀ ਨਾਥ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਨਾਥ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਤਾਂ ਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਦੀਨ ਭਾਵ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਮੇਰਾ ਕੋਈ ਸੁਆਮੀ ਨਹੀਂ।
ਜਿਸੁ ਰਾਖੈ, ਤਿਸੁ ਕੋਇ ਨ ਮਾਰੈ ॥			ਜਿਸਨੂੰ ਉਹ ਰੱਖੇ ਭਾਵੇ ਬਚਾਵੇ, ਉਸਨੂੰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਮਾਰਦਾ (ਜਾਂ ਮਾਰ ਸਕਦਾ)।
ਸੋ ਮੂਆ, ਜਿਸੁ ਮਨਹੁ ਬਿਸਾਰੈ ॥	ਮਨਹੁੰ		ਉਹ ਮਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਉਹ ਮਨੋਂ ਭੁਲਾ ਦੇਵੇ ਭਾਵ ਜਿਸਦੀ ਨਿਗਹਬਾਣੀ ਕਰਨੀ ਬੰਦ ਕਰ ਦੇਵੇ, ਉਹ ਮਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
ਤਿਸੁ ਤਜਿ, ਅਵਰ ਕਹਾ ਕੋ ਜਾਇ ॥	ਕਹਾਂ	'ਕਹਾ' ਦਾ ਭਾਵ ਇਥੇ 'ਕਿਥੇ' ਹੈ, ਸੋ ਇਸਦਾ ਉਚਾਰਨ 'ਕਹਾਂ' ਹੈ।	ਉਸਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਕੋਈ ਕਿਥੇ ਜਾਵੇ? ਭਾਵ ਉਸਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਕੋਈ ਕਿਤੇ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਭਾਵ ਉਸਦੇ ਕੰਟਰੋਲ ਦਾਇਰੇ ਜਾਂ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਕੋਈ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ।
ਸਭ ਸਿਰਿ, ਏਕੁ ਨਿਰੰਜਨ ਰਾਇ ॥		ਨਿਰੰਜਨ = ਅੰਜਨ ਤੋਂ ਰਹਿਤ ਭਾਵ ਮਾਇਆ ਦੀ ਮੈਲ ਤੋਂ ਰਹਿਤ।	ਸਭ ਦੇ ਸਿਰ ਤੇ ਇਕ ਨਿਰੰਜਨ ਰਾਜਾ ਹੈ।
ਜੀਅ ਕੀ ਜੁਗਤਿ, ਜਾ ਕੈ ਸਭ ਹਾਥਿ ॥		'ਜੀਅ ਕੀ ਜੁਗਤਿ' ਤੋਂ ਭਾਵ ਹੈ ਜੀਵਾਂ ਦੇ ਜੰਮਣ, ਮਰਣ, ਪਾਲਨ-ਪੋਸ਼ਨ, ਮੁਕਤੀ ਆਦਿ ਸਭ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜੁਗਤੀ ਤੋਂ।	ਜੀਅ ਦੀ ਜੁਗਤਿ ਸਭ ਉਸਦੇ ਹਥ ਵਿਚ ਹੈ।
ਅੰਤਰਿ ਬਾਹਰਿ, ਜਾਨਹੁ ਸਾਥਿ ॥		'ਅੰਤਰਿ ਬਾਹਰਿ' ਤੋਂ ਭਾਵ ਹੈ ਸਰੀਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਤੇ ਬਾਹਰ।	(ਸਰੀਰ ਦੇ) ਅੰਦਰ ਬਾਹਰ ਅਤੇ ਸਦਾ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਉਸਨੂੰ (ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨੂੰ) ਸਮਝੋ।
ਗੁਨ ਨਿਧਾਨ, ਬੇਅੰਤ, ਅਪਾਰ ॥		ਨਿਧਾਨ = ਖਜ਼ਾਨਾ; ਅਪਾਰ = ਪਾਰ ਤੋਂ ਰਹਿਤ।	ਹੇ ਗੁਣ ਦੇ ਖਜ਼ਾਨੇ, ਹੇ ਬੇਅੰਤ, ਅਪਾਰ!
ਨਾਨਕ ਦਾਸ, ਸਦਾ ਬਲਿਹਾਰ ॥੨॥			ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, (ਗੁਰੂ) ਨਾਨਕ ਦਾਸ ਤੇਰੇ ਤੋਂ ਕੁਰਬਾਨ ਹੈ।
ਪੂਰਨ ਪੂਰਿ ਰਹੇ, ਦਇਆਲ ॥		'ਦਇਆਲ' ਇਥੇ ਸਤਿਕਾਰ ਵਜੋਂ ਬਹੁਵਚਨ ਨਾਂਵ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਇਸਦੇ ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਔਂਕੜ ਨਹੀਂ ਹੈ।	ਦਇਆਲ ਜੀ ਪੂਰਨ ਤੌਰ ਤੇ (ਸਭ ਪਾਸੇ) ਪੂਰੇ ਹੋਏ ਹਨ।

ਸੰਬਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਸਭ ਉਪਰਿ, ਹੋਵਤ ਕਿਰਪਾਲ ॥		'ਕਿਰਪਾਲ' ਇਥੇ ਸਤਿਕਾਰ ਵਜੋਂ ਬਹੁਵਚਨ ਨਾਂਵ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਇਸਦੇ ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਔਂਕੜ ਨਹੀਂ ਹੈ।	ਉਹ ਸਭ ਤੇ ਕਿਰਪਾਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।
ਅਪਨੇ ਕਰਤਬ ਜਾਨੈ ਆਪਿ ॥			ਆਪਣੇ ਕਰਤਬ ਉਹ ਆਪ ਜਾਣਦਾ ਹੈ।
ਅੰਤਰਜਾਮੀ, ਰਹਿਓ ਬਿਆਪਿ ॥		ਅੰਤਰਜਾਮੀ = ਦਿਲਾਂ ਦੀਆਂ ਜਾਨਣਵਾਲਾ।	ਉਹ ਅੰਤਰਜਾਮੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਭ ਪਾਸੇ ਮੌਜੂਦ ਹੈ।
ਪ੍ਰਤਿਪਾਲੈ ਜੀਅਨ, ਬਹੁ ਭਾਤਿ ॥	ਭਾਂਤਿ		ਉਹ ਜੀਆਂ ਨੂੰ ਕਈ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਪਾਲਣ ਵਾਲਾ ਹੈ।
ਜੋ ਜੋ ਰਚਿਓ, ਸੁ ਤਿਸਹਿ ਧਿਆਤਿ ॥		ਤਿਸਹਿ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ 'ਤਿਸਹਿੰ' ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ 'ਤਿਸ ਹੀ ਨੂੰ' ਜਾਂ 'ਤਿਸ ਨੂੰ'।	ਜੋ ਜੋ ਉਸ ਨੇ ਰਚਿਆ ਹੈ ਇਸ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ, ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ ਧਿਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਵਾਲ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਉਸਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਧਿਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਹ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਨਾਮ ਰੂਪ ਹੋ ਕੇ ਸਭ ਵਿਚ ਰਵਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਸੁਰਤਿ ਉਚੀ ਉਠਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਸਭ ਵਿਚ ਉਸਦਾ ਨਾਮ ਸੁਣਦਾ ਹੈ ਮਾਨੋ ਹਰ ਕੋਈ ਹੀ ਉਸਦਾ ਨਾਮ ਜਪ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ, ਜੈਸਾ ਕਿ ਇਸ ਪੰਕਤੀ ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ। ਦੂਸਰੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਸਭ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਮਾਨ, ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਹੀ ਰੂਪ ਹੈ ਅਤੇ ਕੋਈ ਜਨ ਭਾਂਵੇਂ ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਵੀ ਧਿਆਨ ਧਰੇ ਭਾਵ ਚਾਹੇ, ਉਹ ਪ੍ਰਭੂ ਨੂੰ ਹੀ ਧਿਆ ਰਿਹਾ ਹੈ।
ਜਿਸੁ ਭਾਵੈ, ਤਿਸੁ ਲਏ ਮਿਲਾਇ ॥			ਜਿਸਨੂੰ ਉਹ ਚਾਹੇ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਮਿਲਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ।
ਭਗਤਿ ਕਰਹਿ, ਹਰਿ ਕੇ ਗੁਣ ਗਾਇ ॥	ਕਰਹਿੰ	ਹਰਿ ਕੇ ਗੁਣ' ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ ਗੁਰਬਾਣੀ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਹਰਿ ਕੇ ਗੁਣਾ ਦਾ ਵਖਿਆਨ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਮਤਿ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾਏ ਅਖਾਉਤੀ ਗੁਣ, ਹਰਿ ਕੇ ਗੁਣ ਨਹੀਂ ਅਖਵਾ ਸਕਦੇ।	ਉਹ ਭਗਤੀ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਹਰਿ ਕੇ ਗੁਣ ਗਾ ਕੇ। ਇਸ ਪੰਕਤੀ ਤੋਂ ਸਿਧ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਕੀਰਤਨ ਕਰਨਾ ਭਗਤੀ ਹੈ; ਜੋ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਕੀਰਤਨ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਗੁਰਮਤਿ ਅਨੁਸਾਰੀ ਭਗਤੀ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਸੰਬਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਮਨ ਅੰਤਰਿ, ਬਿਸ੍ਵਾਸੁ ਕਰਿ ਮਾਨਿਆ ॥	ਬਿਸ੍ਵਾਸੁ	ਨੋਟ ਕਰੋ: 'ਬਿਸ੍ਵਾਸੁ' ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਪੈਰ ਵਿਚ 'ਵ' ਅਖਰ ਹੈ।	ਜਿਸਨੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਾਲ ਮਨ ਵਿਚ ਉਸਨੂੰ ਮੰਨਿਆ ਹੈ; ਮਨ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਾਲ ਮੰਨਣ ਤੋਂ ਭਾਵ ਹੈ ਸਚੇ ਨਾਮ ਤੇ ਪ੍ਰਤੀਤ ਲਿਆ ਕੇ, ਬਾਰੰਬਾਰ ਮਨ ਕਰਕੇ ਜਪ ਜਪ ਕੇ, ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਨਾਲ ਮਨ ਵਿਚ ਵਸਾਉਣਾ।
ਕਰਨਹਾਰੁ ਨਾਨਕ, ਇਕੁ ਜਾਨਿਆ ॥੩॥			ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਉਸਨੇ ਇਕ ਕਰਨਹਾਰ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨੂੰ ਜਾਣਿਆ ਹੈ।
ਜਨੁ, ਲਾਗਾ ਹਰਿ ਏਕੈ ਨਾਇ ॥	ਨਾਂਇੰ		ਜਨ ਉਹ ਹੈ ਜੋ ਇਕ ਨਾਮ (ਭਾਵ ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਮ ਜਪਣ) ਵਿਚ ਲਗਾ ਹੋਵੇ। 'ਏਕੈ ਨਾਇ' ਦੀ ਫੋਰਸ ਸਮਝਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਜੋ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕੋਈ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਮ ਜਪ ਲਓ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਖੰਡਨ ਇਸ ਪੰਕਤੀ ਨਾਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। 'ਏਕੈ ਨਾਇ' ਤੋਂ ਭਾਵ ਹੈ ਇਕ ਮਖਸੂਸ ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਮ ਜੋ ਕਿ ਗੁਰੂਘਰ ਵਿਚ ਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਘਰੋਂ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ। ਫੀ ਜ਼ਮਾਨਾ ਇਸ ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਮ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਪੰਜ ਪਿਆਰਿਆਂ ਕੋਲੋਂ ਖੰਡੇ ਦੀ ਪਾਹੁਲ ਛਕਣ ਵੇਲੇ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।
ਤਿਸ ਕੀ ਆਸ, ਨ ਬਿਰਥੀ ਜਾਇ ॥			ਉਸਦੀ (ਏਕੈ ਨਾਇ ਲਗਣ ਵਾਲੇ ਦੀ) ਆਸ ਕਦੇ ਬਿਰਥੀ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੀ।
ਸੇਵਕ ਕਉ, ਸੇਵਾ ਬਨਿ ਆਈ ॥			(ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਸਚੇ) ਸੇਵਕ ਨੂੰ (ਇਹ ਨਾਮ ਜਪਣ ਦੀ) ਸੇਵਾ ਬਣ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਭਾਵ ਗੁਰਸਿਖ ਪਾਸੋਂ ਹੀ ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਮ ਜਪਣ ਦੀ ਸੇਵਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਪਾਸੋਂ ਨਹੀਂ। ਇਥੇ ਸਮਝਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਕੇਵਲ ਸੇਵਕ ਭਾਵ ਗੁਰਸਿਖ ਹੀ ਨਾਮ ਜਪਣ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹੋਰ ਬਥੇਰੇ ਝਖ ਮਾਰਕੇ ਹੰਭ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਪਰ ਗਲ ਨਹੀਂ ਬਣਦੀ।

ਸੰਬਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਹੁਕਮ ਬੁਝਿ, ਪਰਮਪਦੁ ਪਾਈ ॥		'ਪਰਮਪਦੁ' = ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਮਰਤਬਾ।	(ਸੇਵਕ, ਨਾਮ ਰੂਪੀ) ਹੁਕਮ ਬੁਝ ਕੇ, ਪਰਮ ਪਦ ਪਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ।
ਇਸ ਤੇ ਉਪਰਿ, ਨਹੀ ਬੀਚਾਰੁ ॥	ਨਹੀਂ		ਇਸ ਤੋਂ ਉਪਰ ਕੋਈ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ;
ਜਾ ਕੈ ਮਨਿ, ਬਸਿਆ ਨਿਰੰਕਾਰੁ ॥		ਨਿਰੰਕਾਰ ਤੋਂ ਭਾਵ ਇਥੇ ਜੋਤਿ ਸਰੂਪੀ ਨਿਰਗੁਨ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦਾ ਹੈ।	ਜਿਸਦੇ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਨਿਰੰਕਾਰ ਵਸ ਜਾਵੇ।
ਬੰਧਨ ਤੋਰਿ, ਭਏ ਨਿਰਵੈਰ ॥			ਉਹ (ਮਾਇਆ ਦੇ) ਬੰਧਨ ਤੋੜਕੇ ਨਿਰਵੈਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।
ਅਨਦਿਨੁ, ਪੂਜਹਿ ਗੁਰ ਕੇ ਪੈਰ ॥	ਪੂਜਹਿੰ		ਉਹ ਦਿਨ ਰਾਤ ਗੁਰੂ ਦੇ ਚਰਨ ਪੂਜਦੇ ਹਨ।
ਇਹ ਲੋਕ ਸੁਖੀਏ, ਪਰਲੋਕ ਸੁਹੇਲੇ ॥		'ਸੁਹੇਲਾ = ਆਰਾਮ ਵਾਲਾ, ਸੁਖ ਵਾਲਾ।	ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਇਹ ਲੋਕ ਸੁਖਾਂ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਪਰਲੋਕ ਵੀ ਸੁਹੇਲਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
ਨਾਨਕ, ਹਰਿ ਪ੍ਰਭਿ, ਆਪਹਿ ਮੇਲੇ ॥੪॥			ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਆਪਣੇ ਸੇਵਕ, ਹਰੀ ਪ੍ਰਭੂ ਨੇ ਆਪੇ ਹੀ (ਆਪਣੇ ਨਾਲ) ਮੇਲੇ ਹਨ।
ਸਾਧਸੰਗਿ ਮਿਲਿ, ਕਰਹੁ ਅਨੰਦ ॥			ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਨਾਲ ਮਿਲਕੇ ਅਨੰਦ ਕਰੋ; (ਕਿਵੇਂ?)
ਗੁਨ ਗਾਵਹੁ, ਪ੍ਰਭ ਪਰਮਾਨੰਦ ॥			ਪਰਮਾਨੰਦ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਗੁਣ ਗਾਵੋ।
ਰਾਮ ਨਾਮ, ਤਤੁ ਕਰਹੁ ਬੀਚਾਰੁ ॥			ਰਾਮ ਨਾਮ ਦਾ ਤਤ ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ; ਰਾਮ ਨਾਮ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਮੁਰਾਦ ਹੈ ਗੁਰਮਤਿ ਅਨੁਸਾਰ ਨਾਮ ਜਪਣਾ। ਹੋਰ ਨਾਮ ਦਾ ਕੀ ਵਿਚਾਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਤਖੱਈਅਲ ਵਿਚ ਲਗਾਤਾਰ ਨਾਮ ਰੂਪੀ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਨਾਲ ਰੱਖਣਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਫੁਰਨੇ ਨਾ ਆਉਣ ਦੇਣੇ, ਇਕ ਉਤਮ ਵਿਚਾਰ ਹੈ। ਹਾਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਸਹਿਤ ਪਾਠ ਕਰਨਾ ਵੀ ਰਾਮ ਨਾਮ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿਚ ਹੀ ਸ਼ੁਮਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਕੇਵਲ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਪਰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਪ੍ਰਮੁਖ ਹੁਕਮ ਜੋ ਕਿ ਨਾਮ ਜਪਨਾ ਹੈ, ਨਾ ਮੰਨਣਾ, ਕਦੇ ਉਧਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਾ ਸਕਦਾ।

ਸੰਬਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਦੁਲਭ ਦੇਹ ਕਾ, ਕਰਹੁ ਉਧਾਰੁ ॥			ਦੁਰਲਭ ਮਾਨੁਖਾ ਦੇਹੀ ਦਾ ਉਧਾਰ ਕਰੋ (ਰਾਮਨਾਮ ਵਿਚਾਰ ਕਰਕੇ)।
ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਬਚਨ, ਹਰਿ ਕੇ ਗੁਨ ਗਾਉ ॥			ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਬਚਨ (ਗੁਰਬਾਣੀ) ਹਰੀ ਦੇ ਗੁਣ ਗਾਓ।
ਪ੍ਰਾਨ ਤਰਨ ਕਾ, ਇਹੈ ਸੁਆਉ ॥			ਪ੍ਰਾਣਾਂ ਦੇ ਤਰਨ ਦਾ ਜੋ ਸੁਆਰਥ ਹੈ ਭਾਵ ਮਨੋਰਥ ਹੈ, ਉਹ ਇਦਾਂ ਹੀ ਪੂਰਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ (ਗੁਰਬਾਣੀ ਗਾ ਕੇ)।
ਆਠ ਪਹਰ, ਪ੍ਰਭ ਪੇਖਹੁ ਨੇਰਾ ॥			ਅਠੇ ਪਹਿਰ ਪ੍ਰਭੂ ਨੂੰ ਨੇੜੇ ਦੇਖੋ ਭਾਵ ਉਸ ਨੂੰ ਹਾਜ਼ਰ ਨਾਜ਼ਰ ਮੰਨੋ। ਇਥੇ 'ਪੇਖਹੁ ਨੇਰਾ' ਤੋਂ ਭਾਵ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨੇ ਆਪਣੇ ਵਸ ਦੀ ਗਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਥੇ ਭਾਵ ਹੈ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨੂੰ ਹਾਜ਼ਰ ਨਾਜ਼ਰ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਨਾਲ ਮੰਨਣਾ। ਜਦੋਂ ਉਸਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਮੰਨ ਕੇ ਨਾਮ ਜਪਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਵਿਚਰਦੇ ਹਾਂ, ਫੇਰ ਉਸਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪਾਪਾਂ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਮਿਲਦਾ ਹੈ।
ਮਿਟੈ ਅਗਿਆਨੁ, ਬਿਨਸੈ ਅੰਧੇਰਾ ॥			ਅਗਿਆਨ ਮਿਟ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹਨੇਰਾ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
ਸੁਨਿ ਉਪਦੇਸੁ, ਹਿਰਦੈ ਬਸਾਵਹੁ ॥	ਉਪਦੇਸੁ	ਇਥੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਵਸਾਉਣ ਦਾ ਢੰਗ ਦਸਦੇ ਹਨ - ਸੁਣ ਸੁਣ ਕੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਵਸਾਓ।	(ਗੁਰ ਦੀਖਿਆ ਰੂਪੀ) ਉਪਦੇਸ਼ ਸੁਣਕੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਵਸਾਓ;
ਮਨ ਇਛੇ ਨਾਨਕ, ਫਲ ਪਾਵਹੁ ॥੫॥			ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਮਨ ਇਛੇ ਫਲ ਪਾਓ।
ਹਲਤੁ ਪਲਤੁ ਦੁਇ, ਲੇਹੁ ਸਵਾਰਿ ॥		ਹਲਤੁ = ਇਹ ਦੁਨੀਆ। ਪਲਤੁ = ਅਗਲੀ ਦੁਨੀਆ।	ਹਲਤ ਪਲਤ ਦੋਨੋਂ ਸਵਾਰ ਲਓ;
ਰਾਮ ਨਾਮੁ, ਅੰਤਰਿ ਉਰਿ ਧਾਰਿ ॥		ਉਰਿ = ਹਿਰਦੇ ਵਿਖੇ। ਧਾਰਿ = ਵਸਾਉਣਾ।	ਰਾਮ ਨਾਮ ਹਿਰਦੇ ਵਿਖੇ ਧਾਰ ਕੇ ਭਾਵ ਵਸਾ ਕੇ।

ਸੰਖਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਪੂਰੇ ਗੁਰ ਕੀ, ਪੂਰੀ ਦੀਖਿਆ ॥		'ਪੂਰੀ ਦੀਖਿਆ' ਤੋਂ ਭਾਵ ਹੈ ਨਾਮ ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਜੋ ਖੰਡੇ ਦੀ ਪਾਹੁਲ ਲੈਣ ਸਮੇਂ ਗੁਰੂ ਰੂਪ ਪੰਜ ਪਿਆਰੇ ਜਗਿਆਸੂਆਂ ਨੂੰ ਦ੍ਰਿੜਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਹੋਰ ਕਚੇ ਗੁਰੂਆਂ ਦੀ ਦੀਖਿਆ ਜਾਂ ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਕਚੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ; ਕੇਵਲ ਗੁਰੂਘਰ ਦਾ ਨਾਮ ਹੀ ਪੂਰਾ ਨਿਰੋਧਰ ਮੰਤ੍ਰ ਹੈ।	ਪੂਰੇ ਗੁਰੂ ਦੀ ਦੀਖਿਆ ਵੀ ਪੂਰੀ ਹੈ।
ਜਿਸੁ ਮਨਿ ਬਸੈ, ਤਿਸੁ ਸਾਚੁ ਪਰੀਖਿਆ ॥		ਪਰੀਖਿਆ ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ ਪਰਖ ਲੈਣਾ ਭਾਵ ਜਾਣ ਲੈਣਾ ਅਤੇ ਸਾਚੁ ਤੋਂ ਭਾਵ ਇਥੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਰੂਪੀ ਸਚ ਹੈ।	ਜਿਸਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਸਚੇ ਨਾਮ ਰੂਪੀ ਦੀਖਿਆ ਵਸ ਜਾਵੇ, ਉਸਨੇ ਸਚ ਪਦਾਰਥ ਪਰਖ ਲਿਆ ਹੈ ਭਾਵ ਜਾਣ ਲਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
ਮਨਿ ਤਨਿ, ਨਾਮੁ ਜਪਹੁ, ਲਿਵ ਲਾਇ ॥			ਮਨ ਕਰਕੇ, ਤਨ ਕਰਕੇ, ਲਿਵ ਲਾ ਕੇ ਨਾਮ ਜਪੋ;
ਦੂਖੁ ਦਰਦੁ, ਮਨ ਤੇ ਭਉ ਜਾਇ ॥			ਦੁਖ, ਦਰਦ ਅਤੇ ਭੈ ਮਨ ਤੋਂ ਚਲੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਭਾਵ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।
ਸਚੁ ਵਾਪਾਰੁ ਕਰਹੁ, ਵਾਪਾਰੀ ॥			ਹੇ ਗੁਰਸਿਖ ਵਾਪਾਰੀ, (ਨਾਮ ਜਪਣ ਰੂਪੀ) ਸਚ ਵਾਪਾਰ ਕਰੋ;
ਦਰਗਹ ਨਿਬਰੈ, ਖੇਪ ਤੁਮਾਰੀ ॥			(ਇਸ ਵਾਪਾਰ ਦੀ ਲਾਹਾ ਰੂਪੀ) ਖੇਪ ਦਰਗਾਹ ਤੱਕ ਨਾਲ ਨਿਭਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਪੰਕਤੀ ਤੋਂ ਇਹ ਸਿਧ ਹੈ ਕਿ ਨਾਮ ਜਪਕੇ ਜੋ ਲਾਹਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਦਰਗਾਹ ਤੱਕ ਨਾਲ ਨਿਭਦਾ ਹੈ ਜਦਕਿ ਹੋਰ ਸਭ ਸੰਸਾਰੀ ਲਾਹੇ ਇਸ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਹੀ ਰਹਿ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।
ਏਕਾ ਟੇਕ ਰਖਹੁ, ਮਨ ਮਾਹਿ ॥	ਮਾਹਿੰ		ਇਕ ਟੇਕ (ਸਹਾਰਾ) ਮਨ ਵਿਚ ਰਖੋ।
ਨਾਨਕ, ਬਹੁਰਿ ਨ ਆਵਹਿ ਜਾਹਿ ॥੬॥	ਆਵਹਿੰ, ਜਾਹਿੰ		ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਦੁਬਾਰਾ ਆਉਣਾ ਜਾਣਾ ਭਾਵ ਜੰਮਣਾ ਤੇ ਮਰਣਾ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ।
ਤਿਸ ਤੇ ਦੂਰਿ, ਕਹਾ ਕੋ ਜਾਇ ॥	ਕਹਾਂ	'ਕਹਾ' ਦਾ ਭਾਵ ਇਥੇ 'ਕਿਥੇ' ਹੈ, ਸੋ ਇਸਦਾ ਉਚਾਰਨ 'ਕਹਾਂ' ਹੈ।	ਉਸ (ਪ੍ਰਭੂ) ਤੋਂ ਦੂਰ ਕਿਥੇ ਕੋਈ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਭਾਵ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ।
ਉਬਰੈ, ਰਾਖਨਹਾਰੁ ਧਿਆਇ ॥		ਧਿਆਇ = ਧਿਆ ਕੇ।	ਰਾਖਨਹਾਰ ਪ੍ਰਭੂ ਨੂੰ ਧਿਆ ਕੇ (ਜੀਵ) ਉਬਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਭਾਵ ਤਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਸੰਬਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਨਿਰਭਉ ਜਪੈ, ਸਗਲ ਭਉ ਮਿਟੈ ॥			ਜੋ ਨਿਰਭਉ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨੂੰ ਜਪਦਾ ਹੈ, ਉਸਦਾ ਸਾਰਾ ਡਰ ਖਤਮ ਜੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
ਪ੍ਰਭ ਕਿਰਪਾ ਤੇ, ਪ੍ਰਾਣੀ ਛੁਟੈ ॥			ਪ੍ਰਭ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ ਪ੍ਰਾਣੀ ਛੁੱਟਦਾ ਹੈ।
ਜਿਸੁ ਪ੍ਰਭੁ ਰਾਖੈ, ਤਿਸੁ ਨਾਹੀ ਦੁਖ ॥	ਨਾਹੀਂ	'ਦੁਖ' ਇਥੇ ਬਹੁਵਚਨ ਰੂਪ ਵਿਚ ਹੈ।	ਜਿਸਨੂੰ ਪ੍ਰਭੂ ਰਖੇ ਭਾਵ ਰਖਿਆ ਕਰੇ, ਉਸਨੂੰ ਦੁਖ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ।
ਨਾਮੁ ਜਪਤ, ਮਨਿ ਹੋਵਤ ਸੁਖ ॥		੧) 'ਸੁਖ' ਇਥੇ ਬਹੁਵਚਨ ਰੂਪ ਵਿਚ ਹੈ। ੨) ਮਨਿ = ਮਨ ਵਿਚ (ਅਧਿਕਰਣ ਕਾਰਕ)	ਨਾਮ ਜਪਕੇ (ਸਗੋਂ) ਉਸਨੂੰ ਮਨ ਵਿਚ ਸੁਖ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।
ਚਿੰਤਾ ਜਾਇ, ਮਿਟੈ ਅਹੰਕਾਰੁ ॥			ਚਿੰਤਾ ਚਲੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਹੰਕਾਰ ਮਿਟ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
ਤਿਸੁ ਜਨ ਕਉ, ਕੋਇ ਨ ਪਹੁਚਨਹਾਰੁ ॥	ਪਹੁੰਚਨਹਾਰੁ		ਉਸ ਜਨ ਨੂੰ (ਜੋ ਨਾਮ ਜਪਦਾ ਹੈ) ਕੋਈ ਵੀ ਪਹੁੰਚਣਹਾਰਾ ਨਹੀਂ ਭਾਵ ਕੋਈ ਵੀ ਐਸੇ ਜਨ ਨੂੰ ਅਪੜ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ, ਕੋਈ ਨੁਕਸਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ, ਮਹਿਮਾ ਵਰਨਣ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ।
ਸਿਰ ਉਪਰਿ, ਠਾਢਾ ਗੁਰੁ ਸੂਰਾ ॥		'ਠਾਢਾ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ 'ਠਾਂਢਾ' ਕਰਨਾ ਦਰੁਸਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂ ਕਿ ਇਥੇ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਭਾਵ 'ਠੰਡਾ' ਨਹੀਂ ਹੈ ਬਲਕਿ 'ਖੜਾ' ਹੈ।	ਜਿਸਦੇ ਸਿਰ ਤੇ ਗੁਰੂ ਸੂਰਬੀਰ ਖੜਾ ਹੋਵੇ;
ਨਾਨਕ, ਤਾ ਕੇ ਕਾਰਜ ਪੂਰਾ ॥੧॥		'ਪੂਰਾ' ਇਥੇ 'ਪੂਰੇ' ਦੀ ਥਾਂ ਤੇ ਵਰਤਿਆ ਹੈ ਕਾਵਿ ਦਾ ਕਾਫੀਆ ਰਖਣ ਲਈ ਅਤੇ ਬਹੁਵਚਨ ਰੂਪ ਵਿਚ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਇਕਵਚਨ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਇਕ ਤਾਂ 'ਤਾ ਕੇ' ਦੀ ਥਾਂ ਤੇ 'ਤਾ ਕਾ' ਹੁੰਦਾ ਅਤੇ ਦੂਸਰਾ 'ਕਾਰਜ' ਦੀ ਥਾਂ ਤੇ 'ਕਾਰਜੁ' ਹੁੰਦਾ।	ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਉਸਦੇ ਸਾਰੇ ਕਾਰਜ ਪੂਰੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਸੰਬਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਮਤਿ ਪੂਰੀ, ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਜਾ ਕੀ ਦ੍ਰਿਸਟਿ ॥	ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਿ		ਗੁਰੂ ਦੀ ਮਤਿ (ਗੁਰਮਤਿ) ਪੂਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਵਿਚ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਇਹ ਭਾਵ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਹੈ ਤਾਂ "ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ" ਦੇ ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਔਂਕੜ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਣਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸਤ੍ਰੀ ਲਿੰਗ ਨਾਂਵ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣ ਵੀ ਇਸਤ੍ਰੀ ਲਿੰਗ ਰੂਪ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। "ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ" ਇਥੇ ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਔਂਕੜ ਸਹਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਕਰਕੇ ਪੁਲਿੰਗ, ਇਕ ਵਚਨ ਨਾਂਵ ਹੈ। ਸੋ ਅਰਥ ਇਹੋ ਹੀ ਠੀਕ ਜਾਪਦੇ ਹਨ ਕਿ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਵਿਚ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਹੈ।
ਦਰਸਨੁ ਪੇਖਤ, ਉਧਰਤ ਸ੍ਰਿਸਟਿ ॥	ਦਰਸਨੁ, ਸ੍ਰਿਸਟਿ		ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸਨ ਦੇਖਣ ਨਾਲ ਸਾਰੀ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਉਧਰ ਰਹੀ ਹੈ।
ਚਰਨ ਕਮਲ ਜਾ ਕੇ, ਅਨੂਪ ॥			ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨ ਕਮਲ ਬਹੁਤ ਸੁੰਦਰ ਹਨ। ਚਰਨ ਕਮਲ ਤੋਂ ਭਾਵ ਦਿਬ ਲਤੀਫੀ ਜੋਤਿ ਮਈ ਚਰਨ ਕਮਲ ਜੋ ਸਾਧਨ ਜਨ ਦੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਪਰਗਟ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਥੇ ਹਡ ਚੰਮ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ।
ਸਫਲ ਦਰਸਨੁ, ਸੁੰਦਰ ਹਰਿ ਰੂਪ ॥	ਦਰਸਨ	੧) ਸਫਲ = ਫਲ ਸਹਿਤ ਭਾਵ ਅਮੋਘ ਜੋ ਕਿ ਫਲ ਦਿਤੇ ਬਗ਼ੈਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ੨) "ਸੁੰਦਰ" ਇਥੇ "ਦਰਸਨੁ" ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣ ਨਹੀਂ ਹੈ ਬਲਕਿ ਹਰਿ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣ ਹੈ। ਜੇਕਰ "ਦਰਸਨੁ" ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਇਸਦੇ ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਵੀ ਔਂਕੜ ਹੁੰਦਾ। "ਹਰਿ" ਪਦ ਇਥੇ ਸਤਿਕਾਰ ਵਜੋਂ ਬਹੁਵਚਨ ਵਿਚ ਹੈ ਜਿਸ ਕਰਕੇ "ਸੁੰਦਰ" ਦੇ ਵੀ ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਔਂਕੜ ਨਹੀਂ ਹੈ।	ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਦਰਸਨ ਹੈ ਸਫਲ ਹੈ ਭਾਵ ਫਲ ਦੇਣਵਾਲਾ ਹੈ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਸੁੰਦਰ ਹਰੀ ਜੀ ਦਾ ਰੂਪ ਹਨ।
ਧੰਨੁ ਸੇਵਾ, ਸੇਵਕੁ ਪਰਵਾਨੁ ॥			ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਭਗਤੀ ਰੂਪੀ ਸਚੀ ਸੇਵਾ ਧੰਨ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਸੇਵਾ ਨੂੰ ਕਰਨਵਾਲਾ ਸੇਵਕ ਪਰਵਾਨ ਹੈ (ਦਰਗਾਹ ਵਿਚ)।
ਅੰਤਰਜਾਮੀ, ਪੁਰਖੁ ਪ੍ਰਧਾਨੁ ॥			ਗੁਰੂ ਅੰਤਰਜਾਮੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਪੁਰਖ ਹੈ।

ਸੰਬਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਜਿਸੁ ਮਨਿ ਬਸੈ, ਸੁ ਹੋਤ ਨਿਹਾਲੁ ॥			ਜਿਸਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਨਾਮ ਵਸ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਨਿਹਾਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
ਤਾ ਕੈ, ਨਿਕਟਿ ਨ ਆਵਤ ਕਾਲੁ ॥		ਕਾਲੁ = ਮੌਤ।	ਉਸਦੇ ਨੇੜੇ ਕਾਲ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ।
ਅਮਰ ਭਏ, ਅਮਰਾਪਦੁ ਪਾਇਆ ॥		ਪਾਇਆ" ਇਥੇ "ਪਾਇ" ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ ਆਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਅਰਥ ਹੈ ਪਾ ਕੇ। "ਪਾਇਆ" ਰੂਪ ਕਾਫੀਆ ਰੱਖਣ ਵਾਸਤੇ ਹੈ।	ਗੁਰਸਿਖ ਅਮਰ ਭਏ ਹੈ ਅਮਰਾਪਦ ਪਾ ਕੇ ਭਾਵ ਜੀਵਨ ਮੁਕਤ ਪਦਵੀ ਪਾ ਕੇ ਗੁਰਸਿਖ ਅਮਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਭਾਵ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਮਰਦੇ ਦੁਬਾਰਾ।
ਸਾਧਸੰਗਿ ਨਾਨਕ, ਹਰਿ ਧਿਆਇਆ ॥੮॥੨੨॥			ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਹਰੀ ਨੂੰ ਧਿਆਇਆ ਹੈ (ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਪਰਲੀ ਪੰਕਤੀ ਦਾ ਫਲ ਮਿਲਦਾ ਹੈ)।
ਸਲੋਕੁ ॥			
ਗਿਆਨ ਅੰਜਨੁ ਗੁਰਿ ਦੀਆ, ਅਗਿਆਨ ਅੰਧੋਰ ਬਿਨਾਸੁ ॥	ਬਿਨਾਸੁ		ਗੁਰੂ ਨੇ ਨਾਮ ਰੂਪੀ ਗਿਆਨ ਦਾ ਸੁਰਮਾ ਨੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਦਿਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਅਗਿਆਨ ਦੇ ਹਨੇਰਿਆਂ ਦਾ ਨਾਸ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ।
ਹਰਿ ਕਿਰਪਾ ਤੇ ਸੰਤ ਭੋਟਿਆ, ਨਾਨਕ, ਮਨਿ ਪਰਗਾਸੁ ॥੧॥			(ਉਪਰਲੀ ਪੰਕਤੀ ਵਿਚਲੀ ਅਵਸਥਾ ਦੇ ਆਰੰਭ ਬਾਰੇ ਦਸਦੇ ਹਨ) ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਹਰੀ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ ਸੰਤ ਗੁਰੂ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਮਨ ਵਿਚ ਪਰਗਾਸ ਹੋ ਗਿਆ।
ਅਸਟਪਦੀ ॥	ਅਸਟਪਦੀ		ਅੱਠ ਪਦਿਆਂ ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਅਸਟਪਦੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।
ਸੰਤ ਸੰਗਿ, ਅੰਤਰਿ ਪ੍ਰਭੁ ਡੀਠਾ ॥			ਸੰਤ ਗੁਰੂ ਨਾਲ ਅੰਦਰ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇਖਿਆ।
ਨਾਮੁ ਪ੍ਰਭੁ ਕਾ, ਲਾਗਾ ਮੀਠਾ ॥			ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਨਾਮ ਮਿੱਠਾ ਲਗਿਆ।
ਸਗਲ ਸਮਿਗ੍ਰੀ, ਏਕਸੁ ਘਟ ਮਾਹਿ ॥	ਸਮਿਗ੍ਰੀ, ਮਾਹਿੰ	ਸਮਿਗ੍ਰੀ ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਸਮਗ੍ਰੀ ਕਰਨਾ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। 'ਮ' ਤੇ ਲਗੀ ਸਿਹਾਰੀ ਉਚਾਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।	ਸਾਰੀ ਸਮਗ੍ਰੀ ਭਾਵ ਵਸਤ ਇਸ ਸਰੀਰ ਘਟ ਵਿਖੇ ਹੀ ਹੈ।
ਅਨਿਕ ਰੰਗ, ਨਾਨਾ ਦ੍ਰਿਸਟਾਹਿ ॥	ਦ੍ਰਿਸਟਾਹਿੰ	ਕਈ ਇਥੇ ਨਜ਼ਰ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਸਮਗ੍ਰੀ ਨੂੰ ਬਾਹਰਲੀ ਦਸਦੇ ਹਨ ਜੋ ਪਰ ਗਲ ਤਾਂ ਦੇਹੀ ਦੇ ਅੰਦਰ ਦੀ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਨਾ ਕੇ ਬਾਹਰਲੀ ਸਮਗ੍ਰੀ ਦੀ।	ਅਨੇਕ ਰੰਗ ਅਤੇ ਅਤੇ ਭਾਂਤ ਦੀ ਸਮਗ੍ਰੀ (ਅੰਦਰ ਹੀ) ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੀ ਹੈ।
ਨਉ ਨਿਧਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ, ਪ੍ਰਭ ਕਾ ਨਾਮੁ ॥	ਨਉਂ		ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਨਾਮ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਨਉਂ ਨਿਧਿ ਰੂਪ ਹੈ ਭਾਵ ਨਉਂ ਨਿਧੀਆਂ ਦੇਣਹਾਰਾ ਹੈ।

ਸੰਖਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਦੇਹੀ ਮਹਿ, ਇਸ ਕਾ ਬਿਸ੍ਰਾਮੁ ॥	ਮਹਿੰ		ਇਸ ਨਾਮ ਦਾ ਟਿਕਾਣਾ ਸਰੀਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੀ ਹੈ।
ਸੁੰਨ ਸਮਾਧਿ, ਅਨਹਤ ਤਹ ਨਾਦ ॥	ਤਹੰ	'ਤਹ' 'ਤਹਾਂ' ਦਾ ਲਘੂ ਰੂਪ ਹੈ।	(ਦੇਹੀ ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਨਾਮ ਲਭ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਦਾ ਜਾਪ ਕਰਨ ਕਰਕੇ ਤਾਂ) ਸੁੰਨ ਸਮਾਧੀ ਅਤੇ ਅਨਹਤ ਨਾਦ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੇਹੀ ਵਿਚ ਹੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।
ਕਹਨੁ ਨ ਜਾਈ, ਅਚਰਜ ਬਿਸਮਾਦ ॥			(ਉਪਰ ਦਰਜ ਅਵਸਥਾ ਦਾ) ਇਹ ਜੋ ਹੈਰਾਨੀਜਨਕ ਬਿਸਮਾਦ ਹੈ, ਇਹ ਬਿਆਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।
ਤਿਨਿ ਦੇਖਿਆ, ਜਿਸੁ ਆਪਿ ਦਿਖਾਏ ॥			ਉਸਨੇ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਉਸਨੇ ਆਪ ਦਿਖਾਇਆ ਹੈ।
ਨਾਨਕ, ਤਿਸੁ ਜਨ, ਸੋਝੀ ਪਾਏ ॥੧॥			ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਉਸ ਜਨ ਨੂੰ ਸੋਝੀ ਪਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਸਭ ਕਾਸੇ ਦੀ।
ਸੋ ਅੰਤਰਿ, ਸੋ ਬਾਹਰਿ ਅਨੰਤ ॥		"ਸੋ ਬਾਹਰਿ ਅਨੰਤ" ਤੋਂ ਭਾਵ ਹੈ ਕਿ ਸਰੀਰ ਦੇ ਵਿਚ ਹੁੰਦਾ ਹੋਇਆ ਉਹ ਸਾਰਾ ਦਾ ਸਾਰਾ ਸਰੀਰ ਵਿਚ ਹੀ ਮਹਿਦੂਦ ਨਹੀਂ ਹੋ ਗਿਆ ਬਲਕਿ ਬਾਹਰ ਵੀ ਬੇਅੰਤ ਹੀ ਹੈ। "ਅਨੰਤ" ਇਥੇ ਕਿਰਿਆ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣ ਹੈ।	ਉਹ ਸਰੀਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਬਾਹਰ ਵੀ ਬੇਅੰਤ ਹੈ।
ਘਟਿ ਘਟਿ, ਬਿਆਪਿ ਰਹਿਆ ਭਗਵੰਤ ॥		ਘਟ ਦਾ ਅਖਰੀ ਅਰਥ ਹੈ ਘੜਾ। ਬਾਣੀ ਵਿਚ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਘਟ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸਰੀਰ ਵੀ ਘੜੇ ਵਾਂਗ ਹੀ ਤਨਿਕ ਮਾਤਰ ਠੋਕਰ ਨਾਲ ਟੁਟ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।	ਸਰੀਰ ਸਰੀਰ ਵਿਚ ਭਗਵੰਤ ਪ੍ਰਭੂ ਮੌਜੂਦ ਹੈ।
ਧਰਨਿ ਮਾਹਿ, ਆਕਾਸ, ਪਇਆਲ ॥	ਮਾਹਿੰ, ਆਕਾਸ	"ਮਾਹਿ" ਇਥੇ ਧਰਨਿ, ਆਕਾਸ ਅਤੇ ਪਇਆਲ ਦਾ ਸਾਂਝਾ ਸੰਬੰਧਕੀ ਪਦ ਹੈ।	ਧਰਤੀ, ਅਸਮਾਨ ਅਤੇ ਪਾਤਾਲ ਵਿਚ ਪ੍ਰਭੂ ਹੈ।
ਸਰਬ ਲੋਕ, ਪੂਰਨ ਪ੍ਰਤਿਪਾਲ ॥			ਸਭ ਲੋਕਾਂ (ਬ੍ਰਹਿਮੰਡ, ਦੁਨੀਆਂ) ਵਿਚ ਉਹ ਪੂਰਨ ਤੌਰ ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਹੈ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤਿਪਾਲਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।
ਬਨਿ, ਤਿਨਿ, ਪਰਬਤਿ ਹੈ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮੁ ॥		ਬਨਿ, ਤਿਨਿ ਅਤੇ ਪਰਬਤਿ ਦੀਆਂ ਛੇਕੜਲੀਆਂ ਸਿਹਾਰੀਆਂ ਇਥੇ "ਵਿਚ" ਦਾ ਅਰਥ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ।	ਬਨ, ਤੀਲੇ, ਪਰਬਤ ਵਿਚ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਹੈ।
ਜੈਸੀ ਆਗਿਆ, ਤੈਸਾ ਕਰਮੁ ॥			ਜੈਸੀ ਆਗਿਆ ਹੋਵੇ, ਸੋ (ਬਨ, ਤੀਲੇ ਅਤੇ ਪਰਬਤ ਆਦਿ) ਤੈਸਾ ਹੀ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਸੰਬਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਪਉਣ, ਪਾਣੀ, ਬੈਸੰਤਰ ਮਾਹਿ ॥	ਮਾਹਿੰ		ਹਵਾ, ਪਾਣੀ ਅਤੇ ਅਗ ਵਿਚ ਪ੍ਰਭੂ ਹੈ।
ਚਾਰਿ ਕੁੰਟ, ਦਹਦਿਸੇ ਸਮਾਹਿ ॥	ਸਮਾਹਿੰ		ਚਾਰ ਪਾਸੇ ਅਤੇ ਦਸ ਦਿਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿਚ ਸਮਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।
ਤਿਸ ਤੇ ਭਿੰਨ, ਨਹੀ ਕੋ ਠਾਉ ॥	ਨਹੀਂ, ਠਾਉਂ		ਉਸ (ਪ੍ਰਭੂ) ਤੋਂ ਅਲਗ ਕੋਈ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ।
ਗੁਰਪ੍ਰਸਾਦਿ, ਨਾਨਕ, ਸੁਖੁ ਪਾਉ ॥੨॥			ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਗੁਰੂ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ ਸੁਖ ਪਾਉ (ਹੋ ਜੀਵੇ)।
ਬੇਦ, ਪੁਰਾਨ, ਸਿੰਮ੍ਰਿਤਿ ਮਹਿ ਦੇਖੁ ॥	ਮਹਿੰ		ਬੇਦਾਂ ਪੁਰਾਨਾਂ ਅਤੇ ਸਿੰਮ੍ਰਿਤੀਆਂ ਵਿਚ ਉਸ ਪ੍ਰਭੂ ਨੂੰ ਹੀ ਦੇਖ (ਸਮਝ)। ਇਥੇ ਸਰਸਰੀ ਤੌਰ ਤੇ ਜ਼ਿਕਰ ਹੈ ਕਿ ਬਾਕੀ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਵਾਂਗੂੰ ਬੇਦਾਂ, ਪੁਰਾਨਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਹੈ। ਇਸ ਪੰਕਤੀ ਤੋਂ ਇਹ ਭਾਵ ਨਹੀਂ ਕਿ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਬੇਦਾਂ ਪੁਰਾਨਾਂ ਵਿਚ ਖਾਸ ਤੌਰ ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦਾ ਆਪਾ ਹੈ। ਬੇਦਾਂ ਪੁਰਾਨਾਂ ਵਿਚ ਉਸਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਸਰਸਰੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਬਾਕੀ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਵਿਚ ਹੈ ਪਰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਆਪਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਆਸਾ ਕੀ ਵਾਰ ਦੀ ਛੇਵੀਂ ਪਉੜੀ ਤੋਂ ਸਿਧ ਹੈ।
ਸਸੀਅਰ, ਸੂਰ, ਨਖੁਤ੍ ਮਹਿ ਏਕੁ ॥	ਸਸੀਅਰ, ਨਖੁਤ੍ = ਨਖਿਅਤਰ, ਮਹਿੰ	ਸਸੀ ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ ਚੰਦ; ਸੋ 'ਸ' ਦੇ ਪੈਰ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਧੁਨੀ ਦਾ ਉਚਾਰਨ 'ਸ਼' ਵਾਂਗ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।	ਚੰਦ, ਸੂਰਜ ਅਤੇ ਤਾਰਿਆਂ ਵਿਚ ਉਹੀ ਇਕ ਹੈ।
ਬਾਣੀ ਪ੍ਰਭ ਕੀ, ਸਭੁ ਕੋ ਬੋਲੈ ॥			ਆਪਣੇ ਵਲੋਂ ਤਾਂ ਸਭ ਕੋਈ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਬੋਲੀ ਬੋਲਦਾ ਹੈ।

ਸੰਬਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਆਪਿ ਅਡੋਲੁ, ਨ ਕਬਹੂ ਡੋਲੈ ॥	ਕਬਹੂੰ		<p>ਪਰ, ਵਾਹਿਗੁਰੂ (ਅਜਿਹੇ ਬੋਲਣ ਤੇ) ਅਡੋਲ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਡੋਲਦਾ ਭਾਵ ਪਸੀਜਦਾ ਨਹੀਂ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਧੁਰ ਕੀ ਬਾਣੀ ਤੇ ਪਸੀਜਦਾ ਹੈ।</p> <p>੧. ਇਸ ਪੰਕਤੀ ਵਿਚੋਂ ਇਹ ਸਿਧ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਨ ਉਕਤ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਬੋਲੀ ਬੋਲਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਨਾਲ, ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਰਤਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਡੋਲਦਾ ਭਾਵ ਪਸੀਜਦਾ ਪਰ ਜਦੋਂ ਗੁਰਸਿਖ ਪ੍ਰੇਮਾ ਭਗਤੀ ਵਿਚ ਧੁਰ ਕੀ ਬਾਣੀ ਨੂੰ ਕੀਰਤਨ ਰੂਪ ਵਿਚ ਬੋਲਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਅਡੋਲ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦਾ, ਜ਼ਰੂਰ ਪਸੀਜ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।</p> <p>੨. ਜੇਕਰ ਬਿਸਰਾਮ 'ਅਡੋਲੁ' ਦੀ ਬਜਾਏ 'ਨ' ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲਾਇਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਦੇਖੋ ਅਰਥ ਦਾ ਕੈਸਾ ਅਨੱਰਥ ਹੁੰਦਾ ਹੈ; ਫੇਰ ਗ਼ਲਤ ਅਰਥ ਬਣੇਗਾ - ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਆਪਿ ਅਡੋਲ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਦੇ ਡੋਲਦਾ ਹੈ।</p> <p>੩. ਇਸ ਪੰਕਤੀ ਦਾ ਇਹ ਅਰਥ ਕਰਨਾ ਕਿ ਸਭ ਕੋਈ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਹੀ ਬੋਲੀ ਬੋਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਜੀਬ ਹੀ ਅਰਥ ਹੈ। ਇਹ ਅਰਥ ਕਰਨ ਨਾਲ, ਦੁਪੰਕਤੀ ਦਾ ਆਪਸ ਵਿਚ ਮੇਲ ਕਰਨਾ ਔਖਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।</p>
ਸਰਬ ਕਲਾ ਕਰਿ, ਖੇਲੈ ਖੇਲ ॥	ਕਲਾਂ	ਕਲਾ = ਸ਼ਕਤੀਆਂ।	ਸਾਰੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਸਹਿਤ ਉਹ ਇਹ ਜਗ ਦਾ ਖੇਲ ਖੇਲਦਾ ਹੈ।
ਮੋਲਿ ਨ ਪਾਈਐ, ਗੁਣਹ ਅਮੋਲ ॥	ਗੁਣਹਾਂ		ਉਸਦੇ ਗੁਣਾਂ ਦਾ ਮੁੱਲ ਨਹੀਂ ਪੈ ਸਕਦਾ; ਉਸਦੇ ਗੁਣ ਅਮੋਲ ਹਨ।
ਸਰਬ ਜੋਤਿ ਮਹਿ, ਜਾ ਕੀ ਜੋਤਿ ॥	ਮਹਿੰ		ਸਾਰੀਆਂ ਦੀ ਜੋਤਿ ਭਾਵ ਆਤਮਾ ਵਿਚ, ਉਸਦੀ ਜੋਤਿ ਹੈ।
ਧਾਰਿ ਰਹਿਓ ਸੁਆਮੀ, ਓਤਿ ਪੋਤਿ ॥			ਸੁਆਮੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਸਭ ਨੂੰ ਧਾਰ ਕੇ ਬੈਠਾ ਹੈ ਭਾਵ ਸਹਾਰਾ ਦੇ ਰਹਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਸਭ ਨਾਲ ਉਤਿ ਪੋਤਿ ਹੈ ਭਾਵ ਕਪੜੇ ਦੇ ਧਾਗਿਆਂ ਵਾਗ ਇਕ ਮਿਕ ਹੈ।
ਗੁਰਪਰਸਾਦਿ, ਭਰਮ ਕਾ ਨਾਸੁ ॥			ਗੁਰੂ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ, ਜਿਨਾਂ ਦੇ ਭਰਮ ਦਾ ਨਾਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਸੰਬਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਨਾਨਕ, ਤਿਨ ਮਹਿ, ਏਹੁ ਬਿਸਾਸੁ ॥੩॥	ਮਹਿੰ, ਬਿਸਾਸ	ਬਿਸਾਸ = ਬਿਸਾਸ। ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਮੂਲ ਹੈ 'ਵਿਸ਼ਵਾਸ'।	ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸਚਾ ਯਕੀਨ (ਰੱਬ) ਤੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ।
ਸੰਤ ਜਨਾ ਕਾ ਪੇਖਨੁ, ਸਭੁ ਬ੍ਰਹਮ ॥	ਜਨਾਂ		ਸੰਤ ਜਨਾਂ ਦਾ ਦੇਖਣਾ ਸਭ ਪਾਸੇ ਬ੍ਰਹਮ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਭਾਵ ਉਹ ਹਰ ਥਾਂ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹਨ।
ਸੰਤ ਜਨਾ ਕੈ ਹਿਰਦੈ, ਸਭਿ ਧਰਮ ॥	ਜਨਾਂ		<p>ਸੰਤ ਜਨਾਂ ਦੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਸਭ ਧਰਮ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਭਾਵ ਉਹ ਗੁਰਮਤਿ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪਹਿਲੂਆਂ ਵਿਚ ਪਰਬੀਨ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।</p> <p>੧. ਇਸ ਪੰਕਤੀ ਦਾ ਇਹ ਭਾਵ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰਸਿਖ ਸੰਤ ਸਾਰੇ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਬਲਕਿ ਇਹ ਭਾਵ ਹੈ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਸਭ ਫਰਜ਼ (ਧਰਮ ਦਾ ਅਰਥ ਫਰਜ਼ ਵੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ) ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਭਾਵ ਉਹ ਸਭ ਗੁਰਮਤਿ ਦੇ ਫਰਜ਼ ਨਿਭਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਹੋਰ ਧਰਮਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰਮਤਿ ਮਾਨਤਾ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ ਫੇਰ ਇਸ ਪੰਕਤੀ ਦੇ ਇਹ ਅਰਥ ਕਰਨੇ ਕਿ ਗੁਰਸਿਖਾਂ ਦੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਸਾਰੇ ਆਨਮਤੀ ਧਰਮ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕੈਸੇ ਅਵੈਝੇ ਅਤੇ ਗੁਰਮਤਿ ਪ੍ਰਤਿਕੂਲ ਅਰਥ ਹਨ।</p> <p>੨. ਇਸ ਪੰਕਤੀ ਤੋਂ ਇਹ ਵੀ ਸਿਧ ਹੈ ਕਿ ਪੁਗ ਖਲੋਤੇ ਗੁਰਮੁਖ ਰਹਿਤ ਬਹਿਤ ਅਤੇ ਹੋਰ ਗੁਰਮਤਿ ਗੁਣਾਂ ਅਤੇ ਫਰਜ਼ਾਂ ਵਿਚ ਪਰਬੀਨ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਸ਼ਖਸ ਗੁਰਮਤਿ ਰਹਿਤ ਵਲੋਂ ਕੋਰਾ ਹੈ ਜਾਂ ਢਿਲਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਪੂਰਨ ਅਵਸਥਾ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਗੁਰਮੁਖ, ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸਾਰੇ ਹੁਕਮ ਮੰਨਣ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਤਤਪਰ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਉਚੀ ਅਵਸਥਾ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਮੁਢਲੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰ ਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਿਆ ਕਰਦੇ।</p>
ਸੰਤ ਜਨਾ ਸੁਨਹਿ ਸੁਭ ਬਚਨ ॥	ਜਨਾਂ, ਸੁਨਹਿੰ		ਸੰਤ ਜਨ ਗੁਰਬਾਣੀ ਰੂਪੀ ਸੁਭ ਬਚਨ ਸੁਣਦੇ ਹਨ।
ਸਰਬ ਬਿਆਪੀ ਰਾਮ ਸੰਗਿ ਰਚਨ ॥			ਸਾਰੇ ਪਾਸੇ ਰਮੇ ਹੋਏ ਰਾਮ ਨਾਲ ਹੀ ਉਹ ਰੱਚਦੇ ਹਨ।

ਸੰਖਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਜਿਨਿ ਜਾਤਾ, ਤਿਸ ਕੀ ਇਹ ਰਹਤ ॥			ਜਿਨਾਂ ਨੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨੂੰ ਜਾਣਿਆ ਹੈ, ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਇਹ (ਉਪਰ ਦਰਜ) ਰਹਿਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।
ਸਤਿ ਬਚਨ, ਸਾਧੂ ਸਭਿ ਕਹਤ ॥		'ਸਭਿ' ਦਾ ਸੰਬੰਧ 'ਬਚਨ' ਨਾਲ ਹੈ ਨਾ ਕਿ 'ਸਾਧੂ' ਨਾਲ।	ਸਾਧੂ ਗੁਰਸਿਖ ਸਭ ਬਚਨ ਸਤਿ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਭਾਵ ਮਿਥਿਆ ਨਹੀਂ ਬੋਲਦੇ।
ਜੋ ਜੋ ਹੋਇ, ਸੋਈ ਸੁਖੁ ਮਾਨੈ ॥			ਜੋ ਜੋ ਵੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਸਨੂੰ ਹੀ ਸੁਖ ਕਰਕੇ ਜਾਣਦਾ ਹੈ। (ਕਿਉਂਕਿ) ਗੁਰਸਿਖ ਦੀ ਭਾਣਾ ਮੰਨਣ ਦੀ ਐਸੀ ਉਚੀ ਅਵਸਥਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਵਲੋਂ ਜੋ ਵੀ ਵਾਪਰਦਾ ਹੈ, ਉਸਨੂੰ ਨੂੰ ਸੁਖ ਹੀ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
ਕਰਨ, ਕਰਾਵਨਹਾਰੁ, ਪ੍ਰਭੁ ਜਾਨੈ ॥		"ਹਾਰੁ" ਦਾ ਸੰਬੰਧ ਕਰਨ ਅਤੇ ਕਰਾਵਨ ਦੋਹਾਂ ਨਾਲ ਹੈ।	ਕਰਨਹਾਰ ਅਤੇ ਕਰਾਉਣਹਾਰ ਉਹ ਪ੍ਰਭੂ ਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਹੈ।
ਅੰਤਰਿ ਬਸੇ, ਬਾਹਰਿ ਭੀ ਓਹੀ ॥			ਅੰਦਰ ਵੀ ਅਤੇ ਸਰੀਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਵੀ, ਉਹੀ (ਪ੍ਰਭੂ) ਹੀ ਵਸਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।
ਨਾਨਕ, ਦਰਸਨੁ ਦੇਖਿ, ਸਭ ਮੋਹੀ ॥੪॥	ਦਰਸਨ		ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਗੁਰਸਿਖਾਂ ਦੇ ਦਰਸਨ ਦੇਖ ਕੇ ਸਭ ਲੁਕਾਈ ਮੋਹੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਕਈ ਅਰਥ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਭ ਲੋਕ ਅੰਦਰ ਬਾਹਰ ਵਸੇ ਹੋਏ ਪ੍ਰਭੂ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਮੋਹੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਅਰਥ ਵਿਚ ਕਈ ਸਮਸਿਆਵਾਂ ਹਨ; ਪਹਿਲੀ ਗਲ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭੂ ਅੰਦਰ ਬਾਹਰ ਦਿਸਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਦੂਸਰੀ ਗਲ ਹੈ ਕਿ 'ਸਭ' ਗੁਪਤ ਇਸਤ੍ਰੀ ਲਿੰਗ ਨਾਂਵ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣ ਹੈ। ਸੋ ਅਰਥ ਹੈ ਕਿ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨੂੰ ਅੰਦਰ ਬਾਹਰ ਦੇਖਣ ਵਾਲੇ ਗੁਰਮੁਖ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਸਾਰੀ ਲੁਕਾਈ ਮੋਹੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਸੰਬਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਆਪਿ ਸਤਿ, ਕੀਆ ਸਭੁ ਸਤਿ ॥			ਪ੍ਰਭੂ ਆਪ ਸਚ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਜੋ ਕੀਤਾ ਹੈ (ਭਾਵ ਜੋ ਦੁਨੀਆ ਰਚੀ ਹੈ) ਉਹ ਵੀ ਸਚ ਹੈ। ਇਸ ਪੰਕਤੀ ਨਾਲ ਅਦਵੈਤ ਵੇਦਾਂਤ ਦਾ ਖੰਡਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਦੁਨੀਆ ਜਾਪਦੀ ਹੈ ਪਰ ਹੈ ਨਹੀਂ ਜਿਵੇਂ ਰੱਸੀ ਨੂੰ ਸੱਪ ਸਮਝ ਲਈਏ ਤਾਂ ਉਹ ਰੱਸੀ ਸੱਪ ਜਾਪਦੀ ਹੈ ਪਰ ਅਸਲੀਅਤ ਵਿਚ ਸੱਪ ਤਾਂ ਹੁੰਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਪੰਕਤੀ ਤੋਂ ਸਿਧ ਹੈ ਕਿ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਜ਼ਰੂਰ ਸਚੀਂ ਹੀ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਅਲਗ ਗਲ ਹੈ ਕਿ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣੀ ਪਰ ਜਦੋਂ ਤਕ ਇਹ ਕਾਇਮ ਹੈ, ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਸਚੀਂ ਹੈ, ਸੱਪ ਦੇ ਭੁਲੇਖੇ ਵਿਚ ਰੱਸੀ ਵਾਲਾ ਹਿਸਾਬ ਨਹੀਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਵੇਦਾਂਤੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।
ਤਿਸੁ ਪ੍ਰਭ ਤੇ, ਸਗਲੀ ਉਤਪਤਿ ॥			ਸਾਰੀ ਉਤਪਤੀ ਭਾਵ ਪੈਦਾਵਾਰ, ਪ੍ਰਭੂ ਤੋਂ ਹੋਈ ਹੈ।
ਤਿਸੁ ਭਾਵੈ, ਤਾ ਕਰੇ ਬਿਸਥਾਰੁ ॥	ਤਾਂ		ਉਸਨੂੰ ਭਾਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।
ਤਿਸੁ ਭਾਵੈ, ਤਾ ਏਕੰਕਾਰੁ ॥		'ਏਕੰਕਾਰੁ' = ਇਕ+ਆਕਾਰ ਭਾਵ ਇਕੱਲਾ।	ਉਸਨੂੰ ਭਾਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਇਕ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
ਅਨਿਕ ਕਲਾ, ਲਖੀ ਨਹ ਜਾਇ ॥	ਕਲਾਂ, ਜਾਇੰ।	'ਅਨਿਕ' ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸ਼ਕ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ ਕਿ 'ਕਲਾ' ਇਥੇ ਬਹੁਵਚਨ ਰੂਪ ਵਿਚ ਹੈ, ਸੋ ਇਸਦਾ ਨਾਸਕੀ ਉਚਾਰਨ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।	ਉਸਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਅਨੇਕ ਹਨ ਜੋ ਲਖੀਆਂ ਭਾਵ ਸਮਝੀਆਂ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ।
ਜਿਸੁ ਭਾਵੈ, ਤਿਸੁ ਲਏ ਮਿਲਾਇ ॥			ਜਿਸਨੂੰ ਚਾਹੇ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਮਿਲਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ।
ਕਵਨ ਨਿਕਟਿ, ਕਵਨ ਕਹੀਐ ਦੂਰਿ ॥			ਉਸਨੂੰ ਕਿਸ ਦੇ ਨੇੜੇ ਅਤੇ ਕਿਸ ਤੋਂ ਦੂਰ ਕਹੀਏ।

ਸੰਬਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਆਪੇ ਆਪਿ, ਆਪ ਭਰਪੂਰਿ ॥			ਉਹ ਆਪੇ ਆਪ ਹੈ ਭਾਵ ਇਕੱਲਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪੇ ਸਾਰੇ ਭਰਪੂਰ ਵੀ ਹੈ। ਇਹ ਕੋਈ ਗੁਝਾ ਭੇਦ ਹੈ ਜੋ ਗੁਰਾਂ ਨੇ ਦਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਆਪੇ ਆਪ ਵੀ ਹੈ ਭਾਵ ਬਿਲਕੁਲ ਹੀ ਇਕੱਲਾ ਵੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਭਰਪੂਰ ਵੀ ਹੈ।
ਅੰਤਰਗਤਿ, ਜਿਸੁ ਆਪਿ ਜਨਾਏ ॥		ਅੰਤਰਗਤਿ' = ਭੀਤਰ, ਅੰਤਰ ਆਤਮੇ।	ਜਿਸਨੂੰ ਉਹ ਅੰਤਰ ਆਤਮੇ ਆਪ ਜਣਾ ਦੇਵੇ ਭਾਵ ਦਿਖਾ ਦੇਵੇ;
ਨਾਨਕ, ਤਿਸੁ ਜਨ ਆਪਿ ਬੁਝਾਏ ॥੫॥			ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਉਸ ਜਨ ਨੂੰ ਆਪੇ ਸਭ (ਆਪਣੀ ਸਰਬ ਵਿਆਪਕਤਾ) ਬੁਝਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਪੰਕਤੀ ਤੋਂ ਸਿਧ ਹੈ ਕਿ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨੂੰ ਸਰਬ ਵਿਆਪਕ ਦੇਖਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰੋਂ ਦੇਖਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਜਿਸਨੇ ਉਸਨੂੰ ਘਟ ਅੰਦਰੋਂ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ, ਉਸਨੇ ਉਸਨੂੰ ਬਾਹਰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ। ਪੁਰਾਣੀ ਗਲ ਹੈ ਇਕ ਮਸ਼ਹੂਰ ਸੰਤ ਨੇ ਇਸ ਲਿਖਾਰੀ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਸਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਰੱਬ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਇਕ ਚਿਤੀ ਵਿਚ ਦੇਖਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਹੀ ਇਸ ਲਿਖਾਰੀ ਨੂੰ ਸਮਝ ਆ ਗਈ ਕਿ ਇਸ ਸ਼ਖਸ ਨੂੰ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਹੋਏ ਕਿਉਂਕਿ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅੰਦਰੋਂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।
ਸਰਬ ਭੂਤ, ਆਪਿ ਵਰਤਾਰਾ ॥		ਭੂਤ ਦਾ ਇਥੇ ਭਾਵ ਹੈ ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਦਾ ਤਤ ਭਾਵ ਪੰਜ ਤੱਤ ਭਾਵ ਮਾਦਾ ਰਚਨਾ।	ਸਰਬ ਭੂਤ ਭਾਵ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਮਾਨ ਰੂਪੀ ਆਕਾਰ ਉਸਨੇ ਆਪ ਕੀਤਾ ਹੈ।
ਸਰਬ ਨੈਨ, ਆਪਿ ਪੇਖਨਹਾਰਾ ॥			ਸਾਰੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਰਾਹੀਂ ਉਹ ਆਪ ਦੇਖਣਵਾਲਾ ਹੈ (ਕਿਉਂਕਿ ਸਭ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦ ਹੈ)।
ਸਗਲ ਸਮਗ੍ਰੀ, ਜਾ ਕਾ ਤਨਾ ॥			ਸਾਰੀ ਸਮਗ੍ਰੀ ਭਾਵ ਦਿਸਦਾ ਆਕਾਰ ਉਸ ਸਰਗੁਨ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਦਾ ਮਾਨੋ ਸਰੀਰ ਹੈ।

ਸੰਬਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਆਪਨ ਜਸੁ, ਆਪ ਹੀ ਸੁਨਾ ॥			(ਗੁਰਬਾਣੀ ਰਾਹੀਂ ਅਤੇ ਸਚੇ ਨਾਮ ਰਾਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ) ਆਪਣਾ ਜਸ ਉਹ ਆਪ ਹੀ ਸੁਣਵਾਲਾ ਹੈ।
ਆਵਨ ਜਾਨੁ, ਇਕੁ ਖੇਲੁ ਬਨਾਇਆ ॥			ਸੰਸਾਰ ਤੇ ਆਉਣਾ ਜਾਣਾ ਭਾਵ ਜੰਮਣਾ ਮਰਣਾ ਉਸਨੇ ਇਕ ਖੇਲ ਬਣਾਇਆ ਹੈ।
ਆਗਿਆਕਾਰੀ ਕੀਨੀ ਮਾਇਆ ॥			ਮਾਇਆ ਉਸਦੀ ਆਗਿਆਕਾਰੀ ਹੈ।
ਸਭ ਕੈ ਮਧਿ, ਅਲਿਪਤੋ ਰਹੈ ॥			ਉਹ ਸਾਰਿਆਂ ਦੇ ਵਿਚ ਵੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਰਿਆਂ ਤੋਂ ਅਲੇਪ ਭਾਵ ਅਲਗ ਵੀ ਹੈ (ਸਰਗੁਨ ਅਤੇ ਨਿਰਗੁਨ ਸਰੂਪ ਕਰਕੇ)।
ਜੋ ਕਿਛੁ ਕਹਣਾ, ਸੁ ਆਪੇ ਕਹੈ ॥			ਜੋ ਕੁਝ ਵੀ ਕਹਿਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਉਹ ਆਪ ਹੀ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ (ਭਾਵ ਜੀਵ ਦੇ ਕੁਝ ਹਥ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਹੈ)।
ਆਗਿਆ ਆਵੈ, ਆਗਿਆ ਜਾਇ ॥			ਉਸਦੇ ਹੁਕਮ ਵਿਚ ਜੀਵ ਇਸ ਸੰਸਾਰ ਤੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਵਿਚ ਚਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
ਨਾਨਕ, ਜਾ ਭਾਵੈ, ਤਾ ਲਏ ਸਮਾਇ ॥੬॥	ਜਾਂ, ਤਾਂ		ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਜਦੋਂ ਚਾਹੇ ਉਹ ਜੀਵ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਸਮਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ।
ਇਸ ਤੇ ਹੋਇ, ਸੁ ਨਾਹੀ ਬੁਰਾ ॥	ਨਾਹੀਂ		ਜੇ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਪਾਸੋਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਕਦੇ ਬੁਰਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।
ਓਰੈ ਕਹਹੁ, ਕਿਨੈ ਕਛੁ ਕਰਾ ॥		ਓਰੈ = ਅਵਰੇ ਨੇ ਭਾਵ ਹੋਰ ਨੇ।	ਦਸੋ, ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਨੇ ਕੁਝ ਕੀਤਾ ਹੈ ਭਾਵ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ।
ਆਪਿ ਭਲਾ, ਕਰਤੂਤਿ ਅਤਿ ਨੀਕੀ ॥		'ਕਰਤੂਤਿ' = ਕਰਣੀ. ਕੰਮ, ਕਾਰ।	ਉਹ ਆਪ ਭਲਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਕਰਤੂਤ ਬਹੁਤ ਪਵਿੱਤਰ ਹੈ।
ਆਪੇ ਜਾਨੈ, ਅਪਨੇ ਜੀ ਕੀ ॥			ਆਪਣੇ ਦਿਲ ਦੀ ਉਹ ਆਪ ਹੀ ਜਾਣਦਾ ਹੈ।
ਆਪਿ ਸਾਚੁ, ਧਾਰੀ ਸਭ ਸਾਚੁ ॥			ਉਹ ਆਪ ਸਚ ਹੈ ਭਾਵ ਸਦੀਵੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜੋ ਉਸਨੇ ਧਾਰੀ (ਥੰਮੀ) ਹੋਈ ਹੈ ਭਾਵ ਸਾਰੀ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਵੀ ਸਚ ਹੈ, ਭਰਮ ਨਹੀਂ ਹੈ।
ਓਤਿ ਪੋਤਿ, ਆਪਨ ਸੰਗਿ ਰਾਚੁ ॥			ਉਹ ਤਾਣੇ ਪੇਟੇ ਵਾਂਗ ਆਪਣੀ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਨਾਲ ਰਚਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।
ਤਾ ਕੀ ਗਤਿ ਮਿਤਿ, ਕਹੀ ਨ ਜਾਇ ॥			ਉਸਦੀ ਗਤਿ ਅਤੇ ਮਿਤਿ ਬਿਆਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ।

ਸੰਬਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਦੂਸਰ ਹੋਇ, ਤ ਸੋਝੀ ਪਾਇ ॥			ਦੂਜਾ ਕੋਈ ਹੋਵੇ (ਉਸ ਬਰਾਬਰ) ਤਾਂ ਸੋਝੀ ਪਾਵੇ ਜਾਂ ਪਾ ਸਕੇ।
ਤਿਸ ਕਾ ਕੀਆ, ਸਭੁ ਪਰਵਾਨੁ ॥			ਉਸਦਾ ਕੀਤਾ ਸਭ ਪਰਵਾਨ ਹੈ ਭਾਵ ਸਹੀ ਹੈ।
ਗੁਰਪ੍ਰਸਾਦਿ, ਨਾਨਕ, ਇਹੁ ਜਾਨੁ ॥੨॥			ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਗੁਰੂ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ ਇਹ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ (ਕਿ ਉਹ ਸਭ ਸਹੀ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਕੁਝ ਵੀ ਗਲਤ ਨਹੀਂ)'
ਜੋ ਜਾਨੈ, ਤਿਸੁ ਸਦਾ ਸੁਖੁ ਹੋਇ ॥			ਜੋ (ਉਪਰ ਲਿਖੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਮਨ ਕਰਕੇ) ਜਾਣ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਭਾਵ ਸਮਝ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਮਲ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਸਨੂੰ ਸਦਾ ਹੀ ਸੁਖ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
ਆਪਿ ਮਿਲਾਇ ਲਏ, ਪ੍ਰਭੁ ਸੋਇ ॥			ਉਸਨੂੰ ਪ੍ਰਭੂ ਆਪੇ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਮਿਲਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ।
ਓਹੁ ਧਨਵੰਤੁ, ਕੁਲਵੰਤੁ, ਪਤਿਵੰਤੁ ॥			ਉਹ ਧਨਵਾਲਾ, ਚੰਗੇ ਪਰਿਵਾਰ ਕੁਲ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਇਜ਼ਤਵਾਲਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
ਜੀਵਨ ਮੁਕਤਿ, ਜਿਸੁ ਰਿਦੈ ਭਗਵੰਤੁ ॥		ਇਥੇ 'ਜੀਵਨ ਮੁਕਤਿ' ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਜੀਵਨ ਮੁਕਤਿ ਪਦਵੀ ਵਾਲਾ ਨਾ ਕੇ ਜੀਵਨ ਮੁਕਤ ਮਨੁੱਖ। ਜੇਕਰ ਜੀਵਨ ਮੁਕਤ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਭਾਵ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ 'ਜੀਵਨ ਮੁਕਤ' ਲਿਖਿਆ ਹੁੰਦਾ।	ਜਿਸਦੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਭਗਵੰਤ ਪ੍ਰਭੂ ਹੋਵੇ, ਉਹ ਜੀਵਨ ਮੁਕਤਿ ਪਦਵੀ ਵਾਲਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
ਧੰਨੁ ਧੰਨੁ ਧੰਨੁ ਜਨੁ ਆਇਆ ॥			ਉਹ ਧੰਨ ਧੰਨ ਧੰਨ ਜਨ ਇਸ ਦੁਨੀਆ ਵਿਚ ਆਇਆ;
ਜਿਸੁ ਪ੍ਰਸਾਦਿ, ਸਭੁ ਜਗਤੁ ਤਰਾਇਆ ॥			ਜਿਸ ਨੇ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ, ਸਾਰਾ ਜਗਤ ਤਰਾਇਆ।
ਜਨ ਆਵਨ ਕਾ, ਇਹੈ ਸੁਆਉ ॥			ਜਨ ਦੇ ਆਉਣ ਦਾ ਮਨੋਰਥ ਇਹੋ ਹੁੰਦਾ ਹੈ (ਦੁਨੀਆ ਨੂੰ ਮੁਕਤ ਕਰਾਉਣਾ)।
ਜਨ ਕੈ ਸੰਗਿ, ਚਿਤਿ ਆਵੈ ਨਾਉ ॥	ਨਾਂਉਂ		ਐਸੇ ਜਨ ਨਾਲ ਨਾਮ ਚੇਤੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ।
ਆਪਿ ਮੁਕਤੁ, ਮੁਕਤੁ ਕਰੈ ਸੰਸਾਰੁ ॥			ਉਹ ਆਪ ਮੁਕਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਵੀ ਮੁਕਤ ਕਰਦਾ ਹੈ।
ਨਾਨਕ, ਤਿਸੁ ਜਨ ਕਉ, ਸਦਾ ਨਮਸਕਾਰੁ ॥੮॥੨੩॥		'ਨਮਸਕਾਰੁ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ 'ਨਮਸ਼ਕਾਰੁ' ਕਰਨਾ ਦਰੁਸਤ ਨਹੀਂ ਹੈ।	ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਉਸ ਜਨ ਨੂੰ ਸਦਾ ਨਮਸਕਾਰ ਹੈ।

ਸੰਬਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਸਲੋਕੁ ॥			
ਪੂਰਾ ਪ੍ਰਭੁ ਆਰਾਧਿਆ, ਪੂਰਾ ਜਾ ਕਾ ਨਾਉ ॥	ਨਾਂਉਂ		ਪੂਰਾ ਪ੍ਰਭੁ ਆਰਾਧਿਆ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਨਾਂ ਵੀ ਪੂਰਾ ਹੈ; ਇਸ ਪੰਕਤੀ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਜੀ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਪੂਰਾ ਪ੍ਰਭੁ ਆਰਾਧਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਸਦਾ ਨਾਮ ਵੀ ਪੂਰਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਸਿਧ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਭੁ ਦੀ ਆਰਾਧਨਾ ਪੂਰੇ ਨਾਮ ਰਾਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਹੀ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਪਿਆ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਦਾ ਨਾਮ ਪੂਰਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਪੂਰੇ ਪ੍ਰਭੁ ਦੀ ਆਰਾਧਨਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਵਸੀਲੇ ਨਾਲ ਪੂਜਾ ਕਰਕੇ ਕਦੇ ਕੋਈ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਕਿ ਉਸਨੇ ਪੂਰੇ ਪ੍ਰਭੁ ਨੂੰ ਆਰਾਧਿਆ ਹੈ।
ਨਾਨਕ, ਪੂਰਾ ਪਾਇਆ, ਪੂਰੇ ਕੇ ਗੁਨ ਗਾਉ ॥੧॥	ਗਾਉਂ		ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਪੂਰੇ ਪ੍ਰਭੁ ਨੂੰ (ਪੂਰੇ ਨਾਮ ਨਾਲ ਆਰਾਧਕੇ) ਪਾਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਹੁਣ (ਅਸੀਂ ਇਸ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੇ ਅਨੰਦ ਵਿਚ) ਪੂਰੇ ਪ੍ਰਭੁ ਦੇ ਗੁਣ ਗਾ ਰਹੇ ਹਾਂ।
ਅਸਟਪਦੀ ॥	ਅਸਟਪਦੀ		ਅੱਠ ਪਦਿਆਂ ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਅਸਟਪਦੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।
ਪੂਰੇ ਗੁਰ ਕਾ, ਸੁਨਿ ਉਪਦੇਸੁ ॥	ਉਪਦੇਸੁ		ਪੂਰੇ ਗੁਰੂ ਦਾ (ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਰੂਪੀ) ਉਪਦੇਸ਼ ਸੁਣ।
ਪਾਰਬ੍ਰਹਮੁ, ਨਿਕਟਿ ਕਰਿ ਪੇਖੁ ॥		'ਨਿਕਟਿ ਕਰਿ ਪੇਖੁ' ਤੋਂ ਭਾਵ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨੂੰ ਨੇੜੇ ਸਮਝਣਾ, ਯਕੀਨ ਕਰਨਾ।	ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਨੂੰ ਨੇੜੇ ਦੇਖ (ਸਮਝ)।
ਸਾਸਿ ਸਾਸਿ, ਸਿਮਰਹੁ ਗੋਬਿੰਦ ॥			ਗੋਬਿੰਦ ਨੂੰ ਸਵਾਸ ਸਵਾਸ ਜਪ (ਭਾਵ ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਧੀ ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਸ ਗਿਰਾਸ ਜਪ)।
ਮਨ ਅੰਤਰ ਕੀ, ਉਤਰੈ ਚਿੰਦ ॥			ਮਨ ਦੇ ਅੰਦਰ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਉਤਰ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।
ਆਸ ਅਨਿਤ ਤਿਆਗਹੁ ਤਰੰਗ ॥		ਅਨਿਤ = ਜੋ ਨਿਤ ਨਾ ਹੋਵੇ ਭਾਵ ਆਰਜ਼ੀ।	ਅਨਿਤ (ਭਾਵ ਆਰਜ਼ੀ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੀ) ਆਸ ਤਰੰਗਾਂ ਤਿਆਗ ਦੇ।
ਸੰਤ ਜਨਾ ਕੀ, ਧੂਰਿ ਮਨ ਮੰਗ ॥	ਜਨਾਂ	ਸੰਤ ਜਨਾਂ ਦੀ ਧੂੜੀ ਮੰਗਣ ਤੋਂ ਭਾਵ ਹੈ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਸੰਤਾਂ ਗੁਰਸਿਖਾਂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਮੰਗਣਾ।	ਸੰਤ ਜਨਾਂ (ਭਾਵ ਗੁਰਸਿਖਾਂ) ਦੇ (ਚਰਨਾਂ ਦੀ) ਧੂੜ, ਹੇ ਮਨਾ, ਮੰਗ।
ਆਪੁ ਛੋਡਿ, ਬੇਨਤੀ ਕਰਹੁ ॥			ਆਪਾ (ਹੰਕਾਰ) ਛੱਡ ਕੇ (ਪ੍ਰਭੂ ਪਾਸ) ਬੇਨਤੀ ਕਰੋ।

ਸੰਬਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਸਾਧ ਸੰਗਿ, ਅਗਨਿ ਸਾਗਰੁ ਤਰਹੁ ॥			ਸਾਧਾਂ ਦੇ ਸੰਗ ਇਸ ਅਗਨਿ ਸਾਗਰ (ਭਾਵ ਸੰਸਾਰ ਸਾਗਰ) ਤਰੇ।
ਹਰਿਧਨ ਕੇ, ਭਰਿ ਲੇਹੁ ਭੰਡਾਰ ॥			ਹਰੀ ਧਨ ਦੇ ਭੰਡਾਰ ਭਰ ਲਓ।
ਨਾਨਕ, ਗੁਰ ਪੂਰੇ ਨਮਸਕਾਰ ॥੧॥		'ਨਮਸਕਾਰ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ 'ਨਮਸ਼ਕਾਰ' ਕਰਨਾ ਦਰੁਸਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। 'ਨਮਸਕਾਰ' ਇਥੇ ਬਹੁਵਚਨ ਰੂਪ ਵਿਚ ਹੈ, ਸੋ ਅਰਥ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ।	ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਪੂਰੇ ਗੁਰੂ ਨੂੰ ਨਮਸਕਾਰਾਂ ਹਨ।
ਖੇਮ, ਕੁਸਲ, ਸਹਜ, ਆਨੰਦ ॥		ਖੇਮ = ਸੁਖ; ਕੁਸਲ = ਰਾਜੀ ਖੁਸ਼ੀ; ਸਹਜ = ਗੁਰਮਤਿ ਸਹਜ ਅਵਸਥਾ ਜਿਸ ਵਿਚ ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਗੁਰਸਿਖ ਦਾ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸੁਭਾ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ; ਆਨੰਦ = ਕਈ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਆਤਮਕ ਆਨੰਦ (ਇਥੇ ਇਹ ਬਹੁਵਚਨ ਸ਼ਬਦ ਹੈ)	ਖੇਮ-ਕੁਸਲ ਮਿਲਣਗੇ, ਸਹਜ ਅਵਸਥਾ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੋਵੇਗੀ, ਅਤੇ ਕਈ ਆਨੰਦ ਮਿਲਣਗੇ;
ਸਾਧਸੰਗਿ, ਭਜੁ ਪਰਮਾਨੰਦ ॥		ਸਾਧਸੰਗਿ = ਸਾਧ ਸੰਗਤ। 'ਸੰਗਿ' ਇਥੇ ਸੰਬੰਧਕੀ ਪਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਬਲਕਿ ਅਧਿਕਰਣ ਕਾਰਕ ਇਕਵਚਨ ਨਾਂਵ ਹੈ ਅਤੇ ਅਰਥ ਹੈ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਵਿਚ।	ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਪਰਮ-ਅਨੰਦ ਰੂਪ ਪ੍ਰਭੂ ਨੂੰ ਭਜ ਭਾਵ ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਮ ਜਪ।
ਨਰਕ ਨਿਵਾਰਿ, ਉਧਾਰਹੁ ਜੀਉ ॥			ਨਰਕ ਨਿਵਾਰ ਲਓ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਜੀਵ (ਭਾਵ ਆਪਣੇ ਆਪ ਦਾ) ਦਾ ਉਧਾਰ ਕਰੋ;
ਗੁਨ ਗੋਬਿੰਦ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਰਸੁ ਪੀਉ ॥		'ਗੁਨ ਗੋਬਿੰਦ' ਦਾ ਭਾਵ ਗੁਰਬਾਣੀ ਤੋਂ ਹੈ। ਹੋਰ ਕਿਤੇ ਵੀ ਗੋਬਿੰਦ ਗੁਣ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਹਨ।	ਗੋਬਿੰਦ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਦਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਰਸ ਪੀਵੋ।
ਚਿਤਿ ਚਿਤਵਹੁ, ਨਾਰਾਇਣ ਏਕ ॥			ਚਿਤ ਵਿਚ ਇਕ ਨਾਰਾਇਣ ਪ੍ਰਭੂ ਨੂੰ ਹੀ ਸਿਮਰੋ।
ਏਕ ਰੂਪ, ਜਾ ਕੇ ਰੰਗ ਅਨੇਕ ॥			ਉਸਦਾ ਰੂਪ ਇਕ ਹੈ ਪਰ ਅਨੇਕ ਰੰਗ ਹਨ।
ਗੋਪਾਲ, ਦਾਮੋਦਰ, ਦੀਨ ਦਇਆਲ ॥		ਇਸ ਪੰਕਤੀ ਵਿਚ 'ਗੋਪਾਲ', 'ਦਾਮੋਦਰ', 'ਦੀਨ ਦਇਆਲ' ਕਿਰਤਮ ਨਾਮ ਬਹੁਵਚਨ ਰੂਪ ਵਿਚ ਹਨ, ਸਤਿਕਾਰ ਵਜੋਂ।	ਉਹ ਦਾਮੋਦਰ ਹਨ ਪਰ ਗੋਪਾਲ ਅਤੇ ਦੀਨ ਦਇਆਲ ਵੀ ਹਨ ਭਾਵ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਪੇਟ ਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਹਨ ਪਰ ਦੀਨ ਦਇਆਲ ਪ੍ਰਤਿਪਾਲਕ ਵੀ ਹਨ
ਦੁਖਭੰਜਨ, ਪੂਰਨ ਕਿਰਪਾਲ ॥		ਇਸ ਪੰਕਤੀ ਵਿਚ 'ਦੁਖਭੰਜਨ', 'ਪੂਰਨ', 'ਕਿਰਪਾਲ' ਕਿਰਤਮ ਨਾਮ ਬਹੁਵਚਨ ਰੂਪ ਵਿਚ ਹਨ, ਸਤਿਕਾਰ ਵਜੋਂ।	ਪ੍ਰਭੂ ਜੀ ਦੁਖਭੰਜਨ (ਦੁਖ ਖਤਮ ਕਰਨਵਾਲੇ) ਹਨ, ਪੂਰਨ ਅਤੇ ਕਿਰਪਾਲ ਹਨ।

ਸੰਬਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਸਿਮਰਿ ਸਿਮਰਿ ਨਾਮੁ ਬਾਰੰ ਬਾਰ ॥			ਨਾਮ ਬਾਰ ਬਾਰ ਸਿਮਰ ਸਿਮਰ।
ਨਾਨਕ, ਜੀਅ ਕਾ, ਇਹੈ ਅਧਾਰ ॥੨॥			ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਇਹੋ ਹੀ ਮਨ ਚਿਤ ਦਾ ਆਸਰਾ ਹੈ।
ਉਤਮ ਸਲੋਕ, ਸਾਧ ਕੇ ਬਚਨ ॥			ਸਾਧ ਗੁਰੂ ਦੇ (ਗੁਰਬਾਣੀ ਰੂਪੀ) ਬਚਨ, ਉਤਮ ਸਲੋਕ ਹਨ; ਇਥੇ 'ਸਲੋਕ' ਤੋਂ ਭਾਵ ਬਾਣੀਆਂ ਦਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਾਰੇ ਸਲੋਕਾਂ ਵਿਚੋਂ ਭਾਵ ਸਭ ਬਾਣੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਸਾਧ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਰੂਪੀ ਬਚਨ ਉਤਮ ਸਲੋਕ ਹਨ।
ਅਮੁਲੀਕ ਲਾਲ, ਏਹਿ ਰਤਨ ॥			(ਗੁਰਬਾਣੀ ਰੂਪੀ ਸਲੋਕ) ਅਮੋਲਕ ਲਾਲ ਅਤੇ ਰਤਨ ਹਨ। ਪ੍ਰਮਾਣ: ਮਤਿ ਵਿਚਿ ਰਤਨ ਜਵਾਹਰ ਮਾਣਿਕ ਜਿ ਇਕ ਗੁਰ ਕੀ ਸਿਖ ਸੁਣੀ॥
ਸੁਨਤ, ਕਮਾਵਤ, ਹੋਤ ਉਧਾਰ ॥			ਗੁਰਬਾਣੀ ਸੁਣਨ ਨਾਲ ਅਤੇ ਕਮਾਉਣ ਨਾਲ ਭਾਵ ਹੁਕਮ ਮੰਨਣ ਨਾਲ ਉਧਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
ਆਪਿ ਤਰੈ, ਲੋਕਹ ਨਿਸਤਾਰ ॥			ਉਹ (ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਸੇਵਨ ਕਰਨਵਾਲਾ) ਆਪ ਵੀ ਤਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਨਿਸਤਾਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ।
ਸਫਲ ਜੀਵਨੁ, ਸਫਲੁ ਤਾ ਕਾ ਸੰਗੁ ॥			ਉਸਦਾ ਆਪਣਾ ਜੀਵਨ ਸਫਲ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਦਾ ਸੰਗ (ਭਾਵ ਸੰਗਤ) ਵੀ ਸਫਲ ਹੈ;
ਜਾ ਕੈ ਮਨਿ, ਲਾਗਾ ਹਰਿ ਰੰਗੁ ॥			ਜਿਸਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਹਰੀ ਦਾ ਰੰਗ ਲਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਇਹ ਹਰਿ ਰੰਗੁ ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬਾਣੀ ਦਾ ਪਾਠ ਕਰ ਕਰ ਕੇ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਬਚਨ ਕਮਾਉਣ ਕਰਕੇ ਲਗਦਾ ਹੈ।

ਸੰਬਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਜੈ ਜੈ, ਸਬਦੁ ਅਨਾਹਦੁ ਵਾਜੈ ॥	ਸ਼ਬਦੁ		<p>ਉਸਦੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ (ਜੋ ਬਾਣੀ ਸੁਣਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਕਮਾਉਂਦਾ ਹੈ) ਜੈ ਜੈ ਵਾਲੇ ਅਨਾਹਦ ਸ਼ਬਦ ਵੱਜਦੇ ਹਨ।</p> <p>ਇਸ ਪੰਕਤੀ ਵਿਚਲੀ ਉਚ ਆਤਮਕ ਅਵਸਥਾ ਗੁਰਮਤਿ ਤਸੱਵੁਫ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧ ਰਖਦੀ ਹੈ। ਮਜ਼ੀਦ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਪੜੋ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਰਣਧੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਕਿਤਾਬ 'ਅਨਹਦ ਸ਼ਬਦ ਦਸਮ ਦੁਆਰ'।</p>
ਸੁਨਿ ਸੁਨਿ ਅਨਦ ਕਰੇ, ਪ੍ਰਭੁ ਗਾਜੈ ॥	ਅਨੰਦ		<p>ਸਾਧਕ ਸੁਣ ਸੁਣ ਕੇ ਅਨੰਦ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਪ੍ਰਭੂ ਭੀਤਰ ਗੱਜਦਾ ਹੈ।</p> <p>੧. ਇਸ ਪੰਕਤੀ ਵਿਚਲੀ ਉਚ ਆਤਮਕ ਅਵਸਥਾ ਗੁਰਮਤਿ ਤਸੱਵੁਫ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧ ਰਖਦੀ ਹੈ। ਮਜ਼ੀਦ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਪੜੋ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਰਣਧੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਕਿਤਾਬ 'ਅਨਹਦ ਸ਼ਬਦ ਦਸਮ ਦੁਆਰ'।</p> <p>੨. ਜਿਵੇਂ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਚ ਪ੍ਰਸਿਧ ਹਨ, ਤਿਵੇਂ ਹੀ ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਸਰਵਨ (ਪ੍ਰਭੁ ਗਾਜੈ), ਪਰਸਨ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਖੁਸ਼ਬੂ (ਮੁਸਕੁ ਝਕੋਲਿਆ) ਵੀ ਪ੍ਰਸਿਧ ਹੈ।</p>
ਪ੍ਰਗਟੇ ਗੁਪਾਲ, ਮਹਾਂਤ ਕੈ ਮਾਥੇ ॥		ਇਸ ਪਉੜੀ ਵਿਚ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਮਹਿਮਾ ਹੈ। ਮਹਾਂਤ ਉਹੋ ਹੈ ਜੋ ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਪਾਠ ਕਰਦਾ ਹੋਵੇ।	ਗੁਪਾਲ ਪ੍ਰਭੂ ਮਹਾਂਤ ਭਾਵ ਮਹਾਤਮਾ ਦੇ ਮੱਥੇ ਤੇ ਪਰਗਟ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।
ਨਾਨਕ, ਉਧਰੇ ਤਿਨ ਕੈ ਸਾਥੇ ॥੩॥			ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ (ਮਹਾਂਤਾਂ ਨਾਲ) ਕਈ ਉਧਰੇ ਹਨ।
ਸਰਨਿਜੋਗੁ ਸੁਨਿ, ਸਰਨੀ ਆਏ ॥	ਸ਼ਰਨਿ, ਸ਼ਰਨੀ		(ਹੇ ਪ੍ਰਭੂ) ਸ਼ਰਨਜੋਗ ਸੁਣਕੇ, (ਤੁਹਾਡੀ) ਸਰਨ ਵਿਚ ਆਏ ਸੀ;
ਕਰਿ ਕਿਰਪਾ, ਪ੍ਰਭੁ ਆਪ ਮਿਲਾਏ ॥			ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ, ਹੇ ਪ੍ਰਭੂ, ਆਪ ਮਿਲਾ ਲਏ (ਆਪਣੇ ਨਾਲ)।

ਸੰਬਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਮਿਟਿ ਗਏ ਬੈਰ, ਭਏ ਸਭ ਰੇਨ ॥			ਸਾਡੇ ਵੈਰ ਖਤਮ ਹੋ ਗਏ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਸਭ ਦੀ ਰੇਨ (ਚਰਨਾਂ ਦੀ) ਹੋ ਗਏ।
ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਨਾਮੁ, ਸਾਧਸੰਗਿ ਲੈਨ ॥			ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਨਾਮ (ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਮ) ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਲਿਆ ਭਾਵ ਜਪਿਆ।
ਸੁਪ੍ਰਸੰਨ ਭਏ ਗੁਰਦੇਵ ॥			ਜਦੋਂ ਗੁਰਦੇਵ (ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ) ਸੁਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋਏ;
ਪੂਰਨ ਹੋਈ, ਸੇਵਕ ਕੀ ਸੇਵ ॥			ਸਾਡੀ ਸੇਵਕਾਂ ਦੀ (ਗੁਰਮਤਿ ਪ੍ਰੇਮਾ ਭਗਤੀ ਦੀ) ਸੇਵਾ ਪੂਰਨ ਹੋਈ ਭਾਵ ਦਰ ਤੇ ਕਬੂਲ ਹੋਈ।
ਆਲ ਜੰਜਾਲ, ਬਿਕਾਰ ਤੇ ਰਹਤੇ ॥			ਘਰ (ਆਲ) ਦੇ ਜੰਜਾਲਾਂ ਤੋਂ ਅਤੇ ਬਿਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਅਸੀਂ ਰਹਿਤ ਹੋ ਗਏ; (ਕਿਵੇਂ, ਇਹ ਅਗਲੀ ਪੰਕਤੀ ਵਿਚ ਦਸਦੇ ਹਨ)
ਰਾਮ ਨਾਮ ਸੁਨਿ, ਰਸਨਾ ਕਹਤੇ ॥			ਰਾਮ ਦਾ ਨਾਮ (ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਮ) ਸੁਣਕੇ ਰਸਨਾ ਤੋਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋਏ।
ਕਰਿ ਪ੍ਰਸਾਦੁ, ਦਇਆ ਪ੍ਰਭਿ ਧਾਰੀ ॥			ਪ੍ਰਭੂ ਨੇ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਦਇਆ ਕੀਤੀ;
ਨਾਨਕ, ਨਿਬਹੀ ਖੇਪ ਹਮਾਰੀ ॥੪॥			ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਸਾਡੀ ਖੇਪ ਨਿਬਾਹੀ ਭਾਵ ਸਾਡੀ ਭਗਤੀ ਦੇ ਲਾਹੇ ਦੀ ਖੇਪ ਓੜ ਪਹੁੰਚਾ ਦਿਤੀ।
ਪ੍ਰਭ ਕੀ ਉਸਤਤਿ ਕਰਹੁ, ਸੰਤ ਮੀਤ ॥		ਇਸ ਪਉੜੀ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਮਹਿਮਾਂ ਹੈ।	ਹੇ ਸੰਤ ਮੀਤ, ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਉਸਤਤ (ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪਾਠ ਰਾਹੀਂ) ਕਰੋ;
ਸਾਵਧਾਨ, ਏਕਾਗਰ ਚੀਤ ॥			ਸਾਵਧਾਨ ਹੋ ਕੇ ਅਤੇ ਇਕਾਗਰ ਚਿੱਤ ਹੋ ਕੇ ਭਾਵ ਇਕ ਮਨ ਨਾਲ, ਸੰਸਾਰੀ ਫੁਰਨਿਆਂ ਤੋਂ ਰਹਿਤ ਹੋ ਕੇ। ਭਾਵ ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਪਾਠ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਸਾਵਧਾਨ ਹੋ ਕੇ ਕਰੋ।

ਸੰਬੰਧ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਸੁਖਮਨੀ, ਸਹਜ ਗੋਬਿੰਦ ਗੁਨ ਨਾਮ ॥			ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬਾਣੀ ਵਿਚ ਸਹਜ ਹੈ (ਭਾਵ ਸਹਜ ਅਵਸਥਾ ਦੇਣਵਾਲੀ ਹੈ), ਗੋਬਿੰਦ ਦੇ ਅਤੇ ਗੋਬਿੰਦ ਦੇ ਨਾਮ ਦੇ ਗੁਣ ਹਨ। ੧. 'ਗੋਬਿੰਦ ਗੁਨ ਨਾਮ' ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ ਗੋਬਿੰਦ ਦੇ ਗੁਣ ਅਤੇ ਗੋਬਿੰਦ ਦੇ ਨਾਮ ਦੇ ਗੁਣ। 'ਗੋਬਿੰਦ' ਅਤੇ 'ਗੁਨ' ਇਥੇ ਦੇਹਲੀ ਦੀਪਕ ਹਨ। ੨. ਇਸ ਪੰਕਤੀ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਮਹਿਮਾ ਦਸੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਬਾਣੀ ਗੋਬਿੰਦ ਦੇ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਨਾਮ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਹੈ; ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਇਹ ਸਹਜ ਅਵਸਥਾ ਦੀ ਦਾਤੀ ਹੈ।
ਜਿਸੁ ਮਨਿ ਬਸੈ, ਸੁ ਹੋਤ ਨਿਧਾਨ ॥		'ਨਿਧਾਨ' ਦਾ ਭਾਵ ਇਥੇ ਖਜ਼ਾਨਾ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਇਹ ਨਿਧ ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ ਰੂਪ ਹੈ ਅਤੇ ਭਾਵ ਹੈ ਨਿਧੀਆਂ।	ਜਿਸ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ (ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ) ਵੱਸ ਜਾਵੇ, ਉਹ ਨਿਧੀਆਂ (ਨਿਧਾਨ) ਦਾ ਰੂਪ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਭਾਵ ਸਾਰੇ ਖਜ਼ਾਨਿਆਂ ਦਾ ਮਾਲਕ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
ਸਰਬ ਇਛਾ ਤਾ ਕੀ, ਪੂਰਨ ਹੋਇ ॥	ਇਛਾਂ, ਹੋਇੰ		ਉਸਦੀ ਸਾਰੀਆਂ ਇਛਾਵਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ।
ਪ੍ਰਧਾਨ ਪੁਰਖੁ, ਪ੍ਰਗਟੁ ਸਭ ਲੋਇ ॥			(ਇਸ ਬਾਣੀ ਦਾ ਪਾਠ ਕਰਨਵਾਲਾ) ਪ੍ਰਧਾਨ ਪੁਰਖ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਭ ਪਾਸੇ ਪਰਗਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਭਾਵ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ; ਅਤੇ
ਸਭ ਤੇ ਉਚ, ਪਾਏ ਅਸਥਾਨੁ ॥			ਉਹ ਸਭ ਤੋਂ ਉਚਾ ਅਸਥਾਨ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ।
ਬਹੁਰਿ ਨ ਹੋਵੈ, ਆਵਨ ਜਾਨੁ ॥			ਉਸਦਾ ਦੁਬਾਰਾ ਆਉਣਾ ਜਾਣਾ ਭਾਵ ਜੰਮਣਾ ਮਰਣਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।
ਹਰਿਧਨੁ ਖਾਟਿ, ਚਲੈ ਜਨੁ ਸੋਇ ॥			ਉਹ ਜਨ (ਜੋ ਇਸ ਬਾਣੀ ਦਾ ਪਾਠ ਕਰਦਾ ਹੈ) ਹਰਿਧਨ ਖੱਟ ਕੇ ਇਥੋਂ ਜਾਂਦਾ ਹੈ (ਦਰਗਾਹ ਵਿਖੇ)।
ਨਾਨਕ, ਜਿਸਹਿ ਪਰਾਪਤਿ ਹੋਇ ॥੫॥		ਜਿਸਹਿ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ 'ਜਿਸਹਿੰ' ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ 'ਜਿਸ ਹੀ ਨੂੰ' ਜਾਂ 'ਜਿਸ ਨੂੰ'।	ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਜਿਸਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਪਾਠ ਦੀ ਦਾਤਿ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਵੇ, ਉਸਨੂੰ ਉਪਰਲੇ ਲਿਖੇ ਸਾਰੇ ਮਹਾਤਮ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਸੰਬਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਖੇਮ, ਸਾਂਤਿ, ਰਿਧਿ, ਨਵ ਨਿਧਿ ॥	ਸ਼ਾਂਤਿ	ਇਸ ਪਉੜੀ ਵਿਚ ੨੦ ਫਲ ਦਸੇ ਹਨ ਜੋ ਕਿ ਨਾਮ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਮੂਹੋਂ ਬੋਲਣ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਕੰਨਾਂ ਨਾਲ ਸੁਣ ਕਰਕੇ ਮਿਲਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਪਉੜੀ ਦੇ ਅਰਥ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਰਣਧੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵਲੋਂ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੈ।	ਖੇਮ (ਖੁਸ਼ੀ), ਸ਼ਾਂਤੀ (ਸੱਚੀ ਆਤਮਕ ਸ਼ਾਂਤੀ), ਰਿਧੀ (ਧਨ ਸੰਪਦਾ) ਅਤੇ ਨਉ ਨਿਧੀਆਂ;
ਬੁਧਿ, ਗਿਆਨੁ, ਸਰਬ ਤਹ ਸਿਧਿ ॥	ਤਹਾਂ	'ਤਹ' 'ਤਹਾਂ' ਦਾ ਲਘੂ ਰੂਪ ਹੈ।	ਬ੍ਰਹਮ ਬੋਧ ਵਾਲੀ ਬੁਧੀ, ਤ੍ਰੇਕਾਲ ਦਰਸ਼ਤਾ ਅਤੇ ਅੰਤਰਯਾਮਤਾ ਵਾਲਾ ਗਿਆਨ, ਸਾਰੀਆਂ ਸਿਧੀਆਂ;
ਬਿਦਿਆ, ਤਪੁ, ਜੋਗੁ, ਪ੍ਰਭ ਧਿਆਨੁ ॥			ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਦਿਆ, ਗੁਰਮਤਿ ਤਪ, ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਵਾਲਾ ਸਹਿਜ ਜੋਗ, ਅਤੇ ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਧਿਆਨ;
ਗਿਆਨੁ ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ, ਉਤਮ ਇਸਨਾਨੁ ॥	ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ, ਇਸਨਾਨ	ਨੋਟ ਕਰੋ ਜੀ - ਦੂਸਰੀ ਪੰਕਤੀ ਵਿਚ ਆਏ ਗਿਆਨ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਇਸ ਪੰਕਤੀ ਵਿਚ ਆਏ ਗਿਆਨ ਸ਼ਬਦ ਨਾਲੋਂ ਫਰਕ ਹੈ	ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਦੇ ਤਤ ਸਰੂਪ ਦਾ ਗਿਆਨ (ਭਾਵ ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨ) ਅਤੇ ਨਾਮ ਦੇ ਰੰਗ ਵਿਚ ਮਨ ਦਾ ਇਸਨਾਨ;
ਚਾਰਿ ਪਦਾਰਥ, ਕਮਲ ਪ੍ਰਗਾਸ ॥			ਚਾਰ ਪਦਾਰਥ - ਧਰਮ, ਅਰਥ, ਕਾਮ ਅਤੇ ਮੋਖ, ਹਿਰਦੇ ਕਮਲ ਦਾ ਖਿੜਾਓ;
ਸਭ ਕੈ ਮਧਿ, ਸਗਲ ਤੇ ਉਦਾਸ ॥			ਸਾਰਿਆਂ ਵਿਖੇ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਸਾਰਿਆਂ ਤੋਂ ਨਿਰਲੇਪ ਭਾਵ ਜਲ ਵਿਚ ਕਮਲ ਵਾਂਗ ਨਿਰਲੇਪ ਰਹਿਣ ਦੀ ਅਲੌਕਿਕ ਗੁਰਮਤਿ ਬਿਵਸਥਾ;
ਸੁੰਦਰੁ, ਚਤੁਰੁ, ਤਤ ਕਾ ਬੇਤਾ ॥			ਸੁੰਦਰ (ਗੁਰਮੁਖਾਂ ਵਾਲੀ ਸੁੰਦਰਤਾ ਦਾ ਮਾਲਕ), ਸਿਆਣਾ (ਗੁਰਮਤਿ ਚਤੁਰਤਾ ਦਾ ਮਾਲਕ) ਅਤੇ ਗੁਰਮਤਿ ਦੇ ਤਤ ਗਿਆਨ ਦੇ ਗਿਆਤਾ ਬੇਤਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ;
ਸਮਦਰਸੀ, ਏਕ ਦ੍ਰਿਸਟੇਤਾ ॥	ਸਮਦਰਸੀ, ਦ੍ਰਿਸਟੇਤਾ		ਸਭ ਨੂੰ ਇਕ ਨਜ਼ਰ ਨਾਲ ਭਾਵ ਸਮਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾ ਨਾਲ ਦੇਖਣ ਵਾਲਾ ਗੁਣ;
ਇਹ ਫਲ ਤਿਸੁ ਜਨ ਕੈ, ਮੁਖਿ ਭਨੇ ॥			ਇਹ ਫਲ (੨੦ ਫਲ ਜੋ ਉਪਰ ਦਸੇ ਗਏ ਹਨ) ਉਸ ਜਨ ਨੂੰ ਮਿਲਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਮੁਖ ਤੋਂ ਬੋਲੇ (ਭਨੇ);
ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਨਾਮ ਬਚਨ, ਮਨਿ ਸੁਨੇ ॥੬॥		ਇਸ ਪੰਕਤੀ ਵਿਚ ਨਾਮ ਨੂੰ ਅਤੇ ਨਾਮ ਦੇ ਬਚਨਾਂ ਨੂੰ ਬੋਲਣ ਅਤੇ ਸੁਣਨ ਦੀ ਗਲ ਹੈ।	ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇ ਨਾਮ ਦੇ ਬਚਨ (ਭਾਵ ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ ਵਾਲੇ ਨਾਮ ਦੀ ਮਹਿਮਾ ਵਾਲੇ ਬਚਨ) ਅਤੇ ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਮ ਨੂੰ ਮਨ ਲਾ ਕੇ ਸੁਣਦਾ ਹੈ

ਸੰਬਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਇਹੁ ਨਿਧਾਨੁ ਜਪੈ, ਮਨਿ ਕੋਇ ॥			ਇਸ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਨਿਧਾਨ (ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ) ਦਾ ਜੋ ਮਨ ਕਰਕੇ ਜਪਦਾ ਹੈ ਭਾਵ ਇਸਦਾ ਪਾਠ ਕਰਦਾ ਹੈ;
ਸਭ ਜੁਗ ਮਹਿ, ਤਾ ਕੀ ਗਤਿ ਹੋਇ ॥	ਮਹਿੰ		ਸਭ ਜੁਗਾਂ ਵਿਚ ਉਸਦੀ ਗਤਿ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
ਗੁਣ ਗੋਬਿੰਦ, ਨਾਮ ਧੁਨਿ ਬਾਣੀ ॥			ਇਹ ਬਾਣੀ, ਗੋਬਿੰਦ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਵਾਲੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਮ ਦੀ ਧੁਨੀ ਉਪਜਾਉਣ ਵਾਲੀ ਹੈ।
ਸਿਮ੍ਰਿਤਿ, ਸਾਸਤ੍ਰ, ਬੇਦ ਬਖਾਣੀ ॥	ਸਾਸਤ੍ਰ		ਇਹ ਬਾਣੀ ਜੋ ਗੁਰਾਂ ਨੇ ਵਖਾਣੀ ਹੈ, ਇਹੋ ਹੀ ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਚ ਸਿਮ੍ਰਿਤੀਆਂ, ਸਾਸਤ੍ਰ ਅਤੇ ਬੇਦ ਹਨ (ਹੋਰ ਬੇਦਾਂ ਸਾਸਤ੍ਰਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰਮਤਿ ਮਾਨਤਾ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ)। ਇਸ ਪੰਕਤੀ ਦਾ ਇਹ ਭਾਵ ਕੱਢਨਾ ਕਿ ਸਿਮ੍ਰਿਤੀਆਂ, ਸਾਸਤ੍ਰਾਂ ਅਤੇ ਬੇਦਾਂ ਨੇ ਵੀ ਇਹੋ ਗਲ ਵਖਾਣੀ ਹੈ ਕਿ ਨਾਮ ਜਪਣ ਨਾਲ ਗਤਿ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਬੇਦ ਵੀ ਨੇ ਵੀ ਨਾਮ ਦੀ ਗਲ ਹੀ ਵਖਾਣੀ ਹੈ ਆਦਿ ਬਹੁਤ ਅਵੈਤੋ ਅਰਥ ਹਨ ਅਤੇ ਗੁਰਮਤਿ ਪ੍ਰਤੀਕੂਲ ਅਰਥ ਹਨ। ਬੇਦਾਂ ਸਾਸਤ੍ਰਾਂ ਨੂੰ ਤਤ ਵਸਤੂ ਦੀ ਸਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।
ਸਗਲ ਮਤਾਂਤ, ਕੇਵਲ ਹਰਿਨਾਮ ॥		ਹਰਿਨਾਮ ਦ 'ਮ' ਇਸ ਕਰਕੇ ਮੁਕਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਅੱਗੇ 'ਹੀ' ਕਿਰਿਆ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣ ਪਦ ਲੁਪਤ ਹੈ।	ਸਭ ਮਤਾਂਤ ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਚ ਹਰੀ ਦਾ ਨਾਮ ਹੀ ਹੈ (ਹੋਰ ਧਰਮਾਂ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।
ਗੋਬਿੰਦ ਭਗਤ ਕੈ ਮਨਿ ਬਿਸ੍ਰਾਮ ॥			ਗੁਰਮਤਿ ਹਰਿਨਾਮ ਦਾ ਵਾਸਾ ਭਗਤਾਂ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਹੈ।
ਕੋਟਿ ਅਪ੍ਰਾਧ, ਸਾਧਸੰਗਿ ਮਿਟੈ ॥			ਕਰੋੜਾਂ ਅਪਰਾਧ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਮਿਟ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।
ਸੰਤ ਕ੍ਰਿਪਾ ਤੇ, ਜਮ ਤੇ ਛੁਟੈ ॥			ਸੰਤ ਗੁਰੂ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ ਜਮਾਂ ਤੋਂ ਛੁਟ ਜਾਈਦਾ ਹੈ।
ਜਾ ਕੈ ਮਸਤਕਿ, ਕਰਮ ਪ੍ਰਭਿ ਪਾਏ ॥			ਜਿਨਾਂ ਦੇ ਮਸਤਕ ਤੇ ਪ੍ਰਭੂ ਨੇ ਕਰਮ ਪਾਏ ਹੋਣ ਭਾਵ ਸੁਭ ਲੇਖ ਲਿਖੇ ਹਨ;
ਸਾਧ ਸਰਣਿ ਨਾਨਕ, ਤੇ ਆਏ ॥੨॥	ਸਰਣਿ		ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਸਾਧ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੀ ਸਰਨ ਵਿਚ ਉਹ ਆਏ ਹਨ।

ਸੰਖਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ	ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ	ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ
ਜਿਸੁ ਮਨਿ ਬਸੈ, ਸੁਨੈ ਲਾਇ ਪ੍ਰੀਤਿ ॥			ਜਿਸਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬਾਣੀ ਵੱਸ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇ ਇਸ ਬਾਣੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਲ ਸੁਣਦਾ ਹੈ;
ਤਿਸੁ ਜਨ, ਆਵੈ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭੁ ਚੀਤਿ ॥			ਉਸ ਜਨ ਨੂੰ ਹਰੀ ਪ੍ਰਭੂ ਚੇਤੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ।
ਜਨਮ ਮਰਨ, ਤਾ ਕਾ ਦੁਖੁ ਨਿਵਾਰੈ ॥		ਕਿਰਿਆ "ਨਿਵਾਰੈ" ਦਾ ਕਰਤਾ ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬਾਣੀ ਹੈ।	ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ, ਉਸਦਾ (ਸਾਧਕ ਦਾ) ਜਨਮ ਮਰਨ ਨਿਵਾਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।
ਦੁਲਭ ਦੇਹ, ਤਤਕਾਲ ਉਧਾਰੈ ॥			ਉਸਦੀ ਦੁਰਲਭ ਦੇਹ ਦਾ ਤਤਕਾਲ ਉਧਾਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
ਨਿਰਮਲ ਸੋਭਾ, ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਤਾ ਕੀ ਬਾਣੀ ॥			ਸਾਧਕ ਦੀ ਸੋਭਾ ਸਭ ਪਾਸੇ ਨਿਰਮਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਦਾ ਬੋਲ ਬਾਣੀ ਬਹੁਤ ਮਿਠਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵਰਗਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ;
ਏਕੁ ਨਾਮੁ, ਮਨ ਮਾਹਿ ਸਮਾਨੀ ॥	ਮਾਹਿੰ		ਇਕ ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਮ ਉਸਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਸਮਾਇਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਅਰਥ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ ਕਿ ਇਕ ਨਾਮ ਵਿਚ ਉਸਦੀ ਸਮਾਈ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ 'ਨਾਮੁ' ਪਦ ਦੇ ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਸਾਫ ਔਂਕੜ ਲਗਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਅਗੇ ਕਿਸੇ ਸੰਬੰਧਕੀ ਕਾਰਕ ਜਾਂ ਸੰਬੰਧਕੀ ਪਦ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਮੂਲੋਂ ਹੀ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।
ਦੁਖ, ਰੋਗ, ਬਿਨਸੇ ਭੈ ਭਰਮ ॥			ਉਸਦੇ ਦੁਖ, ਰੋਗ, ਭੈ ਅਤੇ ਭਰਮ ਭੁਲੇਖੇ ਸਭ ਫਨਾਹ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ;
ਸਾਧ ਨਾਮ, ਨਿਰਮਲ ਤਾ ਕੇ ਕਰਮ ॥			ਦੁਨੀਆ ਵਿਚ ਉਸਦਾ ਨਾਂ ਸਾਧ ਭਾਵ ਭਗਤ ਕਰਕੇ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਕਰਮ ਸੁਤੇ ਹੀ ਨਿਰਮਲ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਭਾਵ ਉਹ ਪਾਪ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ।
ਸਭ ਤੇ ਉਚ, ਤਾ ਕੀ ਸੋਭਾ ਬਾਣੀ ॥			ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਸੇਵਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੀ ਸੋਭਾ ਸਭ ਤੋਂ ਉਚੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ
ਨਾਨਕ, ਇਹ ਗੁਣਿ, ਨਾਮੁ ਸੁਖਮਨੀ ॥੮॥੨੪॥			ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਗੁਣ ਕਰਕੇ ਹੀ ਇਸ ਬਾਣੀ ਦਾ ਨਾਂ ਸੁਖਮਨੀ ਹੈ।

ਸੰਬਿਆ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ

ਉਚਾਰਨ ਸੇਧ

ਉਚਾਰਨ, ਬਿਸਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ

ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੇ ਆਪ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਇਸ ਕੀਟ ਪਾਸੋਂ ਆਪਣੀ ਅਗੰਮ ਅਗਾਧ ਬੋਧ ਬਾਣੀ - ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਵਿਚਾਰ ਕਰਾਈ ਹੈ। ਬਾਣੀ ਦਾ ਅੰਤ ਜਾਂ ਪਾਰਾਵਾਰ ਕੌਣ ਪਾ ਸਕਦਾ ਹੈ; ਇਸ ਕਰਕੇ ਬਾਣੀ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਦੇ ਸਹੀ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੀ। ਜਿੰਨੀ ਬੁਧਿ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਬਖਸ਼ੀ ਹੈ, ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜੀ। ਗੁਰਮੁਖ ਪਾਠਕ ਜਨਾਂ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀਟ ਦੀਆਂ ਗ਼ਲਤੀਆਂ ਨੂੰ ਕੀਟ ਤਾਂਈਂ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਜ਼ਰੂਰ ਕਰਿਓ ਜੀ।

ਗੁਰੂ ਪੰਥ ਦਾ ਦਾਸ,
ਕੁਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਟਰਾਂਟੋ